

NOVA LITERARIA
MARIS BALTHICI
&
SEPTENTRIONIS,
COLLECTA
LUBECÆ,
M DCC V.

LUBECÆ & HAMBURGI,

Literis & Sumptibus REUMANNIANIS. AN X

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis JANUARIi MDCC V.

ROSTOCHII.

Die VIII. Nov. Dissertationem Theologicam Circularem, de *Saltatione Christiano licita*, Præside Joh. Petro Grunenbergio, S. Th. Doct. & PP. Consist. Confiliar. & Diœceſeos Meckl. Superint. publico examini submitit Autor Respondens, *Justus Stenius*, Dobber. Meckl. SS. Th. Stud. (plag 5.)

Dissertatio hæc in II. dispescitur Sectiones, quarum I. *Theoretica*, Onomatologiam & Pragmatologiam; II. *Erotematica*, Varias Quæſtiones exhibet, quarum I. est: *An liceat saltare?* cujus affirmativam ex Ecclef. III. 4. Rom. XIII. 14. consensu orthodoxorum nostræ Ecclesiæ Doctorum, exemplis mulierum Israëlitarum I. Sam. XVIII. 6. ex natura adiaphororum, ex grege alieno s. adversariorum quorundam consensu, & denique Magistratuum Christianorum approbatione, deducit, & ad 6. objectiones adversariorum respondet. II. *An liceat alamodicò i.e. ad extraneum, vel etiam cultiorem ritum saltare?* illam his rationibus affirmat: 1. quia hæ saltationes multum faciunt ad optimos corporis gestu. assuefaciendos. 2. quia docent juvenes externam erga alios reverentiam. 3. quia faciunt ad honestam cum extraneis conversationem. III. *An liceat Pastori Ecclesiæ saltare?* ad hanc respondet distinguendo inter licentiam expedientiæ & congruentiæ, IV. *An liceat die Dominico saltare?* Resp. si fiat sine neglectu cultus Dei; addita tamen cautela quadam. V. *An liceat cum larvis saltare?* Resp. non licere, si saltatio cum fraude alterius est conjuncta &c. VI. denique: *An consue sæ saltationes hodiernæ, multis haud rarò, nec negandis excessibus ob-*

A

noxia,

noxie, sint abroganda, an toleranda, an emendanda? Resp. Eas non abrogandas sed emendandas esse.

D. XII. Ejusd. Die sc. Academiae Natali David. Henr. Kapkenius, phil. & SS. Th. D. illiusque Professor, Programmate de Inuiis Academiae Rostochiensis, initia Lectionum publicarum in M. Jacobi à Melle, Presbyteri Lubacensis, libellum Historicum, qui Archontologia Pugillaria insignitur, Historiarum Cultoribus indixit. (pl. 1½. 4to.)

D. XIV. Ejusd. Academiae Rector, Matthias Steinus, J. U. D. & Cod. PP. ad exequias Anna Reginae Salmiae, Joachimi Henr. Sibrandii J. U. D. & Moral. Prof. Publ. uxoris, Progr. publ. (pl. 1½. in 4to) invitavit.

D. XVIII. Ejusd. Henr. Ascanius Engelke, S. Th. D. & PP. Dissertatione Theologica, in ordine VII. ex Collegio B. Schomeri Antisociniano, caput de Persona & officio Christi, ex parte, Ventilationi publicae exposuit, Respondente Helmuth Christiano Schürze Palæo-Garza Mecklenb. (pl. 3½.)

D. XXIX. Ejusd. De Arte Notoria, Lulliana atque Memorativa, seu minus ac parum commendandis tractandorum studiorum subsidiis Præf. M. Job. Christiano Sensio, S. Th. Cand. publicè disputavit Casparus Muchaus, Rupinas Marchicus, Autor. (pl. 3½.)

Præfamen initio conqueritur de Ignorantiâ nostri Intellectus, addit vero, cum naturale adhuc in homine sciendi desiderium detur, conveniens omnino esse, naturæ suæ ductum & inclinationem sequi, sed cum secus hodie fiat, hinc esse, quod studia non semper felicem exitum habeant, sed de fine suo obtinendo non pauci desperantes, vel planè studiis valedicant, vel de subsidiis quibusdam solliciti sint. Inter quæ cum & Ars Notoria, Lulliana & Memorativa habeantur, hinc in disputatione ostensum iri, vel minus vel parum prædictas artes commendandas esse. Ipsa disputatio tribus absolvitur Sectionibus, ita ut quælibet Ars in peculiari Sectione tractetur.

Sectionis adeo Primæ, quæ de Arte Notoria agit, §. 1. ea continet, quæ de nomine hujus Artis adducuntur §. 2. descriptionem ejusdem sistit, quæ in §. 3. & 4. exponitur §. 5. duo in antecessum, autequam judicium de hac arte fertur, supponit, quorum primum est:

est: quod concedatur, tale cum dæmone commercium homini intercedere posse, & alterum: quod itidem non negetur, communicare diabolum aliquam homini scientiam posse, quod utrumque argumentis demonstratur, ubi simul ad ea, quæ præcipue obstare videntur, responderetur, & adducuntur, qui vel pro affirmativâ vel negativâ sententia scripserunt. §. 6. hanc artem planè illicitam & minus adeo commendandam esse docet.

Sectionis *Secundæ*, quæ Artem Lull. pertractat 1. §. iterum, quæ ad Nomenclaturam notanda erant, exhibet, & imprimis originem vocis persequitur §. 2. proponit ejus delineationem, eamque ex parte illustrat, id quod §. 3. prolixius facit, ipsum Artificium Lullianum exponendo. §. 4. Varia de hâc arte in utramque partem judicia adfert & Autoris proprium subnectit.

Sectionis *Tertiæ*, quæ Artem memorativam considerat, §. 1. itidem Onomotologiam tractat, ac omiſſa Etymologia, homonymiam & synonymiam monstrat. §. 2. definitionem exhibet, quam §. 3. magis explicat. §. 4. Judicia recenset primo aliorum & deinde Auctoris. Tandem §. 5. totam dissertationem claudit.

PARCHIMI.

D. XXXI. Augusti f. Dominica XV. p. Trinitat. *Julius Ernestus Hahn*, Pastor antea Grevesmühlensis, nunc Pastor Ecclesiæ S. Georgii, introductus est per *Ulricum Ernestum Leumannum*, Suerinensis, & Parchimensis Circuli Superintendentem, quam Spartanæ morte suâ vacuum fecerat *M. Isaacus Loescherus*, Dioceseos Parchimensis Superintendens, cujus Vitæ Curriculum, quoniam tum, cum fato concederet, hisce Novis non fuit insertum, nunc demum exhibere volumus.

Natus autem est Anno 1652. d. 12. Martii, Patre *M. Martino Laschero*, Con-Rect. primum Scholæ Schlackenwald. in Bohemia per 3. annos, Pontificiorum persecutione in exilium ejecto, deinde Diacono Ecclesiæ Neukirchensis. in finibus Bohemiæ per 9. annos, postea Pastore tempore trecentalis belli castrensi per 5. menses, tandem Pastore Rabenstein. in Diocesi Chemnicensi, per 42. annos, 81. æt. anno demortuo. Matre *Kosina Pöblia*, Civis ac Panthensis Chemnicensis filia. Avum habuit *M. Isaacum*, Cantorem

primum Werdenſis in Miſnia, Olsnicenſis poſtea Scholæ in Vogtlandia Rectorem, Diaconum denique Eccleſiæ March. Neukirchenſ. Aviam *Magdalenam*, *Job. Mylii*, Eccleſ. Lobsdorff, prope Glauchaviam Paſtoris filiam. Proavum *M. Jodocum*, Auditorem quondam Magni illius Papatuſ Reformatoris, & purioris Evangelii Reſtauratoriſ, Lutheri, Scholæ primum Schneeberg, poſtea Olsnicenſ. dehinc Vinarienſ. Collegam, denique Eccleſ. Werdenſis Archidiaconum. Proaviam *Margaretham*, *Matthiæ Unger*i, Civis ac Sutoris apud Cygneos. Privatâ imbutus inſtitutione paternâ, in vicinam Chemnicenſem miſſus fuit ſcholam, ubi *M. Tobie Engels* / tt. Rectoris, poſtea Paſtoris ap. Freybergenſes, ſedula informatione uſus eſt. Humaniori itaque literatura excultus, Anno 1669. æt. XVII. Wittebergenſ. Academiam ſalutavit, ubi Calovium, Meiſnerum, Quenſtedium, Deuſchmannum, Theologos, Stolbergium, Schurzſleiſchium & Donatum, Philolog. & Philoſophos audivit. Ex Wittebergenſi in Jenenſem emigravit, ibidemque ab ore Muſæi pependit, & à Philoſophorum Ordine dignus fuit habitus, qui laurea Magiſteriali ornaretur. Anno 1674. in Holſatiam profectus eſt, ut fratrem ſuum *Samuelem Lœſcherum*, Eccleſ. Herren Hütten. in Holſatia Paſt. ſalutaret, qui per biennium liberum ei conceſſit hoſpitiū, & A. 1676. per literas *D. Elerſen*, Eccleſ. Saxo-Lauenburg. Ephoro commendavit, quem filiis ſuis ſtudiorum & morum Magiſtrum præficeret. Quâ provincia per unius anni cum dimidio ſpatium functus, in amicitiam *Casp. Hermann*i *Sandbagii*, Antiſtitis Eccleſ. Lunæb. pervenit, cujus in ſtudio Biblico eruditione permotus, Lunæburgum abiit, Viri hujus dexteritate & facilitate in ſtudio exegetico uſurus. Vix ſex menſes in Ejus ædibus exegerat, cum A. 1678. à Conſiſt. Aul. Ducat. Saxo-Lauenb. Paſtor Eccleſ. Hohenhorn. legitimè vocaretur. Annum ibi moratus erat, cum Raceburgum evocaretur, ut in monte D. Georg. concionem haberet, cum & illuſtriſſ. Viduæ Raceburgi tt. degenti eſſet à Concionibus ſacris, Aſſeſſoris quoque Conſiſt. Ducalis titulo gauderet. Videns Lœſcherus, ſe ſine vitæ ſocia rem domeſticam non poſſe curare, eam invenit in *Elſabe Blanckia*, Paſtoris quondam Schönkirchenſis in Holſatia relicta filia. Hæc cum filiolo ex ea ſuſcepto demortua A. 1681. ſecundis nuptiis

nuptiis *Johannam*, *Henr. Konovii*, Consulis Raceburg. filiam matrimonio sibi junxit, quæ ipsum quatuor filiorum & trium filiarum fecit parentem, ex quibus 6. adhuc superstites. A. 1690. d. 1. April. Pastor. primarius oppidanus ad S. Petr. creatus, eod. Ao. d. 13. Oct. Diaconus Eccles. Cathedr. Suerinens. & A. 1691. d. 1. Oct. in locum *B. D. Bartholdi Kempii*, Diœceseos Parch. Superintendens electus & à *B. D. Schomero* ad hanc functionem introductus, Sereniss. Principi FRIDERICO WILHELMO à Confessionibus sacris fuit. A. 1698. denique calculo Renum tentatus & Colica correptus placidè exspiravit.

Reliqui Ecclesiæ S. Georg. V. D. Ministri sunt:

David. Petrus Zilius, Marchicus, Archi-Diaconus,
Ulricus Dürrius, Rostochiensis, Concionator matutinus & Pastor Dammenfis.

Joh. Sebastianus Geudenus, Pastor Neustadiensis.

Scholæ trivialis Collegæ sunt sequentes:

Johannes Witzius, Marchicus, Rector.

Zacharias Cordeus Rostochiensis, Con-Rector.

Johannes Schönfeldt / Parchimensis, Cantor.

Johannes Hinzpeter / Lipsiensis, Quartus.

N. Settgast, Marchicus, Quintus & Arithmeticus.

Cæterùm cum Parchimi etiam *Judicium Provinciale & Audi- cum* (Landt-und Hof-Gericht) habeatur, lubet hac occasione ejus quoque exhibere faciem.

Locus vero Judicii hujus Ducalis Mecklenburgici sorte quondam *Sternberge* in Ducatu Suerinensi constitutus, ab utrisque au- lis, tam Suerinensi & Güstroviensi stabilitus fuit. Orto autem ibidem Ao. 1659. d. 23. April. incendio & conflagrato templo ac Cancellaria, Acta salva adhuc Suerinum deportata fuere, ibidem- que tamdiu asservata, usque dum A. 1667. d. 12. Sept. à regnan- tibus tt. Ducibus *Christiano Ludovico*, & *Gustavo Adolpho*, judicium illud ad tempus aliquod Parchimum fuerit translatum, ubi ad- huc hodie exercetur, & post susceptas imperii fasces à Sereniss. Duce Mecklenb. *Frid. Wilhelmo* de novo confirmatum, à sequen- tibus administratur:

Præses

Præses *Ernestus Christophorus von Coppelau*, Sereniss. Duc. Mecklenb.
 Consiliarius intimus, Hæredit. in Backendorff, Gamme-
 lin, Radelop, Siggelkow.

Vice-Præses *Victor von Grabow*, Hæredit. in Lüseviz & Garviz.

Affessores.

Bertram Christ. Hoinghusen, Jctus, ex parte Duc-Sverin.

Joachimus Schröder / Jctus ex parte Güstrov.

Joh. Nicolaus von der Meden, Jctus ex parte Ducis Adolphi Friderici
 propter Circulum Stargardienf.

Vitus Andreas Schäfer / Jctus ex parte Ord. Equestr.

Henricus Conow, Jctus ex parte Provinciæ.

Ad Judicia, quæ singulis tribus mensibus habentur, nimirum 1) die Martis p. Trium Regum 2) Dom. Qualimodogeniti. 3) p. Visitationis Mariæ, 4) p. Festum Michaëlis nomine Sereniss. Duc. 4. Consiliarios. Provincialium & 3. Consulium urbanorum, Rostoch. Parchim. & Güstrov. ab Ord. Equestr. & Provincia asciscuntur, utpote summi hujus Judicii cognati.

Fiscalis.

D. Joachimus Reppenhagen,

Ordinarii Procuratores

D. Joach. Hagemeister, Güstrov. *D. Joh. Joach. Busse*, Parchim.

D. Joach. Landreuter, Rostoch. *D. Joh. Conrad. Wolff*, Suerin.

D. Henr. Laurent, Staer, Flensb. *D. Christoph. Knovenagel*, Güstrov.

GUSTROVII.

D. XXIV. Nov. Joachimus Otto, Rect. Gymnasii Güstrov. *Theses Doctrina Morales* juxta Præscriptionem *B. Schomeri* ad disputandum proposuit, Respondente *Jac. Christiano Helwigio*, Berlin. March. (pl. 5. in 8vo.)

Capita IV. absolvit Auctor in prima, *T. VII. Nov. Lit. M. B.* p. 161. nobis memorata, pergit nunc ulterius, & Cap. V. de justitia universalis; C. VI. de naturali erga Deum obligatione; C. VII. de fide, spe & amore Dei; C. VIII. de precibus, juramentis & votis, C. IX. de officio nostro erga sanctos Angelos & beatos coelites; C. X. de officiis hominum superstitum erga se invicem; C. XI. de officio inter superiores & inferiores agit.

NEO.

NEO-BRANDENBURGI.

D. XVI. Nov. 1704. f. Dom. XXVI. p. Trinit. *Godofredus Cohlreiff*, SS. Theol. Lic. & per triennium Ecclesiæ Past. Primar. munus sacrum piè solenniterque deposuit, ad capeffendum *Præpositi* officium, apud Raceburgenses subeundum. Ejus rei ergò *M. Job. Wilh. Strickerus*, Rect. Schol. Neo-Brand. *Epistolicam Dissertationem* (1 plag. in fol.) de *Meditatione, Oratione, Tentatione*, Tribus Lutheri & Lutheranorum Theologorum adminiculis, scripsit, in quâ ipsi de nova hac sparta cordicitus est gratulatus.

GRYPHISWALDIÆ.

Mense Decembr. 1704. Præside *D. Henning. Christoph. Gerdesio*, Prof. Jur. Ord. *Joachimus Volschow* / Gryphisw. Pomer. Theses juridicas, de *Impensis à Creditore antichretico factis*, publico examini submisit. (plag. 2.)

Sufficiat ex integra hac dissertatione Antichreseos descriptionem saltem afferre, quæ §. 1. ita legitur: *Antichresis*, quæ ex vocis etymo nihil aliud significat, quam contrarium uium contra frui-tionem, non contrarium mutuum, est contrarius rei usus, seu mu-tui usus præstatio, pro credito in vicem usurarum.

D. VI. Ejusd. Sub Præsidio *D. Job. Schackii*, J. U. D. & PP. Ord. *Georgius Volschow* / Gryph. Pom. Theses XIV. Juridicas, ex Compendio Lauterbachiano ad Tit. 1. Lib. 50. *Pandeñ.* desumptas, defendit. (½ plag.)

D. XI. Ejusd. De *judicio extremo* disseruit *Job. Frid. Mayer*, D. PP. & *Job. Godofr. Bleccius*, Sedinensis. (plag. ½.)

D. XX. Ejusd. Moderante eodem *D. Jo. Fr. Mayero*, Præf. *M. Justo Wesselo Rumpzo*, S. Th. Baccal. & Ecclesiast. ad S. Jac. Sabbathico, de *Peccatore & Peccato in Spir. S.* Quæstionum Theologicarum Trigam exposuit *Dan. Henr. Matthias*, Anclam. (pl. 5.)

Qu. 1. est: *Utrum Peccator in Spiritum S. sit in statu gehennali?* Data prius descriptione Peccatoris in Sp. S. quod sit homo adul-tus, satis illuminatus & regeneritus, qui veritatem cœlestem agni-tam, & in conscientia approbatam voluntariè & malitiosè, constan-terque abnegat, abnegatam oppugnat, sive hostiliter persequitur, oppugnatam blasphematur, & omnia media salutis præfractè & perse-

veranter rejicit, ac pedibus conculcat, indeque nullam remissionem consequi potest. Resp. Ejusmodi Peccator in Sp. S. quamdiu hic in terris vivit, non est in statu gehennali, sed Deus vult illum voluntate sua antecedente convertere, propterea gratiam suam ipsi offert constanter usque ad finem vitæ, quippe qui est objectum voluntatis divinæ antecedentis, & de cujus salute ex parte Dei non est desperandum. Ezech. XIX. 23. 33. XXXIII. 11. 1. Tim. II. 4. Tit. II. 11. 12. 2. Pet. III. 9. Qu. II. *Utrum Christus non solum pro peccatore, sed etiam pro peccato in Sp. S. satisfecerit?* Resp. Affirmando 1. Joh. I. 7. II. 2. 2. Cor. II. 4. sqq. Joh. I. 29. & Ebr. VI. & X. Qu. III. *Utrum sententia de statu peccatoris in Sp. S. gehennali sit problema, de quo in utramque partem in Ecclesia liberè possit disputari?* Resp. Negando. 1. Cor. I. 10. 2. Tim. II. 15. 16. 17. Refutantur ubique adversariorum argumenta.

Eod. die Præs. Joh. Schackio J. U. D. & PP. Thomas Mazdorff / Carlshaveno-Suecus Theses Juridicas ex Comp. Lauterbach. de sumptas ad Tit. I. Lib. 50. Pand. continuavit. ($\frac{1}{2}$ pl.)

D. XXII. Ejusd. Præs. Petro Mascovio, Jcto, & Antecess. Ordin. Jurid. FCt. Seniore, p. t. Decano, Regique Consist. Direct. Dissert. Ordinar. exhibentem *Synopticam Precarii Tractationem*, publicationi submitit Joach. Henr. Volshow / Berg. Rug. (pl. 2 $\frac{1}{2}$.)

Dissert. constat 26. §§. §. 1. ostendit Precarii etymologiam §. 2. ambiguitatem, §. 3. definitionem, quod sit actus liberalitatis, quo res aliqua petenti gratis ad indeterminatum usum conceditur, ea conditione, ut concedens eam, quandocunque velit, repetere possit. §. 4. demonstrat, non esse donationem, nec contractum nominatum, nec §. 5. innominatum, §. 6. sq. nec quasi contractum, sed §. 8. actum liberalitatis. §. 9. dividit precarium in simplex & non simplex, §. 10. ostendit ejus causam efficientem remotam jus gentium & civile; atque propinquam, liberum consensum & concedentis & rogantis. §. 11. subjectum precarii sc. omnes personas, §. 12. objectum sc. res omnes, quæ in patrimonio vel commercio privatorum sunt, §. 13. formam sc. preces, traditionem rei precario petitiæ factam, gratuitam, ad usum aliquem incertum planè & indefinitum, ut precarium, qui concessit, revocare possit, ubi insimul disquiritur; *An precarium illud atque res concessa*

concessa est, revocari possit? §. 14. finem, sc. usum rei, §. 15. effectum r^{um} personalem, qui est l. primus, sc. obligatio rogantis, l. ex primo ortus, sc. actio præscriptis verbis. l. incerti conditio non ex precarii negotio, sed ex æquo & bono, r^{um} realem, qui est vel primus, sc. possessio, vel ortus, qui respicit l. concedentem l. rogantem; *huc* spectat, quod precario possidens habeat adversus omnes, solo concedente excepto, interdictum: *illuc* interdictum de precario, de quo §. 16. dicit, quod sit interdictum restitutorium, recuperandæ possessionis, competens ei, qui precario dedit, adversus accipientem ad rem restituendam damnumque dolo vel culpa lata admissum resarciendum. §. 17. indicat ejus causam efficientem remotam, sc. Prætores, & propinquam, sc. denegationem restitutionis rei precario concessæ, §. 18. subjectum activum, cui datur, §. 20. formam interdicti, sc. quod sit restitutorium & perpetuum, §. 21. effectum, sc. ut ipsa res, cum fructibus post interdictum edicum perceptis reddatur, & Actor in pristinam causam restituatur. §. 22. affine huic interdicto remedium, quod est actio præscriptis verbis, §. 23. precarii contraria, §. 24. affinia precaria sc. donationem & commodatum, cum quo §. 25. in eo convenire dicit precarium, quod usus in utroque concedatur gratuitus &c. & denique §. 26. inter affinia referri precarias Juris Canonici.

D. XXXI. Ejusd. Sub Præs. Brandani Henrici Gebhardi, D. & PP. Vindicias quorundam Locorum Hebraei Textus, nimirum Ps. II. 6. 7. VIII. 3. XVI. 10. & XIX. 4. oppositas Paulo Pezrono, Abbati de Charmoys, Ord. Cisterciensis. & Doctori Theologiæ Sorbonico, publico examini exhibuit Bartholomæus Schwabe, Stralsund. (pl. 2 $\frac{1}{2}$)

Cl. Præsides in Epistola ad Respondentem adjecta ulteriorem promittit Vindiciarum istarum continuationem, quam authentici Textus Hebr. justissimos Vindices eò lætiores excepturos scimus, quo crebriores ejus oppugnatores inveniuntur.

Prodiit etiam *Series Læctionum* in Illustr. Pomeranor Universitate A. MDCCV. bono cum Deo habendarum. (pl. 1. in form. pat.)

REGIOMONTI.

D. I. Nov. 1704. Pro Receptione in Eccl^{iam} Philosoph. disputavit

de Qu. *Uter in Scrutinio Veritatis rectius dubitet, Aristoteles, an Cartesius?* M. Samuel Masceovius, Schol. Læbn. Pro-Rect. Resp. *Christiano Kybr*, Reg. Pruss. (2½. pl.)

D. IV. *Ejusd. Carolus Jacobus Rösler* / Med. D. Disputationem Physico Medicam, pro Receptione in Facultatem, habuit, de *Fulminatis*, Respondente *Heinrico Bernhardo Huonero*, cujus tenor hic fuit. §. 1. Recenset Fulminati & fulminis significationes. §. 2. Peripateticorum de Fulmine & Tonitru sententiam enarrat. In §. 3. Cartesianorum opinio affertur. §. 4. Epicureorum neotericorum mentem explicat. §. 5. Dubia quædam, circa Peripateticorum & Cartesianorum sententiam, proponit. §. 6. Propriam mentem aperit, quæ in §. 7. Exemplis quibusdam illustratur. In §. 8. 9. Lapidis fulminaris existentia probatur. §. 10. Differentiæ fulminis secundum Senecam enodantur. §. 11. Effectus fulminis maximos. §. 12. mirabiles recenset. §. 13. Quot modis hominem lædat, indigitat (1) scil. perimendō eundem, (2) ossa absumendō, (3) l. planè suffocandō, vel (4) in §. 14. Actiones quasdam lædendō. §. 15. Causas effectuum fulminis, illatorumque Symptomatum investigare annititur. §. 16. Signa fulmine necatorum evolvit. §. 17. Prognosin suppeditat. §. 17. Methodum medendi circa Hygienem, & §. 19. circa Therapeiam largitur. Tandem §. 20. Diætam recensendō colophonem operi imponit.

D. V. Nov. Pro Recept. in FCtem Philos. disputavit M. David Wilcke, Memela-Prussus, de *Gynæcocratia*, Resp. *Joh. Jac. Quandt*, Reg. Pruss. (pl. 4.)

D. XI. *Ejusd. Christoph. Conradus Görzins*, Reg. Pruss. S. Th. D. ejusque Prof. Publ. Extraord. designatus, pro Recept. in FCtem, proposuit *Theologiam Thetico-Biblicam*, s. Theses XXX. ex omnibus ferè articulis fidei, Resp. *Salom. Theophilo Pomian Pesarovio*, Gedan. Pruss. (pl. 1.)

Joh. Stein, U. J. D. & Pr. Ord. Tert. è Lectionibus suis ad Lauterb. Comp ff. publ. habitis, Theses quasdam exceptas publice ad disputandum est propositurus, jamque tria edidit specimen, nimirum.

D. X. Nov. Disp. I. ad Lib. I. ff. Resp. *Christ. Henr. Mahraun* / Reg. Pruss.

D. XXV. Ejusd. Disp. II. ad Lib. II. ff. Tit. I. usque ad 13 Resp. Joh. Frid. Sommer / Reg. Pruss.

D. II Decemb. Disp. III. ad Lib. II. ff. Tit. 3. & 14. Resp. Ernest. Getkant. Ragn. Pruss.

D. XIX. Nov. Pro Recept. in ECtem Quaternionem illustrium Positionum Philosophicarum, quæ sic se habent: (1) Non semper & o nâi modo vitiosum est, ad Conclusionem respondere, sed aliquando, & aliquo modo, etiam ad eandem recte responderetur. (2) Deus propriè causa efficiens hujus universi dici non potest. (3) Quando Deus ab Aristotele θεός appellatur, ab aliis quidem vox illa redditur pervivens; ab aliis verò per Animal; at si rectè posterior intelligitur interpretatio, priori non est contraria, sed amicè cum eadem conspirat. (4) In Deum vita Practica, s. Praxis boni, aut Virtus Moralis propriè non cadit: ad disputandum proposuit M. Henricus Oelmannus, Pomer. Resp. Albert. Lölhöfelio, Jast. Pruss. (pl. 1½.)

D. XXVII. Ejusd. sub paulò ante nominati D. Joh. Steinii Præsidio Joh. Frid. Sommer / Auctor & Resp. Disp. de Conscis Criminum habuit, ubi præmissa vocum explicatione §. 1. 2. 3. rem ipsam aggreditur, & reum, sibi sui criminis conscius, se ipsum prodere, non teneri, statuit, nisi crimen sit manifestum. §. 4. quo facto, an pœna criminis spontè manifestati remittenda sit, disquiritur. §. 5. Circa conscios aliorum criminum distingu. inter commissa & committenda: illa ut quis judici denunciet, quempiam non esse obligatum, nisi ex reticentia Reipubl. damnum contingat, vel innocens de salute periclitetur. §. 6. Vel à Magistratu interrogatus sit: vel ratione officii teneatur, quale in nonnullis locis gerunt die Rügen, Meister statuitur in §. 7. Circa revelationem criminum, quæ alius commissurus est, distingu. varia jura; de Jure conscientix & Canon quemlibet obligatum esse putat, ut crimen illud, quod alius meditat, manifestando occasionem illud perpetrandi subtrahat. §. 8. Non tamen de Jure civili nisi 1) illud crimen sit atrox, §. 9. 10. 2) tales sint personæ, quæ delictis aliorum ex peculiari ratione obviam ire tenentur, ut pater, magistratus, &c. §. 11. & hinc etiam Confessionarius nisi confessio

facta ad remissionem peccatorum impetrandam, §. 12. quo casu Confessionarius credentiam manifestans extraordinariam poenam meretur, §. 13. poena eorum recensetur, qui conscii criminis alterius se quoque reddunt participes istius criminis vel Consilio, §. 14. vel ope, §. 15. vel facinorosos receptando, vel occultando §. 16. I. crimen laudando aut rati habendo. §. 17. (Constat 3. pl. in 4to.)

- D. III. Dec. M. Georgius Keber. S. Minist. Candid. Holl. Pruss. Pro Receptione in Facultatem disputavit de *Prærogativa Philosophiæ Peripateticæ præ reliquis*. Resp. *Wilhelmo Wilcke* SS. Theol. & Phil. Stud. Memelâ Pr. 2. plag.

D. VI. Dec. M. David Wilcke disputationem habuit de *Juramento Vario ejusque Ritu*, Resp. eodem *Wilhelmo Wilcke*, fratre. 3½. pl.

D. XVII. Dec. M. Joh. Dietericus Walther Regiom. Pruss. Pro Receptione in Facult. Quæstionem Politicam proposuit. *Utrum Sors in Electione Magistratuum hodiernum juste sit intermissa?* Resp. *Gottofredo Biemann* Phil. & L. L. Studios. 4. pl.

REVALIÆ.

D. XXI. Oct. 1704. M. Henrici Derlingi Pastor. Rappel. & Consist. Regii Assessoris, exuviæ tumulo illatæ fuerunt, cujus peractæ vitæ Sciagraphiam paucis lineis exhibemus. Natus est *Revalia* A. 1665. b. 16. Julii, Patre *Magno Derlingio*, Senatore & Matre *Agneta Gerdruta Ruhs*. Indole bona & ad studia proclivi instructus primum Præceptoribus privatis, postea verò Gymnasii Reg. Professoribus fuit traditus, sub quorum Manuductione ita se gessit, ut eorum suasu *Acad. Philyreæ* A. 1685. d. 23. Junii salutandi dignus fuerit habitus, in qua integrum etiam quadriennium Professores docentes audivit. A. 1689. parentibus monentibus, Lipsiæ relicta, visisque prius Wittenb. Francofurt. & Regiomonto, patriam repetiit. Ao. 1691. d. 13. Julii Ecclesiæ Carol. Reval. & Ao. 1696. d. 17. April. Ecclesiæ Rappel. vocatus fuit pastor. A. 1692. d. 8. Decemb. in matrimonium duxit *Dorotheam Fonniam*, ex qua novenariam prolem suscepit. Obiit denique 1704. d. 14. Oct. hora 4. matutina, æt. XXXIX. Concionem funebrem ex *1. Joh. I. 7.* habuit *M. Gebhardus Salemannus*, Eccles. S. Olai.

KILONII

D. XXIX. Sept. 1704. f. Ipso die Michaëlis Pro-Rector & Senatus Acad. Kil. ad Sacra Michaëlis, Legati federis per Malach. (Cap. II. 17.) dudum promissi, Programmata Latino (pl. 2. in 4to) Et

D. XXV. Dec. f. iptis feriis Natalitiis ad Natalitia Jesu Christi, quem scala Jacobæ (Gen. XXIX. v. 12. sq.) adumbravit, celebranda cives Academicos Progr. Lat. (pl. 1. in 4to.) invitarunt.

Sebastianus Kortholt, Poëseos Professor Ordinarius & Facultatis Philosoph. h. t. Decanus nomine publico elaboravit & prælo commisit poemata alemannicum super obitu Regiæ Principis, FRIEDERICÆ AMALIÆ, quod constat plagulis duabus & hoc titulo gaudet:

Die Hochfürstl. Leiche der wehland Durchlauchtigsten Fürstin und Frauen / Frauen Friederica Amalia / Gebornen Königl. Erb-Prinzessin zu Dennemarck Norwegen / der Wenden und Gothen / Verwitweten Herkogin zu Schleswig Holstein / Stormarn und der Dithmarschen / Gräfin zu Oldenburg und Delmenhorst / 2c. 2c. Als solche nach Derofelben höchstseeligem Hintritt am 17. Christmonat dieses 1704ten Heiljahs unter hohenstandesmäßiger hochansehnlicher Begleitung in Dero Hoch-Fürstl. Erb-Begräbniß nach Schleswig abgeführt ward / in höchstschmerzhaftem Leid- Wesen mit nachfolgenden unterthänigsten Trauer-Zeilen begleitet von denen gesammten Professoren der Hoch-Fürstlichen Universität zum Kiel.

Ex ipso vero Carmine, venustè admodum scripto, sequentes, ut lectori salivam moveamus, addimus Versus.

So ist: die Königin der Königlichen Frauen /

Die allerbeste Zier der allerärgsten Zeit /

An der die Gottes-Furcht ließ ihren Abdruck schauen /

Berrübt uns icht so sehr als Sie uns vor erfreut.

Fast rauchet noch das Blut von Herkog Friedrichs Leiche /

Da führt die bange Land ein neues Angstgeschrey /

Und klagt daß wiederum aus seinen Ufern weiche

Der Ender trüb- Strohm und die geist-vollne Schley.

Drey Jahre hatten zwar gelindert unsre Schmerzen /

Es war der Thränen-Fluth und Gottes Zorn gestillt:

Es brannte Cimbrien von frohen Hochzeit-Kerzen /
 Und zeigte seinen Schlaf mit Myrtenlaub umhüllt.
 Nun leger um sein Haupt die salbe Leid-Cypressen
 Des Landes Sonn' und Schutz / Fürst Christian August /
 Der ganze Hoff bezeugt / daß weder zu ermessen
 Noch auszusprechen sey / was ihm für Angst bewußt.
 Es kan selbst keinen Trost vor ihrem Schmerken finden
 Die grosse Königin / so Dennemarck verließ /
 Und daß zwey Herken sich biß in den Tod verbinden /
 Durch Ihre Gegenwart vor kurzer Zeit bewieß.
 Das ganze Braunschweig weint / und Mecklenburg ingleichen /
 So zeigt Pohlen auch und Baden seine Treu /
 Wie jammert Schweden nicht für allen Königreichen
 Daß dieser frische Schmerz ihm seine Bund' erneu ?
 Ja selbst die Königin der unverzagten Britten /
 Die alles ihr bezwingt und niemahls unterliegt /
 Hat nicht viel weniger / als ihr Gemahl / erlitten /
 Dem seiner Schwester Tod so Herz' als Muth gebiegt.
 Es ist / Höchstseeligste / vor andern Dir verpflichtet
 Das Kleinod Cimbriens / der Kielsche Rufensitz /
 Als welcher / sint der Zeit ihn Dein Gemahl errichtet
 Von vierzig Jahren her / dich nannte seine Stütz'.
 Hiernächst hast Du ihn selbst zu Deinem Sitz erwöhlet /
 Und seinen wehrt vermehrt / und seine Noth versüßt /
 Wiß neulich du in Ihm / wie er mit Dir / entseulet
 Ja gleichsam Mutterloß und Waise worden ist.
 Ob einem Lorbeerbaum gleich aller Saft vergangen /
 Daß er entblättert steht / und dürre Zweige zeigt :
 So bleibt der Epheu doch in seinen Armen hangen /
 Die er wie eine Stütz' ihm hat zuvor gereicht.
 Wir wollen Dich / als Gold / auch in der Aschen ehren ;
 Ob gleich die beste Krafft mit deinem Geist' entsinckt /
 Wir wollen öffentlich die Danckbarkeit erklären /
 So uns die tieffste Pflicht und Schuldigkeit abzwingt.

Epitaphium.

FRIEDERICA AMALIA

per anagramma:

ERAM FILIA DEI CARA.

Hic sita sum Cimbrum FRIEDERICA AMALIA

Princeps:

Non modo Regis, ERAM FILIA CARA DEL.

*Joh. Ludov. Hannemanni D. Observatio de**Singulari Vulpis cum Falcone amicitia.*

Paucis ante annorum lustris in cujusdam Generosissimi Equitis aulam vocabar, illius Conjugem Puerperam, febre ardente laborantem, curarem, quæ & cura Dei auxilio felicissime successest. Cum itaque hic nobilis me per aulam suam splendidissimam circumduceret, tandem ducebat me ad locum, quo *Vulpes*, catena alligatus, cum *Falcone* libere obambulante detinebatur. Hic Nobilis narrabat, duos *Falcones* ad *Vulpem* fuisse adductos: alii unum illico dilaniaverat, ac devoraverat. Huic autem superstiti pepercerat, ac cum illa ave concors vivebat *Vulpes*, una ex eodem vase comedebant, ac in eadem cavea cubabant. *Falco* in corpore *Vulpis* pulices & id genus insecta venabatur. *Falconem* hinc inde cursitantem ac absentem per aliquod temporis spatium anxie quasi desiderabat, & quasi maxime inquietus, & licet catenæ nexu victus, quærebat sui cubilis & vasis socium circumcursitando, nec prius tranquillitati se dabat, antequam *Falco* rursus ipsi adesset, suoque socio frueretur, quocum amicissime vivebat; sicque concordia viguit, raro exemplo, inter diversissima animalia toto cælo à se invicem differentia, ambo rapacia, illud *terrestre*, hoc *volatile*. Quod *Vulpes* familiaritatem colat cum

C

corvo,

corvo, afferit Excellentiss. *Cyprianus* in sua continuatione eruditissima *Franzii* p. 1, *Cap. XVIII. §. 4. pag. 411*. optandum esset, hic celeberrimus Vir, ad alteram partem historiarum animalium cum erudito orbe communicaret, quam hactenus nondum meis usurpavi oculis. Hominum familiarem conversationem cum *serpentibus & Draconibus* docet nos *Balthas. Bonifacius Rhodiginus Histor. Ludov. C. VI. p. 349*. adde ex eodem autore *C. VII. VIII. &c.*

Jo. Jac. Stolterfohti D. Scholion.

Multa esse in Brutis animantibus virtutum simulacra, iis, qui Spiritu ex afflatu summi Numinis originem trahente, creaturarumque rerum omnium dominio excellunt, imitanda, *Excellentiss. Dn. D. Fridr. Schraderus*, oratione solenni, cum *Magistratum Academicum d. XXIX. Januar. A. clj lcc. xcl. iniret*, summo eloquii nitore, & eruditionis sale docuit. Prudentiarum exemplum præbent *Serpentes*, sinceritatis *Columbae*, diligentiarum *Apes*, indefessi laboris *formicae*, generositatis *Leones*, mansuetudinis *Oves*, fidelitatis *Canes* &c. quibus ut virtutibus palmam sæpius præripiunt mente præditis, ita in aliis mira præstant, quæ sanæ rationi analogæ primo intuitu videri possent, nisi pars Divinæ mentis æthereique haustus, soli competeret ei, qui imaginem Dei gerit; illa vero actionum suarum inconscia non tam agerent quam aguntur. Quæ de singulari pietate *Canis Illyssiponensis* narrat *Joh. Euseb. Nieremberg. Histor. Natur. L. IX. C. XCIV. f. 200*. illiusque quem aluit *Abbas Corbeiensis Theodulus* apud *Isibord. ab Amelunxen in Breviar. rer. memorabil. ad ann. 897*. ex otiosis Monachorum cerebellis originem duxisse crediderim; quod & de *Ciconiis* Missam adeo devote celebrantibus, *Porcis* itidem ac *Equis* sacrilegii vindicibus, quorum mentionem facit *Dn. D. Joh. Franc. Paullini in Tr. de Corvo excommunicato §. 23. sqq.* habere, nostro quidem arbitrio cuique liberum erit. Interim tamen Bruta animantia rudiori genti in obsequii exemplum sisti ex sacris v. 9. *Jes. I. 3.* edocemur. Quinimo pacis sæpius magis esse amantia quam thori sociam *Sirac. XXV. v. 23.* testatur. Leonum quoque feritas juxta *Plinii* effatum, inter

ter se non dimicat, serpentum morsus non petit serpentes, cum contra homo homini sit lupo, imo Diabolus, dum ad ferrum & arma, Creatoris imaginem deponentes, eunt, & in discordias digladiationibus ulciscendas exardescunt. Crudelissima haud raro animalia cicurari disciplina & consuetudine, tot probant exempla, diversissimæque indolis bestias mutuo nonnunquam amicitiae nexu copulari, *canum* cum *felibus* convictus & harmonia in eadem domo evincunt. Rarum vero contingens est *Vulpis* cum *Falcone* contubernium; toto sunt cælo differentes commensales: ante cum flammis aquam, cum morte vitam, cum mari ventus fidem fœdusque jungere, columbam milvio adulari, aut lupo oves timere posse jurares, quam *vulpes* assuesceret falconi. Singularem *vulpis* cum *Aquila* antipathiam ænigmatische docere solent ex *Æsopi Fabul.* 59. inierat enim hæc cum *vulpecula* "necessitudinem, cumque incubanti pastus deesset, proximæ "catulos in nidum sustulit. Reversa *vulpes*, cum spectaret indignam suarum dilaniationem, testata Deos est amicitiae violatæ "vindices. Pauculis hinc post diebus evenit, ut *Aquila* prunam, "carnibus è sacrificio raptis adhærentem, in nidum divexerit im- "prudens: igitur absente *Aquila*, igne paulatim ventis excitato, "nidus conflagrare cœpit. Pulli territi præcipites se dedere, ni- "mirum adhuc involucres: *Vulpes*, delapsos excipit & in foveam "delatos devorat. Ab hoc tempore nihil omnino convenire "inter *Aquilam* & *Vulpem*, fabulantur. conf. *Erasm. Adag. f. m.* 1843. *Aquila* Vero & *Falco* eadem sævitia tundunt Chaoniam turbam & fœdorum cadaverum viscera discerpunt, atque ita ejusdem generis sunt species. Sed unde hæcce, quam miramur, concordia? forsan juxta *Ciceronis* effatum, *ad conjugendas amicitias, studiorum & naturæ similitudo magnam vim habet.* Utraque bestia dilaniationi studet, prædaque satiari naturali instinctu gaudet; unde eodem *Tullio* iudice, *jucundissima est amicitia, quam morum similitudo conjugavit.* Sed ut mendicus invidet mendico, ita genus rapax naturale inter se fovere solet dissidium. Ad morum forsan similitudinem repetita per vices fustigatione est coacta *vulpecula*,

cula, postquam *Falconis* socium devoraverat, ut reiterandæ formidine pœnæ, superstitem tandem receperit in fidem, quæ rara est alias in *vulpe* nec unquam *fida*; unde *vulpinari* de adulatore dicitur, qui ut rectius versutiusque imponat, dissimulare se fingit ex composito; quod *Varro* innuit.

Fronte politus

Astutam vapido servas sub pectore VULPEM.

Molossus vidi, antea vel centum Feles dentibus dilacerantem, quem fustibus tandem eo usque defatigavit Dominus, ut una cum catis quiete ex eodem vasculo cibum caperet. Fidem superare omnem dixerim, quod ante aliquot annos Studiosus quidam Rostochii in eadem cavea cum *sele* aluerit *murem*, nisi juramento rei veritatem confirmasset amicus quidam, qui tum temporis ibidem Musarum castra est secutus, & sæpius in cubiculo dicti Studiosi ridiculam hanc societatem, amicumque itidem convictum, flagrorum ope ad mortem sæpius usque à *sele* impetratum, vidit. Quis dubitaret, quin eadem methodo inter *Vulpem* hunc nostrum & *Falconem* instituta sit reconciliatio? quæ tandem ex quotidiano convictu eo usque est progressa, ut in summam mutata sit familiaritatem; quam eo facilius à commensali suo impetravit *Falco*, quo felicior fuit in pulicum captura in piloso pascuo, non absque delectamento ejus, qui fundi est Dominus ac ferarum fastidiosus possessor. Ex relatione namque Venatorum scribit *Anton. le Grand. Tr. de Carentia sensus & cognitio- nis in Brutis. pag. 114.* Pulicum morsibus admodum investigari *Vulpem*, quibus ut se liberet, tempore æstivo, pruritu cum calore dimicante, flumen ingreditur, ubi aliquam primo in pedibus refrigerationem experta, aquas altius penetrat, ceteras paulatim corporis partes demergendo. Ne vero nimis profunde dimittatur, & natandi molestiam, quæ novum ei calorem conciliaret, avertat, arborum ramos, aut stipulam molliorem, quæ sorte occurrit, dentibus comprehendit, ad quam pulices frigore

gorè pulſæ accedentes, eique adhærentes, & naufragium eva-
ſuræ, vacuum hospitem derelinquunt. *Vulpes* interim artubus
jam refrigeratis, in ſylvas regreditur, ab importuno ſuo comi-
tatu libera, & pruritus, quo antea angebatur, prorſus expers.
Unde voluptatis ac utilitatis, quam in aquis recepit, poſtea me-
mor, quotiescunque caſus ſimilis occurrit, ſimiles actiones re-
petit, donec frequenti uſu in familiaritatem abeat, ut ex reite.
rato opere conſuetudo naſcatur. Hac methodo, quam naturâ
ducente elegit ſylvis exul, vinculisque ligata, dum caret, in pul-
pamentum ipſi cedit Falconis officium, quod in undis quærere
ſolet. Et quis nescit fricatione beſtias caudam attollere, ac in
ipſo furore mitigari poſſe? Sæviſſimæ quoque belluæ natura fe-
runtur ad id, quod ipſis amicum eſt ac ſalutare, quod ex iis, qui
animalium concinnarunt Hiſtorias, prolixius repetere non pla-
cet. Quanta vero cupiditate ac arte *Falco* quem aluit Chirurgiæ
quidam Candidatus in Islandia, remedium quaſiverit contra Lum-
bricos, quibus ipſe vexatus admodum fuit, lectu mirum eſt apud
Dn. D. *Job. Franc. Paullini Tr. de Anguilla ſect. 1. §. IV. p. 28.* Ne di-
cam, quomodo fiant ſæpius bruta hominum Proceptores in ſaluta-
ri plantarum notitia, ut patet ex *Rolfinc. de vegetabil. L. c. c. 1. p. 14.*
Wedel. de Facult. Medicamentor. L. 1. ſect. 1. c. 2. p. 10. & aliis, qui-
bus conferri meretur *Excellentiſſ. noſter Neſtor, 2d. M. N. C. Dec. 2.*
A. 8. obſ. 161. p. 359. in Schol. ubi de Cerva herba ſeſelecos ante par-
tum ſe purgante, more ſuo erudite diſerit. De *Vulpibus* totmo-
dos ſe ſalvandi refert *Anton le Grand. l. c. p. m. 113. ſqq.* adeo ut,
niſi ipſa natura prudentiæ imaginem ſæpius in brutis mentiretur,
quædam quaſi veſtigia humani ingenii oſtendere videantur. De
Urſo & *Cane* eodem contubernio à Magiſtro quodam educatis,
ac ſine ulla injuria aliquandiu pacatiſſime viventibus, quaſi do-
meſtica, & ejusdem generis animalia fuiſſent. vid. D. *Job. George*
Gockel. Ep. de Mirabilibus quorundam animalium in App. Ephem. Not.
Curioſ. Dec. II. A. V. p. 103. de familiari convicſtu Draconum cum
hominibus, legi meretur *idem l. c. p. 106.* de Alcis gratitudine
in homines, vid. D. *Chriſtian. Menzel. M. N. C. Dec. II. A. V. Obſ. III.*

p. 6. lqq. conf. D. Luc. Schröck. Schol. ad l. c. pag. 8. nec non quæ de mirando nonnullorum animalium erga homines obsequio refert Job. Euseb. Nieremberg. Histor. Natur. L. IX. c. 95. f. 202. ne dicam, quæ de infantibus nutritis ab animalibus habet Kornmann de miracul. Fivor. p. 43. lqq. At manum de tabula.

Menſe Oſt. Præſ. Georg. Paſchio Artis rationis, Philoſoph. Primæ ac Moral. Prof. Ord. Clementiſſ. Aulpicis Fridericianis de *Fabularum & Parabolarum uſu* publ. diſſeruit Ad. Henr. Möllenhof, Lub. (3. plag.)

Hujus Diſſertationis §. 1. exhibet tria Scriptorum poëticorum genera. *Primum utile eſt. Secundum animi oblectandi cauſa tantum excultum. Tertium eorum eſt, qui & voluptatem, & utilitatem ſimul ſeſtantur.* Hucque pertinere dicitur modus tradendi per Fabulas. Olim Vocabulum *Fabula* pro vera hiſtoria uſurpatum, unde B. Hieronymus hiſtoriam de Samſone fabulam vocavit. Apologiſ commoveri mentes magis quam rationibus docetur, unde fabulas pueris proponendas auctor ſuadet. §. 2. Traditur diſſerentia inter *μῦθοι* ſeu aniles fabulas, & *μῦθοι*, quibus ad populum inſtruendum, animoſque rudes doctrina imbuendos prudentiſſimi viri uſi ſunt. Tum exhibentur ex A. Gellii Noct. Attic. nonnullæ *fabule rerum & locorum*, quo etiam Auguſtini ſine capite mortales referendi ſunt. §. 3. Adducuntur efficacium per imagines perſuaſionum exempla aliquot, moneturque artifiſcium ſingendi commendare Oratores & Poëtas, cum ſcilicet manifeſtas fabulas in hiſtoriarum modum exponunt. *Batrachomyomachia* Homeri laudatur. §. 4. Tradit omnis cultorem ſapientiæ fabularum ſtudioſum eſſe debere, & propter admirari cœpiſſe homines philoſophari. Docetur inſuper, fabulas poëtarum excitare Philoſophum ad inſtiguanda rerum arcana; hinc fabularum varia utilitas recenſetur §. 5. indicat, non debere conſiderari in fabulis nudaſ voces & ſententiaſ, ſed ſenſuſ abſtruſiores. *Fabula* ibidem dividitur in naturalem & moralem, oſtendunturque præter phyſicum & moralem alii adhuc fabularum ſenſuſ, dum alii ex fabulis poëtarum exſculpunt ſenſum *Ibeologicum*, ut Joh. Boccatiuſ in *Genealogia Deorum*, & Franc. Pomey in *Panthee Mythico*, ſeu *fabuloſa Deorum hiſtoria*. Alii *Magicum*, ut Athanaſiuſ Kircheruſ. Alii

Hiſtori-

Historicum, Astrologicum &c. Alii fabulas etiam *ad Chemie arcana* extendunt, ut Jacobus Tollius in *Fortuitis*. Alii interpretantur easdem fabulas de veterum Sueonum moribus, constitutionibus, sapientia, religione & expeditionibus, quod Olaus Rudbeckius in *Atlantica* opere aggressus est. Monet tamen Auctor præsentis Dissert. varios hos fabularum sensus non esse nisi lusus ingenii. Mox de Palæphati *Incredibilibus*, quæ exhibent ipsam fabularum historiam, de Natalis Comitum *Mythologia*, & de Fr. Baconi, Baronis de Verulamio egregio libello, cui titulus, *de Sapientia Veterum*, sermo instituitur. §. 6. Ostendit nullam fere disciplinam esse, quæ ex poetarum fabulis non recipiat aliquam contemplationem vel utilitatem. Hinc de Theologia Paganorum fabulosa & civili differitur, ipsaque scientia naturalis a fabularum artificibus non esse neglecta ostenditur. Subjicitur tandem usus fabularum in Philosophia morali, itemque civili. Est etiam universa Philosophia sub schemate fabulæ amatoriæ tractata. Concludit tandem Auctor, fabulas non esse aptas, ut præbeant universalia scientiæ vel prudentiæ civilis principia. §. 7. monstratur differentia inter Apologum, Fabulam & Anum, itemque ab Apologo quomodo distet Parabola? Parabola ab hominibus sumitur, Apologus a brutis aut aliis rebus rationis expertibus. Parabola verisimilium est, Apologus non item. §. 8. Docet in Sacris etiam occurrere Apologos sive Fabulas Morales, cujus rei exempla adducuntur. Ad extremum disseritur etiam de Parabolis in Sacris occurrentibus, earundemque usu. *Επιμειξα* hujus Dissertationis hæc sunt: Qu. I. *Utrum cæcus ducere possit claudum?* Resp. affirm. Qu. II. *An, quemadmodum vulgo dicitur, Occasio faciat fures?* Resp. neg. Qu. III. *Num verum sit illud Germanorum proverbium: Dem Gelehrten ist gut predigen?* Resp. neg.

Die II. Octobr. Dissertationem Medicam *de Obsessis*,

Præside Gunth. Christoph. Schelhammero, Med. D. & P. P. Primario, publicè defendit Bonifacius Laurentii Toningenſis. (constat 4. pl. in 4)

Cum dentur homines, qui, contra Sacræ Scripturæ fidem,
&

& multorum seculorum experientiam, Obsessorum existentiam præfractè negant, perversam eorum sententiam ortum suum ducere, Cl. Auctor statuit, vel *tam* §. 2. ab ipso *Satana*, qui istis hominibus tam abjectam vilemque sui speciem ingerat, ut, ne quidem existere Dæmonia, aut, si existant, ita vinc̃ta esse, existiment, ut non magis quam canis domesticus nocere, imò ne latrare valeant; *quam* §. 3. ab eruditi seculi *nimia fiducia*, dum sc. non credunt, quicquid naturæ vires superare videtur, aut pro fabulis habent, quæ quotidie non accidunt, & ipsi viderant. §. 4. In Gallos præ cæteris hoc vitiò laborantes, & librum novissimè, sub titulo: *Response aux questions d'un Provincial*, editum, invehit. §. 6. Tria obsessorum adducit exempla, quorum *primum* ipsemet Patavii sub D. Antonii sacro altari inclusum subterraneo loco vidit, *alterum* ex relatione fide digni Hispani accepit, *tertium* vero à Christiano Kortholt in speciali tractatu germanico, cui titulus: *Historia Obsessi Femenensis*, descripsit. §. 8. Obsessorum nomine complectitur illos, *quorum corpora malignò aliquò spiritu agitantur: à quo miris plerumque contorsionibus membra jaçantur, ea verò peraguntur, proferunturque, quæ vel exuisse animum humanitatem omnem indicent, vel superent humani ingenii vires.* *Causam* apponit triplicem, quæ Diabolo tantam in corpora humana concedat potentiam; nimirum §. 11. summam & deplorabilem hominum impietatem, quâ, Deo sacrisque omnibus renunciantes, malo Dæmoni se totos devovent. deinde §. 12. *Spirituum* sic dictorum *familiarium* acquisitionem & usum; & denique §. 13. ipsius *Dæmonis in corpora*, permittente ob hominum peccata scelus Divinò numine, à sagis magisque factam *immissionem*. Symptoma vel potius *actiones p. n.* quæ in Obsessis occurrere solent à §. 15. ad 22. fusius enarrat, quarum præcipuæ sunt; 1. corporum in aërem elevatio, eorumque cum impetu quidem, sed sine noxa, in solum dejectio; 2. exoticarum linguarum peritia, quarum antè nullam habuerunt notitiam laborantes; 3. Sacrarum cantionum averlatio, & cum ipsas recitare volunt, subsequens colli constrictio, enormis elongatio, & mox subita obmutelcentia; 4. ad Sacramentorum mentionem impatientia, & oblocutio, quæ in, cohiberi possit, si infans capiti
corum

eorum manus imponat, precesque fundat; s. rerum, quæ in dis-
 sitis locis peraguntur, cognitio, futurumque prædictio. Qui-
 bus ea, quæ speciatim in puero Femerano observata fuere, §. 23.
 24. 25. 26. annectit. Non autem singulum Dæmonem semper
 singulum saltem corpus, sed quandoque plures unum corpus in-
 gredi §. 27. quandoque integros cœtus corripere §. 28. exemplis
 tam è Sacro Codice, quàm Scriptoribus profanis mutuatis con-
 firmat. §. 29. Paroxysmorum durationem, & §. 31. ea quæ ob-
 sessionem præcedere, quæ verò eam sequi solebant §. 32. enu-
 merat. Ex his præmissis περίεργα elicit sequentia, & quidem
 I. §. 34. quod Dæmoni nulla sit potestas subeundi corpora homi-
 num, nisi per summa scelera, ab ipsis admissa, & superiùs
 causarum titulò jam indigitata, illi aditum paraverint. II. §. 35.
 quod ideò cum sagis aliisque vilissimis hominibus pacta consti-
 tuat, ut per consensum eorum liceat nocere aliis. III. §. 36. quod
 obsessio non succedat, nisi intercedente re aliquâ vel degluti-
 endâ I. aliâ ratione cum obsidendo intimiùs coeunte, illâque
 tanquam symbolò utatur, quò certiùs de malignorum volun-
 tate constet. IV. §. 37. Quod vel mali quædam intercedere so-
 leat præsensio v. g. terculamenta, Lipothymia &c. vel, in-
 stante paroxysmò, nonnunquam in corpore quædam insignis
 fiat mutatio, quia tanti Spiritus præsentiam humana natura im-
 punè ferre nequit. V. §. 38. Quod in obsessis convulsivi potiùs,
 quàm alii affectus appareant, hoc adscribendum esse generi
 nervoso & musculis, quorum promptitudine Dæmones ad mo-
 venda & torquenda expeditissimè corpora utuntur. Quod
 denique, VI. quicquid etiam Dæmon agitet obsessum corpus,
 nunquam ipsi tamen permissum fuerit, vel viscera corrumpere,
 vel integra membra & ossa diffringere; sed quod ubi lusum
 peregerit, statim homo à paroxysmo rectè valeat, nullasque
 mali, nisi quandoque ex membrorum jactatione summam
 lassitudinem, sentiat reliquias. Relictis quoque iis, quæ na-
 turali rerum virtute ordineque peragit Dæmon §. 39. ad περί-
 φουκὰ se vertit Auctor, ex Spirituum natura explicanda.
 Quorum primum est, quod homines altiùs extollat atque ele-
 vet,

vet, eâ potentiâ, quâ sagas non rarò per aërem velocissimo impetu ex uno loco in alium defert, eripit, expeditque è vinculis publicis, & ex altissimis turribus abducit incolumes. Quod loquatur Dæmon ex obfessorum ore, linguisque peregrinis, id quoque fieri naturali modo, & Diabolum, corpora hominum, perindè ac olim statuas & simulacra Deorum, ingressum, musculos linguæ pro lubitu movere, ac spiritum ex pulmone, adstrictâ Laryngis rimulâ, haud secus ac ipsa anima facit, ubi sui juris est, propellere; animam verò ipsam interea planè opprimi, ac veluti vinculis teneri, §. 40. autumat. Hancque rationem esse: quod plerumque omnes interni sensus, ac memoria ipsa, cessent §. 41. indicat. §. 42. Triplex actionum genus, quod Dæmon in obsessis obit, notat; quando np. vel ut *Spiritus simpliciter* corpus agit, & omnia movet; vel ut *malignus* & humani generis hostis, illud cruciat, & doloribus afficit; vel ut *Spiritus damnatus*, ipsiusque divini nominis osor acerrimus, blasphematur, impedit, contemptu habet, & traducit pios conatus, sacraque omnia. Verùm cum sæpius factum sit, quod Dæmon iste astutus sub hujus l. illius morbi velo latuerit, medentiumque operam illuserit; aut homines vafri & petulantes obsessionem simularint, uti confirmant varix, ab iplo §. 43. & sequ. adductæ historiæ; *Signa obfessorum diagnostica*, vel quomodo insultus isti Satanici à morbis naturalibus distinguantur, §. 46. proponit, Si np. 1. corporis constitutio sana non congruat morbo, nullave causa naturalis, ex qua hæc solent oriri, appareat; 2. si à vetula suspecta, aut alio quocunque, comedendum quid aut bibendum sit oblatum, & mox habuerint insigniter malè; 3. si medicamenta licet optima & prudenter usurpata, nihil efficiant; 4. si oculi terribiles sint atque ignei, membra distorqueantur, stupeant, obmutescant, protervè, impiè, irreverenter & impudicè loquantur, aut gestus componant suos. 5. si hæc per paroxysmos affligant, convulsiones sine causa orientur, & lucida, ut ajunt, intervalla sequantur, ubi rectissime valent. *Maximum* tamen Cl. Autori §. 47. videtur *περίγειον*, si loqui incipiat dæmonium, & vel vernaculâ occultata efferat, quæ

quæ sciri non possunt, aut peregrino idiomate utatur: huic verò *proximum*, quod obsessi cantica sacra, præces, divinaque oracula pronunciare non possint, laborentque dum proferunt, & renitantur, dum verò recitant alii, clamant, strident, convelluntur, blasphemant. Hincque facile à verè obsessis discerni posse, qui se obsessos simulant, §. 49. ostendit, si nulla recentitis conformia: vel alia insolita & naturam morborum, u. e. rantia, deprehendantur. Ad *Therapiam* devolutus, quætiorem illam: An Medicorum opera ad expellendum Dæmonem possit esse utilis? §. 50. proponit, & argumenta quæ pro & contra allegantur, §. 51. 52. 53. examinat. Remediis autem vel à Judæis vel aliis populis pro fuga Dæmonum adhibitis, & §. 50. & 54. enarratis, exceptò unguento carrioteri, ab Henrico ab Heer probatò, & herba Paridis à Mathiolo laudata, parum fidei, ob defectum fide dignorum autorum, qui ea profuisse notaverint, tribuit; quin potius majorem sibi à purgantium & vomitoriolorum usu promittit efficaciam: maximum verò auxilium ab ardentibus precibus, & DEI ope, expectandum esse, concludit.

Joh. Ludovici Hannemanni, D. & P. P. Observatio de mira metamorphosi plumarum in Gallina.

Ecce L. B. oppidò raram, rarissimique commatis observationem, quam tecum ex ore fide dignissimi, nec in Musarum castris peregrini viri refero. Aluit hic in suo prædio *gallinam*, quæ primò annò plumis flavis, annò subsequenti, plumis albis vestita, tertio autem annò, plumis flavis, intermixtis albis, ornata superbiit. Est miria plumarum in gallina metamorphosis. Quæ cum illa conferenda est, quam, *Decur. II. Tomo VIII. Ephemerid.* cum curiosis nostris communicavi: adde, quæ de gallinarum mirabilibus *Decur. III. Tomo III. Ephemerid. Obs. LX. p. 69.* ad curiosos nostros transcripsimus. In causam istius plumarum mutationis non inquiremus. Quod autem imaginatio magnam vim habeat in signandis fœtibus in utero, experientiæ fide comprobatum est. Non possum omittere, quin addam, quod hisce diebus in *Amphitheatro providentiæ æternæ Julii Caesaris Panmini* (quod nomen hic sibi assumpsit, teste *Excell. DD.*

Garmanno in sua *Oologia curiosa* Diff. II. §. 64. pag. 100.) legi *Exercit. lat.* XL. pag. 274. Et ego, ait, cum mensibus elapsis *Genue* illustri loco, & *urbis* libri *Philosophiam* prælegerem, ab illustri admodum & ingenioso adolescente *Jacobo Aurier*, discipulo, ac Domino meo unice colendo interrogatus, an viridis coloris equi naturaliter congenerari possint? affirmative respondi: at quomodo, inquit: facillime, si ejusdem coloris circumvestiti stragulis cœventius representarentur. H. l. & c. Quod si de Scriptore hujus *Amphitheatri* meam sententiam, ut sentio, dicam. Tunc videtur mihi cum hoc Autore esse comparatum, ac si peritissimo, & artificiosissimo pictori mandaretur, pulcherrimam virginem depingeret. Hic autem penicillo picturæ admoto locò formosissimæ virginis turpissimam ac maximè deformem simiam depingeret; sicque aberrante penicillo locò hominis horrendum monstrum daret. Hic *Lucilius Vanninus* acutissimus & subtilissimus quidem Philosophus Peripatheticus est, ast ingenii sui viribus abusus, loco providentiæ æternæ moriam, & dementiam cœcam Atheismi mundum docuit, & Atheismum persuadere conatus est. Quàm virulentum etiam illud *Vannini* Scriptum, tamen majus virus, plusque Pseudoxiæ *Benedicti Spinosa* Philosophiæ, quàm *Vannini* Exercitationibus, inest. *Vannini* Exercitationes sunt numero 80. & paginis, in 8to, ut dicitur, 336. absolvitur. Cæterum hic Autor *Vanninus*, Atheorum aquila, Apologiam 18. libris constantem pro Concilio Tridentino, & Apologiam pro Lege Mosaica, & Christiana contra *Pomponatium*, & Dialogos edidit. De hoc Autore plus legi potest in ipsius *Antonii Reiseri* Epistolari dissertatione, de *Origine, progressu, & incremento Atheismi* pag. 246. 256. & c. *Pomponatius, Porcius, Cremoninus, Strossius, Spinoza* multò peiores sunt *Vanninò*, plusque periculi ex horum scriptis, quàm *Vannini*, metuendum.

RACEBURGI.

D. XXX. Nov. 1704. f. Dom. 1. Adv. supra nominatus *L. Godofredus Coblreis*, Pastor ac Præpositus Circuli Raceburgensis, (qui *Laurentio Guzmero*, cujus fata in *Nov. Lit. M. B. T. VII. p. 52.* commemoravimus, Successor est datus,) munia sacra, quæ ipsi d. V. Octobr. f. Dom. XX. p. Trin. ab ejus Parente *M. Mattheo Erasmo Coblreisso*, Superint. Neobrand. (cui Philologicam Diatriben de *Hyllopo Bibliæ*, Rostochii 1670. pl. 4. debet eruditior orbis) præmissò sermone Inaugurali fuere demandata, est auspicatus. LUBE.

LUBECÆ.

Meno Nicolaus Hannekenius, Med. Doct.' confecto studiorum curriculo, Patriam petiit, oblata insimul Dissertatione in *Acad. Jenensi*, sub Præsidio *D. Georgii Wolfgangi Wedelii*, ventilata, de *Cancro Mammarum*. Vitæ ejus rationes cum reliquis Scriptis Academicis fufius enarrantur in *Nov. Liter. Germ. T. II. p. 152. sq.*

Hermannus Lebermannus, Verb. Div. in Æde Cathedrali per XXV. Annos Minister, d. XIII. Nov. in Locum *B. M. Th. Honstedii*, (cujus obitum in N.L. T.VII. p.94. nunciavimus) Pastor dictæ Ecclesiæ vocatus, & d. XVI. ejusd. s. Dom. XXVI. p. Trinit. fuit introductus.

Typis *Christoph. Godofr. Jägeri*, exscripta est *Homilia* ad *Job. XII. v. 24.* Io modo insignita: *Erklärung des Fests Textes / am Tage S. Laurentii, durch Franciscum Wörgerum.* (pl. 3. 4to.)

M. Job. Gerardus Pagendarm, Lubecensis, Dissert. secundam de *Minerva Victrix* (2. pl.) in *Acad. Wittenb. Mens. Octobr.* proposuit. Primam adduximus in *Nov. Lit. T. VII. p. 94.*

Prodiit haud ita pridem Concio funebris, in exequiis *Sebastiani Bacmeisteri* habita, cujus frontispicium sic se habet:

Eines sterbenden Predigers Valet-**Seegen** an seine hinterlassene Gemeinde / bey Christlicher Leich-Bestattung des Wohl-Ehrl. An-dächtigen und Wohlgelehrten / Herrn **Sebastian Bacmeister** / Wohlverdient-gewesenen Predigers der sämptl. Kirch-fahrt in Travemünde / Lübeckischer Boethmässigkeit / welcher den 14. Maji Anno 1704. in seinem Jesu sanfft entschlaffen / und den 23sten drauff / mit Christl. Ceremonien / zur Erden bestättiget wurde / aus dem hierzu erkohlenen Leichen-Texte / Act. 20. v 32. **Lieben Brüder / ich befehle euch Gott / und dem Worte seiner Gnaden / der da mächtig ist / euch zu erbauen / und zu geben das Erbe / unter allen / die geheiligt werden / kühlich betrachtet von George Henrich Götzgen / der Heil. Schrift D. und derer gesambten Lübeckischen Kirchen Superintendenten. Hamburg gedruckt mit Reumannischen Schriftten Ao. 1704. (pl. 8. in 4to.)**

In Præloquio explicatur dictum Gen. XLVIII. v. 21. in Exor-

dio II. Tim. IV. 7. Ad caleem adjecta sunt Personalia , è quibus potiora breviter transcribimus : Natus est iste Aterndorpii Ao. 1646. d. 9. Augusti , ex antiqua & satis nota Bacmeisterorum familia , Patre *M. Luca Bacmeistero* , Pastore primùm Aterndorpii in Hadelia , pòst Eccles. Raceburgens. ad S. Petri , & ejusdem districtus Superintendente , Matre *Anna Meyeria*. Biennium nondum egressus , cum parentibus , Avum Maternum *M. Sebastianum Meyerum* , Rect. Scholæ Lubecensis , visendi gratia , excurrit Lubecam , cumque sub id tempus ulcus quoddam in collo suboriretur , coactus fuit ibidem manere , nec prius dimissus , donec post tria lustra Ao. 1664. d. 12. Febr. Avus morte decederet. Nec tum discessit , sed per temporis aliquod spatium apud Aviam commorans , institutione *M. Henr. Bangerti* , Rect. & *Joh. Polzii* , Con-Rect. usus est. Illo verò A. 1665. d. 1. Julii demortuo , cognatorum suasu eod. anno Rostochium profectus est ; & ultra triennium in patruì *Johann. Bacmeisteri* , Medic. D. domo vixit , ibidemque Theologos , D. *Joh. Quistorpium* , D. August. Varenium , D. Mich. Cobabum , Philosophos , L. Zach. Grapium & Magistr. *Hermannum Beckerum* , in Chronologicis & Opticis modò nominatum Doct. *Johann. Bacmeisterum* audivit , & priusquam Rostochio discederet , Specimen proprio Marte edidit , nimirum Dissertationem *veram Messia exhibitionem & Beaufortianam ex Mich. Cap. V. 1.* ostendentem , sub Præsidio Doct. *Augusti Varenii* 1669. d. 30. Januar. habitam , pl. 41. Petiit deinde Wittebergam , & Doct. *Abr. Calovium* , Doct. *Joh. Meisnerum* , *Balthaf. Stolbergium* , & Doct. *August. Pfeifferum* auscultavit , atque sub hujus Præsidio Anno 1670. publicè ex Philologia sacra disputavit. Reditum meditans , Lipsiam prius & Jenam , postea Raceburgum salutavit & denique Lubecam pervenit , ibidemque & liberos mercatoris cujusdam instituyendo , & concionando tamdiu vacavit , usque dum d. 6. Apr. 1676. Ecclesie Travemund. Minister eligeretur , Cui muneri cum præselle cœpisset , vidissetque rem familiarem sine socia commode non posse administrari , Anno 1676. de 20. August. matrimonio sibi junxit *Elisabe* , *M. Hermannii Beuteri* , Pastoris Travemund. relictam

lictam filiam, ex qua suscepit 3. filios, *Bernhardum*, maturè defunctum, *Johannem* Medicinæ Studioſum, & *Lucam Hermannum*, unamque filiam, *Annam Veronicam*. Vitam egit piam, ſedulam, & morbis non omninò vacuam, ſiquidem ſæpè conſeſſus eſt: *Se ne unius quidem diei per omnem vitam recordari, quo non ſenſiſſet corporis dolores*. Nihilominus tamen officium ſuum diligenter obiit, & reſiduum ab eo tempus Hiſtoriæ Literariæ impendit, ſiquidem magno labore & diligentia, à qua nec ægro-tus ſibi temperabat, contexit *Academia Roſtôchiensis, Conſervatorum, Cancellariorum & Rectorum, caterorumq;* in ea illuſtrum ac præclarorum Virorum, vid. Theologorum, JCorum, Medicorum, & Philoſophorum Hiſtoriam ab ipſis incunabulis ad Annum 1700. produ-ctam, ad quam T. III. pag. 347. ſqq. & IV. pag. 215. ſqq. ſymbolas Eruditorum ei expetivimus: nec non *Mareſchalci Ihurii Annales Herulorum ac Vandalorum cum continuatione & Tabulis Genealogicis ad bodiurnum Ducem Mecklenburgenſem produſta*, quos duos Tractatus, quia ultimam ejus manum non experti ſunt, filius propediem abſolvat, & orbi erudito exponet. Quòd denique vitæ exitum concernit, malum hypochondriacum, & ex vita ſedentaria orta cachexia ſcorbutica mortem ipſi attulerunt, quæ 58. æt. an-num agenti obtigit.

D. XXII. Dec. exuviæ *Job. Fizmanni*, Med. Doctôris & Præſtici, tumulo fuère illatæ, cujus vitæ rationes brevi tabella exhibere conſtituimus. Natus eſt *Lubeca*, d. 30. Julii Anno 1664. Patrem naſtus *Johannem Fizm annum*, Medic. Doct. ac deinceps *Proto-Phyſicum* famigeratiſſimum, Matrem *Mariam*, è *Henrichſiorum* familia prognatam. In tenera ætate Viris optimis, *Hermanno Weſthoſio*, & *Henrico Eſchero*, quorum ille *Lubeca* Paſtorem *Johannem* primùm ac poſtea *Jacobum* egit, arque beatis nunc aſſociatus eſt animabus, hic verò ap. *Travemündanos* Paſtoris deſungi-tur officio, adhuc ſuperſtes, à Parentibus, pietatis ſtudio val-de deditis, traditus, ea imbibit fidei præcepta, quæ ipſi ad ma-turitatem pervenienti, mirum in modum fuère proficua, quos exceperere Doctôres in Scholâ publica egregii, *David von der Brügge / Martinus Lipenius, Abrahamus Hinckelmannus* jam inter cœli-

cœlites agentes, & *Marcus Wida* cum *Jac. Pagendarmio*, sub quorum manu ductione in literarum pariter ac pietatis studio laudabiles fecit progressus, ut *A. 1686. Academiam Helmstadiensem* petere potuerit. In hac, absolutis Philosophiæ partibus, Medicorum, *Schelhammeri*, *Schraderi*, & *Meibomii*, visitavit scholas, animumque varia scientia, quæ Medicum ornat, perpolivit. Triennio ibidem exacto, *Lipsiam* profectus est, atque ab ore *Joh. Bohnii*, at quanti Viri! *Augusti Quirini Rivini*, hospitis sui, & qui nuperis annis mortalitatem exiit, *Andreae Petermanni*, diligenter pendit, non neglectis acroasibus privatis *Historico-Politicis Joh. Gottlieb Hardii*, hodiè Log. & Metaph. Prof. Publ. Cum verò biennium in amœnissimo isto loco vixisset, *Aldorffinas* salutavit Musas, ut *Brunonem* & *Hoffmannum* audiret, atque deinde *Italiam* excurreret. Quo itinere feliciter confecto, ad nutum Patris indulgentissimi *Academiam Ultrajectinam* frequentavit, inque ea Honores in Medicina summos, ventilata prius *d. 5. Dec. A. 1692.* Dissertatione Inaugurali, de *Epilepsia* concripta, modestè expetiit. Quibus ornatus Patriam iterum repetiit, atque in Parentum amplexibus hæsit, usquedum, Patre è vivis sublato, animum ad matrimonium appelleret, ac rei familiaris curam in se susciperet. Amorem autem *Anne Judithæ Kohlmetzschæ*, Virginis oppidò elegantis, prensavit, eique fidem maritalem addixit, servavitque, susceptis ex illa *quinque liberis*, qui ut desideratissimi, & pietate ac virtute clarissimi Parentis, *d. 16. Dec.* præmatura morte erepti, vestigia pressa pede legant, inque pietate feliciter succrescant, omnes boni nobiscum vovent. Hæc enim laus viro optimo detrahi nequit, quod ingenui ac felici Medici numeros expleverit, atque haud exiguum sui desiderium reliquerit.

D. II. X. Jan. M. Balthasar Gerhardus Hannekenius, M. Balth. Gerhard. Hannekenii, Pastoris Mariani, adhuc hodiè degentis, Filius, & *D. Menonis Hannekenii*, Superintend. Lubec. Nepos, Ecclesiastes Cathedralis eligebatur, quod munus deinde *d. 24. Jan.*

s. Dom. III. post Epiphan. solenniter est auspicatus. Specimina ejus Academica adducta leguntur in *Nov. Lit.*

T. IV. p. 208. & T. V. p. 176.

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis FEBRUARII M DCC V.

WISMARIÆ.

D*ie XV. Januarii Henricus Scheffel / Summi*
R. M. Succ. Tribunalis Registrator, vitæ hujus luce frui
desiit. Patriam habuit *Wismariam*, Patremque *Martinum*
Scheffel / laudati Tribunalis Registratorem per 34. annos fidelis-
simum, qui cum ex *Sophia Rantzen*, adhuc superstite, A. 1657. d.
17. Julii sustulit. Literis humanioribus in Lyceo patrio probe
tinctus, *Bremenſe* adiit Gymnasium, in quo tum in Studia Philoso-
phiæ incubuit, tum fundamenta Juris jecit. Hinc *Altdorsum* de-
latus, ab ore *D. Hammeri*, *D. Linckii*, *D. Wagenſeili* aliorumque
Ictorum per triennium pendit, & quæ ad animum pruden-
tia civili ornandum magis magisque ac firmandum pertinuerunt,
imbibere omni studio allaboravit. Rediit sic, perlustratis ante
celebrioribus Germaniæ urbibus, domum, & Parenti, A. 1687.
beate defuncto, Successor datus est, suasque partes strenue sem-
per, & summa cum approbatione omnium, obiit.

ROSTOCHII.

D. III. Decembr. Henr. Ascanius Engelage, S. Th. D. & PP. alteram
partem *Capitis XI. de Persona & Officio Christi*, ex Collegio *B. Schomeri*
Anti-Sociniano, Dissert. *Octava* ad examen publicum proposuit Resp.
Benjamin Roloff, Stargard. Pomer. (pl. 3 $\frac{1}{2}$.)

D. XII. Ejusd. Georgius Detthardingius, Med. D. & Anatomix
E Prof.

Prof. Publ. ad Anatomiam, in corpore masculino, frigore extincto, à se instituendam, Programmate pecul. (pl. 1.) invitavit.

D. XVII. Ejusd. Memoratus paulo ante D. Engelke Capita XII. & XIII. de Prædestinatione & Gratia, it. de Justificatione & B. Operibus, ex Colleg. B. Schomeri Anti-Sociniano Disputatione in ordine Novâ publicæ discussioni subjecit, Resp. Joach. Job. Hintze, Wisma-riens. (pl. 3½.)

D. XX. Ejusd. Joh. Petr. Grünenbergius, S. Th. D. & PP. Consil. Consistor. Distr. Meckl. Superint. Disput. Theologic. circulem habuit de Apostolis s. Biblicis Apostolorum Actis, Resp. M. Joh. Eberh. Udam, Lealia-Livono, (T. IV. p. 353. & T. V. p. 59. Nov. Lit. M. B. memorato, (pl. 2½.)

Laudata §. 1. Apostolorum Historia §. 2. de eorum jure, §. 3. sq. dinumeratione, §. 5. discipulatu, §. 6. ordine, §. 7. ablegatione & §. 8. redintegratione, §. 9. sq. de Apostolis à S. Luca singulatim nominatis, §. 11. de mulieribus ac §. 12. sqq. Viris Apostolicis Spiritu S. donatis, §. 15. de vita apostolica, §. 16. tentatione, §. 17. communione bonorum, & §. 18. afflictione, §. 19. de Diaconis apostolicis inque iis de Stephano, §. 20. sq. de Saulo Persecutore, §. 22. denique de Conversione Eunuchi & §. 23. Pauli agitur.

D. XXV. Ejusd. Rector Academiæ Rost. Matthias Stein, J. U. D. & PP. Festum Nativitatis, cu reliquorum omnium Festorum fundamentum & originem, & christiana pietate & sanctitate civibus Academicis celebrandum, Programmate Lat. commendavit. (pl. 1. 4to.)

D. V. Januarii Proposita & ventilata est Disputatio à D. Jo. Fectio, P. P. & Superint. Respondente M. Erhardo Sprengelio, Stettinensi Pomerano, de Sanctitate Ministerii Ecclesiastici, unâ cum vindiciis adversus criminationes Godofredi Arnoldi. Proœmii loco præmittitur disquisitio de necessitate Ministerii Ecclesiastici, quam ad promovendum Indifferentismum suum elevat Arnoldus, inque partes suas & consensum rapit D. Gebh. Theod. Meyerum, Sam. Pufendorium & Jo. Schilterum. Es werde indgemein von Theologis und Politicis angemercket / daß das Predig.-Amt eben nicht so hochnöthig sey. Und ob wohl das Wort Gottes nothwendig

dig erfordert werde / so könne doch wohl eine Gemeinde ohne den Kirchen-Dienst seyn. §. III. f. Probatur itaque necessitas Ministerii, partim ex ejus institutione, partim ex actibus ejusdem. §. V. Tum clarissime ostenditur, Theologo pariter & duobus Ictis manifestam fieri injuriam. §. VII. f. Cum ad rem ipsam acceditur, de Sanctitatis voce, à sanctiendo dicta, disquiritur, ostenditurque, eam partim de sanctitate externa dici, quæ est destinatio ad officium sacrum, quod est immune ab injuria, partim de interna, quæ est immunitas à culpa. Et quamquam utroque modo de Ministerio Ecclesiastico dicatur. Hanc tamen posteriori modo acceptam sanctitatem suos habere gradus. Partim pro diverso statu hominis, partim quoad ipsum statum, in quo hodie subsistit. §. XII. f. Ponitur ipsa Thesis prima: Sanctum merito dici Ministerium Ecclesiasticum priore illa sanctitate, quæ est destinatio ad officium sacrum, idque verbis Lutheri. §. XVII. f. Tum evoluta Ministerii Ecclesiastici voce probatur illa sanctitatio species ex assignata eidem in V. T. sanctitate. §. XIX. f. Ex simili loquendi ratione in N. T. cum separati dicuntur Ministri ad opus DEi. §. XXI. Ex causa efficiente seu auctore Ministerii, DEo. §. XXII. Ex ipsius objecti, circa quod Ministerium verlatur, sanctitate. §. XXIII. Ex fine sancto, quem Ministerium intendit. §. XXIV. Ex attributa Ministerio inviolabilitate, §. XXV. Ex analogia cum reliquis Ecclesiæ statibus & cum Ecclesia ipsa, §. XXVI. f. Ex veteris Ecclesiæ auctoritate & consensu, §. XXIX. Tum vero ponitur Thesis altera: Ministerium sanctum jure dici etiam propter internam animi & morum sanctitatem, quod probatur partim expressa Scripturæ litera, partim ex officii ratione, eo quod exemplo præluere gregi suo debeat, partim ex damno, ex impietate Ministri in Ecclesiam redundante. §. XXIX. f. Subjicitur primo paranesis ad sanctitatis studium, cum ab ipso Ecclesiæ ministro, tum ab iis, qui ad Ministerium adspirant, excolendum. §. XXXII. Deinde ostenditur, cum varii sint sanctitatis gradus, non statim ex sanctitatis catalogo expungendum esse, qui in summo gradu sanctitate non est collustratus. Nam & imperfectam sanctitatem sanctitatis nomine obimputatam Christi sanctitatem dignam esse.

esse. XXXIII. Multo minus sanctitatis titulum toti Collegio Ministerii Ecclesiastici abrogandum esse, etsi in eo nonnulli sint non sancti. Cavendum etiam esse, ne impietatis nomine traducamus eos, quibus ex aliis causis detrahere volumus, de quibus tamen probare non possumus id, quod ipsis impingimus. §. XXXIV. Porro non inficiandum esse pronunciatur, dari utique in Ministerio Eccl. qui non sint sancti, qui vel movendi officio sint, vel emendandi, ex quo tamen ipsi Ministerio Donatistarum more dica scribenda non sit. §. XXXV. Denique ad Godofredum Arnoldum proceditur, ostenditurque, ut probet, Lutheranam Ecclesiam statim post primam suam reformationem in antiquam corruptionem recidisse, id quoque ex Ministerii Eccl. totali depravatione probare, eamque in rem nullum esse sub sole vitium, quod eidem non objectet. §. XXXVI. Respondetur, nullum unquam fuisse Collegium, cui se non insinuaverint, qui vitiorum flagitiorumque maculis fuerint infames, §. XXXVII. Ex quo tamen ipsa Collegia infamare haud liceat §. XXXIX. Deinde consuetum esse Arnoldo, quicquid ad denigrandam Ecclesiam nostram faciat, per fasque nefasque conquirere, & quod unus alterque peccavit, toti coetui adscribere: è contra, quicquid à Fanaticis & Hæreticis perperam actum, excusare & in Cælum tollere. Quod ostenditur exemplo Swencfeldii. §. XXXIX. Inprimis vero culpare sanctissimi titulum, à D. Streitbergero & D. Jacobo Andrea Ministerio Ecclesiæ Argentoratensis attributum. §. XL. Ostenditur quas indignas homine Christiano technas & dolos, partim in versione vocis: *sanctissimi*, in die Allerheiligste/ partim in ipsius sanctitatis conceptu committat. §. XLI. Et quod suspicionibus ducatur, ab atro dæmone, qui calumniator est, natis. §. XLII. f. Sub finem adjiciuntur vindiciæ famæ quorundam celeberrimorum Theologorum, quibus varias impietatis species objecerat Arnoldus. Nominatim Jeremiæ Hombergero rixandi libidinem, §. XLIV. & XLV. Simoni Sulcero superbiam & fastum Clericalem, §. XLVI. f. Tilemanno Heshushio, Davidi Chytræo, Polycarpo Leisero & Helvico Garthio avaritiam & habendi cupiditatem, §. XLIX. f. De D. Chemnitio sine omni fronte ex scripto anonymo pronunciare: es sehe in einer Schrift/ daß er nach seinem

nem Tode mehr Geld als guten Namen hinter sich gelassen. S. LII. f. In quibus omnibus summam Theologis illis fieri injuriam adeo ad oculum & dilucide demonstratur, ut auctor existimet: *aut petulanter cæcutire necesse esse, qui rethnas, fraudes, dolos, præstigias, quibus totum opus lectori imponat, oculis suis cernere & percipere animo noluerint, aut Fanatico Spiritu ita ebrios, ut discernere inter bonum malumq; inter verum falsumque prorsus amplius non possint.* (pl. 12.)

Pronuper Mense Septembri Anni præteriti p. 263. mentionem fecimus, *Georgium Caspari*, Rigensem publici juris facturum Tractatum B. Parentis sui de *Futuri Theologi Studiis Philologicis & Philosophicis*, qui prælo typographicò liberatus, lucem publicam adspexit, hoc titulo insignitus:

M. Davidis Caspari, Regiomonto-Borussi, Rigæ Rigenisque District. Superintendentis Regii, Past. Primar. ad D. Petri, S. S. Theol. Professoris in Gymnasio ejus loci, Consistorii Assess. & Scholæ Cathedralis Inspectoris, B. M. *Prælectiones Publicæ de Futuri Theologi Studiis Philologicis & Philosophicis*, in Gymnasio Rigensi olim habitæ, cum *Præfatione Joannis Fechtii*, S. S. Th. D. & Prof. in Acad. Rostoch. Consist. Ducal. Assess. & district. Rostoch. Superintendentis, & approbatione summæ Rev. ECclis Theol. in Acad. Rostoch. ex MSS. editæ à *Georgio Dav. Fil. Caspari*, Rigâ-Livono, S. S. Theol. & Phil. Cult. Rostochii, Typis Nic. Schwiegerovii, Ampl. Senat. Typogr. Anno MDCCV. (pl. 10. in 4to.)

Præmissa est Præfatio D. Jo. Fechtii, quæ, deplorato Studii Philosophici fato, cum hoc imprimis Seculo à Fanaticis maximo contemptui & ludibrio exponatur, à Patribus Philosophiæ Gentilium infensis abusum tantum notari, veriolem tamen rationis cultum intraque orbitam suam manentem non reprobari, sed maximè commendari, asserit. Id quod contra Pietistas ex Origene Cæsariensi, Seculi III. Scriptore, (quò ipsis iudicibus immaculata adhuc fuerat ab adulterio cum Philosophia Theologia) probatur. Ut adeo Patres rationem fidei bellum indicentem sub fide captivarent, fidei vero servientem telis ex Philosophia depromptis opposuerint. Proinde, Fanaticos istos intendere, exutos ratione in stupidum asinorum consortium redigere, Roberti Barclaji ipso-

rum Coryphæi verbis evincitur. Cum vero fatum hoc præsertim Philosophia Aristotelica experiatur, ipseque Aristoteles nullis non convitiis nimbis opprimatur, (quorum catalogus quidam sistitur) cumque B. Autor Aristotelem commendat, quid de ipso sentiendum sit, exponitur. An vero præstiterit Ecclesiam nostram ei philosophandi mori inhæsisse, quem primis Reformationis annis nimirum ex Aristotele assumpserat? Virum Excellentissimum *Johannem Christophorum Wagenseilium* per epistolare commercium secum contulisse; (cujus vero epistolas incendio absumptas esse, venerandus Præfationis hujus Autor queritur) ac affirmanti sententiæ propius accessisse dicitur, quandoquidem sententiarum diversitate ac terminorum æquivocatione hodierna Philosophia difficilior reddatur, ideoque non mirum esse B. Autorem Aristotelem commendasse, cum accedat, quod ipse etiam suæ eruditionis divitias ex ipso acquisiverit.

Ipsius Tractatus summa hæc est: § I. Studii Philologici cum Philosophico combinationem atque necessitatem commendat. § II. Quousque se Philosophia extendere debeat, exponit. § III. Quomodo vernacula excolenda, ac § IV. unde cultura illa petenda sit, monstrat. § V. Pro ratione regionis, ubi alia rusticis lingua, nempe Lettica, vernacula est, etiam de hac addiscenda præmonet. § VI. Necesitatem ac usum Linguae Latinæ proponit. § VII. Stylum Didacticum ac perspicuum præferendum semper esse docet. § VIII. Fit progressus ad Biblia Latina, ac primo ad Pontificiorum illa Vulgata, Hieronymo vero falso adscripta, quæ quamvis à Concilio Tridentino authentica sint facta, § IX. Hieronymi tamen esse negantur, cum ex barbarismo ipsi insolito, tum ex oculari inspectione Hieronymianæ Versionis ac Pontificiorum testimoniis, ac § X. Authenticiæ impossibilitas, quia non *apertius* à Spiritu Sancto sunt profecta, ac post sæpius tentatam emendationem innumeris adhuc scatent erroribus, evincitur. § XI. Santis Pagnini ac Benedicti Ariæ Montani Versiones multo meliores censentur, non tamen omnino probantur. § XII. Calvinianorum Versiones ceu insufficientia, quæ ab hostibus offeruntur, arma, itidem improbantur. § XIII. Inter Nostratium Versiones Schmidianam primum merito obtinere locum censetur, ac ra-

ac rationes hujus judicii §. XIV. per remissionem ad Præfationem Facultatis Argentinensis Theologicæ redduntur. §. XV. Succedit Studii Linguae Græcæ commendatio ob Textum Originalem, teste ipso Augustino, summè necessaria. §. XVI. Contra Bellarminum, Baronium, Maldonatum & Münsterum Evangelii Matthæi ac Epistolæ ad Hebræos ex Hebræo translatio, Marci item Latina scriptio ac propria deinde in Græcum conversio. §. XVII. XVIII. XIX. Ex argumentorum à parte adversa productorum infirmitate pernegatur atque solidè confutatur, remissione ad B. Calovii atque Pfeifferi in hac materia lectionem §. XX. facta. §. XXI. Docet profanos autores Græcos legendos esse (1) ob sty- lum N. T. Hellenisticum, de quo cum Josepho Scaligero, contra vero Heinsum reverenter judicare hortatur. (2) §. XXII. Ob Versionem τῶν LXXII. Interpretum, quæ, licet merito negata Θεο- πρευσία, usum in allegationibus in N. T. factis, nec non in vocibus phralibusque evolvendis præbet. (3) §. XXXIII. Ob Canones Græcorum Conciliorum ac Patres Græcos, de quorum auctoritate cum Formula Concordiæ p. 570. sentire suadet. §. XXIV. Studium Linguae Hebrææ propter Textum originalem V. T. assentiente Augustino, commendat. §. XXV. Doctorum Veterum testimonium in emendando sensu V. T. insufficiens esse ostendit. §. XXVI. (1) Posita, non vero concessa fontium corruptione, eorum necessitatem. (2) Negata corruptione pure fluentium veritatem evincit. §. XXVII. Hanc sententiam ex Kromayeri Polymathia Theologica probat, (1) negata corruptione à Judæis facta, adstipulantibus §. XXVIII. Hieronymo atque Augustino. §. XXIX. Josepho pro omnibus atque singulis Judæis spondente, atque Bellarmino adversariis hos & reliquos testes objiciente. (2) §. XXX. Negata corruptione à Christianis tentata. §. XXXI. Corruptionem Christianis à Judæis falso imputatam cum Augustino Nebienſi refellit, indicante §. XXXII. avido Lectori plures in hac materia autores. §. XXXIII. Linguae Hebrææ peritiam ex Hebræi Codicis lectione sufficienter hauriri posse, Rabbiorum vero scripta ad usum Grammaticum atque Judæorum Elenchum, non vero interpretationem Textus originalis facere. Ad majorem perfectionem tendenti Theologo commendat §. XXXIV.

Lin.

Linguam Chaldaicam, §. XXXV. Syriacam, Christo in diebus carnis consuetam, ac perutilem, cum ob N. T. Versionem, tum ob vocabula Syriaca subinde in Scriptura occurrentia, §. XXXVI. Arabicam. §. XXXVII. De cognitione Historiæ cum Sacræ, tum Profanæ nonnulla utiliter monet. Profanæ Historiæ usum proponit §. XXXVIII. Abusum cavere, ac recentiorum libros, de rebus exoticis editos, diligenter evolvere instruit §. XXXIX. cumque Gerharδο parcè Historiam profanam tractandam monens. Sacra Historia, quatenus ad V. T. spectat, unde petenda sit, ac antiquiores Christianæ Historiæ Autores §. XL. una cum §. XLI recenset, §. XLII. Recentiores enumerat N. T. Historicos, qui universam Historiam N. T. & quidem prolixè complexi sunt, qui vero breviter, eos nominat §. XLIII. XLIV. Nonnullos, qui particulam aliquam Historiæ N. T. tractarunt, addit. §. XLV. Usus Studii Historici in Theologiæ praxi exponit. §. XLVI. Quod prudenter in lectione versandum, observat. Suavitatem ac jucunditatem §. XLVII. explicat. §. XLVIII. Progreditur ad Philosophiam ejusque divisionem in Theoreticam, Practicam & Effectivam præmittit, quæ vindicatur §. XLIX. Philosophia Theoretica §. L. definita, ratione objectorum §. LI. iterum dividitur §. LII. in Mathematicam, Physicam & Theologiam Naturalem seu Metaphysicam. Philosophiæ Practicæ definitio habetur §. LIII. Divisio in Politicam (generaliter dictam, quæ Ethicam & Politicam specialiter dictam comprehendit) & Oeconomicam, §. LIV. habetur, addita hujus divisionis ratio. Philosophiam Effectivam breviter listunt §. LV. LVI. sic præmissa divisione, transitus fit ad uberiores explicationem §. LVII. initio factò à Philosophia Effectiva, cujus partes sunt (1) Dialectica, quam definit §. LVIII. & ab insectationibus unâ cum Patrum, abusum tantum notantium, autoritate vindicat §. LIX. LX. usum in Theologia, exemplo Christi & Apostolorum præbet, observatis etiam §. LXI. ex Aristotele utilitatibus adque Theologiam applicatis. §. LXII. Objectioni occurrit. (2) Analytica definita ostensâ ejusdem necessitate Analyticæ Aristotelicæ contenta recenset §. LXIII. demonstrato singulorum istorum librorum in Theologia usu. §. LXIV. Quamobrem §. LXV. in primis ipsius Aristotelis lectio, assentientibus etiam

etiam B. D. Dannhawero, laudatoque ab ipso Præceptore suo Gerhardo, §. LXVI. Rhetoricæ usum proponit. §. LXVII. Salivam ad lectionem Rhetoricorum librorum Aristotelis movet, addita Rhetorices definitione ac consideratione finit §. LXVIII. Objectum, §. LXIX. Munus Oratoris describitur. §. LXX. Poëtices utilitatem ac suavitatem exemplo B. D. Dannhaweri, ipsiusque Scripturæ autoritate, exhibitis exemplis è Scriptis D. Pauli deductoque §. LXXI. à tempore Mosis Poëtices usu, quomodo subinde à Viris Dei usurpata sit, significat, de metro vero Poëtice rum Scripturæ librorum contra Hieronymum & quos ipse sequitur, cum Josepho Scaligero §. LXXII. pronunciat. §. LXXIII. Philosophiæ Practicæ (constantis ex Politica generaliter dicta & Oeconomica) principalis pars, nempe Ethica, tanquam perutilis Theologo Homiletico, laudatur. §. LXXIV. Quomodo Theologo Scholastico conducatur, docet. §. LXXV. Abusum ipsius cavere suadet. §. LXXVI. Alterius Politicæ generaliter dictæ, partis Politicæ nempe specialiter dictæ necessitas in Theologia Exegetica, Thetica, Polemica expenditur. §. LXXVII. Altera quoque Philosophiæ Practicæ species, nempe Oeconomica, tanquam summè necessaria proponitur. Commendatur verò iterum in haurienda Philosophiæ Practicæ notitia Aristoteles, §. LXXVIII. LXXIX. LXXX. Progressus hinc fit ad Philosophiam Theoreticam, & quidem, Mathematicam ad Philosophiam referendam esse, contra dissentientes asseritur. Singularum Mathematices partium necessitas ac usus observatur, initio factò ab Arithmetica §. LXXXI. cui succedit Geometria. §. LXXXII. Hancque excipit Astronomia. §. LXXXIII. Astrologiam contra ejus contemptores, Luthero ac Melanchthone assentientibus, §. LXXXIV. vindicat. §. LXXXV. Geographiæ necessitas in Theologia Exegetica atque Historico-Polemica, ex errore Josephi Scaligeri cum Casaubono, asseritur, §. LXXXVI. Cur Theologus se applicare debeat Musicæ edisserit. §. LXXXVII. Varios Opticæ in Theologia usus spectandos præbet. §. LXXXVIII. LXXXIX. XC. docent, quantum in Theologia Exegetica, Polemica & Casuistica possit Physicæ notitia. §. XCI. Metaphysicam dari contra Petrum Ramum affirmat. §. XCII. Nominis originem considerat. §. XCIII. Ho-

diernæ Metaphysicæ ab Aristotelica discrepantiam indicat, quam breviter explicat §. XCIV. sequentibus, §. XCV. & XCVI. objectioni occurrentibus. §. XCVII. Deum ac res divinas objectum esse Metaphysicæ statuit. §. XCVIII. Methodum Aristotelicam exponit. §. XCIX. Usus in Theologia Polemica contra Neophotinianos ac Atheos prodit, monstratque; aliorum argumentorum §. C. CI. CII. recensitorum infirmitate ex hac desumpta argumenta convinci posse probat. §. CIII. Necessitatem verò Metaphysicæ in tractanda cum Pontificiis controversiis de transubstantiatione §. CIV. Ad refutandos Flacianos in Articulo de Peccato originis ad convellendos Syncretistas (circa quæstionem: an peccatum originis sit mere privativum, an privativo-positivum) aliosque hæreticos §. CVI. exponunt. Vulgarioris Metaphysicæ usum verbis Gisberti Voëtii, Magni quondam nominis inter Calvinianos Theologi, §. CVII. commendat. §. CVIII. Prætextum, singulas tractationes in unum individuum cadere non posse, adimit, ac quantum scopo satis est, in singulis quemvis Theologum se exercere suadet. §. CIX. Breviter tantum addit, Theologiam ipsam commodissime tractari, si Thesis præmittatur Antithesi, hæc tamen, illâ jam exhaustâ, non neglectâ. §. CX. Et ultimo Methodum Studii Theologici noscere cupidos ad alios, cum hoc non fuerit B. Autoris propositum, remittit.

GRYPHISWALDIÆ.

D. VIII. Octob. 1704. Sub Præf. *D. Jo. Frid. Mayeri*, PP. Acad. Pro-Cancell. & Super. General. *Eclogam Evangelicam ad Evangel. Dom. XIX. p. Trin.* proposuit *David Kleinod*, Wollin. Pom. (pl. 1.)

Varias autem Quæstiones percurrit, quarum 1. est: Quænam Christi urbes? 2. qualis fuerit lectus paralytici, in quo allatus fuit ad Christum? 3. qualis morbus paralyxis, qua laborabat ægrotus à Christo sanatus? 4. an illegitima media quærenda & usurpanda spe recuperandæ sanitatis? 5. quomodo intromissus paralyticus per tectum? 6. sistit XXXIII. Medicos Sanctos, & denique 7. Sanctos Podagricos.

D. II. Nov. Rector Acad. Gryphisw. *Theodorus Hernius*, Ration. ac Pri-

ac Primæ Philof. P. P. O. ad audiendam Orationem, quâ *Eberhardus Barnstorffius*, Med. D. Urbis Anclamenf. antehac Phyficus, nunc Med. Prof. & Phyficus Gryphisvv. constitutus, Profell. munus aufpicatus eft, Programme Lat. invitavit Literarum Patronos & cultores (pl. 1 $\frac{1}{2}$.)

Præfatus quædam Autor de Oforibus & Rosoribus artis Medicæ, Barnstorffii deinde vitæ studiorumque rationes exponit, quas breviter hîc repetimus: Exiit in lucem Rostochii A. 1672. d. 24. Apr. Parente *Bernhardo*, Med. Doct. & PP. Poliatro, Collegii Profellor. Senatore, & FCTis suæ Seniore, superiori anno, ut *T. VII. p. 194. sq.* tum indicavimus, demortuo; Matre *Maria Elisabetha Weidenkopffia*. Pueritiam adolescentiamque sub formatione Weisfii, Seligmanni, Burgmanni & Ottonis transegit. Superioribus Scholis maturus in Album Civium Acad. Rostoch. est relatus, & præter B. Parentem Gerdesium, Jo. Ern. Schaperum, Beckerum & M. Luc. Beselinum auscultavit. Ne vero uno loco suam conquissivisse videretur eruditionem, adiit celeberrimas Germaniæ Academias Helmstadienf. Jenenf. Lipsiensem & Halensem, in iisque audivit Meibomium, Crausium, Wedelium, Schelhammerum, Slevogtium, Bohnium, Rivinum, Stahlium, Hoffmannum, non neglectis juris publici & naturæ studiis, quæ monitoribus Schubarto, Stryckio & Thomasio coluit. A. 1696. d. 26. Junii habitæ sub Præs. *D. Frid. Hoffmanni*, Med. & Philof. Nat. PP. Medico Elect. Aulico, de *Amputatione Membrorum sphaelatorum, eorumque cura Medela*, apud Halenses, Brabeuta *Ge. Ern. Stahlio*, Med. D. & PP. Medicinæ Doctor renunciatus. A. 1699. à Senatu Wisnariensi Phyficus Urbanus constitutus est. A. 1701. d. 21. Junii *Mariam Hedwigem Otteniam, Jacobi Ottenii*, Consiliar. provinc. & Consul. Anclamentis filiam in matrimonium duxit. A. 1703. d. 10. Nov. Professor Medicus, in locum *Matthiæ Ciemasi*, Prof. Med. & Phyfic. Gryphiswald. & eodem temporis vestigio à Senatu Gryphiswald. Phyficus evocatus est. Quam Spartam variis antea impeditus calibus nunc demum d. 7. Nov. sermone, de *Pulvere Parrum vel Jesuitarum*, auspiciatus est, mox significaturus è tabula publica Prælectionum publicarum, de *Dieta Literatorum, & faciendis per hanc ipsam studiis*, initium.

D. IX. Ejusd. f. Dom. XXV. p. Trin. Brandanus Henr. Gebhardi, D. & P. P. ad audiendas duas Orationes in Laudem Martini Lutheri, Hebræo idiomate habendas, ad d. 11. Nov. à Dan. Polemanno, Wollinensi, qui explicavit: Quantum quisque B. Patri debeat pro fidelissima Linguae Sanctæ commendatione: & Christoph. Henr. Ninden anno, Verdensi, qui ostendit: Quod Lutherus Anti-Christum non tantum in Papæis, sed & in Judæis oppugnaverit, Pro grammate Lat. in quo de Hebrææ Linguae Studio agit, literarum amantes invitavit. (pl. 1. 4to.)

Mense Decembr. Præf. D. Nicol. Dassovio, PP. Reg. Consist. Ass. FCt. Theol. Seniore, & ad D. Mar. Past. Disput. Ordinar. de Glorificatione Christi ex Job. XVII. §. publicè defendit Jo. Lud. Würffel, Gryphisw. (pl. 3 $\frac{1}{2}$.)

Dividitur in nonnullas Sectiones hæc Dissertatio, quarum I. Grammatica continet expositionem, II. Logica tradit dispositionem, III. quorundam dubiorum exhibet resolutionem, IV. adversariorum continet depravationes, cum earum refutatione, V. tradit Porismata quædam, quæ è textu fluunt, quorum 1) sic sonat: Datur in divinis non impropria & metaphorica, s. vera & propria generatio. 2) Personæ Trinitatis differunt inter se. 3) Christus est verus & summus Deus. 4) Humanæ Christi naturæ divina ἀρχήματα sunt communicata. 5) Mundus non fuit ab æterno. Sectio denique VI. & ultima tradit usum practicum.

Eodem Mense Dissertationem Moralem, de Quæstione: An Leges Naturæ sint strictè & propriè dictæ leges? Celeberr. Autori Observ. XXVII. Tom. VI. Obs. Select. Hallens. modestè oppositam, Præs. Joh. Philippo Palthenio, Phil. Moral. ac Civil. ut & Histor. Prof. Ord. pro Loco, exhibuit M. Fridericus Gentzke, Usedom. Pomer. (plag. 4.)

D. VI. Ejusd. Disputationem de Phrasi, Sedere ad Dextram Dei, ad Ps. CX. v. 1. Φιλολογικῶν συζητήσεων exposuerunt M. Nicolaus Köppen, S. Th. Baccal. & FCt. Philos. Adj. & Resp. Petrus Henderich. (pl. 2.)

Dissertatio hæc §§. 15. constat, & varia Philologica, tum sacra, tum profana circa hanc Phrasin complectitur.

D. XI.

*D. XI. Ejusd. L. Georg. Adolph. Caroc, & Resp. Philipp. Mich. We-
schius, Berg. Rug. Disputationem Juridicam, de filio-familias debi-
tore, s. ejusdem obligatione in universum, ventilandam proposuerunt.
pl. 7 $\frac{1}{2}$.)*

Duplex in hac Disputatione occurrit tractatio 1. *Nominalis*, quæ explicat voces rubri s. tituli. 2. *Realis*, quæ duas continet Quæstiones, quarum I. Quibus ex causis & quomodo filius familias (ein Haus, Sohn) obligetur? II. An & quatenus ex obligatione jam contractâ, vel contra ipsum filium f. vel hujus patrem actio nascatur?

D. XIII. Ejusd. Moderante Doct. Joh. Frid. Mayero, Præside M. Laur. Davide Bollbagen/Stargard. S. Theol. Baccal Albertus Henr. Sledanus, Sund. Pom. Quæstionem excuslit: An Hæresiarum rectè dicantur Pseudo-Christi? (pl. 3.)

Autor §. 1. ostendit, frequentem olim de Messia fuisse disputationem. §. 2. Pseudo-Christos, Anti-Christos & Pseudo Prophetas non esse confundendos, non enim Cæsarem, qui scripsit Anti-Catonem, ideo dici Pseudo-Catonem. §. 3. Agit de tempore, quando hostes nomine Christi superbientes extiterint. §. 4. De Pseudo-Christis & Pseudo-Prophetis probè à se discernendis. §. 5. De Impostoribus inter Pseudo-Christos non numerandis. §. 6. De Simone, λόγον se vocitante, quem non absolute Pseudo-Christum vocari posse, §. 7. dicit. §. Denique 8. *Dodwel-* lum refutat, solum Simonem pro verò Pseudo-Christo venditantem.

UPSALIÆ.

D. XX Junii 1704. Sub Præsidio M. Dan. Lundii, Ling. Orient. Prof. Reg. & Ord. Descriptionis Templi Hierosolymitani Partem priorem publicæ censuræ subjecit Petrus O. Aurivillius, Gestricius. (plag. 9 $\frac{1}{2}$. in 8vo.)

Autor Dissertationis hujus Academicæ Cap. I. de Templo Hierosolymitano in genere §§. 1. Cap. II. de situ, ambitu, & portis templi, §§. 11. & C. III. de porticibus & atriis ejus §§. 5. agit.

NOVA LITERARIA CHRISTIANIÆ.

M. Jonas Ramus, Pastor Nordrehougensis in hac Diœcesi (aliquoties nobis in his Novis memoratus) *Orationem* edidit ad Aug. & Sereniss. Monarcham *Fridericum IV. qua Seren. Reg. M. pro Clementissimæ Regni Norvegici vísitatione & sollicita peragratione, qua facta est Anno 1704. subiectissimas gratias agit.* *Christian. plag. 5². in fol.* quâ non tantum origines, migrationes & expeditiones Norvvegorum veterum nobiliores, sed & tres trium Dan. & Norvveg. Regum *Christiani IV. Christiani V. & Friderici IV.* peragrationes Norvvegiæ describuntur.

HAFNIÆ.

Quæ diu sub prælo sudavit versionis *Curtii Danica*, à *M. Magno Wingardo* (de quo in *N. L. T. II. p. 273.*) *Pars Ima* nuper edita est *sumptibus Auctoris*, hanc præferens inscriptionem: *Q. Curtius Rufus* samunt *Joh. Freinsheimis* *Lillegan detu Store Monarchers* *Darii og Alexandri M. bedriffer* / *un Fôrstlige effter Latinen paa god Daniske udsatt &c.* *Q. Curtius Rufus cum Joh. Freinsheimii supplementis de rebus gestis Darii & Alexandri M. nunc primum è Latino Danicè redditus &c.* *Hafnia 1704. 1. Alph. 11. plag. in 8.* Exhibet autem prior hæc pars quinque priores libros, 2. *Freinsheimii* & 3. *Curtii*. In Præfatione disquiritur 1) de ætate *Curtii*. 2) Nobiliores *Curtii* versiones, Gallica, Anglica, Italica, Germanica memorantur. 3) Primum *Dario* præ *Alexandro* locum deberi (quoties ambo simul nominandi) rationibus nonnullis asseritur. Præterea capitibus summaria præmisit, & paginarum calci sententias selectiores, cum paucis annotationibus adjecit interpres, alteram hujus versionis partem propediem edendam pollicitus.

Occasione hujus novæ metaphraseos *Curtianæ*, non possumus, quin nuper admodum (serius licet.)

E DIOECESI AALBURGENSI

Nunciatam nobis perindustrii, dum vixit, *Metaphrastæ Dani, Francisci Michaëlis Fogelii*, Pastoris *Ecclesiarum Aasted & Scherum* in Van-

in Vandalia Cimbrica (Wendssffel) nobis in *N. L. A.* 1699. p. 209. memorati, mortem & Biographiam brevissimè referamus. Lucem vidit A. 1640. d. 19. Aug. in sede Pastoralis Ugilt, jactisque in cathedrali schola Viburgensi studiorum fundamentis, civibus Acad. Hafniensis A. 1660. adscribi meruit, ubi absolutis feliciter studiis, A. 1664. d. 26. Aug. Pastoratui Ecclesiarum modo memoratarum solenniter consecratus fuit, quibus præfuit usque ad Anni superioris 1702. Novemb. d. 19. quo iis simul & mortalitati valedixit. Cujus scripta, loco citato nobis memorata, metaphraſes præſertim Danicæ Scriptorum Græcorum, *Herodoti, Thucydidi, Xenophontis, Diodori Siculi* &c. à plurimis annis elaboratæ, ne cum auctore suo intermoriantur, sed quam merentur lucem aliquando videant, plures ſcimus, præſertim Auctoris cives, juxta nobiscum peroptare.

Sub initium mensis Septembr. demandatam sibi in Ecclesia Aulica Spartam capeſſivit *Franciscus Julius Lutken*, hætenus Præpoſitus & Conſiliarius Conſiſtorialis Colon. ad Spream, nunc verò SS. Theol. D. S. R. M. Dan. & Norweg. Concionator Aulicus Germanicus & SS. Theol. in Regia & Equeſtri Academia Hafniensi Prof. P. (D. *Chriſt. Rud. Mülleri*, Fioniæ Episcopi, de quo ſupra *T. VII. Nov. Lit. p. 221.* Succellor) conſtitutus, de quo plura dicendi occaſionem alibi exſpectamus.

D. III. Sept. Diſſertationem Philologicam de *Veſta & Virginitatibus Veſtalibus* pro Stipendio Scheeliano propoſuit *Petrus Chriſtoph. Herſleb*, Reſp. *Thorleſo Heltorio Iſlando*, (pl. 1 $\frac{3}{4}$.)

In §. 1. evincitur origo nominis Veſtæ, §. 2. parentes ejus nominantur, §. 3. cauſa virginittatis ejus affertur, §. 4. Officium Virginum Veſtaliũ, quod triplex fuit, indagatur, §. 5. ignis Veſtæ Deæ ſacratus, & §. 6. templum Veſtæ deſcribitur, deinde §. 7. ſacrificia, quæ Veſtæ litabantur, & §. 8. Virginum Veſtaliũ crimine pollutarum pœna proponuntur.

D. XIV. Ejuſd. Novam Communitatis Regiæ Abumnis ex Hiſtoria Eccleſiaſtica diſſerendi palæſtram aperturus *M. Severinus Lintrupius*, Deſ. Prof. & Comm. Regiæ Præpoſitus, problema vexatum, de *Johanna Papiffa*, adverſis Orationibus in Auditorio Colle-

gii Re-

gii Regii, pro Regiæ Mensæ beneficio ventilandum dedit, Magno Olavio & Thorlefo Hultorio, Islandis, Reg. Communit. Alumni, quorum ille negativam pro Ramundo, Allatio, Labbeo, Natali Alexandro, Launojo, Mabillonio, Blondello, &c. hic verò affirmativam pro Marefio, Mayero, Francio, Megerlino, Spanhemio, &c. defensum ibat.

D. XVII Sept. Trias Quæstionum Metaphysicarum pro Stipendio Scheeliano proposita fuit à Joh. Henr. Ermandigero, Resp. Nicolao Hammiero, Phil. Baccal. (pl. 1.)

Quæst. I. sic sonans: An Metaphysicæ genus sit Sapientia? Affirm. Qu. II. An Deus sit actus absolute sic dictus? Affirm. Qu. III. An causa per Accidens, quæ talis, sit vera causa? Negat.

D. XX. Ejusd. Decadem enodatum primam Paradoxorum Miscellaneorum publico examini submitit Petrus Nicolaides Horreboë Resp. Petro Laurentii Malle, pro Stipend. Scheeliano. (pl. 1.)

Paradox. I. Nemo potest in plano ambulare, quin aut ascendat, aut descendat. II. Summè calidum est summè densum III. Candela in tenebris accensa interdum non lucet. IV. Possunt duo esse nati eodem die, eodemque die denati, & tamen potest alterius ætas alterius ætatem vincere diebus aliquot. V. Nunquam fit Ecclipsis Solis. VI. Corpus interdum, quo vehementius movetur, eò citius frigescit. VII. Omnis materia est homogenea. VIII. Luna in novilunio maximè illuminatur. IX. Siminimam partem corporis cernis, accuratius totum corpus contemplaris, quam si totum simul oculis subjiceres. X. Aqua aqua non est gravior.

D. XX. Ejusd. Problema Historicum, de Evangelio tempore Apostolorum in America predicato, orationibus amœbæis examinarunt Sigrardus Olai & Thorlevis Schaptius Islandi, Reg. Communit. Alumni, ille negativam pro Reformatis, H. Wisio præsertim & S. Basnagio, hic affirmativam pro Evangelicis, speciatim G. Mabio defensuri.

Ejusd. d. horis pomerid. in Colleg. Reg. Auditorio, Dissertationem Historicam. Criticam I. de Legione Fulminatrice, pro beneficio Regiæ Mensæ disquisitioni submitit Johannes Hoyer, Phil. Baccal. & Reg. Comm. Alumnus, Respond. Andrea Gammelgaard 2 $\frac{1}{4}$. plag. in 4.

Quæ post præfamen de Scepticismq Historico, exhibet Cap. I.
1) Hi-

1) Historiam. 2) Assertionem Auctoris, 3) Testimonia *Apollinarii, Tertulliani, Eusebii, Greg. Nysseni, Orosii, Svidæ, Hiphilini, Zonarae, M. Aur. Antonini Imperatoris, Dionis, Cassii, Julii Capitolini, Claudiani*, aliorumque recentiorum, quibus Historia miraculi, *ab H. Witsio* Dissert. Publ. *Ægyptiacis* annexa olim asserta, contra *Dan. Larroquanium*, eam pec. *Diatriba Adversariis S.* adjecta, nequicquam impugnare conatum defenditur. II. Cap. Quo antithesis & rationes Larroquani adversæ examinabuntur, secuturæ Dissertationi II. reservato. Cæterum de eodem argumento præter indicatas *Witsii & Larroquani* Dissertat, existat *Ulrici Obrechtii*, Profess. primum, deinde Prætoris Regii Argentorat. Dissert. de *Legione Fulminatrice M. Aurelii Antonini Imperatoris*.

D. XXX. Ejusd. In Ejusdem Colleg. Reg. Acroaterio *appendicem I. ad Dissers. Philol. de Vesta & Virginibus Vestalibus* ventilavit *Petrus Herkebius, Christoph. F. Reg. Commun. Al. Resp. Thorleso Haltsorio Islando* ($\frac{1}{2}$. pl. in 4.) qua 1. modus eligendi virgines Vestales, & conditio eligendarum. 2. Numerus & disciplina earum inquiruntur.

E Typographéo quoque Regio & Academico hoc mense prodierunt *Præcepta Grammaticæ Latine Majora*, in usum Scholarum *Daniæ & Norwegiæ* à D. *Jano Dionys. Jersino* olim conscripta, à D. *Thoma Bangio* aucta & illustrata, à D. *Olo Borrichio* alicubi castigata, nunc vero cura *Olai Wormii*, hætenus Eloqu. nunc Medicinæ Prof. P. emendatiora. in 8.

Ineunte mense *Octob.* in publico comparuit, *super. An. p. 277.* nobis indicato, *Pauli Vindingii S. R. M. Consilarii Justitiæ*, & in summo Tribunali Justitiæ, Cancellariæ & Consistorii Assessoris, Gr. Lingu. in Acad. Hafn. Professoris & Facult. Philosoph. p. t. Decani, *Oratio Parentalis* in funere *Wilb. Wormii* dicta, hanc inscriptionem præferens: *Wormiana Decora*, s. *Laudatio funebris* in Obitum *Perillustris & Generosi Domini, Dn. Wilhelmi Wormii S. R. M. Consil. Conferentiæ, Status, Justitiæ & Cancellariæ, Justitiarii & Historiographi Regii, Medicinæ in Univ. Hafniens. Profess. &c. habita in Univ. Hafniensi A. 1704. d. 24. April. cum præmissis Programmate Academico & subjecta D. Maffi inscriptione M. Jani Bergendal*

dal Gloria Wormiana, s. laudatione metrica & *Ol. Wormii Wihl*,
Fil. ad Vindingium Carmine. (21. pl. in fol.)

D. IV. Ejusd. In Collegio Walkendorphiano *Χεγοθεσις* s. *de Ritu*
imponendi manus apud veteres, *Dissert. Histor. Eccles. I.* examini submi-
sit *Christianus Henricus Bartholi* Fil. Respondente *Christiano Borch*
Phil. Baccal. Cujus *Cap. I. §. 1.*) Evolvitur Etymologia vocum
Χεγοθεσις & *Χεποτοβις*. 2.) notatur, quid per manuum impo-
sitionem indicarint veteres, ubi quoque occurrit quaestio inter
Doctores Ebraeos ventilata, num in ordinatione ambæ impone-
rentur manus, an verò alterutra tantum. Statuitur quoque ri-
tum imponendi manus non absolute fuisse necessarium. 3.) Pro-
batur manuum impositionem in ordinandis Episcopis fuisse usi-
tatam; observatur deinde, quot in Episcopi consecratione prae-
sentes deberent esse Episcopi; asseritur denique, Presbyteros quo-
que ordinasse Episcopos. 4.) Monetur, Episcopum, imponentem
manus, non debere esse suspectæ religionis, sed orthodoxum. 5.)
Mentio fit ordinationis presbyterorum per impositionem ma-
nuum juxta decretum Canonis III. Concilii Carthaginensis IV.
cujus Canonis explicatio subjungitur. 6.) Demonstratur, solum
Episcopum imposuisse manum Diaconis ordinandis, de quorum
officiis & dignitate, progressu temporis aucta, breviter disquiritur;
quibus ceremoniis ordinabatur Subdiaconus, breviter indicatur.
7.) Proponitur sententia Baronii, statuentis, Diaconissas per ma-
nuum impositionem ordinatas non fuisse, cui sententiæ se oppo-
nit Caballutius. Cæterum de eodem argumento extare mone-
mus *Frid. Spanhemii* Fil. *Diss. Heidelb. de impositione manuum ejus-*
que usu antiquo & abusu moderno in T. 2. Opp. Ad *Tribecchorii*
diss. de impos. man. *J. Braunii de impos. manuum Orat. in Select. S.*

D. VIII. Ejusd. In Audit. Collegii Regii *Dissertat. Criticam, de*
Nomine Montis Excelsi, Matth. XVII. v. 1. in quo transfiguratus est Chri-
stus Jesus, pro beneficio Regiæ Mensæ ventilarunt Præles, *Bartholinus*
Segindus J. Fil. & Respondens, Johannes Jacobus Schiermacher, Phi-
los. Baccal. & Regiæ Commun. Alumn. (1 pl. in 4.) Qua refutatis
breviter *Brugensis*, *Stapulensis* &c. de Libano conjecturis, commu-
nem de monte *Zhabor* sententiam propugnat.

D. XI. *Ejusd.* Natalem Augustissimi Regis FRIDERICI IV. Oratione solenni in Auditorio Universitatis superiore celebravit Rector Academiae L. *Johannes Mullenius*, Medicinæ Professor P. & in Collegio Consistoriali Assessor.

In Equestri verò Academia Oratione Gallica eundem veneratus est *Illust. Comes Wedel.*

Sed & oblata fuit Oratio eodem ipso die in Templo arcis inter publicos plausus & concentus Wittebergæ habita, qua *Auspiciatissimum ex Norwegia reductum sereniss. & potentiss. Regi FRIDERICO IV.* demississime gratulatus est *Predbiorno Claudii Langstadius* Bornholmia - Danus, præmittitur Pro-Rectoris & Senatus Acad. Witteberg. Programma, & subjicitur Carmen Germanicum. (6. pl. in fol.)

Sed & eodem die carmen trilingue Græco-Latino-Germanicum Aug. Regi & Sereniss. *Reginae Ludovicae* oblatum fuit à *Dionysio Abbate & Archimandrita Monasterii S. Athanasii in Thessalia Græciæ.* (1. plag.) Ex quo excerptum in laudem Hafniæ damus:

Εἰς τὴν ΑΦΝΙΑΝ.

Δ' Ανίας πολίεθρον ἔδ' ὁ μέγα λων βασιλῶν
 Ηρώων εὐχ' ὅτ' ΑΦΝΙΑ μελπόμενον.
 Μέλπειον Φειδερίκον βασιλεύτατον αἶμα Κρεῖσσης
 ὅς νοὶ καὶ Φρόνιμον τὸν Σολομῶντα νικᾷ:
 ὅσομ' αὖ θεηγερείης δεδαῶς, δικαιοσύνης τε,
 τῆς ἱερᾶς Θείμ' ὅτ' βήμασι καρποφύεας.
 Ζηλωτὸν βασιλεύσιν ἐστὶ, καὶ ἔδρα Φιλ' ἅμα
 Ζήλ' ὅτ' ἡγεμόνων Φῶς γε ἀρετὸν ἔπ.
 Αἰραιπόρεας δὲ μόνον λᾶς σήματα ὅτ' διδάσκει
 Τήλοθι σὺς αἶνας, ἄσματα ταῦτα φέρων,
 ΟΛΒΙ' ὅτ' ἐν πολλαῖς πόλεσιν μάλ' ΑΦΝΙΑ ἔστω
 Εὖχοσιν ἡγεμόνων τὸν Φειδερίκον ἔχει.

NOVA LITERARIA
IN LAUDEM HAFNIÆ.

Tu Magni Regis prænobilis Hafnia sedes,
Quæ laudes Regum concelebrare ferare.
Hic tuus est Salomon, Magnus qui sanguine Princeps,
Qui bonus & sapiens, & Duce digna gerit.
Theiologas leges, & juxta recondita doctus
Jussa, Senatorumque ipse verenda regit.
Jam procul à Patria (lapides sunt signa relictæ)
Hospes, & hoc laudes carmine canto tuas.
Fortunata igitur, felixque ô Hafnia, vive,
Nominibus Tantis inclyta adepta Ducem.

An die Königlische Residentz Kopenhagen.

Ehle Stadt / welche die König des Norden /
Haben zum herrlichen Wohn-Platz erwählt /
Wie bist so glücklich du nunmehr geworden /
Daß an Vergnügung dir nichts mehr fehlt?
FRIDRICH, dem Tapfern / dem Frommen / dem Weisen /
Welcher an Gaben dem Salomon gleicht /
Welchen die Themis und Gottesfurcht preisen /
Welcher der Klugheit Ruhm völlig erreicht /
Dessen Regierung die Länder erquicket /
Denen vom Himmel er vor ist gestellt /
Schreibest du billig zu was dich beglückt /
Und in beständiger Wolsahrt erhält.
Gönne mir / der aus entferntem Lande
Kömmt / den Salomon in dir zu sehn /
Daß ich an deinem so glücklichen Stande
Nehme Theil / willig den Höchsten zu sehn /
Daß du dich FRIDERICS mögest erfreuen
Länger / als Salomon vormahls regiert /
Immer beseeligt mit neuem Gedenken /
Und wie Jerusalem herrlich geziert.

D. XV. *Ejusd.* In Collegio Medicæo Reliquiarum Sanctuarium, seu de Sepulcro Altaris, Exercitationem ventilavit Laurentius Terpagrius, Pet. F. Respondente Petro Baggenio (1 $\frac{1}{2}$. pl. in 4to.)

Post præloquium de officio sepulturæ Christianis à gentilibus negato, sed à fidelibus studiosè præstito, atque huic addita reliquiarum in Altaribus asservatione; Sect. 1. *Sepulcrum Altaris* describit per foramen parvum & quadratum in media mensa Altaris lapidei, adeo angustum, ut manum vix capiat, aliquas Sancti alicujus reliquias, rubris sericis involutas, in plumbea cista continens, variaque ejus Synonyma exponit, 2. contenta sepulcri memorat, Arculam scil. plumbeam quadratam, in qua reconduntur λεῖψανα purpureo serico involuta, quibus aliquando tria grana thuris, & literæ consecrationis accesserant. Sine reliquiis nullum vel Altare, vel templum consecrari potuisse docet. 3. Tempus cœpti ritus inquiritur, eumque seculo demum 4. jam adulto cœpisse asseritur. 4. *Auctorem* ritus Constantinum M. autumat. 5. Denique argumentum testimoniis ex historia Hirtfeldii Danica illustrat.

D. XVII. *Ejusd.* In Collegio Valckendorpiano *Dissert. Histor. I. de Ostracismo*, pro beneficio Regiæ Mensæ proposuit Matthias Drachardt, Matth. Fil. Reg. Comm. Alumnus, Resp. Ludov. Heersfurt, Joh. Fil. (1. plag. in 4.) Cœterum idem argumentum fusè olim & erudite tractavit Joh. Baggerus, Ol. Fil. postea Metaph. & Log. Professor in Acad. Lund. & demum Episcopus Hafn. pecul. dissert. quæ inscribitur Ὀστράκισμος ἡ ἀποστρέφεισις s. *Ostracismus adumbratus* &c. pro Magist. A. 1670. sub Præsidio Erici Elfvædalii hab. Lond. (9. plag. in 4.) & Rivinus Prof. Lips. pec. Dissert. &c. &c.

D. XXI. *Ejusd.* In Collegio Valckendorpiano, *Dissertat. Historico-Criticam I. de Phylacteriis Judæorum* pro beneficio Regiæ Mensæ disquisitioni publicæ submisit Nicolaus Liungby, Reg. Commun. Alumnus, Respondente Petro Stub, Philos. Baccal. (2. plag. in 4.)

Quod argumentum, ut tribus decrevit absolvere capitibus, quorum 1. *Originem Phylacteriorum* dabit. 2. *Ritum consiciendi Phylacteria demonstrabit*, 3. *denique usum declarabit Phylacteriorum.* Ita

1. Cap. quod hæc Dissertat. sistit, §. 1. *Etymologiam & Homonymiam Phylacteriorum*, §. 2. *Synonyma תפלה Thephilin, Pittaciola*. §. 3. *Descriptionem eorum veram, remotis aliorum falsis, tradit.* §. 4. *Originem Phariseis adscribit.* §. 5. *Fundamenta eorum, loca Exod. XIII. 16. Deuteron. VI. 8. Deuter. XI. v. 18. perperam intellecta, detegit.* Cæterum de eodem themate conferri possunt *Eberh. Rud. Rozt, de ligamentis Judæorum precatoriis in capite & brachio, Jen. 1674. Joh. And. Danzii, de Sacris Judæorum νομοφυλακτικαῖς Witteb. 1682. Mich. Beck, de usu Phylacteriorum Judæorum, Jen. 1684. Gustavi Peringeri (nunc Lilienblatt) disp. de Thephillin I. Phylacteriis Upsal. 1690, in 8.*

D. XXII. *Ejusd. Horis antemerid. in eodem Collegio Valckendorpiano dissert. de usu Annulorum quorundam tam apud Ebraeos, quam alios in Oriente ventilavit Olaus Matthia Thestrup, Respondente Thorlesø Haltorio Islando (1½, plag. in 4.)*

Qua 1) de annulorum origine è sacris, 2) Annulli sigillatorii materia, forma, sede, 3) Annullo pronubo agit.

Ejusdem diei horis pomeridianis in eodem Collegio Valckendorpiano *Disputatiunculam de Auspicio Veterum Romanorum ex acuminibus, pro Regia Mensa beneficio ventilavit Björno Matthia, Reg. Commun. Alumnus, defendente Johanne Hagerup, (½. pl. in 4.)*

Ubi 1) Indicatis Tullii & Arnobii locis, & lectionibus eorum variantibus, 2) Varias rejicit conjecturas *Lescaloperii acumina montium, Calcagnini ignes cælestes, & La Cerde rostra avium, hic interpretantium, 3) Gevartii Elect. c. 2. ex ipsis signis militaribus terra infixis, si agrè vel facilè vellentem signiferum sequerentur, auspiciū hoc sumptum esse, asseveranti, accedit,*

D. XXIII. *Ejusd. In Collegio Medicæo Dissertationem Physicam de Tartaro Platonico, sive de inequalitatibus ortis ab ignibus subterraneis ventilandam proposuit Christianus Kölichen Casp. Fil. Respondente Thoma Jacobæo. (1½, plag. in 4.)*

Cujus §. 1. triplex ignis significatio penes recentiores Physicos

eos notatur. 2. Non confundendas elementorum regiones, in prima rerum digestionem ordinatas monetur, & quomodo ignis à mundi initis terræ gremio insuisse dicitur. 3. Causa incendii subterranei indagatur, & ab objectione vindicatur. 4. Unde probatur ejusmodi in terra bituminosas particulas nitrosas & sulphureas reperiri, quæritur, origo montium ignivomorum aperitur, duratio incendii subterranei solinaturæ, non marium in terram influxui tribuitur. 5. Cur igneas Terræ cavitates Plato Tartarum appellavit, exponitur.

D. XXVIII. *Ejusd.* In Colleg. Valckendorphiano *Diff. Histor. Critic. de Φυλλοβολία* f. *Sparfione florum in sepulchris*, ventilavit Andreas Flugge, Communit. Reg. Alumnus, Resp. Thorlefo Hætorio, Islando, (1. pl. 4.)

D. XXIX. *Ejusd.* In Auditorio Inferiori, *Spicilegium Defectus Lexicorum Rabbiorum variorum*, potissimum Buxtorfiani utriusque, in brevi dissertatione coacervatum, publicè ventilationi subjecit Matthias Ansgarii Fil. Rector Scholæ Fridericiensis, Respondente Johanne Casparo Cracoviiz. (7. pl. in 4.)

Quo post *Prologum* de linguarum difficultate, harmonia, Hebraismi & Rabbiniismi affinitate, utriusque cultoribus, hostibus, usu &c. vocum & phrasium sequentium **אכל** *frui, potiri.* **מאכל** *Edere faciens, Coquus,* **בעל** *agnoscens, habens possessor proficiens,* **בעל דין** *pro Reo.* **כמו גם כן** *juxta ac aequè atque.* **דפנות** *Membræ nule quibus cor involutum est, περιτέφεια, peritonæum* **זכות** *senectus* **ולשר** *Accentus Sackeph, Erector magnus & parvus,* **דך מוסר** *dejectio, excidium, clades, ruina totalis,* **טענינה** *Oneratio* **כוננה** *Civile, civilitas morum* **תכונה** *forma figura* **נכנס** *prosermocinari, fabulari* **כריתה** *Excisio, extirpatio, excidium.* **לשן טפל על לשן** *Diffitio cadens super dictionem, Paronomasia.* **נפל** *Elidi, Exscindi, deleri, expungi* **נפל** *competit, quadrat.* **סמך המחבר** *Nititur Scripturna intelligente sat intelligenti* **עמד** *conjectura* **עמד** *Garnis, fuit sine*

מעמד

מעמד *pro detentus, retractus*, ההעמדה *detentio, suspensio, retractio*. עומד במקום שנים *Stans loco duorum, vel dualis*, פער &c. &c. ררך צחות, *vice, post vicem, iterum iterumque*, פעם אחר פעם *Modus Oratorius, Elegancia Rhetorica*, מקובל *Autoritate munitum, firmatum*. רפר *pro Sine Dagesch*. שבירה *Confractio, attritio, excisio*, aliorumque significatus Lexicographis non observatos e Rabbinis eruit. Ubi & hoc notamus, quod p. 9. novam *complenda* & aliquando edendæ *versionis Ikkarim*, a *Joh. Steenbuchio* Ebr. L. Professore cœptæ, cujus sup. p. 271. ex ipso meminimus, spem lectori faciat Auctor.

Ejusdem diei horis pomerid. in Collegio Regio, Dissert. de *Mulis Anæ Genes. XXXVI. v. 24. pro Regiæ Mensæ beneficio* ventilationi exposuit *Johannes Capellinus Haafsumius*, Regiæ Communit. Alumnus, Respond. *Isaaco Suarzkopffio*. (2. pl. in 4.)

Constat §§. 6. Quarum 1. nonnullæ circa h. l. observationes præmittuntur. 2. Variantium sententiarum enumeratio. 3. Earum examinatio. 4. Variæ rationes adducuntur, quæ sententiam Auctoris impugnant. 5. Earundem resolutio traditur. 6. Vera monstratur & genuina explicatio.

D. XXX. *Ejusd.* In Auditorio Superiori *Orationem Jubileam de Actis Ann. 1604. Ecclesiasticis potioribus* habuit *M. Andreas Frölundt*, designatus Professor Philosophiæ & Regiæ Scholæ Soranæ Rector.

Cæterum idem Reformationis beneficium in Auditorio Collegii Regii duabus, *pro Regiæ Mensæ beneficio*, orationibus recoluerunt duo Regiæ Communitatis Alumni, *Johannes Hagerup*, Nidrosiensis & *Petrus Knopper*, Fridericiburgensis, quo ille *Necessitatem Reformationis* ex profunda Papatus corruptione, hic *Divinitatem* ejus ex felicissimo progressu demonstratum ivit.

Denique ejusdem diei horis pomerid. in Collegio Valckendorpiano *Cartesii Modum demonstrandi existentiam Dei, ex ipsius idea humana menti insita*, Dissert. Philosoph. repræsentare cœpit *M. Johannes Nicolaides Beenius*, Resp. *Andrea Sev.* ($\frac{1}{2}$ pl. in 4.)

Qua

Qua primo institutum in 4. Quæstiones partitur, hac vero parte I. duntaxat; *quid sit idea Dei?* attingit.

NYKOPIÆ FALSTRORUM.

Superioris *An. Mens. Sept. pag. 285.* mortem *M. Petri Hoyelse*, Rectoris Schol. Nykop. & in Colleg. Consistor. Assessoris, ejusque versionem Nomocanonis Danici Latinam significavimus, nunc nova amici relatione plura edocti addimus: Non memoratam tantum, l. c. versionem, sed & plenissimum in *Jus Danicum & Constitutiones Regias (Förordninger)* indicem, cum *Glossario* ejusdem Juris & Constitutionum, *librumque formularum*, ab eodem Auctore conscripta in pluteis servari; atque ex iis *Versionem Juris Danici*, solam quidem typorum operam obstetricantem, *Indicem* verò & *Glossarium*, ultimam quoque Auctoris manum & limam desiderare. Sed & duo præterea in schedis ejus reperta accepimus opera affecta, quorum alterum quidem *Notas Philologicas & Juridicas* &c. titulo promittebat, alterum verò *Lineamenta Lexici Latino-Danici*, auctoritate publica, ante aliquot annos adornari cœpti exhibebat, hac imprimis tempestate, qua de *Lexico* pleniore *Danico* ab Illustribus & doctissimis in Dania Viris seriò laboratur, haud quamquam contemnenda.

MIDDELFARDIÆ E FIONIA

M. Johanni Lime per complures annos primò Middelfartensis Scholæ Rectori, deinceps *Ecclesiæ Pastori Primario* & vicinarum Præposito, superiori mense extincto, successor datus est *Matthias Rostoch. Ottin.* ad D. Canuti hucusque Comminister, de quo in *N. L. T. II. p. 346.*

GLÜCKSTADII.

Johannes Witte Glückstadio Holfatus SS. Theol. & Hum. Studiosus sequentia opuscula, partim confecta, partim affecta, sub manibus habet:

- 1) Annotata Critico-Philologica in Codicem Ebræum MSC.
- 2) Varia Poëmata Latina. MSC.

H

3) Chri-

- 3) Chrifteis 12. libris absolvenda carmine Heroic. ad imitat. Virgilio. MSC.
- 4) Priores & Cantiques du Matin & du soir traduits en Francois de l' Allemand de Monsieur. MSC.
- 5) Recueil spirituelles choisir traduits & composez (dedie au Roy) MSC.
- 6) Meditations spirituelles de Monsr. Gerard nouvellement traduits du Latin. MSC.
- 7) Quæstiones Theol. præcipuæ. MSC.

KILONII

Menſe Octobr. Præſide *Nicolao Martini*, Ser. Duc, Slefvis & Holſ. Conſil. Juſtit. Acad. Pro-Cancell. ICto & Anteceſſ. primario, Pand. & Jur. Publ. Profeſſ. *Joh. Henricus Archenholz*, Goſlar. Saxo, Diſputationem Juridicam de *Advocatis*, ad Lib. II. Tit. I. propoſuit. (pl. 4.)

In Proœmio nonnulla de connexionẽ cum præcedentibus diſſertationum materiis, & ordine in Pandectis obſervato præmiſſa inveniuntur. §. 1. 2. 3. vocum *reſ poſtulare*, & *reſ Advocati* Homonymiam & Synonymiam explicant. §. 4. Quasdam Advocati definitiones continet, §. 5. diſiſionem Advocati in veteranos & tirones exponit. §. 6. De Advocatiæ origine diſſerit. Quomodo hodiè Advocati conſtituantur, & quibus poſtulare interdictum ſit, §. 7. & ſqq. oſtendunt. Quænam Advocati officium expleant §. 11. ſq. edocet. §. 13. --- 16. Quæſtioni diu vexatæ: An Advocati officio conveniat allegare jura, ſolidis negantium argumentis ſatiſfacit. §. 17. Advocatorum utilitatem tradit. Quæ in Advocato, uti poſtulandi facultas, probitas, juſtitia, juris peritia, ſacundia, impudentia alias requiruntur, de his §. 18. - 24. haud vulgari modo judicant. §. 25. De quæſtione: An Advocato liceat fallaciis uti? negativam proferunt ſententiam. §. 26. Quæſtionem: An Advocatus ad præſtandum officium cogi poſſit? negando proponit. §. 27. - 29. De Advocatorum honorariis & mediis, quibus illa poſſunt peti, agunt, denique §. 30. - 32. de Advocatorum errore diſſerunt.

Joh. Lud. Hannemanni D. Observatio

De

Strepitu ossium mirabili.

Vivit in cujusdam Principis aula *Matrona illustris*, hæc laborat *manuum pedumque mirifico strepitu*. Si enim digitos manuum vel pedum movet, illico *strepitus omnium artuum* auditur: quod vitium ex *marore* sibi contraxit, in quem ob mariti obitum incidit. Multa sunt adhibita remedia, quoque *Thermis* usa. Ast omnia successu caruere. Me denique consuluit, dissuasi remediorum usum. Quidam Medicus ei suaserat huic malo mederetur, alias *Apoplexie* insultui fore obnoxiam. Verum vanum esse metum de *Apoplexie* insultu duxi. Neque ego video, quomodo *Apoplexie* periculum incurrere possit.

Joh. Jac. Stolterfohri D. Scholion.

Est sane ex affectuum rariorum ordine is, quem nemo hactenus Practicorum, ex professo, ut dicitur, est aggressus, præter nobiliss. Dn. D. *Juß. Conrad. Rehmeierum*, qui hancce materiam de *strepitu ossium* in Academia Regia ad Pregelam maximo cum applausu, pro summis in Medicina honoribus impetrandis, publicæ Eruitorum ventilationi subjecit A. 1701. d. 14. Julii.

Si quis hunc morbum ad classem aliquam magis tritam referre vellet, me quidem consentiente *Scorbutum* eligere posset, quem plurimorum morborum fecundam matrem & sororem, non sine ingenio, ut solet, vocat *Excell. Dn. D. Joh. Nicol. Pechlin, L. 1. Observ. Physic. Med. LXVII.* ubi inter alia symptomata quotannis mirum in modum variantia, in *Titio* suo ab aliquot annis *scorbutico* observavit *Articulorum sonoros ad motum atque extensionem fragores*, ita ut etiam exaudiri possent à vicinis. l. c. p. 174. Tres vel quatuor se novisse scribit *Thom. Willis Patholog. Cerebri c. IX.* ubi de scorbuti indicatione curatoria agit p. m. 238. qui *scorbuto* dudum laborantes, noxam ejus non tantum in humoribus & partibus carneis, sed in ipsis demum *ossibus* luerunt: quoties enim membrum quodvis ullo modo flecterent, *ossium* capita, quasi nuda essent, inter se attrita, *strepitu*

sum ingentem edebant; porro cum lecto decumberent, ibidemque è latere in latus se devolverent, à vertebrarum collisione, tanquam à *seleto* asperius tractato, *crepitus* ingens, vel ipsos affectos perterrefaciens, exaudiebatur. Huic non absimilem historiam habet *Dn. D. Georg. Seb. Jungius Ephem. Nat. Curios. Dec. I. A. 111. Obs. CCXXXIV. p. 488.* de puella 19. aut 20. circiter annorum, boni alias habitus, quæ, quotiescunque ambulabat, aut pedes movebat, ab adstantibus & vicinis, *ossum* circa genua *strepitus* & fragor, quasi nuda eorundem capita inter se attereretur, summa cum admiratione ac stupore audiebatur. In Doctore Juris Heidelbergensi 30. præter propter annorum, temperamenti ad Melancholiam vergentis, talem *stridorem omnium ossium*, & in alio subjecto ipsius quoque cranii, ac si parvam inflatam rumpas vesicam magno impetu, notavit *Dn. D. Joh. Doleus M. N. C. Dec. I. A. IX. & X. Obs. CX XIX. p. 305.* Brachii *ossis* imperscrutabilem *strepitum* in Viro quodam Generoso audivit *Dn. D. Mich. Lochner M. N. C. Dec. II. A. V. Obs. XCVII. p. 203.* In Virgine scorbutica, & juvene venereo *ossum sonum* deprehendit *Vit. Riedlin. Lin. Med. A. 1696. Jun. N. XXV.* In Pastore Grevano Hypochondriaco *strepitum* non saltem omnium *articulorum*, sed & Epiglottidis ac extremi nasi observavit *Thom. Bartholin. Cent. III. Hist. Anat. XI. p. 29.* Virum nobilem novit *Dn. D. Pechlin. P. II. Obs. XXIV.* cujus brachii *articuli*, quoties terrificum quid & inopinum ei objeceretur, toties ad levisimum quemque motum *sonarunt.* Honestissimæ quoque fœminæ scorbuticæ mentionem facit *D. Georg. Abrah. Merklin. M. N. C. Dec. II. A. V. Obs. CCXLII. p. 465.* quæ dum interdum in scamnum se demisit, vel se inclinavit, vel in genua procubuit, vel noctu lecto se volutavit, in plerisque articulationibus s. *ossum* compagibus, sed & potissimum in *vertebris* dorsi, *strepitum* s. fragorem quendam sentit, non aliter ac si siccum os ossi allideret, aut tenax baculus confringeretur, idque adeo manifeste, ut non solum ipsa, sed & ejus maritus noctu satis clarescentem illum perceperit.

Et quis non *stridentem* nostram *Matronam* annumeraret *scorbuticam*? cum ex vita sedentaria, accedente *marore* pessimam diathesin sanguini succoque nervoso facile imprimere potuerit. Patiuntur

vero in hocce nostro *Illustri subiecto* non tantum articulationes ipsæ sonantes, sed & totum nervosum genus, sonum accedente vi aëris impulsiva, determinans, quoties enim digitos manuum vel pedum movet, illico strepitus omnium artuum auditur.

Articulationes pro causa proxima p.n. stridoris facile admittunt defectum partium gelatinosarum s. olei medullaris mucilaginosi, sive, ut vestigiis Th. Willisii l.c. inhæreamus, osium ariditatem, sive medulle proprie ita dictæ, quam intra osium cavitates, ac imprimis capita ipsorum contineri oportuit, defectum: "nam, inquit, siquidem ossa quævis medullam, sive humorem unctuosum, aut cavitatibus magnis, aut poris & meatibus exiguis, ubique excludunt; hujus usum statuimus, tum ut ossa eadem irrigata, minus fragilia evadant, tum insuper, ut humor iste osium nodis exudans, articulos quosvis: velut machinæ commissuras, pinguedine linitas, lubricet, horumque adeo motus faciliat; quare osium capita hac medulla destituta, crepant, non secus ac currus rotæ rarius inunctæ."

Huic quoque sententiæ favet Cloph. Havers Osteolog. p. 239. ubi præter alios fines, quibus mucilago hæc inservit, docet, quod osium articulatorum extremitates ab attritione & incalescentia præservet. Quemadmodum enim axis, circa quem vertitur rota, præter tædiosum stridorem, flammam facile concipit, nisi materia quadam adiposa inungatur, ita præter articulorum strepitum metuenda foret intolerabilis juncturarum incalescentia, nisi continuo irrigarentur medullari hacce mucilagine, ut docet idem l.c. p. 211. sq. Quomodo vero transitus fiat olei medullaris in juncturas, demonstrat l.c. p. 202. Glandularum mucilaginosarum in articulationibus situm, curiosorum oculis sistit l.c. p. 219. sqq. Si itaque medulla ipsa laborat consistentia sicciori, & ita ab oleaginitate delectit, reddere non potest quod debet, nempe mucilaginem per juncturarum glandulas, ac proinde sequitur, quod ossa ac præsertim eorum junctura exarescant. Hoc luo jam tempore notum fuisse Aristoteli legimus in Histor. Animal. L. III. c. 7. ubi scribit: *Ossa Leonum medulla carentia tam dura densaque sunt, ut attritu ignem silicis modo reddant.*

Ligamenta interdum magis accusat Havers l.c. p. 214. sqq. quam

ossa, in ejusmodi strepitu, qui in nonnullis scorbuticis frequenter admodum observatur; si enim illa sufficienter lubricata non sint, non possunt eo usque extendi, ut sine motu proprio partem extendi aut inflecti sinant ad illum gradum, ad quem musculi contractione sua eandem moveri cogunt; hinc si ulterius extendi non possunt, tandem cedere coguntur, & cum tanta quidem celeritate, quæ facit, ut ossium extremitates se mutuo feriant, non subito tantum, sed & adeo violenter, ut sonoricis aëris particulis talis imprimatur motus, ut sensum auditus afficere valeat.

Quamvis non negaverim, quod juxta eundem *Havers l.c. p. 215. sqq. ex præternaturali laxitate horum ligamentorum ossium quoque strepitus* originem trahere possit, non tanta quidem ut luxatio inde sequatur, sed ita saltem, ut ossis caput *ligamenti laxi* vitio in lateralem cavitatis, in qua movetur, partē delabatur, ex cujus restitutione violenta ac veloci ita os unum ferit alterum, ut *sonus* quidā producat. Quo vitio probabiliter notatus fuit Legatus ille Venetus à *Dn. D. Paulo Sorbait M.N.C. Dec. I. A.III. Obs. CCLXXII. p. 485.* In illustri tamen *Paciente nostra tendinum exsiccationem, ex denegato affluxu olei medullaris ortam, accusarem potius, quam nimiam extensionem.* Si enim hacce peccaret, graviter moveret unum, quem vult, articulum; jam vero *digitos manuum vel pedum dum movet, illico strepitus omnium artuum auditur, qui per consequens eā non volente ad motum unius simul omnes moventur.*

Hinc tertium quid accusandum venit, *genus nempe nervosum, quod succo suo debito videtur destitutum, cujus influxu præpedito, spiritus animales, quorum maxima pars tractus medullares subit, juxta Raymund. Vieusseni Adenograph. Universal. l. I. c. XIX. p. 221, in motu suo retardantur, ut seigniores sint non saltem in aliis functionibus, sed & præsertim in officio secretorio mucilaginis medullaris in glandulis juncturârum à Clopt. Havers l.c. p. 219. sqq. detectis, quo ipso tota nervorum compages à debita flexibilitate & extensiva vi declinans, rigidiores substantiam induit, ut tracto uno ejus extremo, ipse quoque truncus, cum omnibus suis divaricationibus eo, quo trahitur, inclinetur, motumque partium omnium involuntarium admittit.*

mittit. Hæ vero, cum sint mucilagine sua, modo jam descripto, orbatae, in juncturis *sonum*, mediante aëris impetu, ad nervum acusticum adstantium delato, modificatum edunt.

Hicce jam per transennam, ut dicitur delibatis, inter *causas remotas* hujus affectus satis se prodit *Moror*, qui particulas sulphureo-salinas sanguinis tacite quasi delambit, ut principali suo alimento denudati spiritus animales ad functiones obeundas reddantur torpidi, quo ipso oceanus microcosmi à naturali sua crasi declinat, ferumque sibi simile reddit, unde tubulorum obstructions, secretioque impedita: quo fit ut nihil oleosi ex medullari ossium substantia ad glandulas mucilaginosas juncturarum mittatur, sed potius medulla ipsa marcescat, juxta illud nostratibus tritum: Traurigkeit verzehret Marck und Bein.

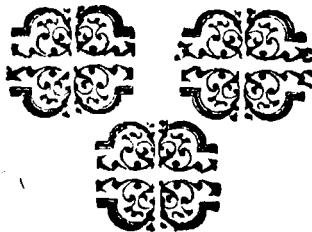
Quod vero huic affectui præter modum indulgeat hæcce *Matrona*, præsupponimus *Scorbutum*, quem tam vita sedentaria, qua magis gaudent ejusmodi deliculæ præ motu frequentiori per pedes, quam alio contra regulas diæteticas peccato contrahere potuit: ne dicam quod septentrio sit hujus morbi feracior, ex causis ab *Excell. Dn. D. Pechlino L. I. Obs. LXVII. p. 170. & Möllénbroc. Tr. de Varis c. IV. p. 49. sqq. & p. 52. sq.* petendis, nec morbus sit ullus cui se non adjungat. Auctus vero hicce affectus videtur *tristi nuntio de mariti obitu*, quo se abdicavit omni societate & motu; unde torpor spirituum, salisque terrestris generatio. Hic vero sanguinem quomodo reddat *viscidum* docet *Excell. Dn. D. Joh. Schapper. Dissert. de viscido sanitatis offendiculo §. 6.* Habet hinc subiectum quasi sigilliferum, cui se imprimat pertinacius tristis idem, *Archeam* à functionibus ordinariis revocans, maloque præsentis fomitem præbens.

Ex hoc forsan fundamento Medicus ille, cujus in *casu* fit mentio, *Apoplexiam* inde metuit. In omnibus namque *Apoplecticis* peccare *viscidum*, testis B. *Dn. D. Joh. Jac. Wepfer. in Observat. Cad. Apoplexia extinctorum, Cont. D. Joh. Georg. Greisel. M. N. C. Dec. I. A. I.*

Obs.

Obs. LXXIV. p. 136. At in *Paralysin* declinasse ipsemet vidi in *Mercatoris Stralsundensis uxore*, quæ ex diuturniore *scorbuto* & somnolentia, in leviores inciderebat *artuum strepitum*, quem excepit totalis partium torpor & insensibilitas, ut quasvis puncturas ac vel cultro factas non sentiret, alvique fœces ac vesicæ serum invita exoneraret. *Stuporem* vero non semper *Apoplexiam* denunciare, docet *D. Matthias Jacobæus Aët. Med. Hassn. Vol. I. Obs. CXII. pag. 208.*

Cum præter *Thermas* Medicamentorum copia jam fuerit defatigata *Illustris Matrona*, continuationem eorundem distulit *Excell. Nestor 2dus*, probe conscius & *Willisio l.c.* omnia irrita videri, quæ huic malo opponuntur, Naturæ tot morborum sæpius medicatrici officium demandans; hanc enim temporis interdum esse servam probat *Dn. D. Pechlin. L. I. Obs. VIII. p. 17.* ita ut spontaneam interdum parturientibus offerat operam *l.c. Obs. XXVII. XXVIII. item gravidis l.c. Obs. XXXVI. p. 85. sq.* in *Hydrope Ascite l.c. Obs. LXII. LXIII.* in sanandis vulneribus, teste eodem *Epher. Vulner. Thorac. p. 61. sq. & 67. sq.* Luxationem costarum sponte sanatarum probat *Th. Bartholin. Cent. I. Hist. Anat. XXII. p. 36.* De sponte renatis in anse oculorum humoribus vid. *Aët. Med. Hassn. Vol. I. Obs. CXXXIII. p. 264. & Hagedorn. Cent. I. Hist. Physic. Med. LIII. p. 85.* qui & cæcitatem sponte cessantem notat *l.c. Hist. LVI. & c. & c.* Quomodo vero contingat *συνεγεία* Naturæ in medendo, elegantissimi quodam Propemptico inaugurali *Excell. Dn. D. Stahl* multa doctrinæ elegantia docuit. Quid spei super sit ex triplici sanitatis fonte, *Dn. Medicorum præsentium prudentiæ* committimus,

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis MARTII A. M DCC V.

ROSTOCHII.

Mens. *Januar.* Præside Dav. Henr. Kæpkenio,
Philos. & Theol. D. & PP. 150909ueva quædam Natalitio-
rum in Mesſia memoriam Feras illustrantia publicæ dis-
quisitioni submisit Christianus Gries / Holfatus. (pl. 3½.)

In duas hæc dividuntur Sectiones, quarum I. varias solen-
nitatis Natalitiorum Christi appellationes, II. eorum celebra-
tionem expendit.

D. XXIV. *Ejusd.* Disputationem Theologicam, nonnullas
exhibentem Quæstiones recentissimè controversas, de *Adiapho-
ris in communi vita occurrentibus*, sub Præsidio Albert. Joach. de Kra-
kevitz, Eq. Mecklenb. SS. Th. D. Catech. Christ. & Hebr. Ling.
Prof. P. exhibuit Joh. Guilielm. Weinmann, Mitav. Curon. (pl. 7½.)

Autor præmisso Præfamine *Sett. generali* §. 1. Controversiæ
hujus historiam & originem, §. 2. quid per *Adiaphora* intelli-
gatur? §. 3. quid h. l. sint? sc. actiones, quæ à Christiano ho-
mine salva conscientia exerceri & negligi possunt. §. 4. quod ta-
les actiones in vita humana inveniantur, exponit. *Sectione de-
inde speciali* varias Quæstiones examinat: 1. An delectationes, ex
rebus hujus mundi ortæ, talia sint adiaphora, qualia descripsit,
& per consequens à Christiano, salva conscientia, usurpari vel
omitti possint? Præsupposita delectatione formaliter & propriè
considerata, quæ ex *svayi* objecto in corde nostro perſentisci-

tur; & mundo pro ipsa structura hujus universi, nempe cœlo & terra, omnique eo, quicquid in illo est, sumto, Resp. Affirm. 2. An choreæ hominum sexus diversi, manus mutuo connectentium, quales in Germania, vicinisque regionibus duci solent, etiam in numerum horum Adiaphororum referri possint, prouti eadem in Sect. I. descripsit; & per consequens: An ab homine Christiano salva conscientia exerceri possint? Resp. Affirm. 3. An Comœdiis interesse, actusque mimicos repræsentare, etiam in numerum Adiaphororum referri possit, & per consequens Christiano liceat? Præsuppositis bono fine, materia honesta, & personis non levibus & lurrilibus Resp. Affirm. 4. An detur aliquis jocus aut urbanitas, quæ referri possit ad ista Adiaphora, qualia descripsit, & per consequens Christiano liceat? Præsupposito eleganti, urbano & faceto jocandi genere Resp. Affirm. 5. An chartis, aleis, tesseris, aliisque instrumentis ludere, etiam tale sit Adiaphorum, quale descripsit, & per consequens Christiano homini liceat? Præsuppositis ludis animi & recreationis gratiâ admodum modicè susceptis Resp. Affirm. 6. An Convivia instituere iisdemque interesse, etiam sit Adiaphorum, & per consequens Christiano homini liceat? Præsupposito legitimo usu Resp. Affirm. 7. An gradus Academici etiam possint inter Adiaphora referri, & per consequens Christianus hisce se exornare atque decorare possit? Præsuppositis iis gradibus, qui ab hominibus eruditionis virtutumque splendore ornatisimis honestè desiderantur, justumque finem sibi habent præfixum, Resp. Affirm. In fine adjectæ videntur *D. Joh. Fechtii*, & *Dni. Præsidis* Epistolæ gratulatoriæ.

D. XXXI. Ejusd. Examen subiit Dissertationum Theologicarum in B. Schomeri Collegium Anti-Socinianum Decima, exhibens C. XIV. de Penitentia, & C. XV. de Lege & Evangelio ac utroque Testamento, Præf. D. Henr. Alcan. Engelke / PP. & Resp. Joach. Bimfo, Kofloch. (pl. 3½.)

**SPECIMEN APPARATUS ad POLITICAM atque
HERALDICAM HISTORICO - LITERARII ex PRÆSTAN-
TISSIMIS PRÆSTANTISSIMORUM SCRIPTORUM MONU-
MENTIS CONQUISITUM, & ad uberiolem in his stu-
diis comparandam notitiam Orbi erudito exposi-
tum à M. Carolo Arndio, Prof. Publ.**

PRÆLOQUIUM repræsentat in nucleo Scriptores Biblio-
thecarios & quidem non *Methodicos* seu *Philosophicos*, h. e. illos, qui
de causis scripserunt Bibliothecarum, scil. efficiente, materiali,
formali & finali, quorum eminentissimi, *Dan. Georg. Morbo-*
fus in Polyhist. liter. lib. I. Cap. III. IV. V. VI. XVI. & XX. &
Dan. Guil. Möllerus in dissert. circuli de Bibliotheca 1700. *Al-*
torffi hab. sed *Historico-Literarios*, h. e. illos, qui ordine disposito
& nervoso cum judicio recensuerunt Scriptores in quâlibet
disciplinâ necessarios ac utiles, Theologicâ scil. Juridicâ, Medicâ
& Philosophicâ, quos inter reliquorum diligentiam longè su-
perat *Prænob. Burcardus Gotthelff Struvius* in Bibliothecis hæte-
nus evulgatis.

SPECIMEN ipsum tria habet momenta Cardinalia. I. Ap-
paratus fontem. II. Apparatus ordinem & III. Apparatus Mate-
riem. *Fontem* constituunt partim Scriptores *Methodologici Univer-*
sales, ex quibus brevitatis ergò soli enarrantur Tomi Methodo-
rum *Creniani*; partim *Isagogici particulares*, iidemque iterum vel
Epistolici, quales *Grotius*, *Catellius*, *Colerus*, *Alstedius*, *Hanniel*,
Lanckenius, *Bœclerus* & *Kulpisius* in Epistolis, quas scripserunt
de instituendo studio Politico: vel *Methodologici atque Isagogici*,
quales *Naudæus*, *Barlæus*, *Clapmarius*, *Conringius*, *Beughemi-*
us, *Pastorius*, *Schefferus*, *Bosius*, *Bœclerus*, *Mejerus*, *Quenste-*
dus, *Lentulus*, *Sarckmasius*, & *Fuchsius* in consiliis, quæ suppe-
ditarunt de adornandis Generosorum Juvenum studiis. *Ordinem*
absolvunt Classes tum Generales tum Speciales. *Generales* sunt
duæ: Inna *Pseudo - Politicorum*, quæ duplicem continet Classẽ,
eamque specialem, (1. *Machiavellistarum*, quæ expenduntur *Ma-*
chiavelli vita, doctrina, scripta, judicia, præludia, consecraria

& Plagia. (2. *Monarchomachicorum*, quâ deteguntur eorum incubula, exempla practica, dogmata atque dogmatica scripta. Ilda *Genuinorum Politicorum*, quæ speciales complectitur classes numero sedecim. Prima Classis specialis exhibet *Dogmaticos selectos* & quidem tam Antiquiores, quàm Recentiores & Recentissimos & in his iterum tam Compendiarios, quàm Systematicos. Ex *Compendiariis Antiquis* & quidem *Græcis* vix ullus apparet hoc titulo dignus; Ex *Systematicis* superest Plato & Aristoteles. Ex *Latinis* Compendiariorum loco habendus Sallustius, Systematicorum Cicero. De quibus memorabilia duo observamus momenta, Commentaria scilicet, selecta & Eruditorum judicia. Ex *Recentioribus Compendiariis* seliguntur, Lipsius, (cujus Politicæ annotatur (1) fructus (2) nāvus (3) methodus & (4) legendi modus) Boxhornius, Bœclerus, Schonbornerus, Cellarius, Clafenius &c.; *Systematicis* & quidem *Germanis*, Contzenius, Arnisaus, Keckermannus, Alstedius, Heiderus & Libenthalius; *Gallis*, Bodinus & Tholosanus; *Italis*, Philolphus atque Patritius. Ex *Recentissimis Compendiariis atque Systematicis* adducuntur, Puffendorffius, Becmannus, Schurtzfleischius, Rechenbergius, Weisius, Buddeus & Wagenfeilius. Adjicitur diversitas Methodorum in compendiis antiquis & novis longè diversissima. Superadducuntur illi, qui Politica composuerunt compendia atque Systemata, ex Christianismi principiis deducta, qualia Danæi, Menochii, Sturmii, Reinkingii, Befoldi & Seckendorffii. Classis secunda specialis proponit *Historicos selectos* & quidem *Antiquos* inter ex *Græcis* Polybium, de quo apponuntur Commentaria selecta & Eruditorum judicia; ex *Latinis* Tacitum, cujus de lectione observatu digna certis Aphorismis includuntur & de interpretatione exquisitissima Interpretum & Commentatorum adducuntur opera; *Recentiores* inter ex *Germanis*, Sleidanum, ex *Anglis*, Cambdenum, ex *Belgis*, Baudium & Meursium, ex *Gallis*, Thuanum, ex *Italis*, Sirum & Nani; *Recentissimos* inter ex *Germanis* Puffendorffium, *Anglis* Chevallierium, *Belgis* Bizotum, *Gallis* Menestrierium & *Italis* Letum. His subjunguntur Historici selecti, qui Imperatorum Romanorum, Pontificum Romanorum, aliorumque describere vitas & res gestas, Classis Tertia specialis porrigit *Philologicos selectos*

Ætos & quidem (1) *Epistolicos* & inter illos ex Antiquis Plinium, Recentioribus Junium & Recentissimis Miltonum aliosve. (2) *Oratorios* & inter illos ex Antiquis Panegyricos XII. ex Recentioribus Gualterum, Vechnerum, ex Recentissimis Fabricium, Seckendorffium, Cellarium &c. (3) *Poëticos* & inter illos ex Antiquis Panegyricis Claudianum & Sidonium, ex Recentioribus Scaligeros aliosve & ex Recentissimis Fabricium, Crassum & Miltonum. Classis Quarta suppeditat *Florilegicos selectos*, Lagne-rium, Lehmannum, Gräterum, Boxhornium, Crescentium, Reulnerum, quibus accensendi Grotius & Lipsius. Classis Quinta *Discursorios selectos*, Amiratum, Verulamium, Junium, Piccartum, Berneggerum, Bœclerum, Vernulæum, Becmannum, Puffendorffium, Schurtzfleischium, Rechenbergium & alios. Classis sexta *Problematicos & Aphoristicos selectos*, Heidfeldium, Middendorpium, Junium, Danæum, Schmidium, Lipsium, Chockierium, Richterum, Erasmum, &c. & qui huc pertinent ex Antiquis, Antoninum Imp. Agapetum, Plutarchum & Heraclidem. Classis septima *Pædenticos selectos* eosque vel *Paraneticos*, Basilium Imp. Constantinop. Manuelem Palæologum, Jacobum I. Regem Angliæ, Cardum V. Imp. & alios; Erasmum, Heresta-chium, Grevarram, Fenelonum & Fayditium; vel *Paradigma-ricos*, Xenophontem, Plutarchum, Causlinum, Malvezzum, Lentulum, Pastorium, Raderum, & Verulamium; vel *Statisticos*, Caracciolum, Foxium, Marnixium, Lœhneyfenium, Melchio-rem ab Ossa & Bœclerum. Classis Octava *Consultatorios selectos*, Villerovium, Mornæum, Paschalium, Autores Conclavium Pa-palium, Ministeria Card. Richelii & Mucurini, Antonium Fabri & alios. Classis nona *Statisticos selectos*, partim *Germanos*, & ex iis Clapmarium, Textorem, de Jena, Imhofium, Conringium, Wagenfeilium, Weisium & alios: partim *Italos*, & ex iis, Bo-terum, Spontonium, Zinanum, Bonaventuram, Palazzum & Claramontium. Decima *Hieroglyphicos selectos*, Barclajum, Mo-scherofschum, Baumannum, Rablæsum, Sacedram, Boccalinum & alios. Ad quam Classem pertinent etiam Mythologici vete-res & Autores Fabularum Romanensium. Undecima *Ethicos* atque *Pæthericos selectos*, & quidem ex Antiquis Theophrastum &

Galenum, ex *Recentioribus*, Barclajum, Huartum, Neuhusium, Hallum, Molinæum, Pastorium, Dilherum, Müllerum, Bonifacium, Thomassium, Buddeum, Scribanium, de Pascolo, Eremitam, Pellerum, Grobendoncium, aliosque. Duodecima *Juridicos selectos*, h. e. illos qui exposuerunt vel *Jus Divinum*, quales Zepperus, Gieselbertus & B. Parens, Josua Arndius &c. vel *Jus Humanum* & quidem *Naturæ ac Gentium*, quales, Grotius, Puffendorffius, Placcius, Thomassius &c. vel *Jus privatum* seu *Civile*, quales Rächelius, Placcius, Hoppius &c. vel *Jus publicum*, quales, Limnæus, Bœclerus, Schvvederus, Coccejus &c. Classis Decima tertia *Geographico-Politicos selectos*, partim illos, qui *fictis titulis & testis* Reip. statum descripserunt, quales, Morus, Campanella, Bernardini seu Bubernannus & Autores Mundi alterius & ejusdem, Novarum Solymarum, Historiæ Severambes, Eudemiæ, Monarchiæ Solipforum &c. partim qui *veris & apertis* eundem descripserunt titulis, quales, Chapuzovius, Rohaneus, Lindavius, Hornius, Bosius, Funcius, Becmannus, Weisius, Puffendorffius & Collectores Topographiarum Elzeverianarum. Classis Decima quarta *Strategicos selectos*, h. e. qui de re militari scripserunt & bellico statu, & quidem ex *Antiquioribus*, Vegetium, Onosandrum, Frontinum, Polyænum, Ælium & Arrianum; ex *Recentioribus*, Bellum, Staravolfcium, Lydium, Lipsium, Salmasium, Savilium, & alios. Decima quinta *Apodemicos selectos*, h. e. qui de peregrinandi arte egerunt, Bœclerum, Conringium, Dietericum, Zvvingerum, Meyerum, Loyssium, Leighium, Pitlæum, Dairvalium, Eremitam, Constantinum Germanicum, Pighium, Pakenium, Erpenium, Fabricium &c. Decima sexta & ultima *Genealogicos* atque *Heraldicos selectos*, h. e. qui stemmata familiarum & insignia Dignitatum Illustrum commentariis suis illustrarunt. Ex *Genealogicis* recenset Reinccium, Henningem, Reusnerum, Diepholdum, Albilium, Emmium, Spenerum, Schovvartum, Rittershusium, Juchofium, Autorem Durchl. Welt/ Lehmannum, Regitzerum, Lohmaierum & Striedbeckium. Quibuscum conferendi Scriptores, qui de diversis Ordinibus Equestribus commentati, quales, Miræus, Menenius, Mendo, Justinianus, Megiserus, Roquius, Ulfonius, Becman-

Becmannus, Matthæi & alii. *Heraldicos* recensere recensu partim confuso & inordinato, partim ordinato & secundum patriam distincto. Ubi (1) occurrunt *Germani*, quos inter eminent, Phil. Jac. Spenerus in Theoria & Historia insignium; Jac. Wilh. Imhofius Notitiâ Procerum Genealogico-Heraldica; Theodorus Hopingk Tr. de Insignium prisco & novo jure; Erhardus Weigelius Cœlo Heraldico; Immanuel Weberus Examine Artis Heraldicæ, it. Kurgen Bericht von der Wapen-Kunst; Casparus Buffingius Conspectu Heraldicæ, it. Kurgen Einleitung zur Herolds-Kunst; Joh. Siebmacherus libro armorali continuato per Woltg. Gottl. Furstium; J. A. Rudolph Heraldica Curiosa & Frid. Wilh. Schumacherus kurz gefassten Deutschen Wapen-Kunst. (2) *Angli*, quos inter eminent Nicolaus Uptonus de studio militari, Joh. de Bado de armis, Henr. Spelmannus aspilogia, quos notis illustravit Eduardus Bissæus, Joh. Gibbon introductione ad latinam Blasoniam, Guil. Dugdalius de usu antiquo gerendi arma, Thomas Philippot discursus Historicus de origine & progressu Artis Heraldicæ, & Thomas Gore in Catalogo autorum Artis Heraldicæ. (3) *Galli*, quos inter eminent Andreas Fanynus Theatro Honoris & Nobilitatis, Claudius Fauchetus originibus Equestribus & Insignium. Johannes Laboreur originibus armorum, & qui reliquos antecellit Claudius Franciscus Menetrierius in variis de Arte Heraldica iisque excellentissimis monumentis. (4) *Itali*, quos inter eminent Philiberti Campanille dell armi, Sylvester Petrasancta Teileris Gentilitiis ex legibus Ferialium descriptis, & Antonius Stephanus Catari de armis & insignibus.

MATERIEM denique Speciminis, quæ occasionem amplificandi exornandique Apparatum præbere debet, suppeditabunt præter nomina ritè disposita & omina h. e. scripta rectè insignuata, *Memorabilia*, quæ in uniuscujusque Autoris doctrinâ aut vitâ occurrunt, *Literaria*, & *Accuratoria*, quæ de Autore aut scriptis ejus tulerunt Eruditi, *judicia*, ex quibus selectiora, quæ hætenus colligere licuit & porrò pro raritate atque difficultate licebit, cum benevelo lectore communicabimus.

NOVA LITERARIA GRYPHISWALDIÆ.

Sub auspiciū hujus anni *M. Joachimus Manſel* / Rostoch. Megapol. *Memoriam Westphalianam*, s. Schediasma Epistolicum, de *Doctis Westphalis*, *Georgio Westphalo*, Pastori Ecclesiæ Sverinens. Cathedrali, Irenæ loco exhibuit. pl. 3½. in 4to.

Autor modò nominato *Ge. Westphalo* morem gesturus, utpote qui literis eum invitaverat, ut, si quas haberet collectas in claros Westphalos annotationes, cum eo communicaret, varios cognomines Westphalos congeffit, eorundemque II. constituit classes, quarum I. Westphalos demortuos sistit, ut I. *M. Albertum Westphal*, Peinâ-Hildesiens. Michaelitanum in Patria Pastorem, II. *M. Andream Westphal*, Past. & Inspect. Neo-Ruppinens. March. qui A. 1651. Præf. D. *Jac. Fabricio*, Sedini, de *Resurrectione mortuorum* disputavit, & Cone. fun. in *M. Joach. Schwartzkopffens* / Past. & Inspect. Neo-Rupp. obitum, ad Gal. II. v. 10. Berol. 1670. edidit, pl. 9. III. *Arnoldum Westphal*, Lubecens. IV. *M. Gabrielem Westphal*, Holmens. Svecum, qui A. 1691. Tubingæ, sub Præf. D. *Mich. Mülleri*, de *Vocatione Ministrorum Ecclesiæ*, disputationem habuit, & B. Joh. Arndii *wahres Christenthumb* in Lingv. Svecanam vertit. V. *Hermannum Westphal*, J. U. D. VI. *Jacobum Westphal*. VII. *M. Joach. Westphal*, Hamburg. de quo fufè agit. VIII. *M. Joach. Westphal*, Rostoch. IX. *Joach. Westphal*, Islebiciensem, Past. Sangershusanum. X. *Joach. Westphal*, Past. & Inspect. in Liberoſe. XI. *Joach. Westphal*, Jctum, qui edidit *Sylogon Juris*. XII. *Joach. Westphal*, Pomeranum, J. U. D. XIII. *M. Joach. Christian. Westphal*, Neo-Ruppin. March. qui Disputationem Lipsiæ 1687. habuit, de *Natura peccante*, aliasque. XIV. *Wernerum Westphal*. XV. *Wilb. Westphal*, Episcop. Lubecens. II. Classis adhuc superstites sistit I. *Joachimum*, S. R. Svec. Tribunal. Wismar. Antist. gente Pomeranum. II. *M. Johannem*, Hamburgensem, Diac. & Canonic. Bardovicens. III. *Johannem Casparum*, Med. D. & Acad. Curios. Circuli Delitiens. & Bitterfeld. Phys. Ord. IV. *M. Petrum*, Gryphiswaldens. Scholæ in Patria Senator. Rect. qui nonnullas Dissertationes publicè exhibuit *Wittenbergæ*.

Hos dum hic sistimus, eis unus adhuc adjungendus nobis occurrit,

currit, nimirum *Michael Westphal*, Prizyvvaldens. Marchicus, qui Ao. 1691. de *Confessione Thomæ*, ex Joh. XX. 28. sub Præf. D. *Joh. Deutschmanni*, Disputationem Theologicam exhibuit. (pl. 3.)

Cæterum *Arnoldum Westphal* Auctor §. III. recte monet, non *Lubucensem*, sed *Lubecensem* fuisse Episcopum. Habuit enim is patrem *Hermannum*, Reip. Lubecensis nostræ Senatorem, an. 1433. mortuum; matrem *Margaretam*, *Henrici ab Alen*, filiam. In Episcopatu Lubecensi fuit an. 1449. *Nicolai Sachovv*, civis sui, Succellor, eumque ann. 1466. fato functus *Alberto Krummedikio*, Equiti *Hollato*, reliquit, qui & hujus decessoris sui in Chronico Episcoporum Lubecensium apud *Henr. Meibomium*, Scriptor. Rer. German. To. II. p. 402. amplam satis & honorificam facit mentionem. Sepulchrum ipsius adhuc hodie in templo nostro Cathedrali, ejusque anteriori choro, visitur, fugientibus quidem perigraphes literis, præter has solas: ANNO DNI. M. CCCC. LXVI. At medio lapidi insignia gentis nobilissimæ Westphalorum insignia sunt insculpta, additis hisce verbis: ARNOLDUS. WESTVAL. EPUS. 1466.

Istius Arnoldi ex fratre *Johanne*, Consule Lubecensi, nepos, & *Margaretæ à Calven* filius fuit *Wilhelmus Westphal*, Auctori etiam §. XV. memoratus, Decretorum Licentiatu, Decanus Lubecensis, Archidiaconus Rostochienensis, Canonicus Sverinenensis, & tandem *Theoderico Arndes*, *Hamburgensi*, mortuo, Lubecensis Episcopus, de quo Continuatio Chronici Krummedikiani, apud *Meibom.* d. l. p. 410. potest consuli. E vivis excessit an. 1509. die 31. Decembr. & in Ecclesiæ Cathedralis nostræ choro juxta patrum sepultus est, sequenti titulo literarum compendiis lapidi inscripto; Anno Domini M. CCCCC. LX. ultima Decembris obiit felicitis memorie Reverendus in Christo Pater & Dominus, Dominus *Wilhelmus Westphal*, hujus Ecclesiæ Episcopus, cujus anima in pace requiescat.

GEDANI.

Christiani Bukkii Medic. D. Observatio

De Atrophia totius Corporis ex obstructione glandularum mesenterii orta.

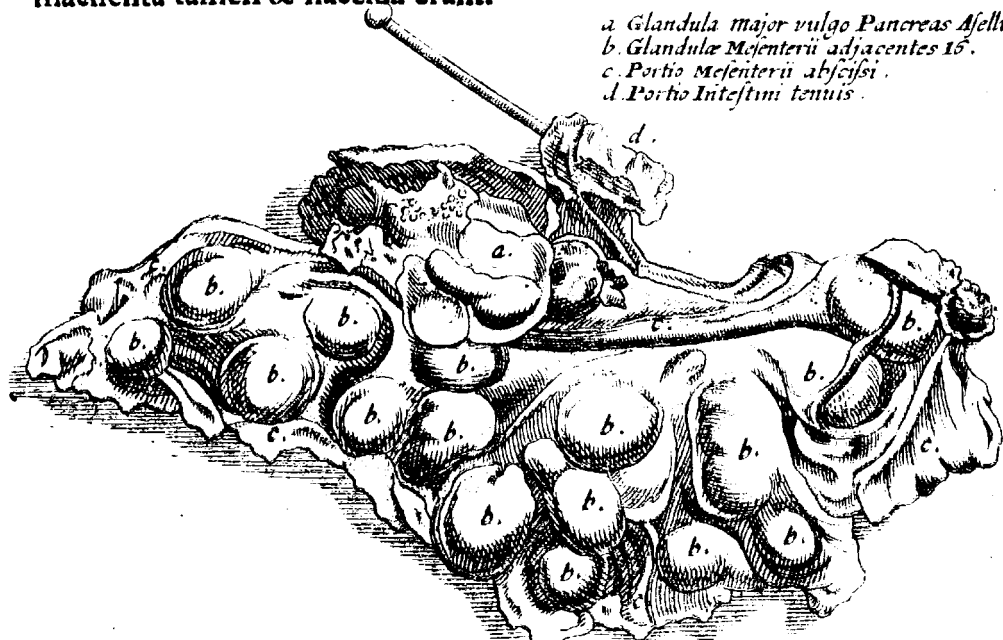
Quem pridem observavit casum oculatissimus diligentissimusque nostri temporis Anatomicus Exc. D. D. J. J. Spartman Regiomonti P. P.

quemque Orbi Erudito præprimis medico in *Ephemerid. Nat. Curios. German. Dec. II. A. 9. p. m. 28.* communicavit; eundem mihi fere nuper notare licuit in Orphanotrophio nostro publico. Præmittendum autem statum morbi, qui finem subjecti nostri vitæ imposuit, necesse esse duxi. Recensebo itaque, quæ ab *Experientissimo D. D. Adr. Söhner, Præctico apud nos celeberrimo, & in hac domo Medico ordinario* relata habeo. Cum adhuc in vivis esset puer, (novem circiter annos natus) de insigni dolore abdominis conquestus est, ac per menses sex & ultra eodem laborans interrogatus, usque respondit: *Die Brust und der Unter-Leib thut mir sehr weh.* Per totum inhiul morbi tempus purgantia & laxantia adhibita, ne una quidem sedes subsecuta est. Intestinum quoque rectum sæpius procidentiam patiebatur, quod tamen malum remediis appropriatis, præprimis axung. Uri. curatum est. Appetitus quidem semper adfuit, sed incasum alimenta ingerebantur, quippe *Atrophia totius corporis* præsertim *artuum* quotidie magis magisque observabatur. Imprimis autem quarto ante obitum die insigniter exacerbatum morbum *Dominus Medicus Ordinarius* annotavit, & patientem ob doloris vehementiam lectum petere oportuit. Et cum semper de tussi conquereretur æger, vitium pulmonum subesse haud incongruè conjecturari poterat. Imo licet in principio mali suspicio tam de existentia vermium, quam Colicæ vehementioris optimum etiam & exercitatissimum Medicum hæsitantem reddere potuisset; attamen dolor continuus nunquam remittens, post pastum magis gravativus quam rodens ac flatulentus, & quidem fixus aliud subesse malum indicabat. Hinc statim obstructioni venarum miseraicarum legitimis obviam itum est remediis: *Sæpius ast doctâ plus valet arte malum.*

Et sane genuinam hujus mali causam ne *Æsculapius* quidem eruere potuisset, quinimo prorsus latuisset semperque, ne culter eandem detexisset anatomicus: Et sane obductio longe aliam nobis ostendit totius morbi causam; Incisus enim integumentis communibus in abdomine, simulque aperto thorace, pulmo cum corde & omnibus membranis in thorace secundum naturam constitutus cernebatur. In Abdomine Viscera cuncta in situ suo naturali offendeabantur; Circa Intestina tenuia

tenuia Mesenterium satis adiposum erat; fæces in ductu intestinali contenti, præprimis in intestinis crassis erant grumoli (wie zerhacktes) tenuia autem magis flatibus turgebant. Remotis v. line sectione intestinis vesicam biliariam ob insolitam & insignem magnitudinem multaque bile repletam & distentam mirabamur, qua plus solito externa intestinorum adjacentium tunica tincta erat. Ulterius nobis inquirentibus, tandem sese offerebant glandulæ quædam circa conglobatam majorem in centro fere mesenterii, ubi Pancreati Aiellii locus ut plurimum assignatur. Sed cum glandularum substantia mollis naturaliter sit alba & friabilis, juxta *Warthon. in Adenogr. p. m. 30. v. item Bibliotheca Anatomic. Manget. Tom. I. p. m. 201.* & magnitudo vix phascoli magnitudinem superet, plane contrarium hic offendimus. Scirrhosæ enim erant non tantum ipsa glandula maxima mesenterii, sed & adjacentes reliquæ omnes; quantum in quantitate differant ex ipsa delineatione, quam ad vivum fieri curavimus, judicari potest. Reliqua viscera rite constituta reperiebantur; macilenta tamen & flaccida erant.

a. Glandula major vulgo Pancreas Aiellii.
 b. Glandulæ Mesenterii adjacentes 15.
 c. Portio Mesenterii abscissi.
 d. Portio Intestini tenuis.

Quæ igitur genuina totalis hujus atrophix causa fuerit, facile à posteriori concludi poterit: Supponimus succi nutritii defectum causam esse posse proximam & immediatam, (non negantes, quod & aliæ adesse possint, v. gr. obstructio vasorum &c.) Ad remotiorem vero & mediatam inter alias etiam chyli ferorum vasorum (præprimis secundi generis) obstructio revocari potest. Notorium nempe est, assumpta ope salivæ & masticationis ad meliorem disponi digestionem, & digesta ad intestina deferri tenuia, in quibus succus nutritius seu particulæ alimentosæ & ad nutritionem aptiores per oscula vasorum lacteorum ipsa vasa intrare, per quæ ad Glandulam Mesenterii in medio ejusdem fere sitam, (quam plurimi cum undiquaque celebri *Anatomico Lipsiensi Bohnio* pancreas appellant *Asellii*) aliasque plures duci solet, donec porro per vasa lactea secundi generis, (uti *Anatomicis* audiunt,) per receptaculum lumbare commune seu glandulas lumbares ope ductus thoracici fluens sanguini in vena subclavia affundatur. Sanguini itaque mixtus chylus lege circulationis quasvis universi corporis partes adit, nec tantummodo easdem, sed & ipsum sanguinem nutrit & in suo statu naturali conservat, materiam tam sanguinis quam animæ seu spirituum animalium suppeditans, ne tota corporis machina detrimentum sumat. Chylus enim instar torrentis vel fluminis novam semper advehentis aquam, considerandus venit. Quemadmodum autem aquæ etiam purissimæ corripuntur, si obstacula fluxûs impendant; Ita sane humores in corpore vivente stagnantes corripuntur, cuius Clinicam exercenti, superflue constat. Hæc certe morbi, atrophix & subsecutæ necis causa in subjecto nostro. Bene ingerebat & tamen contabescebat; Nempe quia glandulæ mesenterii, & ipsa glandula *Asellii*, ob tumorem scirrhusum à variis causis remotis ortum, impediabant, ne succus iste lacteus posset ulterius progredi, necessario tandem æger tabe conficiebatur. Sententia hæc nostra eo firmior redditur, quod *D. Segernus in Misc. Nat. Cur. Germ.* similem atrophiam ex scirrhis glandulis mesenterii observavit *Dec. I. Ao. IV, obs. 87. p. 79.* Imo *Sennertus* jam olim idem expertus, uti id concludi potest ex verbis, quæ *libr. III. prax.* nobis reliquit: *Si vasa, inquit, præter modum intumescent, ipsa vasa (puta lactea) comprimunt & imprimis hoc præsta-*

re potest glandula ista insignior in centro mesenterii, quæ primæ vasorum (lacteorum scilicet) distributioni addicta est, & qua tumore laborante (adde scirrhus) totius corporis marcorem, ob impeditam chyli distributionem secutam fuisse observatum est.

REGIOMONTI.

Menſe Martio 1704. Præſide *D. Godofredo Wegnero*, PP. nec non Eccleſiaſte Aulico, Secund. Diſputationem Theolog. de *Reſurrectione Impiorum*, *Andreas Sahnert* / Inſterb. Pruſſ. S. Miniſt. Cand. Autor & Reſpond. propoſuit. (pl. 4½.)

D. VIII. April. Diſſertationem Theolog. Priorem, de *Intelligentia S. Scripturæ literalis, Spiritualis & ſalutari*, (*Posteriorem enim T. VII. p. 297. ſq. indicavimus*) ſub eod. *D. G. Wegnero*, PP. *Joh. Arnold. Pauli*, Schol. Johannisb. Rect. eruditorum cenſuræ ſubjecit. (pl. 4½.) Præmiſſo Procæmio C. I. de *Intelligentia literali*. C. II. de *intelligentia ſpirituali* agit.

Menſe Jun. Præſide *M. Paulo Rabe*, Log. & Phil. Prim. PP. Ord. Diſputationem Logicam, de *Antepredicamentis* vulgo ſic dictis, publicæ ventilationi ſubjecit *Joh. Wilhelm. Cochius*, Regiom. Pruſſ. (pl. 4½.) C. I. De Homonymis ſ. Æquivocis. C. II. de Synonymis ſ. Univocis. C. III. de vocabulis *ὁμοῖς ἐν ᾧ αὐτὸ ἐνός*, ſ. de communibus ad unum & ab uno. C. IV. de Paronymis. C. V. de duabus diſiſionibus Antepredicamentalibus, C. VI. de tribus Regulis Antepredicamentalibus.

Menſe Jul. Eodem Præſ. Diſput. Log. de *Categoria Subſtantia* ventilata fuit Reſp. *Paulo Luca Laſargue*, Reg. Pruſſ. (pl. 2½.)

Eod. Menſe & Eod. Præſ. Diſp. Log. de *Categoria Qualitatis*, ut & cæteris *Predicamentis*, defendit *Chriſtianus Deuſch*. Reg. Pruſſ. (pl. 3.)

Menſe Aug. Eod. Præſide, *Daniel Baſe*, Reg. Pruſſ. Diſp. Log. de *Categoria Quantitatis* exhibuit. (pl. 2.) de *Categoria Relatorum*, Reſp. *Joh. Theodor Wahrt*, Reg. Pruſſ. (pl. 2.) de *Postpredicamentis* vulgo ſic dictis, Reſp. *Chriſtiano Joh. Cochio*, Reg. Pruſſ. (pl. 2½.)

Eod. Menſe Prodiit Diſſertatio poſterior (priorem dedimus T. VII. p. 330.) de *Precibus Judæorum Alenu Leſchabbeach, & Velam-maſchinim*, Præſ. *Chriſtiano Walthero*, S Th. D. & Prof. Ord. Reſp. *Joh. Ludovico Boye*, Reg. Pruſſ. (pl. 5½.)

Mense Octobr. Medicum, fumum vendentem, defensum, in Disputatione Medica, sub Præsidio Benjamin Ewaldt, Med. Doct. publicæ Philiatorum censuræ exhibuit Geddeon Gregori, Med. Cult. (const. 2. pl. in 4to.)

Rationem hujus Scripti Cl. Autor statim in *Præfatione* indicat, np. ut Medicos, fumum s. suffimigia ægrotantibus vendentes, à rigorosâ illâ, & sanæ rationi contraria, Alexandri Severi sententiâ: *Fumò pereat, qui fumum vendidit*, quâ scilicet injustè cum vulgò afficiuntur, defendat; & è contrâ quò jure, quâve honestate ac summâ cum utilitate hodierni Medici Practici fumos vendant, præsentî de suffimigiis l. fumis medicis demonstrat diatriba. Quæ commodè in *quatuor* distribuitur partes, dum in *Primâ* live §. 1. 2. 3. 4. quid per fumum hic intellectum velit, indicat; *Secundâ*, quæ §. 5. ad 18. complectitur, morbos ipsos, live internos live externos, in quibus fumi s. suffitus conveniant, ordine recenset: *Tertiâ*, quæ §. 19. ad 37. absolvit, remedia simplicia fumum edentia, eorumque agendi modum, examinat, & tandem *Quartâ* live §. 38. atque ultimò, Cautelas quasdam, circa suffimigiorum usum observandas, annectit.

HAFNIÆ.

Serius paulò nobis innotuerunt *Johannis la Placette* Pastoris Ecclesiæ Gallic. Hauniensis Reformatæ, variis ut historicis ac polemicis, ita præsertim practicis ac moralibus scriptis (quorum nos in N. L. A. 1700. p. 861. catalogum dedimus) celeberrimi, *Dissertations sur divers sujets*, h. e. *Dissertationes de variis argumentis moralibus & Theologicis*, Amstelodami hoc Anno 1704. apud P. Brunel editæ, 17. pl. in 8. numer. 3. quarum I. de *Amore DEI & nostri ipsius*, occasione controversiæ Archi-Episcopo Cameracensi motæ &c. 16. Capp. II. de *Attritione* & controversia super ea inter Ecclesiæ Roman. DD. agitata 23. Capp. ubi & nostros contra Bossveti calumniam, de negata ab iis necessitate amoris DEI, defendit, allegata *Job. Brunsmani Apologia Ecclesiæ Lutherane* contra eundem Bossvetum, qua ex instituto hanc causam A. 1694. egerat. III. de *Sabbatho*, 14. Capp. Proinde distincto earundem recensu consulto abstinemus, quia eum jamdudum occuparunt Col-

Collectores Actorum Erudit. Lipsienf. M. Sept. 1704. p. 412 sequ.

D. III. Nov. M. Severinus Lintrupius *Design. Philos. & Theolog. Prof. Havn. &c. Collegio Theologico*, ad D. Joh. Wandalini *ὑπομνησιν sanorum verborum* sup. A. p. 85. nobis laudatam, *Discursum præliminarem, de studii Theologici requisitis, desideribus & navis modernis vulgaribus præmisit.*

D. V. Nov. in Auditorio Collegii Regii *Dissertationem Histor. Ecclesiast. 1. de Donatione Constantiniana fictitia, pro Regia Mensa beneficio ventilantur Præses, Janus Georgii Grot, & Respondens Petrus Munch, Regiæ Communitatis Alumn. 1. (pl. $\frac{3}{4}$.) in 4to. Qua exhibetur Caput I. quod sistit §. 1. fabulam Pontificiam de Donatione. 2. Assertionem Orthodoxam, 3. Probationem assertionis (α) è Scriptorum vetustiorum silentio. 4. (ϵ) è divisione imperii inter filios Constantini. 5. (γ) ex Dominio Imperatorum in urbem Romam post mortem Constantini. 6. (δ) E testimoniis Scriptorum etiam Pontificiorum. Cæterum de hac Donatione præter Goldastum, Salmasium, Morneau, Lipsiorpium, Capellum, Lairizium, Schoockium, Hutterum, Heideggerum &c. videri possunt L. Vallæ *declamatio contra eam*, Johan. Himmelii *Donat. Constantini M. nullam esse de jure & facto 1608. Joachimi Hildebrandi Resp. H. Alto de Donat. Constantini M. Helmstad. 1661. G. Voëtii in Dissp. Sel. J. Illr. Wildt de Patrimonio Petri Lips. 1666. Balib. Gualtheri Dissp. Elenctica de Constant. M. Jen. 1618. Andr. Kunadi Constant. M. Orthodox. Disp. VI. &c.**

D. VII. Nov. In Collegio Medicæo *Schediasma de accubitu veterum publico exhibuit Esaias Helt, Respondente Petro Helt 1. $\frac{1}{2}$ plag. in 4to. Constat Sectionibus 3. quarum 1. Onomatologiam sive significationem vocis apud Ebræos, Græcos & Latinos. 2. Accubitum ipsum, ejusque originem, modum &c. 3. Lectos accubitorios eorumque materiam & formam exponit.*

D. XII. Ejusd. In Collegio Medicæo *Dissertationem Philologico-Historicam de Monstratione per diguum, publico examini ventilandam proposuit Hilarius Christophorus Kaasböl, Respondente Johanne Hagerup, 1. plag. $\frac{3}{4}$ in 4. Constat 2. Capp. quorum 1. Ingloriam, &*

probatio.

probrosam medii digiti monstracionem ita tractat, ut §. 1. 2. de loco *Es.* 58. v. 9. disquirat. §. 3. testimonia de eadem monstracione. §. 4. Phrases ex eadem ortas expendat. II. *Gloriosam digiti monstracionem* §. 1. exponit, & §. 2. testimoniis Auctorum probat.

D. XV. Tres in *Communitate Regia Decanos* constituturus *M. Severinus Lintrupius*, Designatus Prof. Philos. ac Theol. Havn. & Communit. Reg. Præpositus, in Auditorio Philosophico, *Merita D. Johannis Bugenbagii Pomerani in Ecclesiam, Academiam & Scholas Dania*, Oratione Historico-Encomiastica celebravit, ad eum fere modum, quo ejus in *Ecclesiam & Scholam Lubecensem* merita pridem celebravit *G. H. Gæzius Superintendens Lubec.* Qua *Bugenbagii* cum alibi, tum in *Dania* præsertim labores atque honores, in unctione Regis & Reginae, inauguratione Episcoporum 7. in condenda ordinatione Ecclesiastica & constitutione Academica, gerendo Magistratu Academico, ornanda Professione Theologica &c. aliisque ita strictim enarravit, ut mutata simul studiorum & rei litterariæ fata, totiusque in *Dania* Reformationis Evangelicæ faciem delinearet. Quam forte ex promisso in *Encomio Scriptorum D. Hieronymi Welleri* &c. ad *M. Lammeliū* nuper dato auctiorem & ex Annalibus Ecclesiæ arctiorē fusiū diductam publico parabit.

D. XLIX. In Primaria urbis Basilica D. Virgini sacra, exquisitissima pompa & splendore magnificentissimo varios inter Musicæ lugubris concentus, & tormentorum boatus celebrabantur exsequiæ Illustrissimi & Excellentissimi Herois ac Domini, Dn. *Adami Friderici Trampii*, Hereditarii de *Löismose & Fleenstrup*, Ordinis *Danebrogici Equitis Aurati*, S. R. M. *Daniæ & Norwegiæ Generalis locumtinentis & S. Rom. Imper. Comit*, per omnes militiæ gradus ad hoc fastigium gloriose evecti. Qui ex Illustri inter *Pomeranos Trampiorum* familia, Patre Perillustri *Philippo von Trampen* Dn. de *Kerckberg / Zenterrw & Hohenmöden* / Matre Perillustri & Generosa Dn. *Elizabetha von Krassow* d. IV. Martii A. MDCL. natus, postquam inter assidua pietatis & armorum studia adolevisset, conferente Augustissimo Christiano V. gl. m. Præfecturam cohortis A. 1675. meruit. Anno verò 1677. d. 18. Januarii Præfectus Vigiliarum Legionis Serenissimi Principis
Geor.

Georgii, & sequentis A. d. 3. Octobr. ejusdem Protribunus constituitur. A. 1684. Tribunus Legionis Siellandiæ renunciatus, Galliam mittitur, orto inter Fœderatos & Galliarum Regem bello, præliisque circa A. 1691. & sequ. ad Namurensis urbis mania & prope Steenkerken habitis, strenuus interfuit; donec mandato August. Regis revocatus A. 1693. postquam Ratzeburgum copias duxisset, anni dicti d. 4. Novembr. in Gradum Chiliarchæ proximè superiorem (Brigadier dicimus) ascenderet, revisoque per intervallum agmine Gallico, iterum redux in patriam Supremus Excubiarum Præfectus A. 1694. d. 7. Martii denominatus, Danorum copias duceret, S. C. M. suppetias iturus. Cæterum soluta obsidione Temesvvariensi, domitisquæ A. 1697. in Hungaria superiore rebelibus, ac pace Turcas inter & Polonos confecta, A. 1699. impetrata à Poloniæ Rege missione Daniam repetiit, illico capeffente post mortem Christiani V. gl. m. imperii fasces Friderico IV. in provincias patrias ablegatus, ut à milite Cimbro, Fiono & Hatterslebiensi juramentum sumeret, & mox præclara apud Regem Poloniæ legatione Anno 1700. d. 29. Januarii defunctus. Quo solutus munere, postquam supremam in Aula audientiam obtinuisset, A. 1702. d. 28. Augusti Eques Ordinis Elephantini creatur, & sequ. An. redux Hafniam, Supremus Generalis locumtenens constitutus, subsidiarias Danorum copias in Italiam duxit. Ubi post præstitam Imperatori strenue in pellendo ab Austriæ finibus Bavarico milite & occupando præter alia Baviaræ loca S. Wilipandi propugnaculo, Comitibus Imperii Splendorem atque Insignia obtinuit. Tandem verò cum A. 1704. memorabili impetu Ungaros insula Schuttia depellere conatus esset, in navicula ab hostilium machinarum ictibus aquas hauriente, solitam pedum ægritudinem, accedente dolore colico, d. 26. Aprilis, ætatis suæ A. 54. Pisonii lethalem habuit.

Cæterum *EMBLEMATA* atque *INSCRIPTIONES* in exequiis hac pompa fuere, quæ sequuntur:

NOVA LITERARIA

In Vexillo Albo , vulgò *Fryden-Sahne*.

Cujus medium occupant Arma B. Herois , cum solito ejus
Symbolo.

EN DIEU MON ESPERANCE,

&

NATUS
MDCL
DIE
IV
MARTII.

DENATUS
MDCCIV
DIE
XXVI
APRILIS.

Circumdatur hoc vexillum Trophæorum imaginibus ac magnificè pictis , & his Emblematicis , quæ in singulas partes armorum B. Herois ita composita & collocata sunt , ut è regione ab utroque vexilli latere eadem armorum partes , sed diversis inscriptionibus animatæ sibi respondeant.

1.

9.

IN NOMEN BEATI NOSTRI HEROIS,

*primarum nominis literarum ductu significatum & laureis
coronatum;*

LAUREA DEBETUR.

DAT NOVA NOMINA
FASTIS.

2.

In suavissimum conjugium.

10.

In Romani Imperii propugnationem.

Aquila nigra , in cujus pectore
hæ literæ Aureæ:

Aquila nigra, ut ab Cæsare Leopoldo armis Herois nostri addita, Symbolum Romani Imperii loquens:

S. A. SOPHIA AMALIA

A. ADELER,

nomen nempe Illustrissimæ &
mæstissimæ viduæ:

QUI ME DEFENDIT HO-
NORO.

HANC SEMPER AMAVI.

11.

3.

In Beati Herois sagacitatem
rimandi consilia hostium, sua oc-
cultandi:

Galea
TECTUS VIDI.

4.

In fortitudinem ejus
Leo Rubeus cum hasta:

ARMA VALENT ANIMO.

5.

In continuas B. Herois Expe-
ditiones bellicas Hasta:
SANGUIS, SED NULLA RU-
BIGO.

6.

In celeritatem bellicam Caput
Cervinum:
MARS FAVIT CELERI.

7.

In Expeditiones Turcicas Her-
cules jacens:
POST ILLUSTRIA FATA
QUIESCIT.

8.

Ordo Dannebrogicus:
DECUS HOCCE DECORAT.

11.

In Legationem Polonicam:

Galea libro imposita:
FULSIT UTROQUE.

12.

In vulnera bellica
Leo Rubeus:
HOSTIS PROPRIOQUE
CRUORE.

13.

In celerem ludorum Eque-
strum peritiam Hasta:
LUDO PUGNÆQUE PA-
RATA.

14.

In B. Herois monita ad milites
in præliis Caput Cervi armatum:
ARMA VACENT PEDIBUS.

15.

In exantlatos periculorum labo-
res Hercules stans:
TURCARUM TERROR.

16.

In Christiani nominis contra
Turcas propugnationem Crux
Dannebrogica in cœlis:
SALVAT QUAM DEFENDI.

ORNAMENTA verò fuere sequentia. 1.) Ordo Dannebro-
gicus à Polono portatus (quia à bellis Danorum Sarmaticis ori-
ginem duxit hic ordo.)

2.) In Clypeo legitur: TESTOR FIDEM ET FORTITUDI-
NEM.

3.) Turca portans baculum Imperatorium, fatetur in Clypeo;
SENSI QUEM PORTO.

4.) Ungarus portans cassidem:

PRO ME cum BONUS
CONTRA ME cum MALUS
ESSEM.

Uberiore *'B. Herois Biographiam'* exhibet *Programma Academicum Rectoris L. Joh. Nuleni* Medicinæ L. & Prof. Regii & in Collegio Consistor. Assessoris 11. plag. in fol. Pompam vero exsequialem reliquam *relationes menstruæ Havnienses Nov.*

D. XXI. Nov. In Collegio Medicæo *Dissertationem de 'Paradiso' seu Horto Edenis* publicæ disquisitioni subjecit *Martinus Casparus Wolfburg Joach. F.* Respondente *Conrado Vincentio Rodriguez* 2. pl. 4. Cap. 1. de Nomine Paradisi & Edenis. Cap. 2. de Situ Paradisi. 3. de Paradisi spatio & amœnitate 4. de Arboribus Paradisi. 5. de fluviis Paradisi. 6. de Custodia horti post ejectionem. Adæ posita.

Cæterum hoc à variis tractatum est argumentum præter Commentatores & eos quos *Zimmerman Florileg. P. I. p. 598.* memorat, à v. g. *Joh. Frid. Nicolai Diss. de Paradiso; Dav. Christiani Theol. Gissenſis pec. Tract. Joh. Hopkinſono Anglo in synops. de Paradiso, in fasc. Greenii, C. Kortholtio (vel ejus Respond. Trog. Arnkielio) Diss. de Parad. Kilon. Mag. Dan. Omeſio, de Paradiso & fluviis Paradisi, G. C. Kirchmayero in deliciis æstivis, Hottingero in Ennead. Diss. J. Michaelis, Halæ: Matib. Frid. Beckio de Eden, Ophir & Tarsis Jenæ. Joh. Vorſtio in Synt. Nat. Alexandro in Hiſt. Eccl. V. T. C. Buſſing in theoria Telluris & Paradisi contra Burnet. J. Hertinio pec. diſſ. adjecti ei de Catarractis cœli. A. Varenio; Huetio de Situ Paradisi, Steph. Morino diſſ. de eodem præmiſſa opp. Bocharti, Sal. Van Till Diſſ. de Situ Parad. adj. comment. in Malach. S. Marcſio in Sylloge Diſſ. conf. W. Schickardi de Paradiso Judeo-Saracenico; de Arboribus Paradisi, G. Saldeno in otii Theolog. de Arbore vitæ à Chriſt. Chemnitio, à M. Boccio & P. Holm 2. diſſp. Lond. de Arbore Scientiæ Boni & mali à Chr. Chemnitio, à M. Chr. Dav. Ziegra ſub Præſidio J. F. Mayeri (unde duas fecit *Wildeshauſen**

*sen in Biblioth. Dissp.) C. Lascero pec. Diff. de fluvii Paradisi, 7. Crause-
ro in Potamographia Paradisiaca. de custodia Paradisi &c. Joh. Fabri-
cii &c.*

D. XXVI. Horis antemeridianis novum *Friderico-Havniense*
Templum solenni ritu inauguravit D. *Henricus Bernemannus Selandiae*
Episcopus SS. Theol. Prof. & Fac. Theol. Decanus.

Horis ejusdem diei pomeridianis in *Collegio Medicæo Dissert.*
secundam, de Erroribus Pictorum, ventilandam proposuit Martinus
Erfius Laur. Fil. Respondente Thorlefe Schaplio Islando. 2. plag. in
4. qua disquirat de erroribus circa 1.) Arculam Moſis 2. Vitulum
Aureum. Cap. III. 3. Uxorem Moſis. 4. Serpentem ignitum.
Cap. IV. 5. Muros Hierichuntinos. Cap. V. 6. Adonibezech.
7. Maxillam à Samſone repertam.

D. XXIX. Horis antemerid. in *Collegio Regio Problema Histo-*
ricum de statua Simoni Mago Roma posita, duabus adverſis oratio-
nibus pro Regiæ menſæ beneficio ventilantur duo Regiæ Communi-
tatis Alumni Johannes Gudbrandinus Islandus & Johannes Grammius,
quorum ille quidem affirmativam cum Baronio, H. Hammondo,
P. Hallvixio, G. Spencero, G. Caveo &c. hic verò negativam cum
Vossio, Salmaſio, Valeſio, Spanhemio, Ittigio, Wonna aliisque tueba-
tur.

Post meridiem in *Collegio Medicæo Theses Opticas publicè ven-*
tilavit Laurentius Thom. Schiræ, Respondente Ottone Chriſtiano Li-
me. 1. plag. 4.

Prodierunt etiam alia nonnulla hoc menſe ſcripta, utpote

1. D. *Henr. Mülleri SS. Theol. Prof. & Superintend. Roſtoch.*
Herzen Spiegel in linguam Danicam translatus, quod ad ea
verò, quæ in Germanico deerant, suppletum à *Johanne Wins-*
low Petri Fil. Havniæ 6. Alfab. 10. Plag. in 4to.

2. *Treuhertziger Unterricht vor Chriſtliche Kriegs-Leute / wie*
Sie ſich der wahren Gottſeligkeit und rechtschaffenen Tapferkeit ge-
mäß verhalten ſollen / aus dem Engliſchen überſetzt / 4. plag. in 12.
ſampt treuhertzige Warnung wider alles leichtfertige Schwören / Flus-
chen und Verfluchen / womit der allerheiligſte Nahme Gottes gelä-
ſtert / des Nächſten Ehre verunglimpft / und des Gluckers Seele

in äufferste Gefahr und Verlust ihrer Seeligkeit gesetzt wird / aus dem Englischen / 1. pl. 12.

3. M. C. I. Steins Chronica Novi Testamenti oder Zeit-Buch des Neuen Testaments / 9. plag. in 8vo.

OTHINIÆ in FIONIÆ.

Nuper prodiit *Bartholomæi Deichmanni, Wiburgensis in Cimbricæ Episcopi, Concio funebris, in exsequiis D. Thomæ Kingo, Dni æ Graudegaard / Episcopi Fioniæ, (cujus mortem nunciavimus & vitam ex Programme Academico descripsimus Anno super. p. 220. sq.) d. 29. Novembr. 1703. Othinæ in Templo D. Canusi habita; hoc titulo: Mosis ære-minde fra Gud / Aarons sørge-minde af Israel / og Jusbå saligheds-minde for Gud / forestillet eendeel udi fortalen af Zachar. 3. v. 1. eendeel udi Tertens oed af Numer. XX. v. 29. 2. Alphab. 5. plag. in fol.*

KILONII.

Theodorus Dassovius, Theologus & Philologus Cimbricus, publico Scripto (1½. pl. in 4to.) intimavit Manuscripta Hebræarum Græcarumque Rerum, propediem in lucem publicam edenda. Sectio itaque 1. sequentia Manuscripta Hebræarum Rerum complectitur:

Prodibit primùm *Historia Hebræa in fol.* eo modo & ordine tractata, ut caput quo libet in sex dividatur sectiones, v. g. caput de victimis in gente Judæa cæsis, in has dividetur sectiones. *Prima continebit victimarum historiam, quales illæ fuerint, quomodo consecratæ, quomodo interdum amissæ, quomodo cum aliis bestiis commixtæ, quomodo oblatæ, quomodo comestæ fuerint, quæ holocaustorum ætates, qualia fuerint holocausta, si de animalibus vel si de avibus caperentur, quomodo holocausta vel cum aliis holocaustis vel bestiis aliis commutarentur, quomodo imponerentur iis manus, an etiam in excelsis, quæ bestiæ ad holocausta ineptæ fuerint, quomodo expiationes holocausto-*

caustorum intelligendæ sint , quomodo & ubi mactarentur holocausta , quomodo aspergeretur sanguis , & in quo altaris loco , quomodo detraherentur pelles , quomodo dividerentur holocausta & non dividerentur , quomodo membra in altari disponderentur , quomodo lavarentur intestina ; *quomodo se habuerint victima* si pro peccato populi , vel pro peccato senatus summi , vel pro peccato sacerdotis summi , vel pro peccatis aliorum *caderentur* , quomodo victimæ pro peccato cedendæ cum aliis victimis commutarentur , quomodo lavarentur victimarum pro peccato sanguines , quomodo tactus victimarum pro peccato alias res tactas afficeret , quomodo sanguis victimæ pro peccato sanguines aliarum victimarum antecelleret ; *que ratio fuerit animalium pro reatu oblatorum* , quis fuerit reatus dubius , quis reatus certus , quis reatus senatus summi , si in doctrina errasset , quis reatus principis , an etiam ad illum pertineret reatus dubius , quomodo reatus homini deberet innotescere , quem reatum contraheret , qui audiverat execrationem , quem contraheret , qui noverat depositas esse opes , nec Synedrio indicarat , quem ille , qui tetigerat rem immundam , & deinde sanctuarium ingressus res sacras immundarat , quem contraheret ille qui jurarat ; an victimâ unâ multi reatus diversi expiarentur ? an iidem reatus multoties repetiti unâ victimâ placarentur ? quot fuerint reatus species , quod harum victimarum pretium , quæ victimæ pro reatu cum aliis victimis commutatio , quomodo hujusmodi victima non caderet sub votum &c ; *Que ratio fuerit sacrificiorum salutarium* , cur ita vocarentur , quænam illorum essent species , quomodo differret salutare Nasiræi ab aliis salutaribus , quomodo se habuerint salutaria gratiarum actoria , quales fuerint illorum panes , quæ cum aliis commutatio , qualis comestio , quale residuum. Cur ecclesia non offerret sacrificium salutare voluntarium , licet offerret debitum , cur etiam foetus sacrificii salutaris offerretur , quomodo imponerentur manus excepto paschate , quid esset adeps operiens intestinum , & quomodo differret ab adipe diaphragmatis , quis esset adeps super intestina , quomodo reticulum cum parte jecoris auferretur , quod sacrificia salutaria publica tantum

rūm requirerent libamina , quānam animalia inepta ad sacrificium salutare essent , de adipe caudæ , de adipe laterum &c. *Secunda sectio continebit casus conscientie* , quæ circa victimas has movebantur , quales casus moti sint circa animalia cæsa , quales circa personas offerentes , quales circa edentes , quales circa victimarum sanguines , quales circa adipēs , quales circa deportationem extra templum , quales circa victimarum delegationem , quales circa victimas divitum & pauperum , quales circa victimarum fœtus , quales circa victimas votivas & voluntarias , quales circa sacerdotum cogitationes & sermones in immolandis victimis &c. *Tertia sectio continebit sententias Sacri Codicis* , utriusque fœderis , ex illa historia , quæ in hoc capite excutitur , altiori indagine explicatas , quæ magnâ copiâ adducentur , ut quantus historiæ Hebrææ usus sit in explicandis divinis literis jucundè constet. *Quarta sectio continebit emendationes auctorum* , tam Theologorum , quàm Philologorum , variarum nationum , & dignitatum , sive sint literatores Vinarienses , sive Palatini , sive Saxones , sive Tigurini , sive Hassiaci , sive Pomerani , sive Cimbri , sive Angli , sive Belgæ , sive Galli , Romani , alique quorum sententiæ vel ex toto , vel ex parte , ex veteri historia sine acerbitate corrigentur , & quomodo juvari interdum possint indicabitur. *Quinta sectio continebit emendationem versionum præcipuarum* tam veterum quàm recentiorum , illas sententias sacri codicis non ad mentem historiæ veteris explicantium. *Sexta denique sectio continebit conciliationes dictorum sacrorum* , apparenter sibi contradicentium , quæ conciliationes non ex conjecturis , sed veteri historia instituentur. Petentur autem ista omnia ex optimæ notæ autoribus Hebræis , qui veterem historiam incredibili solertia parique ingenio indagarunt v.g. *Mischna* , *Salomone Jarchio* , *Mose Maimonide* , *Obadiade Bartenora* , *Jom Tobh* , *Siphra* , *Mose Kotzense* , *Jacobo Kaphelio* , *Josepho Bar Isaschar* , *Elia Orientali* , *Jsaaco Abarbanele in legem* , *Mosche Alschecho* , *Levi Ben Gersone* , aliisque. Pari ratione omnia capita expeditur. Possent quoque adjici vestigia Hebræarum rerum , quæ in autoribus Græcis & Latinis reperiuntur , ut evidenter pateat , ita in usu fuisse Hebræis istas ceremonias , quas recensemus ,
guia

quia aliæ gentes Hebræorum consuetudinem imitabantur. *Imagines* denique adjici *satis numerose* possent, quæ res veterum Hebræorum oculis objicerent ad Hebræorum mentem, ex ipsorum libris petita, si quis esset qui sumptus liberali manu impenderet, & rem juveni literariam inusitato aliquo desiderio tenceretur.

§. 2. *Prodibit 2. Versio codicis Talmudici Menachoth, sive de muneribus frugum Deo oblatis, cum tota Gemara Babylonica in fol. ubi* (1) in quolibet capite præmittetur textus Mischnicus Latine enuntiatus, & in certas classes divisus, (2) subjungetur versio totius Gemaræ, ut omnes Styli difficultates insertis parenthesibus tollantur, (3) ordo rerum, de quibus Hebræi disputant, in margine indicabitur, ut quot moveantur dubia, & quomodo expediantur singula, uno intuitu objiciatur oculis, & sic Gemaræ prolixitas non sit fastidio. Continet autem *Gemara disputationes in theses Mischnicas*, sive in decreta autoritate Hebræorum publica promulgata, ubi simul perspicue intelligetur, quale sit Talmud Babylonicum, quod non tot fabulis multo minus blasphemis scatet, sicut arbitrati sunt, qui illud non legerunt, sed quod innumeras contineat quæstiones ingeniosè & subtiliter evolutas, quæ veterem historiam Hebræam non modiocriter illustrant v.g. cum disputatur de pugillo de munere capiendo, moventur quæstiones Gemaricæ, an pugillus capi ex vase terræ imposito posset, an pugillus uno in vase consecraretur, vel in duobus simul, an pugillus, ex omni vase atrii sacerdotalis caperetur, an pugillus capi etiam sinistra posset, an pugillus, si aliquid de eo deficeret, offerretur, quomodo pugillus caperetur, ne aliquid de manu decideret, &c. *Opus in Academia Oxoniensi olim elaboratum, & cum doctissimo Judæo, Isaaco Abendana Medicinæ Doctore, qui Anglis erat in amoribus, studiose collatum, dehinc revisum, & secundis curis auctum, quod clavis totius Talmudis vocari posset. Quantum labor fuerit, vel ex eo patet, quod duodecim ferè seculis à tempore collectæ Gemaræ nemo inter tot Academiarum Professores suscipere laborem hunc voluerit, sed aliqui tantum excerpta attigerint, nemo vero Gemaram totam.*

§. 3. *Prodibit 3. Lexicon Hebraum Emphaticum in fol. ubi He-*
M
bræa.

bræarum vocum emphases ordine alphabetico ex historia explicantur magnâ copia ; deinde loca biblica, in quibus illæ emphases occurrunt, enucleantur, ut quomodo ignorantia antiquorum rituum impedimento fuerit, quo minus innumera Scripturæ commata intelligerentur, luce clarius meridiana pateat. Collectæ sunt istæ emphases ex *Maimonidis Jad Chafaca*, *Maimonidis Bartenora Perusch Hammischnajoth*, *Lexico Aruch*, *Libro Sipbra*, *Piscke Tosephoth Talmudis Babylonici* &c.

§. 4. Prodit 4. *Versio Commentarii Salomonis Jarchii, doctissimi literatoris Hebræi, in Exodum & Leviticum in fol. collato ejus interprete Elia Orientali*, ubi interjectis parenthesibus stylus facili & plana methodo explicatur. Quo in libro tota tabernaculi Mosaiici structura & totus templi Hierosolymitani cultus discendi avido lectori exhibentur, simulque leges sacræ, & politicæ Hebræorum, hæcenus non satis intellectæ, enodantur.

§. 5. Prodiunt 5. *Codices nonnulli Mischnici in 4. Latine versi, suæ luci restituti, & à tenebris quibus ab aliis involvebantur liberati*, v. g. *Codex Babba Metzia*, qui agit de rebus inventis, de deposito, usuris, conductionibus, locationibus, commodato & mutuo, *Codex Babba Batbra*, qui agit de societate in commerciis, de hereditatibus & successionibus, de emptionibus & venditionibus, itidem in Academia Oxoniensi ductu Doctoris Jsaaci Abendanæ elaborati. Accedit *codex Mischnicus de sacrificiis Latine expressus*, facili & perspicua loquendi ratione. In quibus codicibus, quæ in commentariis Hebræorum reperiebantur, textui per interjectas parentheses adjunguntur, ut textus eo melius intelligatur, ubi simul vera methodus, quomodo verti ejusmodi libri debeant, ostenditur.

§. 6. Prodiunt 6. *in lucem Mosis Maimonidis tituli duo, nempe titulus de oblationibus tam victimarum quàm panum, ut & titulus de siccis Latine enuntiati, cum versione scholiorum Josephi Karonis, & Abrahami Ben David*, ubi simul *Ludovici de Compigne de Veil versio tituli prioris involuta & textu ipso interdum obscurior emendatur.*

§. 7. Prodiunt 7. *Jom Tobb accurate commentationes in titulum de Juge sacrificio, & titulum de Festo expiatorio in 4. ubi multa hæc-*

hactenus incognita, & ab aliis Hebræis præterita, unà cum aliorum Hebræorum correctione magna copia & ubertate recensentur, ut iste scholiastes meritò primus habeatur inter illos, qui in *Mischnam* commentati sunt.

§. 8. Prodibunt 8. in 4. *Holocausta*, victimæ pro peccato & pro reatu cæcæ, ut & victimæ salutares, ex libro antiquissimo *Siphra*, quem Judæi ferunt in oculis recensitæ, ubi casus conscientiæ circa has res oborti eleganter deciduntur, & quod præcipuum est, singula ex textu Scripturæ probantur. Opus prolixum, & ex scholiis *Aharon Aben Chajim* ita in ordinem redactum, ut omnia sint plana & perspicua.

§. 9. Prodibunt 9. *Tituli duo Talmudis Hierosolymitani cum tota Gemara Hierosolymitana in 4.* nempe titulus de solenni comparatione in festis, & titulus de primitiis, ubi partim ex adjectis editioni Cracoviensi scholiis, partim ex *Jephe Mare* phrasæ & res difficiliore explicantur, ut & historia & stylus faciliè intelligantur.

§. 10. Ne autem fastidium Lectori creetur, reliquæ versiones omittuntur, quæ minoris momenti sunt, v. g. versiones *Geneseos*, *Esaia*, *Ezechielis* & Prophetarum minorum ferè omnium libri *Michlajophi*, versio *Davidis Kimchii* in *Esaia*, *Aben Esra* in *Genesi*, *Abarbanelis* in *Malachiam* &c. potius illarum loco feretur *Judicium de novis versionibus Mischnicis*, quomodo vel clavi rerum, vel vocum illustrari possint, ut ab omnibus intelligantur, etiam iis, qui Hebræam phrasin non assequuntur; vel quomodo augeri possint versionibus aliis, quarum non est injecta mentio v. g. *Versione Pauli Riccii*, *Samuelis Clerici*, *Johannis Ullmanni*, *J. F. Faustii* &c. vel formabitur *judicium de imaginibus Hebræarum rerum*, quæ passim circumferuntur magno numero, & Judæis ipsis suspectæ sunt, ceu ex libris Hebræorum, res illas aliter delineantium, luculenter patet.

Sectio II. sistit *Manuscripta Græcarum Rerum*, quæ eidem reliquit *Balthasar Stolbergius*, Professor Græcarum Literarum apud *Vitembergenses*. Illa verò hoc ordine leguntur.

Primum continet *Antiquitates Græcas*, quas ordine Alphabetico recenset, ut quæ in dictis N. T. occurrunt earundem antiquitatum vestigia, ex optimæ notæ autoribus Græcis, interpretetur. Opus

lectu jucundissimum, & valde proficuum, eo imprimis nomine, quod cum varias alleget interpretum sententias, optimam subjungat, & vim ingenii judiciiue omnium calculo demonstrat.

§ 2. Alterum Manuscriptum continet *Philologiæ usum*, ubi modus interpretandi sacros & profanos scriptores, per canones accuratos ostenditur, subjunctis cuius exemplis idoneis. Opus nostra ætate lectu dignum, ubi multi sine adminiculis hermeneuticis, & sufficiente linguarum notitia Scripturæ explicationem moliantur, sed sæpius à scopo aberrant, & phrasibus sacris vim manifestam inferunt.

§ 3. Tertium Manuscriptum continet *Explicationem Matthæi*, ita adornatam, ut & phrasæ & res elegantiores ex autoribus Græcis tam sacris quàm profanis adducantur, & variorum interpretum glossæ vocentur ad calculum, ac denique res ad votum lectoris decidatur. Præmittitur doctrina de lingua Evangelistarum originali.

§ 4. Quartum Manuscriptum continet *Prælectiones Academicas in Epistolas Paulinas*, v. g. in Epistolam ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippeneses, ad Colossenses, utramque ad Thessalonicenses, & ad Philemonem. Opus summa cura elaboratum, ut omnes ferè voces explicentur, ac de recentiorum Philologorum Græcorum animadversionibus prudenter judicetur, ut, quænam deferendæ, quænam tolerandæ sint, Lectori constet, ne novarum avidus opinionum in errorem circa fidem incidat.

§ 5. Quintum Manuscriptum continet *scholia Græco Latina in totum N. T. in fol.* in quibus multa contra neotericos & illorum detorsiones disputantur, & quomodo nec phrasæ græcæ nec constructio ferre istiusmodi detorsiones possint, eleganter ac pulchrè ostenditur.

§ 6. Sextum Manuscriptum continet *Exercitationes*, quibus diatribe Sebastiani Pfochenii de linguæ Græcæ N. T. puritate, & ea quæ contra hanc disseruit Thomas Gatackerus, conferuntur & examinantur, quæque vera ab utroque afferuntur, explicantur plenius, ac defenduntur.

§ 7. Septimum continet *Supplementum Lexici Scapula*, ubi phrasæ græcæ N. T. ex autoribus græcis defenduntur, quæ in illo Lexico non attinguntur.

§ 8.

§. 8. Denique *Orationes Academicae* hujus Viri celeberrimi edentur in publicum, quæ argumenta rariora multarum selectarum græcarum rerum continent, ut cum voluptate legantur, & ingenium, quod ei contigerat exasciatum, legentibus ostendant.

Dum ergo hæc *Designatio* nemini non salivam movere potest, Virum de Re Literaria præclarè meritum seriò compellandum esse censemus, ut fidem publice datam liberare atque spem de se conceptam omni ex parte implere haud intermittat, qui in eam inducimur spem, fore, ut reliqua *Manuscripta Rerum Theologicarum*, inprimis *Exegetica*, in fronte *Indiculi* promissa, pari ratione cum Eruditis communicentur.

Hisce autem egregiis Scriptis faciles & æquos apprecamur Bibliopolas, ac Viro celeberrimo otium & vires inconcussas.

Mense Novembr. Sub Præsidio *Samuelis Reyheri*, J.Cti, Cod. & Mathem. Prof. Ord. Disputationem Juridicam, de *Feudorum Origine & Libris* imprimis de *Codice Mercuriano*, defendit *Petrus Mummens*, Eidorostad. Jur. Stud. (pl. 2½.) cum figura quadam.

Disputatio hæc VI. Capitibus concluditur, quorum I. de variis Auctorum circa Feudorum originem opinionibus. II. de Auctoris Sententia. III. de Auctoribus, & libris Feudorum antiquioribus. IV. de recentioribus, & præcipuè de Antonii Mercurii, seu Mincucci de Prato Veteri, nova collectione Bonnoniensi. V. de quorundam Dd. testimoniis & judiciis utilitatem hujus collectionis concernentibus, & denique VI. de aliis nonnullis Auctoribus agit.

Die VI. Decembr. Præsidi *Wilb. Huld. Baldschmiedt* Med. Doct. ejusdemque & Phil. Exper. Prof. Ord. Acad. Leopold. N.C. Collega, Respondente *Christiano Volprecht*, Martisburg. habita est *Disputatio Academica*, quâ disquiritur: *An Medicis impunè occidere liceat?* (const. 3. pl. in 4.)

Postquam Autor scommatis illius, quò Medicis impunè necandi licentia objicitur, causam atque originem, ab Hippocratis ævo derivatam, ostenderit, illudque Medicastro potius, quam Medicos genuinos & conscientiosos, ferire, demonstraverit; in eo est, ut tam adductis rationibus, quàm exemplis Medicorum, ob rem ma-

lè gestam ultimo supplicio affectorum, comprobet, nec licere Medicis contra vulgare proverbium occidere, nec Leges quoq; ullam ipsis impunitatem concedere. Deinde disquirat, an non dari possit casus, in quo Medico optima cum conscientia liceat occidere? v. g. & quidem I. *an liceat homini ad supplicium damnato porrigere pharmaca, de quorum efficacia atque indole certior esse cupit?* sicuti de Medicis Venetis refertur, quod in probanda Theriaca & Mithridatio experimenta instituerint in hominibus ad mortem damnatis, & à Magistratu ipsis concessis. II. *Num, pro acquirenda ulteriori intertaneorum notitiâ, Herophili, Erasistrati, Berengarii Carpi, aut etiam Chirurgi Patavini, (cujus integram historiam & Juris processum germanicò idiomate prolixè recenset) vestigiis inhærendò, possit homines vivos dissecare?* Primam quæstionem, cum dubiæ fidei relationi sit superstructa, responso indignam censet. Anatomiam vero istam, tanquam crudelissimam, & ad carnificis, non Medici, officium pertinentem, detestatur; imò, si quis forte ex errore corpora vivorum, pro mortuis tr. habitorum, v. g. hystericarum, incidat, eum neque à crimine excusari posse, exemplo Vesalii demonstrat. Ad III. *an liceat hominem miserrimè decumbentem, mortique proximum, vel in prælio gravissimè vulneratum, ac manifesta putredinis jam incipientis indicia exhibentem, ad beatam analysin promoverè?* respondet: Non licere violentis manibus, aut remediis, divinum turbare judicium, quod neminem mortalium attinet. Ab hoc tandem ad IV. devolvitur casum, sequenti inclusum quæstioni: *An nempe in Puerperio desperato, ad salvandam matrem, Medicol. etiam Chirurgo liceat, satum cum vitæ damno extrahere?* & adfert quidem negantium atque affirmantium rationes; propriam vero sententiam suspendit, ac cuilibet potius secundum conscientiam ita agendum suadet, ut vitæ mortisque arbitro rationem actorum reddere possit. Coronidis loco de facultate illa occidendi, quæ Medicinæ Doctoribus, in Academia Monspeliensi creatis, solenniter tribuitur, paucis differit: explicando nimirum solitæ illius acclamationis: *Vade & occide CAIN*, vel, ut alii malunt, *CALM*, ultimum verbum, (cujus singulæ literæ unum significare volunt verbum,) cum *Rouzao*: per *Vade & Occide Carmelitas, Augustinenses, Jacobitas aut Jesuitas, Minores fratres*; vel cum autore *Antidoti Melancholiae* *Caupones, Arabes, Judæos, Mahumetanos*; vel cum aliis: *Catalepsim, Apoplexiam, Ileum, Nephritidem*, tanquam mor.

morbos gravissimos; velex mente *Ammanni: Crapulam, Avaritiam, Invidiam, Mendacium aut Negligentiam*; vel, si longius hæc petita, & vi quasi accersita, quis existimaverit, fortè per *Cain*, hominem invidum aut invidiam medicorum; quam Medico Christiano eradicandam, & quasi occidendam hisadmonent verbis: VADE ET OCCIDE CAIN.

D. XIII. Decembr. Præside *Georgio Paschio*, Artis rationis, Philos. Primæ ac Moralis Professore Ordinario, de *Fictis Rebuspublicis*, in Auditorio Majori disputavit *Henricus ab Ahlefeld*, Eques Holstus. (4. pl.) Circa quam elegantem & singularem materiam ita versatur auctor, ut in §. I. moneat, in societate bene constituta tres numerari classes, *Sacri chori, Fori & Tori*, id est *Ordinem Ecclesiasticum, Politicum & Oeconomicum*, qui status in lingua nostra vernacula vocantur, *der Lehr- Wehr- und Nähr- Stand*. Hos docet niti auctoritate instituentis Dei, dum in primo parente Adamo latuit & Regia dignitas, & Ecclesiæ flos, & Oeconomix conjugiique semen, qui ordines per seriem Patriarcharum continuati, misque ab instauratione mundi, & reparatione generis humani in secula, usque ad nostram ætatem propagati sunt. Sibi in præsens sermonem esse de Statu Politico Auctor indicat. §. II. Hæc movetur quæstio: *Num si homines in statu integritatis perstitissent*, multiplicatis ita cum tempore Adami posteris, ut paradisi limitibus contineri amplius non potuissent, *Politia aliqua fuisset expectanda?* de qua controversia Auctor nihil certi definire voluit, sed totum negotium ita componere: Quicquid est, inquit, si extitisset in statu integritatis Politia, optima ejus & perfectissima ratio fuisset, experts omnis abusus, defectus, imperfectionis & coactionis; quin summa ibi viguisset harmonia, in directione ordinata consistens. Dehinc inquiritur: *Quomodo status naturalis differat à legali?* moneturque statum legalem non esse appellatum à lege naturæ, sed à legibus positivis humanis, quarum usus nullus esset, si homines notitias naturales sponte explerent, nec spreto amore virtutis, & posthabita honestatis directione per vim cogi mallent. Mox ipse Auctor format dubium: *Quid profit status naturalis, in idea & contemplatione consistens?* Et respondet sibi ipsi: Satis est, posse nos ex tali idea

idea æstimare gradus perfectionem in rebus, extra mentem existentibus, cum quo magis minusve accedit aliquid ad illam ideam, eo magis aut minus perfectum censendum sit. §. III. Hæc traduntur: Cum status naturalis se habeat instar normæ, sunt secundum illum a viris eruditis excogitatæ certæ Respublicæ, quæ ideo *Fictæ* appellantur, quia non repræsentant statum revera existentem, sed qualis esse & existere deberet. Cujus argumenti contextus variæ relationes satis elegantes. Ac initio quidem de *Odyssæa* & *Iliade* Homericæ, politici generis commentis poeticiis, de Virgiliique *Æneide* varia adducuntur, ac inter Homerum atque Virgilium comparatio instituitur. §. IV. In Scenam protrahitur *Xenophontis κύρις παιδεία*, sive de *vita & disciplina Cyri Opus*, quod non scriptum est ad historiæ fidem, sed ad effigiem justî imperii: cui mox subjicitur *Platonis idea perfectæ Reipublicæ*, verum secundum cuius institutionem tum demum homines vivent, cum aliqua civitas existet, solis sapientibus habitata. §. V. Docetur post Platonem, qui imaginariæ Reipublicæ formam consignavit, primum fuisse Thomam Morum, Angliæ Cancellarium, idque præstitisse eum in scripto, cui *Utopiæ* nomen. De eo varia exhibentur judicia, quod inprimis laudandum propter narrationem verisimilem, unde nonnulli viri docti persuasum habuerunt, veram orbis partem esse *Utopiam*. §. VI. Disseritur verbosius de *Jacobi Bidermanni Utopia*, de *Thomæ Campanellæ Civitate Solis*, de *Inckhoferi Monarchia Solipsorum*, *Novisque Solymis*, Londini publicatis. Itemque de *Iranc. Bacon. de Verulamio Novo Atlante*, de *Cordesii a Verimund i. e. Jacobi Dornkrellii Politia vere beata*, imo *beatissima*, de ejusdemque *Politia Amoris vere Christiana*, & *summe beata*. §. VII. Exhibetur libellus, cui titulus: *Mundus alter & idem*, ejusque potiora capita recensentur. Huic additur libellus alius, inscriptus: *Nouveau Voyage de la Terre Australe*, par *Jacques Sadeur*. Liber de populis *Terræ Australis incognite*, quos auctor *Sevarambes* nominat, omnibus notus est, de eoque variorum sententiæ proferuntur. Ad extremum indicantur adhuc sequentia tria opuscula: *Caspari Stiblini Eudæmonensium Respublica*, *Chorographiæ Chimericæ*, & *Itinerarium in Utopiam Iopicam*, atque ita jucundissimæ Dissertationi finis constituitur.

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis APRILIS A. M DCC V.

ROSTOCHII.

DIE VII. Febr. Præf. M. Joh. Joach. VVeid-
nero, V. D. Ministro, *Constantinum M. superato Maxentio
Romæ Triumphali Pompa acceptatum*, quoad priores para-
graphos, publicæ disquisitioni exhibuit *Georgius Tischerus*, Hamb.
J. U. C. (pl. 374.)

Conspectus hujus Dissertationis, prout in frontispicio ejus-
dem legitur, ita se habet: Præfamen fanaticam Arnoldi senten-
tiam de bello inter Christianos non licito applicat. §. 1. Diviso
imperio Licinius cum Maximino præviis turbis conciliatur §. 2.
Sed Maxentius contra Constantinum molitur bellum, & hinc
Africanum Alexandrum punit, regionesque crudeliter diripit.
§. 3. Constantinus ergo cum Licinio conjunctus ad preces mi-
serorum aggreditur tyrannum: §. 4. & Maxentius Maximino
constricto semet atrociter communit. §. 5. Constantinus omnia ex-
peritur gentilibus simul cognita. §. 6. & crucis prodigium, gen-
tilibus adeo infestum. §. 7. Totam expeditionem aliqui succin-
ctè describunt; §. 8. sed accuratius inquirenti constat, quod Se-
gusum fuerit primò occupatum. §. 9. Postea in Taurinis campis
copiæ Maxentianæ sunt profligatæ. §. 10. & has ad Brixiam con-
fidentes fugavit Victor, ut Veronam confugerent. §. 11. Urbem
hanc fortissimam commeatu ac subsidii exclusam, angustiauit,
& Ruricium novo exercitu advenientem denuo fudit. §. 12. Sub-

N

misere

misere semet Heroi Aquilejenses, aliæque ditiones & Verona pertinaciæ sensit vindictam. §. 13. Mutina itidem residuisque provinciis emensis in conspectum Romæ Constantinus devenit. §. 14. Tyrannus contra Romam habet, & diabolicis auguriis ac assentionibus confortatur. §. 15. Quinquennalia parans prudentioribus crudeliter suppressis, plebis affectat studia, & pontem construit fallacem, §. 16. militibus repressis, denuò copias obviam mittit, Romæque exire detrectat. §. 17. His itidem perditis, cogitur, qui consulto Diabolo & Sibyllinis libris exeat Roma. §. 18. & copiis Constantini admotus, desperatam format aciem; §. 19. sed nihilominus victricibus Constantini cedere armis cogitur, §. 20. fugatusque pontem falsarium adit, §. 21. ac inde præceps fluctibus abripitur. §. 22. Comperta morte tyranni omnis Roma exultat & recreatur. §. 23. Constantinus Victor non Diis immolat, sed Christum profitetur, §. 24. ejusque Crucem super manum statuæ collocatam lemmate illustrat. §. 25. Nec contradicunt Romani, Idololatriæ graviter adlueti, sed arcum triumphalem potius Victori formant.

D. XIV. Ejusd. Novum Philologiæ S. Specimen exhibens Harmoniam Pauli & Moysi circa Jacobum filium Josephi benedicientem, ad Gen. XLVIII. & Ebr. XI. 21. exposuerunt Albert. Ioach. de Krackevitz, D. & P. P. & Iohann. Christoph. Frese / SS. Th. Stud. (pl. 24.)

Autor hujus dissertationis §. 1. ex Genes. XLVII. integram historiam exhibet, à qua §. 2. procedit ad Ebr. XI. 21. & varias verborum horum translationes, nec non §. 3. sqq. potiores Interpretum circa illa affert sententias, quibus §. 7. novam quandam hujus dubii solutionem subjicit, cujus summa huc redit: Scil. Apostolum Paulum per totum caput XI. Epist. ad Hebr. singularia fidei specimina expositurum, adduxisse quoque exemplum Iacobi, & quidem, in quantum virtus hypostatica fidei Iacobæ in eo eluxerit, quod non modò utriq. filiorum Josephi benedixerit, sed quod inprimis Juniori Ephraïmo & honore & benedictione primas dederit; Et hoc voluisse Apostolum exponere, quando scribit: καὶ προσκύνησεν Ἰμν το ἀρεῶν τῆς ἐξόδου αὐτοῦ, quam solutionem §. 8. variis argumentis probare allaborat.

D. XXI. Ejusd. Præsides D. Henr. Ascan. Engelsen / PP. & Resp. Petro

Petro Nicolao Lüders / Rehna - Meckl. Undecima in B Schomeri Collegium Anti - Socinianum Disputatio exhibens Cap. XVI. de Sacramentis in genere, & C. XVII. de Baptismo, ventilata fuit. (pl. 3½.)

D. XXII. Ejusd. J. Dom. Eslo Mibi, Rector Acad. Rostoch. Mathias Stein / J. U. D. & Cod. PP. Cives Academicos ab impia Bacchanalium festivitate avocaturus Progr. publico, in quo 1. Petri Epist. II. v. 24. explicatur, Passionem Christi, velut incitamentum Christianarum virtutum, meditationibus eorum proposuit. (pl. 1. in 4to.)

GRYPHISWALDIÆ.

Mense Decembr. Jeremias Papke, Profess. Mathem. Ord. & Resp. Johannes Wende, Anclamenlis, Phil. & Theol. Stud. Disputat. priorem de Architectura militari proposuerunt. (pl. 2½.)

Laudatâ §. 1. architecturâ civili & militari Autor §. 2. quæ-
rionem hanc: *num ex usu Principis sit, urbes munimentis cingere?*
pertractat, & pro affirmativa, contra Bodinum & Machiavel-
lum §. 3. pugnat. §. 4. in archit. milit. originem inquit, quam
studio, se suamque libertatem conservandi ac tuendi, petito à
palæstra gladiatoria §. 5. assignat. §. 6. sq. munimenta veterum,
sepimenta scil. & §. 8. varias machinas bellicas sistit, contra quas
muros §. 9. 10. & turres fuisse excitatas §. 11. & 12. ostendit. §. 13.
antiquum oppugnandi modum pulveris nitrati inventionem (de
qua consuli potest *M. Godofr. Jalousky, Uratisl. Dissertatio de In-
ventore pulveris pyrii & bombarde, Resp. Tobia Walts-Gott / Uratis-
lav. in Acad. Jenensi 1702. ventilata pl. 6.*) valdè fuisse immuta-
tum, dicit, hujus enim beneficio præter alia damna muris rui-
nam (breche) cominus induci, ædificiisque tam sclopetis, quàm
globis ferreis decumanis (bombes) magnam cladem posse in-
ferri. §. 15. valla, quæ Venetos autores agnoscunt & errores cir-
ca ea §. 16. notat. §. 17. munimenta regularia & irregularia sistit.
§. 18. scopum munimentorum attendit, qui ut obtineatur varias
§. 19. observationes mathematicas suggerit. §. 20. de defensionibus
munimentorum, §. 21. forcipulæ angulis, §. 22. magnitu-

dine defensionis, §. 23. sq. figurâ ad forcipulæ angulos format-
dos accommodatiore, nec non de artis hujus *αναβασις* i. incre-
mento agit, & reliqua in Dissertat. sequ. rejicit. In fine XV. the-
ses, maximam partem ex Astrologia petita, conspiciuntur. Præ-
ter citatum §. 24. Leonhard. Christoph. Sturmii tractatum de
Architectura militari hypothetica & eclectica, Noribergæ 1702. editum,
Adamus Freitagius *Architecturam militarem* appolitis figuris *Lugd.*
Batav. 1635. evulgavit.

D. X. Januarii Job. Schackius J. U. D. & PP. *Theses Juridicas ex*
Compendio Lauterbachiano ad Tit. II. III. & IV. proposuit Resp.
Augustino Casp. Behrens, Gryphisw. (pl. $\frac{1}{2}$.)

D. XXIV. Ejusd. ad Tit. IV. Resp. *Christiano Knüttelio, Langwe-*
dela-Bremenli. (plag. $\frac{1}{2}$.)

D. XXXI. Ejusd. ad Tit. IV. V. & VI. Resp. *Joach. Völschovio,*
Gryphisw. (pl. $\frac{1}{2}$.)

Die VII. Febr. ad Tit. V. & VI. Resp. Job. Siegfriedo Menge,
Sil. Westphalo. (pl. $\frac{1}{2}$.)

D. XIV. Ejusd. ad Tit. eosdem Resp. *Ioh. Ge. Hillemayero, Sedin.*
(pl. $\frac{1}{2}$.)

D. XXI. Ejusd. ad Tit. VII. de *Legationibus* Resp. *Erico Paulo*
Behrens, Loizâ-Pomer. (pl. $\frac{1}{2}$.)

Brandanus Henricus Gebhardi, D. & PP. datam in prima (quam
pag. 11. indicavimus) Dissertatione fidem liberaturus.

D. XXVIII. Jan. iterum *Vindicias quorundam Locorum Hebrai*
Textus, scil. Ps. XXII. 17. & 2. Ps. XL. 7. XCVI. 10. oppositas Paulo
Pezrono, Respondente Gothofredo Hoppio, Pinnovienf. Pom. exhi-
buit. (pl. $3\frac{1}{2}$.)

D. VII. Febr. Ps. CX. 3; 4. *Jerem. XI. 19. & Zach. IX. 9. 11.*
Resp. Nicolao Frese, Altenvehr. Rug. (pl. $3\frac{1}{2}$.)

D. XIV. Ejusd. *Amos. V. 26. Job. XIX. 25. 26. Job. XXX. 1. 10.*
Resp. Balthaf. Alberti, Sac. Lit. & Phil. Cult. (pl. $3\frac{1}{2}$.)

D. XXI. Ejusd. *Es. LVII. 1. 2. & LIII. 8. Gen. XVII. 14. Resp.*
Job. Adamo Vebrio, Stralsundensi, (pl. $3\frac{1}{2}$.)

REGIOMONTI,

D. XXVII. Jan. M. Paulus Rabe, Log. & Phil. Prim. PP. Ord. Disputationem Logicam de *Categoria Qualitatis*, ut & ceteris *Praedicamentis*, Resp. *Christiano Deutsch*, Reg. Pruss. habuit. (pl. 2½.)

D. XXXI. Ejusd. M. Dav. Vogel / Dissert. Historico-Chronologicam de *Festo Nativitatis Christi* proposuit, Resp. & Autore *Henr. Schwartzmeyero*, Hieropolit. Pruss. S. Th. & Phil. Studiofo.

Menſe Februar. *Bernhardus von Sanden* / S. Th. D. & PP. Ord. tertius, *Decadem XXV. Ihesum Controversarum ex Loco de Peccato selectarum* publicè ventilandam exhibuit, Resp. *Marco Nauyn*, Ragnit. Pruss. (pl. 3½.)

D. II. Ejusd. sub Præf. *Joh. Stein* U. J. D. & PP. Ord. Auctor & Resp. *Christ. Gottfried Götz* / Reg. Pruss. Diss. Jur. de *Silentio* habuit, cujus materia in 4. Capita est distributa. In Introitu vocis Silentii notationem ex latino, hebraico, græco & germanico idiomate deducit, & silentium taciturnitati contradistinctum describit, quod sit cohibitio linguæ ad non communicandum cogitationis conceptum. Dividitur in naturale & artificiale, quod ad tempus simulatur: quod vel laudabile vel vituperabile est, hocque iterum vel ex beneplacito vel pœnale. Silentium ex beneplacito est vel apertum vel probabile. CAP. I. de *Silentio naturali & artificiali aperto*. Nomine silentii naturalis hic insignitur ille defectus linguæ, quo quis vel à natura vel à casu loqui impeditur, & proponitur Quæst. An à nativitate muti possint contrahere matrimonium? disjectis dubitandi rationibus, affirm. ex ea potissimum ratione, quia iste, si non verbis, attamen factis consensum suum exponere potest, adeoque ei & adoptandi, non tamen tutelam administrandi licentia conceditur, eamque omnibus modis licitis sibi acquirere posse asseritur. Ex Jure Feud. assertur Quæst. an mutus feudum acquirere possit? rationibus negandi dissolutis affirmatur. Silentium artificiale dividitur in laudabile & culpa non carens. Illud est quando ex prudentia cohibetur lingua, quod in Consiliariis maxime requiritur, ut tempestivè & prudenter sileant: item & in Judiciis ut in si-

lento partes litigantes sine interpellatione audiant : Collegarum vota non propalent &c. Q. an Judex delictum sibi soli sub fide silentii in aurem dicti toti judicio indicare teneatur : in utramque partem disputatur & affirmatur ex hac præcipua ratione, ne alias delicta maneant impunita. At si advocatus sibi sub fide silentii concredita manifestaret, prævaricator existeret. Testis quoque silere & quod tulit testimonium aliis propalare non debet. Artificialis silentii exempla ex jure militari afferuntur, quod consilia, itinera, ordinationes aliaque arcana hosti reticenda sint sub pœna gravissima. A re militari transitus fit ad silentium Theologicum & proponitur Quæstio : utrum Confessionarius id quod in confessione sibi manifestatum est silere teneatur ? affirm. præcipue si delictum jam sit commissum, & notatur pertinacia Pontificiorum etiam delictum committendum in auriculari confessione illis manifestatum, reticentium. In Medicis istud quoque requiritur silentium, ne evulgent morbum ægri, ex quo ejus fama vel existimatio diminueretur. Chirurgus tamen vulneratum in duello denunciare tenetur ex Edicto in Prussia contra duello lato. Occasione proverbii, Musæ amant silentium : Q. An artifices strepiferi possint cogi, suis ædibus cedere, si Doctor aut Studiosus per istum strepitum à studiis avocaretur ? affirmatur. CAP. II. de *Silentio laudabili atque iis, per quæ introducitur silentium apertum*. Illaudabile silentium dicitur quod vituperium meretur, ut si parentes ad liberorum facinora silent aut alii delicta aliorum obnubilant, aut non indicant : Liberi clandestina sponsalia contrahunt &c. aliaque exempla adducuntur eorum qui per silentium indebitum pœnam & reprehensionem merentur. Actus silentium apertum inducentes recensentur (1) Neutralitas, cum quis dubius neutri parti adstipulatur, quod in quæstionibus philosophicis, non tamen in Articulis fidei licitum est. Utrum Judici liceat neutralitatem eligere, & judicium suum suspendere, ubi utriusque litigantium rationes ipsi probabiles videntur ? affirm. in causis parvi, neg. in causis magni momenti (2) Amnestia quæ silentium & oblivio eorum est, quæ utrinque dicta factaque sunt, locum habens præcipue in bellis civilibus, sed per applicationem in externis

ternis sopitis. Imo aliquando etiam privatis litigantibus solet imponi (3) Induciæ, eæque vel bellicæ vel forenses quibus vel armorum silentium vel debitori mora inducitur, ne à creditoribus intra certum tempus conveniatur (4) Transactio aliique modi remissivè recensentur quibus silentium inducitur. CAP. III. de *Silentio probabili ex R. J. Canonici qui tacet consentire videtur*. Hæc regula applicari tantum potest iis qui expresse consentire possunt, non aliis. Hi namque aliis, quoque signis voluntatem suam tacitam exponere possunt circa quæ signa tamen non semper conveniunt DD. ut plurimum, in tribus regulis continentur (1) quando quis tacet cum tacere non debuisset. (2) si prohibere potuisset ne contra se aliquid fieret (3) si tali quid agit ex quo consensum suum elici scivit: his casibus tacite consensisse videtur. E. G. qui in diversorio ad mensam hospitibus stratam adfidet etiam si cum exercitore diversorii nullum verbulum de pretio fecerit, nihilominus tamen ad id tenetur. CAP. IV. de *Silentio rerum*. His uti in S. Scriptura & apud Oratores & poetas: ita & in Jure silentium figurate tribuitur E. G. uti tacita hypotheca &c. (Disp. constat 3. plag. in 4to.)

D. IV. *Ejusdem M. Joh. Bøse* / Reg. Pruss. de *illustri altissimum humanarum Principio, Proaresi*, pro receptione in ECtem disputavit Resp. *Daniele Bøse* / Phil. & LL. Stud. Fratre (pl. 3 $\frac{1}{2}$.)

D. V. *Ejusd. M. Paulus Rabe* / PP. de *Categoria Quantitatis* disputavit Resp. eodem *Daniele Bøse* / (pl. 2.)

D. XIX. *Ejusd.* Sub eodem Præside, de *Categoria Relatorum* differuit *Joh. Theodorus Wahet* / Reg. Pruss. (pl. 2.)

NARVÆ

D. III. *Augusti Johannes Rungius*, Narvensium Superintendens, septimana ante expugnationem urbis obiit, cujus vitæ curriculum sic se habet. Natus est Anno 1666. in Loimajoki, Patre tum facellano, postea Pastore ibidem, studiis invigilavit non extra Aboam, ubi 1691. & Ministerio sacro initiatus, & honores magisteriales adeptus est, exponens in actu promotionis naturam fluxus & refluxus maris, Munus Lectoris in Schola Cathedrali
Abci

Abei 1692. demandatum, designatus postea A. 1696. Pastor in Tyrvis. Extraordinariam Professionem Theol. suscepit Anno 1697. Anno sequenti factus est Pastor in Nummis. Anno 1699. verò in Lundo. Anno 1700. concredita ipsi Professio Log. & Metaph. Anno 1701. confirmatus Narvensium Superintendens, eò postquam gradum accepisset in Theologia 1703. profectus. Studiosus adhuc disputavit de *miraculis aquarum*. Candidatus de *sede animæ*, pro Doctoris titulo exhibuit *Zelum vindicem gratiæ salvificæ ordinatæ circa ruinam Israël inordinati conspicuum ex Rom. IX. X. & XI. delineatum*.

ABOÆ.

D. XVI. Martii 1704. mortuus est *Christiern Alander*, cujus vitæ rationes tribus verbis addimus. Natus est A. 1660. promotus 1682. Profess. extraord. & mox ordinarius Eloqu. Anno. 1692. ex XVI. Orationibus, quas recitaverat, typis vulgatæ sunt de *Alandia, Flores & Basia* in Comitem Wallenstedt, in Nativitatem Regis Beatiss. CAROLI XI. Parentatio in Baronem & Satrapam Creutz. Pro gradu Magisterii disputavit de *Subtilitate*.

D. XI. Junii *Nicolaus Vallerius*, Medicin. Doctor & Professor obiit, qui circiter annum 1666. Lincopiæ natus Patre Rectore Scholæ, & designato Pastore Monasterii Wretenfis. Upsaliæ primùm studebat, & in laboratorio chymico Regio sub directione Archiatri Urbani Hierne. Dein regis stipendiis suffultus Lugdunum Batavorum se contulit, proximas simul invisens Academias & urbes, ibi disputavit de *Mammis*, & Promotore D. Vallan Medicinæ Doctor creatus 1699. A. sequente Profess. Medicinæ Aboæ declaratus, de *Elephantiasi* opus exorsus morte præventus imperfectum reliquit.

CATALOGUS

Veterum ex argento Nummorum Anglo-Saxonicorum,

In Museo

NICOLAI KEDERI,

Regii Antiquitatum Sueo-Goth. Coll. Assessoris, curiole asservatorum,

Ab hoc ipso Possessore concinnatus.

Nummus 1.

BERHTVLF REX. Caput Berthulfi, Mercie Regis, diadmate cinctum, obliquum, à parte dextrâ conspicuum.

DENEHEAM. Crux mediocris, in qua rami duo anchoræ instar sunt uncinati, & duo recruciati.

Numm. 2.

BVRGRED REX. Caput Burgredi, ultimi Mercie Regis, diadematum, patente intuentibus parte dextrâ.

CVNEHL MONETA.

Numm. 3.

EADWEARD REX. Caput Edwardi Senioris, Regis Angliæ, diadematum, à parte dextrâ visibile.

BURDEN MEC FECIT. Tres ordine transversario parvæ cruces.

Numm. 4.

EADWEARD REX. Caput Edwardi Senioris, diadmate cinctum, à lævâ parte conspiciendum.

MANNA. MANNA. Tres parvæ cruces transversè ordinatæ.

Nummus 5.

EADGAR REX ANGLOR. Caput Edgari diadematum,
à lævâ conspicuum.

MAN MÖ WINTONI. Crux exilis.

Numm. 6.

EADWEARD REX ANGLOR. Caput Edwardi Martyris
diadematum, à sinistrâ parte visui patens.

WINTSIGE MÖ WINTO. Parvula Crux.

Numm. 7.

EDELRED REX ANG. Caput Ethelredi, cum nescio
quo tegmine striato, à sinistro latere adspiciendum.

ÆLFWINE O LVD. Crux magna, ad singulos exitus
ternas quasi lunulas averfis cornibus, & prope umbilicum du-
as Lunas majusculas, hinc nempe crescentem, illinc decrescen-
tem habens.

Numm. 8.

ÆTHELRÆD REX ANGLOR. Ethelredi caput galeâ (ut
apparet) opertum, à lævâ repræsentatum.

ÆLFRIC MÖ O BATH. Crux grandis, singulis brachiis
in tres quasi lunulas dimidias averfas exeuntibus.

Nummus isthic octavus & qui proximè subsequuntur 18.
epigraphæ duntaxat partis averfæ inter se discrepant.

Numm. 9.

ELFWI MÖ O BVCCI.

Numm. 10.

ÆLFWINE MÖ O OXNA.

Numm. 11.

ÆSCMAN MÖ O LINC.

Numm. 12.

ÆTHELM MÖ O CISE.

Numm. 13.

ÆTHELWERD MÖ LVND. LEOFNOTH MÖ O LÆWE.

Numm. 14.

ÆTHELWIG MÖ O SCEFT. LEOFWINE MÖ LEGC.

Numm. 15.

BYRNSIGE MÖ O WÆRI.

Numm. 16.

BYRNSIGE MÖ O WIN.

Numm. 17.

EDRIC MÖ O EAXE.

Numm. 18.

EDSIGE MÖ O ROFEC.

Numm. 19.

GOD MÖ O EAXEC.

Numm. 20.

Numm. 21.

Numm. 22.

SÆWINE MÖ O WILT.

Num.

Nummus 23.
SPILEMAN MO HAM.

Numm. 25.
WVLSIGE MO EAXE.

Numm. 24.
THVRSTAN MO EOFR.

Numm. 26.
WYNSIGE MO O SCRO.

Numm. 27.

ÆTHELRÆD REX ANGLOR. Caput Ethelredi nudum,
à latere sinistro conspicuum.

BYRNTNOTH MO O WINT. Crux medioxima, quam
in quatuor interstitiis totidem stipant elementa vocem CRUX
componentia.

Numm. 28.

ÆTHELRÆD REX ANGLOR. Caput Ethelredi sinistri nu-
dum addito sceptro in summitate tribus ornato globulis, in Δ
literæ quasi similitudinem dispositis.

ÆLFRIC M-O GRANT. Crux mediocris cum interposi-
to vocabulo CRUX.

Nummus hic & proximè sequentes 26. non nisi partium
posteriorum inscriptionibus differunt.

Numm. 29.
ÆLFRIC M-O SVTHGE.

Numm. 38.
CYTEL M-O EAXE.

Numm. 30.
ÆLESTAN M-O LVN.

Numm. 39.
CYTELMAN M-O GIWES.

Numm. 31.
ÆLESTAN M-O TOGA.

Numm. 40.
EADSIGE M-O ROFE.

Numm. 32.
ÆTHELRIC M-O BATHA.

Numm. 41.
EADSIGE M-O WINT.

Numm. 33.
ÆTHERED M-O LVNDO.

Numm. 42.
EADWERD M-O THEOD.

Numm. 34.
BERNMÆR M-O ROF.

Numm. 43.
EADWOLD M-O CÆNT.

Numm. 35.
BERNTNATH M-O WIN.

Numm. 44.
EADWOLD M-O THEOD.

Numm. 36.
BYRNTALF M-O SVTH.

Numm. 45.
EDSIGE M-O LVND.

Numm. 37.
BYRNTRIC M-O SVTHG.

Numm. 46.
EDWINE M-O EAXEC.

O :

Num.

Nummus 47.

ELEMOT M-O LECEC.

Numm. 48.

FORNA M-O EOFR.

Numm. 49.

GODWINE M-O THEOD.

Numm. 50.

HVNEWINE M-O EAXE.

Numm. 51.

LEOFRIC MON CÆNT.

Numm. 52.

LEOFSTAN M-O CÆNT.

Numm. 53.

LIFINC M-O CÆNT.

Numm. 54.

TVNEMAN M-O SVTHBY.

Numm. 55.

ÆTHELRÆD REX ANGLOR. Caput Ethelredi diadematum, patente visui latere dextero.

ÆLFGAR M-O LVND. Dextera de cœlo porrecta inter Græcarum literarum primam ultimamque.

Qui nunc subjiciuntur Nummi 9. solâ aversæ partis epigraphæ à superiore isto distant.

Numm. 56.

ÆTHELWEARD M-O HAM.

Numm. 57.

EADELM M-O ROFE.

Numm. 58.

EADSIGE M-O WINTONI.

Numm. 59.

EADWINE M-O WILTV

Numm. 60.

EALMSTAN M-O LVND.

Numm. 61.

GOD M-O GIFLEES.

Numm. 62.

ODA M-O EOFRWI.

Numm. 63.

THORSTAN M-O EFE.

Numm. 64.

WINE M-O BRYIDGE.

Numm. 65.

ÆTHELRÆD REX ANGLOR. Ethelredi Caput diademate ornatum, à dexterâ conspicuum; Sceptrum cum tribus in summo sphæculis adjectum.

ÆLFNOD M-O EAXEC. Dextera inter \bar{A} & \bar{Q} .

Subsequentes proximè Nummi 5. præcedenti illi sexagesimo quinto, si tergi epigraphen excipias, consimiles sunt.

Numm. 66.

ÆLFSTAN M-O EAXEC.

Numm. 67.

ÆTHERED M-O LVNDO.

Numm.

Numm. 68.

EDWINE M-O LVND.

Numm. 69.

LEOFSTAN M-O LVND.

Numm. 70.

OSCYTEL M-O LVND.

Numm. 71.

ÆTHELRÆD REX ANGLOR. Caput Ethelredi nudum, à dexterâ parte visibile, cui sceptrum tribus superiùs excultum globulis additum.

LEFRIC M-O CIMÆ. Sola dextera.

Numm. 72.

ÆTHELRÆD REX ANGL. Ethelredi Caput diademate cinctum, à latere sinistro oculis objectum.

ÆLSIGE ON WINCST. Crux exilis.

Differentia Nummi hujus inferiorumque proximorum sex potissimum in averfarum paginarum consistit verbis.

Numm. 73.

Numm. 76.

ÆLFWERD ON LÆWGE. GODRIC ON BRYDIA.

Numm. 74.

Numm. 77.

ÆLFWINE ON LEIG. THOROLF M-O EOFRWI.

Numm. 75.

Numm. 78.

DRENG MO LINCOL. WULFRIC M-O LINCO.

Numm. 79.

ÆTHELRÆD REX ANGL. Ethelredus pectore tenuis oblique effictus, patente latere sinistro; indutus lorica, sive (ut Saxo loquitur circa finem libri IV.) *tunicâ ferri contemtrice*, ac galeam radiis cinctam capite gerens.

ÆLFRIC MO O BATH. Crux magna, ad exitus ternas quasi lunulas habens, cujus meditullium figura quadrangula, ad singulos angulos extrinsecus tribus in formam trigoni dispositis globulis decorata intercludit.

Nummus iste ac proximè subsequentes s. epigraphe duntaxat partis averfæ inter se differunt.

O ;

Numm.

NOVA LITERARIA

Nummus. 80.

BRINTWINE MO OXNA.

Numm. 81.

EADSIGE MO LVNDE.

Numm. 82.

LEOFWINE MO LVND.

Numm. 83.

SWARTGAR MO SAN.

Numm. 84.

WVLFSIG MO GRAN.

Numm. 85.

CNVT REX. Effigies thoracata Canuti Magni, sinistri, qui aut nudè diadema, aut galeam diademata in capite gerit; nam rudi admodum hujus Nummi nec non quorundam aliorum inter inferiores sculpturâ intuentes, circa tale capitis gestamen, suspensi detinentur. Sceptrum superne liliiflore condecoratum in lavâ præfert.

WVLFWINE ON LENR. Crux mediocris, cujus meditullium figura obtegit quadrangula, quæ ad singulos angulos exteriores inque medio intimo spherulam habet.

Numm. 86.

CNVT REX. Canutus Magnus diadematus & sceptrifer, pectore tenuis à lavâ parte expressus.

ÆGELRIC ON SCEF. Crux mediocris, circa umbilicum annulata.

Ab isthoc Nummo sequentes mox 16. tum eo variant, quod in fronte loco ꝥ REX habeant RECX abundante C. tum etiam tergi multifariâ inscriptione.

Numm. 87.

ÆLFELM ON BRIV.

Numm. 89.

BRINTRED ON CEN.

Numm. 88.

Numm. 90.

ÆLFWINE ON THEOTF.

BRVNMAN ON LV.

Num.

Nummus. 91.	Numm. 97.
EADVLF ON LVNDEN.	GODWINE ON ROFE.
Numm. 92.	Numm. 98.
EARNGRIM ON EO.	LEFRIC ON LVND.
Numm. 93.	Numm. 99.
EDWINE ON LVND.	LIFINC ON LINC.
Numm. 94.	Numm. 100.
GODMAN ON EOFR:	ORDRIC ON HERE.
Numm. 95.	Numm. 101.
GODRIC ON LVD.	WVLFEN ON ROFEEC.
Numm. 96.	Numm. 102.
GODWINE CASOWI.	WVLFRED ON SRO.

Numm. 103.

CNVT REX ANGLOR. Caput Canuti Magni à lavâ conspicendum, coronâ è lili floribus exurgentibus compositâ ornatum, ac inclusum figuræ non abludenti à rosâ foliorum quatuor.

HVNEWINE O EX. Crux magna, singulis lacertis in ternas quasi lunulas averfas exeuntibus, cujus media circumcludit schema quoddam speciem rosæ quadrifoliæ referens, ad singulos interiores angulos trinis exornatum globulis.

Qui proximè sequuntur Nummi octo, averfi discriminantur ab isthoc centesimo tertio tum variis epigraphis, tum eo, quod rosæ anguli non ternis globulis, sed uno solum sint decorati.

Numm. 104.	Numm. 108.
BRINTNOTHON WINCS	FRETHI ON LVNDE.
Numm. 105.	Numm. 109.
EADWINE ON LVND.	GRIMCETEL MO LNI.
Numm. 106.	Numm. 110.
EARDNOTH LVND.	NORTH MONE STA.
Numm. 107.	Numm. 111.
EDRIC ON TAN.	WVLFENOT ON ME.

Num-

Numm. 112.

CNVT RECX AN. Canutus M. à latere lævo ad thorac; usque effictus, gerens capite quippiam affine pileo alto & acuminato; ante eum apparet sceptrum cum tribus in apice globulis.

ÆGELRIC ON SCEFT. Crux medioxima circumsepto umbilico, quam adjectus quater cum inclusâ sphærolâ annulus interstinguit.

Nummus iste & venientes jam 16, si posticæ partis verba attendas, diversi inter se sunt, ceteroqui conformes.

Numm. 113.

ÆLFGAR ON LVNDE

Numm. 114.

ÆLFWERD ON LVDEN

Numm. 115.

CRVCAN M-O EOFRW.

Numm. 116.

EADWOLD ON LVND.

Numm. 117.

EDWERD ON WINCESTR.

Numm. 118.

ELFWINE ON LVND.

Numm. 119.

GODRIC ON LVDDEN.

Numm. 120.

GRIMOLF M-O EOFR.

Numm. 129.

HAROLD RECX. Haroldus I. pectore tenuis à lævâ exhibitus, diademate & sceptro florem lilii gerente condecoratus, loricaque munitus.

BOGA ON DOCR. Crux grandis circumcluso umbilico, nec non intermedii quatuor lilii flores.

NN, sequentes 130. & 131. centesimo vigesimo nono, si tergi epigraphæ excipiantur, prorsus consonant.

Numm. 130.

BRINTHÆR ON LVN.

Numm. 131.

LEOFWINE ON BRIE.

Numm.

Nummus 132.

HARTHCVTE. Canutus Durus usque ad thoracem à latere sinistro representatus, diadema in capite, sceptrumque lili flore excultum in lævâ habens.

LEFWINE ON LINCO. Crux medioxima, cujus meditullium figura obtegit quadrangula, quæ extrinsecus ad singulos angulos, intusque in medio globulum habet.

Numm. 133.

EADWEARDVS REX AN. Edwardus Confessor toto expressus corpore, sedens in folio, coronâ margaritifera ornatus, veste indutus longâ, rugosis manicis, hastam sive sceptrum dexterâ, globumque staurophorum sinistra tenens.

ÆLFWINE ONN BRVCC. Crux mediocris, nec non interpositâ adversis invicem vestigiis aviculæ quatuor,

Numm. 134.

EDWARD REX Caput Edwardi Conf. corona cornucum radiata.

ÆTHELWINE ON EOF. Parvula Crux cum apposito anulo.

Numm. 135.

EDWERD REX. Caput cum parte pectorali Edwardi Conf. sinistri, diademate ornati, gerentisque sceptrum superne quatuor globulis, crucis quasi similitudinem conspicientibus, excultum.

BRVN . . ON LEIC. Crux mediocris circa umbilicum annulata, lateſcentibus paulatim versus exitus lacertis.

Numm. 136.

EDWERD REX. Edwardus Conf. ad pectus usque à læva visui patens, diadematus ac sceptriger.

BRINTRED ON LV. Crux mediocris, obtegente meditullium schemate quadrangulo, ad singulos angulos exteriores trinas spherulas inque medio intimo unam habente.

Sequens averſæ partis inscriptione ab istâ hoc differt.

Numm. 137.

ETSTAN ON GRANTE.

P

Num.

Nummus. 138.

EDWARD RECX. Edwardus Conf. à lævâ parte pectore
renus effictus, diademate & scepro cum quatuor superius glo-
bulis insignis.

GODWINE ON LDE. Crux magna in medio annulata,
inque ramorum fine lunata, cum interstantibus elementis, quæ
vocem PACX superfluo C. construunt.

Subsequens averfus differt epigraphe.;

Numm. 139.

SCVLA ON EOFRWIC.

Numm. 140.

EDWARD REX. Edwardus Conf. ad thoracem usque à
dexterâ apparens. Barbam habet promissam, coronam gemi-
no clausam arcu, suffixisque insignem unionibus. Additum
sceptrum cum superimpositis sphæculis quatuor.

OTHGRIM ON LINC. Crux mediocris in brachiorum
exitu instructa arcu introrsum curvato, qui utraque extremitate
globulum habet.

Numm. 141.

EDWERD REX. Effigies thoracata Edwardi Conf. dextri,
barbati, tegmen quoddam altum margaritarum dives in capite,
crucemque in dextera gerentis.

THORR ON EOFRWI. Crux mediocris circa umbili-
cum annulata, inque lacertorum fine ter quasi lunata.

Differentia hujus Nummi atque ejus, qui jam venit, in
aversæ paginæ epigraphe duntaxat consistit.

Numm. 142.

ELENOTH ON LINCO.

Numm. 143.

EADWARD REX AN. Caput Edwardi Confess. directâ
fronte, opertum casside, quæ quatuor globulos crucis quo-
dammodo speciem contingentes vertice sustinet.

LEFRIC ON STANF. Crux exilis.

Numm. 144.

HAROLD REX. Caput Haroldi II. cinctum diademate,
à latere sinistro oculis objectum,

ÆLFF-

ÆLFFWALD ON NOR. Crux mediocris, cujus umbilicus circulo gemino, & lacerti suæ singulatim figuræ ovatæ inclusi.

Proximè sequentes duo ab isthoc solâ tergi inscriptione distant.

Numm. 145.

COLGRIM ON LINC.

Numm. 146.

SWAFA ON LINCOLN.

Numm. 147.

WILLEM REX. Willelmus Victor directâ fronte, cum coronâ arcuatâ & margaritiferâ in capite, & cruce in dexterâ, pectore tenus exhibitus.

SIFERTH ON LINCO. Crux mediocris, quam in quatuor interstitiis totidem stipant literæ, suo singulatim circumdatæ cyclo, conficientes vocem PAXS superiluo S.

Extant in dicto Musæo Kederiano & alii nonnulli nobilissimæ gentis Anglo-Saxonicæ Nummi vetusti, qui ob abstrusam & abditam partim figurarum, partim inscriptionum mentem, Oedipo indigentem interprete hic non enumerantur.

Appendicis loco ex eodem Musæo describendi veniunt tres Nummi veteres argentei Hibernici.

Numm. 1.

SIHTRIC REX DYFLIN. Caput, casside (ceu apparet) opertum, à lavâ visibile, Sitrici Ostmannorum Dubliniensium Reguli, istius purâ, qui regnare cœpit anno 998. vel sequente, & obiit anno 1029.

FÆREMAN MO DYFLI. Crux grandis, singulis ramis in ternas quasi lunulas exeuntibus.

Numm. 2.

SIHTRC REX DYFLNR. Caput diadematum ejusdem Sitrici, patente intuentibus parte sinistrâ.

ÆLFELEN MO DYFLINO. Parva crux.

Numm. 3.

SIHTRC REX DYFLNO. Caput alius Sitrici Ostmannorum Dubliniensium Reguli, nempe qui anno 1035. rerum est potitus, & anno 1041. vel sequente decessit. Conspicitur illud à lavâ, decoratum coronâ è lilii floribus exurgentibus configurata, & obseptum schemate rosam quadrifoliam simulante.

STEGEN MON ON D. Crux magna, in brachiorum fine ter quasi lunata, cujus media munit schema quoddam speciem rosæ quadrifoliæ referens, ad singulos intus angulos globulo exornatum,

HAFNIÆ.

Ineunte Mense Decembr. in publicum prodiit splendidum opus, hoc titulo (quem integrum damus) insignitum:

BREVIARIUM EQUESTRE seu de Illustrissimo & Inclutissimo ORDINE ELEPHANTINO, ejusque origine, progressu, ac splendore bodierno, *Tractatus, collectus ex antiquis diplomatibus, Bullis, Numismatibus, Insignibus, præcipue autem ex posthumo & MS. IVARI HERTZHOLMII Codice in Epitomen redactæ, variisque Additamentis ac observationibus illustrato & continuato à JANO BIKCHERODIO, Jani Lilio l. Alph. 5. plag. & 7½ pl. in fol. cum figuris æneis Chart. Aug.*

In præfatione Editor memorat primo scriptores de Ordinibus Danicæ Equestribus, de Danebrogico Thoma Barthol. sen. Dissert. de Elephantino a. Leonh. Ludov. Voigtii tract. Baruthi 1673 ed. ex MS. Hertzholmii præcipue haustum, V. E. Læschers *isoq̃ueva de ordine Elephantino Witteb. 1697.* Deinde Tractatum de eodem pollicitum quidem esse Petrum Resenium Consil. Reg. Status & Urbis Reg. Hafn. Præsidem, in Academ. Hafn. Profess. &c. sed interveniente morte promissis stare non potuisse. Perelegantem quoque de eodem ordine Orationem in Arce Fridericiburgensi A. 1694. d. 4. Julii Dn. Marcum Giøe, Equitem Auratum Ordinis Danebrogici, Consil. Intim. Reg. &c. Maximam tamen illustrandæ Regii Ordinis Elephantini gloriæ operam impendisse Ivarum Hertzholmium, J. U. Licentiatum, & in Supremo Justitiæ Tribunali, quod in Norwegia est, Assessorem Regium, Avunculum suum charissimum, cujus etiam MSptum exteris scriptoribus innotuerit, Eliæ Ashmole in opere splendido de aurea periscelide aliisque citatum. Hunc enim præter alios tractatus eruditos, typis impressos, utpote 1. de præcellentia Regni Daniae & Norwegia. 2. Descriptionem Coronationis Augustissimi Monarchæ Christ. V. 3. Diatriben de Successione sæminarum contra Gaudendum Paganinum, 4. Parerga de Servi.

Servitute Personali & reali ; reliquisse etiam MS. opus in folio , in quo non solum plurima de Illustrissimo Ordine Elephantino notatu digna & ab aliis hactenus haud observata prolixè concinnavit , sed luculentam itidem ac amplam omnium Ordinum Equestrium tam Religiosorum , quàm secularium descriptionem literis operosè consignavit. Sed hoc MS. ad optatum non perductum fuisse finem , ac multa , quæ huc spectabant , documenta propter inopinatum domus illius Osterisöensis incendium partim igne consumpta , partim deperdita , ac sequente Viri Ampliss. morbo ac morte A. 1693. interrupta fuisse , Schediasmata varia distracta , aliquot tabulas æri incisas pessundatas. Se proinde Reliquias MS. operis posthumi & superstites Tabulas æneas recolligendas curasse , tabulas ope Calcographi adauxisse , MS. utrumque tam Latinum in fol. quàm Danicum in 4. & Schediasmata annexa studiosè recognita & collata in Breviarium hoc contraxisse , additis hinc inde annotationibus suis atque additamentis quibusdam ad historicam materiæ hujus continuationem necessariis. Ubi nos obiter addimus , promissam jam aliquoties in catalogo nundinarum Francof. & Lipsiens. M. Joh. Phil. Bezæ Argentor. Dissert. de Origine Ordinis Elephantini in Dania , cui annexæ sunt leges cum Diplomate Regis ; quæ an nunc proditura sit , addubitamus.

Cæterum Summarium Capituli I. est Sect. 1.) de Æde honoris ac Virtutis , quæ Romæ quondam erat , & Cimbris olim in Italia dimicantibus. 2.) Exhibentur varia Romanorum Numismata Elephantis eorumque proboscide signata in victoriæ memoriam contra Africanos. Romani olim Elephantos in vexillis habuerunt. 3.) Elephantinas Statuas Romæ à Gothis erectas fuisse testatur Aurelius Cassiodorus ; Cimbri iidem fuerunt ac Goti , à quibus ipsa olim Roma capta fuit. 4.) de Statua Naturæ apud Garimbertum , Elephantis superstructa ejusque explicatione , nec non alia Elephantis statua Romæ visa , ejusque Inscriptione. 5.) Ordinum Equestrium origo indicatur. 6.) de Ordine Equestri Elephantino , ita ab Elephantino insigni vocato , in hoc tractatu agitur. 7.) de Elephantis variis nominibus apud Ebræos , Græcos , Arabes , Ægyptios , Romanos , à quibus

Elephas vocatus est Barrus, & Bos Lucas, nec non apud Mauros, à quibus Elephas vocatus est Cæsar: de Cæsaris nominis origine à Cæso Elephanto, ac moneta antiqua, quæ Elephantum representat, addita Inscriptione CÆSAR. Cap. II. Sect. 1.) Variæ variorum erroneæ de Ordinis Elephantini origine recensentur sententiæ, Josephi, Micheli, Mennenii, Hœpingii opinio de origine Ordinis tempore Regis Christiani IV. 2.) Seldeni & Imhofii sententia de eodem instituto à Rege Friderico II. 3.) Gregorii Leti error de Ordine Elephantino condito à Friderico I. 4.) Bernhardi Rebolledi opinio de Ordine instituto à Rege Johanne. 5.) Anshelmii, Alex. Rossæus, V. E. Lœscherus Ordinem à Christiano I. inceptum esse autumant. 6.) Leonh. Voigtius & Bechmannus ad tempus Canuti VI & Cruciatas Originem Ordinis referendam esse statuunt. Hæc ultima sententia de Origine Ordinis ab expeditionibus Danorum sacris contra Mauros & Saracenos hic approbatur. Cap. III. Sect. 1.) Errores eorum deteguntur, qui asserunt Gl. m. Christianum IV. Regii hujus Ordinis fuisse conditorem. 2.) Variæ Elegantes moneta Christiani IV. Elephantis fuerunt signatæ. 3.) Exhibetur Moneta Christiani IV. cum Elephantò Ao. 1603. distributa Hamburgensibus, & Monetæ Hamburgenses cum folio urticæ, quod Holsatiæ est insigne. 4.) Ordo Armati Brachii floruit in Dania, regnante Christiano IV. Ejusdem Origo asseritur, figura adducitur, & Equites recensentur. 5.) Ordo Armati Brachii postea additus fuit Ordini Elephantino, laterique Elephantis insertus. Cap. IV. Sect. 1.) Refutantur illorum Opiniones, qui statuunt Regem Glor. mem. Fridericum II. Ordinis Elephantini fuisse Auctorem. Fridericus II. Creatus est Eques aureæ Periscelidis: recensentur Reginæ Angliæ Elizabethæ literæ. 2.) Seldenus redarguitur, qui Originem Ordinis refert ad Fridericum II. 3.) Sed Fridericus II. Ordinem hunc restauravit. Variæ Ordinis figuræ ejusdem ætate usitatæ fuerunt. 4.) Duce Holsatiæ Ducatum Slesvicensem feudi nomine accipiente, varii creati sunt Equites Elephantini, Henricus Rantzovius, Benedictus ab Alefeld Ao. 1680. 5.) Fridericus II. in Coronatione sua varios constituit Equites. Solennes Cerimonie adhibitæ in Creatione Equitum. Rebolledi

ledi censura propter imaginem Mariæ Ordini Elephantino ablatam refutatur. Cap. V. Sect. 1.) Redarguitur Gregorii Leti opinio de Origine Ordinis Elephantini tempore Friderici I. & Christiani III. 2.) Christianus III. gestavit torquem aureum cum Delphino. Virtutes Delphini laudantur. Delphin dicitur Arabicè Dux, & amat suos foetus. 3.) Refellitur illorum opinio, qui Johannis I. Regis tempore Ordinem Elephantinum institutum esse autumant. Adducitur Effigies Equitis Elephantini Comitis de Reinden A. 1494. Cap. VI. Sect. 1.) Marchio Mantuanus creatus est Eques Auratus Ordinis Elephantini A. 1474. à Rege Christiano I. Philippus Bonus, qui primus Aurei Velleris conditor fertur, A. 1430. sequutus est institutum Regum Daniæ. 2.) Errant, qui Christianum I. Roma reducem primo Ordinem Elephantinum instituisse statuunt. V. E. Lœscheri & Eliæ Ashmole sententia evertitur. Recitatur Oweni Bilde Epistola ad Cancellarium Johannem Frisium de Origine Ordinis Elephantini tempore Christiani I. 4.) Ejusdem Epistola hic refutatur, & contra Owenum Bilde aliosque probatur, Regio Christiani I. Diplomate A. 1464. & literis Regiis Christiani II. quibus Erico Valkendorphio aureum Elephantem cum turri concessit in publicum insigne, nec non Pii II. & Sixti IV. Pontificum bullis, Ordinem Elephantinum longè ante Christiani I. iter Romam fuisse in usu. 5.) Exhibentur aliæ ejusdem Sixti IV. Bullæ de Statutis Ordinis Elephantini ab illo confirmatis, congregatione Equitum in sacello Rœschildensi, & Privilegiis Equitum Torquatorum Ordinis Elephantini. Cap. VII. Sect. 1.) Confirmatur vera sententia de usu Ordinis Elephantini longè ante Christiani I. tempus. 2.) Afferuntur varia testimonia Anonymi in MS. Olai Wormii, Thomæ, Bartholini, Oligeri Jacobæi. 3.) Ordo Elephantinus olim appellatus est Ordo S. Mariæ, nec non *Selskab* i. e. sodalitiū & fraternitas. 4.) Ex Regiis Diplomātibus & Bullis Papalibus elicitur Ord. Eleph. antiquitas ante Christiani I. iter Romam. 5.) Afferuntur duo Christiani I. Diplomata Regia de Ordine Elephantino, quorum primum scriptum est A. 1457, ad Geminianum Trivisanum Oratorem Palatinum creatum eodem Anno Equitem: Alterum Diploma A. 1462. Gotorriæ datum

tum est ad Marchionem Mantuanum, cui torquem gestandum Rex Christianus I. dedit. 6.) Capella Rœschildensis fundata olim fuit à Christiano I. ad congregationem Equitum Ordinis Elephantini: Variæ Regiæ literæ de Sacelli hujus confirmatione & privilegiis: Capella hæc olim vocata fuit Trium Regum, postea Regia Capella à Friderico I. 7.) Recensentur statuta aliquot & Regulæ, quibus obstricti olim erant Ordinis Elephantini fratres sive Equites quorum congregatio fiebat in dicto Sacello. Cap. VIII. Sect. 1.) Breviter recensentur variæ Danorum expeditiones, in Africam, Asiam, Gothi & Longobardi in Italia & Hispania varia gesserunt bella, nec non Normanni in exteris Regionibus. 2.) Tempore Caroli M. Oligerus Danus sec. 8. dimicavit in Asia, teste Turpino Remensi, Naudero. 3.) Reginfridus sive Regnerus Lodbrogh seculo 9. ad Hellepontum, Hispaniam, vicinas mari mediterraneo regiones & Constantinopolin instituit, teste Saxone, Alberto Stadenſi, Mariana affirmat, Normannos seculo 9. præliis fregisse Mauros in Hispania & Africa. Normanni seculo 10. prælio contenderunt contra Mauros & Olyſſiponem, teste Pontano, nec non Saracenos, teste Purcha. 4.) Danorum & Norwegorum opera Sec. 11. expugnatam fuisse Niceam A. 1097. tempore Gothofredi Bullionai testantur Fullerus & Historia Hierosolymitana, eosque in Palæstinam profectos fuisse studio recuperandi terram Sanctam contra Saracenos asserunt Abbas Stadenſis & Pontanus Ao. 1103. 5.) Rex Siguardus Seculo 12. LX. navibus transvectus ad orientales oras plurimas reportavit victorias, Alcairim vicit, & circumnavigatis, Majorca, Minorca, Sicilia per Græciam ad Judæam venit, deinde classe ad littora Ptolomaidis appulsa, Hierosolymam adiit, & simul cum Balduino Rege Hierosolymitano Sidonem vicit: inde Constantinopolin & Cyprum petiit, test. Chron. Norweg. Adrichomio, Fullero; Plura testimonia Adrichomii Tyrii, Fulleri afferuntur de Sidone capta & Nicæa ope Danorum & Norwegorum, eorumque rebus præclare gestis in Syria. 6.) Ericus Rex Daniæ contra Mauros in Hispania pugnavit, ac Lisbonam simul expugnavit, test. Chron. Saxon. Helmondo, Saxone, initio Sec. 12. Calvisius a. ad A. 1147. Erici mentionem facit. 7.) Canutus VI. contra Saracenos Sec. 12.

Anno 1189. classem misit, captis Siluma & Ptolomaide, & Sanctius Rex Portugalliæ ope Danorum & Norwegorum Silviam 1189. cepit, testibus Hvitsfeldio, Platina, Pontano, Fullero aliisque. 3.) recitantur literæ Regis Galliæ, Ludovici, datæ in favorem Haquini Regis Norvvegorum, in Subsidium terræ Sanctæ profecturi A. 1248. Cap. IX. Sect. 1.) Ordo Elephantinus originem traxisse fertur à cæso in Oriente Elephantò. 2.) Vigelii, Meursii, testimonia de ordinis origine ab expeditionibus Africanis. 3.) Danos fuisse in Africa Sec. 8. tempore Caroli M. testantur præter Phalcocondylam, Aemylus, Frantzius; Micrælii testimonium de Danis & Normannis tempore Caroli M. eorumque rebus præclare gestis in Oriente aliisque locis. Haraldus multa præclara gessit contra Saracenos & Schytas, testibus Saxone Grammatico, Wilhelmo Malmesburiensi, Adamo Bremensi, Casp. Kirchmanno. De Danorum Græcis Stipendiis adducitur testimonium Pauli Vindingii. 4.) Inter Danos & Alexandrinos frequens olim fuit usus commerciorum seculo 12. teste Benjamine Navarræo in Gothlandia reperti sunt multi nummi Antiqui Arabici. Dani tempore Regneri Lodbrogh Olyssiponam Mauris eripuerunt teste Pontano; Varia loca Orientis Danorum ope capta. 5.) Testimonia Bechmanni, Pierreville & Bernhardi Justiniani de Origine Ordinis Elephantini è militia S. Cruciatæ. Elephantinorum olim usus erat in bellis orientalibus. Nec impossibile fuit Elephantum vita privare. Elephantum in pugna occidit Eleazar 1. Macchab. 6. Danus quidam Magnus Jacobi A. 1675. sclopeto Elephantum in Africa necavit. Hujus Elephantis auris & dentes reperiuntur in Basilica Regia Havniensi. Dentes Elephantii etiam vocantur cornua. 6.) Olim mos erat detracta hostibus insignia vel spolia armis suis vel insignibus inferere. Petrus I. Arragoniæ Rex 4. Maurorum Regum capita armis suis inseruit A. 1096. Cornu Olivæ antiquitus usitatum erat & Danis notum. 7.) Heroës quidam Boreales in Norvvegia olim cognomen habuerunt ab Elephantò, & in insignibus Proboscides Elephantinas, & Elephantum ac crucem. Annis abhinc 600. Norvvegi habuerunt Leonem in armis; Batavorum Leones in insignibus ab Expeditionibus Sacris originem habere asserit Heu-

terus & Hœpingius. Cap. X. Sect. 1.) Origo Ordinis Elephantini invaluisse fertur annis abhinc 500. 2.) per Elephantum designatus est olim Rex & Princeps. 3.) Romanorum Imperator Cæsar dictus est à cœso Elephanto. Elephantinus Ordo originem habuisse dicitur à cœso Elephanto. 4.) Multi Ordines Equestres instituti sunt Sec. 11. 12. 13. tempore sacrarum expeditionum, Valdemarus II. A. 1188. Creatus est Eques à Canuto VI. Idem Canutus VI. Ordinem Elephantinum instituisse fertur. 6.) Hanc sententiam testimoniis suis confirmant Oligerus Jacobæus, Voigtius, Marcus Gibe, Thomas Bartholinus. 7.) Exhibetur Moneta rarissima & antiqua cum Elephanto & imagine Mariæ Virginis per Cardinalem Bessarionem ex Oriente Romam allata. Casiani à Purco de hac moneta iudicium, Regium scil. fuisse militum Christianorum insigne in Oriente contra Saracenos, ac referendum esse ad Ordinem Elephantinum in Dania. Talem nummum Orientalem cum Elephanto & Mariæ Icone, nec non corniculata Luna habuit Illustriss. Cancellarius Frisius. 8.) Corniculatam Lunam, quæ Turcarum insigne est, continebat olim Ordo Elephantinus. Cap. XI. Sect. 1.) de variis mutationibus ac figuris ordinis Elephantini, ejusque incremento ac diversis Insignibus ab antiquissimis temporibus ad præsens usque tempus. Antiquissimam Ordinis figuram cum quatuor Elephantis curritis ac crucibus, nec non imagine Mariæ exhibet Johannes Boisseau. Aliam antiquam cum 4. Elephantis & calcaribus & Mariæ effigie ac tribus clavibus habet Petra Sancta. 2. 3. 4. 5. 6. 7. (8.) Variæ exhibentur figuræ Ordinis Elephantini usitatæ regnantibus in Dania Gloriosissimis Regibus stirpis Oidenburgicæ, Christiano I. Johanne, Friderico I. Christiano II. Christiano III. Friderico II. Christiano IV. Friderico III. 9.) Christianus V. ordinem Elephantinum novissimè adauxit, & splendidè ornavit. 10.) Brevis descriptio solennis congregationis Equitum Ordinis Elephantini & Danebrogici A. 1694. d. 4. Julii in arce & Capella Equestri Fridericiburgensi peractæ, & novissimè adaucta utriusque Ordinis Elephantini & Danebrogici ornamenta recensentur. In Ordinem Elephantinum A. 1694. d. 5. Julii recepti fuerunt sex Principes Germaniæ. Cap. XII. Statuta Ordinis Elephantini A. 1693.

ab Aug. Gl. m. Christiano V. adaucta hic recensentur. Cap. XIII. Sect. 1.) de Ordinis Elephantini ac Equitum splendore ac Gloria. 2.) De ordinis Domino, Sociis ac Equitibus, eorumque symbolis, nec non sciagraphia Equestris Sacelli Fridericiburgensis. 3.) de Ordinis Ministris. Cap. XIV. Sect. 1. 2. 3. 4.) Encomium Elephanti ob multas virtutes, nec non varia Heroicarum virtutum emblemata per Ordinis Elephantini tesseram Elephantum significata hic afferuntur. 5.) Applicatio instituitur ad Illustrissimos Ordinis Elephanti Equites. 6.) Epilogus.

D. III. Ejusd. In Collegio Medico Dissertationem I. de Illustri Veterum Militia publicè ventilandam exhibuit Dietericus Sechman, Respondente Johanne Grammio, 1. plag. $\frac{1}{4}$. in 4. Cap. I. de Nominè militis. Cap. 2. de Origine militiæ. Cap. 3. de Inauguratione militis.

D. VI. Ejusd. In Collegio Regio Dissertationem Opticam publicè ventilavit Petrus Nicolaides Horreboe, Reg. Commun. Alumnus, Respondente Georgio Wilhelmo Schmidio. 1. plag. in 4to.

D. XI. Ejusd. Prodiit Georgii Frider. Franci de FRANKENAU, Med. D. Ejusd. & Philos. P. P. Acad. Cur. ANASTOMOSIS RECTECTA, sive Dissert. Physiol. posterior, mutuas vasorum osculationes, secretiones animales, & membranarum usum ostendens, Respond. Daniele Wagnero, Regiom. Borussio, (plag. 6.)

Sequitur in ea Auctor ductum prioris Disp. & ab initio statim np. §. 19. educit pro Affirmatione militantium à primis etiam temporibus huc usque quotquot fuerunt tam veterum quam recentiorum testimonia & auctoritates §. 20. in genere præmittit aliquot observationes hinc inde in corpore institutas à Swammerdamo, Boerio, Bartholino, Pitcarnio, Børgero &c. tam in artubus quam variis simul locis ac valis eam probantes. §. 21. aliquot neotericorum experimenta in capite hujus causa facta recenset, scil. tam in cerebri cortice, quam plexu choroide. §. 22. Varia occurrunt experimenta circa medium ventrem vasa præsertim pulmonalia & extrema tracheæ tentata à Curiosissimis Viris, Willisio, Malpighio, Schelhammero, Maurocordato, Hardero &c. §. 23. in imi ventris multiplicis functionis diversa inquirat viscera, ut ibidem quoque hypothesin suam erigat variorum experimen-

rimentorum ope primò in Epate cum valis Venæ cavæ & portæ, tum & connexione mutua cum poris bilariis, item cum valis mesaraicis & splenicis celebratorum. §. 24. In renum valis emulgentibus ac urodochis varia suppeditat exempla, ut & in vesica ac intestinis clariorem prioribus faciem præferentia. §. 25. In generationis Organis & quidem Virorum fatis conspicuas ibidem reddit utriusque generis vasorum spermaticorum, atque inde prodeuntium Lymphaticorum ἀναστομώσεις multiplici experientia; similiter & §. 26. agit tam cum sequioris sexus vasorum spermaticorum atque ad uterum excurrentium conjunctione stabiliendâ, quam & illâ, quam cum matre interdum fetus habet communem. Subjunguntur ibidem & alia exempla in lactantium mammariis venis atque ipsis ossibus. §. 27. Ab ovo quasi & prima formatione generationis lege hanc vasorum repetit unionem, atque sanguinis ipsius continuo circuitu, celerique ejus effluxu ob vulnus venæ inflictum comprobatur. §. 28. à modo, quò pinguedo in morbis, inedia & atrophia resorbetur, & quandoque in venas rursus intrat, quemadmodum & hydropicorum aqua non raro sponte a. post data hydragoga fortiora recipitur in venas, demonstrat. §. 29. Similitudine variæ inoculationis surculi cum arbore è *Columella* & *Plinio* illustrat, similemque aëris in omnibus vegetabilibus progressionem & periodum expendit. §. 30. Autopsia experimenti illius *Leeuwenbachiani Arcan. Nat. detect. Epist. 65. seq.* descripti, cui ipse ante 12 annos in Belgio intererat, & palmarium censet, reliquorum autopsiæ merito præferendum, sententiam suam pluribus firmare conatur; quale quoque scribendi ansam dedit Auctori, ut eam resuscitaret, ceu ipse in fine fatetur. §. 31. Ad *M. Aur. Severini*, *Borelli*, *Stahlii*, *S. Dionis* &c. objectiones in superiori Disp. formatas respondet, debere np. tales vasorum uniones patere post mortem, cultri ope investigari, sublatis arteriis vel venis eximi, in paribus summis sentiri pulsum, incisa venâ salvatellâ effundi simul sanguinem arteriosum, in sanguineis & phlegmaticis summe conspicuas tales debere esse, perire item in eximio decremento & arctatione partium musculosarum, mille nasci incommodas obstructions, corruptiones &c. languere in extremis & inter-

cipi

cipi per suppositam intermediam carniū spongiosā substantiam vim impulsivā, venarū metuendam esse nimiam dilatationem & ruptionem à libero in venas influxu; nec venularū orificia permanere semper ita aperta, quia consistentia earū sit mollis & lubrica non dura & ossēa, ideoque concidere; non in relaxatis carniū fibris, quando quiescunt, sanguinem in venas capillo tenuiores multò posse se insinuare, harūque suctionis & accretionis ope fieri debere, & quæ sunt plura. §. 32. Pariter & *Regn. de Praef.*, *Job. Bohnii*, *S. Dionis*, *Bergeri*, *Guttsched*, *Everardi*, *C. Bartholini*, *Hobokeni* aliorūque contrariæ huic discutiuntur rationes: scil. nullum sanguinem testiculorū parenchyma venularū extremitates aliasve vias difficiles ingressurū, si unirentur vasa, sed quā datā porta rueret; patere summa æquē oscula indifferenter deorsum propulso sanguini, ac aliis corporis partibus; frustra vero liquorem aut flatum in hepate aut testibus ex arteria in venam propelli ablato parenchymate aut membranā quæ eas involvit, aut stylum pervio foramine per illas admitti; adesseque interstitia in musculorū fibris: adversari omnino unioni vasorū uteri cum placenta, & liquorem per arterias umbilicales siphone injectum in placenta nusquam effluere, sed per venam redire umbilicalem. §. 33. maximum atque durissimum primò solvit nodum, qui consistit in nutritione & accretione partium & quidem suā ex hypothēsi: Quomodo exsudationes item à partium levissimā excoriatione, sudores è serosa fiunt substantia, ut & si vulnere aut suppuratōne discindantur canaliculi, vel integræ planè tollantur partes, ut minimæ extremitates se invicem rursus invenire & coalescere, aut sanguinis circulatio possit restitui, quin & num continua foret verenda hæmoptysis, atque effunderetur sanguis in statu naturali vi compressus in bronchias; aut an eodem recrecant ordine oscula pristina, & eundem servent exquisitum corpusculorū coālitum partes reparandæ pluribus ibid. indigitat. §. 34. Docet dein ex ipsius suppositis modos varios secretionis sanguinis, & per varia glandularū cribra hinc inde in corpore trajectus, qui vix nūus prioribus sunt litigiosi, & requirit huc ante omnia membranarū seu tunicarū constitutionem, quæ ubique partium non est eadem, videturque fundamentum

habere cumprimis in tunicarum compositione arteriarum venarumque, quarum (1^a) est retiformis vel vasculosa, ut extima s. communis, sub cujus expansione frequentissime cuncta lymphatica originem suam trahere autumat. (2^a) glandulosa, alteri succedens, & in duas lamellas separabilis, à cujus varia texturâ & configuratione diversorum humorum in corpore secretionem deducit more Diapedetis fufius ab ipso aliquando describentæ. (3.) muscularis s. fibrata motum imprimis sanguinis progressivum in ultimis conservans partibus. (4.) interior tenuissima, nervosa & membranacea, immediatè uniens utriusque generis vasa sanguivela, reliquis à sero venientibus particulis, præterquam rubris, concedens transitum. Ex harum tunicarum diversâ texturâ, figura, compositione & terminatione in partibus omnes humorum à M. Sca. separationes derivat, quæ & Pathologiæ magnam affundunt lucem. §. 35. Agit de fine, utilitate atque necessitate αναφομίσεως. §. 36. Suam hypothelin L. B. commendat, defectus excusat, scribendi occasionem pandit, & *Quintiliani Lib. XII. cap. 6.* denique concludit verbis.

D. XIX. Ejusd. In Auditorio Collegii Regii *Schediasma Historico-Criticum I. de Numero & ordine Decem Persecutionum Ecclesiæ sub Imperatoribus Ethnicis*, publicæ συφιλολογέντων disquisitioni submisit *Johannes Daniel Ramus Melch. Fil.* Respond. *Petro Laurentii Hundesrupio* 2° pl. in 4. Cujus & secuturæ hoc summarium præmittitur: Proæmium, In quo Persecutiones Ecclesiæ tessera. Primò in Servatorem motæ, mox in Apostolos, deinceps in totam Ecclesiam scandalis Diaboli odio sparsis, bellisque Pseudo-Angelico & Judaico, Hæreticorumque insanis ausibus, sed extra sanguinis periculum adhuc positam. Donec arma movere cœperunt Imperatores Ethnici. Quorum furori prælusit Tiberius Claudius, Judæos, sub quibus Christianos comprehendi obiter notatur, Roma expellens. Occasionem præbuere ipsorum in Christianos calumniæ. Complementum addidère cœdes & latrocinia, exquisitissimis pœnarum generibus, exercita. Instituti ratio sistitur. II. Qui in catalogum persecutorum irreperunt, recensentur, sed examen progressui remittitur. Baronii Sulpitium reprehendentis αβλεψι. Dodwelli de paucitate Persecutorum ex Imperatoribus assertio ejusque fundamenta perfunctoriè saltem notatæ. III. Nær primus

mus Persecutor primo quinquennio bonus. Annus inceptæ & finitæ persecutionis dubiè determinatus. Scriptorum de hac persecutione testimonia. Pauli & Petri martyrium, de primario hujus persecutionis instrumento tunca molesta. Neronianæ persecutionis Universalitas contra Dodwellum, Gûrtlerum & Cuperum vindicata. Horum argumenta à Lœschero diluta. Noltra assertio Orosii testimonio nixa. Ejusdem vindiciæ. Aliud argumentum ex persecutionis causa. Quæ non tantum incendium urbis fuit, quod tamen ad alios, quàm qui Romæ degebant, posse extendi frustra à Dodwello & aliis negari monetur; sed & ipsa religio Christiana, Ethnicis execrabilis superstitio habita atque appellata, ceu ex Lactantio & Inscriptione Hispanica liquet.

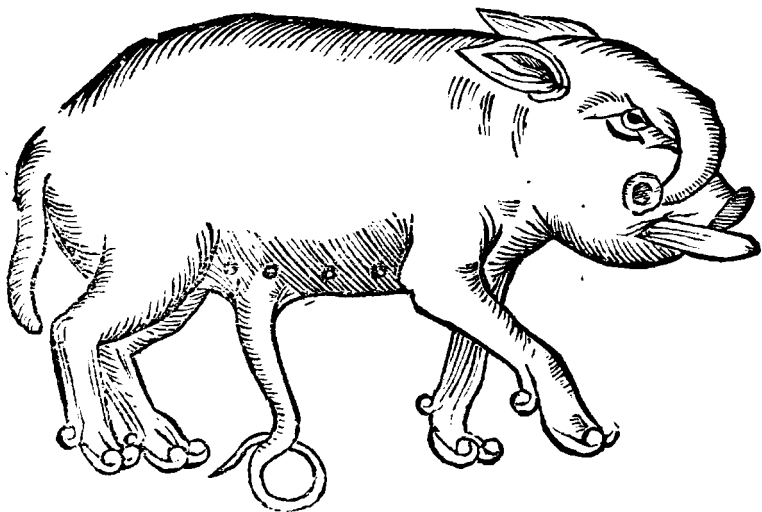
D. XX. *Ejusd.* In eodem Collegii Regii Auditorio, *Dissertationem Criticam de Behemoth*, publico Examini, pro Regiæ mensæ beneficio submitit *Clemens Schædel* Reg. Commun. Alumnus, Respond. *Canuto Juulstrupio*. 3. pl. in 4. Absolvitur 3. Capp. I. Cap. I. Sect. 1. voce Behemoth certum notari animal. 2. Rabbiorum de Behemoth, Tauro à Messia mactando, sententia perstringitur. 3. Sanctii de bove opinio refellitur. 4. Patrum & Scholasticorum per Behemoth Principem Diabolorum intelligentium ineptiæ notantur. 5. *Dan. Crameri* & *Sam. Bocharti* interpretamentum de Hippotamo discutitur. Cap. II. §. 1. Elephantem per Behemoth designari asseritur. 2. fuse probatur ex applicatione omnium in textu Jobæo prædicatorum. Cap. III. Objectionibus Bocharti responderetur. Idem argumentum olim tractatum à *Caspar. Læschero* dissert. *Physico-Philolog.* Lips. 1664. & *G. C. Kirchmayero* Dissert. de Behemoth & Leviathan, subjecta Zoologiæ Sperlingianæ, sed quarum copiam sibi negaram in præfat. queritur.

D. XXIII. *Ejusd.* in Ejusdem Collegii Regii auditorio *Thesis Metaphysicas loco Dissertationis ordinariæ* pro Regiæ Mensæ beneficio Examini Philosophantium submitit *Petrus Blucherus* Regiæ Commun. Alumnus, Respond. *Jano Coldingio*, *Japeti Filio* ½. pl. in 4.

Extractus ex literis Clariss. Viri Dn. Mich. Frider. Chemnitii de Stromberg, Med. D. & Phys. Aalburgensis in Iutia d. 28. Aug. A. 1703. ad Georg. Fridericum Francum de Frankenau Med. D. & PP. Hafniensem.

Anno 1703. d. 26. Aug. Aalburgi in Iutia sus sceta pariebat tres

tres porcellos, quorum unus monstrosus, reliqui naturales. Iste caput Elephantinum habebat, ubi è fronte propendebat proboscis in fine unico foramine prædita, forsan pro aëre captando, in medio vero proboscidis cavitatis officulum incurvum aliquod deprehendebatur. Sub proboscide oculus latebat satis magnus, ita ut utrinq; ad latera np. proboscidis spectatus duos mentiretur oculos; levata vero proboscide unus est, in quo tamen nullam pupillam deprehendere potui, sed instar vesiculæ rubræ compareret, ad sunt tamen duæ distinctæ palpebræ quasi in duobus oculis, in medio vero apparet manifeste non nisi unum esse. Os vero porci caret naribus, & est valde acutum sine cartilagine & osse, lingua magna & lata, utrinque serrata quodammodo & aspera, velut in anseribus aut anatibus. Ungulæ pedum sunt recurvatae ceu ex adjecta icone, rudi quidem penicillo delineata, conspicitur.

Immersi porcellum in vitrum cum olei terebinth. *ibi* quo possit commodius conservari, & Museo Vestro curiosissimo inferri. In superiore maxilla antèrius unus dens plane mobilis, & in utroq; latere circa finem itidem unus, uterque valde vacillans, in maxillæ inferioris utroq; latere pariter duo dentes.

NOVA LITERARIA. MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis MAJI, A. M DCC V.

ROSTOCHIL.

Die X. Martii Universitatis Rost. Rector *Matthias Steint* J. U. D. & Cod. PP. Funus *Gertrud Laurembergia*, Conjugis quondam *M. Christiani Hildebrandi*, Log. PP. Duc. FCTis Philosoph. ut & totius Acad. Senioris Programmate publico Latino indixit. (plag. 1. in 4to.)

Ex ejus vitæ curriculo illud notamus, *quod magna sedulitate sacrum Codicem evolverit, eamque exinde sibi promptitudinem conciliaverit, ut, instituto de rebus sacris discursu, illico ex sacris literis dicta probantia sine omni difficultate ac hesitatione allegare valuerit, citatis & libris, ubi continentur, & capitibus.*

Die XI. Martii Disputationem Physico-Medicam de Salubritate Aëris Rostochiensis, von der gesunden Luft zu Rostock / Präside Georgio Dethardingio, Med. Doct. ejusdemque ut & Mathem. superior, Prof. Publ. Ord. publico examini submitit Johannes Gerhard, Fridl. Megapolit. S. S. Th. & Ph. St. (constat 7½. plag. in 4to)

In Præfamine indicat Autor, se exemplis aliorum, licet admodum rariorum, Aërologiam tractantium, commotum, hoc tempore, quò hinc inde pestis metus urbes occupat, de Aëris Rostochienlis salubritate has conscripisse paginas. Tractationis autem ipsius CAP. I. agit *de Aëre in genere*, & missis variorum superfluis circa Aëris Essentiam factis descriptionibus ac quæstio-

R

nibus,

nibus, §. 1. citatis; potiùs §. 2. laudat conatus eorum, qui ser-
 vo huic fugitivo, mediante anthliâ pneumaticâ, compedes in-
 jicere docuerunt: illorumque experimentis innitens §. 3. Ae-
 rem definit, & particularum, quas ipsi tribuit, elasticarum na-
 turam, efficaciam & mutationes declarat. §. 4. Fontem illarum
 esse globum terraqueum, hujusque concreta magis minusve po-
 rola illas copiosissimè spargere, tam rationibus, quàm experi-
 mentis adductis, evincit; & §. 5. Indolem s. figuras particularum
 per inductionem elicit. Quanam Modificationes Atmospheræ
 ab Astris in genere §. 6. quæ verò in specie à Sole sint exspe-
 ctandæ §. 7. fusiùs examinat. Unde Atmospheræ mutatio cir-
 ca quatuor anni tempora? Æstatem sc. Hyemem, Ver & Au-
 tumnum? proveniat §. 8. Unde faciei ejus humidæ per Rorem, Ne-
 bulas, Nimbos, Imbres, Pluvias, Nivem, Grandinem & Prui-
 nam? Unde siccioris per frigus & calorem, metamorphoses
 oriuntur? §. 9. delineat: & cum omnes jam dictæ mutationes
 modo citius aut tardius, modo magis aut minus irruant pro Ae-
 ris motu progressivo, quem Naturæ Scrutatores Ventum no-
 minant, de ejus ordine & effectu pauca quædam annectit. CAP.
 II. *Salubritatem & Insalubritatem Aëris* complectitur; & §. 1. de
 Aëris necessitate ad servandam vitam, & alteratione in mor-
 bis per migrationem in alia loca, vel per correctionem ope sus-
 fimigiorum: §. 2. primùm de Viis, per quas Aër corpus no-
 strum ingreditur, np. Inspiratione, & aëris cum sanguine in
 pulmonibus connubio; Deglutitione; & per poros cutis Trans-
 itu: deinde de particulis quæ sanguini communicentur, num-
 ve illæ debeant esse elasticæ, nec ne? & ultimò de Effectibus
 aëris in corpore nostro obviis, sc. sanguinis motu intestino, at-
 que nutritione, prolixè differit. §. 3. Qualitatem aëris, & quo-
 modo illa per effluvia herbarum & florum aromatica salutaris,
 vel mineralium & metallifodinarum memphitide, aut locorum
 uliginosorum fœdis halitibus noxia reddi, aut animalium fœti-
 dorum præsentia, aut mortuorum cadaveribus inquinari possit
 §. 4. 5. 6. demonstrat. §. 7. Salubritatem & insalubritatem aëris
 quatenus à cœlo est, & in diversis zonis, torridâ sc. frigida &
 temperata, speciatim in plaga septentrionali existit §. 7. quate-

nus à Ventis , in hac vel illa terra spirantibus , dependet §. 8. vel quatenus ab hominibus ipsis eorumque consuetudine , dum alii tetro alii suavi delectant , derivari potest , §. 9. considerat , ac tandem §. 10. de commodis , quæ mens humana ex aëre capiat , ratiocinatur. CAP. III. *Salubritati Aeris Rostochiensis* dicatum est , ejusque §. 1. Etymologiam nominis Rostochii ; §. 2. Urbis situm in Ducatu Mecklenb. §. 3. Elevationem poli ; §. 4. Solum §. 5. Primordia , incrementa & decrementa civitatis ; §. 6. Academia antiquitatem continet. Posthæc criteria salubris vel insalubris aëris Rostochio applicat , dum §. 7. Situm ejus in temperata regione , §. 8. optimam soli cui incumbit conditionem , extollit. §. 9. Respondet illis , quæ de noxia Maris Balthici vicinitate , atque exinde proveniente Scorbuto , à malevolis objici queant. §. 10. Salubritatem aëris Rostochiensis incolarum vigore corporis , proceritate , membrorum symmetriâ , formâ , longævitate , foeminarum fertilitate , atque mentis bonâ indole , comprobat : & §. 11. de Eruditis Rostochii prognatis ; §. 12. de Valitudine morbisque incolarum quædam affert : tandemque §. 13. Rostochium olim ab exteris , sanitatis gratiâ , tq. Asylum , fuisse quæsitum , testimoniis roborat. Adjectus est , pro meliori rerum in hac dissertatione peractarum , inventione (repetitione) *Index*.

D. XIV. Ejusd. D. Henr. Ascanius Engelke / PP. *Dissertationum Theologicarum in B. Schomeri Collegium Anti-Socinianum Duodecimam exhibentem Cap. XVIII de S. Cæna , & Cap. XIX. de Ecclesia & Eccles. Ministris* , Respondente *Antonio Boldewin. Kling/ Haderslebia-Holf.* (pl. 34.)

Circa finem hujus Mensis prædiit Meditatio Sacramentalis de tribus Baptismi partibus *Aqua , Spiritu , Verbo* , Auctore *Johanne Meineke* , Eccles. Ramböens. Pastore. (pl. 22. in 4to.)

Præfationem *D. Joh. Fechtii* huic meditationi præfixam esse deprehendimus , quam , quia nonnullas quæstiones , argumento huic familiares , pertractat , paulò penitius inspiciemus. In ea verò ex variis in Ministerio Ecclesiastico , quò jam quadraginta ferme annos fungitur , sibi oblatis circa S. Baptismi administrationem calibus , unum hisce verbis conceptum adducit : “ Distat uno Durlace milliari pagus , cui Langensteinbach nomen est , ubi”

"cum ædituo nasceretur infans, eâ corporis infirmitate, quæ
 "proximam minaretur mortem, obstetrix eâ de re monet paren-
 "tem, jubetque sine ullâ interposita morâ eundem tingere sa-
 "cro lavacro. Ædituus, quanquam sacris ejusmodi actionibus
 "quotidie adstitisset, conspexissetque, quo pacto quibusque ver-
 "bis baptizarentur infantes, animo tamen ex inopinato casu
 "anxius & ignarus, quid ageret, adprehenso, quod ad manus
 "forte fortunâ fuerat, vitro, vinoque, quo repletum erat, in ca-
 "put infantis effuso, isthæc tantum verba pronuntiavit: *In no-*
 "*mine Patris, Filii & Spiritus Sancti.* Integrum præterit mensis spa-
 "tium, antequam illæ facti circumstantiæ emanarent in publi-
 "cum, & interea infans receptis viribus in ædem sacram deporta-
 "tus mulieresq; quæ parienti & baptizanti adstiterant, pro more
 "& juxta manuductionem Ordinationis Ecclesiasticæ interroga-
 "tæ, consueto ritu baptizatum esse infantem responderunt. Re-
 "verò postea accuratius exploratâ, & erroribus in baptizando
 "commisissis cognitis triplicem enatam sibi fuisse quæstionem di-
 "cit. " I. *Utrum magis consultum esset, in summo necessitatis casu ab ob-*
stetrice baptismum, quàm ab ullo presentium alio, administrari? Quam
 ita decedit, ut, adductâ prius Dannhaueri sexum nobiliorem &
 infantis patrem respiciente sententia, obstetrices benè antea in-
 formatas rationibus, quas insimul affert, validis inductus præ-
 ferat. II. *Utrum, si aquæ elemento baptizatus fuisset æditui infans, ra-*
tus validusque fuisset baptismus, etsi verba, quibus ex instituto Christi
baptizari debet, non fuerint integrè recitata, omisiss nempè iis, quæ ta-
men videntur esse præcipua: ego baptizo te? Ad quam, asserto
 prius, vino baptizatum non esse baptizatum; & materiam ter-
 restrem in aliam quamlibet non posse converti, negando respon-
 det, & ne latum quidem unguem à verbis devianum esse cum D.
 Finckio existimat. III. *An validus sit baptismus, qui administratur*
aquâ, per consecrationem præcedentem non benedictâ, cum verba illa:
 ego baptizo te, applicatoria potius videantur, quàm ut consecrationem
 in se ipsa complectantur? Præsupposito, quod in sola verborum in-
 stitutionis repetitione consecratio consistat, non rejectis tamen
 reliquis, si adsint precibus, & asserta quæsiiti hujus: *Annon vel*
equum sit vel necessarium, ut ante applicatum subiecto baptismum, ele-

mentum aqua, vel per integræ institutionis, non partis tantum illius, solennem repetitionem nimirum: Euntes docete omnes gentes, baptizantes &c. vel per annexam simul precationem, ut Spiritum S. cum lavacro aqua abundanter in baptizandum per Jesum Christum effundere, perque ipsius gratiam justum eundem & heredem efficere velit æternæ vitæ, ad ipsum baptismi actum prepararetur & sanctificetur? æquitate, negataque necessitate, negativam amplectitur, dicitque, hæc omiſſa, ministri actionem quilibet potius aliud fore, quam Sacramentum. Tandem ad præsentis Meditationis Autorem, quem ad eam conscribendam Fechtius noster excitaverat, delabitur, ejusque in hac adhibitam dexteritatem & industriam deprædicat. Sed adeamus nunc quoque Autoris Præfationem. In hac primò ille evincit, adesse Spiritum S. in baptismo præsentem per modum materiæ, quæ effunditur, quâ abluimur, quâ baptizamar; deinde occasionem Scripti hujus ostendit. Ediderat sc. superiori seculo nimirum A. 1697. Gustrovii opusculum de *Baptismi materia cœlesti*, quod cum vidisset Fechtius invitavit eum ad solvendas quasdam alias, pariter ad Sacramentum baptismi spectantes, quæstiones, cujus invitationi obtemperaturus modò dictum opusculum aliâ licet facie, planè novum, plurimisque in locis correctum atque auctum denuò prodire fecit. Pertractantur verò in illo Quæstiones sequentes: I. Quàm sit (postquam omnes & singulos redemit Christus) omnibus ac singulis hominibus necessarius Spiritus S. *p. 5. sqq.* II. Quibus DEUS medietis utatur donandi nobis S. suum Spiritum? *p. 28. sqq.* III. Vel litne DEUS, in baptismo (medio Spiritus S. adipiscendi haud exiguo) certam quandam adhiberi materiam, qua sine S. suum Spiritum dare baptizandis nolit? *p. 42. sqq.* IV. Si Spiritus mediante aquâ, ergone (quemadmodum in S. Cœna corpus & sanguis Christi, ita in Baptismo Spiritus S.) ad modum cœlestis materiæ effundatur? *p. 51. sqq.* V. Deturne præter Spiritum S. adhuc alia quædam, eaque cœlestis, materia in Baptismo? *p. 88. sqq.* VI. Nihilne (quum verbo opponantur Sacramenta) in Sacramentis detur absque verbo, adeoque sine verbo ad aquam Spiritus, ad panem & vinum corpus & sanguis Christi, haud accedant? *p. 96. sqq.* VII. Quodnam sit proprium cujusque Sacramen-

ti verbum ? p. 109. *sqq.* VIII. Quid fiat de Oratione Dominica, numne & ista in Sacramentis ad Consecrationem formaliter & strictè dictam aliquid conferat ? p. 117. *sqq.* IX. Consecrationis effectus, unio, quid sit, & quàm sit brevis ? p. 133. *sqq.*

STARGARDIÆ.

D. XIX. *Januar.* In Memoriam Coronationis FRIDERICI, Regis Prussiæ, *Joach. Frid. Schmidt* / SS. Theol. Doct. Prof. & Rect. Resp. *Christiani Borckenhagen* / Stargard, ex 1. *Petr. II.* 17. de *Deo simendo*, & *Rege honorando* Dissertationem Theologicam proposuit, (pl. 4.)

Idem *J. Frid. Schmidt* / A. 1704. d. 20. Jan. Sermonem funebrem in exequiis *Nicolai Benedicti Pascha*, Collegii Gröningiani Prof. Publ. ejusdemque & Scholæ Rect. per XXVIII. annos ex 1. *Cor. XIII.* 8. 9. 10. habuit (pl. 5 $\frac{1}{2}$.) in fol.) Ex adjecto in fine *Pascha* vitæ curriculo (pl. 2 $\frac{1}{2}$.) potiora excerpemus : Natus est A. 1643. d. 4. Dec. imminente hora prima postmeridiana Zittaviæ. Pater ipsius fuit *Nicolaus Procopius Pascha*, apud Zittavienses Archi-Diaconus ad St. Johannis. Mater verò *Dorothea Profeltin*. Avus *M. Joachim Pascha*, Pastor apud Zittaviens. ad St. Joh. primarius, in numerum relatus præstantium illorum virorum in Marchia natorum, quorum icones, cura Viri de patria maximè meriti, *Martini Friderici Seidelii*, Consilarii Brandenburgici ex ære expressæ, publicæ luci expositæ. Avia *Ursula*, *Urbani Hoffmanni*, Superintend. & Pastoris Rupinensis filia. Proavus *Joachim Pascha*, Berolini fuit Præpositus, & Elect. Brandenburg. JOACHIMO II. à concionibus aulicis ac consiliis ecclesiasticis, tandem General. Marchiæ Superintendens. Abavus *Martinus Pascha*, civis Neo-Rupinens. Avus lineæ maternæ *Georg Profeldt*, Ecclesiastæ munere functus est apud Chemnicenses in Bohemia. Præceptoribus, interque eos *Elia Weisso*, *Christiani Weissi*, Rectoris Zittaviensis celeberrimi, Patri traditus tantos fecit progressus, ut A. 1664. Wittebergam petere dignus fuerit habitus. Variis antea eruditionis Philosophicæ speciminibus editis A. 1666. d. 15. Oct. in ordinem Magistrorum cooptatus fuit, A. 1671. d. 12. Julii in numerum Philosophiæ Adjunctorum est receptus.

Anno

Anno 1674. dignitas Professoris Log. & Metaphys. extraord. in Acad. Gryphiswald & A. 1677. Superintendentis & Pastoris Seydentis à D. Calovio oblata fuit, maluit tamen juventutis informandæ operam suscipere. Hinc eod. tempore Stargardiam vocatus Professor & Rector in Collegio Gröningiano & Schola abiit. A. 1678. d. 10. Jun. Dorotheæ Sophiæ, *M. Martini Löperi*, Past. ad Æd. Spirit. S. filiæ junctus fuit, ex qua suscepit septem liberos, ex quibus natus maximus *Joach. Wilhelmus* Med. Doctor est. Disputavit in Academiis quinquagies septies. Dissertationes verò, quas Wittebergæ adhuc de rebus habuit metaphysicis, in unum collectæ volumen prodierunt titulo *Collegii Ontologici Thetico-axiomatice Præfatio*. Dignum est habitum iterata impressione, prior editio extat in quarto; posterior in octavo, titulo nonnihil mutato, qui est *Ontologia Thetico-axiomatice. Compendium etiam edidit Logicum*. In Manuale Scharfianum conscripsit *Quæstiones extemporales*. Dolendum autem priorem tantum partem luci esse expositam. Artis numerandæ specimen etiam communicare cum posteris voluit, dum lingua vernacula Arithmeticam concinnavit, cui titulus: *Kurzer Unterricht von der Arithmethick. Arithmetica autem Curiosa*, & alia ab ipso confecta MSS. latent adhuc inedita, digna, quæ doctorem proponantur oculis. Plurimas Disputationes Stargardiæ habuit. Notatu dignum benignissimæ Dei in B. defunctum voluntatis est exemplum, quod in ejus vitæ Curriculo legitur: Habuit nimirum Anno 1671. Wittebergæ in ædibus *Saueresfigii Museum*: per quietem verò admonitus de hospitio mutando: Id quod etiam fecit, & quatuor hebdomadibus post tota domus ingenti conflagravit incendio, quo unâ quinque periére homines. Eademque Dei voluntate sic dirigente beata morte decessit d. 2. Januar. manè inter horam 4. & 5. natus annos LX mensem I. & dies VII.

REGIOMONTI.

Quas hæcenus sigillatim commemoravimus Disputationes Logicas, nunc Auctor auctiores hoc titulo prodire fecit:

M. Pauli Raben Profess. Regiom. *Primitiæ Professionis Logico-Metaphysica, sive Commentarii in Librâ Categoriarum Aristotelis, Lectioni-*

tionibus publicis primi Semestris à Professione hac suscepta in calamum non modò Auditoribus suis dictati, sed & novem Disputationibus publicis ventilati, nunc in usum studiosæ juventutis auctiores recusi, præmissò ex Discursibus in Commentarios hosce Proœmiò de *Authore libri Categoriarum*, & de *Distinctione librorum Aristotelis in Exotericos & Acroamaticos*. Et addita Appendice genuina: I. Orationis de *Novellis Philosophiis* eorumque *Philosophia*, Præfationis loco ante Disputationem Inauguralem pro Loco novæ hujus Professionis publicè habitæ. II. Præfationum Disputationibus aliis publicis antehac præmissarum, in quibus singulis quæstio aliqua Philosophica dilucide discutitur, cum Indicibus necessariis. Regiomonti A. MDCCIV. Ex Officina Georgiana. (1. Alph. pl. 17½. in 4to.)

Prodiit haud ita pridem Quaternio Concionum, qui hoc titulo gaudet:

D. *Bernhard von Sanden* / Königl. Preussisch. Bischoffs / Oberg. Hoff-Predigers und Prof. Theol-Primar. Predigten über die 4. Advents Evangelia, nebst einem Anhange von dem verfallenen Christenthum / von dem Wohl- u. Sel. Autore A. MDCCII. in der Königl. Preussisch. Residentz-Kirche gehalten / von ihm selbst aufgesetzt und zum Druck gegeben / Königsberg. (pl. 9. in 4to.)

D. XXII. Sept. M. Mich. Schreiber / Eloqu. & Hist. PP. Bibliothec. Wallenrod. in fun. *Tobie Schweichel* / Past. Brandenburg. concinnavit Progr. funebre, cujus titulus: Traur- und Trost-Geseln. (pl. 2.)

D. XVIII. Oct. idem fecit in fun. *Danielis Stobbe*, Senatoris & Camer. Lœbnicens. (pl. 2.)

D. XIX. Januar. Idem in anniversaria *Corone Prutenica* solennitate habuit Orationem de *Gemmis in Cidari hac aurea relucentibus*, quem excepit *Frider. Emanuel à Troben*, Nob. Pruss. habita Oratione de Emblemate, quo Corona Regis FRIDERICI inter aureos solis radios apricata hoc lemmate decorabatur: JUBAR CUM FOENORE REDDIT. Oratio ipsa typis excusa est. (pl. 3.) Præcesserat Programmata invitatorium de more triumphatorum apud

apud Romanos , qui coronam in ædem Jovis deferre , ibidemque consecrare solebant.

Eod. die in funere Anna Ringeltaubæ , M. Joh. Thillii , Conjugis , in puerperio denatæ : Heiliches Tauben-Opffer / welches sie in ihrer durch den Todt geschehenen völligen Reinigung und Kirchgang in den Tempel des Himmels dem Allerhöchsten dargestellt. (pl. 2.)

D. XXII. Ejusd. in fun. Maria Rockie , Valentini Piesch , Pharmacopæi Aulici , applicavit verba ex Cant. III. idiomate germanico , cujus hæc est Epigraphe : Heilige Verwunderungs-Frage Cant. III. 6. welche aus ihrem Leben / und erfolgten seel. Tods hat erörtern wollen &c. (pl. 2.)

D. 1. Febr. in funere Henrici Kenckelii , Scabinatus Palæop. Assess. Stern und Glück der Kinder Gottes. (pl. 1.)

D. XII. Ejusd. in fun. Danielis Kalau , S. R. M. Aulici Confiliarii , nec non Rerum bellic. Commiss. Rechtschaffene Vorberereitung zum Tode. (pl. 2.)

D. II. Marr. in fun. Gertrudis , natalibus Eißleræ B. Petri Molteri , Med. D. & PP. Viduæ , Poëtriæ Laureatæ ; Unverwetzlicher Boorbeer-Krank. (pl. 2.)

Nata est Parente *M. Eißlero* , Log. & Metaph. PP. nec non Colleg. & Convict. Insp. Prim. matre *Elisabetha* , *M. Weieri* , Hilt. PP. Acad. Sen. & Bibliothecar. Aulic. filia in thalamum ducta A. 1656. d. 14. Febr. quum vix XIV. ætatis annum esset emensa : liberor. XV. mater , A. 1686. vidua facta. A. 1671. in Ordinem Carpophorum recepta , *Mornille* dicta , & *Veronica* donata à Floridano est , hoc cum lemmate : Der Himmel im Herzen gebildet. Denata d. 16. Febr. vitæ summa LXIII. ann. IV. mens. & III. d. excurret.

D. V. Ejusd. De Efficacia verbi divini Disputationem , pro Loco Professionis Extraord. in Theologia obtinendo , ventilavit Christoph. Conrad. Garizius , S. Theol. D. Respond. Salam. Theoph. Poëman Pesaropio , Gedan Boruss. (pl. 2.)

D. XII. Ejusdem Joh. Fridericus Starcke / Med. D. & P. P. designatus , Respondente Jacobo Sincfenau / Mariæb. Pruss. pro Receptione in Facultatem Medicam de Dysenteria Disputationem

habuit, quâ *Etymologia & Synonymiâ* tam græcâ quàm germanicâ §. 1. traditis; §. 2. Signa Diagnostica hujus affectûs dupliciâ, tam quæ Dysenteriam imminere quàm quæ eam jam præsentem adesse indicant, recenset: ex quibus & excrementorum imprimis ratione, Authores non paucos authoritate Galeni inductos tres Dysenteriæ gradus statuere, refertur, & quid de veritate horum sentiendum sit, infra fusiùs se docturum promittit. Monet item his signis varia alia Symptomata supervenire, quæ tamen non semper omnia, sed mox plurima, mox ex his pauciora adfint. §. 3. antequam ad signa quibus cognoscitur an tenuia, an verò crassa intestina in Dysenteriâ sint affecta, progrediatur, quædam de parte affectâ in Dysenteriâ primariâ & secundariâ præmittit; atque duplicem in hoc Affectu adesse morbum, alterum sanguinis primarium, alterum intestinorum secundarium, tum authoritate Medicorum præcipuorum, tum rationibus variis probat §. 4. in causam Dysenteriæ proximam inquirat, quam Veteres & plurimos Recentiorum Intestinorum ulcus vel exulcerationem esse, rationibus sat prægnantibus & avtopsiâ in cadaveribus Dysentericorum dissectis, demonstrare velle ostendit. §. 5. tamen, non deesse etiam quosdam Recentiorum, qui contrariam sententiam fovent, in Dysenteriâ scilicet etiam jam factâ ulcus non adesse, nec causam ejus proximam esse Intestinorum exulcerationem subjungit: variorum Authoritates & rationes quibus hanc suam sententiam tanquam fulcris stabiliunt, in medium producit: cui sententiæ Ipse quoque Author subscribit §. 6. Authoritates & rationes Adversariorum contrariis authoritatibus atque rationibus oppugnat. §. 7. Duplicem causam proximam in Dysenteriâ agnoscit: alteram *primariam & immediatam* quidem, vel feri mucosi vel aliorum pravorum humorum vel sanguinis abscissionem & secretionem, à tota sanguinis circulantis massa, quæ sequitur statim nimiam sanguinis perturbationem & ejus præternaturalem fermentationem & dissolutionem colliquativam; *Alteram secundariam*: scilicet fibrarum nervearum Intestinorum nimiam vellicationem, irritationem, & stimulationem, ab humoribus acidis, austereis & acerbis, à sanguine secretis inductum, quâ fibræ spirales, motum peristalticum Ventr-

culi

culi & Intestinatorum instituentes, concitatori motu moventur, & celerius humores, ad cavitatem intestinalis tubi delati propelluntur, & tandem per anum expelluntur. *Causam mediatam* porro statuit quodcumque peregrinum pertinaciter intestinis adhærens, & suis cuspidibus & spiculis, fibras intestinatorum nerveas vehementer vellicans, & impetuosè stimulans: *Causas remotiores* verò, omnia ista, quæ massam sanguineam depravare, & inficere valent, quales sunt cibi viscosi, crudi, acidi, austeri, &c. Esus fructuum æstivorum &c. quo & assumpta purgantia vel Dractica vel malè preparata, Inunctio præ juncturarum intempestiva, & similia referuntur, statuit. §. 8. Dysenteriam (1) in *levem & gravem*; ad *levem Benignam*, ad *gravem Malignam* referendo: (2) in *privatam & publicam* hancque iterum in *Epidemicam & Endemicam* (3) in *primogeniam & postgeniam*, quæ rursus in *Criticam & Symptomaticam* dividitur (4) denique in *brevem & diuturnam*, distinguit. §. 9. Ad Prognostica quod attinet, Signa quæ Dysenteriam, gravem, periculosam, longam & lethalem, quæ item non periculosam aut lethalem indicant, recenset. §. 10. pro Causarum varietate, quæ medicamenta indicentur, enumerat, & §. 11. Omissis omnibus purgantibus, quod rarissimè cum fructu adhibeantur, cum augeant sanguinis fermentationem, & fibras nerveas Intestinatorum magis, tantquam crabrones, irritent; Rejctis etiam Emeticis, cum humores peccantes facilè ad Ventericulum & superiora Intestina trahant, & alvi dejectiones frequentiores reddant; varias Remediorum formulas, ex balsamicis & stypticis, pro singulis Causarum Indicationibus, suppeditat. §. 12. Symptomata atrocia urgentia recenset (1) *ipsa tormina* (2) *Vomitum* (3) *Singultum*, (4) *Tenesmum* (5) *Ulcus & gangrenam*, & contra singula convenientia remedia subnectit. §. 13. quæ & qualis Diætâ juxta sex res naturales instituenda sit docet, & Tractatum claudit. (*constat plag. 4. in 410*)

D. XVIII. Ejusd. M. Joh. Iriderus, Regiom. Pruss. pro Receptione in Fctem Philosoph. disputavit de *Aristotelis Religione*, contra *Judaorum traditionem*, Resp. Joh. Behm, Holland. Pruss. (pl. 4.)

D. XIX. Ejusd. Præfide paulò ante nominato D. Gerizio,
S 2 Dispu-

Disputationem de *Efficacia Sacramentorum*, publicæ ventilationi subjecit *Balthasar Boy*, Reg. Pruss (pl. 2.)

D. XXVI. Ejusd. Præside jam jam adducto *D. Starckio*, & Resp. *Jacobo Sincenau* / Mariæ Pruss. habita est pro Loco Profess. Extr. Disputatio Medica de *Suffocatione ex liquore recenter fermentante*. (pl. 3½.)

In Proœmio præmissis de respirationis necessitate & quatuor ejus lætionis modis ratio instituti redditur, §. 1. Etymologia vocis tam græca quàm latina, & §. 2. Homonymia vocabuli suffocationis proponitur, ubi simul quindecim suffocationis species enumerantur, & ad ipsam disputationem transitur. §. 3. Demonstratur homines ab effluviis vini & cerevisiæ fermentantium suffocari posse tam ratione, quàm experientia Zacut. Lulit. Camerar. Petr. Borell. §. 4. Signa diagnostica præsentis affectus traduntur §. 5. de pulmonum substantia & officio in respiratione, in qua se habent ad aëris receptionem & expulsionem purè passivè. §. 6. & 7. in naturam aëris imprimis atmosphæici inquiritur, ejusque gravitas atque elasticitas nec non in suas distinctas regiones divisio breviter explicantur. §. 8. de respiratione agitur, ubi data actionum humanarum divisione respiratio actio ex voluntaria & automatica mixta dicitur atque exponitur, qua ratione aër in pulmones recipiatur atque ex iis iterum expellatur, & quem habeat usum. §. 9. causa proxima evolvitur, quam constituunt particule volatiles, sulphureæ, narcotice, ex liquoribus fermentescibilibus, vini sc. & cerevisiæ exhalantes quæ figunt activitatem aëris ad sanguinis spiritualescentiam requisitam, unde spiritus tam vitales, quàm animales quasi extinguuntur, atq; motus sanguinis uterq; impeditur. Quæ omnia ulterius duobus similibus illustrantur. Quod verò in vino & cerevisia ejusmodi partes volatiles, sulphureæ, narcotice reperiantur probatur de utroq; seorsim 1) ratione, 2) auctoritate Hipp. 3) experientia Forest: Roosteri apud Bonet. in Medic. Sept. Zacut. Lulit. Bartholin. §. 10. Causæ remotæ præcedentes enumerantur. §. 11. Prognosis traditur & monstratur, quod 1) quoniam morbus hic præceps sit, celeri egeat cura 2) quod spuma circa os in hoc affectu sit certum vitæ non reddituræ signum, quamvis

vis ab aliis in dubium vocetur. §. 12. Curatio instituitur medicamentis tam externis quàm & internis, ut & remediis è chirurgia petitis ubi etiam variæ traduntur remediorum formulæ. §. 13. Diætetica in hoc affectu secundum sic dictas res non naturales præscribitur.

D. XXVII. Ejusd. Sub Præf. Petri Schwimmeri, U. J. L. & PP. Resp. Frid. Emanuel à Froben Nob. Pruss. Disp. de Judice Feudali habuit, quæ Disputatio in quatuor capita est distributa CAP. I. de Judice Feudali in genere (pl. 6)

Ubi significatione vocis exposita §. 1. sqq. Judex dividitur pro diversitate Jurisdictionis in ordinarium & extraordinarium: ecclesiasticum & secularem: hic iterum in Criminalem & Civilem: Civilis rursus in allodiale & feudalem, qui controversias Feudales examinare, easque decidere potest §. 7. CAP. II. *exhibet Causas in quibus Dominus feudi judicat.* Pro diversitate causarum Feudalium, diversos quoque esse judices, & si inter convasallos controversia sit Dominum judicem competentem esse dicitur in §. 1. &, si plures ejusdem Feudi litigiosi sint Domini, omnes judices esse §. 3. etiamsi Dominus sit laicus, Vassalli vero litigantes Clerici §. 4. aut Dominus alium agnoscat superiorem, paresque Curia habeat §. 5. vel Vassallis litigantibus conditione par aut inferior sit §. 6. aut privatus vel rusticus sit §. 7. Vel Fœmina §. 8. & licet alteruter litigantium persona sit privilegiata §. 9. aut in isto loco ubi Dominus jus dicit, non habeat domicilium habitationis aut de feudo litigioso nondum investitus sit, aut juramentum fidelitatis præstiterit §. 10. Ut Domini Jurisdictio competens sit, nihil interesse dicitur, quale sit feudum litigiosum, qualisque actio §. 12. istamque Jurisdictionem Domini Vassallos invito domino non posse prorogari §. 13. sed si alibi litigantes à Domino admoniti, à lite nollent desistere, feudo propterea illos privari posse §. 14. Jurisdictio ista feudalis ordinaria esse dicitur §. 15. Excipiuntur causæ Vassallorum litigantium in quibus Domino non competit Jurisdictio: si scilicet alteruter litigantium feudum litigiosum novum esse contendat, vel feudum esse neget, vel si his Vassallorum quoque Domini commodum vel incommodum concernat: vel Dominus

alterutri litigantium sit Consanguineus &c. inter Convasallos lis sit circa rem allodiam, §. 16. CAP. III. *exhibet causas in quibus pares curiæ judicant.* Horum Jurisdictio Competens esse dicitur, quando lis est inter Dominum & Vasallum §. 1. Unde pares Curia dicantur? §. 2. In Causa Domini iudices sunt pares curiæ immediati, non mediati §. 3. qui feudum aliquod realiter possident, non, qui spem saltem habent succedendi aut simultaneousè duntaxat investiri §. 4. qui pares sunt ejusdem Curia, non qui diversæ §. 5. qui habiles sunt §. 6. 7. quibus competit Jurisdictio siue Dominus sit actor siue reus, siue Controversia principaliter siue per consequentiam concernat Dominum: siue ipsi lis sit cum immediato siue cum mediato Vasallo &c. §. 8. Et quidem omnibus Curia paribus non vero tantum electis ista Jurisdictio à Lege concessa esse dicitur §. 9. Nisi quidam ex paribus per Compromissum Domini & Vasalli eligantur §. 10. Ubi tamen Domini electio ordine prior, & postea sequi debet Vasalli electio, nisi aliter conventum §. 11. Quot pares Dominus elegerit iudices, tot, non plures, & Vasallus cum Domino litigaturus eligere tenetur §. 12. Vasallo in mora eligendi existente, pares à Domino electi soli judicent §. 13. Electi non possunt se excusare à munere judicandi, & non tenentur novum juramentum præstare. Aliquando una cum paribus & Dominus iudex est, quando dubitatur an paribus, an vera Domino competat cognitio §. 14. CAP. IV. *exhibet Causas ubi nonnunquam Ordinarius iudex: nonnunquam arbiter judicat.* Judici Ordinario competere Jurisdictio dicitur (1) quando de feudo nondum constituto sed promisso controversitur inter Dominum & eum cui facta promissio est (2) quando Dominus & Vasallus inter se litigantes in Ordinarium iudicem compromittunt (3) quando pares deficiunt (4) quando fructus feudi separatim petuntur §. 1. (5) quando pares omnes testes sunt & non superlunt alii qui iudicis officio fungi queant (6) quando Dominus ab extraneo convenitur (7) quando Vasallus se talem esse inficiatur (8) quando Vasalli litigantes diversos habent Dominos (9) quando lis inter Dominum & Vasallum est Criminalis &c. §. 2. De feudo licitum esse compromissum dicitur §. 3. modo id Dominus com-

proba-

probaverit, §. 4. ejus consensu deficiente compromissum non valere dicitur, nisi ipsius præjudicium non concernat §. 5. sententia enim arbitri Domino non præjudicat nisi arbiter domino consentiente sit constitutus §. 6.

HOLMIÆ.

Biblia Svecana, quorum bis antea scil. *T. II. mens. Jan. p. 14.* & *T. IV. mens. Januar. p. 12.* mentionem fecimus, superiori demum annò in publicum sunt emissa; titulus ita habet:

BIBLIA, thet ær all then Helliga Skrift paa Svenscha / effter Rönung Carl den Edists Befalning / med förrige Editioner jämsföerd / Summarier og Marginalier öfversedde / Concordantier och Menmaerkeningar föröckade; Nyn Register / och Biblist Inledaefning / indraettade; med mera / som företalet närmare Uttydssar. i. e. *BIBLIA*, sive tota Scriptura Sacra Svecicè, jussu Regis Caroli XII. cum editionibus prioribus collata, summariis & marginalibus revisis, Concordantiis & Annotationibus auctis, aliisque, quæ Præfatio prolixius docet, additis. Stockholmiae, ex typographia beati H. Keyfers, A. 1703. in fol. Reg. Constant Alphab. 6. cum mappis Geographicis, delineatione Templi Hierosolymitani, aliisque tabulis æri nitidissimè incisis.

Quæ de hac versione plura, ut & de prioribus Bibliorum in Svecicam linguam translationibus dici possent, vid. in Actis Erud. Lips. A. 1704. mens. Aug. p. 241. seqq.

Circa finem Anni proximè elapsi defunctum accepimus *M. Benedictum Cameen*, *Wermelandiæ Dalicæque Superintendentem*, *Consistorii Carlstadiensis Præsidem*, & *Gymnasii ibidem Ephorum*.

UPSALIÆ.

Ex quo ultimo *T. II. Nov. Lit. p. 204.* *Academia Upsalensis* faciem repræsentavimus, ita eam mutatam accepimus:

Theologicam Facultatem, præter *Diurbergium* antea memoratum, absolvunt:

Johannes Palmroth, SS. Theol. Licent. &

Johannes Esbergius, SS. Theol. Doct.

Prima.

Primarii autem Professoris Theol. locus ab excessu *NORMAN-
ni* vacavit hactenus.

In Facultate Juridica *Carolo Lundio* accessit in locum *Auripilii* iussu
Johannes Refelius Juris Rom. Prof.

Medici iidem qui antea.

Facultati autem Philosophicæ accedere :

Johannes à Bellmann, Eloq. Prof. & Acad. h. t. Rector,

Petrus Elvius, Mathes. Prof.

Olaus Celsius, Græcæ L. Prof.

Daniel Lundius, Orient. Lingg. Prof.

Fabianus Törner, Philos. Theor. Prof.

Johannes Eenberg, Design. Philos. Pract. Prof. qui nu-
per publico dedit Scriptum, cui Titulus;

*Kort Berättelse af the mærcsværdigste Saker / som för the fræms-
mande aere att besee och spernimma uti Upsala Stadh / och næst
omgrænsende Ötter &c. i. e. Brevi narratio rerum memorabilium,
quæ à peregrinis æstimari solent Upsalia, & in vicinia ejusdem, Ad-
dita sunt Icones necessariae, ut & de nupero funesto incendio urbis
Upsalensis relatio. Upsalia 1704, in 12mo pl. 16. Recensuerunt
illam Collectores Actorum Erud. Lipsiens. mens. Aug. 1704,
p. 337.*

Bibliothecarii munere hodie fungitur *Ericus Benzeli* *Erici*
Archi-Episc. Upsal. fil. cujus, præter *Homiliam Chrysostomi versione
ac notis illustratam*, & sub præsidio *B. D. Laur. Norrmanni* (v. N. L.
Tom. VII,) de emittendo in publicum *Philonis Lib. IV, de LL. spec-
cial. Decalogi* hactenus inedit. promissi mentionem fecimus Anno
1702, mens. Julio. p. 199. Ejusdem *Monumenta Ecclesiæ Svecanæ* jam
sub prælo sudare perhibent.

Præterea *Johannes Kemper* Ling. Rabbin. Prof. Extraord.
Academiæ reliquit *Jesperus Svedberg* SS. Theol. D. & Prof.
Prim. ad Diœceſeos Scarenſis Episcopatum vocatus, qui ante
abitus Disputationem Inauguralem d. 2. Maji 1703, habuit de
Ministriſti fidelis officio in Epistola ad Titum representato, excusam in
8vo pl. 47. In cujus Præfatione similem *Commentarium in utram-
que ad Timotheum Epistolam* promisit.

Excesſe.

Exceſſerunt autem è vivis : (1) *Laurentius Norrmannus*, antea Theol. Prof. Prim. & Acad. Bibliothecarius, jam vero ad Episcopatum Gothoburgensem vocatus, anno æt. 52. d. 21. Maji, 1703. Natus est A. 1651: in Sudermannia Sveciæ Provincia, Patre *Joh. Norrmanno*, summo reddituum Curatore Celsiss. Comitum gentis Oxenstierniæ. Jactis in patrio Stregnesiensium Gymnasio fundamentis, studia humaniora Upsaliæ, deinde etiam apud externos, in Germania, Belgio & Anglia excoluit. Domum reversus, Secretarii apud Comitem *Magnum Gabrielem de la Gardie* munus obiit, & Collegii Regii Antiquitatum Aſſessor est constitutus. Posthæc Extraordinarius Philosophiæ & LL. Græcæ & Orient. Prof. in Acad. Upsalensi, & mox etiam Ordinarius in Londinensi Scanorum, adjecta Bibliothecæ præfectura, est designatus; sed Upsaliæ retentus, ibidem Logices ac Metaphysices primò, deinde Græcæ Linguæ, ac postea Theologiæ Professionem, Bibliothecarius simul & Pastor Waxsalensis, obtinuit, donec tandem literis Caroli XII^{mi} Episcopus Gothoburgensis renunciatus, brevi post à Deo placida morte evocatus est, relictis cum vidua *Elizabetha Roman*, liberis 6. superstitionibus. Præter alia ejus Scripta, quibus immortalitatem meruit, nobis etiam hinc inde memorata, absolutissimum illud *Lexicon Græcum*, cui per plurimos annos insudavit, commendari inprimis meretur, sed cujus nulla edendi spes jam superest. Pluribus vitam ejus exposuit *Carolus Lundius* Juris Patrii Prof. in Orat. Funebris, III. Id. Octobr. A. 1703, habita, & Upsaliis excusa in 4to pl. 10 $\frac{1}{2}$.

(2) *Olaus Rudbeckius* Pater, Academiae hujus Senior, & à multis annis Curator, nec non Professor honorarius emeritus, 1703. mens. Sept. Natus is fuit A. 1630. Patre D. *Johanne Rudbeckio*, Dioceseos Arosiensis Episcopo. In juventute sua artes humaniores, mechanicam item, pictoriam, musicam, pyrobolicam, inprimis autem Medicinam & Anatomicam, cui in Acad. Upsalensi ductu D. *Johannis Franck* operam dedit, summa cum laude exercuit. Postea cum aliquamdiu in Batavis esset peregrinatus, in ejusdem Dr. Francki locum, ad obeundam Botanices & Anatomiae Professionem, subrogatus, cum reliquis scientiis Antiquitatum quoque, Geographiæ & Historiarum studium conjunxit.

Curator etiam Academiæ perpetuus est constitutus, in qua statione 72. annos, binos menses, 3. hebdomadas & 5. dies natus, decessit, viduam relinquens *Wendelam Lohrmann*, & filium *Olaum Rudbeckum*, suum in Professione Anat. & Botan. successorem. Indicem scriptorum ejus exhibet *Joh. Schefferi* Svecia Literata, edita à *Joh. Mollero* Hamburgi 1698. pag. 212. quibus adjiciatur insigne *Opus Botanicum* ex 11000. plantarum iconibus coacervatum, quod in templo Cathedrali repositum, igni per urbem grassanti in prædam cecidit. Publica Oratione funebri pridie Cal. Dec. A. 1703. ipsi parentavit *Johannes Esbergius*, Theol. D. & Prof. Ordin. quæ etiam typis excusa est in 4to pl. 6½.

ABOÆ.

D. Joh. Gezelius Academiæ Pro-Cancellarius, & Ecclesiæ Episcopus, nunc in eo est, ut Biblia Sacra perpetuo Commentario, lingua Svecica scripto, & cui per XXV. annos, & quod excurrit, insudavit, illustret. Ejus rei ergo sequentia ex Epistola illa, A. 1699. d. 23. Decemb. ad Regem suum CAROLUM XII. exarata excerpimus:

Dabit clementissime Sa. Ra. Va. Maj. veniam mihi subjectissima devotione exponendi, quot quibusve modis Ecclesiæ DEI in latissimis Sæ. Ræ. Væ. Majtis regnis, per sacrum hunc laborem, Cœlesti gratia auxiliante, inservire ferat animus, ita quidem, ut hoc operis, affulgente clementissima DEI nostri benedictione, ad verum & genuinum Scripturæ Sacrolancæ sensum apprehendendum, proficuum & utile sit medium, ut hujus interventu doctrina cœlestis in sua puritate nos inter sarta testæque retineatur & efficacia ejus fructusque in nos feliciter extendatur. Siquidem I. *Textus biblicus* qui nunc ex pessimo Sæ. Ræ. Væ. Majtis jussu censetur, & sub prælo sudat, fideliter in hoc opere retinetur, in subjunctis autem *annotati nibus* unus alterve locus sobriè evolvitur excutiturque, in ipso textu non adeo commo te mutari aptus natus, qui tamen in sensu suo emphaticius accuratius reddi, & ad textum Originalem, divique Lutheri interpretationem magis sollicite vult exigi. II. *Libri cujunque biblici*

biblici contenta primaria & chronologia singulorumque capitum concinnæ ac justæ sectiones exhibentur, adpositis ad singulos versus locis parallelis veris & indubitatis. III. Divi Lutheri glossæ marginales, sæpe in prioribus Svecanis ex vero suo sensu non redditæ, adhuc indiscriminatim aliis glossematis immixtæ, sedulo transferentur & à reliquis eleganter separabuntur IV. Exegesis è variis variorum idiomatum Commentariis, præ aliis ex istis in orthodoxa nostrâ religione, sollicitè & exquisitori cum industria collecta concinnataque prodibit, ut quivis adeo locus illustrationis alicujus indigus, vera sua luce & genuino verborum sensu, quoad quidem per propositam brevitatem licuerit, majori tamen se sufficientia commendaturus, quam multæ majores & diffusiores, donetur atque explicetur. Inprimis V. Dicta & loca quævis biblica, quæ sanæ nostræ fidei adserende inservient pluribus Scripturæ locis confirmabuntur testimoniisque & argumentis exinde manantibus præmunientur. Confutatio VI. præcipuis, quæ veritatis osiores obgerunt exceptionum momentis. Quin VII. Loca Scripturæ, quibus adversarii ad fallam suam doctrinam incrustandam infucandamque abutuntur, ex prava & perversa interpretatione hic vindicabuntur, inque sententia sana & orthodoxa communiuntur. VIII. Etsi in opere quod justam intra molem subsistere necessum habet, doctrinæ atque usus conformandæ viæ Christianæ conducentes, non perpetuo adduci possint, eo quod etiam ex uno sæpe dicto imo verbo, aliquando plures fluant elicianturque frequentissime tamen ubi genuinam sedem capiunt, digito quasi signantur, qui vero postmodum peculiari quodam indice monstrabuntur, ostenso simul quomodo eandem sacram utilitatem ex pluribus homogeneis quærere liceat. IX. Quicquid præterea in majoris molis Operibus Biblicis aliarum linguarum invenitur ceu sunt uberiores vel locupletissimi indices, Delineationes sacrorum numismatum, ponderum mensurarum &c. Quin etiam Tabule ex aliis maxime necessariis geographicæ, cæteraque hujusmodi, justo delecta adhibebuntur & huic operi suis singula sedibus inferentur.

NOVA LITERARIA LONDINI GOTHORUM.

Serius ad nos delatas quasdam Disputationes nunc demum exhibere malumus, quam planè intactas eas relinquere.

D. VIII. & IX. Sept. A. MDCC III. Disputationem Theologic. Synodalem in August. Confess. invariatae Articulum XIII, de *Uſu Sacramentorum* Moderante *D. Matthia Steuchio*, Diœceſeos Scanix & Blekingix Episcopo, & Acad. Pro-Cancellario, sub Præſidio *Joh. Hofwerberg* / Præpoſit. & Paſt. Malmogiens. defenderunt *Petrus Thomaſus*, Paſt. in Duſſby & Loſhult; *Casp. Schönbeck*, Paſt. in Wellinge & Ratterup / & Andr. Tiliander, Paſt. in Urtje & Höſöpinge. (pl. 4½.)

Sub auspiciū A. M DCC IV. prodiit *Elenchus Lectionum Academicarum* in Acad. Gothorum Carolina habendarum, ex qua Profeſſores in ea docentes nominare placet. Sunt verò

In Facult. Theol.

Jonas Linnerius, S. Th. Prof. Primar.

Joh. Poppelmann.

Thomas Ihre.

In Facult. Jurid.

Joh. Lunderſtein / J. N. G. & Mor. Prof. Ord.

Andreas Riddermarck / Jur. Patr. PP. & Ord.

In Facult. Med.

Jacobus Fridericus Below, Med. D. & Prof. Ord.

In Facult. Philoſoph.

Andreas Stobens, Hiſt. & Poët. PP. & Ord.

Haquinus Stridzberg / LL. Or. Prof. Ord.

Jonas Görling / Eloqu. Prof. Ord.

Erlandus Lagerlöf / Log. & Metaph. Prof. Ord.

Bonde Humerus, Math. Prof. Ord.

Johannes Winſlow, Chronol. S. & Hiſt. Eccl. Prof. Extr.

Johannes Steuchius, Prof. Extr. Biblioth. & Convict. Reg. Præp.

D. XXX. April. Ejusd. Anni, sub Præſidio *Andr. Riddermarck* / Jur. Pat. & Civ. Prof. Ord. Diſſertat. Juridicam de *Gradibus*

ibus Matrimonii prohibiti, exhibuit Casparus Ennes, Austro-Goth-Svecus. (pl. 4½)

In duo capita hæc materia divisa est, quorum I. de *Consanguinitate*; II. de *Affinitate* agit.

D. XXVIII. Januar. Joh. Thomsen, Med. Lic. gratulabundo calamo, & quidem Inscriptione Medica (pl. 1. in fol.) excepit constitutum Acad. Lundens. Rectorem Jac. Frid. Belov. Med. D. & Prof. sub cujus Præsidio.

D. XXXI. Oct. A. M DCC III. Dissertationem Medicam Inauguralem de *Medico Sagato*, sive *Morborum vindice* examini publico submitit, (pl. 8. in 4to.) cujus contenta data hac occasione cum B. L. communicabimus.

In *Præfamine* Autor de nexu hujus Disputationis cum altera, quâ *Medicum Togatum* delineavit, atque ordine in præsentī servando, loquitur CAP. I. *Medici Officium ante Pugnam* completitur, in eo consistens, ut morbum, cum quo decernendum, ejusque sedem inprimis, & causas, omnibus vestigiis indaget. Cum autem illuc deveniendum per *signa*, §. 1. eorum necessitatem, definitionem ac in Pathognomonica & communia distinctionem præmittit, §. 2. Fontem triplicem unde *signa Diagnostica* emanent ostendit; & §. 3. Quæ ab ægris *interroganda* sint, pro exploratione istorum, quæ latitant, docet. §. 4. *Causarum* morbificarum distinctiones & descriptiones: §. 5. illarum *subjectum* s. *Humores*, quantitate, qualitate & motu vitiatos, exhibet. §. 6. *Animi Pathemata* morborum causis annumerat. §. 7. *Pauca de causis supranaturalibus*, tam divinis, quàm dæmoniacis, affert. §. 8. *Prognosin* quæ spectant atque *Crises*, continet. §. 9. *Methodum Medendi*, juxta Indicationes, Indicantia & Indicata, exponit; illique §. 10. Regulas sive *Præcepta* sex, quibus Medicus in casu dubio, fili Ariadnæi instar, utatur, annectit. §. 11. Reconciliationem hominis peccatoris cum Deo, medicamentorum applicationi præmittendam, suadet. CAP. II. *agit de Officio Medici in Pugna*, &, suppositò ex præcedentibus, omnes ferè morbos in fluidis corporis partibus, quantitate, qualitate, & motu, delinquentibus potissimum radicari, §. 1. asserit, Medicum cum quocunque etiam morbo pugnam aggrediatur, eo maxi-

mè collineare debere, ut fluidorum vitia tollat. Ideoque pro hoc scopo impetrando primum proponit *Remedia*, humores quantitate peccantes *Evacuantia*, quando §. 2. de Venæ Sectione atque Arteriotomia; §. 3. de Cucurbitulis cum scarificatione & Hirudinibus; §. 4. de Emeticis; §. 5. de Catharticis; §. 6. de Clysteribus, Machina fumiductoria, & suppositoio; §. 7. de Diaphoreticis; §. 8. de Diureticis; §. 9. de Mercurialibus vel Salivantibus; §. 10. de Apophlegmatismis, & Masticatoriis; ac Errhinis; §. 11. de Expectorantibus disserit, & singulis, quæ circa particularum texturam, operandi modum, & exhibendi convenientiam, observari merentur, adjungit. §. 12. de Scarificationibus, Vesicatoriis, Fonticulis & Setaceis quædam tradit. *Evacuantia* excipiunt humorum qualitatem vitiosam *Alterantia*, quæ §. 13. cum Hoffmanno dispescit, in 1. Salina urinosa volatilia, 2. Acida, 3. Spirituosa sulphurea, 4. Sulphurea fixiora, 5. Salina media, 6. Aquea, 7. Mucilaginosa, 8. Terreæ alkalina fixiora; illorumque usum monstrat. Denique §. 14. Irregularum fluidorum motum corrigentia paucis attingit, & §. 15. *Stratagemata* Medico proficua commendat. Ab utilitatis §. 16. pergit ad minus usitatas medendi rationes, quales sunt 1. Curatio per verba, 2. per Amuleta, 3. Magnetic. Sympathetica, 4. per Unguentum armarium, 5. per Transplantationem, 6. per Manus impositionem, 7. per Musicam, 8. per Chirurgiam infusoriam, 9. per Sanguinis transfusionem. CAP. III. *Officium Medici post Pugnâ*, & speciatim §. 1. ejus declarat, sc. ut vires morbo labefactatas, resocillare studeat per *Dietam*. §. 2. Signa, ex quibus de morbo penitus profligato, vel adhuc latente, judicare liceat, recenset. Quæ vero de Electione Aëris dicenda restarent §. 3. quæ de legitimo Viçtus Regimine §. 4. quæ tandem de Somno & Vigiliis, Motu & Vigiliis, Excretis & Retentis, & ultimò de Animi Pathematibus, §. 5. absolvit.

Antequam *Speciem* dimittamus, Eruditos latere nolumus, Sumptibus *Frid. Knochii*, Bibliopolæ Francofurtensis, iteratâ eâque emendata Editione, prodiisse *Samuelis Pufendorffii Commentariorum de Rebus Svecicis Libros XXVI.* ab expeditione *GUSTAVI ADOLPHI Regis in Germaniam ad abdicationem usque Christianæ.*

HAFNIÆ.

In hac urbe metropolitana annò superiori conjugium ini-
erunt 729. paria, nati sunt 2487. defuncti autem 1491. adeò ut
996. numerati sint plures nati, quàm mortui, sicut ex Catalogo
eorum publico constat.

Sub ipsum anni hujus initium summos honores adierunt,
inter Consiliarios S. R. M. Daniæ & Norvegiæ intimos locum
adepti:

(1) *Casparus Schöler*, Ordinis Danebrogici Eques, Consi-
liarius Status, Justitiæ &c. qui defuncto superiori annò *Wilhel-*
mo Wormio, Consil. Conferentiæ, Status atque Justitiæ &c. (cu-
jus mortem 1754. nunciavimus) in officio Justitiarii in supremo
Tribunali successerat.

(2) *Nicolaus Benzon*, itidem Consiliarius Status, Justitiæ
& Cancellariæ &c. Neque multò post *Olaus Römer*, Consiliarius
Justitiæ & Cancellariæ, Assessor in supremo Tribunali & Collegio
Consistoriali, Mathematicus Regius, & in universitate Regia Ma-
them. Prof. P. in locum defuncti nuper *Claudii Rasch*, Consil. Status
&c. Politicæ Præfecti & Consulis Havniensis Primarii successus, ad
Politicæ Præfecturam, & Primarium urbis Metropolitanæ Consula-
tum est evectus, cujus quanto hætenus fuerint cum applausu ab
eruditis exceptæ in Mathem. superiorib. Observationes atque in-
venta, quamque non solum maximis Europæ Regibus, Gallia-
rum scilicet, cum illustre in Regia Scientiarum Academia mem-
brum esset, & Daniæ nostræ Augustis, sed etiam in altera or-
bis parte Siamensium Regi & Sinensibus illa probaverit, nemi-
nem potest latere. Plura quoque in posterum, atque rarissima
promittet sibi orbis eruditus, quorum spem fecerunt eximiam
non tantum insignis instrumentorum apparatus, sed & extru-
ctum in Tusculano ipsius splendidissimum observatorium, si per
concatenatos munerum publicorum labores studiis hæc incum-
bere ipsi liceret

Sed & *Antonium Güntherum Hannekenium* hætenus S. R. Ma-
jest. Consil. Cancellariæ, novis Consilarii Justitiæ honoribus au-
ctum accepimus.

D. VI. Januar. Vivis excessit Illustris Vir *Johannes Moth*, S. R. M. Consiliar. Justitiæ & Cancellariæ, nec non Archivarius & Secretarius Regius. Cujus quod plenam hîc & perfectam Biographiam non communicemus, facîle excusari possumus, ea saltem, quæ ex relatione habere licuit, memoraturi, Programme Academico destituti. Natus autem fuit A. 1639. d. 11. Febr. in pago Holsatiæ *Brecklum*, Parentibus ex antiqua Germaniæ nobilitate oriundis, Patre scil. *M. Nicolaô Mothiô* V. D. Min. matre *Brigitta Langen*, quæ adhuc in vivis est ætate provecta ad annum usque 96. Positis sub Cl. V. *Johanne Vorstio* Scholæ Flensburgensis Rectore literarum rudimentis, *Helmstadium* studia sua transulit, ubi Depositionis, ut vocant, ritu Academico initiatus, Jurisprudentiam, usus moderamine Illustris & Celeb. Viri *D. Conringii*, inprimis sectabatur, ita tamen, ut studium simul Theologicum, multa *D. Calixti* Senioris Collegia frequentando, excoleret. Visitatis postea Academiis pluribus, Hafniam A. 1664. delatus, sub Gloriosissimis Regibus Friderico III. & Christiano Vto in Collegio Cancellariæ Germanico Secretarii munus obiit. A. 1689. Nobilissimam Dominam *Sibyllam Amaliam de Sutermaun* matrimonio sibi junxit, eodemque annô ad Consiliarii Cancellariæ & Archivarii Regii dignitatem aspiravit. Denique ab Augustissimo Rege Friderico IVto Consiliarius Justitiæ declaratus est, quibus honoribus ita est defunctus, ut maxima negotiorum publicorum experientia, summaque in Dominos suos fide sese immortalem reddiderit, donec tandem annum agens 66tum vitam cum morte commutavit.

Bibliotheca ejus libris omnium facultatum instructissima, ut & MSSis plurimis, in quibus eminent *Zacharie Lundii ávæðslæ* (quorum in Novis hisce Lit. *Tom. I. p. 246.* mentio facta) publica auctione distrahetur d. 20. Aprilis, in quem finem Catalogus nuper excusus est in 8vo. pl. 18.

D. XXI. Jan. In Audit. Collegii Reg. Problema de *Scriptorum Dionysii Arcopagite γυναιολογία* Declamationibus amœbæis ventilârunt pro Regiæ mensæ beneficio Paulus Jonæus & Gunlögus Jonæ Islandi, Regiæ Communitatis Alumni, quorum alter *affirmativam*, alter verò *negativam* propugnavit sententiam.

D. XXVII.

D. XXVIII. Jan. Itidem pro Regiæ Mensæ benef. de P. Alexandro III. Friderici Barbarossæ collum calcantis in Audit. Coll. Reg. declamârunt Lago Borrichius & Petrus Nicolaus Mollerus, Communit. Reg. Alumni, illô negativam, hóc verò affirmativam Problematis hujus defendente.

D. XXXI. Jan. horis antemer. Severinus Johannis Liunge, unâ defendente Thorlefo Hætorio Islando in Audit. Collegii Walchendorphiani pro Regiæ mensæ beneficio Dissertationem habuit Philologicam de Onomatologia sive Origine vocis Italie, in qua (1) Hællanici Lesbii apud Dion. Halicarn. fabulam refutat (2) Warronis derivationem rejicit, & (3) communem sententiam, quòd ab Italo Rege derivetur, adoptat. (pl. 1. in 4to.)

Eodem die horis pomer. in Coll. Walchendorp. M. Johannes Nicolaides Beenius Relp. Andrea Laurentii Fogiô, de modo Cartesii demonstrandi existentiam Dei ex ipsius Idea menti humana insita Dissertationem secundam ventilavit, ubi quæstionem illam: Quomodo idea Dei à mente humana concipiatur & formetur? proponit. (pl. 1. in 4.)

Ex Typographæo Regio prodiit Cassari Bartholini Thom. f. summa Philosophiæ Naturalis ad Recentiorum mentem accommodata, s. Explicatio Præceptorum Physicorum, quæ ex scriptis b. m. Avi Cass. Bartholini hæctenus in scholis tradita sunt, in usum Juventutis scholast. recusa in 8vo pl. 2¾.

Denique circa initium Anni, novum idemque plenissimum Collegium Historicum Ecclesiasticum ad ductum Compendii Schmidiani auspicatorum M. Severinus Lintrupius, designatus Philos. & Theol. Professor & Reg. Communit. Præpositus, de Felicitate sæculi nostri in excolenda Ecclesiæ historia dissertavit; de quo etiam argumento dissertationem quondam promiserat W. E. Tenzelius, præfat. ad Exercitat. Selectas,

AARHUSII.

Rarior hodie illorum est numerus, qui veterum in Scholas publicas pietatem amulantur, eoque majori dignus encomio juvenis, Constantinus Biörnör, qui pio in Musas Aarhulenses affectu, in quarum sinu per quadriennium enutritus fuerat, pauperibus earundem alumnis in schola publica Libros annua 200. uncialium usura prospexit ante obitum, qui ipsi 31. Augusti

an. 1704. obtigit placidissimus. Is natus in prædio Pastoralis Ormslöviensi an. 1685. d. 6. Julii, Patre *Andrea Biörnör*, Pastore Ecclesiarum Ormslöv & Koldt, matre *Catharina Weirum*, artes, quibus ætas puerilis ad pietatem juxta atque humanitatem informata fuit, uberiori aucturus incremento, in Scholam Aarhusiensem missus, ea morum sanctitate, eaque industria studiis invigilavit, ut optima quæque sibi de hoc cive pollicita fuerit Academia Hafniensis, quam anno 1704. salutavit, nisi reversum Aarhusium, ut cum Curatoribus transigeret, (utrumque enim amiserat parentem, illum quidem ante septennium, hanc verò eo ipso anno) intercedente epidemico variolorum morbo, ad diviniore sapientiæ ἀρεσθησιον migrare jussissent fata.

NEOFANI in STORMARIA.

Broderus Enewald / Dagebulô-Slesvicens. Verbi divini Minister, occasione sævissimæ tempestatis marisque ac fluminum insolitâ exundatione, quâ, die XVII. Octobr. pariter ac proximè præcedentibus sequentique, Anno MDCCI. aggeres, ut alia taceam, variarum Regionum, speciatim verò Crempensis Wilstriensisque Marschiæ, ad Albim Störæque fluvios, misere affligebantur ac toti huic terrarum tractui perniciosissima impendebat inundatio, excitatus, eodem Mense, duas pro suggestu Conciones ad populum habuit sacras easque singulares; quarum prior de gravissimis Procellis, posterior de magnis agit Inundationibus. Eò magis faciliusve ad id permotus, quò majorem sis sibi ansam suppeditari crederet Auditoribus suis in memoriam revocandi maximè huic Parochiæ noxiosissimam Störæ irruptionem, quâ hæc ipsa, primò Ministerii sui annò, Anno nimirum MDCXCVII. die XXI. Septembr. cum proximè adjacente Hagipolitanâ, lamentabili omninò ratione, obruebatur. Aggeres namque tum disrupti aquarum exundantes per campos agrosque, semente hiemati ex parte jam turgidos, immittebant copias; unde domus colonorum ac horrea graviter lacerata, frumentum cum pabulò perditum, cum pecudibus ipsi homines ædibus hinc inde suis propulsi ejectique atque ubi haud ita pridem egregia segetis fuerat facies bosque cum vaccâ atque caballis per compascua discurrere atque lascivè ferocire visi, ibi

tum

tum spumantes undique fluctus sibi invicem obstreperere seseque miserè conquassare conspiciebantur : Semen verò agris immis-
sum , cum lex & quod excurrit hebdomadam decursu aquarum
onere pressa non liberaretur regio , extinctum omnique reviv-
rescendi, maximò incolarum damno, privatum est facultate. Hæc
quò minus adeo leviter in hominum mentibus evanesceret judi-
cii divini seria commonstratio, eandem, dicta ratione, ad animum
revocare Parochianorum utile proficuumque censuit ejusve gre-
gis vigil atq; symmysta. Quoniam verò & hæc & aliæ quamplures
Provinciae imò Regna, inauditâ A. M DCC III. d. IIX. Decembr.
conturbabantur tempestate, ac, seu ut plurimum fieri assolet regio-
nes maritimæ simul extumescuntibus aquarum fluctibus, mirificè
divexarentur & perquam grave caperent damnum, fieri non aliter
poterat, quin &, ventò ex occasu flante, hujusce mali illa ad Albim
Storamque Regio fieret particeps, indeque, aggerum repagulis in
Parochiâ Neofaniensi sparsim iterum disruptis, ingens aquæ vis per
agros inmitteretur. Hòc ipsò igitur recrudescente iteratâq; quasi
vice recurrente malò, compulsus exstimulatusq; haud inutile judi-
cavit noster, ante triennium publicè propositas, de Procellis & di-
luviis, Homilias, in usum publicum typis committere, quò suis
aliisque & ex hisce schedis , quid de talismodi fati sentiendum
& qualiter tum Christiano conversandum , constaret. Prodire
itaque easdem fecit, cum Approbatione Magnifici Dn. D. Josuæ
Schwartzii, Regiæ Maj. Daniæ per ducatus Slesv. Holsat. Superin-
tend. Generalis, longè meritissimi proximè dilapsò A. M DCC IV.
mense Sept. præmissâ Inscriptione ad summe Rever. Generosiss.
& maximè Illustrem Virum , Dn. Wolff Blome , Equit. Regis
Daniæ Consiliarium status intimum & Provinciale, Cœno-
bii Prezensis præpositum , &c. Hæreditarium in Hagen & Bah-
renfleth &c. Ecclesiæ Neofaniensis Patronum unicum, unicuique
Concioni quibusdam scholiis , res pertractatas quodammodo
collustrantibus, Orationumque aliquot , materiæ huic apprimè
congruis, formulis subnexis. Titulus verò Homiliarum hic est:

*Biga Concionum singularium , d. i. two absonderliche Predigten / des
ren die I. von starcken Sturm- & Winden / über Syr. XXXIX. 33. sq.
die II. von mächtigen Wasser- & Fluthen / über Gen. VI. 17. durch Ver-*

anfassung eines Ao. M DCC I. d. XVII. Octobr. in hiesigen und andern Ländern / mit merklichem Schaden / verspührten / heftigen Sturm- Windes und hoher Fluth : der Gemeine Gottes zu Neuen- Kirchen in Stormarn / darauff öffentlich vorgetragen / hernach weitläufftiger ausgeführer / und mit einem Anhang geistreicher auf dergleichen Fälle gerichteter Gebete / versehen ; nunmehr zum Druck übergeben / von Brodero Enewald / Dageb. Slesv. Predigern daselbst. Glückstadt / gedruckt bey Jo. Frid. Schwendimann / Königl. Buchdr. Ao. 1704. 12 $\frac{1}{2}$. plag. in 4to.

Isthæc autem sollicitior rei de tempestatibus aquarumque diluviis tractatio movit nostrum, ut horis subcivis in hanc de inundationibus materiam ulterius inquirendi sumpserit animum; unde nata ipsi sunt Collectanea hujusce generis haud contemnenda, inter alia cum judicii adversus peccata divini severioris argumenta, tum admiranda miræ providentiæ cœlestis, in singulari multorum in maximis maris periculis conservatione conspicuæ, Specimina, magnò sistentia numero, statumque ipsi est, quam proximè tenellum hunc, attamen non omnino nullius, ut confidit, usus, foetum publicæ dare luci hæc insignitum inscriptione:

Historia Inundationum Chronotactica, d. i. Historisch- Chronologische Nachricht / von denen grossen und schädlichen Wasser- Fluthen / welche in den nächsten 1000. Jahren / unterschiedene Europæische Reiche- Fürstenthümer und Länder / unter andern vornemlich die Cimbrische Peninsul und andere / so wohl an der Ost- als West- See belegene / bevorab dem Cimber- Lande benachbarte / Provinzien und Herrschaften / betroffen haben ; dabey auch einige vom Regen und Schnee- Wasser oder frischen Strömen allein / hin und wieder / verursachete Überschwemmungen mit eingemischet sind. Alles aus alten und neuen Scribenten / raren Manuscriptis, und allerhand glaubwürdigen Urkunden / mit Fleiß zusammen getragen / in Chronologische Ordnung abgefasst / und denen / die die gerechte Gerichte / herrliche Werke und wunderbahre Regierung des Majestätischen Gottes hochachten / zur Betrachtung mitgetheilet / von Brodero Enewald / Dag. Slev. Dienern am Worte Gottes zu Neuen- Kirchen in Stormarn / Ao. 1705. in 4to.

Quia verò nondum penitus absolutum est Opusculum nec
ultima

ultima labori manus imposita, vehementer expetit rogatque Auctor Eruditos inter eos, qui hasce curas, ceu leviores, forsitan, alio non omnino despiciunt supercilio, velint haud gravatim, si quid fortè memorabile, in hac materiâ, ipsis ad manus, ut sunt: Chronica quædam rariora, MSS. hujus argumenti varia, singularesque cum Observationes, tum Conciones, non ubivis obviæ, de aquarum alluvie ac inundationibus &c. secum gratosè communicare. Quicquid autem sit non solum rectâ per Itzehoam ad eundem deferri sed si cui ita commodum fuerit, tradi quoque poterit Dn. Gothofrido Zibernickel / Bibliopolæ apud Hamburgenses percelebri literarumque Promotori egregio, qui de transmissione ulteriore, pro eâ, quâ est humanitate claretque inserviendi studio, jam abundè satis erit sollicitus: factâ verò inspectione argumentique copiâ unicuique sua, sicubi res postulabit, cum gratiis officiosissimè restituentur.

Est præterea Auctori animus prolixior, de *Nobilitate Siesvico-Holsaticâ*, *commentationem Historico-Generologicam*, linguâ vernaculâ, instituendi & si DEUS vitam, vires otiumque porrò largiatur, cum bono publico aliquando communicandi, de quo instituto, quoniam Symbolas subsidiaque Literatorum Literarumque Fautorum ad id summopere efflagitat, imposterum, B. C. D. V. plura fortè monebuntur.

KILONII.

Joh. Ludov. Hannemanni D. Observatio.

De

Fœmina ultra novem annos alto somno sepulta.

Ecce Observationem oppido raram, & dignam, quam posterius legant, ac in ejus causam proximam inquirent. Anno 1705. d. 5. Febr. 24. mei duo filii, ambo Medicinæ Doctores, alter *Haderslebia*, alter *Flensburgi* praxin Medicam exercentes, *Othini- am* in Insula *Funia* jacentem, profecti sunt. In illo oppido viderunt *Fœminam*, Sclopetorum Fabri Conjugem, quæ jam *ultra novem annos alto somno sepulta* jacuit. *Hora decima vesperti omni die evigilat, usque ad secundam noctis, quo tempore edit, bibit, aliasque functiones, quæ natura exigit, peragit.* Hoc tempore elapso, hora se-

cunda rursus eam tam altus obruit sopor, ut nullo modo & tumultu excitari queat, quicquid etiam illi fiat. Adveniente autem *hora decima vespere sequentis diei*, sponte expergilcitur. Fœmina dicitur esse *annorum 50. etatis*. Curta ei suppellex domi, nihil habet unde vivat, nisi quod *miseri cordes homines, & invisentes largiuntur*; ad conspectum hominumque præsentiam erubescit; *devota mente Deum rogare dicitur, ex hoc miseriarum & calamitatum ergastulo educat!*

Jo. Jac. Stolterfohti, D. Scholion.

Quæ *Lilius Gynaldus in Histor. Poët. Dialog. 4. & Medina L. 3. de reſta in Deum fide*, tradunt de *Rustico*, qui totum autumnum cum sequenti hyeme sub ingenti fœni cumulo perpetim dormivit, ac fœno paulatim consumto, attonito similis tanquam ab inferis excitatus, surrexit, & *Albertus Magnus Cranzius L. 8. Vandal. c. 39.* scribit de *Scholastico* tempore *Gregorii secundi* in concamerato muro *Lubecæ* 7. annos dormiente; aut de *Septem dormientibus* à tempore *Decii* ad Imperium usque *Theodosii*, temporum annales produnt, an fraudi Diabolicæ sint adscribenda? ad mentem *Gass. Schotti Physic. Curios. L. 1. c. XXX.* & *Reies Elys. Camp. jucundar. question. qu. LVIII. p. 73* t. an inter figmenta potius referenda? examinare nunc haud vacat. Prius evincunt *Narcotica*, quibus ex naturæ gremio abuti potest Dæmon, ut & in ipsa tortura soporentur *Sage*, quod *maleficiū taciturnitatis* vocant, teste *Hieron. Jordano de eo quod Divinum & supernaturale est in morb. Human. corpor. c. XVI. p. m. 60.* Posterius probant infinitæ res aliæ historico sensu fabulosæ, quæ prout animos inveniunt imbecilliores & facili persuasioni obnoxios, nulla sua culpa nocent vel fallunt: quarum ad censum haud immerito quoque refert *Excell. Dn. D. Joh. Nicol. Pechlin. de Aëris & aliment. deſect. c. 6.* quod *Franciscus Cibesius* magno testimoniorum apparatu defendit, de populis in *Lucemoria*, remotissimo *Russæ* tractu, qui lingulis annis mense Septemb. se ad mortem seu somnum applicare hyemalem, ordinata re familiari, & deinde elapsa hyeme ante Aprilem, hirundinum & ranarum instar, rursus prorepere creduntur.

Fœminam Othinienſem sopore suo novennali omnem superare fidem diceres, nisi *Casum* mihi jam ante aliquot annos notum ex aliorum relatione, autopsin confirmassent tanti Viri virtutum bini Hæredes. *Scholæ Salernitanæ*, quæ *septem horas dormisse, sat esse præcipit*, mul-

to minus *Arsenii*, qui tam brevi somno naturæ satisfecit, ut etiam dicere sit solitus: *Aionacho satis esse, si unam horam dormierit*, non esse discipulam, moribus suis juxta *Prov. VI. 10, 11. & cap. XIV. 33, 34.* pauperiei pabulum præbentibus, testatur. Ad *Letbargum* affectus hicce referri nequit, cum hoc correpti respondere soleant vellicati motis leviter labiis, quamvis statim rursus in sumnum delabantur. Multo minus ad *Catalepsin*, in qua ægri apertis oculis toto corpore, ad instar Morpeliæ rupis, immobili jacent. Ad hanc an referendus sit Somnus Adami *Gen. II. 21.* cum *Thom. Bartholin. de Morb. Biblic. c. 1.* non disputabimus. Ne alios tangam soporosos affectus in Praxi passim occurrentes. In declinatione Febris diurnæ non esse formidandum somnum, vel ad triduum quoque productum, exemplo evincit *Dn. D. Christian. Helwich. Ephem. Nat. Curios. Dec. III. A. V. & VI. Obs. CLXXXVII. p. 431. sq.* Quamvis morbum hunc antecedentia (inter quæ præter spirituosorum ingurgitationes, alii & cæparum usum frequentiore accusat *Avic. L. 3. Fen. 1. tr. 3. c. 7.* ne alia diætæ peccata, aut temperamenti, ut dicunt, peccata tangam) non consent ex Historia: *marurem* tamen illius esse Matrem facile crediderim. Durum namque paupertatis telum, animi hocce pathema introducere, Spirituumve expansionem irradiativam cohibere posse, quis dubitaret? Sic *Maroris* fratrem *Timorem* diuturnam quasi *Lucomoria. nam dormitionem* ad diem usque septimum continuatam in puella notat *Dn. D. Dan. Ludovici Eph. Nat. Curios. Dec. I. A. VIII. Obs. LXVIII. p. 113. sq.* rediit tamen ad se tandem, ut & illi motionibus defatigati, quorum meminit *Salmuth. Cent. III. Obs. LXVI. p. 143.* Nostra vero in eodem oberrat circulo ultra *novem jam annos*, consuetudine demum in naturam degenerata, dum à *secunda noctis hora ad decimum usque vespertinum* absque sensuum ministerio jacet, Brutorum more, quæ intra humum contra boreale frigus se recondunt, & mutata scena mortem obstinatissimo somno referunt, usque dum appetitu quodam sollicitentur, qui à succo dependens paulo acriore & volatili, rarefactione sua aperit osculum ventriculi superius vellicando, spiritumque revocando, qui tam diu quasi torquetur, donec frequentata irritatione in alios etiam spiritus huc cogendos, contagio serpat, & motus intestinus expansionis per omnia tandem membra augeatur; ut summo docet ingenii acumine *Dn. L. Pecblin. l. c. cap. s. p. 65. sq.* Concoctionis negotium in Dormientibus tardius procedere

dere quam in vigilantibus, quis dubitaret. Si vero *Insecta, Pisces, ur-
f, Hirundines* &c tempore hyberno ad aliquot menses sub aquis & in
speluncis morti æmulam, solo fluidi intestini motu, nullo admo-
dum aëris externi vel alimenti solidi usu firmato, protrahere pos-
sunt vitam, usque dum transacto circulo, Spiritus, qui in ista torpe-
dine circa proprium quasi moventur axem, ad aëris tandem solis-
que vigorem latius se expandere, motumque & circuitum, liquidi
fibrarum contractione promovere de novo incipiunt; quidni &
misella Othiniensis contenta esse posset, si intra XXIV. horas vel semel
tantum cœnat, alvoque officii non immemore, *ab hom. decima ve-
spertina ad secundam* usque noctis vigilias, hominumque benefico-
rum sive consortium quieti interponere valet? Naturæ leges cum
jam sint à consuetudinis violentia subjugatæ, statò tempore spiri-
tus à fluido viscido iussa quasi capeffentes, latibula iterum quærere
coguntur, corpusque mortis imaginem induere permittunt, usque
dum particulæ acriores, partim salinæ, partim acidæ, alimentorum
reliquiæ, ex ventriculi vacui rugis elevatæ, superius vellicare orifi-
cium incipiunt, usque dum in consensum trahantur nervorum to-
tius compagis microcosmicæ divaricationes, quo ipso irritatus Ar-
cheus satellites suos ex latebris revocat, mortisque periodicæ vin-
cula solvit. Quomodo vero particulæ viscidæ à sanguine consimi-
li ad cerebrum deportatæ, anfractus ejus irruant, porosq; & meatus
corticales subeant, nec non successive ad medullarem ejus usq; sub-
stantiam se diffundant, ut exinde orta vitriolica quasi aciditate, aut
sulphure quodâ vaporoso viscoso ligentur spiritus, vel à narcosi stu-
pefaciente fascinentur, quo minus ad sensuum organa & consueta
munia prorumpant, ex sanioribus Practicorû hypothesibus repetere
super sedemus. Quamvis vero cum *Smyndiride Sybarita* gloriari posset
nostra, se tot annis nec orientem vidisse solem nec occidentem, at-
que ita more avium *Math. VI. 16.* omnibus soluta curis rerum tem-
poralium, vitam, si non quidem *Endymionis*, qui beneficio dicitur
Lunæ, à qua amabatur, impetrasse, ut perpetuum dormiret so-
nnum, immortalis & expers senii; satis tamen adhuc longam,
hisce jam inveteratis moribus, impetrare valeat, votis miserculæ
& nostra adjungimus, *ut ex hoc miseriarum & calamitatum er-
gastulo beata morte educatur!*

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS, Edita Calendis JUNII, A. M DCC V.

ROSTOCHII.

Z *Abbarias Grapins*, SS. Theol. D. & Prof. Ordin. duabus illis Dissertationibus Critico-Theologicis, in *Abmet Ben-Abdala* Epistolam, ad *Auricum & Portugallie Principes* exaratam, in *N. L. T. VII. p. 260.* adductis, reliquas quoque Dissertat. puta *Critico-Theologicis. III.* usque ad *XXII.* Mens. *Nov. & Dec.* anni elapsi, & *Jan. ac Febr.* anni nunc currentis, in Collegio privato ventilatas, adjecit. (pl. 11.) Hoc autem ordine Disputantes prodierunt.

Classis I.

Bernhardus Raupach, Tundera - Cimber.
Wilhelmus Schaller, Witteburgo-Megapol.
Christianus Witscher, Güstrov-Megapol.
Joh. Frid. Hinck, Rœbela-Megapol.

Classis II.

Joach. Petr. Rumpf, Demmino - Pomeran.
Bartholdus Prüßing, Warenâ - Mecklenb.
Joach. Mildahn, Zud-Rugiano - Pomer.
Joach. Frid. Queitsch / Falcoburg - March.

Classis III.

Anton. Boldewin, Rling / Hadersleb-Holstat.
Nicolaus Wentzin, Anclam - Pomer.

Johan Nicol. Quistorpius, Rostoch. Mecklenb.
Bartholomæus Depkin, Riga-Livonus.

Classis IV.

Jacob. Christoph. Zandt / Durlaco-Badenfis.
Andr. Westphal, Anclam. Pomeran.
Joh. Gvilielm. Weinmann / Mitav. Curon.
Bartholomæus Wybers, Riga-Livonus.

Gaudet itaque integrum Opusculum, ad finem nunc perductum, hoc titulo:

Abmet Ben- Abdala, Mohammedani, *Epistola Theologica*, de *Articulis* quibusdam fidei ad Serenissimos *Auriacum & Portugallia Principes* scripta, è MSSo Anglico nunc edita, Notisque ac Animadversionibus Critico-Theologicis in Exercitationibus quibusdam Disputatoriis ventilatis, illustrata passim ac refutata, à *Zachar. Grapio*, Rostochiens. SS. Theol. D. ejusdemque in Patria PP. Ord. & ad Æd. Cathedralem D. Jac. V. D. Ministro. (pl. 18. in 4to.)

Menfe Aprili sub modò laudatî D. *Grapii Præsidio Dissertationem Theologicam*, exhibentem *Controversiam recentiore de Tentatione Evæ & Christi à diabolo in assumpto corpore facta*, ad loca *Genes. III. 1. 1. qq. & Matth. IV. 1. 1. qq.* contra *Balth. Bekkerum*, & *Zach. Webberum*, proposuit *Joach. Mildahn*, Zud. Rug. Pom. (pl. 7½.)

Præfamen argumentum Dissertationis indicat. *Cap. 1. de Tentatione Evæ ex Genes. III. 1. 1. qq.* agit, inque ejus *Sectione 1.* sistit *Controversia Historiam* ex sacro textu descriptam. *Seç. II.* tradit *Statum Controversiæ* remotive. *Seç. III.* positive, orthodoxamque sententiam, Evam verè à Diabolo seductam esse, adstruit & confirmat, rejectis *Seç. IV.* Adversariorum strophis. *Cap. II. Tentationem Christi Matth. IV. 1. 1. qq.* consignatam, expendit, atque *Seç. I.* *Controversia Historiam* tradit. *Seç. II.* *Statum Controversiæ* format. *Seç. III.* *Sententia Orthodoxæ probationem* subjungit, ac *Seç. IV.* argumentorum contrariorum resolutionem producit, subjunctis *XI. Corollariis Bekkero* ejusque *Sociis* oppositis. *Zachariæ Weberi* *Libellus* vero idiomate germanico scriptus, & *Concioni Joh. Winckleri*

leri adversus Bekkeri sententiam habitæ oppositus, hanc præ se fert Inscriptionem: Bescheidene und gründliche Antwort auff Herrn Johann Wincklers/ Pastoris zu St. Michaelis in Hamburg/ Predigt von der Versuchung Christi und unserer ersten Eltern Verführung durch den Teufel/ wider das XX. und XXI. Hauptstück aus des Herrn D. Balth. Beckers 2. Buche/ die bezauberte Welt/ von Zacharia Webber/ Z. E. Mitt-Glied von St. Michael. Amsterd. zu finden bey Johann Wolters 1695. pl. 15 $\frac{1}{2}$. in forma duodecima. Annumerandus est Autor illis, qui nunquam Academias visiterunt, prout ipse in *Præfat.* de se fatetur; Was mich zu solcher Antwort veranlasset hat/ ist keines weges das eitel Ruhm- und Disputier-Recht gewesen/ weil ich niemahln studirens halber einige Academie betreten habe.

D. IV. April. prodit Dissertatio Theologica de *Mortuorum Resurrectione*, à Præside Alberto Joach. de Krakevitz, SS. Th. Doct. Catech. Christianæ & Hebr. Lingv. PP. & Respondente Hieronymo Plobstio, NeoBrandenb. Mecklenb. (M. Hieronymi Plobstii, Ecclesiæ Neo-Brandenb. Past. Senioris Filio,) proposita. (pl. 5.)

Sistit autem hæc *Dissertatio Ecclesiæ orthodoxæ Doctrinam de Mortuorum Resurrectione theticè consideratam*. Hinc §. 1. in voces inquit, atque §. 2. adstruit, *Resurrectionem Mortuorum fundamentalem esse fidei articulum*, eumque *primarium* §. 3. & 4. ex utriusque Testamenti libris probat, sperandam esse aliquando *Mortuorum resurrectionem*. §. 5. quæstionem illam pertractat: *Num ex Natura Lumine probari possit?* §. 6. causam efficientem monstrat, §. 7. Causam meritoriam, quâ occasione *Impios vi meriti Christi resurrekturos esse negat*. §. 8. de *Angelis* num resurrectionis causa ministerialis vocari possint, disquirat. §. 9. formalem resurrectionis rationem, quæ in corporum reviviscentia consistit, evoluit. §. 10. subiectum resurrectionis, ad quod omnes homines, non exclusis abortivis, nec monstris, si in ipsis anima fuerit rationalis, pertinent, evoluit, hominesque secundum corpus resurrekturos esse §. 11. probat. §. 12. materiam ex qua rejicit §. 13. resurrectionis adjuncta sistit. §. 14. finem assignat.

D. XII. Ejusd. *Matthias Stein*, J. U. D. & Cod. PP. Acad. patriæ Rector, Programme Latino, quo *Ritus* ac *Ceremonias*, quibus *Paschatos Festum celebrare veteres Christiani* soliti olim fuerunt descripsit, ad eorum imitationem Cives Academicos hortatus est. (pl. I. in 4to.)

D. XVIII. Ejusd. Præsidi *M. Jo. Joach. Weidnero*, V. D. Ministro, *Christianus Tancke*, Malchinenfis, *Observationem Philologicam* ad vocem ראשית Gen. I. 1. contra Jo. Clericum exhibuit. (pl. 3.)

D. XXI. Ejusd. *Job. Ernestus Schaperus*, Med. D. ejusdemque Prof. Ord. Fcctis suæ Senior ac Decanus, & Ducis Mecklenburgici Archiater, habita prius Oratione de *Chiromantia*, Sceptra Academicæ capeffivit, ad quem Actum inauguralem D. *Matthias Stein*, PP. hactenus Universitatis Rector, tabulâ publicâ invitavit. (1. plag. in form. pat.)

D. XXIV. Ejusd. Præsidi D. *Job. Nicolao Quistorpio*, PP. Pastore Nicol. & Ministerii Rostochiens. Superint. Auctor Resp. *Henr. Lange* / Rostoch. Disputationem Theologic. Circularem, in qua quæstio : An *Absolutio Ministri Ecclesiæ nuda tantum sit declaratio, an verò actualis remissio peccatorum?* ventilatur, examini publico exposuit. (pl. 3.)

Auctor Præmissis *Præfamine*, in quo Ministerium Ecclesiasticum laudat, in duas *Sectiones* Disputationem dividit, quarum I. Theorematica §. 1. - 4. Ονοματολογία, & §. 5. sq. πραγμασιολογία s. causam absolutionis efficientem principalem nempe SS. Trinitatem, vel terminativè Spiritum S. §. 8. minus principalem, s. ministerialem, ministrum Ecclesiæ publicè vocatum, §. 9. eumque ordinariè (ubi obiter monemus per errorem D. *Krakevizium* non justo fuisse allegatum loco, sed sub finem hujus §. post citatam D. *Polzii* Dissertationem esse ponendum) §. 10. causam impulsivam internam, quæ gratia Dei; externam, quæ meritum Christi. §. 11. causam mediam, s. id, quo mediante absolutionem consequimur, quæ distinguitur in ληπικόν, quæ ex parte DEI verbum Evangelii, & δοτεκόν, quæ ex parte hominis sola fides. §. 12. & 13. materiam in qua, s. subjectum, omnes in universum homines pœnitentia instructos, §. 14. materiam ex qua, quæ respectu confessoris confessio, respectu verò confessio.

fessionarii actualis remissio est, §. 15. *materiam circa quam*, sc. objectum, sc. hominum peccata. §. 16. *formam*, gratiosam sc. remissionis peccatorum annunciationem, §. 17. *finem*, ex parte Dei gloriam & misericordiam, ex parte hominum, remissionem peccatorum &c. §. 18. *adjuncta* sc. affectiones, sc. perfectionem, reiterabilitatem, & §. 19. descriptionem absolutionis sistit, sc. quod sit *vox Evangelii annunciantis remissionem peccatorum propter meritum Christi*, sive ex Brochmanno, *quâ minister verbi auctoritate divina peccatori respicienti remissionem peccatorum annunciat*. II. Erotematica, §. 1. quætionem in rubro dissertationis propositam: *An absolutio Ministri nuda tantum sit declaratio, an verò actualis remissio peccatorum*, discutit, eamque, quò melius intelligatur, §. 2. in duo membra dividit, quorum alterum: *an absolutio Ministri Ecclesiæ nuda tantum sit declaratio*: alterum: *an actualis peccatorum remissio*. §. 3. Calvinianos, ex absolutione Ministrorum Ecclesiæ nudam declarationem facientes testimoniis Gerhardi, Carpzovii & Scherzeri in medium allatis, & §. 4. Pontificios in excessu peccantes, dum nimirum nimium adscribant ministris Ecclesiæ, & absoluta quadam ligandi & absolvendi potestate gaudere contendunt, refutat. Denique §. 5. respondet ad propositam quætionem, & probat non tantum ministris Ecclesiæ mandatum esse pœnitentiam & remissionem prædicare Luc. XXIV. 47. sed etiam actu ipso peccata remittere. Joh. XX. 23.

Eodem Die Rector Academiæ, *Joh Ernestus Schaperus*, paulò antè nominatus, ad exequias *Margaretha Catharina Helwigæ*, *M. Joachimi Ernesti Helwigii*, Pastoris quondam Neo-Caldens. Synodique Neo Cald. & Dargumensis Præpositi, relicte viduæ Programmate Latino Cives Academicos invitavit. (pl. 1. in 4to.)

Nata est Rostochii 1639. d. 11. Julii Patre *M. Remberto Sandbagio*, Past. Nicol. per annos XLVII. Rev. Minist. Rostoch. Seniore ac Directore. Avum Paternum habuit *Gabrielem Sandhagium*, Diaconum primum per biennium oppidi Dissen, in ditione Osnabrugensi, post per LIX. annos Pastor. Borcholthusanum, atque ita raro sanè exemplo per LXI. annos verbi ministerio functum, qui anno 1658. annum LXXXVIII. agens vitam cum morte commutavit. Proavum *Joh. Sandhagium*, Pasto-

rem, dum viveret, Ecclesiæ, quæ est in Dessin. A. 1662. d. 4. Febr. nuptias celebravit cum *Nicolao Ridemanno*, SS. Th. Lic. & ad D. Mariæ V. D. Ministro, d. 25. Mart. ejusdem anni demortuo. A. 1665, d. 18. April. desponsata est *Henrico Schlutauwen* Diacono Nicolaitano, d. 21. Aug. A. 1670. è vivis erepto. A. 1671. d. 1. Maji sociata est tertia vice M. *Joh. Ernesto Helwigio*, Scholæ Rostoch. oppidanæ primùm Con-Rectori, Pastori deinde Neo-Caldensi, A. 1690. d. 10. Nov. fatis concessio, quem post quindecim viduitatis annos d. 16. April. secuta est.

GUSTROVII.

Joach. Otto, Rector, Tabulâ publicâ invitavit ad Actum Orationum ab octo Juvenibus, nimirum *Joh. Albert. Hagemestero*, Sund. Pom. *Joh. Laurent. Knegeendorff*, Gustrov. *Joh. Christ. Spindlero*, Mecklenb. *Joh. Frid. Schrædero*, Mecklenb. *Zach. Henr. Balcke*, Jabel-Meckl. *Herm. Reutero*, Gustrov. *Henr. Hellero*, Sveco-Livon. & *Joach. Frid. Westphal*, Mecklenb. d. XXVIII. Mart. adornatum. (pl. 1. in form. pat.)

GRYPHISWALDIÆ.

Paulò seriùs ad nos delatas Dissertationes quasdam jamjam exhibemus, prodiit verò:

D. XX. Octobris in funere D. *Jacobi Henningii*, S. Th. Professoris, Ordinis sui Senioris, Regii Consistor. Assess. & ad D. *Jacobi* Pastor. publicatum à Rectore Universitatis Gryphiswaldensis, *Theodoro Hornio*, Log. ac Primæ Philosoph. PP. Programma. (pl. 3½. in fol.)

Ex quo ea, quæ ad notitiam ejus vitæ rationum potissimum spectare videntur, decerpemus: Natales Ejus sibi vindicat ipsa Gryphiswaldia, in qua A. 1633. d. 26. Maji. ortus est Parentibus *Jacobo*, Civitatis Odo Viro; & *Catharina Utesenia*. In disciplinam datus est Scholæ patriæ Præceptoribus, *Spradlero*, Rectori, & M. *Jac. Balthasari*, Con-Rect. post ad D. Mariæ Ecclesiastæ, deinde in Gymnasio Sedinensi Professoribus, cum primis *Joh. Micralio*. A. 1653. Wittebergam ingressus est, & sesquiannum ibi duravit, frequens audiens *Calovium*, *Joh. Meisnerum*,
Kna-

Kunadum, *Scharfium*, aliosque. Postea in Patriam revocatus ex itinere Francofurtum ad Oderam divertit, & menses aliquot moratus, Reformatorum doctrinis in Scholis ac publicis congressibus attendit. Vix domum redierat, quum è vita exiisset Parens dulcissimus. A. 1659. ad formandam geminam prolem *Joh. de Sparsfeld*, tt. Sedini Capitularis, post R. M. Sveciæ à Consiliis bellicis fuit requisitus, cum qua A. 1663. Tubingam visis prius in itinere Berolino, Witteberga, Lipsia, Jena, Norimberga, Stutgardia, salutavit, ibidemque *Tob. Wagnerum*, *Rathium*, *Joh. Ad. Osiandrum*, *Wölflinum* Doctores secutus est. Hinc Argentoratum, ubi *Dannhaueri*, *Sebast. Schmidii*, *Bebelii* & *Bacleri* scholas visitavit, cum suis se contulit. Excurrit aliquando, ut in Programmata relatum legimus, urbe thermas Argentorato vicinas, visitaturus ipse, cum ipsius fidei creditis. Unde copia maxime eisdem facta pari Principum, Brunsvicensi alteri, alteri Saxo-Gothano innotescendi. Et illius quidem tanta ad Henningium gratia accessit, ut quot propemodum diebus integrum esset principali mensæ accumbere, ac cum Comitissæ Provincialis Hassio-Homburgicæ Concionatore Aulico, Jesuita, disputando sapientiam conferere. Quem die quodam in de Religionis quibusdam capitibus concertatione, accessit è fontibus ipsis ac principis rebus ac rationibus ita repressit, ut cætera non indiserit, quid reponeret, non haberet, projectoque sacro codice, sermone postea ejus & Principis convictu mallet carere. Id quod amplum ipsi & honorificum apud Principem fuit, qui quoties ad Dominam suam habebat, & verba faciebat Jesuita, adesse jussus est Principi, & de concione continuò existimare, ac suam sententiam expromere. A. 1665. Helvetiam, Lugdunum Gallorum & Italiam adiit, indeque ipsa septimana sancta *Romam* ingressus animadvertit quibus cerimoniis hebdomas illa coleretur, maximè quomodo Tarpejus Jupiter ALEXANDER VII, viridium die, horrendæ execrationis fulmen in nostræ fidei consanguineos vibraret, prælecta inter cætera Cœnæ Bulla Ex quo natum est Nostro in Patriam A. 1668. reduci argumentum orationis de *Excommunicatione Pontificia* publicis typis excerptæ, Româ relicta Academicam Senensem, indeque Galliam trajecit, & per octonem

stre

fre spatium commoratus Lutetiæ Parisiorum domum reverſus eſt, fideique ſuæ commiſſos Sparfeldio filios reſtituit. Ao. 1669. Moralium Profeſſor expetitus eſt. Quum verò fidem ſuam, ſolertiam & dexteritatem, ſuſceptis in *Speciam* duabus legationibus egregiè probaſſet A. 1675. Academicus Magiſtratus, mox A. 1678. Profeſſio Theologiæ Ordin. & Paſtoratus D. Jacobi, quas provincias L. Vogtius morte ſua vacuas fecerat, ei eſt demandatus. Hiſce acceſſerunt ſummi in Theologia honores, quos prævia de *Paſſione & Reſurreſtione Chriſti Diſputatione*, ad Rom. *IV. v. ult.* ei contulit D. *Auguſtinus Balibaſar*, Paſtor Sundenſis Jacobus, vacuo tt. ordine Theologico. In complures locos, nimirum à S. P. GUSTAVO ADOLPHO in *Varenii* primum, deinde *Siricii*, tertio ad Conciones Aulicas & Conſilia Eccleſiaſtica, & A. 1691. à glor. Rege CAROLO XI. Primar. Theolog. Profeſſor, in Academia *Dorpatenſi*, per ſummuſ Livoniæ Præfectum, Comitẽ de HASTFER, expetitus fuit, ſed maluit in ſtatione ſua manere, quàm nidum ſuum migrare. Paulò ante quàm iſta geſta erant, in matrimonium duxit *Margaretham Cadeniam*, *Georgii Gerdeſii*, Paſtoris quond. Wulterhuſenſium meritiffimi, relictam viduam A. 1702. d. 15. Maji morte direptam. Quam viribus exhaustis ipſe, ætatis annuſ LXXII. agens, A. 1704. d. 28. Sept. intra ſept. & octavam vespertinam, eſt ſecutus.

Menſe Martio Diſſertationem Juridicam de *Solutione à tertio facta* publicè ventilandam exhibuit L. *Georg. Adolph. Caroc*, Fac. Jurid. Adjunct. (cujus ſuprà p. 45. mentionem fecimus) Reſpondente *Thoma Maydorff* Carſhaveno-Sveco. (pl. 4½).

Contextus hujus Diſſertationis, prout in frontiſpicio ejusdem legitur, talis eſt: Traſtatur hoc argumentum occasione diſſertationis indicatà in §. 1. & terminis ibidem explicatis, remotisque removendis (ſcil. iis, qui ex prævia obligatione pro aliis ſolvere tenentur, I. *generaliter* α) qua definitionem, vi cujus hæc ſolutio diſcernitur à ſolutione ex cauſa *nominis empti* facta, quæ in dubio præſumenda. §. 2. β) varias diviſiones in §. 3. II. *ſpecialiter*, conſiderando primò ipſum ſolutionis actum & deinde ejusdem diverſos effectus. Quoad *Actum* ſolutionis in ſe ſpectatum tres adducuntur regulæ quarum *prima*: quod nemo ſolve-

re

re pro alio teneatur. Quæ regula probatur §. 4. illustratur exemplis in §. 5. in cuius fine agitur de hærede, quatenus, ut nomine cohæredis solvat, cogi possit; ampliatur tripliciter §. 6. limitatur quatuor modis §. 7. & denique declaratur in fine d. §. 7. cui in §. 8. subjicitur quæstio: An procurator, qui alterius mandato contraxit, ut *tertius* solvat? *Secunda*: Quod quilibet possit pro alio, etiam ignorante & invito solvere. Quæ regula vindicatur, limitatur maxime quoad poenam corporalem §. 9. restringitur ad solutionem ex bonis ipsius tertii faciendam, §. 10. *Tertia*: Quod creditor teneatur id, quod tertius solvere paratus est, accipere. Quæ regula verificatur, limitatur & declaratur, §. 11. & 12. in quo quæritur: an facultas solvendi, tertio à lege indulta, præscriptione extinguatur? *Effectus* solutionis expenduntur trifariam §. 13. & quidem I. Quà *tertium* live solventem; cujus intuitu tres tractantur quæstiones. *Prima*; an tertius solutum ab accipiente repetere possit? Quod casibus sollicitè distinctis negatur, etsi debitor liberatus non sit solvendo, §. 14. *Secunda*; an & quatenus tertius contra debitorem liberatum habeat regressum? 1) Si ille mandaverit solutionem, §. 15. 2) Si ignoraverit; Quo in casu, quamnam actio pro conditione solventis detur, ostenditur, §. 16. Ut plurimum datur actio negotiorum gestorum, quæ tamen aliquando cessat in casibus recensitis, §. 17. 3) Si prohibuerit solutionem debitor. Quò factò regulariter denegatur regressus, §. 18. ita tamen, ut tertius cessante regressu interdum ab accipiente solutum condicere valeat cum distinctione in §. 19. *Tertia*; Quid juris præter repetendi facultatem consequatur tertius, partim ex persona propria §. 20. partim ex persona creditoris dimissi. Hic autem est vel α) concreditor habens simplex privilegium personale, quod sine cessione transit in solventem §. 21. vel β) hypothecarius, quem qui dimittit, aut est concreditor ejusdem rei hypothecarius, aut chirographarius & planè extraneus. Ille jus hypothecæ dimissi absque cessione acquirit, §. 22. cujus occasione duo casus ab Ant. Fabro propositi deciduntur, sed aliter quàm ab illo §. 23. 24. *Hic*, etsi non succedat ipso jure in locum dimissi hypothecarii §. 25. habet tamen beneficium cedendarum actio-

num. §. 26. Quò ipsò tertius solvens differt ab eo, cujus pecunia e. g. mutuò data debitori hujus creditor dimittitur. §. 27. *II. Quà debitorem*, qui quomodo liberetur, exponitur §. 28. *III. Quà creditorem*, qui vel tertium coëgit ad solutionem de quo §. 29. vel non coëgit, Quo in casu deciditur quæstio, quid juris, si creditor minus acceperit à tertio, quàm revera debetur ab illo, cujus nomine solutum? §. 30.

Idem *L. Caroc* Tubingæ non solum A. 1704. Disputationem Inauguralem Præsidi *Michaële Grassò*, J. U. D. Cod. Novell. & Criminal. Sanct. PP. de *Solutione tertio facta*, sed etiam sub eodem Præsidi d. 18. Nov. 1702. *Decadem Positionum Juris publ. ex materia de Reservatis Imperatoris.* (pl. 1. in 4to.)

D. IV. Aprilis. Dissertationem Physico-Medicam Curiosam de *Cretæ*, publicè ventilarunt Fratres Germani, Præses *Christophorus Helvigius*, Med. Doct. ac Facult. Med. Adjunctus, & Respondens *Carolus Helvigius*, Med. Stud. (7. pl. in 4to.)

Præfamen agit de neglecto, ob nimiam exoticorum æstimationem, remedium indigenorum, & præprimis *Cretæ*, usu. CAP. I. *Naturam Cretæ* examinat, & §. 1. Etymologiam, §. 2. & 3. Homonymiam, §. 4. Synonymiam ejus evolvit. §. 5. Describitur: quod sit *terra mineralis, alba, emplastica & polychresta*; quâ verò ratione terra, eaque mineralis audiat, §. 6. declaratur. Particulas ipsi admixtas, videl. salis §. 7. Sulphuris §. 9. Mercurii §. 10. exhibet; & §. 11. ejus albedinem, §. 12. virtutem emplasticam, §. 13. usum polychrestum, brevibus delineat. CAP. II. *Generationem Cretæ* sistit; ejusque §. 1. Autorum circa illam opiniones; §. 2. Materiam ex qua, §. 3. Causas efficientes; §. 4. Coloris gradus; §. 5. Locos natales in genere, ac in specie Græciæ; §. 6. Asiæ, §. 7. Africæ, §. 8. Americæ, §. 9. Europæ, & denique §. 10. Pomeraniæ citerioris insulas *Vsedomiam & Rugiam*, ut *Cretæ* feraces, enumerat. CAP. III. *Differentias, & selectum Cretæ medicum* tradit, quatenus, quod differentias ejus attinet, illas §. 1. à Colore, §. 2. à Substantia & mixtione, §. 3. à Consistentia, §. 4. à Superficie, desumendas esse innuitur. §. 5. Quid sit *Cretæ annularia* declarat, & §. 6. *Selectum Cretæ ad mentem Dioscoridis* describit. CAP. IV. *Preparationem Cretæ,*
ejus-

ejusque utendi modos complectitur, dum §. 1. illius depuratio atque trituration, ut & per cribrum sericeum purius transmissio, §. 2. Loto, §. 3. Nutritio f. Insuccatio, §. 4. Tostio, §. 5. Calcinatio, §. 6. modus exhibendi illam internè, & §. 7. externè applicandi, expenditur. CAP. V. Vsum Medicum docet, atque refutatis § 1. Sententiis illorum, qui Cretam Medicinâ indignam censent, §. 2. & 3. Facultates sive vires ejus absorbendi, invertendi, saturandi &c. deinde morbos, in quibus cum successu à Practicis hætenus fuisse usurpata, nimirum §. 4. Febres tam benignas, quàm malignas; §. 5. Morbos Intemperiei particularis; §. 6. Dolores; §. 7. Obstructiones partium, vasorum, pororumque; §. 8. Fluxiones extra corpus humorum utilium vel inutilium; §. 9. Tumores; §. 10. Vulnèra ac Ulcera; §. 11. Vitia cutis; §. 12. Epilepsiam & Incontinentiam Urinæ, ordine enarrat. §. 13. Abulum ejus demonstrat. CAP. VI. Tripartitum est, & §. 1. 2. 3. Creta Vsum domesticum; §. 4. 5. 6. Politicum; ac tandem §. 7. & 8. Mechanicum absolvit, multaque curiosa continet.

D. VII. April. Sub Præsidio Joh. Philippi Palthenii, Philosoph. Civil. atque Histor. Profess. Dissertat. Politicam de Causis Malorum, quibuscum Polonia Regnum conflictatur defendendam suscepit J. G. Wolff, Jurisprud. Stud. (pl. 8.)

Auctor §. 1. differtit, se demonstraturum, ipsis Polonis re-
ctè vitio dari, quod malè Poloniæ sit; hinc §. 2. interitus Re-
rum publicarum causas evolvit, interque eas refert vitia *status*
& *hominum*, de vitiis verò status f. Reipublicæ accuratiùs præci-
pi non posse §. 3. affirmat, quàm ob oculos posita legitima ejus-
dem constitutione, quam proinde unionem perfectissimam,
quæ efficiat unum corpus morale, describit, ejusque primum ef-
fectum nempe imperium §. 4. producit, quod in unum aut plu-
res homines confertur, unde diversæ §. 5. Rerum publicarum
formæ oriuntur, nimirum *regulares*, quæ iterum §. 6. aut *simplici-*
es aut *compositæ*. §. 7. *Simplicium* regularium tres facit, nempe
Monarchiam, de qua §. 8. Aristocratiam §. 9. & Democratiam
§. 10. rejectâ §. 11. mixtâ, & receptâ in ejus locum composita f.
systematica, quæ est, cum civitas cum civitate foedus init, §. 12.
à parte civitatis propter indigentiam opis mutux & securita-

tis, §. 13. à parte imperantium occasione matrimonii, aut vi hæreditarii juris §. 14. perpetuum §. 15. quam conjunctionem duplici fieri ratione §. 16. ostendit, quando vel regnum regno §. 17. quæ ut stabilis sit, hæreditario opus esse jure §. 18. sq. vel civitatem civitati copulatur §. 20. de quarum Collegio Legatorum constituendo §. 21. agit; & §. 22. *irregulares*, quarum duas species ex Puffendorffio exhibet, prima est: quando summum unius civitatis imperium duplici subjecto, quorum neutrum ab altero dependeat, inest; altera est, quando status aliqujus regni inter monarchiam limitatam & inter systema civitatum medius est. §. 21. *vitia*, de quibus dicere sibi proposuerat, percurrit, quæ sunt *a*) discordia civium & animorum distractio §. 24. *b*) perversitas imperii, quo civitas regenda continendaque §. 25. *γ*) & *δ*) si in statu Monarchiæ imperium iusto arctioribus limitibus sit circumscriptum, aut, quæ etiam in Republ. Aristocratica s. Democratica locum habere possunt, si aliquod collegium procerum aut concilium populi suffragia eo modo conferat, quo negotia difficulter expediantur. §. 26. *ε*) si in systemate regnorum hæreditaria atque electitia regna copulentur. §. 27. *ζ*) si in eodem diversa plurium regnorum instituta atque jura misceantur. §. 28. *η*) si in irregulari republica, regno in partes diviso, & inter imperii pactique nudæ obligacionem vacillante, nec concordia locus sit, nec publica salus promoveatur. §. 29. Ad *hominum* vitia pertinere ait, quicquid Reges, Rectoresque alii in Republ. delirant. §. 30. transitum parat ad explicandas causas malorum in Polonia, & §. 31. rempubl. Polon. tot vitiismersam extitisse à prima sui constitutione negat. §. verò 32. dicit primaviam voluntatum unionem in discordiam, §. 33. 34. absolutam & hæreditariam in electitiam & valdè limitatam Monarchiam transisse. §. 35. 36. Conjunctionem Systematicam Principatus hæreditarii atque electitii Regni, nec non electionis modum §. 37. 38. exemplis §. 39. sqq. adductis in vitium ponit, nihilque esse malorum Poloniæ, affirmat, quod Polonis originem non debeat, & quod sanari tollique ab iisdem, si mens non læva sit, haud difficulter queat.

D. XVII. Ejusd. Sub Præsidio Brandani Henr. Gebhardi, D. & P.P.

Vind.

Vindicias quorundam Locorum Hebraei Textus allegatorum Luc. IV. 17. Luc. III. 4. §. Aët. VIII. 32. 33. XV. 16. 17. 1. Petr. II. 6. oppositas Paulo Pezrono, Doctori Theologiae Sorbonico, placido Philologorum examini exhibuit *Joh. Sebastianus Schüler* / Uker-munda-Pom. (pl. 3.)

D. XXI. Ejusd. Sub moderamine D. *Joh. Frid. Mayeri*, PP. Theses de Ecclesia Synthetica proposuit *Daniel Zimmermannus*, Politz. Pom. (pl. 2.)

Instituit autem in hisce *Thesibus* brevem repetitionem argumenti Theologici, de Ecclesia Synthetica, quò de *Controversiis Pietisticis* paulò fufius agere queat. Hinc §. 1. tum Ecclesia Nomen evolvi, idq; tum *metonymicè*, tum *proprie* accipi §. 2. probat & §. 3. fideles vera Ecclesiae membra esse evincit, non tamen illam *hypocritis* carere §. 4. & §. 5. deducit, adjectis *Fanaticorum* sententiis, iisdemque §. 6. dilutis. §. 7. & 8. homines per media, *Verbum & Sacramenta*, vocari ad Ecclesiam, tradit. §. 9. spurias *Fanaticorum* Notas Ecclesiae rejicit.

D. 7o. *Frid. Mayeri*, PP. Acad. Pro-Cancell. & Super. General. *Index Laborum Anni tertii Professionis Theol.* (pl. 2½. in 4to.)

In quo I. *Praelectiones publicae*, quibus absolvit Orationis Dom. explicationem, Lucae potissima capita, & argumentum de Librorum Symbolicorum autoritate. II. *Collegia Privata*. III. *Disputationes & Dissertationes Programmaticae* LII. IV. *Orationes* IX. V. *Consistoria* in quibus XIX. casus propositi & resoluti. VI. *Concionēs*, praeter *Introductorias*, funebres, etiam *Sedini*, *Heilspergæ*, in *Ermlandia* coram *Svecorum Monarcha*, *Sundii & Gryphiswaldix* habitas. VII. *Bibliothecam* patentem ostendit.

Ejusd. D. *Mayeri Strena*, SS. Theol. Studiosis sub auspiciū A. DCCV. oblata, quæ B. *Henr. Höpffneri Commentarium in Psalmum I.* complectitur, & quem ex MSto editum Resp. *Jac. Christiano Biedenweg* / *Daverdā-Bremens.* publicæ disquisitioni subjecit. (pl. 3½. in 4to.)

D. XXVIII. Jan. & XI. Febr. Idem D. *Mayerus* Consistorium indixit, qualibet vice ½ plag. typis exscript.

D. XXV. Febr. Eodem D. *Mayero* Præside *Bartholomæus Schwabe*, *Sundā-Pom.* Diss. I. (pl. ½. in 4to.) &

D. XX Martii M. Gottlieb Schelgvigius, Gedanens. *Dissertationem* Posterio^{rem} de *Sanguine Christi* defendit. (pl. 1.)

D. XXI. Martii Idem D. Mayerus Mortem cum Deo Mortuo *Homilia* Academica commendatam, in argumentum Colloquii Academi^ci proposuit, Resp. *Joanne Wilden*, Mölschow. Pom. (pl. 3. in 4to.)

Eodem die Consistorium studiosæ Juventuti indixit. (pl. $\frac{1}{2}$)

D. XXIII. Ejusd. sub sæpius nominati *D. Mayeri* Præsidio, *Exercitationem* Theologicam, de *Uso decimi Precepti in Renovatione*, proposuit Autor & Respondens, *Henning Uebel*, Pütt. Pom. (plag. 3.)

III. Capp. *Dissertatio* hæc absolvitur, Cap. I. sistit terminorum evolutionem & statum controversiæ, quæ ejusmodi est: *Utrum sc. homo renatus, ex viribus gratiæ diviniæ, per creationem novi hominis acceptis, aliquam secundum decimum etiam præceptum præstare possit obedientiam; an verò ejus mandati usus tantum in eo consistat, ut homo infirmitatem suam cognoscere discat, neque sibi ipsi aliquam ab omni peccati labe immunitatem persuadeat, sed potius quominus variis hujus concupiscentiæ motibus succumbat, omnem adhibeat operam?* Prius negatur, posterius affirmatur. Cap. II. Autoris thesin exhibet, Cap. verò III. refutat antithesin Adversariorum:

D. XXIV. Ejusd. iterum Consistorium intimavit. (pl. $\frac{1}{2}$.)

D. XXX. Ejusd. Eodem *D. Mayo* Præside Autor *Justinus Mayer*, Hadelensis Saxo, *Theses ex Disputatione Casuali de Sacerdote Androgyno*, ob inopinam ex Acad. avocationem erutas defendit. (pl. $\frac{1}{2}$.) Ipsa verò *Dissertatio* proximè insequetur.

REGIOMONTI.

Mense Aprili *Disputationem* Theologicam de *Sanguine Jesu Christi nos emundante* ex 1. *Jeh. I. 7.* publicæ Eruditorum censuræ subjecit *Christ. Henric. Gasser* Colberg. Pomeran. Præside *Godofredo Wegner* S. S. Theolog. Doct. ejusdemque P. P. Ord. & Concionat. Aulic. Secund. in quâ, brevi præfatiunculâ præmissâ, ubi meditationem operis Redemptionis vel hoc tempore maxime suscipiendam commendans, transitum facit ad præsens dictum, idque initio exegeticè adum singula verba explicat Sect. 1. Post.

Postmodum verò Sect. 2. Problemata sequentia Elenctica discutit nim. (1) an per Sanguinem emundatio peccatorum summè necessaria fuerit, ut aliò leniori modò genus humanum restaurari non potuerit? (2) utrum guttula una sanguinis Christi sufficiens lytron fuerit aut esse potuerit pro hominum peccatis? (3) Cur filius DEI, non Pater neque Spiritus S. hoc lytronolvere debuerit? (4) utrum emundatio peccatorum meritoria, an iustifica, aut sanctifica hòc locò intelligatur. (5) an Emundationis objectum sint omnes homines an v. soli tantum fideles. Denique (6) utrum sanguis Jesu Christi emundet animam & corpus. (plag. 4.)

Idem D. Godofredus Wegnerus eòdem mense publicavit Disputationem Historico-Theologico-Homileticam, *de Rifu Paschali oratorem sacrum ejusque auditorem minimè decete*, Respondente Ernest. Fridr. Besselring / Pruss. in quà Præfationis locò §. 1. ostendit, quàm varii sint ritus in Ecclesiâ Christianâ, partim ob bonum & decentem ordinem, partim ad pietatem & devotionem excitandam ab ejus Antistitibus excogitati & introducti; quàm inepti quoque reperiantur ritus in Papatu, quibus etiam accenset Rîsum Paschalem, qui an Oratorem Sacrum in Ecclesiâ deceat nec ne, aphorismis VI. sequentibus exponit; Quorum 1. hic est. Rîsus hominem decet, estque delectationis & lætitiæ effectus & certum signum. II. An Rîsus Oratorem deceat, sapientes gentilium minimè dubitant. III. Ab Oratoribus Profanis & Gentilibus multa sunt mutuati Oratores Sacri & Ecclesiastici. IV. Speciatim rîsus ille paschalis ex eodem fonte actionum theatricarum atque forensium derivatus, & in Ecclesiam introductus est. V. Rîsus nullò tempore decet Oratorem & auditorem sacrum, & semper in omni concione utrique virandus est. VI. Quin potius Oratorem sacrum atque ecclesiasticum tristitia ac fletus decet, si non sit histrionicus, hypocriticus & nimius. Singulos aphorismos variis argumentis & illustravit & comprobavit. (plag. 3.)

Die XII. April. Christianus Walther / S. S. Theolog. D. ejusdemque PP. Ordin. Quartus P. t. Decanus, nomine Pro-Rectoris atque Senatûs Academiæ, Programma Paschale publicavit,

vit, de *Vestimentis albis angelorum, glorioſæ Chriſti Reſurrexionis Praconum*, ex *Matth. XVIII. 3. Marc. XVI. 5. Luc. XXIV. & Job. XX. 12.* deſumptum. In quo exordii loco explicat dictum illud *Apocal V. 5.* vicit Leo de Tribu Juda, hujusque deinceps victoriæ teſtes, angelos veſtimentis albis amictos proponit conſiderandos. De quibus initio notat ex *Marc. XVI. 5.* ut & *Dionyſio Areopagita* & aliis quod Juvenes fuerint. Deinceps numerum horum angelorum explicat; Tandemque illos deſcribit ab habitu, veſtimentis nimirum albis, cui explicationi ſubnectit cauſas ſequentes, indigantes cur angeli in veſtimentis albis apparuerint. Nimirum (1) ut indigaretur DEI miſericordiam, quâ electis ſuis blanditur, (2) gaudium & lætitiâ ex reſurrexione Chriſti redundantem, (3) Sanctitatem atque innocentiam tam ſuam, quàm Chriſti ut angeli fœderis, (4) ad glorificandum Chriſtum (5) in ſignum victoriæ obtentæ à Chriſtò. (6) ut indicarent Chriſtum reſurrexione ſua nos candidâ juſtitia & ſanctitatis ſuæ ſcolâ ornâſſe. Denique (7) nos aliquando in hujusmodi veſtimentis albis juſtitia & ſanctitatis eſſe reſurrecturos. Hiſce abſolutis brevem ſubnectit adhortationem ad abjicienda ſordida peccatorum veſtimenta, & albam ſanctitatis veſtem induendam. (plag. 1½.)

D. XX. *Ejuſd. M. Paulus Kabe* / Log. & Phil. Prim. PP. Ord. de *Categoria Subſtantia* diſputavit Reſp. *Paulo Luca Lafargue*, Regiom. Pruſſ.

D. XXIII. April. *Carolus Jacobus Roſer* / Med. Doct. Diſſertationem Phyſico Medicam pro Loco Profeſſionis Extraordinariæ in Medicina obtinendo habuit de *Phantaſia Efficacia in corpus humanum*, Reſpondente *Jacobo Sinckenau* / cujus contenta ſunt ſequentia: In Proœmio aſſeritur, à cogitatione ad exiſtentiam rei optimam eſſe conſequentiam, dein quod omnes facultates Animæ rationalis per modum quendam cogitationis contingant, hinc & Phantaſia hoc modo celebretur. §. 1. Dein Phantaſia etymologiam, ſynonymiam atque homonymiam recenſet, §. 2. Propriam acceptionem ſuppeditat, & varias de Senſibus internis ſententias proſitetur. §. 3. Triplices animæ diſtinctiones explicat, bruta etiam nec animâ, nec Phantaſiâ propriè dicta, nec ſenſu denique gaudere evincit. §. 4. & 5. Subjectum Phantaſiæ genera-

generale & speciale evolvit. §. 6. Objectum Phantas. internum & externum enodat. §. 7. Phantas. Vires in genere enarrat. §. 8. Phantasiam in corpus alienum externum agere non posse, variis argumentis corroborat. §. 9. Quod Phantasia in proprium corpus agat, exemplis illustrat, quod in §. 10. Rationibus confirmatur. §. 11. Modum, quod in corpus humanum agat Phantasia, exponit. §. 12. Phantas. efficaciam in fœtum, exemplis; §. 13. rationibus suffulcit. §. 14. & 15. Adstruit Phantasiam producere morbos ut causa remota, non v. proxima; §. 16. Quod Phantasia morbos etiam curare possit, in medium affert; quomodo v. hoc procedat, in §. 17. disquiritur. §. 18. Curam noxæ per Phantasiam inflictæ, in genere subministrat.

HAFNLÆ.

Die XXXI. Januar. J. Ernestus Carlowitz hætenus Consiliarius Cancellariæ &c. ad Consilium Justitiæ & Secretarii apud Celsissimum Daniæ & Norvegiæ Principem *WILHELMUM* dignitatem ascendit.

D. XVI. Februar. Illustrissimus Heros Dn. *Johannes Rantzovius* Dn. de Frydendal, antehac S. R. M. Daniæ & Norv. copiarum equestrium *Generalis Major*, maximus literatorum Patronus, (qui nuper ab exercitu Danico Fœderatis militante redux, *Legatus* in bello *Generalis* honoribus auctus fuit) à Regia Majest. in *Ordinem Equestrem Danebrogicum* est receptus.

M. Severinus Lintrupius Des. Philosophiæ ac Theologiæ Professor, & Communitatis Regiæ Præpositus, sub initium Anni hujus, novum in Collegio Regio *Collegium* seu novos *congressus literarios* cum Magistris & civibus aliquot Academicis erectioribus cœpit instituere, semel iterumque singulis septimanis ita vernaculò idiomate continuandos, ut quovis congressu (1) Collegii aut societatis alicujus eruditæ veteris aut novæ historia referatur. (2) Academiæ cujusdam Europææ historia, Doctores celebriores antiqui & moderni compendiò repræsententur. (3) Viri cujusdam eruditi nuper mortui vita & scripta strictim enarrentur. (4) Controversia nobilis literaria, vel nuper vel etiam.

etiamdum inter eruditos publicis scriptis reciproca fideliter recensita exhibeatur. (5) Bibliothecæ alicujus publicæ illustrioris historia & rariora indicentur, (6) Scriptum aliquod vel Schediasma utile aut curiosum recens editum breviter, sed distinctè recenseatur, additis, quæcunque vel ad ejusdem Auctoris historiam & scripti, vel argumenti tractationem aliunde inciderint. (7) Quicquid vel opusculorum *avandélor* vel observationum in re quacunque literaria, philologica præsertim & historica literaria patria &c. occurrerit, in commune conferatur, mutuis perficiendum symbolis. (8) Denique quicquid præterea in re literarum publica novi, jam ex publicis Ephemeridibus Latinis, Gallicis, Anglicis, Belgicis, Germanicis, sive privatis amicorum relationibus & commerciis innotuerit, proponatur. De quo quidem instituto, aliarum alibi societatum exemplo, ad historię literarię augmenta tendente, sicuti successus ei & incrementa ex voto obtigerint, plura nos aliquando daturus speramus.

D. XIV. Febr. In Auditorio Collegii Regii pro Regiæ Mensæ beneficio declamârunt *Sigvardus Olavius Islandus* & *Andreas Torning* Communit. Regiæ Alumni, de *Christianismo Philippi Arabis*, illò quidem pro affirmativa, hòc verò pro negativa pugnante.

D. XVII. Febr. *Johannes Steenbuch*, Hebrææ lingvæ Prof. P. & Facult. Theologicæ Adjunctus Respondente *Nicolao Jalbye*, *Examen versionis vernacule ad Statem Græci Codicis N. T.* (eadem ratione, quâ antea versionem V. T. pluribus Dissertationibus ad examen revocavit) publicæ disquisitioni exhibuit. Vitia autem Versionis Danicæ N. T. quæ notanda hic sibi sumpsit, ad tres classes reducuntur. (1) Omissa supplentur, sive voces textu vernaculæ expunctæ, quibus carere aut non possumus aut saltem non debemus, ubi etiam Pronomina Græci Codicis interdum parvi vernaculam facere, & deesse nonnunquam particulas omnino inferendas demonstratur. (2) Superflua exhibentur, ex singulis libris delenda, utpote quibus carere & possumus & debemus, refecantur hîc quoque pronomina supervacua, & particulæ redundantes. (3) In tertia classe reliqua menda comparent, & errores Vernaculæ N. T. alii tolerabiliore, alii eò tolerabiles minùs, quò à Codice Græco longius recedunt, imò ab
ipfa

ipsa rei veritate interdum remotissimi. Porro hic eodem, quo in V. T. ordine insignem scopulorum varietatem detegit Nobiliss. Auctor, ad quos versio nostra N. T. infelicius, dum incautè rem suam agit, offendit. Denique subnectit versionis vernaculæ specimen, adductis exempli loco ex Matthæi Capite XXII. versibus 14. prioribus, unâ cum gemina versione Danica, altera quidem vulgari, uti hætenus existit, altera autem nova, prout esse debuit, demonstratâ. (4½ plag. in 4to.)

D. XXIV. Febr. In Audit. Collegii Regii *Steno Kierulius*, Respondente *Petro Friderici Knoppero*, Disputationem habuit de *vizio Verborum & speciatim de Pseudo-Neutris*, in qua citra plerorumque Grammaticorum sententiam duo tantum verborum genera *Activum & Passivum* admittit, *Neutra* autem tam in nominibus quàm in verbis cum *Fr. Sanctio* rejicit, quem hoc nomine contra *Perizonium* defendit, *Absoluta* quoque, quæ *Vossio* Neutris æquipollent, contra eundem damnat. (pl. 1½. in 4to.)

D. XXVI. Febr. In Audit. Coll. Regii Dissertationem Historico-Criticam proposuit *Petrus Christophori Herslebius*, unâ defendente *Jonâ Nicolai*, de *ἡθρολογία*, quam *Christianis objecerunt Pagani*, ubi in prima sectione 3. calumniæ hujus occasiones recenset, scil (1) Veterum ritum ad orientem orandi, (2) Celebrationem diei solis. (3) Confusionem Christianorum cum Judæis, qui apud gentiles communiter pro cœlicolis habebantur. Sectione 2da occasionum earundem examen instituit, & in causas inquirat. Sectio a. tertia Christianos ab ejusmodi pagatorum calumnia vindicat. (pl. 2. in 4to.)

Johannes Brunsmannus, Ecclesiastes Hafniensis, edidit scriptum, cui titulus: *Judaica Levitas, sive super illo, qualem Judæi de rebus sacris patriis testantes vel loquentes mereantur fidem, Dissertatio*. Schediasma hoc IX. capitibus absolvitur, quorum hæc est summa, ipsius Auctoris verbis in Indice capitum libro annexo expressa. *Cap. I.* asseritur Judæis posterioribus & Christi hostibus, super ipsorum rebus sacris patriis, non esse promiscuè & de semet credendum. Imo ratio est, quòd hi Judæi posteriores Satanae sint synagoga & filii. 2da, quòd sint hæretici, & dogmata ad salutem necessariò credenda, pertinaciter oppugnent & blasphemant.

ment. *Cap. II.* Ratio 3tia proponitur, quòd posteriores hi Judæi sint mendaces, quod totò hóc capite probatur. *Cap. III.* suffragia doctorum pro eo, quod hi Judæi posteriores sint mendaces, & mendaces non mereri fidem, adducuntur. *Cap. IV.* quarta ratio affertur ex eo desumpta, quòd si Judæorum de rebus sacris patriis, promiscuè & de semet, admittendum esset testimonium, multa manifestè falsa & blasphema forent admittenda; & varia ejusmodi à Judæis tradita falsa recensentur. *Cap. V.* 5ta ratio apparet, ex eo ducta, quòd hi Judæi posteriores rerum veritatem circa res sacras patrias, non satis sciverint; de eodem suffragia leguntur. *Cap. VI.* evincitur, Judæos hosce posteriores in historia, promiscuè & de semet, non mereri fidem. *Cap. VII.* dicitur, Judæorum etiam posteriorum de rebus sacris avitis testimonium, quod ad ipsorum tendit laudem, non mereri fidem. *Cap. VIII.* Ea quæ dissentientes, contra hætenus proposita, & maximè contra 3tiam Propositionem, sive *Cap. VII.* objiciunt, resolvuntur. *Cap. ultimo* Propositiones de vero testimoniorum Judaicorum usu exhibentur, & statuitur (1) testimonium Judæorum horunce valere contra semetipsos. (2) Judæorum horunce testimonium de significatione vocabulorum Hebræicorum, quatenus generale est, esse admittendum. (3) Testimonium Judæorum horunce de antiquis Hebræorum ritibus, non simpliciter esse rejiciendum, (4) Judæorum horunce testimonia, quæ cum Scripturæ sacræ creditis consentiunt, suffragiorum locò admitti posse. (5) Eorum, qui inter Judæos posteriores minùs cæteris sunt mendaces atque nugaces, testimonia, de historia sui temporis, aut majorum sententia vel opinione, suò quòque modò admitti posse. In Præfatione ad Lectorem suas *Sabbaticas Vindicias*, 12. libris comprehensas, quatum conscribendarum occasionem dederunt motæ inter nostrates in Germania super Sabbato lites, orbi literato promittit Auctor, ideoque omnes, quicunque humaniores literas & Ecclesiæ amant bonum, officiosè invitat, ut, si utile existimaverint esse, opus illud, jam prælo prorsus maturum, in publicam venire lucem, promovere hoc illuc velint dignenturque. (pl. 8. in 8vo.)

Ex Typographæo Regio hóc mense prodiit : Høypsoffligster Jhufo-
melse / Kong Christian dend Femtes Artickels. Brev / og Krigs-
Rets Instruction eller Underretning / angaaende Krigen til Lands.
i. e. Gloriosissimi Regis Christiani Vti Articuli Juris bellici, si-
ve militiæ terrestres constitutio. in 8vo.

Præterea typis excusus est libellus Germanicus sub tit.
Der aufgeweckte Kirchen-Schlaffer / welchem mit beweglichen und
zugleich ernsthaften Gründen vorgeleget wird die Sündigkeit des
angewohnten / und aus Unlust zu Anhörung göttlichen Worts her-
gezogenen Schlaffs in der Kirchen / durch Joseph Evers L. A. M.
Prediger zu Korte in Irland aus den Englischen ins Deutsche über-
setzt. (2. pl. in 12mo.)

Etiam liber vernaculus , cui titulus :
En hellig Slange : Fredskhed / udj en Samtale imellem en Kram-
mer-Svend og en Papistiske Præst / forfattet og fremskillet af Fri-
derich Christian Schnell / forrige Prædicher i Christians-Borg i
Guinea. i. e. *Astutia serpentina , Dialogo inter mercatorem & sa-
crificulum Pontificium representata per Irid. Christianum Schnellium.*
(2. pl. in 8vo.)

OTHINIÆ.

D. VII. Febr. *Joachimus Prißner* , Cellissimi Daniæ & Norve-
giæ Principis *Wilhelmi* Juventutis Moderator , in locum *Dieterici*
Schult , Dn. de *Christiansdall* / & *Ginstrup* / Equitis Ordinis Dane-
brogici , S. R. M. Consilarii Intimi , & Diœceceos Fionensis Præ-
fecti supremi , Territorii Othiniani , Dalumenlis & Divi Canuti
Præfecti , qui annò superiori vivis excesserat , ad supremam Diœ-
ceceos Fionensis Præfecturam à Regia Majestate est evectus.

Ex HOLSATIA.

Johannes Polzius , Pastor Preezensis , Scriptum aliquod ver-
naculum promulgavit , cujus frontispicium huncce præ se fert
titulum :

Trost : Schrift und Ehren : Gedächtnis / darinn vorgestellt
wird des weyland Hochwürd. und Hoch : Wohlgebornen Hn. Hn.
Z 3 Chri

Christian Ranzau / Ihrer K. M. in Dennemarc / Norwegen hochberrauten Geheimten und Land-Raths / wie auch Canonici in Lübeck / Herrn auff Rastorf / Calsau / Alscheberg und Bürau ꝛ. welcher A. 1649. den 20. Augult. zu Rastorf gebohren / und A. 1704. den 17. Aug. im 55. Jahre seines Alters dis Zeitl. seel. verlassen / und in sein Erb-Begräbniß den 13. Octobr. im Kiel dem Leibe nach gesencket / lebendige Hoffnung / starcker Glaube / Freude im Leyden / aus 1. Petr. I. 3. - 9. von des ganzen hohen Hauses ergebensten Diener Joh. Polzio, Past. in Plden / gedruckt durch Tobias Schmidt. (pl. 8 $\frac{1}{2}$. in fol.)

Hac occasione etiam monemus, superiori anno prodiiisse *Hodœporicum*, quod *Henricum Ranzopium* Autorem habet, & ita inscribitur.

Denckwürdige Reise-Beschreibung / nach Jerusalem / Cairo in Aegypten und Constantinopel / worinnen die remarquabelsten Begebenheiten / die curieusesten Sachen / und was er an bemeldten Oertern sonderbahres bemercket / ganz eigentlich fürgestellt worden / durch den weyland Hoch- und Wohlgebohrnen Herrn **Heinrich Ranzowen** / Ritters / ꝛ. Dero K. M. zu Dennemarc / Norwegen ꝛ. höchst-berraut-gewesenen Reichs-Rath / Herrn zu Schönewende / Nagard / Mögelfierd / Rosenwald / Jens Gaard ꝛ. Hamburg / bey **Gottfried Liebernickel** / A. 1704 (pl. 7 $\frac{1}{2}$. in 8vo.)

FLENSBURGI.

Lucem publicam nuperrimè vidit Scriptum, vernaculo idiomate conceptum, hocce instructum titulo:

Cyriaci, Pabsts zu Rom / unbelohnte **Marter** / aus alten und Päßstischen Schrifften / wie auch einem alten Gemählde / des Bordes-holmischen Klosters / zur Rettung der Magdeburgischen Centurien / vorgestellt von **Christian Gottlieb Koch** / der H. Schrift Doct. der Theologischen FCrät in Kiel Assessore, der Stadt und des Ampts Apenrade Vice-Probsten &c. (pl. 15. in 8vo. cum figura aenea.)

XVI. Capitibus absolvitur scriptum illud, quorum I. de Martyrum Aestim, & Honore in primitiva Ecclesia, C. II. de contemptu

temptu Martyrum in moderna Romanorum Ecclesia, præsertim Pontificis Rom. Cyriaci. C. III. de relatione Centur. Magdeburg. de Pontifice Cyriaco, ejusque martyrio. C. IV. de Contradictionibus Pontificiorum, Baronii præsertim. C. V. de Baronii refutatione 1. ex fidei suæ sociis. C. VI. de refutatione Baronii 2. ex Jure Canonico. C. VII. de refutatione Baronii 3. ex Martyrologiis. C. VIII. de refutatione Baronii 4. ex pictura. C. IX. de Antiquitate hujus picturæ. C. X. de certitudine ejus C. XI. de refutatione objectionum contra picturam istam formatarum. C. XII. de refutatione Baronii 5. ex Breviariis & Legendis. C. XIII. de refutatione Baronii 6. ex connexione historiæ cum martyrio S. Ursulæ. C. XIV. de responsionibus ad argumenta Baronii aliorumque. C. XV. de Parallelismo hujus historiæ cum aliis. denique C. XVI. de utilitate & fructu ex hac tractatione percipiendo, agit.

SLESVICI.

Mense Februario, lucem publicam viderunt nonnullæ *Orationes Inaugurales*, idiomate germanico conceptæ *D. Henr. Muhlîi*, per *Hollatiam Super. General. & PP. Kilon.* quarum I. habita d. 30. *Octobr.* cum *M. Joh. Gerh. Meuschen*, cujus anno superiori in *Novis nostris* aliquoties meminimus, *Ecclesiastes Osnabrugensis Rituum Ordinationis sacrum acciperet*, ex *Matth. XIII. v. 52. Novum-Antiquum*, quomodo illud à Doctore secundum Salvatoris effatum & præceptum sit proponendum, ostendit. II. habita d. 10. *Sept.* cum *Israel Noodt*, Diaconatui Templi Cathedr. quod Slesvici est, præficeretur, necessariam de *modernâ Sacerdotum electione* ex *Jer. XVII. 16.* institutionem proponit. III. habita d. 20. *Junii*, cum quatuor *Rev. Ministr. Candidati*, nimirum *Joh. Steinhammer*, *Ecclesiæ Fridericopolit. Jac. Petersen*, *Hattstedt*, *Anon Casp. Engels*, *Oldenburg.* & *Joh. Bredfeldts*, *Neo-Monast.* essent *Sacris Ordinationis initiandi*, *VIII. Aug. Confess. Articulum de Ministerio Majorum & Impiorum in sacra Ecclesiâ agentem* illustrat. In calce denique ejusdem *D. Muhlîi* de *Loco Paulino* ex *Cap. II. ad Coloss. v. 8. ΣΟΧΗΤΗΣ* Epistolica, eademque gratulatoria ad *Ennionem Lamberri* apparet. (pl. 18. in 8vo.)

NOVA LITERARIA
KILONII.

D. XXX Dec. 1704. Disputationem alteram de *Prisca Salomonis sapientia* Præside *Nicolao Möllero*, Hist. Eccl. & Antiquit. Prof. Ord. respondendo tuitus est *Job. Hermannus Hagen*, Reval. Liv. (pl. 2.)

Postquam Auctor in *prima*, quam *T. VI. Nov. Lit. p. 63.* memoravimus, Dissertatione, sententiæ de Regis Salomonis sapientia falsitatem generatim atque universè ostendit: in *secunda* nunc sententiam, quæ veritati, rerumque Hebraicarum, priscorum temporum & personæ Regiæ, ab ipso DEI Spiritu edoctæ, conditioni magis congruit, exponit, & argumentis in medium allatis, probat; dehinc iis, quæ in contrarium afferri solent, obviam it, & insimul illarum, quæ ad falsam *Pinedæ* sententiam stabiliendam hic illic adductæ sunt, rationum infirmitatem aperit.

Menſe Januario Sub Præsidio D. *Henr. Opitii*, PP. Disputationem Theologicam Fridericianam alteram, quâ *Lutheranismus inter Papismum & Calvinismum medius*, adeoque *tutissimus*, uti in ple-risque aliis, ita & in Articulo de *Sacro Baptismo* ejusque necessitate, demonstratur, publicè defendit *Job. Dan. Selcken*, Ham-burgensis, SS. Th. Cult. (pl. 3.)

Absolutâ in *prima* Disputatione, quam *Tom. VII. Nov. Lit. M. B. p. 190. sq.* adduximus, *Sett. I.* Autor *Sectionem II.* exhibet, quæ Pontificiorum à nostra media tutissimaque deflectentem & in excessu peccantem sistit sententiam, à qua progreditur ad *Sett. III.* quæ Reformatorum à nostra media, tutissima, verissimaque sententia declinantem, & in defectu peccantem considerat sententiam.

Prodiit nuper Opus posthumum D. *Christoph. Franckii*, hunc titulum ostendens:

Christoph. Franckii, S. Th. D. & Prof. quondam Prim. Seren. Duc. Slesv. & Holst. in Acad. Kilon. Pro-Cancellarii, & in Supremo Senatu Eccles. Consilarii Brevis & liquida *Demonstratio Deismis Christi*, ex immotis S. Literar. fundamentis deducta: qua simul *Jona Schlichtingii* à Bukowiec, Equitis Sociniani, in Disputatione adversus *Salibasarem Meinnerum*, de SS. Trinitate, &c. quæ-

quæsitis exceptionibus, & repetitis, è Socino ac defensis argumentis quinque, quibus probatur, Trinitatis dogma in S. Literis apertè damnari, occurritur. Opus postumum editum à *Wolffango Christoph. Franckio*, *Eccles. Kilon. Ministro*, Kilonii Sumptibus Joh. Seb. Richelii. Literis Barth. Reutheri. A. 1705. (1. Alph. pl. 2 $\frac{1}{2}$. in 4to.)

Octo Capp. absolvitur illud, quorum I. Statum Controversiæ explicat, qui talis est: Quæritur nos inter & Socinianos: *An Christus, præter humanam, habeat etiam divinam naturam, sumta voce NATURÆ, prout substantiam, non qualitates seu accidentia designat?* Cap. II. Argum. I. ex loco Rom. VIII. 32. Cap. III. Argum. II. ex Hebr. I. 10. 11. C. IV. Argum. III. & ultimum pro nostra Sententia ex cultu Christi divino affert, C. V. Primum Socini contra nostram sententiam Argum. à Schlichtingio defensum refellit, C. VI. Secundum & tertium. C. VII. Quartum. C. VIII. Quintum & ultimum confutat. In fine triplex conspicitur index, quorum I. Capita II. Loca Scripturæ, quæ partim allegantur tantum, partim explicantur. III. Res præcipuas, quæ in illo Scripto tractantur, exhibet.

PLOENÆ.

Casparus Questel, Jctus, evulgavit Scriptum germanicum, cui titulus:

Caspar Questels / JC. Hochfürstl. Holsteinischen Hof-und Consistorial-Raths zu Plöen / eigentl. Beschreibung der Christlichen Freyheit / als welche / bey jetzigem derselben vielen Mißbrauch / aus Heil. Göttl. Worte / und so wohl mit dessen / als andern unterschiedlichen / auch zum theil auswärtischen Exempeln / allen Christlich-gesinneten zu wohlgemeinten Unterricht nebst einer bengefügeten Vorrede / hierinnen angezeigt wird. Plöen / gedruckt durch Tobias Schmid. 1705. (½. Alphab. in 8vo.)

Sex Capitibus illud absolvitur, quorum I. Christianæ libertatis denominationem, & Synonymiam; II. à quò ea originem trahat, & ad quem spectet; III. quid sit, & quomodo discrepet; IV. quo usque extendenda; V. quem in finem Chri-

stianus eam nanciscatur & quis ejus effectus & denique VI. quid ei contrarietur, exponit,

LUBECÆ.

Impensis *Joh. Wiedemayeri* duo prodierunt scripta , à *D. Georgio Henrico Gazio* elucubrata ; quorum *primum* hoc insignitum est titulo :

Todten-Bibliothek / nebst einem Send-Schreiben / an den / wegen tödlichen Hintritt seiner lieb-gewesenen Frau Ehe-Liebsten / schmerzlich-betrübten Kostockischen hochberühmten Theologum und Superintendenten / Tit. Herrn D. Johann Sechten / SS. Theol. Prof. Pr. eröffnet von Georg Henrich Götzgen / D. Superintendent. in Lübeck. Rudelskadt / gedruckt bey Henrich Urbanen / 1794. (pl. 8. in 4to.)

Constituit verò illud *alteram partem* (*primam enim T. VII. N. L. p. 96. recensuimus*) *Bibliotheca Mortuorum*, seu secundum *Repositorium*, atque varia, lectu non indigna, sistit de *Libris*, qui vel localis demortuorum fuere inserti, vel *viventibus*, incertam mortis horam piè prudenterque meditantibus, vel *moribundis* egregio fuere emolumento. Nobis placet nunc quædam carptim breviter perstringere. Ut Epistolam illam consolatoriam, ad vener. Kostochiensium Theologum, *D. Joh. Tectium*, uxoris dulcissimæ obitum (in *N. L. T. VII. p. 356. notatum*) deplorantem, directam, non attingamus, *p. 14. sq.* nonnulli laudantur, qui ante obitum libellos quosdam composuerunt, in quos res notatu dignas coniecerunt, è quibus adduci merentur, *Carolus*, & *p. 15. Ulrichus*, uterque Dux Mecklenburgicus, de cujus libello, typis exscripto *p. 16. sq.* fusiùs agitur, atque *Joh. Saubertus*, *Frid. Rappoltus* cum *Th. Reinkingio*, quibus *p. 21.* Senator Francofurtanus, *Achilles Uffenbachius*, annumeratur. *p. 24. de Cass. Burschoits*, qui apud *Hildesianos* vixit, *Musæo*, *Vita & Mors* vocato describitur. *P. 25.* Vestium, dictis Biblicis aliisque intextis verbis conspiciarum, mentio injicitur. *P. 28.* supra nominati *Uffenbachii* pietas prolixius describitur. Hic enim ipse meditationum libelum confecit, eumque loculo suo inseri jussit. Quem excipit

capit' p. 32. *Brochmandus*, *Margaretha Hackelmannia*, p. 53. (ubi
ὡς ἐν παλαιῇ de *Jac. Scherlingio*, *Icto Gultroviensi*, refertur,
 quod literarum Hebraicarum bene fuerit gnarus, & p. 36. de
Psalterii Exemplari, quod *Luthero* fuit familiare), *Hier. Gerhar-*
du, *Matth. Pratorius*, *Richterius*, *David Sattlerus*, qui vel cum
Bibliis, vel *Psalterio*, vel *Meditationum libro*, vel *Brentii Commen-*
ario in *Esaïam*, vel *Adami Pastore* patiente fuere sepulti. Inde p.
 40. sqq. *M. Paul. Christiani Hilscheri*, nunc *Pastoris Palæo-Dres-*
*den*is, *Epistola* plura ejusdem generis volumina enumerans, in-
 seritur, additis observationibus variis, tum *Casp. Henr. Starckii*,
 tum *Autoris nostri*, quæ libellos diversos illustrant, & huic ar-
 gumento inserviunt.

Secundum verò hanc ostendit Inscriptionem:

Brancken-Bibliothec! gezeigt von George Henrich Gö-
 zen / D. und Superint. in Lübeck. *Rudolstadt* 1705. (pag. 7. in
 4to.)

Dilaudat verò *Auctor* noster §. 1. *Virorum* illorum diligen-
 tiam, qui, licet valetudine haud firma usi fuerint, à librorum
 tamen lectione vel scriptione nequaquam abduci potuerunt.
 Hinc præsens natum esse opusculum dicit §. 2. Removet illos Scri-
 ptiores, qui peculiaribus Scriptis *Ægrotantibus* solatia dederunt,
 quos inter, *Othonem*, *Henningium*, *Guntherum*, & *Scriverium*,
 referendos esse fatetur. §. 3. Ab instituto alienum esse docet,
 si Scripta illa, quæ *ægroti* sibi reddiderint familiaria, enumeret,
 pari ratione §. 4. eos rejicit *Viros*, qui, lecto fatali affixi, *Bi-*
bliothecam *Liberis* adornarunt, in quorum censum *Nicolaum Mil-*
tizium, quippe cujus pietatem verbis prolixis laudat, meritò
 referendum esse judicat. Neque hujus loci esse §. 5. scribit, ut
 verba illa extantiora *ægrotorum* consignet, *Mich.* tamen *Neandri*
Confessionem, piis verbis conceptam, & paucis ante mortem
 diebus prolatam, p. 20. adducit. §. 6. quædam *Carmina*, *Pre-*
ces, & *Epitaphia* in lecto scripta, *Ulrici* puta *Hutteni*, *Mich. Nean-*
dri, *Andr. Quelmalzii*, *Joh. Wideni*, *Henrici von Kroge*, *Ægid. Hun-*
nii, *Dav. Rungii*, *Matth. Detschelii*, *Pantaleonis Candidi*, *Rein-*
hardi Bakii, *Henrici Husani*, ac duas *Epistolas* *Joh. Andr. Piccarti* in

medium producit. §. 7. propiori pede accedit ad Scripta, quæ ad *Clinicorum* spectant *Bibliothecam*, atque inter illa *Vaticinium Jacobi*, Gen. XLIX. conignatum, §. 8. *Liberum Johi*, & §. 9. *Preces Hiskie* locum invenire haud postremum arbitratur. Laudant præter hæc adducta §. 10. *Cass. Crucigerum*, §. 11. *Joh. Calvinum*, §. 12. *Dav. Chytraum*, §. 13. *Polycarpum Lyserum*, §. 14. *Jac. Reibingium*, §. 15. *Bartholdum Krakevizium*, §. 16. *Joh. Hermannum*, §. 17. *Sal. Glassium*, §. 18. *Sam. Langiam*, §. 19. *Cass. Theod. Sürsen* / §. 20. *Joh. Adamum Scherzerum*, §. 21. *Sebast. Schmidium*, §. 22. *Bernhardum von Sanden* / §. 23. *Franciscum Montmorencium*, & *Nicolaum Burenium*, §. 24. *Abasverum Friischium*, & §. 25. *Janum Gruterum*. His adductis, quibus & adhuc plures Eruditos *Clinicos* subjungi posse haud vanè credit, judicium suum superaddit, omnesque ut officii sui diligentem gerant curam, inque lectis leti præsertim vivant memores, graviter hortatur. Cum hoc, quod jam exhibuimus, Scripto conferri potest *Dissertatio Historica*, de *Eruditis studiorum intemperie mortem sibi accelerantibus*, in *Acad. Lips.* 1704. à *M. Gottfredo Battnero*, proposita, cujus summam legere licet in *Nov. Liter. Germ. Tom. III. pag. 16. sq.*

Typis Samuelis Struckii excusa est Homilia germanica, hunc in modum inscripta:

Status Fidelium sub Veteri & Novo Testamento, oder die zweifache Föhrung der Gläubigen zum geistlichen Canaan / in einer Neu-Jahrs-Predigt A. 1705. den 1. Jan. aus der ordentl. Fest-Epistel Gal. III. 23. sqq. unter dem Segen Gottes der Christl. Gemeinde zu Lübeck in hiesiger Dom-Kirche fürgestellt / und auff freundl. Ansuchen dem öffentlichen Druck überlassen von Johann Fleeg / Lubecensi. Lübeck / 1705. (pl. 7. in 4to.)

Ipsum Exordium explicat Historiam *Exod. XIII. 21.* descriptam, atq; sententiam *Philologi* cujusdam *Helmstädiensis* refutat.

Prodiit nuperrimè Scriptum vernacula lingua conceptum hoece titulo:

P. J. Marpergers *Moscowitischer Kauffmann* / das ist: Ausführliche Beschreibung der Commerciën, welche in Moscau / und andern Gr. Czaarischen Majestät Vorhänffigkeit unterworfenen Reichen und Provinzien, sowol von dessen Untertanen unter sich selbst/

selbst / als mit ausländischen Nationen getrieben werden. Wo-
bey mit wenigen von der Russischen Länder und Städte bequemer
Situation zur Handlung / denen in Rußland ein- und ausgehenden
Waaren / daselbst verfertigten Manufacturen / des Landes natür-
lichen Früchten / Münz / Sorten / Maasß und Gewichten / 2c. ge-
handelt / zum Beschluß aber ein klein vocabularium oder Russi-
sches Wörter-Buch mit angehängt wird. Lübeck. In Verlegung
Peter Böckmanns. 1705. ($\frac{1}{2}$. Alph. in 2vo.)

Undecim Capp. illud absolvitur, quorum I. sistit descriptio-
nem Geographico-Historicam multorum insigniumque regno-
rum & provinciarum, imperio Russico hodie parentium, ut &
Catalogum Magnorum Moscoviæ Ducum & Monarcharum,
qui usque ad modernum *Petrum Alexewiz* imperio præfuerunt,
variaque de regione & incolis memorabilia. Cap. II. agit de
Russiæ situ ad negotia facienda peropportuno, præcipuis empo-
riis, fluviis & portubus. Cap. III. de fructibus in Moscovia na-
scentibus, crudis mercibus, opificiis manualiis; quæ in Rus-
sia conficiuntur, & in quæ loca hæc deportentur. Cap. IV. de
mercibus & operibus manualiis, quæ aliundè in Russiam intro-
ducuntur, quæ unaquæque gens affert, deque pretio diversarum
mercium Anno 1704. solito atque recepto. Cap. V. de ra-
tione & consuetudine merces in Russiam vehendi & distrahen-
di. Cap. VI. de commerciorum Russicorum qualitate à priscis
temporibus, unde innotuerint, & incrementum ceperint item,
de adminiculis & privilegiis, quibus exteris liceat in Russia
mercari. Cap. VII. de statutis, ritibus, politia & legibus, ab
ipsis Russis, & ut plurimum abs mercatoribus, qui merces ex-
portant, observandis, ubi in specie Naugardienlis Rationarii,
(*Contoirs*) & statutorum illud concernentium mentio fit. C. VIII.
de variis pecuniæ generibus, ejus valore, mensura & ponde-
ribus, cambiis & vectigalibus, item de vectura publica (*Post-
wesen*) & nautica, quomodo commodè terra marique res suas
mercatores transportent. Cap. IX. exponit, quæ tabulæ sint ac-
cepti & expensi æris in Moscoviâ, deque scholis literariis & scri-
ptoriis, item de Russorum lingua & fastis quædam tradit. Cap.
X. de mediis, quibus commercia in meliorem statum possent

redigi. Et denique Cap. XI. de Autoribus, qui de Russia & rebus Russicis scripserunt, agit.

Die XXX. April. Sepeliebatur *Henricus Escher*, Pastor Travemundanus, cujus vitæ curriculum brevibus sic se habet:

Lucem aspexit Anno 1635. d. 22. Junii Lubecæ Patrem nactus *Ericum* Civem honestum, & matrem *Gerdrut. Richeliam*. In patria urbe postquam primis literarum elementis in Schola Cathedrali, & deinceps in Lycæo nostro gymnastico bonis artibus imbutus esset, Anno 1655. ineunte Martio in almam Rosarum Academiam migravit, & per triennium ferè, hospitio & mensâ *D. Henr. Mülleri*, Superint. & Professoris usus, ibidem substitit, Theologos *Dorfeheum*, *Schuckmannum*, *Mauritium*, *Varenium*, *Ottonem*, Philosophos verò *Helwigium*, *Oldium*, *Jordarum*, *Beckerum* Doctores nactus. Anno 1658. svasu *Mag. Dan. Liptorpi*, Senioris & Past. Cathedr. Lubec. patriam repetiit, & in literis humanioribus instituit *Hermanni Pincier* tt. Senior. & Præfetti Capituli filium *Detlev. Henricum Pincier*, nunc Decanum Rev. Capituli Urthinensis & Secretarium Rev. Capit. Lubecensis. Impetum deinde capiens alias visendi Academias, Lipsiam & dehinc Jenam transiit, & sub *D. Gerhardo*, Juniore, qui *B. Patris Opus*, quod *Bellarminum orthodoxias testem* exhibet, recudi faciebat, Disputationem de Pontifice Romano habuit. A. 1660. *Hermanni à Dorne*, Consulis Lubecensis, Trigam filiorum (ut *T. VII.* 347. jam jam monuimus) informavit. Et ne studium Theologicum sponeret, exercuit se in studio homiletico, non parum insimul utilitatis capiens ex Collegio disputatorio, quod horis subcisivis cum XII. Studiosis instituerat *D. Meno Hannekenius*, Superintendens Lubecensis, & in quo Præsidis vices gesserat, A. 1664. m. Februar. in locum *M. Jonæ Emmii*, & A. 1669. Dom. 8. p. Trinit. in locum *M. Hermanni Reuteri*, Pastoris Travemundani successus fuit. A. 1664. d. 26. April. uxorem sibi elegit virginem *Dorotheam*, *Danielis Lippii*, Scholæ Lat. Collegæ filiam, Anno 1666. d. 24. Febr. demortuam. A. 1667. d. 28. Febr. ad secunda transiit vota facta cum *Elfabe Hinrichsia*, *Job. Henrichsii* Secretarii Lubecens. filia, ex qua suscepit filiam *Christinam Elisabethen*, A. 1699. in matrimonium datam *Francisco Bertram. Schiefenböhelio*, Pastori Gnustaviæ in Holsatia. Sed & hæc A. 1679. d. 23. Sept. à latere ejus divel-

divellebatur, hinc, necessitate & re domestica sic efflagitante, tertiam thori sociam ascivit *Catharinam, Henr. Balemanni*, Jcti. Com. Palat. & Protonotarii filiam, Collegæ quondam sui *Joh. Grünwaldtii* Viduam relictam. Mortem ejus quod concernit, benè prudenterque ad eam sese præparavit, quod vel ejus Symboli m luculenter indicat, crebrò enim usurpabat & Philothecis inscribebat, dictum Davidis Psal. LXXIII. 24. *In consilio tuo ducem me, & postea in gloriam suscipies*, cujus voti etiam compos factus est d. 22. April. quò *septuagenarium* eum DEUS in gloriam nunquam terminaturam suscepit. Virum de sacro officio & Studio Poëtico insigniter meritum condecoravit Scriptum Germanicum *Casparis Lindenbergii*, Cœnobii, quod hîc est, Johannei Pastoris, hanc præ se ferens Inscriptionem:

Der von dem himmlischen Gärtner / als ein auserwehlter Rüstzeug / nach mehr den 41. Jährigen Fruchtreichen Gebrauch endlich begrabene *Escher* / oder geistliche Spaten und Grabescheit / als der Wohl-Ehrl. in Gott andächtige / und hochgelahrte Herr *Henricus Escher* / Wohlmeritirter und Hochbeliebter Lehrer der Christlichen Gemeinde zu Travemünde / im 70. Jahr seines Alters / seelig zu seines Herrn Freude einging / und darauff den 30. besagten Monats / dessen verblichener Leichnam / bey Volkreicher Versammlung in die Erde versencket ward / aus mitleidigem Gemüht erwogen / und mit eifertiger Feder ohne Zierde entworfen von einem zu diesem letzten Liebes-Dienst für andern verbundenen Schwiergerlichen Freunde. Lübeck. (pl. 2. in fol.)

Bernhardus Wörgerus Lubecensis, Francisci Filius, die 2. Januarii Pastor Hademarschenensis, & Rensburgensis Consistorii Assessor, electus est 1705. & vocatio illi oblata die 6. Januarii feria Epiphaniæ, quò die natalem explevit vigesimum septimum. Tyrocinia posuit Lubecæ partim sub parente Francisco Wörgero, partim in schola Lubecensi sub Enocho Swantenio Rectore, B. Martino Lipenio Con-Rectore, Jacobo Pagendarmio Cantore, & Marco Wida, quartæ Classis moderatore. Rostochium porò discedens D. Joh. Fechtio se in disciplinam commisit, hospitii D. Joh. Mauritio Poltzio, ac D. Joh. Quistorpio apprime charus. Secessu deinde Gryphiswaldiam, vices concionandi per annum

annum integrum & ultra pro Generali Superintendente D. Conrado Tiburtio Rangone cum laude perfunctus, ac egregio ejusdem encomio ornatus, Lubecam rediit, examini sese sistens sub B. Seniore M. Bernhardo Krechtingio; & promotus ad sacerdotium fuisset, cum semel atque iterum suum inter candidatos Ministerii nomen professus esset, nisi ætate provectiores ipsi palmam præripuissent luculento nihilominus universi Rev. Ministerii testimonio Haffnienfibus Theologis commendatus, Ecclesiæ Teutonice calculum meruit, ut inter ambientes plures Studiosos tertius cum ordinatis sacerdotibus duobus promotorum coronæ fuerit propositus. Sed DEI nutu in Holsatiam retractus dicto ecclesiastico officio Hademarschenfisi est admotus.

Prodiit haud ita pridem Typis *Sam. Struckii Catalogus* renovatus omnium *Medicamentorum*, tam simplicium quàm compositorum Galenicorum & Chymicorum, aliarumque rerum in officinis Lubecenfibus venalium, Opera & Studio *Johannis Nolto*, Brunsbütteliâ Dithmarsi, Phil. & Med. Doct. & Reip. Lubecenfis Physici. (Lubecæ 1705. in forma oblonga. pl. 7.)

Post Dedicationem leguntur Nomina Doctorum Medicinæ, Lubecæ praxin exercentium, quæ transcribere placet.

D. Nicolaus Hannekenius, Marpurgo-Hassus, Physicus, cui confveto Dedicationis ritu hic Catalogus fuit oblatuſ.

D. Johannes Nolto, Brunsbütteliâ-Dithmarsus, Physicus.

D. Johannes Siebold, Gothâ-Thuringus.

D. Johannes Melchior Gæbel, Gustrov. Mecklenburgicus.

D. Andreas Plantekau, Lubecenfis.

D. Johannes Jacobus Stolterfoht, Lubecenfis.

D. Johannes Gottfried Borgehl, Lubecenfis.

D. Daniel Joachimus Sailer, Gadebuscho-Mecklenburg,

D. Johannes Brasche, Lubecenfis.

D. Theodorus Christianus Franzius, Dresdâ-Misnicus.

D. Johannes Georgius Tausche, Zulich, Silesius.

D. Johannes Fridericus Leopold, Lubecenfis.

D. Meno Paulus Hannekenius, Lubecenfis.

D. Nicolaus Fismann, Lubecenfis.

D. Meno Nicolaus Hannekenius, Lubecenfis.

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis JULII, A. M DCC V.

ROSTOCHII.

D *Andrea Dan. Habichhorstii*, Theol. Prof. Ordin. *Dissertationes Esaianae*, seorsim hactenus editæ, atque à nobis passim adductæ, conjunctim nunc prodire, hunc præ se ferentes titulum:

Illustriorum Isaia Locorum Pars altera, exhibens viginti quatuor Dissertationes Exegeticas ad Loca XI. Caputum à C. XIII. ad C. XXV. publicitus inter alias undecim annorum spatio in illustri Universitate Rostochiensis, pro exercenda juventute studiosa ventilatas, in quibus usquequaque Sensus locorum genuinus ex consilio fontis Ebraei indagatur, ususque illorum in Theologia controversâ indicatur, simulque abusus & corruptela, veritati sensus obstrepentes, refelluntur. Auctore Andr. Dan. Habichhorstio, D. SS. Th. PP. Confess. Duc. Assessore & Fac. Theol. totiusque Acad. Seniore. Rostochii, Sumptibus Joh. Frid. Königii.

Præfationem adjecit D. Joh. Fechtius, (cujus curæ hanc Collectionem debet orbis eruditus) in qua de recentioribus in Esaiam Commentariis, deque Instituto Autoris, adjecta *Dissertat. XXV* nondum publicè ventilata, atque brevi recensu vitæ Habichhorstianæ Scriptorumque ab ipso editorum, disseruit. Produxit verò in medium Aug. Varenium, Seb. Schmidium, (quem Autorem Commentarii, qui sub ejus nomine circumfertur, Esaiam esse adversus M. Henr. Kirchgartium, Autorem Dissertationis de Partu Virginis Miraculofo, ad Es. VII. 14. Præside Joh. Andr. Danzio

Anno 1700. proposita, prolixè probavit) *Joh. Georgium Dorſcheum*, atque *Habichhorſtium*. Qua occasione monemus, *D. Aegidii Hunnii Commentarium MSSum in Capp. XXVI. Eſaie* eleganter scriptum latere in ſcriniis cujusdam verbi divini Miniſtri in Ecclesia Lubecenſi, atque luce publica non indignum judicari.

D. Albertus Joachimus Krakevitzius, Catech. Chriſt. & LL. Profeſſor Ducalis, B. Proavi ſui, *D. Bartholdi Krakevitzii*, Diſſertationem de *Præpoſtera Rſtuum in primis Exorcismi Abrogatione*, A. 1616. ſcriptam, denuò conſpectui totius Eccleſiæ orthodoxæ expoſuit, addita *Præſatione*, in qua *Scripta Irenica* hætenus divulgata, & quid ab uno alterove circa eadem notatum fuerit commemoravit. Sumptibus *Joh. Frid. Königii*, pl. 6. in 4to.

D. Georgius Detharding, Medic. & Mathem. Prof. Publ. Ordin. publicavit Programmā, quo *DEumex ſtructure Corporis humani* demonſtrat, & ad audiendam *Oſſeologiam* publicis Lectionibus à ſe proponendam Studioſam Juventutem decenter invitavit. (pl. 1. 4to.)

D. Joh. Senſſius, Archi-Diaconus Aedis Mariæ, publicavit Sermonem funebrem hoc modo inſcriptum:

Tröſtendes Echo, da der Wohl-Eole / Beſt und Hochweiſe Herr **Heinrich Kneſebek** / Hochverdienter Rahts-Herr / und bey dieſem Land-Rahten Hochbetrauter Steuer-Einnemer / ſein einziges erſt-gebohrnes Söhnlein von dieſer Ehe/ **Georg Melchior Kneſebeken** / welches den 3. Jan. geboren / und am 26. Martii im Herrn wieder entſchlaffen / am 3. April. a. c. mit Chriſtlichen Ceremonien / in dieſiger Haupt-Kirchen zu S. Marien beyſetzen ließ / zum Troſt der Leydragenden / in einer Trauer-Sermon vorgeſtellt / und auff Begehren heraus gegeben von J. S. D. Roſtock / bey **Joh. Weppling**. (pl. 2 $\frac{1}{2}$. 4to.)

D. XX. Martii Præſ. M. Joh. Joach Weidnero, V. D. Miniſtro, *Constantinum M. ſuperato Maxentio Romæ Triumphali Pompa acceptatum*, quoad poſteriores paragraphos, amicæ diſcuſſioni exhibuit *Georgius Tiſcherus*, Hamb. (pl. 2 $\frac{1}{2}$)

Contenta vide ſuperius p. 97. ubi Conſpectum totius Diſſertationis communicavimus.

Die XXIX. Ejusd. D. Henr. Christ. Ziercke / PP. Natalem FRIDERICI WILHELMI, Ducis Reg. Megapolitani Oratione publicâ, cujus argumentum fuit: *Ex Principe in Cives derivata prosperitas*, celebravit, ad quam d. XXII. Ejusd. Programmate publico Latino, in quo de *Ordine politico ab ipsa natura originem trahente*, invitavit. (pl. 1. in fol.)

Die I. April. Præside D. Henr. Ascan. Engelken / PP. Dissertationum Theologicarum in B. Schomeri Collegium Anti-Soci-nianum *Decimam tertiam* exhibentem Cap. XX. de *Novissimis* ventilandam proposuit *Georgius Fridericus Stieberus Spirensis*. (pl. 3.)

Eodem Mense sub Præsidio *Johannis Joachimi Schöpfferi*, J. U. D. PP. Disputationem Juridicam de *Pulmone infantis natante vel submergente*, publicæ Eruditorum disquisitioni exposuit *Academia abituriens Joh. Joachimus Jörcke* / *Wismariensis*. (pl. 4½.)

III. Capp. absolvitur. *Cap. I.* continet *sententias Medicorum de Pulmone infantis, natante & submergente*. Ejus Summaria ita leguntur. Si dubium occurrat, an partus inquisitæ vivus, an mortuus editus, Medicorum sequendum Judicium. n. 1. 2. ex pulmonibus natantibus vel submergentibus certam probam institui posse, docuit Etmüller, n. 3. 4. Consentiente FCto Medica Gies-sensi, n. 5. & Carolo Keygero, n. 6. adducta hujus sententiæ ratione, n. 7. 8. item Stalpartio, n. 9. 10. & Loffhagenio in Respon-so n. 11. sqq. Si pulmo fundum petat, infantem in utero mortuum esse, probare conatur Schreyer & FCt. Medica Franckofurt. n. 25. licet pulmo putredinem contraxerit Rivinus & Lange, n. 26. 27. cujus ratio adducitur n. 28. ex pulmonibus submergentibus probare non posse, infantem esse mortuum, docet Boh-nius, n. 29. cujus sententiam approbavit FCt. Med. Witteb. n. 30. 31. & Tubingensis, n. 32. ejusque Professor Zellerus, n. 33. consentientibus Medicis Gies-sensibus, n. 34. & Marpurgensibus, n. 35. ratio adducitur, n. 36. sqq. Imò Tubingenses & Gies-sens. & Marpurgens. putant, respirationem fieri posse, licet pulmo fundum petat. n. 40. sq. cui Schroeckii subjectum scholion, in n. 42. adducto alio recentissimo exemplo, n. 43. *Cap. II.* agit de *Effectu Juris, si pulmo infantis nalet*. Tres casus separantur, 1. Pœna capitis dictari potest ex præsumptione, 2. 3. quæ constituta est in

Gallia & Svecia, 4. propter delicti frequentiam, 5. 6. it. in Germania & Hispania, 7. 8. maximè si medici de vita & violenta morte testentur. 9. Ex pulmone non obtinet pœna gladii, 10. sq. ex præsumptione nemo ad mortem damnatur, 17. nisi sit juris & de jure, 18. Si inquisita ignorantiam graviditatis prætendat, semper torturæ subjicienda 19. Si animo occidendi occulto peperit gladio ferienda, 20. sq. medica ars sæpe fallit, 24. exempla adducuntur. 25. 26. Quatenus Jcti de rationibus medicorum judicare possint. 27. sq. Timoris adducuntur effectus. 33. sqq. ex pulmone natante non potest inferri mors violenta & dolosa, 37. sq. pulmo natans non operatur torturam 39. sq. augeat gradum ejus 42. sq. modo adhibeatur cauta inquisitio. 44. Præjud. contrarium adducitur 45. sed rejectum 46. sq. Si mulier non studio clam peperit, nec partum occultavit, liberatur à tortura, licet pulmones natent. 54. sq. pulmones natantes augment pœnam extraordinariam 56. sq. *Cap. III. producit Effectum Juris, si Pulmo infantis submergatur.* Summa ejus huc redit. An ex pulmone submergente mors inf. probetur, Medici non conveniunt, n. 1. Jcti ergo eligant mitiorem viam, 2. quia imperfecta probatio pro inquisito admittitur, 3. 4. Ergo liberatur h. c. inquisita à tortura, 5. contraria sent. verior, si infans α) fuerit maturus, 6. mulier β) partum celaverit, 7. sq. & conceperit γ) ex illegitimo coitu, 9. quia ante respirationem notabilem, occidi potest, 10. sq. illustratur præjudiciis Jctorum, 12. 13. ad contrar. resp. 14. effectum habet pulmo submerg. si cum aliis indiciis concurrat, 15. leviolem quoque operatur torturam item leviolem extraordinariam, 17. Dubium de difficultate partus mortui remouetur, n. 18. sq. An judex omittere possit pulmonis in aquam injectionem. 21. sq.

Mense Majo prodiit Sylloge Controversiarum Anti-Calvinianarum, in usum privati Exercitii Disputatorii collecta, Autore & Præs. de Alberto Joachimo Krakevitz, Th. D. & PP. disputantibus invicem

In Classe I.

Opp. I. *Abrahamo König*, Svet. March.

Resp. I. *J. V. Staden*, Riga Livon.

Opp.

Opp. II. *Nicolae Strahsen*, Woldeck-Megap.

Resp. II. *Joach. Joh. Hintzen*, Wismariensi.

In Classe II.

Opp. I. *Joh. Ambros. Bruckner*, Parchim. Megap.

Resp. I. *Wilhelmo Schallero*, Witteberg. Megap.

Opp. II. *Ioh. Gerhard. Reckentrog*, Sverin. Megap.

Resp. II. *Iacob. Christ. Helwig*, Berolin-March.

In Classe III.

Opp. I. *Petro Nicol. Lüders*, Rhena Megap.

Resp. I. *Ioach. Frid. Tancke*, Rostoch. Megap.

Opp. II. *Francisc. Gottlieb Lohr* / Cella-Luneb.

Resp. II. *Andr. Hill*, Neobr. Meg.

In Classe IV.

Opp. I. *Ioh. Christ. Frese*, Westenbr. Meclenb.

Resp. I. *Henr. Papendico Kofs*, Röbel. Meclenb.

Opp. II. *Ioh. Guil. Weinmanno*, Mitav. Curon.

Resp. II. *M. Ioh. Eb. Udam*, Rev. Livon.

In Classe V.

Opp. I. *Albert. Ioach. Ebel*, Gultroy.

Resp. I. *Gabriel Steingraber* / Ged. Bor.

Opp. II. *Iac. Christ. Zandt*, Durlaco-Badens.

Resp. II. *Ioh. Henr. Rehboom*, Verda-Verdens.

Die II. Maji Præside *M. Herm. Christoph. Engelken* / *Iacobus Leppin*, Mayenb. March. Dissertatione ex Historiâ Literariâ, Curiosum ζήτημα : *An Pythagoras Profelytus factus & consequenter salvatus sit*, discussit, ejusque negativam ritè propugnavit. (pl. 4½.)

Autor, præmissa *Prefamine*, in quo se, dissertationem hanc expositurum, facile potuisse deterreri à proposito, tum judiciis & censuris hominum, tum multitudine Librorum dicit, §. 1. priusquam quæstionem sub incudem revocet, α) remotis variis aliis, *Pythagoræ* nomine gaudentibus, digitum intendit ad sidus illud illustre, quod Italicæ & Pythagoricæ Philosophiæ facem præ-

tulit, ejusque vitæ rationes evoluit. §. 2. Cum quærat : *An Pythagoras fuerit Profelytus ?* §. 3. observat differentiam profelytorum, ubi alii justitiæ; alii habitationis erant profelyti, & §. 3. multos Autores, ac præsertim *Huetium* & *M. Justum Gothofr. Rabenerum*, Rectorem illustris ad Albim Gymnasii, credidisse ait, Pythagoram Judæorum Profelytum & Ezechielis Prophetæ Babylonici Auditorem fuisse, & quidem §. 4. Profelytum Justitiæ, §. 5. de cujus salute benè sperare, eumque inter cœlites beatam agere vitam adstruere quidam possent. Hinc §. 6. statum Controversiæ format, qui est : *An Pythagoras Samius jure pro Profelyto Justitiæ sit habendus*, & contra Rabenerum negativam defendit. Quam suam sententiam §. 7. probat à per plurimis erroribus immanibus à Pythag. commissis; §. 8. ab intermissa dogmatum theologicorum professione, & denique §. 9. à Metempsychosi s. animarum transmigratiōe, §. 10. finem Dissertationi imponit, & peculiarem, affirmativam dictæ quæstionis modeste impugnaturam, *Dissertationem* promittit.

D. XVI. *Ejusd.* Dissertationem Juridicam Circularem de *Teste Clerico*, seu vom *Gezeugniß eines Predigers*, Præsides *Cass. Matth. Müllers*, U. J. D. Instit. PP. nec non F. C. Jur. Decano, publico compalæstritarum examini submisit *Theodorus Pyl*, Gryphisw. Pomer. (pl. 6.)

Autor, præmisso præfamine, in quo Utilitatem, difficultatem & prolixitatem hujus materiæ ponderat, *Cap. I.* Generalia ad explicationem Rubri pertinentia exhibet, factaque digressione ad *Cap. II.* In quo causas evoluit, in quibus Clerici esse possint testes & quomodo, §. 1. probat Clericum testem esse posse, §. 2. contra autores quosdam textus negativam tenentes. §. 3. disquirat, an Clericus cogi possit ad testimonium dicendum, §. 4. & quis compellere eum possit? §. 5. An Clericus coram judice seculari volens possit examinari, & an Jurisdictio possit prorogari? §. 6. quid in hac causa de Clerico sentiendum, casibusque propositis, in quibus prorogatio locum non invenit, quærit, quare Clericus non possit prorogare jurisdictionem Laici, & an ratio illa locum habere possit. §. 7. dicit, Clericum posse coram judice seculari cum licentia judicis Ecclesiastici examinari, etiam per delegatum, §. 8. quæ licentiæ concessio quod probanda, & quo-

quomodo probanda, §. 9. ostendit. §. 10. casus proponit, in quibus Clerici à seculari iudice sine licentia examinari possunt, si nempe α) necessitas ita exigat, à iudice etiam incompetente, & §. 11. ad superiora tribunalia immediatè vocari, β) quatenus imperium & iudicium humanum patiuntur. §. 12. sq. quærit: An superiora tribunalia subsidio iudicis Ecclesiastici opus habeant? §. 14. si tempore negotii gesti fuerit Laicus & tempore depositionis Clericus, coram quo iudice sit examinandus? §. 15. quomodo Clericus ad veritatem dicendam compellendus, & an juramento constringendus? §. 16. an iuramentum præcedere debeat depositionem, an verò sequi? §. 17. ostendit quare Clerici se non subducere debeant juramento, & §. 18. quod illud Clericis à partibus possit remitti. §. 19. iuramentum corporale præstare debere testes, nec sufficere testimonium sub juramento, quod antea Domino præstatum est, uti quidem Medico si, chirurgo licet, nec illud quo Deo & Ecclesiæ obstricti sunt, additâ tamen limitatione. §. 19. testes vocandos esse ad locum iudicii. §. 20. sq. testem quoque torqueri posse ad testimonium dicendum, & quæ ad id requirantur, quidque in Clericis? §. 22. an Clericus in criminalibus testis esse possit, quid in civilibus. §. 23. quid hodie? §. 24. an Clericus testis esse possit in causa propria? §. 25. quid Clerico in revelandis ipsi factis confessionibus liceat? §. 26. Clericus interrogatus à iudice, an secreta confessionis revelare teneatur? §. 27. si per alios testes confessio sit audita & revelata quid tum? §. 28. limitationem adducit, quam non solum ad delicta committenda, sed etiam ad commissa pertinere dicit. §. 29. quæstioni respondet: Quid si confessor de crimine revelato jam antea à iudice interrogatus, aut confessionario manifestandi potestatem dederit? *Cap. III. quod de Effectu testimonii Clericalis & Pæna falsi testimonii agit*, §. 1. quærit: An omnes testes æqualem faciant fidem. §. 2. si ambo semiplene probaverint, quomodo consulendum iudici. §. 3. Limitationem affert, circa iuramentum in casu semiplenæ probationis deferendum. §. 4. Impedimenta recenset, quibus testium fides frangitur. §. 5. quærit: An semper testes plures paucioribus præferantur, & seniores junioribus? §. 6. quid de testibus singularibus sentiendum? §. 7. de pœna falsi

falli à Clerico dicti testimonii agit, & dissertationi finem imponit.

D. XIX. Maji Rector Academiæ Rostochiens. *Joh. Ernestus Schaperus*, Med. D. ejusdemque Prof. Ord. ECt. suæ Senior ac Decanus, & Ducis Mecklenb. Archiater, nec non *Cass. Matth. Müller* / J. U. D. & Prof. Publ ECt. suæ Decanus, diversis Programmatibus, quolibet constante (2. pl.), ad Exequias *Johannis Barnstorffii* J. U. D. & Prof. invitarunt, ex quibus potiora, quæ ad vitæ Ejus rationes spectant, tradimus.

Natus est Rostochii A. 1648. d. 24. Jan. Patre *Petro*, Pharmacopæo, Matre *Agneta Scharffenbergia*. Prima fundamenta posuit partim in Schola patria, Præceptoribus *Conr. Delbrugio*, Pastore postea Bôlizenfi, & *Michaële Cobabo*, Scholæ Oppid. tunc Rect. ac Mathemat. Infer. Prof. postea S. Th. Doct. & PP. Acad. item Seniore, partim in Gymnasio Berolinensi. A. 1667. in Academ. Wittebergensem profectus est, & Scholas *D. Wendeleri* Moral. Prof. atque *D. Wèrneri Theodori Martini*, Jur. PP. frequentavit. A. 1668. Revocatus in Academiam Patriam assiduus fuit in prælectionibus *D. Henr. Rudolphi Redekeri*, *D. Georgii Radovii*, & *Cassari Habermanni*, Philos. & J. U. Doct. Institutionumque Prof. Deinde *Jenensem* visitavit Academiam, & audivit *D. Joh. Strauchium*, *D. Ernest. Frid. Schrödterum*, *D. Adrianum Bajerum*, *D. Joh. Ge. Simonem*, & *D. Daniel. Bajerum*. A. 1673. m. April. præmissis Lectionibus cursoriis, & Disputatione Inaug. de eo quod *justum est circa lubricum ætatis*, Præs. *D. Joh. Volcmaro Bechmanno*, ventilata, J. U. Licentiati, & A. 1674. d. 10. Febr. Promotore *D. Joh. Christoph. Falcknero*, Doctoratus Gradum adeptus est. Exteras deinde perlustravit provincias, Bataviam, Britanniam, & præcipuas Germaniæ urbes. Reversus in patriam A. 1676. d. 18. Jan. nuptias celebravit cum *Anna Margaretha*, *Alberti Willebrandi* J. U. D. & Cod. PP. Filia e qua septem suscepit liberos, ex quibus filia secundogenita *Anna Margaretha* elocata est A. 1698. *M. Joh. Kindlero*, Schol. Wismariens. Rectori A. 1684. receptus est in numerum ordinariorum Consistorii Ducal. Mecklenb. Advocatorum. A. 1697. d. 7. Dec. publicam Juris professionem, quam *D. Jac. Lembkenius*, Instit. Just. Prof. & post Consul Rostock. obitu suo vacuam reddiderat, prævia solenni Oratione de

de *necessaria Praxeos cum Theoria conjunctione*, auspicatus est, Quam Spartam egregiè ornavit usque ad d. 9. Maji, quo viribus deficientibus quartam inter & quintam pomeridianam vitam terminavit. Conf. *Rostochium Literatum*, p. 134. sqq. ubi pariter Biographia Barnstorfii extat.

D. XXII. *Ejusd.* Disputatione Theologica Circulari Præside *Joh. Petro Grünenbergio*, S. Th. D. PP. Consiliar. Consist. & Superint. Distr. Meclenb. *Apostolorum Acta Biblica*, inde à Paulo baptizato usque ad S. Canonis finem, exhibuit *M. Joachimus Darjes*, Rostochiens. (pl. 3½.)

Agit §. 1. de Pauli initiis. §. 2. sq. Petri visitatione. §. 4. sqq. prima Præputiatarum gentium in Ecclesiam susceptione. §. 7. Pauli primo ex Antiochia itinere, §. 8. de secundo itinere Paulino ex Antiochia Asiatico. §. 9. de tertio itinere ex Antiochia Paulino Hierosolymitico II. §. 10. de quarto itinere ex Antiochia Paulino Asiatico-Græcanico I. §. 11. sqq. de Actis gestisque Græcanis & §. 14. sq. Corinthiacis. §. 16. de quinto Pauli ex Antiochia itinere. §. 17. sq. de Pauli gestis Ephesinis. §. 19. de transitu ex Asia in Græciam, §. 21. de Pauli reditu è Græcia in Asiam. §. 22. sqq. & itinere Hierosolymitano. §. 25. sq. de Pauli captivitate. §. 27. transmissione Cæsaream, & §. 28. 29. 30. inde factis. §. 31. sqq. de Pauli naufragio & adventu in urbem Romam, §. 35. sq. de Scriptis tunc Petri & Jacobi Epistolis. §. 37. sqq. de Statu Pauli in priore custodia Romana §. 44. sqq. de Pauli discessu è primis vinculis, & §. 47. sqq. reditu in Asiam & Græciam. §. 51. sqq. de ulteriori Pauli circuitu & §. 56. sqq. illapsu in alteram captivitatem §. 60. de Petri ac Pauli exitu, §. 61. sqq. Judæque & Johannis proximis temporibus, denique §. 66. sqq. de ultimis in S. Canone Scriptis.

Die XXXI. *Ejusd.* s. iplis Pentecostes Solemnibus, paulo ante citatus D. *Joh. Ernestus Schaperus* in gloriosissima Spiritus S. solemnitate ad *Memoriam Sigilli nostri salutaris* perpetuam & custodiam ejus sanctissimam, ex *Ephes. IV. 30.* Cives Academicos publico Progr. Latino (pl. 1. in 4to) adhörtatus est.

Menſe Junio prodiit *Dav. Henrici Kapkenii*, Phil. & Theol. D. & Prof. Publ. de *Meritis Avorum in Sobole propagatis Epistola*, ad Virum

perquam Reverendum atque amplissimum Dn. Jacobum à Melle, Philosoph. Magistrum celebratissimum, & Lubeca ad B. Maria Archi-Diaco- num solertissimum. (pl. 2. in 4to.)

D. IV. Ejusd. Sub Præsidio Joh. Joach. Schapferi, J. U. D. & PP. Dissert. Juridicam, de Jure pœnitendi ad heredes transeunte, publi- cæ disquisitioni submitit Autor Daniel Kolsborn, Crosn. Siles. (pl. 3.)

In Prasamine Autor disquirat, an hodie in contractibus in- nominatis adhuc detur pœnitentia? Ac deinde Dissertationem in duo dispescit Capita, quorum I. adducit Argumenta eorum, qui sentiunt, quod Jus pœnitendi non transeat ad heredes. II. pro- bat, Jus pœnitendi transire ad heredes, atque ad argumenta in Cap. I. proposita breviter respondet.

GUSTROVII.

Mense Martio Joachimus Otto, Rect. Gymnasii, & Resp. Andr. Nathanaël Starck, Darg. Mecklenb. Theses Doctrinæ Moralis juxta Præscriptionem B. Schomeri ad disputandum proposuerunt. (pl. 2¼. in 8vo.)

Cap. XI. absolvit, ut supra p. 8. videre est, nunc ad reliqua progreditur, & C. XII. de Conjugio & Conjugum officio. C. XIII. de actibus justitiæ commutativæ, & C. XIV. de veritate & fide verborum agit, annexis in fine corollariis quibusdam. Absolu- turus autem hunc laborem,

D. XXIV. Aprilis Idem Præses Respondente Davide Sandow, Gustrov. Mecklenb. Theses Doctrinæ Moralis juxta B. Schomerum proposuit. (pl. 2¼. in 8vo.)

Ubi Cap. XV. Officium erga Inimicos. C. XVI. Officium er- ga bruta. C. XVII. Officium nostrum respectu Diaboli, & deni- que C. XVIII. Officium nostrum erga nos ipsos exposuit, anne- xo iterum quaternario numero Corollariorum.

In Bibliopolio Rudigeriano conspicitur Libellus germanicus hancce ostendens Inscriptionem:

**Frauenzimmer - Bibliothekgen / oder thuelicher Vorschlag / wie
und auff was Art / für ein deutsches Frauenzimmer / mäßigen Ver-
mögens!**

mögens / unterschiedene / auserlesene / und recht nützliche Bücher / zu ihrem Vergnügen / zeitl. und ewigen Wohlseyn / gar leicht und auff wenig Kosten / angeschaffet werden können. Mit einer kleinen Verlage : Als einem beweglichen Schreiben einer Mutter an ihr. n. zum abgöttischen Vabsthum übergangenen Sohn ; und etlichen sonderbahren Denck-Sprüchen / dadurch das Herz in dem Wandel für Gott zu befestigen. Büßtrau 1705. (pl. 5½ in 12mo.)

Bibliotheca hęc Muliebris X. Capp. absolvitur. In quorum I. præmisso *Præloquio*, in quo occasionem hujus scripti detegit, Personæ, quæ hęc Bibliotheculâ instructæ esse debent, indicantur. C. II. Libri mali ex hac Biblioth. rejiciuntur, C. III. Boni contra commendantur, v. g. C. IV. Libri fidei ; C. V. historici ; C. VI. Oeconomici ; C. VII. Manuscripti. C. VIII. agitur de Sumptibus. C. IX. de Usu Librorum, & Lẽctione Biblica, & tandem C. X. de Cura Librorum.

Hac occasione obiter monemus, nonneminem in Academia Rostochiensis spem nobis fecisse Scripti, quod *Bibliothecas à Mulieribus extructas & possessas* recenscat, quem, cum Bibliothecula hęc Muliebris nihil tale contineat, his ipsis hortamur, ut proposito suo insistat, & propediem Schediasma illud luci publicæ exponat.

GRYPHISWALDIÆ.

D. VII. Martii Sub Præsidio *Brandani Henrici Gebhardi*, D. & PP. placido Philologorum examini exhibuit *Henricus Schmidt*, Wolgasto-Pomer. *Vindicias quorundam Locorum Hebræi Textus*, videlicet, *Deut. XXIII. 17. 18. & XXXIII. 6. Jos. XV. 58. 59. 60. Psalm. XIV. 3. 4. Es. XXI. 11.* oppositas *Paulo Pezrono*, Abbati de Char-moys Ordinis Cistertiensis, & Doctori Theologiæ Sorbonico. (pl. 3½.)

Die XXIII. Ejusdem Sub ejusdem *D. Gebhardi* Præsidio iterum publicæ Philologorum disquisitioni obtulit *Vindicias quorundam Locorum Hebræi textus*, allegatorum 1. *Macc. III. 48. 2. Macc. VII. 6. 1. Macc. VII. 17. Sap. II. 12. Matth. IV. 4. 7. XIII. 14. 15. XV. 7. XXI. 16.* Quibus adduntur *Matth. I. 21. II. 6. 15. 17. 18. IV. 10.*

15. 16. VII. 17. XI. 10. XII. 18. XIII. 43. XIX. 5. XXII. 37. *Albertus Henricus Sledanus*, Strallundensis. (pl. 3½.)

Dissertationes illæ, quas *Paulo Pezrono* hactenus opposuit laudatus *Gebhardi*, conjunctim nunc prodire, præfixa *Dissertatione Epistolica*, ad *D. Joh. Dieckmannum*, Theologum Stadensem, directæ, & *Indice Locorum Scripturæ*, partim vindicatorum, partim explicatorum, adjectisque Respondentium Nominibus, hunc in modum inscriptæ :

Vindiciæ quorundam Locorum Hebræi Textus, oppositæ *Dn. Paulo Pezrono*, Abbati de Charmoys & Doctori Theologiæ Sorbonico, publicis Disputationibus ventilatæ in Academia Regia Gryphiswaldensi à *Brandano Henrico Gebhardi*, SS. Litt. Doct. & Prof. Ord. Conflist. Assessore, & Pastore ad *D. Jacobi*. (1. Alph. 1. pl. in 4to.)

Idem *D. Gebhardi* ad Professionem Theologicam, quam nuper deseruit Vir meritis ac pietate, solidaque Eruditione Theologica gravissimus, *D. Jac. Henningius*, transiit, ejusque rei ergo, *d. VII. Maji* Orationem Inauguralem de *Modo Interpretandi Prophetas*, habuit, quam Rector Acad. Gryphiswaldensis, *D. Casp. March*, Med. Professor & Decanus, publico Programme (1. pl. in form. Pat.) intimavit.

D. XXIII. Maji sub modò nominati *Brand. Henr. Gebhardi*, D. & PP. præsidio publicata est Disquisitio de *Ruina Philistæorum*, ad *Zeph. II. v. 4. 5. 6. 7.* subjunctis *Vindiciis Loci Esaiæ de Partu Virginis Cap. VII. 14. R. Isaaco Ben Abraham* oppositis, Respondente *Martino Cornelio Frantzen*, Anclamensi (pl. 2½.)

Nunc Dissertationes quasdam laboriosissimi Theologi, *D. Joh. Frid. Mayeri*, cujus memoria nunquam non nobis est gratissima, indicamus.

D. XXIX. Aprilis sub Moderamine præfati Theologi *Elibi Descriptionem Officii Mesia Prophetici & Sacerdotalis ex Job. XXXIII. 23. 24.* publica Dissertatione exposuit *M. Nicolaus Köppen*, SS. Theol. Baccal. & FGt. Phil. Adjunctus, Respond. *Christophoro Trendelenburg*, Gryphiswald. Pom. (pl. 3½.)

Explicationem hujus Dicti sequens sistit *paraphrasis*, p. 24. adjecta : *Quando peccator ob peccata etiam levia à Deo morbis aliisve calamitatibus castigatur : Si tum gratiose ipsi adsit ANGELUS increatus Mediator, à Patre ad hominum salutem perficiendam, in tempore mis-*
tendus,

tendus, interpres voluntatis DEI apud homines, ut annunciet cuius homini, quis voluntatis DEI tenor, quæ summa sit, quid secundum eam voluntatem tum Evangelicam tum legalem hominis sit officium; Et si idem ille Angelus hominis tantopere afflicti misereatur, de quo dubitare nos non finit gratioſa ejus in ipsa calamitate præſentia, & hac commiſeratione miſerie ejus motus dixerit, deprecans pro eo apud Patrem: Redime illum gratioſa potentia tua & à præſenti, & ab omni malo, imprimis, ne æternum in fovea gehennali pereat; quod ipſum jure meo poſco, qui inveni tecum lytrum ſatiſfactionis mee in tempore præſtandæ infinitum, omnibus hominibus deſtinatum, adeoque jam nunc valens, & ad omnia pro eo impetranda ſufficientiſſimum. Tum certè hac deprecatio non inanis erit, ſed quicquid petierit, impetrabit, ut prolixè poſſum enumerare. Quod maxime & cuilibet ſtatim in oculos incurrit, à periculoſo morbo reſtituitur priſtinæ ſanitati.

D. VI. Maji de Synodo Gützkoviënſi, A. MDLXI. habita, diſſeruit, ejusque, licet Gutzkoviënſis circulus hodie amplius non ſuperſit, ſtatuta ex Mſto Rungiano commemoravit D. Joh. Frid. Mayerus, S. Theol. Prof. Prim. & Gen. Superint. Reſp. Joh. Lubahn, Gryphiswald. (1½. pl.)

D. XIII. Ejusd. Eodem D. Mayo Præſide Synodologie Anclamenſis Partem Primam ſententiarum collationi expoſuit Johannes Wendt / Anclamenſis. (2. pl.) Et

D. XX. Ejusd. ſub laudati Mayeri Moderamine, Synodologie Anclamenſis Partem Alteram defendit Martinus Cornelius Frantzen, Anclam. (1½. pl.)

Ea verò, quæ in hiſce duabus Diſſertationibus exhibentur, petita ſunt ex Annalibus Synodicis Rev. Synodi Anclamenſis, quorum curam ex Decreto Jac. Rungii, Ephori Generalis, in ſe ſuſceperat M. Michaël Eggardus, Eccleſ. Anclam. Paſtor Marianus & Synodi Præpoſitus, qui tamen A. 1588. ſe labore hoc abdicaverat, & A. 1594. d. 15. Julii apoplexia extinctus, rebus humanis eximebatur. Diverſis autem temporibus Anclami Synodi fuere coactæ, A. 1557. d. 28. Junii, A. 1562. d. 4. Sept. A. 1564. d. 21. Sept. A. 1568. d. 3. Maji. A. 1569. d. 20. Jul. A. 1572. d. 8. Maji. A. 1573. de 1. Sept. A. 1575. d. 13. Junii, (cui Synodo Nobilem Baronem Udalricum Severinum, ſecundum voluntatem

Ducis Pomeranici, *Ernesti Ludovici*, testantibus literis, interesse oportuit,) A. 1596. d. 11. Sept. A. 1578. d. 21. Aug. A. 1580. d. 6. Sept. A. 1581. d. 25. Aug. (nam A. 1581. grassante peste Synodus haberi non potuit) A. 1585. d. 13. Maji. A. 1586. d. 8. Junii. A. 1587. d. 13. Sept. A. 1588. d. 10. Julii, A. 1597. Julio Mense. In *Dissert. I. p. 16.* notatur, animadversum fuisse in Pastorem quendam, qui hyeme cum rheda in gyrum fuerit vectus.

D. XIV. *Ejusd.* B. Henrici Hœpfneri, Theologi Lipsiensis, de *Advocatione Spiritus S. Meditationis defensionem* sub Præsidio D. *Joh. Frid. Mayeri*, Acad. Pro-Cancellarii, in se suscepit *Henricus Beye*, Palæogæa-Bremenensis. (pl. 2½.)

Est illa *Meditatio* s. *Oratio*, A. 1617. publicè in *Acad. Lipf.* recitata, & à *Joh. Benedicto Carpzovio*, Theologo pariter Lipsiensi edecumato, & genuino Disciplinæ Hœpfnerianæ Alumno, in *Dissert. Isagog. in Chemitium p. 478.* commendata. Sed optandum esset, ut *Programmata* illa *Pentecostalia*, quæ pariter laudatum Hœpfnerum Autorem habent, atque A. 1626. 1629. 1637. 1640. prodire, & *Spir. S. Beneficia* eleganter admodum exponunt, etiam in lucem publicam cum reliquis protraherentur.

D. XXIII. *Ejusd.* sub Præsidio D. *Joh. Schackii*, Prof. Ord. & Fac. Jurid. h. t. Decani, *Theses Juridicas ex Compendio Lauterbachiano* desumptas, & argumentum de *Appellationibus* illustrantes, defendit *Joh. Georgius Hillemayer*, Sedin. Pomer. (½. pl.)

D. XXV. *Ejusd.* Præside L. *Georg. Adolph. Carocio*, Fac. Jur. Adjuncto, *Positionum Juris Communis cum Lubecensi collatarum*, juxta seriem Tit. π. *Syllogen primam* proposuit *Joachimus Erich.* (1½. pl.)

Complectitur hæc Sylloge XI. *Positiones*, pluresque alio tempore expectandas esse promittit.

STARGARDIÆ.

Joachimus Fridericus Schmidt, SS. Theol. D. Prof. Reg. & Rect. Occasione à Comitibus, quæ Stargardiæ celebrabantur Provincialibus acceptâ, conscripsit *Dissertationem*, de *Comitiis Romanorum*, quàm D. V. Mart. Respondente *Joh. Henrico Vollert*, Stargardiæ-Pomerano, ventilavit. (pl. 2.)

In qua §. I. Autores recenset, qui in argumento hoc illustran-

lustrando consumserunt laborem; nimirum M. Terentium Varonem, qui de Comitibus scripsit, A. Gellium, Alexand. Neapolitanum, Onuphrium Panvinium, Joach. Perionium, Carolus Sigonius, Nicolaus Grucchius, Paulus Merulam, Joh. Rosinum, Thom. Dempsterum, Philipp. Caroli, Joh. Scorum Zamoscium, Joh. Stadium, §. 2. Notionem vocabuli Comitiorum §. 3. usumque Comitiorum antiquissimum explicat. §. 4. Comitiorum naturam ap. Romanos penitus excutit, eaque describit, quod sint *Conventus totius populi ad ferendum aliquâ de re suffragium*. §. 5. Tria Comitiorum genera ostendit, nimirum Curiata, Centuriata, & Tributa. Curiata §. 6. uberius exponit, & quibus de causis habita §. 7. docet. §. 8. Centuriatorum appellationem, §. 9. descriptionem & usum §. 10. tradit. §. 11. Tributa, eorumque nomina, numerum & §. 12. Usum considerat. §. 13. Comitibus sensim mutata, & tandem penitus sublata fuisse dicit, in Imperio verò nostro Romano-Germanico longè aliam faciem accepisse, de quibus alio tempore se acturum promittit.

GEDANI.

Typis Johannis Zachariæ Stollii prodit Concio funebris, cuius frontispicium ita apparet:

Treuer Lehrer und Prediger Pflicht und Schuldigkeit / bey ansehnlicher und Volkreicher Leich-Begängnis / des menland Wohls Ehr-würdigen / Großachtbarn / und Wohlgelehrten Herrn M. Andreæ Gnospii, gewesenenen wohlverdienten ältesten Diaconi und Seel-Sorgers der Kirchen zur H. Dreysaltigkeit / welcher den 26. Junii A. 1702. in dem HErrn sanfft und selig entschieff / und hierauff am 12. Julii dem Leibe nach / der Erden / als unser aller Mutter / anvertrauet ward / aus 2. Cor. VI. 1. - 6. schriftmässig für-gestellet von Samuel Schelwigen / SS. Theol. D. und Prof. P. des Athenæi Rectore, und zur H. Dreysaltigkeit Pastore. Danzig 1704. (1. Alph. in fol.) cum ejus effigie.

Præloquium exponit *Luc.* XII. 42. 43. 44. Exordium verò *Psal.* CV. 15. & *1. Paralip.* XVII. 22. Ejus vitæ Curriculum communicavimus *Tom. V. Nov. Lit.* p. 194. hinc crambem bis coctam apponere meritò nunc superfedemus.

Menſe Januario incunte publicè propoſitus fuit Catalogus Lectionum & Operarum publicarum in Athenæo Gedanenſi hoc curſu annuo expediendarum. (pl. 1. in 4to.)

D. XXII. ejusdem Menſis Præſide M. Gabriel Groddeck, Philoſoph. Primæ & Præſt. PP. & Reip. Bibliothecar. in Auditorio Anatomico publicæ diſquiſitioni ſubmiſit XXI. Theſes Miſcellæ Philoſophicas, Auctor Johannes Fridericus Kautz, Gedanenſis. (pl. 1.)

D. XXX. April. Præſide Samuele Friderico Willenberg / J. U. D. Ejusdem ac Hiſtoriarum Prof. Publ. & Athenæi Inſpectore Diſſertationem Juris Gentium & Civilis de Jurisdictione Legali in Comitæ ſuos, publicæ Diſquiſitioni ſubmiſit Conſtantine Bonhorſt, Gedan. Valedicturus. (pl. 5.)

Diſſertatio hæc IV. abſolvitur Capitibus. *Cap. I.* agitur de Neceſſitate Legatorum, & Juribus eorum apud exteros. Ubi §. 1. dicitur, quod Principes inſtar Numinis regiones ſuas gubernent, §. 2. quorum poteſtas nomine Majeſtatis involvitur, cujus eſſentia & ſpecies oſtenduntur, §. 3. & à qua etiam dependet Jus mittendi Legatos, quos Majeſtate etiam analoga gaudentes mittunt recipiuntque, qui §. 5. definiuntur & quibus §. 6. ad ſuſtinentendam legationem Gent. Jure varia competere dicuntur privilegia, nempe §. 7. ut admittantur, hinc honorifica eorum exceptio dicitur, §. 8. ut admiſſi ſancti habeantur, §. 9. etiam in loco tertii, quem tranſeunt, licet ab amico ejus ad hoſtem ejus iter faciant, niſi tranſeant in perniciem loci Domini, §. 10. etiam ab hoſte venientes ubique locorum capi poſſunt. §. 11. Qua occasione quæſtio movetur: An inviolabiles legati qui criminis rei? & ſententia tam affirmantium quam negantium cum Epiſcopiſ quadam adducitur, & §. 13. reſolvitur per diſtinctionem. Porro competere Legatis dicitur exercitium religionis ſuæ apud extran. Principem, & §. 14. progreditur ad thema præſens & vocis Comitum enucleationem, propoſitâ inſimul §. 15. quæſtione: An Comites habere liceat legato, quos velit? *Cap. II.* Exponuntur rationes pro competente Jurisdictione Legati in Comitæ ſuos & obſtantia dubia reſolvuntur, hoc forſan modo: §. 1. oſtenditur Legato Proconſulis Romani & hodiè Pontificum Legatis, competere jurisdictionem, §. 2. alio tamen in ſenſu illis Legatis, ac Legato Principum apud exteros conſtituto, ubi §. 3. ante

te omnia casus infirmitatis aut spontaneæ renunciationis excluduntur. Cæterum §. 4. dicitur competere Legato Jurisdictionem ex Jure Gent. primario in solos tamen comites, quæ §. 5. evincitur ab æqualitate Principum, qui omnes à DEO sunt, & jura sua habent, unde §. 6. obligatio oritur inter PP. ut qualis est alter alterum suspiciat, quæ obligatio §. 7. durat, etiam si P. est in alieno territorio. Exinde §. 8. Principi in subditos suos asseritur Jurisdictio in loco extranei, & consequenter etiam ejus legato, hinc §. 9. sententiæ aliorum pro hac assertionem allegantur, & §. 10. adducuntur tria in contrarium argumenta, quæ §. 11. 12. 13. thesibus non ob stare dicuntur, & §. 14. insinuat respond. Zouchei argumentis contrariis, & objectioni: §. 15. An sine territorio Jurisdictio exerceri possit? §. 16. declinantur gravamina, quæ à fundata Jurisdictione legati proferuntur, & §. 17. adducuntur exempla exercitiæ hujus Jurisdictionis, 1. Christianæ, R. Sveciæ, §. 18. 2. Legati Gallici Dn. de Thou, §. 19. 3. Legati Gallici Marchionis de Rosny, §. 20. 4. aliorum Legatorum Galliæ, Hispaniæ & Angliæ, §. 21. 5. Legatorum Friderici Ducis Holsatorum, §. 22. 6. Eorundem Legatorum. §. 23. adducuntur contraria exempla 1. Henrici IV. R. Gall. §. 24. 2. Oliverii Cromwellii, & denique §. 25. quæstio exponitur: An cum legati Jurisdictione concurrat Jurisdictio Magistratus loci. *Cap. III.* agitur de Jurisdictione Legati quoad ejus exercitium considerata. §. 1. Definitur Jurisdictio legati & datur prægestus dicendorum. §. 2. dicitur, quod Legatus ex voluntate P. exerceat civilem & criminalem Jurisdictionem, §. 3. quod habeat quoque voluntariam & contentiosam, cujus Jurisdictio §. 4. ex nulla causarum ordinari fundatur in loco legationis, sed §. 5. ex P. mittentis jure, quod habet in comites legati seu subditos suos. §. 6. Legatus non prohibetur Judex esse in comites ut domesticos ejus, nisi §. 7. concurrat causa privatorum affectionis; §. 8. Legatus consideratur velut exercens suam Jurisdictionem in comites etiam quos ex indigenis locis recepit, §. 9. quæritur: An in Legatum prorogari possit Jurisdictio. §. 10. An reconventio contra actorem coram Legato institui? §. 11. ostenditur, Prorogationem Jurisdictionis valere in quemcunque extraneum judicem.

cem. §. 12. Legatum citare posse litigantes vel mediatè vel immediatè, §. 13. nimirum factum diligenter explorando, §. 14. Jus ei applicando & litem sententiâ finiendo. Item §. 15. quale jus à legato attendendum, jus loci, ubi degit, an ejus ex quo venit. §. 16. quando Legatus sententiam suam exequi possit vel non. §. 17. quod Executionem habeat etiam in criminalibus, & quando comes contra statum publicum, loci ubi degit, deliquit. §. 18. quæritur: An propter defectum carceris, carnificis aut aliorum remediorum in loco legationis hæc Jurisdictio cesset. §. 19. à sententiâ Legati ad ejus Principem non dominum loci appellandum esse asseritur, & §. 20. Objicitur, neminem cum comitibus contracturum, si tam difficulter cum illis agatur, adductis §. 21. Jurisdictionis voluntariæ exemplis coram Legato. *Cap. IV. De quibusdam huic materie connexis* agitur, & §. 1. dicitur, Legatum suam Jurisdictionem exercere in omni loco per quem in legatione constitutus iste transit, §. 2. denegationem hujus Jurisdictionis esse justam belli causam. §. 3. Insignia Principis ædibus Legati appensa arguere ejus Jurisdictionem. §. 4. disquiritur: an Legati ædibus jus asyli competat? & denique §. 5. remissivè agitur de Jure Franchitiarum.

REGIOMONTI.

Commemoravimus nuper p. 135. sq. *M. Pauli Raben, Primicias Professionis Logico-Metaphysicæ*, nunc ejus *Rhetoricam Civilem* producimus, quæ hoc prodiit titulo:

M. Pauli Raben, Professoris Regiomontani, Rhetorica Civilis, ex optimis quibusque Oratoribus antiquis pariter atque recentioribus compendiosè collecta, in veram suam atque scientificam methodum, quâ ex asse *ῥητορικὴ* est Dialecticâ, & in qua nondum conspecta, multò studiò redacta, & perspicuis tum præceptis tum exemplis illustrata, additis sub calcem Indicibus necessariis. Regiomonti & Lipsiæ, apud Henr. Boye A. 1704. (2. Alfab. 2. plag. in 8vo.)

Jam olim typis descripta Wegneri Annotata in Matthæum conjunctim prodierunt hoc titulo notata;

Godofredi Wegneri, SS. Theol. Doct. ejusdemque FCtis Prof. Ordinarii, & Ecclesiastæ Aulici, *Annotata in Matthæum*, Historiam infantie, Baptismi, Tentationis in deserto, concionis Christi in monte habitæ, illustrantia, in Academia Prussorum Regionum montana, aliquot Disputationibus proposita & ventilata. Regiomonti. Prostat Lipsiæ apud Joh. Heinichii Viduam Anno M DCC V. (1. Alph. pl. 15. in 4to.)

Loco Prolegomenorum controversa admodum Quæstio de *Idiomate Matthæi græco* ex Antiquitate præsertim solidè discussa est. Et quoniam VI. priora tantum Matthæi Capita Exegesi illustrata sunt, continuatio hujus commentarii futuris nundinis promittitur.

D. VIII. Maji Disp. V. Theses ex Lectionibus ad Lauterb. Tit. ff. de procurat. Quod cujusque universit. de Neg. Gest. de Calumniatoribus exhibens, habita est præside *Job. Stein* / J. U. D. & Prof. Ord. Tertia Resp. *Godofred. Faltz*, Reg. Pruss. (1½. pl. in 4to.)

Die XI. Maji Disp. Jurid. de Rogatione Testium in Testamentis, præf. *Job. Henric. Höyer* / U. J. L. & PP. Resp. *Christoph. Salck* / Tilla Pruss. habuit. In qua Disputatione initio facultas testandi ex Jure Naturæ derivatur, licet in quibusdam Rebusp. v. g. Israëlita, olim ap. Germanos, non fuerit usitata §. 1. Apud Romanos ad excludendam astutiam captantium alienas hereditates plures Cautelæ non immeritò fuerunt requisitæ §. 2. Quarum non postrema est Testium Rogatio, quæ & Jure prut. requiritur, quo ipso Testamentarii Testes differunt ab aliis Testibus ad negotia inter vivos celebranda adhibitis. §. 3. Ratio istius Rogationis esse dicitur, ut censet omnis præsumptio præcipitantia & levitatis, utque seriam Testatoris & prædeliberatam voluntatem arguat §. 4. Rogationem fieri per prolixas preces necessum non est, sed sufficit, si Testes reddantur certiores, quod sint adhibendi ad actum Testandi §. 5. idque non præcisè ab ipso Testatore, sed ab alio præsentè & scientè Testatore fieri potest §. 6. Non tamen sufficit generalis ad Testatorem vocatio & rogatio, sed specialis ad actum Testandi requiritur §. 7. & quidem ante consummatum Testamentum. §. 8. Speciatim Testamentorum genera recensentur in quibus rogatio ista est necessaria, ut in Testamento

mento solenni scripto & nuncupativo §. 9. 10. non tamen in Testamento militis §. 11. neque in Testam. ad pias causas de Jure Can. & Prut. §. 12. neque in Testamento inter liberos §. 13. Attamen in Testamento tempore pestis Rogatio ista necessaria est, §. 14. ut & in Testamento Rustico, §. 15. non tamen in Codicillis. §. 16. In quibus Testamentis Rogatio necessaria est, ea omiſſa non solum heredis Institutio, sed & Legata & fidei commissa corruunt §. 17. adeoque rogationis mentio fieri debet, ut de ea constet. §. 18. quæ facta non præsumitur etiam si Testes nomen suum Testamento subscriberint, §. 19. aut consenserint, ut nomina eorum in Testamento describerentur §. 20. In Testamento Conjugum reciproco una rogatio non sufficit, sed ab utroque conjugum fieri debet §. 21. Rogatio ista probanda est vel per Testes ad minimum duos §. 22. vel per instrumenta, utpote si vel Notarius scripserit Testes rogatos fuisse: vel ipsi Testes in subscriptione Testamenti idem confessi sint. §. 23. Rogationi Testium affinis esse dicitur Rogatio Notarii qui officium suum impertiri nequit, nisi rogatus §. 24. (3. pl. in 4to.

D. XIII. Maji M. Georgius Keber, S. Minist. Candid. Holl. Pruss. de *Uſu Philosophiæ in Theologia* disputavit Resp. Jacobo Kebero, Phil. & SS. Theol. Stud. (pl. 2.)

De hoc argumento, nempe de *Philosophiæ in Theologia usu*, meminimus jam antea occupatos fuisse Joh. Hofwerbergh apud Malmog. Bereshögenl. & Oxienſes Pastorem, in Dissertatione de *Natura & Uſu Philosophiæ in Theologia*, Præf. M. Christiano Papke, S. Th. Prof. Primar. Malmogia 1683. ventilata, (pl. 3.) Carolum Lebrecht Cantium, Bernh. Anhalt. qui sub Præsidio Conrad. Philippi Limmeri, Medicinæ Doct. ejusdemque Facult. ut & Phys. & Mathes. in illustr. Sorabæo Anhaltino Patrio PP. nec non Academiæ Cæsareo-Leopoldinæ Naturæ Curiosorum Collegæ Dissertationem Philosophicam exposuit Servedæ A. 1692. (pl. 3½.) M. Johannem Brockhausen, Rigâ-Livonum, qui in *Academia Lipsiensi* tres Dissertationes publicè proposuit, I. A. 1694. Præsides L. Johanne Schmiddio, Oratoriæ Prof. Publ. II. ipse Præsides A. 1695. Resp. Christiano Jacobo Koitzsch, Misenenſi, & III. A. 1696. pro Loco. (½. Alph.) Nec non M. Dan. Guil. Mollerum, Hist. & Metaphysic. Prof. Publ.

in

in Dissertatione de *Terminorum Metaphysicorum Ufu in Theologia*, quam in Acad. Altdorfina Resp. *Job. Laurentio Arzberger* / *Frauenthalio-Franco A. 1691. proposuit.* (pl. 5.)

D. XV. *Maji Disp. VI. Theses ex Lect. ad Lauterb. Comp. ff. Tit. de in integ. rest. Quod metus Causa. de Dolo malo : de minorib. exhibens* Præs. *Job. Stein* / U. J. D. & Prof. Ord. Tertio : Resp. *Christoph. Frid. Sand* / Reg. Pruss. habita est (1½. plag. in 4to.)

D. XVI. *Ejusdem M. Christianus Mascovius*, Regior. Alumnor. & Commun. Convict. Insp. secund. de *Pietate Politici* Disputationem proposuit, Respondente *Job. Cassaro Lökk*, Regiom. Pruss. (plag. 2.)

D. XVII. *Maj. Disp. Jurid. de prohibitis Transactionibus*, Præs. *Petro Schwenner* / U. J. L. & PP. Resp. *Hieronym. Grube* / R. Pr. habuit. Ubi in Ingressu : Transactionis favor magnus esse dicitur, non tamen tantus ut m. contra Legis prohibitionem liceat transigere, id probandi causa præmittuntur in CAP. I. *Generalia de Transactione* ejusque definitione §. 1. 2. 3. 4. 5. & divisione §. 6. CAP. II. *exhibet Transactiones prohibitas super Controversiis ex ultima voluntate ortu : super matrimonio : & spiritualibus.* Super controversiis ex ultima Voluntate ortis non nisi verbis testamenti inspectis & cognitis transigere licet §. 1. Rationes hujus Dispositionis recensentur, quarum præcipua est ex natura & favore ultimarum voluntatum §. 2. (2) ex indole transactionum §. 3. Notantur, qui istam prohibitionem ad extrajudicalem Transactionem restringunt §. 4. & qui suasoriam & permittentem non v. annullantem esse statuunt §. 5. De controversiis ex instrumentis inter vivos artis valet transactio, etiamsi non inspecta fuerint §. 6. Ista autem prohibitio afficit quoque Testamentum nuncupativum, quando illud postea in scripturam est redactum §. 7. Non tamen præcisè requiritur ocularis inspectio testamenti, sed qualiscunque ejus cognitio sufficit, ut de lucro ibi relicto transactio sit licita §. 8. Huic Prohibitioni partes non possunt renunciare §. 9. ne quidem juramento §. 10. In Causis matrimonialibus Transactiones ad dissolutionem matrimonii tendentes sunt prohibita §. 11. ut & in Spiritualibus, v. g. de Spirituali subjectione : Ecclesiastico beneficio, Jure præsentandi &c. §. 12. CAP. III.

exhibet prohibitas Transactiones de Alimentis in ultima voluntate relictis, de quibus sine Prætoris cognitione non licet transigere §. 1. Rationes hujus prohibitionis examinantur §. 2. Quid nomine alimentorum veniat explicatur §. 3. Prohibitio ista pertinet ad futura, non præterita alimenta §. 4. sive in Testamento sive in Codicillis aut donatione mortis causa sint relictæ §. 5. non tamen ad alimenta per Contractum promissa §. 6. Alimentario etiam diviti transigere prohibitum §. 7. ut ne quidem de parte §. 8. neque de accessoriis alimentorum transigere liceat, §. 9. 10. sive lis super alimentis sit orta sive non §. 11. Condicio n. alendi nulla ratione fieri debet deterior §. 12. In casibus tamen, quibus Transactione istiusmodi opus est, causæ & personarum transigentium cognitione præterea opus est §. 13. 14. Quæ tamen necessaria non est, ubi Testator concessit licentiam transigendi: aut ubi super annuis pensionibus, quæ viduæ debentur, transigitur: aut si minima sint alimenta §. 15. aut quando alendus per transactionem suam conditionem reddit meliorem: aut denique jurata est transactio §. 16. CAP. IV. *exhibet, Transactiones super delictis prohibitas*. Distinguuntur delicta §. 1. de Delictis publicis Capitalibus licita esse dicitur transactio §. 2. etiam quoad accusatorem ut non indicat in pœnam St. Turpiliani §. 3. Reip. tamen talis transactio non præjudicat §. 4. Super adulterio tamen non licet transigere §. 5. 6. De delictis publicis non capitalibus transactio prohibita est §. 7. etiam de Crimine falsi §. 8. 9. 10. 11. De delictis privatis quando civiliter agitur, licita est transactio, non v. quando agitur criminaliter §. 12.

D. XX. *Maji M. Johannes Ludolphus Lökk*, Regiom. Pruss. de *Præstantia vitæ Philosophicæ* ad Lib. X. *Ethic. Arist. ad Nicom. c. 7. & 8.* disputavit Respondente paulò ante nominato *Joh. Cass. Lökk*, (plag. 1½.)

D. XXIII. *Ejusdem M. Samuel Mafecovius*, Pro-Rector Scholæ Iœbn & SS. Ministerii Candidatus, de *Concordia Philosophiæ cum Theologia* disputavit, Respondente *Christiano Kybr*, Regiom. Prusso (plag. 2.)

In hac materia, quod hac occasione monemus, præcedentem habuit *M. Simonem Fridericum Jegerum*, Mœnobern. Francum,

cum, qui A. 1690. in *Academia Leucorea* sub Præsidio M. Nathanaëlis Salcken / t. t. Facultatis Philosophicæ Adjuncti publicè disputavit de *Philosophia cum Theologia Concordia & Usu.* (pl. 2½.)

Edita est Dissertatio Theologica exhibens *Christum Jonæ Antitypum* Præside Paulô Pomian Pesarovich S. S. Theol. D. & Prof. Extraord. h. t. Decan. Autore verò & Respondente Heinricho Theodoro Sand / Reg. Pruss. In quâ brevi præparatione de statu Christi exinanitionis & exaltationis præmissâ, statim §. 1. verba Salvatoris typum Jonæ continentia & Matth. XII. 40. occurrence, proponit, quæ singula deinceps à dicto §. usque ad §. 17. philosophicè explicat. Dehinc ipsam aggreditur quæstionem, num scil. signum Jonæ resurrectionem Christi præfiguraverit, idque probat §. rationibus §. 12. Postea fuscè probat, Christum verè surrexisse ex variis locis, tum V. tum N. Testamenti à §. 13. ad 18. Quibus expeditis disquirat, an Christus juxta utramque naturam resurrexerit, id quod negat duabus rationibus adductis & limitatione aliquâ additâ §. 18. Porro §. 19. Quæstiones sequentes ventilat (α) Num Christus qui Deus est semetipsum ut hominem suscitaverit, (β) an Christus qua homo se ipsum suscitaverit. (γ) §. 20. utrum Christus in resurrectione idem prorsus numero corpus, substantiale humanum reassumpserit (δ) §. 21. Utrum corpore glorificato surrexerit clauso adhuc sepulchro, nondum devoluto lapide superjacenti (ε) §. 22. de tempore resurrectionis Christi disputat; Demum §. 23. illos refutat, qui resurrectionem Christi negarunt; §. 24. verò nostram resurrectionem ex Christi resurrectione probat, & tandem §. 25. quæstionem illam discutit, num impii vi & merito resurrectionis Christi sint resurrecturi. (4. plag.)

Eodem Præside Disputatio Theologica de *Baptismo Hæreticorum* distributa est, autore Respondente, Wilhelmo Wielke, Memel. Prut. In cujus Proëm. tractatur de causâ ministeriali Baptismi. In ipsa verò Disputatione, initio quæstionem proponit, utrum hæreticorum baptismus legitimus sit nec ne? quam triplici distinctione adhibita, triplici deinceps assertionem explicat & orthodoxam circa hanc quæstionem sententiam, ab aliquot objectionibus breviter vindicat (plag. 3.)

Christia.

Christianus Walther S. S. Theol. D. & Prof. Ordin. Exercitationem Academicam. 1. *R. Mosi Majmonidis Tractatum de Circumcisione* cum interpretatione Latinâ & annotationibus exhibentem, publicæ luci exposuit, Resp. *Christophoro Kauch* / In quâ plurima lectu dignissima, atque antiquitatem Judaicam fragrantia reperiuntur. (plag. 6.)

D. XXIV. Maj. Theodorus Pauli, U. J. D. & Prof. Ord. Prim. &c. tanquam p. t. pro Decanus in Programmate in forma Patenti edito Cives Acad. invitavit ad Lectiones Cursorias, quas sqq. diebus ab hora X. ad XI. ad L. 34. pr. C. de Episc. Audient. in Auditorio Majori habuit *Theodorus Bøtz* / U. J. Candidatus, cujus vitæ Studiorumque rationes in isto Programmate exponuntur. Natus enim esse dicitur Anno 1680. d. 5. Octobr. Patre *Joh. Christoph. Bøtz* / U. J. D. & Prof. Ord. sec. Regii Tribunalis Consiliario, Consistorii Sambienfis Præside Acad. Regiom. p. t. Pro-Rectore, & matre *Elisabetha*, nata *Bredlovica*, Senatoris Palæopolitani filia: pueritiæ ætatem in Lycæo Lœbnicensi sub directione *M. Michaëlis Hognovii* olim ejusdem, jam v. Scholæ Palæopolitanae Rectoris, in artibus Liberalibus exercuit, & postquam Ao. 1693. Academiae Regiomontanae nomen dedit primum Studiis philosophicis incubuit & Præceptores veneratus est, in Oratoriis *M. Michael. Schreiberum*, Histor. & Eloq. Prof. sub cujus Præs. *Theses ex universa politica* publicè defendit: in Poëti *M. Baltas. Boy*, Prof. Poët. nunc *ex dylis*: In Analyticis & Græcis *M. Paul. Raben*, antea Græcæ linguæ, nunc Philosophiæ primæ Prof. In Ethicis, Politicis, Geometricis & Architectura militari Beatum *M. Andreæ Hedionem*, Philosophiæ Primæ Prof. ut & *M. Georg. Thogen*, Polit. Prof. sub cujus præs. A. 1698. d. 28. de *Tyrannide & Tyranno* publicè disputavit; quibus studiis peractis de in Themidos sacris se mancipavit, & sub manu ductione sui parentis Tit. ff. de V. S. Klenki Inst. Juris Naturæ, Lauterb. Comp. ff. Gothofred. Manuale Jur. & Decretalia perlustravit; *Joh. Stein* / U. J. D. & Prof. Ord. Tert. Institutiones Lauterb. Comp. ff. & Illustr. Strykii Exam. Jur. Feud. explicantem audivit & *Diss. XI. Feudalem* sub ejus Præsidio pro Cathedra tutatus est: Sub manu ductione *Joh. Henrici Zoyer* / J. U. L. & PP. in Collegio ad Hoppii Exam.

Exam. Inst. sapius disputando se exercuit, & aliorum Professorum, imprimis verò istius Programmatidis auctoris Lectiones frequentasse dicitur, qui testatur, quod per sesqui annum duabus in hebdomate vicibus sub suo moderamine exercitio disputatorio diligentem navaverit operam: In primo Regni Prussiae natali in honorem S. R. M. cum fratrum triga peroravit: Posthæc Candidati honores sub Decanatu *H. inrici Caroli Charissi*, U. J. D. & PP. Consil. Aul. & Consistorii Samb. Assess. petiit & impetravit ubi *Disp. XXXVIII.* ad ff. sub Parentis sui Præsidio in se suscepit. Anno 1701. d. 11. Novembr. inter Advocatos Aulicos receptus est, & tandem summos in utroque Jure honores petiit & in Tentamine atque Examine rigoroso ita se præstitit, ut ad Lectiones Curatorias sit admissus.

RIGÆ.

Typis Nöllerianis excusa prodiit Concio funebris, cujus titulus ita legitur:

Der harte Todes-Kampff / welchen bey der seltsamen und kläglichen Beerdigung dreyer in einem Sarge ruhenden Hoch-Adel. Leichen / als der weyland Hoch-Wohlgebohrnen Frauen Anna Margaretha Cloodtin von Jürgensburg / geb. Freyherrin von Liven / des Wohlgebohrnen Herrn Joh. Adolff Cloodt von Jürgensburg / S. R. M. in Schweden Hochbest. Obristen und Land-Raths in Esthland herzhlich-geliebtesten Ehe-Gemahls. Wie auch Dero neu-gebohrnen und bald darauff verblichenen Tochterleins / Lovise Juliana, ingleichen dero selben Tochter-Tochter / des Wohlgeb. Herrn Capitains Reinhold Ernst von Mengden / ersten Kindeins / Gerdruta Helena, nachdem dieselben Anno 1704. im Monat Mart. innerhalb 6. Tagen nach einander selig verschieden / und darauff die enscheelte Körper den 26. Sept. in der Duhm-Kirche mit Stand-mässigen Ceremonien zu ihrer Ruhe-Stätte befördert wurden / aus Philipp. I. v. 23. 24. in öffentlicher Versammlung fürstellere M. Liborius Depfui / Superint. und Pastor.
(pl. 9½. in 4to.)

Exordium explicat Jobi Cap. VII. v. 1. Ex adjecto vitæ curriculum sequentia, in Lingvam Latinam translata, notari merentur: D. XI. Martii, (quo die è vivis excessit,) horâ IV. matu-

tinâ , circumspiciebat de socio, qui una cum illa iter susciperet, eumque sibi adjungi requirebat. Cum igitur amici , qui enatâ ex imbecillitate Phantasiæ, hasce cogitationes adscribebant, easdem ex ipsius mente eximere allaborarent, omnibus , qui aderant , stupentibus, respondit : *Dominus meus JESUS CHRISTUS est, qui magnâ hac hebdomade una mecum passus , quique hoc Parasceves die mecum moriturus est.* Quo sermone accuratius pensitato , deprehensum est, hanc ipsam septimanam & diem veneris eandem secundum stylum novum fuisse, qua dulcissimus Salvator cruciatus perpeffus, & opus redemptionis consummavit.

D. XXV. Dec. s. ipso Nativit. Dom. Festo *M. Jacobus Wilde/* El. Profess. Orbis Arctoi Magnum Lumen , quod festiva Natalitiorum nocte cum nascente nascitur Salvatore, ex Oraculo Jesaiæ Cap. IX. v. 1. expresso publico Programme Lat. eruere nisus est. (pl. 1. in 4to.)

D. X. Mart. st. v. Exequiæ factæ sunt *Brand Marquardo*, Reip. Rig. Senatori & Reg. Jud. Burgr. Assess. cujus vitæ curriculum brevissimis ex modo dicti M. Wildii Inscriptione, quam in ejus obitum confecit, dabimus. Natus est Rigæ A. 1635. d. 13. Aug. Patre *Goth. Marquardo*, Viro in majori Seniorum Collegio spectato, Matre *Catharina Zimmermannia*. Primas nuptias celebravit cum *Helena Bremeria* A. 1660. d. 14. Maji quæ A. 1669. d. 24. Martii demortua est, & 4. ipsi peperit liberos. Secundas cum *Margaretha Schræderia*, A. 1674. d. 2. Dec. quæ A. 1683. d. 15. Nov. decessit, unica relicta filia. Tertias denique cum *Elisabetha à Diepenbrock*, vidua *Gerhardi à Rigemann*, A. 1685. d. 3. Aug. A. 1690. d. 25. Jan. defuncta. A. 1673. d. 27. Sept. in Seniorum receptus est Collegium, A. 1693. eod. Mens. Patrum Conscriptorum, & A. 1705. sub ipso prandii tempore, apoplexia correptus, coelicorum albo fuit inscriptus.

Dom. Palmarum Idem *M. J. Wilde/* Programme Germanico in quo de *patientis Jesu forma servi* agit, ad audiendam orationem *Johannis Wolckii*, de hoc ipso argumento, invitavit. (pl. 1. in 4to.)

Ipsa Paschatis Festo Idem *Christum Redivivum Doctorem* de gloria sua sibi vindicata ad Discipulos perorantem ex *Luc. XXIV. v. 25. 26.* Gymnasii Civibus, Programme Latino, commendavit. (pl. 1. in 4to.)

HOL-

HOLMIÆ.

Nicolaus Keder, Regii Antiquitatum Collegii Assessor, nunc in præstantissimos ex argento Nummos, nempe diversos aliquot *Olai Sköfkonungs* / unum *Haguii Nödes* / Regum Sveciæ, unumque *Svenonis Twissfeggs* / Regis Daniæ, unâ cum quamplurimis variarum gentium vetustis Nummis, superiore anno, in *Nåssby* haud procul Holmiâ, erutos è terrâ, Commentationem parat. Largiatur modò DEUS vitam in saniore corpore, ut opusculum illud feliciter absolvere queat.

LONDINI GOTHORUM.

D. XXII. Martii Sub Præsidio *M. Bonde Humeri*, Mathes. PP. & Ord. pro Gradu Magisterii *Andreas Noleen*, Præs. Malmog. Pastor, Dissertationem publ. de *Termino Paschali Judæorum*, publicæ disquisitioni detulit. (pl. 4½.)

Autor §. 1. & 2. in Paschatis significationem & originem inquit. §. 3. tempus s. terminum ejus pro varietate festi varium, in celebratione verò Paschatis ordinarii accuratissimam termini Paschatis observationem fuisse necessariam §. 4. docet, §. 5. quem Moses etiam à tempore anni, mensis, diei & partium diei in sacra lege clarissimis verbis expressit. §. 6. Annum & feriam Paschatis primi indagatur, inque supputatione Tornielum & Waltherum errasse §. 7. sq. ostendit. §. 9. Menses Judæorum plurimos fuisse plenos probat. §. 10. Mensem termini Paschatis facit Abib vel Nisan, de quibus §§. 11. 12. 13. 14. pluribus agit. §. 15. terminum Paschatis è momento diei, ubi Levit. XXIII. §. dicitur: Decimo quarto die mensis inter duas vespervas Pascha Jehovahæ, describit, & nonnullas de sensu verborum, *inter duas vespervas*, Interpretum affert sententias, quibus missis §. 16. per *בֵּין הָעֶרְבִים* non illud tantum tempus intelligi statuit, quod proximè antecedit occasum Solis, sed etiam illud, quod proximè sequitur, quod §. 17. ulterius probat. §. 18. methodum certiorum investigandi terminum Paschatis Judaici, qualis nostro tempore sit, exhibet, eumque secundum stylum hoc tempore ibidem usitatum incidisse in d. 30. Martii demonstrat. §. 20. Ad supputationem Schrechenfuchsi tabulam excessuum in annis, mensibus & cyclis, & annorum quorundam præsentis seculi qua-

litem, feriasque neomeniarum Thifri & Paschatis ex cyclo majori erutas ad finem Dissertationis subnectit.

OTHINIÆ.

In Musæo *J. Rosenringe* conspiciuntur tum *Scripta* affecta, tum *Curiosa* nonnulla, quorum Catalogum, lectu dignissimum, hic texere constituimus, Virum Clarissimum enixè rogantes, ut *Scripta* eruditissima in lucem publicam prodire permittat.

(1) (α) Præsens Gymnasii Otthiniani facies, ibidemque docentium series, cum eorum vita, scriptis tam editis, quam ineditis &c.

(β) Series Professorum usque à fundatione Gymnasii &c.

(2) Antiquitates (3) Naturalia.

Antiqu.

(α) *Sciagraphia Systematis Antiquitatum & Inscriptionum Otthinienfium.*

(β) *Schediasma de Oraculis præcipuè Septentrionalibus, de quibus pauca mihi edisserendi ansam dedit, quæ in Pinacotheca mea asservatur, & vicem oraculi olim obtinuerit, Tesfera lapidea, quæ numeris, quæ literis distincta variis. Cum fig.*

(γ) *Relatio de Numis variis antiquis in Fionia diversis temporibus & locis detectis & è terra erutis, præsertim verò de antiquissimis Anglicis & Gallicis superioris Anni Mense Jun. à rustico prope pagum Steenløse inventis. Cum fig.*

(δ) *Relatio de variis prisce ævi reliquiis, quas in tumulo sepulchrali, Hunne-Høvd dicto, prope pagum Himmerstef Ao. 1704. d. 3. Oct. inveni, & quas è binis itidem collibus eodem Anno & Mense non procul à pago Skambye / in campo Sandhøds-Marsken / vel Steendys-Marsken dicto, sitis, non obscuris hujus loci antiquitatum monumentis allectus magno labore nec minori sumptu erui. Cum fig.*

(ε) *Relatio de aliis Majorum nostrorum pignoribus, e. g. Urnis sepulchr. monstrosis dentibus giganteis &c. quæ vel apud alios harum rerum fautores deposuit, vel Museolo meo consecravit Fionia. Cum fig.*

Naturalia.

(α) *Designatio lapidum tam figuratorum vel signatorum, quam formatorum, qui ex agris Otthinienfibus sunt collecti, & in scriniolis meis visuntur. Cum fig.*

(β)

- (β) Disquisitio physica de lapide magnitudine ovi gallinacei ex capite equæ Anno 1702. d. 20. Oct. in prædio Wildesbôde / aut tanquam proprio fœtu , aut tanquam inutili & difficili hospite , extracto & sede eliminato. Cum fig.
- (γ) Relatio de mirando Naturæ miraculo , nempe Ossificatio-
ne, s. Excerpta ex Historia naturali ms. quatuor costarum bu-
bularum , quarum tota super-inducta caro in verissimum
os est conversa , quam observationibus aliis huc pertinen-
tibus & figuris æri incisus conscripsit Avunculus meus cha-
riss. Mag. Thomas Bircherod Prof. Gymnasii Orth. Inven-
tæ sunt hæ costæ Anno 1699. in Curia Regia Otthinia, quæ
S. Johannis Monasterium hodie vocatur , & in Museo Au-
ctoris , plurimis Naturæ , Artis & Antiquit. Cimbricarum
referto , ut verè κεμήλιον asservatur. Cum fig.
- (δ) Discursus de stupendo planè Naturæ quâ formantis , quâ
deformantis lusu in producendis fœtibus suis , quibus jam
necessaria demit , in quorum numero locum habent:
- (1) Ranunculus tripes mihi Anno 1703. d. 6. Oct. ab Avun-
culo meo chariss. Dno Christiano Brodero Bircherod., Pa-
store Ecclesiæ Sersloviensis, missus, qui in liquore adhuc
illæsus conservatur. Cum fig.
- (2) Mus itidem tripes , quem Anno 1694. habuit supra lau-
datus M. Th. Bircherod.
- (3) Passer unico instructus pede. &c.
- Jam superflua & inusitata addit , cujus ne quintæ quidem
classis sunt sequentia , quæ vel ipse observavi , vel ab aliis obser-
vata scio , naturæ monstra:
- (1) Gallinæ pluribus instructæ digitis , quàm ex ordine naturæ.
- (2) Gallina quadrupes.
- (3) Gallinæ podagricæ.
- (4) Pullus anserinus tripes Anno 1701. natus.
- (5) Cornix cum unica albißima alæ dextræ transversim ad-
nata penna , Anno 1702. capta.
- (6) Lepus cornibus armatus.
- (7) Arietes tricornes , quadricornes , quinecornes & sex-
cornes.

- (8) Agnus ungulâ monstrosâ, Ann. 1702.
 (9) Canis biceps, A. 1703. Mens. Dec. in Curia Regia Otth. natus.
 (10) Vitulus biceps, Ann. 1695. sub initium Junii in hortis suburbanis Otth. natus.
 (11) Sues ungulis duplicatis &c.

Unde non Minerali & Vegetabili solum Regnis, sed Animalium etiam varia quotidie, & plura forsân, quàm quæ in tabulis curiosorum se conspici patiuntur, monstra à Natura obtrudi liquet.

KILONII.

Luci publicæ exposita est *Dissertatio de Bibliotheca Academia Kiloniensis, qua viros omnium ordinum litteratos, imprimis Cives Acad. in eandem invitavit Sebastianus Kortholtus, Bibliotheca Præfectus, & Poës. Prof. Ord. Kilonii 1705. 2. plag. in 4to.*

Postquam hujus dissert. Auctor cognitionem rei librariæ, historiamque litterariam pag. 3. commendavit, pag. 4. incipit exponere, qua ratione, quibus modis & quorum liberalitate Bibliotheca Cimbricæ Academiæ cœperit, & creverit. Affirmat autem primam supellectilem litterariam *Bordsholmo* id temporis Kilonium translata esse, quum Academia anno M DC LXV. conderetur. In quibus voluminibus monachorum manu maximam partem exaratis quum habeatur Lexicon catholicum, cujus raritas & antiquitas magni pendatur, ex illo quædam adducit. p. 5. meminit *Bibliothecam* quæ *Templo Kilonensi S. Nicolao* dicato conclusa fuerit ad *Bordsholmensem* accessisse, neque solum *Sereniss.* Principem *AUGUSTUM FRIDERICUM* Reverendiss. Episc. *Lubec.* apparatus librorum ære clementissime oblato auxisse, sed & beneficio *Sereniss. Conditoris Academiæ CHRISTIANI ALBERTII* Utino in Bibliothecam Kilon. illatam esse Bibliothecam, quam Princeps *Hansus* dedita industriâ collegerat: quibus libris adjecerit alios, quibus nempe dupliciter gaudebat *Bibliotheca Gottorpiensis.* pag. 6. laudat liberalitatem Dn. *Matthiæ Clausenii* Med. quondam D. & Archiatri, qui libros suos medicos Bibliothecæ Kilon. donavit. Quos quum numero & pretio multum superet apparatus librorum juridicorum quibus Academicam Bibliothecam liberaliter locupletavit Generosus Dominus *Fridericus Andreas Cramerus*, non solum commemorat quod illi loco mille nummo-

nummorum imperialium venerit hæc hereditas à Parente suo D. Andrea Cramero, quondam Sereniss. Cimbriæ Principis Consiliario intimo, verum etiam pag. 7. verba exhibet, quæ munifici largitoris imagini monumenti loco adscripsit. Ibidem mentionem injicit librorum partim in beneficii loco Academiæ donatorum, partim ære illius comparatorum. Pag. 8. commendat instrumenta mathematica Bibliothecæ oblata à Generosiss. Dn. Henrico à Qualen. Obiit is par GLOBORUM prægrandium, alterum COELESTEM, aliorum TERRESTREM, quorum diametri superant sesquipedem Rhenanum; itemque SPHÆRAM ARMILLAREM systema TICHONIANUM exhibentem, & ita constructam, ut Sol & Luna non tantum circa tellurem motu secundo rotari, sed etiam reliqui planeta nempe Mercurius & Venus inter Solem & Tellurem circa Solem, Mars autem Jupiter & Saturnus extra terram circumagi queant. Præterea Academiæ sibi arctius devinxit CATENA GEODÆTICA sive Gromaticæ in quinque perticas Cimbricas s. Holsaticas earumque semisses per circulos majores & minores distributa; qualibet illius pertica denuò in pedes sedecim & semipedes tringinta duobus cellis majusculis & minusculis secatur, extremique semipedes iterum in quadrantes dividuntur. Dein Kortholii stylum ad se attrahit Magnetica Acus cistellæ rotundæ inclusa, cujus limbus in 360 gradus dividitur. Habetur illa, inquit, in medio circuli Aenei (vulgo Astrolabium dicitur) cujus extimus limbus itidem in CCCLX. gradus distribuitur, quilibet gradus denuò dupliciter secatur in semisses & in quinque quintas. Præterea quatuor pinnule fixæ ita sunt extremitati affixæ, ut quatuor angulos rectos determinent, nec regulam mobilem cum suis binis pinnulis paulò eminentibus impediunt. Hoc organum non tantum ex ansa suspendi, sed & geniculo duabus vertebis instructo imponi, & sic ad omnes regiones tam horizontales & verticales, quam ab his declinantes inclinatas & reclinatas disponi potest; neque solum in astronomia, si poli astrorumque elevationes, verum etiam in Geodasia, si distantias, altitudines, profunditates & intervalla dimetiri velis, imprimis autem ad Ichnographias delineandas ob magneticam acum longè aptissimum est. Id quod usus docuit summum Mathematicum nostrum Samuelem Reyherum, qui in libro longè ingeniosissimo de Bacillis Sexagenalibus multus est in hujus instrumenti virtutibus enarrandis. Idem beneficio Quadrati lignei aeneis laminis obducti à Christiano Severino Longomontano sexaginta, ni fallor, nummis imperialibus redempti, quod itidem Academia consecravit munificentia Domini

ni à Qualen, cum eodem tempore solstitii æstivi meridiana Solis altitudinem observando notavit. Præterea hujus organi latta quatuor Rhenanos pedes superant, triaque illorum in mille partes distributa sunt, quæ singula per transversales denuo in decem particulas dividuntur. Porro Mathematicus noster nos docuit usum Torqueti Apiani, quo modo dictus Eques Bibliothecam locupletavit. Illius siquidem ope in singulos dies signum & gradum solis in hora certi reperire; eo invento horam diurnam ex Sole agnoscere; quancunque hora diei signum & gradum certum Lunæ investigare; horam cum diurnam cum nocturnam ex Lunaribus radiis deprehendere; Ex stella aliqua nota noctu etiam horam colligere; ex stella fixa præcognita discere gradus longitudinis & latitudinis planetarum aut fixarum stellarum; earundem vera loca nosse, licet nullam perspicias; ad notitiam alicujus stellæ fixæ aut planetæ, citra magistri operam solo Tabularum Alphonsi adminiculo pervenire; longitudinem regionis nullo negotio resciscere; in ortum Solis & occasum, inque diei & noctis quantitatem inquirere; horam denique occasus & ortus stellæ, itemque arcum ejusdem diurnum sive nocturnum feliciter poteris invenire. Qua autem ratione quibusve modis id fieri queat, præter Mathematicum nostrum supra laudatum apertissime planis simeque explicat Astronomicum Casareum anno M DXXXII. publicatum, auctore Petro Apiano, dicti Torqueti inventore & Astronomo Ingolstadiensi, quem maximus Imperatorum Carolus V. in ordinem equestrem recipere dignatus est. pag. 11. laudat bacillos sexagenarios, quos ad similitudinem Neperianorum adornatos idem Dn. à Qualen Bibliothecæ donavit. Pag. 12. sq. sistit Lectori monumentum, quod in grati animi documentum Dno. à Qualen sacrum esse voluit Academia Kiloniensis. Est autem poemata, quod super ejus obitu publico nomine scr. D. G. Morhofius. pag. 13. laudat pulpitem versatile quod Bibliothecæ dono dedit Jo. Ernestus Heldbergius. pag. 14. recenset Curatores Bibliothecæ Academicæ. Quæ cura primum delegata est Samueli Rachelio quondam J. U. D. & Prof. ac Eydorstadt. Provinciæ Prætori, dein D. G. Morhofio Artis Orat. & Poët. Prof. denique B. Pro-Cancellario Christoph. Franckio S. Th. Pr. Prim. & Consiliario in Sacris summo; quo vita muneribusque laudabiliter functo Præfectura Bibliothecæ Academicæ designata est hujus Dissertationis Auctori. Idcirco Cives Academ. invitavit, ut omnibus Mercurii diebus ab hora secunda pomer. usque ad quintam se conveniant.

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis AUGUST. A. M DCC V.

SVERINI.

Die XXX. Martii Henricus Masius, Scholæ Cathedralis Rector, Megalesia Civica, quæ in Honorem Ducis Meclenburgici, Dn. FRIDERICI WILHELMI, trigessimum primum ætatis annum ingressi, celebrabantur, pec. Programmate indicavit, atque in isthoc *Actu Oratorio* quatuor Juvenes, Joach. Henricum Guzmerum, Sverinens. Joh. Henr. Tilemannum, Brizenb. Meclenb. Joh. Albertum Forchium, Warnensem, & Joh. Mich. Ludvig, Sverin. ceu Pietatis publicæ Interpretes, prodire jussit. (1. pl. in fol.)

Ut alios *Actus Oratorios* ab eodem institutos nunc non attingamus, paucis monemus, A. 1694. Nostrum *libellum* de *prompta dicendi ratione* adornasse, quo, quæ Christianus Weisus variis locis utiliter admodum in Oratoriis tractavit ac docuit, ex omnibus ejus operibus tunc editis, studiosè semel atque iterum evolutis perspicuè ad suum quæque locum relata monstrantur, in gratiam discipulorum, Weisiana methodo in Oratoriis erudiri cupientium. Qua occasione præfatus nonnulla est de facilitate istorum Principiorum, & quam novitatis non possint accusari, cum ea quæ spontè feruntur mentis curricula in naturalem ordinem redacta sint, & sic insigni possint esse dicturis adjumento, si eas sibi rationes quis reddiderit familiares: eoque minus esse despicienda hæc Principia, cum qui velit intentiori oculo rem cognoscere, ei in ipsis sacris Bibliis, antiquis Livii, Curtii, Sallustii Ora-

tionibus, Ciceronis Epistolis & in Flemmingii Carminibus aliisque obvia sint futura, quæ secundum principia Weisiana ex æsse possint disponi atque resolvi, id quod variis ibi exemplis ad oculum monstratur. Ejus tamen libelli pauca exemplaria typis exscripta fuisse cognovimus. Meditationum ejus germanico idiomate ad *Sir. L. v. 74.* conscriptarum mentionem injecimus. *T. II, Nov, Lit. p. 321.*

PARCHIMI.

Breme ex typographia Hermannii Braueri prodiit Concio funebris, cujus titulus ita sese habet :

Der auch im Tode nicht sterbende Jünger Jesu / ward bey
Ehrlicher ansehnlicher Leich- / Bestattung des Wohl-Edlen Best-
und Wolgelehrten Herrn Ambrosii Linnen / gewesenen Hoch-Fürst-
 lichen Mecklenburgischen wohlbestaltten Hoff-und Land- / Gerichts
 Proto-Notarii Primarii, aus dem IV. Cap. der 2. Epist. an die
 Corinthier Vers 8. 9. 10. Wir haben athenthalben 2c. den 21. Ja-
 nuarii A. 1705. zu betrachten dargestellt von *Julio Ernesto Zahn /*
 Pastore bey der Parchimschen St. Georgen Kirche. (pl. 14. in fol.
 cum Joh. Sebast. Geuderii Parentatione & Carminibus.)

Præloquium explicat *Job. XXI. 23.* Exordium 2. Cor. VI. v.
 9. Defunctus natus est A. 1621, d. 28. Febr. *Suerini.* In matrimo-
 nio, cum Catharina Elisabetha, *Henrici Bilderbeckii*, Superin-
 tendentis quondam Meclenburgici, & Concionatoris aulici, fi-
 lia unica d. 21. Aug. 1649. inito, vixit LVI. annos, & XIII. li-
 beros genuit. Obiit d. 3. Decemb. Anno. 1704. ætat. LXXXIII.
 Mens. IX. & III. dierum.

GRYPHISWALDIÆ.

D. XI. Junii sub Præsidio *D. Job. Frid. Mayeri, PP. & Fct. Theol.*
h. t. Decani, de *Benedictione Sacerdotali*, *Num. VI. v. 22.* disseruit
Job. Gezelius, *Narvensis* (pl. 3½.)

Ipsius Præsidis *Epistola* ad *Respondentem* directæ, verbis elegan-
 ter admodum scriptis deprædicat *Job. Gezelii*, *Joannis*, Episcopi
 Aboensis, Nepotis, & *Johannis*, Episcopi Aboensis, (adhuc ho-
 diè degentis,) Filii, modo *decimum nonum annum* egressi, studia,
 atque

atque hac occasione commemorat Viros Juvenes illos, qui erudito convictu laudati *Mayeri* frui solent. Habet enim in Mensa selectissimorum Theologorum filios, *Schelvigium*, *Quistorpium*, *Bleccium*, *Ritterum*, *Büttnerum*, *Quadium*, *Rumpzum*, cum *M. Bollhagenio* & *M. Mancken*, indies pariter *D. Joh. Fechtii* filium, Theologiae studio consecraneum, expectans. Quibus Eurois *Gezelius*, cum *Tigerstedio*, ad Belgas nunc Anglosque discessurus, pariter interfuit. Verba deinde sacra in *Dissertatione* exposita, tum Idiomate *Hebraeo*, tum *Græco*, tum *Latino*, (ex *Verf. Seb. Schmidii*,) tum *Germanico*, (ex prima *Versione Germanica D. Lutheri*, & *Versione Augustana*, ante *Lutheri Versionem A. 1518. excusa*) adducuntur, ita scilicet, ut tradat §. 2. *DEum*, benedictionem hanc mandantem, §. 3. *Mosen*, cui hæc formula erat revelata, §. 4. *Aaronem*, ejusque filios, qui hac formula uti debebant, §. 5. *Personas* s. *Filios Israelis*, in quorum usus benedictio à sacerdote erat recitanda, §. 6. ipsam benedictionis formulam, quoad præscriptionem & summam. Quibus deductis, germanica expositio s. paraphrasis *Lutheri* valdè proluxa additur, eaque *Commentatio* hæc *Academica* obfignatur. Idem argumentum perdoctè explicuerunt *Joh. Gerhardus* in *Dissert. Theol. p. 1252. sqq.* & *Seb. Schmidius* in *Dissert. de Benedictione Sacerdotali*, ex *Num. VI. Argentorati*, 1687. ventilata.

SEDINI.

Communi notitiæ exposuit *Joh. Georgius Röserus*, S. Th. D. & PP. & Gymnasii Rector *Catalogum Lektionum*, in Gymnasio Carolino hoc Anno M DCC V. pertractandarum. (pl. 1. in 4to.) Ut & *Specimina Laborum juvenilium*, quæ *Studiofi Gymnasii Regii*, non sine industriæ solertiæque laude publica dederunt, cum quorundam speciminibus improbitatis. (pl. 3. in 4to.)

Laudabile hoc institutum, quo Juvenum diligentissimorum *Specimina*, studia & labores publicè recensentur, iique debito laudis encomio ad plura majoraque excitantur, pigrorum verò, vel planè improborum vitia ideo Parentibus, Patronis, luci, notitiæque publicæ exhibentur, ut in ruborem dentur, & virtutes Musasque sectari discant non possumus non approbare, sedulò

exoptantes, ut alia Gymnasia Scholæque idem facere non detrederent, quippe quod ad instigandos & in stadio studioque alacrius currendos Juvenum animos, promovendaque Scholarum emolumenta non parum esse facturum, haud vanè auguramur.

D. XV. Junii Præsides paulò ante nominato, *Joh. Georgio Röfero*, Dissertationem Moralem de *Æqualitate & Inæqualitate Hominum*, publice ventilandam exhibuit *Joh. Ephraim Lagerström*, Nobilis Svecus, (pl. 4½.)

Conspectus totius Dissertationis, prout in capite ejusdem apparet, talis est. §. 1. quid per æqualitatem hominum h. l. significetur. §. 2. fundamentum hujus æqualitatis est ipsa humana natura omnibus communis. §. 3. homines specie non differre contra novaturientes asseritur. §. 4. propria naturæ singulis eadem conveniunt. Amor sui natural. ad æqualitatis studium stimulat. §. 5. cognatio Natur. hominum inde resultat. §. 6. an & quatenus in statu naturali fuerit illa æqualitas: asseritur eadem de statu hominis corrupto. §. 7. facultates N. affectusque hominum quomodo æquales. §. 8. æqualitas eadem ostenditur ex communibus imbecillitatibus, sorte, fortuna, origine & conservatione hominum. §. 9. Notatur Hobbessii sententia de æqualitate virium §. 10. utilissimam & necessariam esse hanc æqualitatem. Finis ejus. §. 11. deducta inde officia ex æqualitate Juris universalis erga omnes observanda. §. 12. ratio hujus officii generalis. §. 13. nemo ut inæqualis tractandus citra rationem. §. 14. antiquissimam fuisse æqualitatem, sed eam potissimum, quæ libertatis dicitur. Nec tamen puram unquam fuisse. Quare & quomodo ab eadem discessum, institutis civitatibus, §. 15. de inæqualitate generatim, quid & quotuplex. §. 16. Inæqualitas ob vitium & defectum naturæ in monstrosis aliisque imperfectis hominibus. §. 17. an tales homines jurium hum. baptismi hereditatis sint capæ. es. §. 18. In fatuis, simplicibus ac furiosis quid ista inæqualitas efficiat. §. 19. Inæqualitas an ex sceleribus ac delictis quædam nascatur & qua de causa. §. 20. An ob illam juribus quis privetur in statu Naturali, §. 21. In statu civili ista inæqualitas quos effectus producat & quomodo tollatur. §. 22. qualis inæqualitas olim servis Romanis tributa fuerit & hodie Judæis & mancipiis Turcicis;

cic is ; quanta item spuriiis. §. 23. Inæqualitas ex statu & vitæ genere orta non nili per magistratum censenda. Inæqualitas civilis non tollit æqualitatem juris universalis. §. 24. de inæqualitate , quæ dignitatem ac prærogativam infert. Quæ vel naturalis vel legalis. §. 25. Inæqualitas hominum ex prioritate temporis ac duratione longiore. Ubi speciatim de Senectutis veneratione. §. 26. de fundamento & causis hujus venerationis. §. 27. inæqualis annorum numerus ad certa munera publ. legibus quarund. gentium præfixus. §. 28. Inæqualitas in ordine nascendi jus primogenituræ produxit. §. 29. Num Juri Nat. ista adversetur. §. 30. Inæqualitas ratione antiquitatis , quantum momenti afferat rebus præsertim familiis. Veritas triti illius: antiquissimum quodque verissimum. §. 31. antiquitas Ecclesiæ quanti æstimanda , & inæqualitas ejus quibus terminis sit metienda. §. 32. de inæqualitate gentium. Borealium prærogativa. An Germani indigenæ. §. 33. Inæqualitas ratione intellectus, judicii, morumque gentibus competit. Inde barbaries quibusdam imputata. De Americanis, Lappis &c. §. 34. quam inæquales sibi alias , etiam Europæas esse gentes jactent Chineses ; & vanitas hujus arrogantia. §. 35. Europæorum præstantia ob virtutum majorem culturam, & religionem Christianam. Inæqualitas & prærogativa hominum intuitu eruditionis , functionum sacrarum ac secularium quanta. §. 36. ratione corporis quanta inæqualitas ob staturam, formam & pulchritudinem ; item effectus civilis & fundamentum ejus æstimationis. §. 37. Inæqualitas virium. §. 38. inæqualitas sexus fœminini præ masculino una cum rationibus & temperamento, nec non prærogativis, isti tributis. §. 39. inæqualitas ex fortunæ bonis , ac horum tam abundantia quàm defectu. §. 40. quinam effectus civiles inde resultent, generatim traditur. §. 41. Aristotelis sententia de servitute naturali excutitur & rejicitur. §. 42. ingenii hebetudo & morum barbaries in Americanis justam causam Hispanis præbere haud valuerunt ad illos subjugandos. §. 43. de æqualitate juris ac potestatis summæ inter Reges. Istorum inæqualitas & Controversiarum super hac indoles. §. 44. Inæqualitatis causa. DEus Autor ejus. §. 45. Inæqualitas mater potestatis & dignitatis medetur necessitatibus hominum post lapsum. §. 46.

Inde quale remedium accedat rebus hum. Officium magistratus circa studium æqualitatis & inæqualitatis. §. 47. Cura DEI circa æqualitatem & inæqualitatem in regno potentix, gratix & gloriæ. §. 48. Providentia DEI circa hæc tollit confusionem.

GEDANI.

Januario anni 1705 incunte prodit anniverfarius Catalogus, in quo leguntur superiori anno 1704. baptizatos esse 2092. copulata 544. conjugum paria, sepultos vero 1958. Horum numero non comprehenduntur Mennonistæ ac Judæi, intra urbem vel extra eam habitantes, nec qui in vicinis montibus aut Schottlandiâ, urbi continenâ, degunt.

Divulgantur etiam duo Calendaria, sub titulis *Pauli Patris' Kriegs- und Friedens-Calender*. 6. pl. in 4to. & *Danielis Apogei Neuer und Alter Hauß, Feld / Garten und Wunder-Calender* 7. plag. in 4to.

D. *Samuel Schelvigius*, Prof. P. Athenæi Rector & ad S. S. Trinitatem Pastor, edidit *Concionem*, quam Dom. XXIV. post Trinitatis ex ordinario Evangelio Matth. IX. 23. 24. 25. in æde S. S. Trinitatis, cum organi pnevmatici dedicatio susciperetur, declamaverat: Titulus est:

Christliche Orgel-Predigt / welche bey erstem öffentlichen Gebrauch/ der mit einem neuen und ansehnlichen Wercke vermehrten Orgel/ bey sehr Volk-reicher Versammlung / durch Gottes Gnade gehalten / und hierauff dem Druck übergeben worden. pl. 4. in 4to.

Friedericus Christianus Bücherus, Ecclesiæ ad D. Catharinæ, quæ in Palæopoli primaria est, Minister, luci publicæ exponit *Menfes Pietisticas*, de Hermetico, Zoroastrico, Pythagorico, Platonico & Cabalistico Pietistarum Christianismo, præ cæteris D. Johanni Wilhelmo Zioldo oppositos. Introductioni præmiali sequens titulus præmittitur:

Nöthiger Vorbericht / auff die Pietistische Monathe / in welchen die Tiesse des Satans in dem Hermetisch-Zoroastrisch-Pythagorisch-Platonisch-Cabalistischen Christenthum der Pietisten / insonderheit eines Stargardischen Theologastri, aus dessen Einleitung zur gründe

gründlichen Kirchen-Historie gezeigt / und in Verlauff etlicher Monate ausgefertiget wird. 8vo. pl. 3. sequuntur.

Mensis I. De Christianismo Pietistarum ethnico. pl. 2.

II. De Christianismo Pietistarum Hermetico & Zo-
roastrico. pl. 2½.

III. De Christianismo Pietistarum Pythagorico & Pla-
tonico pl. 2½.

IV. De Eodem pl. 3.

V. De Eodem pl. 2½.

Reinholdus Perbandt / Pastor oppiduli Leunenburg, impri-
mi curavit Concionem de Ratione, DEO ab homine in terris
reddendâ quæ Dom. XXII. p. Trinitatis recitata fuerat. Titulus ita
se habet:

Eine Predigt / betreffend die Rechnung / so der Mensch gegen Gott
dem HErrn allhie auff Erden abzulegen hat. pl. 4½. in 4to.

A. J. C. S. colliguntur & publicantur judicia ex Theologo-
rum scriptis collecta de mortuis solenniter tumulandis: Titu-
lus est:

Letzte Wohlthat an den Todten durch öffentliche Bestattung zu beweisen;
vermittelst benannter Lehrer Theologischen Bedencken bestätigt,
aus ihren öffentlichen Schrifften zusammen gefasset. 4. pl. in 8vo.

EPHRAIM PRÆTORIUS, ad Templum S. Jacobi Ecclesiastes
Gedani, quam nuper, Dominicâ scil. 2dâ post Epiphan. in Aede
Marianâ, vacante adhuc ibidem, ob mortem *B. D. Andreae Kühni*,
Pastoratu primo & Senioratu, Concionem habuit circularem,
typis jam, in gratiam legere percipientium, permisit. Titulus
homiliæ iste est:

Wunderliche Führung Gottes / betrachtet in einer Christl. Predigt
über Johan II. v. 1. - 11. *Introitus* Cantic. I. v. 4. Introduxit
me rex in cubicula sua. *Exord.* Psalm. IV. v. 4. *Propositio*: Die
wunderlich-geführten Braut-Leute zu Cana in Galilæa. Wie sie
der HErr führet (1.) in eine finstere Trauer-Kammer. (2.) in
eine angenehme Freuden-Kammer. (3½. plag. in 4to.)

D. XIV. Maji M. *Johannes Sarorius* Eloqu. & Poët. Prof. Publ.
Actum

Actum Rhetoricum instituit, perorantibus de *Arboribus virtutum symbolis*, Nathanaële Godofredo Falckio, Sigismundo Friderico Fischero, Nathanaële Godofredo Ferbero, Johanne Gabriele à Schultz Szulecki, Benjamin Gabriele Heckero, Carolo Ernesto Nimsgart, Gedanensibus, & Theodoro Buchholz, Grudertino Boruffo, *Schedula Intimatoria* $\frac{1}{2}$. plag. (in 4to.) absolvitur.

REGIOMONTI.

Die XI. Maji A. 1704. Pro-Rector & Senatus Acad. Regiom. Programma, *Honori Spiritus S. interpellantis pro nobis gemit. inenarrabilibus ex Rom. VIII. 26. sacrum*, publicarunt. ($1\frac{1}{2}$. pl.)

Menſe Nov. Henricus von Sanden / Med. D. & P. P. Extraord. Phyſ. Ordinar. designatus, pro Receptione in Facultatem Philosophicam, publicæ Eruditorum ventilationi submisit Dissertationem *Phyſicam de Corporibus Elasticis*, Respondente Jacobo Sincſenau / Mariæb. Pruff. (4. pl. in 4to.)

Postquam Autor §. 1. Elasticitatem ad primam classem qualitatum tactilium videlicet ad stabilitatem s. firmitatem retulit, & quomodo tres stabilitatis species: Durities, Mollities, atque Elasticitas, à variis materiæ modificationibus oriantur breviter exposuit; §. 2. *in Vocem*, ac *Etymologiam*, variamque *Elasticitatis* acceptionem inquirat. Deinde *Phænomena*, atque experimenta *Corporum Elasticorum*, quatenus sunt, vel *artificialia*, ut §. 3. 4. arcus chalybei, & pinnae chalybeæ, §. 5. rami recentes, globuli lignei, eburnei, marmorei &c. §. 6. vitra, præprimis anaclastica, (Schall- & Gläser) §. 7. coria, pelles, membranæ, §. 8. chordæ æneæ, chalybeæ, argenteæ, nerveæ, lineæ; vel *naturalia*, ut §. 9. Spongia, lana, gossypium atque plumæ; ordine fusius recenset. §. 10. Controversiam illam: *an Aqua sit elastica, nec ne?* examinat, & experimenta, quæ pro stabilienda hypothese, tam à parte negante, quam affirmante, ut & à semetipso fuerint adornata, §. 11. & 12. producit. Posthæc *Elasticitatis Requisita*, quæ sunt §. 13. compressio, inflexio vel extensio; §. 14. dilatio, & restitutio, illarumque causas ostendit. Tandem §. 15. ad 20. singulorum *phænomenorum rationes* reddit; & §. 21. in specie, cur

cur experimenta Florentinorum ac Sengverdi, pro neganda aquæ elasticitate instituta, non successerint?

Mense Dec. Idem Henricus von Sanden / Respondente Melchiore Philippo Hartmannò, Regiom. Pruss. pro Loco Professionis Physicæ Ordinariæ, proposuit Disputationem Physicam de Antliis Pnevmaticis. (9. pl. in 4to.)

§. 1. Antliæ Pnevmaticæ descriptionem, ac Etymologiam tradit, §. 2. Natales s. Inventorem Ottonem de Gvericke indicat, & §. 3. 4. ab illo primum excogitatæ machinæ tam magnæ, quàm §. 5. 6. portatilis; ut & §. 7. 8. 9. 10. 11. à Roberto Boyle; §. 12. 13. 14. Dionysio Papino; §. 15. Joh. Bapt. du Hamel, atque §. 16. 17. 18. Wolferdo Sengverdo, emendatarum Antliarum structuram variosque applicandi & utendi modos, delineat. Quibus præmissis §. 19. experimentorum instituit spicilegium, & phænomena ista, quæ I. circa antliæ ipsius agitationem §. 20.; quæ II. circa corpora recipienti exhausto applicata, §. 21. 22. 23.; quæ denique III., quando sub campana varia collocantur corpora, ut §. 24. & 25. vesicæ, mercurius, aqua; (quâ occasione §. 26. instrumentum describit, cujus beneficio egregia præparata anatomica cum mercurio peragi possunt;) §. 27. 28. liquores varii, §. 29. candelæ ardentes, ac Phosphorus, §. 30. flores, herbæ, §. 31. sonora corpora, §. 32. animalia &c. attendenda veniant, fusiùs enarrat. §. 33. 34. quotuplex sit Aëris gravitas, & unde, quâvè ratione gravitas ejus absoluta tam admirandorum effectuum causa existat, §. 35. 36. exponit. §. 37. Metum Vacui, atque Attractionem, cum specie ejus Suctione, destruit. §. 38. de Aëris elasticitate, & §. 39. de Æthere agit. A §. 40. & seq. verò ad finem usque, adductorum 35. phænomenorum causas rimatur.

D. XI. Dec. Diss. XLII. Pandectarum, sub Præsidio Job. Christoph. Boltz / J. U. D. Prof. Ord. Ser. ac Pot. Reg. Trib. in Prussia Consil. & Vener. Consist. Samb. Præs. h. t. Fct. Jurid. Dec. publicè defendit Respond. Reinholdus Iridericus Sahme / Regiom. Pruss.

Eod Mense Job. Stein, U. J. D. & Prof. Ord. Tert. Thesium, è Lectionibus Lauterbachianis exceptarum, (uti Mense Januar.

T. VII. p. 12. indicatum est:) *Disp. IV. ad Lib. III. ff. Tit. 1. & 2.* publicè proposuit, modò dictus Resp. *Reinhold. Frid. Sahme*, Reg. Pruss.

Mens. Januar. A. 1705. Ejusd. *Disp. V. ad Lib. III. ff. Tit. 3. 4. 5. 6.* Resp. *Godofred. Taltz*, Reg. Pruss.

Mense April. Disput. VI. ad Lib. IV. ff. Tit. 1. 2. 3. 4. Resp. *Christoph. Frider. Sand*, Reg. Pruss.

Eodem Mense Disp. VII. ad Lib. IV. ff. Tit. 5. 6. 7. 8. 9. Resp. *Hieronym. Jacob. Grube* / Reg. Pruss.

Mense Februario Præf. *Zacharia Sess* / J. U. D. & PP. Dissertationem Juridicam de *Immissione ex causa judicati in actione personali*, ad Lib. I. Tit. 47. Art. 2. *Juris Prutenici*, defendit *Christophorus Dreber* / *Welav.* Pruss. (pl. 3½.)

Primum Autor asserit, jura provincialia & statutoria non ex jure civili eoque Romano, sed potius ex propriis & domesticis rationibus, vel moralibus, vel politicis, æstimanda esse atque explicanda. Deinde §. 1. Immissionem describit, *quod sit actus judicarius, quo res debitoris Creditori, ut plurimum pignoris & usurarum loco, pro debita summa utenda fructu traditur, quo usque ille huic invitus tandem præstet, ad quod condemnatus est.* §. 2. dicit, creditorem petere immissionem, quem judex deinceps §. 3. regulariter immittat, simulque §. 4. ostendit tempus, diversumque §. 5. executionis & immissionis modum, quæ cœpta contra debitorem etiam hoc mortuo §. 6. contra ejus hæredes repeti possit. §. 7. dicit immitti creditorem in bona debitoris mobilia & immobilia, corporalia & incorporalia propria, non tamen §. 8. indistinctè in quælibet, sed in ea, quæ tenor rerum judicatarum & decretorum exprimit, §. 9. pro debiti quantitate, & §. 10. pro sorte & usuris, eumque §. 11. per immissionem realem consequi jus pignoris judicialis, & §. 12. possessionem rerum immissione captarum, in quibus ut bonus paterfamilias §. 13. versari debet, cum hæc immissio sit velut Antichresis quædam §. 14. §. 15. creditorem à possessione cadentem hypothecaria actione adjuvandum esse affirmat. §. 16. de sistendis & tollendis immissionibus quædam affert, & quo melius ea, quæ in præsentî Dissertatione

expli-

explicavit, intelligantur, Decretum Summi Tribunalis Prussici, præmissa sententia Judicii Aulici, adjungit.

Menſe Mart. M. Chriſtianus Maſſecopius, Regior. Alumnor. & Commun. Convict. Inſpect. Secund. habuit Diſſertationem *de Uro germanicè Uuer. Ochiſſin* / cujus Priorem partem *Carolus David. Lock*, Morungâ Pruſſ. Poſteriore verò *Friedericus Nagel*, Gedanenf. Pruſſ. reſpondendò publicè defenderunt. (7. pl. in 4to.)

§. 1. Recenſet peculiaria quædam, à Natura huic vel illi regioni conceſſa, quæ in aliis non ita ſunt communia; & illuc reſert, quod in Pruſſia Succinum, atque Uros, ut peculiare quid, poſſideat. Hinc §. 2. Pruſſiam ſolam *Urorum* ſtatuit patriam, & §. 3. aliegata contrariè ſentientium teſtimonia §. 4. reſutat. §. 5. quæſtionem: *cur in Pruſſiæ locis tantùm Urus inveniat*? examinat, & quam de illa gerat ſententiam triplici ratione, exemplis corroboratâ, confirmat. §. 6. quomodo Urus à Veteribus fuerit deſcriptus, & quomodo in deſcriptionibus erraverint, ac Urum cum Biſonte conſuderint. §. 7. declarat. Accuratiorem ergò notiitiam orbi erudito communicaturus, §. 8. de feræ hujus Magnitudine, §. 9. Indole, §. 10. Robore ac Velocitate, §. 11. Cornibus, eorumque apud priſcos uſu, §. 12. de Oculis, §. 13. Linguâ; §. 14. Barba, §. 15. de criſpis in fronte *Pilis*, moſchum redolentibus, §. 16. Corio, & carne, §. 17. de iis, quæ ſenſibus ejus ſunt inimica, §. 18. de loco commorationis, §. 19. Generatione, ac mugitu, §. 20. Sexûs, quoad magnitudinem & externam ſpeciem, differentiâ, §. 21. de Conſervatione ſ. viſtu, & obitu, §. 22. de Capturâ, apud veteres, & §. 23. modernos uſitatâ, legitimâ, ac §. 24. illegitimâ, §. 25. de *Tauris Floridæ* (quæ Americæ regio eſt) cum Uro convenientibus, multa ſingularia tradit. §. 26. *Unde ortum ſit hoc inſigne animal, Urus?* an creatus ſit unâ cum aliis ſpeciebus à DEO in creationis opere omnium creaturarum? vel §. 27. Utrum fortè ex commiſſione beſtiarum diverſarum ſpecierum, ortum habuerit? perpendit, &, proſtratis aliorum opinionibus, §. 28. 29. propriam de utraque quæſtione addit ſententiam. Coronidis loco §. 30. *Symbola* varia Urſo adaptata annectit.

Menſe Aprili Diſputationem Hiſtorico-Eccleſiaſticam de *Ignè Paſchali*, quo ſepulchrum Dominicum calitûs quotannis illuſtrari credi-

tur, Præsides *M. Michaële Schreiber*, Eloqu. & Hist. PP. publicæ Eruditorum ventilationi exposuit *Georgius Werner* / Regiom. Boruss. (pl. 3.)

Autor §. 1. ostensurus, Græcis persuasum esse, ignem quottannis cœlitus delabi, quo lampades juxta sepulchrum dominicum cum ipso passionis die extinctæ in S. Sabbatho reaccendantur, nonnulla Scriptorum testimonia adducit, & §. 2. jamdudum sepulchri Dominici sacellum aliquot lampadibus illustratum fuisse probat. §. 3. Tempus, quo ignis sacer cœlo delabi creditur, & congregationem Orientalium sacra ibi peragentium, itemque §. 4. ritus circa accendendum & §. 5. accensum lumen solitos ostendit, & ex accensa hac luce Græcos indicium veri ac legitimi Paschatis temporis capere, rejecto Gregoriano Calendario, §. 6. refert. §. 7. sqq. Traditionem hanc antiquam, & pro miraculo falsò venditam esse dicit, sicut perplura alia miracula in fraudem simplicium hominum excogitata §. 10. Hinc §. 11. in jactati miraculi veritatem inquirat, rejecto statim Narcissi miraculo, quod diversum ab isto in hoc & sequ. §. ostendit. §. 13. antiquitatem miraculi hujus ignei argumentis variis & allatis §. 14. Gregorii Turonensis & Bedæ locis, huc non spectantibus, destruit, detectisque §. 15. piis, vel potius impiis istis fraudibus, §. 16. Fulcherium Carnotensem, & §. 17. Joh. Cantacuzenium, testes oculatos, in medium profert. §. 18. Autores varios, qui errores istos manifestarunt, & §. 19. rationibus probatum dederunt, ignem hunc non cœlestem, sed erraticum esse, adducit. Tandem §. 20. originem, §. 21. causam erroris, & quomodo fiat, ut Græcorum hæc illusio nihilominus à Turcis toleretur, nimirum propter superstitionem inveteratam & lucrum, §. 22. aperire allaborat.

ABOÆ.

Die XIV. Junii, A. M DCC. de מסורה. Traditione Manuali Dissertationem Præf. *M. Isaaco Pihlmann* / Lingv. Orient. Prof. Reg. & Ord. Φιλολογίων censuræ submitisit *Ericus Choselius*, A. F. Aboensis. (pl. 7. in 8vo.)

HOL-

Exeunte Majo luci publicæ exponebatur Exercitationis Historico-Theologicæ de *Statu Ecclesiæ & Religionis Moscoviticæ Pars II. Confessionis Ecclesiæ Orientalis & Moscoviticæ Partium 2. & 3. Theologiam Moralem* complectentium brevem censuram exhibens, *Nicolao Bergio*, SS. Theol. Lic. Generali per Livoniam Superintente lente, & Acad. Pernaviensis Pro-Cancellario Authore (pl. 6½. in 8vo.)

Est hæc *Pars II.* (quam mox *Pars III. Theologiam Conscientiarum Moscoviticam* exhibitura excipiet) Acad. Upsaliensis Cancellario *Carolo Piper* / inscripta atque velut *Compendium* quoddam *Theologiæ & Theoreticæ & Practicæ* sistit. In Præfatione *Fata Ecclesiæ* quæ illi nunc imminet, deplorat, atque *Calvinianorum* juxta ac *Novatorum & God. Arnoldi* præserim conatus rejiciendos esse, non sine ratione monet, & Theologos Svecicos ad Orthodoxias studium defendendum hortatur. Inter alia verò sic scribit: *Possem hic calamo imperare quietem, ni vidissem & audivissem apud nos in deliciis haberi & aliis obtrudi Gothofredi Arnoldi scripta venenata varii argumenti, sed potissimum Chronicon Ecclesiæ & Hæreseon, quod cum universæ Historiæ Ecclesiasticæ faciem sædarit, ad Garamantas & Indos esset relegandum potius, quàm in Ecclesia nostra tolerandum. Agit verò Cap. I. de spe & Oratione Dominica. Cap. II. de Novem Beatitudinibus. Cap. III. progreditur ad Partem III. atque de Charitate in Deum & proximum, in specie de Virtutibus differit. Cap. IV. de Peccato in genere & in specie. Et denique Cap. V. de decem Præceptis. Variæ autem hinc & inde leguntur Observationes, quæ vel Dictis Scripturæ S. lucem accendunt, vel Theologiam Polemicam illustrant, vel ad Rem literariam spectant. Sic p. 277. ad verba Pauli 1. Cor. XIV. 13. commenatur. p. 288. laudat Martini Brunneri prolixum Opusculum de Voce Amen, Upsaliæ 1679. editum. p. 331. de Christiavi Thomasi, Jcti Hallensis, Scriptis sequentem in modum judicat: Thomasi scripta nonnisi cum judicio legenda, & plurima vitanda in orthodoxos Theologos plerosque, vivos & mortuos, summe injuria, quæ inter eminet quod de Jure Principum citra controuv. Theolog. edidit, ad palatium Calvinianis potissimum obtrudendum. p. 347. adducit bina Scripta,*

ad *Theolog. Moralem* spectantia, à *Moscovitis* A. 1659. & 1651. publicata p. 343. exhibet formulam Abjurationis, quâ *Græci* ad *Romanam Ecclesiam* transire volentes, se illi adstringere tenentur. p. 350. addit exemplar literarum, quibus *Sacerdotes* ritè ordinati & constituti à *Moscovitis* dimittuntur. Tantum sufficiat excerptis se ex duabus hujus perdoctæ *Exercitationis* partibus; *Partis I. Summam* dedimus in *Nov. Liter. I. VII. p. 364. sqq.*

UPSALIÆ.

Die XIV. Martii M DCC III. Prælide *Carolo Lundio* Juris Patrii Profess. Reg. & Ord. publico bonorum examini submitit Dissertationem Juridicam de *Justitia & Jure Sveonum*, *Johannes Herlin*, Stockholmensis. (pl. 13½, in 4to.)

Capita ejusdem, quibus singulis summaria præmissa sunt V. In *I. de Origine atque indole Justitiæ & Juris* agitur, ubi §. 1. brevem Justitiæ & Juris laudationem præmittit, §. 2. de Just. & Jur. vocabulo differit, §. 3. occupatur in tradenda Just. & Jur. definitione, §. 4. variorum perversas de Justitia & Jure sententias perstringit, §. 5. veram justitiæ originem aperit, §. 6. Varias Justitiæ & Jur. divisiones proponit, §. 7. de subj. & objecto Just. & Jur. agit, §. 8. Finem J. & J. considerat. *Cap. II. Originem atque Præstantiam gentis Svionicæ* ostendit, & §. 1. de Svionæ vocabulo differit, §. 2. reliqua Septentrionis nomina leviter attingit, §. 3. evincere conatur Svionas inter vetustissimos orbis populos esse, §. 4. incunabula Svionum expendit, §. 5. Nobilitatem atque gloriam Svionum tam in Sago, quàm in Toga celebrat. *Cap. III. Justitiam Sveonum in vita & moribus* exponit, & §. 1. ostendit Svionas vitiis minimè delectari, §. 2. Svionicam Gentem esse justissimam, tam ex peregrinis, quàm domesticis scriptoribus plurimis probat, §. 3. demonstrat Svionas è patria prodeuntes non minus justitia & æquitate quàm fortitudine apud externos inclaruisse, §. 4. Pietatem & domesticorum & externorum Svionum laudat, §. 5. de fide incorrupta Sv. agit, §. 6. fortitudinem eorum extollit, §. 7. Liberalitatem & hospitalitatem eorum debita prosequitur laude, §. 8. verbo etiam reliquas in Svionibus commendat virtutes, §. 9. Annon piraticæ veterum Svionum expeditiones injus-

tiss.

stissimos potius, quam justos eos nuncupandos esse evincant? §. 10. An cælo solumque adscribenda sit decantata hæc Svionum justitia? *Cap. IV. Juris Svionici Historiam pandit*, & §. 1. Originem Juris Svionici in moribus gentis ponit. §. 2. monstrat regis subsequens jussu vim legis obtinuisse. §. 3. quærit quo tempore leges scribere cœperint Sviones. §. 4. quis primus Svionum legislator fuerit, disquiritur. §. 5. incrementa Juris Svionici perpendit. §. 6. Simpliciter antiquissimarum legum detegit. §. 7. de auctoritate legum & Judicum paucis differit. §. 8. hodiernam legum Svionum faciem repræsentat. *Cap. denique V. de Justitia Sveonum in Legibus agit*, & §. 1. Justitiam eorum in condendis legibus commendat. §. 2. Justitiam in ecclesiasticis tangit. §. 3. Justitiam in Jure Regio adumbrat. §. 4. pluribus persequitur tractationem de juribus majestatis. §. 5. Jus connubii indicat. §. 6. Justitiam circa hæreditates partiendas declarat. §. 7. Justitiam in acquirendo rerum dominio, & possessionum justa conservatione & amplificatione considerat. §. 8. de justitia in emtionibus & venditionibus contrahendis agit. §. 9. Justitiam in judiciis exponit. §. 10. de justa vindicta in juramenti Regii & publicæ pacis violatores agit. §. 11. Severitatem in criminibus atrocioribus puniendis attingit. §. 12. de justis pœnis homicidii, §. 13. de severa animadversione in vulneratores, §. 14. de severitate in vindicando furto loquitur, & §. 15. Dissertationem claudit.

Die XIV. Maji A. MDCCIII. Dissertationem Gradualement de LXXII. Interpretibus Præside Johanne Esbergio, S. Theol. D. & Græc. Lingv. Prof. Ord. publicè examinandam exhibuit Johannes Trundmann, Medelpad. (pl. 6. in 8vo.)

Die XXX. Aprilis A. MDCCIV. Dissertationem Theologicam de Salvatore Mundi, pro solemnem in Theologia gradu publ. examini proposuit Daniel Diurberg, S. Theol. Prof. Ord. & Pastor Eccl. Danemarckenis, Resp. Andrea B. Rudberg, W. Gotho. (plag. 20. in 4to.)

Septem Capitibus absolvitur hæc Dissertatio, Cap. I. agit de Messiae adventu & variis in V. T. prædictionibus. Cap. II. de apparitionibus, sacrificiis & typis, quibus Messias repræsentatus est. C. III. de vaticiniorum complemento ac duabus in Christo naturis

turis & earundem communione. C. IV. de Messiae exinanitione & exaltatione, item ejus officiis atque beneficiis. C. V. Objectiones Judæorum adversus hanc doctrinam cum suis solutionibus exhibet. Cap. denique VI. Argumenta Socinianorum & aliorum examinat & solvit.

Die XVIII. Maji Exercitium Philologicum de *Ingressu summi Hebræorum Sacerdotis ad adytum intimum*, sub Præf. M. Daniel. Lundii, Lingv. Ord. PP. publicæ disquisitioni subjecit Samuel (Laur.) Fabritius, Sudermannus. (pl. 4. in 8vo.)

Die XI. Junii Johannes Palmroot / S. Theol. Prof. & Pastor in Wexala / Respondente Daniel. Arenio, Fierdund. *Disputationem I. de Divina Inspiratione Scripture Sacrae*, &

Die XIV. Junii, Idem Præses, pro solemnī in Theologia gradu, *Disp. II. Resp. Jona Sidrenio*, Westro-Gotho, Censuræ publicæ submisit. (pl. 5. in 8vo.)

In quibus Cap. I. agit de modis divinarum revelationum, C. II. de Discrimine inter Libros Canonicos & Apocryphos, C. III. de Divisione librorum Canonicorum in Legem, Prophetas & Hagiographa, & Θεοπνευσίας æqualitate contra Judæos, C. IV. de Librorum Canonicorum inspiratione quoad res & verba. Ubi Thesis adstruitur, & Antithesis Novorum Criticorum & Antiscripturariorum ostenditur, & in specie tela in *Mosen* / Doctorem reliquorum Prophetarum, injecta deteguntur. Et denique C. V. Moses, ejus divina autoritas, refutatis adversariis, vindicatur. In Præfatione Autor promittit, se, si Deus voluerit, reliquos ordine sequente Libros Biblicos, ab ejusmodi impetu, insultibusque liberaturum ac defensurum.

Die XV. Junii A. M DCC IV. *Disputationem Philosophicam de Atheniensi Academia*, moderante Hemmingo Forelio, Poët. Prof. Reg. & Ord. publicè iustandam proposuit Olaus Nording, Angermannus. (pl. 4. in 8vo.)

Die XXI. Junii Præside M. Dan. Lundio, PP. Nicolaus Starbeckius, Calmariensis publicæ Eruditorum censuræ subjecit *Disputationem Philologicam de Paraschis & Haphtaris*. (pl. 4½. in 8vo.)

In Cap. I. mentio fit divisionis Legis Mosaicæ in פְּרָשִׁיּוֹת. Cap. II. Sectionibus Propheticis, quæ Sidris sunt adsignatæ, dis-

אֵלֶּים הַמַּטְחָה. Cap. III. de diebus, quibus Lex Mosaica secundum Ordinem Paralcharum legitur : nec non de Lectoribus.

Die III. Decembris pro summo in Theologia gradu Disputationem Theologicam de *Charactere Hypostatico Filii DEI*, Examini Theologico submisit *Zacharias Esbergius*, Pastor Ridderholmenfis, Respondente *Isaaco Lithovio*, Aulæ Gyllenstiernianæ à Sacris. Holmiæ. (pl. 5 $\frac{3}{4}$. in 8vo.)

D. XVI. April. M DCC V. *Petrus Elvius*, Math. Prof. Ord. & Acad. Rector, ad solennem Panegyricam Academicam, qua d. 18. April. Primariam S. Theologiæ Professionem suscepturus erat *D. Laurentius Molin*, Reg. Viduæ à concionibus supremis, eruditos invitavit. (1. pl. fol.)

Die XXII. April. ad publicum examen detulit Dissertationem Theologicam de *Decreto divino*, pro Gradu in Theologia, *Ericus P. Ljung* / antea per plures annos in Acad. Upsal. S. Th. Prof. nunc Wingåkerensium P. Respondente *Nicolao L. Marchelio*, Sædermanno, (pl. 4 $\frac{3}{4}$. in 4to.)

HAFNIÆ.

Ex Typographéo Regio prælo, sub quo diu sudaverat, liberata prodit *Concio funebris* in obitum illustrissimi & Generosissimi Herois Dni. *Marci Giöe*, quam vernaculo Idiomate ex *Psalmo LXXIII. v. 23. & 24.* (Exordium autem desumptum erat ex *Gen. XLIX. v. 23. & 24.*) ipsò exequiarum die d. 14. Octobr. 1698. habuerat *Dott. Petrus Jespersenius*, S. R. M. à Confessionibus, Concionibus Aulicis & Consiliis Consistorialibus. (5. Alph. 3. pl. in fol.) Postulant Beati Herois merita, summi, dum vixit, Musarum ac Literatorum Patroni, ut curriculum vitæ ejus gloriôsè in terris hisce transactæ ex iis, quæ habere potuimus, subsidiis excerptum communicemus. Lucem aspicere cœpit *Marcus Giöe*, Dominus de Brahesborg, Ordinis Danebrogici Eques auratus, S. R. M. Consiliarius Intimus, Status atque Justitiæ, Anno 1635. d. 21. Nov. in avito prædio *Hvidsfelde* / Patrem habuit Illustrẽm & Generosiss. *Falconem Giöe*, Summum olim Academiæ Regiæ & Equestribus Soranæ Præfectum, Matrem Nobiliss. & Excellentiss. Domini *Catharinam Bilde*. Parentum in Aula continuis & literarum

& corporis vacabat exercitiis ad annum usque ætatis XIII. quô illustr. Parentem ad capellendam Academiæ Soranæ Præfecturam abeuntem secutus, in Regia Schola, quæ ibi tum floruit, majores prioribus profectus addidit, Rectore Scholæ *M. Nicolao Seerupio*, donec tandem anno æt. XVI. tyrocinia deposuerit, Generosiss. Regiæ & Equest. Academiæ Juventuti annumeratus. A. 1655. (cum biennio ante Parentem amisisset) externos invisurus Patriam reliquit, itinerisque socium nactus Fratrem Nobiliss. & Generosum Juvenem *Henricum Giöe* d. 15. April. Ripis solvit, & Amstelodamum trajecit. Inde Trajectum ad Rhenum petiit, quô relicto Heidelbergensem Aulam ac Universitatem, factô per varias Germaniæ urbes itinere, adiit, reliquis postea Rom. Imperii urbibus ac Academiis curiosè lustratis. A. 1656. cum Viennam Austriæ invisisset, per Alsatiæ, Helvetiæ & Sabaudiam, Galliam intravit, Parisiis integrum annum substitit, visisque, quæ in singulis regni provinciis erant, memorabilibus, Italiam salutavit, unde Parisios reversus, Anno 1659. M. Oct. in Angliam transfretavit, proximè autem secuto Decembri in Belgium, Hagæque Comitum trimestre spatium exegit. Post factum deinde in Flandriam & Brabantiam excursum, Patriam repetiit, aulæque Gloriosissimi Regis FRIDERICI III. se sistit, Anno 1660. d. 4. Aug. statim Cubiculariis Regiis annumeratus. Anno 1662. fociam tori elegit Illustr. & Nobiliss. Virginem *Ingeburgam Christinam Juel* Illustr. & Generosiss. Dni *Ovidii Juel* Dni de Villestrup filiam, sed quam ipsi ante nuptias fatum præmaturum eripuit. Eodem anno à Reg. Maj. Illustriss. & Excellentissimo Heroi *Dno Hannibali Sehestedt*, qui ad *Christianissimum Regem* Legatus mittebatur, Noster ut Mareschallus adjungitur, in quo itinere Augustissimo CHRISTIANO V. tunc temporis Principi Daniæ hæreditario & apud externos degenti innotuit; Annoque 1664. ubi partes suas supremus absolvisset Legatus, Ablegati conspicuus titulo Parisiis subsistere jussus est. Post lustrum ibi exactum A. 1669. in Patriam rediit, primò in Belgium Foederatum mittitur, ubi tres degebat annos, postea in Angliam, ubi per 7nium fere morabatur, Ablegati que Extraordinarii spartam ornabat, titulis interea Consiliarii Status atque Justitiæ à S. R. M. auctus. Hic de erigenda familia denuo

denuo cogitavit, cùm Illustrẽ & Nobiliss. Dnam *Elizabetham Mariam de Thomson* ex Anglica Nobilitate oriundam in Italiam inferret, quæ ipsi per decem annos fida itinerum socia, post conjugium sterile A. 1678. defuncta, novam ipsi lugendi materiem attulit. Eodem anno Noster à S. R. M. in Hispaniam Legatus amandatur, quò in itinere Lutetiam Parisiorum divertit, magni ponderis negotium in aula Christianissimi Regis procuraturus. Rebus in Hispania pertractatis, A. 1683. in patriam revocatur, mox Consiliarii Intimi dignitatem cingulumque Equestre Ordinis Danebrogici, & assignatam sibi dudum in supremo Justitiæ Tribunali sedem adeptus est, Anno autem 1685. supremam Laalandiæ Falstriaque præfecturam obtinuit, A. 1686. in secunda vota transiit, ductâ in matrimonium Illustri & Nobilissima Virgine *Jutta Dorothea Tott*, Illustrissimi & Excellentissimi Dni *Canuti Tott* de Knudstrup & Gavnoë filia; ex quò conjugio bigam filiarum suscepit, *Charlottam Amaliam* & *Sophiam Giøe*, quarum priorem solam Illustrissima Mater habet superstitem. A. 1695. summus Regiæ & Equestris Academiæ à Diyo CHRISTIANO V. erectæ Præfectus est constitutus, cui, Præses simul à multis annis Scholæ Herlovianæ ab atavis suis fundatæ, per triennium ad mortem usque præfuit. Eruditionem ipsius summam & excelsum ingenium loquuntur illustria illa specimina quæ & in Juventute & postea, quoties invitabat occasio, edidit, in quibus præcipuè memoranda est *Oratio de Illustrissimi Ordinis Elephantini à CHRISTIANO Vto restituti ortu & antiquitate*, quam à *Canuto Vltio* Daniæ Rege & Belli sacri temporibus arcescit, vernaculâ lingvâ habita in facello Regio arcis Fridericiburgensis d. 4. Julii 1694., quò solennia Ordinis Elephantini ab Augustissimo Rege celebrabantur; præter illam, quâ A. 1666. Illustrissimo Heroi Dn. *Hannibali Sehestedi* solenniter parentaverat. Morbus ipsi fatalis scorbutus fuit, conjunctam habens anorexiam, cui medendo cùm frustra à Medicis insudaretur, firmatam sacrò viaticò beatissimam animam d. 28. April. 1698. horâ meridianâ, ætatis anno 63. si paucos menses exceperis, cœlo reddidit. Ampliora Herois encomia solenniter habitâ *Oratione Parentali* exposuit *D. Johannes Wandallius*, SS. Theol. D. & Prof. Prim. atque Collegii Consistor. Asses-

for. Parentavit quoque Præfecto suo immortaliter de se merito Regia & Equestris Academia, non tantum *Programmate* publico sub nomine Illustrissimi & Excellentissimi Domini *Christiani von Lente* Beati Herois in suprema ejus Præfectura successoris, edito, & ad calcem Concionis funebris nuper editæ jam recuso (plag. 9. in fol.) sed & *Oratione Parentali*, quam habuit *Olaus Worm*, tum quidem Floquentiæ in utraque Academia, hodie autem Medicinæ in Universitate Hafniensi Professor, & Collegii Consistor. Assessor.

Editus quoque est liber Germanicus: Thomæ Watsons Übung der Gottseeligkeit / begreifend mehr denn 176. Predigten / theils über alle Artickel der Gottes Lehre / theils über den kleinen Catechismum, nebst einer Zugabe unterschiedener andern Reden / samt einem vollständigen Register / und also seiner Schriften dritter und vierdter Theil / aus dem Englischen verteutschet durch *Johann Adolph Hoffmann*. Coppenhagen in Verlegung Sel. Erp. thropili Erben. Gedruckt mit Spieringischen Schriften. (6. Alph. plag. 17. in 4to.)

Die X. Martii. Pro stipendio Schediano extraordinario Dissertationem de *Civilibus Romanorum Magistratibus* primam publicæ disquisitioni submitit *Petrus Lange*, Resp. *Petro Knoppero* in Auditorio Collegii Walckendorphiani, ubi Cap. 1. de Consulibus, 2. de Prætoribus. 3. de Aedilibus Romanis agit. 1½. plag. in 4to.

D. XIV. Ejusd. In Collegio Regio *Epistolam Christi ad Abgarum* Declamationibus amœbæis pro beneficio mensæ Regiæ examinârunt *Sigwardus Olavius* & *Thorlesus Haltonus*, Islandi, Regiæ Communivitatis Alumni, ille quidem pro illius *γυναικὸς* cum *Eusebio*, *Evagrio*, *Nicephoro* &c. *Baronio*, *Spondano*, *Posservino*, *Tilemontio*, *Combesio* &c. *Rich. Montacutio*, *Grotio*, *Caveo* &c. pugnans, hic verò supposititiam esse cum *Centuriatoribus*, *Gerhardo*, *Brochmanno*, *Varenio*, *Dannhavero*, *Ittigio*, *J. A. Fabricio*, *Zieglero* &c. *Bellarmino*, *Du Pin* &c. *Sam. Basnagio*, *G. J. Vossio*, *Spanhemio* &c. demonstrans.

Die XVI. Ejusd. In Auditorio Collegii Walckendorphiani *Theses miscellaneas* pro beneficio mensæ Regiæ proposuit *Nicolaus*
Nico-

Nicolaides Olivarius Regiæ Communitatis Alumnus, Resp. *Thorlefo Haltorio* Islando. ($\frac{1}{2}$. plag. in 4to.)

Die XXVIII. Ejusd. Schediasma suum *Historico-Criticum* *Udum* de numero & Ordine decem Persecutionum Ecclesiæ sub Imperatoribus Ethnicis publicè in Coll. Regio ventilandum exhibuit *Johannes Daniel Ramus*, Resp. *Olaô Wesselio*, ubi Cap. 4. sistit *Domitianum* Persecutorem idum *Nerone* haud mitiorem; annum persecutionis ejus, contra quàm sentiunt *Hieronymus*, *Dodwellus*, *Baronius*, *Eusebius* figit; *Dodwelli* sententiam, persecutionem in nervum non erupisse, extinctô in ipsô limine Tyranno asserentis, cum *Bruti* testimonio refutat; *Tertulliani* quoque in eo errorem rejicit; pacem Christianis à *Nerva*, non à *Domitiano* redditam probat; *Domitianum* miraculosâ *Johannis* ex oleo ardente liberatione perterritum fingi saltem ostendit; edictum *Domitiani* de rescindendis è *Davidica* stirpe residuis crudelitatem ejus in Christianos satis probare asserit; *Flavii Clementis* & *Dionysii Areopagite* martyrium sub eo contigisse evincit. ($1\frac{1}{2}$. plag. in 4to.)

Eodem die, pro beneficio mense Regiæ in Collegio Regio declamârunt *Petrus Petri* & *Clemens Jani Færøenses*, Regiæ Communitatis Alumni, de *Evangelii Matthæi Ebraici Authentia*, quam quidem ille, auctoritate nixus *Patrum*, *Bellarmini*, *Baronii*, *Possessini*, *Du Pin*, *Tilemontii* &c. *Lud. de Dieu*, *Grotii*, *Salmasii*, *Heinsii*, *Capei*, &c. *Centuriorum*, *C. Barthii*, &c. defendendam; hic verò ex mente *Flacii*, *Affelinanni*, *Calovii*, *Gerhardi*, *Hutteri*, *Glassii*, *Ittigii*, &c. *Whitackeri*, *Spanhemii*, &c. *Er. Roterodami* &c. impugnamdam susceperat.

Evulgatum est ex *Typographéo Regio Mag. Johannis Thome Fischeri* ad *D. Christianum Rudolphum Müllerum*, *S. S. Theol. D. & Episcopum Dioceseos Fionensis*, *Carmen Hebræo-Græco-Latinum*, notis *Philologicis* atque *Ebræo-Criticis* singulis ferè paginis substratis. ($5\frac{1}{2}$. plag. in 8vo.)

Itidem ex *Typographéo Regio* prodierunt *Epistole & Evangelia Dominicorum* & *testorum dierum Græcè & Latine*, quorum textus *Græcus* ad exemplar *Oxonienſe* est recensitus, unâ cum *distichis Græco-Latinis*, summam cujuslibet *Evangelii* continentibus in usum *Scholarum Daniæ & Norvegiæ*. (15. plag. in 8vo.)

Die I. April. in Collegio Regio Dissertationem de Veronica Papicularum Historico-Ecclesiasticam habuit Janus Lassen Lyd. fil. Resp. Georgio Dolmaro à Moynichen. ubi post præfationem, quæ de fabulandi prurigine & licentia, quâ mendacem Græciam Roma Papæa imitatur, breviter agit, Sect. (1.) seriem fabulæ ex Adrichomio, Corn. à Lapide, Baronio, Pamelio & Chiffletio &c. sistit. (2.) in nomen mulieris inquit, quæ aliis Berenice s. Verenice, Veronica autem plerisque appellatur, etymon dein causasque appellationis, & an hæc mulieri ipsi an vero sudario multis miraculis, uti ipsis placet, insigni tribuatur, investigat. (3.) Iconolatricæ sudarii ejus exempla adducit. (4.) Elenchum totius fabulæ subnectit. (2. plag. in 4to.)

Die III. Ejusd. Jacobus Jacobæus Olig. fil. Collegii Medicæi Inspector, Resp. Petro Müller, in Collegio Medicæo Dissertationem Philologicam, cui tit. Curiosus & simul incautus Aristarchus, sive de Veterum Grammaticorum Censura circa Libros eorumque inscriptiones publico examini submitit; ubi §. 1. Proponit duplex Grammaticorum circa curam librorum munus, alterum emendationis, alterum verò judicii, quod posterius iterum circa duo versabatur. Notis variis ipsos in emendatione librorum usos fuisse demonstratur variis testimoniis ex Wouverio, Turnebo, Cicerone, Seneca, Plinio, Quintiliano, (quod ipsum argumentum de Notis veterum Criticis in censendis Auctoribus Dissertatione superiori anno Jenæ habitâ pertractavit M. Joh. Georgius Joch, nec non Andreas Eschenbach Exercitatione sub tit. Veterum Grammaticorum Σημειώσεις Anno 1687. itidem Jenæ habitâ, quæ inter Dissertationes ejus nuperrimè hoc anno junctim editas quarta est,) §. 2. ostenditur, non Græcos solum sed & Latinos huic arti fuisse deditos, quod variis illustratur exemplis; necessitatem quoque hujus artis magnam fuisse ob summam librariorum incuriam, quam testimonia indicant varia, Grammaticos scripta emendanda miserè corrupisse, quod comprobant magnorum virorum hac de re querelæ. Etiam sacros scriptores à Grammaticis adulteratos fuisse docetur ex Hieronymo, Augustino, Suida. §. 3. Proponit Grammaticorum audaciam in affingendis Auctoribus, sc. Plauto, Ovidio, Statio, Propertio, Petronio novis nominibus. §. 4. ostendit, ipsos
in

in concinnandis librorum Inscriptionibus occupatos fuisse, quod deducitur exemplo *Herodoti*, ubi notatur *Vossius*, *Homeri*, *Hesiodi*, *Æschini*, §. 5. Origo harum librorum Inscriptionum deducitur ab *Attale* & *Ptolomeo* Regibus. Concluditur testimonio *Galen*i earum ortum pulchrè describentis. (2 $\frac{1}{4}$. plag. in 4to.)

Die VII. Ejusd. *Johannes Fedderi Höjerus*, Resp. *Jona Guldbrandi* Islando *Disputationem* pro Stipendio Scheeliano Extraordinario in Collegio Regio habuit de *Vulpeculis Simsonis*, *Jud. XV. v. 4. 5.* ubi primò onomatologiam vocis שמעון excutit, & errorem *Origenis*, *Jac. Martini* &c. rejicit, Objectiones deinde eorum, qui absurditatem rei obvertunt, diluit; postremò curiosis nonnullorum quæstionibus, cur scil. Simson vulpibus in executione vindictæ uti voluerit, respondet. (1 $\frac{3}{4}$. plag.) De eodem argumento præter *Commentatores* & *Hierozoicorum scriptores* optimè meriti sunt *Hilligerus* & *Mayerus* *Disert.* publ. item *Reyherus* in *Mathefi* sua *Mosaica*.

Ex Typographéo Regio exiit *Aurora Latinitatis*, olim in privatum *Discipulorum usum* concinnata, nunc verò publico *scholarum Danicarum* & *Norvegicarum* commodo destinata & emendatiùs edita, operâ *Thome Bangii*, Editio jam denuo penitus recognita, unâ cum appendice *Nominum* & *Verborum* &c. qua in *Colloquiis annexis* passim etiam sunt obvia. (3. plag. in 8vo.)

Lucem quoque iteratâ editione aspexit liber *Danicus*: *Praxis Pietatis*, Det er: *Gudsfrygtigheds Vdse* / samt derhos søyede skionne *Andægtige* og *trøstidige Bønner* / først beskrevet paa *Engelsk* af *Dr. Lodvig Bayle Biskop* til *Bangøet* / siden paa *Lydsk* / og nu paa *Dansk* udsat af *Jomfrue Mette Giøe*. h. e. *Praxis Pietatis*, *adjectis devotis ac solatii plenis precationibus*, primò *Anglicè scripta* à *Dr. Ludovico Baylio*, deinde in *Germanicam linguam*, jam verò in *Danicam* translata per *Nobilissimam Virginem Medeam Giøe*. *Hafnia apud viduam Joh. Phil. Rothenhofferi*. (1. Alph. 10 $\frac{1}{2}$. plag. in 8vo.)

Denique libellus Germanicus sub titulo: *Miranda expansio firmamenti cum Aquis supra-caelestibus*: Das ist: Des allmächtigen *Gottes Wunderbau* / wie er das unermäßliche hohe und weite *Firmament* / als eine *Schiedwand* / zwischen die *Wasser* über und unter dasselbe gesetzt hat / über den 6. 7. und 8. Vers des ersten Cap. des ersten

ersten Buchs Moses / auf etlicher curiosen Freunde Begehren / ausgeführt von **Christoph Geisler** / alten Theol. Orthod. in Pathmo suo Eremitano. Kopenhagen / druckts Johann Jacob Bornheim'sch. (8 $\frac{1}{2}$. plag. in 8vo.)

Die XX. April. M. Severinus Gludius, Philos. Prof. designatus, & Scholæ Hafniensis Rector, cujus nuper admodum mentionem injecimus, post exactos in pulvere scholastico, Con-Rectoratu nempe primò 12., ac postea Rectoratu 7. annos, annò æt. 43. vitam cum morte commutavit. d. 1. Maji funus ipsius exequiis solennibus elatum est, & in æde Divæ Virginis repositum, unde postea in templum S. Trinitatis Mausolæo Beati ipsius Soceri Doct. *Johannis Leth.* S. Reg. Maj. olim Confessionarii, Concionatoris Aulici & Consilarii Consist. inferebatur. Luctum suum in obitu Rectoris lessis atque elegis funebribus testati sunt Scholæ Hafniensis Collegæ, impressis in fol. plag. 4.

KILONII.

Menſe Martio, Præſide *Chriſtophoro Henrico Anſhor*, Philos. Civ. Prof. Ord. & extraord. Juris, Disputationem Juridico-Politicam de *Crimine Simonia*, ejusque larva politica, defendendam suscepit *Petrus Mummens*, Eiderostad. (plag. 5 $\frac{1}{2}$.)

II. Capitibus ea includitur, quorum primi, quod de Crimine agit, contenta, prout in principio Dissertationis leguntur, hæc sunt: Post Introitum §. 1. exhibetur §. 2. criminis definitio. §. 3. dicit, vitium cum crimine non debere confundi. §. 4. Crimina ex sola voluntate resultare non ex intellectu. §. 5. quod per operationem voluntatis ejusque modum probatur. §. 6. respondetur ad objectionem illam, Crimina ex affectibus oriri, affectus autem intellectui, ut parti animi passivæ, tribuendos esse, ideoque ipsa crimina intellectui originem debere, & primò probatur intellectum merè passivum non esse. §. 7. respondetur ad dictum obſtans Pauli ad *Ephes. IV. 18.* §. 8. probatur affectus falsò dici passiones animæ. §. 9. Hincque tandem pro Autoris sententia concluditur. Additur porrò responsio ad tritum illud: *Nihil est in voluntate* &c. Sola unio non producit communionem causæ. §. 10. Crimina cur dicantur contra leges pœnales committi. Duo potissimum in delictis

licitis requiri. Ex quo fundamento actiones possint imputari ad poenam. Medium inter Spinofam & Pelagium hic tenendum. Liberum arbitrium hominis naturalis in libertate poenam metuendi maxima ex parte consistere. §. 11. Usus Dissertationis quoad Cap. I. ostenditur *Cap. II. de Simonia*, ejusque *larva politica* agentis, Summa huc redit; Post Proëmium §. 1. traditur vocis Simonia origo, & historia Simonis Magi. §. 2. dicit, Eum non solum intellectus, sed & voluntatis vitio laborasse, & revera deliquisse. §. 3. definitionem Simonia Juri Civili incognitam esse. §. 4. definitio in duo membra dispescitur, & in primo exponitur, cur Simonia Crimen definiamus per voluntatem. §. 5. secundum definitionis membrum exponitur, diciturque Simoniam versari circa dona spiritualia, quæ pessimè confundantur cum beneficiis & muneribus Ecclesiasticis. Cur Ecclesiastica cum spiritualibus in Jure Canonico fuerint confusa docet. §. 6. dicit, munus Pastorale ementes, non emere dona spiritualia, nec partes potissimas hujus muneris, donum explicandi Scripturas, concionandi &c. sed solam libertatem concionandi, &c. annuosque redditus percipiendi, quos ridiculè donis spiritualibus accenseri putat. §. 7. dona spiritualia, quæ in Sacramentis dispensantur, dependere à gratia divina, non ab erogatione ejus qui Symbola porrigit Sacramentalia, quod exemplo impii sacerdotis & obstetricis baptismum administrantis probatur. §. 8. clavium potestatem à Salvatore concessam clerum non constituere arbitrium remissionis peccatorum absolutum. Nec credendum, quod absolutio ex voce Sacerdotis præcisè & absolute dependeat, ut expressè testatur Gerhardus. DEum uti quidem instrumentis, sed non teneri ad causas instrumentales instar hominis. Utilitatem observationis quoad nummum confessionarium, hincque à Pontificiis Clero imputatam Simoniam indicat. §. 9. Canonicatum ementes Simoniam nullo modo committere, ubi Carpzovius notatur, fons erroris in lacunis Jur. Canon. quærendus & Lutheri de J. Can. judicium indicatur. §. 10. Simonia crimen quo fine à Pontifice introductum. Ambitionem & avaritiam Papæ egregiè promovisse, solisque Laicis exitiale esse. A Pontifice ejusque affectis impunè committi, & facile excusari. Deinde reci-

tantur nonnulli Canonum & Canonistarum flosculi ad **negotium** Autoris spectantes. Henrici IV. exemplum allegatur, quem Pontifex Simoniacus Simoniae inculcavit, & ad extrema redactum tantum non oppressit. Simoniam naso cereo similem esse ait. §. 11. Officium Ecclesiasticum ementes, Simoniacos quidem non esse, graviter tamen delinquere, quod delictum hoc loco commissum vel ad ambitum vel ad repetundarum crimen referendum. §. 12. Ambitus definitur, quem in Republica Rom. Aristocratica prohibitum, in Monarchica paulatim permissum, idq; cur? & denuò Jure Novell. prohibitum ostendit. Actionem vel potius accusationem ex crimine ambitus directè institui, si quis directè & apertè grassatus fuerit in officium Ecclesiasticum: Utiliter si id factum sit obliq; per Dativum vel Genitivum. Cur hodie hæc accusatio rarissima? Officium Ecclesiasticum sub conditione viduæ vel filiæ antecessoris ducendæ accipi an salva Conscientia possit? §. 13. Crimen repetundarum quid? in esculentis & potulentis de Jure Civili non committi. Accusationem ex L. Julia Repet. non solum directè, sed & utiliter institui posse, annexo casu Sacerdotis absolutionem quasi venalem habentis. §. 14. dicta applicantur ad crimen, quod vulgò vocatur Simonia, & clauditur.

Eodem Mense Præsides Simone Henrico Musæo, D. Institut. nec non Jur. Nat. & Gent. Prof. Ord. tt. ECt. suæ Decano Disputationem Juridicam Fridericianam de Foro Rei sita etiam ad res mobiles quasvis pertinente, publicè defendit paulò ante dictus Petrus Mummens. (plag. 4.)

Argumentum hoc III. Capitibus inclusit Autor, ubi in I. agit de foro rei sitæ in genere, & personis, quæ in isto possunt conveniri. In II. de rebus cum cæteris tum præsertim mobilibus, quæ ad forum rei sitæ pertinent. Et denique in III. de Actionibus, quæ in eodem possunt institui.

D. IV. April. Dissertationem Historico-Philologicam de Diris Sanguinum in Lapidatum derivatis ex Matth. XXVII. 25. Præsides M. Mart. Jacobo Owmann, Anglo-Cimb. publico Eruditorum judicio examinandam exposuit Jacobus Prentzler, Hildesienfis Saxo. (pl. 4½.)

D. X. Ejusd. Jo. Burchardus Majus, Eloqu. & Hist. PP. Acad. h. t. Pro-Rector ad audiendam Sigefridi Balckii, Neostadiensis Holstæ-

Holfati, Orationem Latinam de Christi cruciatibus morte ac sepultura, Progr. publico invitavit. (pl. 1. in form. pat.)

Prodiit haud ita pridem *Sermo varius* in honorem Natalis Ducis Slesvicensis *Caroli Friderici*, hunc titulum ostendens:

Glückwünschungs-Rede auf des Durchl. ächtigsten Fürsten und Herrn/ Herrn **Carl Friedrichs** / Erbens zu Norwegen/ Herzogens zu Schleswig/ Holstein/ Stormarn und der Ditmarschen/ Grafens zu Oldenburg und Delmenhorst 2c. höchst-erfreulichen **Geburts-Tag** den 19. (29.) April im Jahr 1705. auf der Universität Kiel in öffentlicher Versammlung gehalten von **Friedrich Koesen** / (pl. 6. in fol.)

Die XXVIII. Maji. Exercitatio Physica Fridericiana, Furtum Prometheus i. e. fluidissimam Naturae substantiam IGNEM, nexum corporum naturalium solventem, & combinantem, sistens, sub Praesidio Joh. Ludov. Hannemannii D. & Phil. Nat. Prof. Ord. Leopold. Societ. Nestor. II. publicè exposita fuit à Christophoro Wasmunde, Strals. Pomer. Theol. & Philos. Stud. (const. 3½. pl. in 4to.)

Disputatio hæc VII. absolvitur Thesis, additâ singulis, pro meliori intellectu, largissimâ Exegesi. Harum autem thesium I. *Ignis definitionem*; II. *Ejus attributa*, III. *Figuram*; IV. *quod omnia ab Igne naturaliter dependeant*, V. *Demonstrationem Ignis Subterranei*; VI. *quod sol, fons Ignis existat*; & denique VII. *quod Ignis non detur sub concavo Lune*, tradit.

Die XVII. Junii Dissertationem Medicam, quâ Via Regia ad Artem Medendi, præceptis & exemplis munita, sistitur, sub Praesidio Gunth. Christoph. Schelhammeri, Med. Doct. ejusdemque Prof. Primar. publico exhibuit Christianus Volprecht, Med. Cultor. (2½. plag. in 4to.)

Cum Autori animus sit, Introitum ad Artem Medendi sub schemate itineris proponere, §. 1. 2. 3. 4. *necessitatem comitis vel Ducis*, viam monstrantis, declarat. *Quinam vero duces* live Praeceptores sint *vitandi*? §. 5. & *damna* ex imperitorum doctrina metuenda §. 6. 7. 8. *quinam a. eligendi*? §. 9. 10. 11. 12. 13. describit. Deinde requisita s. *praesidia*, quibus peregrinator medicus debeat esse *instructus*, indicat, & sunt §. 15. 16. *Ευφρα* i. e. natu-

ra, & *προπαιδεια* s. prae-institutio, quæque ad illam pertinet Linguae latinae §. 17. Graecæ, §. 20. Arabicae, nec minus §. 24. Metaphysicae, §. 25. Artis ratiocinandi, §. 28. Philosophiae naturalis, §. 31. Geometriae, §. 32. Astrologiae, §. 33. Aërometriae, §. 34. Opticae, Oticae, atque Mechanicae cognitio, quibus praemis-
sis *viam* ipsam ostendit *duplicem*, sive partes Medicinae addiscendas, & quidem §. 39. Botanicam, & simplicium s. materiae medicae farraginem; ac Anatomen; illarumque §. 40. necessitatem, §. 41. Historiam morborum, §. 44. Semioticam, §. 45. compositionem Medicamentorum; quas denique omnes §. 46. sub hoc *Itineris medici* duplicis comprehendit *typo*:

I. Botanica, & Simplicium cognitio.	I. Anatome, & historia partium.
II. Doctrina de facultatibus Simplicium.	II. De Usu partium.
III. De compositorum natura, & arte componendi.	III. Pathologia & historia morborum.
IV. Extemporanea formularum praescriptio.	IV. Semiotica.

METHODUS MEDENDI.

Prela modo exercere coepit liber qui inscribitur: *Christiani Kortholti*, S. Theol. D. Ac. Lemiae Kiloniensis, dum viveret, Pro-Cancellarii & Professoris Primarii *Methodus & Apparatus Studii Theologici*, ab erroribus, quibus redundat exemplar Francofurti, (quod prae se fert titulus) editum, purgatus, & *plurimis accessionibus* è Scripto pie defuncti Auctoris manu exarato decerptis ejusdemque libello de *Conciliis*, nondum publicato, locupletatus, cura *Sebastiani Kortholti*, Poët. Prof. Ordin.

Nimirum posthabita illâ admonitione, quam Novis hisce Literariis, *Mens. Oct. A. 1704. p. 313. & 314.* inferebamus, hoc anno prodiit liber *D. Chr. Kortholti* sub titulo *Prodromi ingenui Theologiae cultoris Academici*. Iccirco pie defuncti Auctoris filius *Sebastianus Kortholtus*, qui ægrè fert patrium librum se invito mancum & mutilum in lucem protractum à librario turpe lucrum captante, eundem recognitum & bene multis accessionibus, itemque libello de *Conciliis* nondum evulgato locupletatum luci publicæ exponere coepit.

LUBE-

LUBECÆ.

Regenten-Catechismus / oder der löbliche **Regente** / in acht Catechismus-Predigten / als ein unter Gott stehender / für Gottes Ehre ehrender / in der Liebe unsträflicher / ohne Geschenk recht richtender / gläubiger / betender / seinen Tauff-Bund wol-betrachtender und bußfertig beichtender **Regente** / dargestellt / und nebst einer Buß-Predigt über Luc. XIII. 4 5. Meynet ihr / daß die achtzehn / auff welche der Thurn in Siloha fiel / und erschlug sie / seyn schuldig gewesen für allen Menschen / die zu Jerusalem wohnen ? Ich sage: Nein ; Sondern wo ihr euch nicht bessert / werdet ihr alle auch also umbkommen. Ge- halten / allen Christlichen **Regenten** / zu beständiger Nachfolge und heilsamer Erbauung angewiesen von **George Henrich Götz** / D. Superintend. in Lübeck. Lübeck und Leipzig / bey Johann Wiedemeyern / A. 1705. 1. Alph. pl. 18. in 8vo.

P. 201. sqq. ist ein besonderes **Send-Schreiben** zu lesen / welches der gottseelige Mecklenburgische Fürst und Herr / **Hertzog Gustav Adolph** / ehemahls an seinen einigen geliebten Prinzen / **Fürsten Carl** / da er in frembden Landen sich befunden / abgehen lassen / in welchem sehr schöne **Fürstliche Ermahnungen** / die von der Preiß-würdigen Gottseeligkeit dieses theuren Fürstens zeugen / enthalten sind.

George Henrich Götz / der Heil. Schrift Doct. und Superintend. in Lübeck / **Sonderbare Betrachtungen** / **Leich** / **Keden** und **Predigten** / meistens über besondere Sprüche Heil. Schrift / zu verschiedenen Zeiten ehemahls in Chemnitz / Dresden und Annaberg / abgefaßt und gehalten / jeko wieder zusammen gesucht und heraus gegeben / als auch mit nöthigen Registern versehen. Mit Königl. Pöhl. und Thur-Fürstl. Sächsl. Allergnädigst. Privilegio. Chemnitz / bey Conrad Stössel: 1705. (2. Alph. pl. 8. in 4to.)

D. XXVI. junii amplissimo funere efferebatur corpus exanimæ **Gotthardi Kirchringii**, Consulis Lubecensis, qui, ex perantiqua *Patriciorum Lubecensium* gente prognatus, in Schola Patria, diversisque Academiis, ac Regionibus, egregio eruditionis thesauros collegit, eosque, tum A. 1565. d. 8. Martii in *Academia Basileensi*, ventilata Dissertatione, de *Repressaliis*, tum in Patria, cum A. 1680. in *Senatorum*, & A. 1697. in *Consulum* reciperetur

ordinem, manifestos reddidit, ut, cum *d. 16. Junii*, annum ætatis agens *LXVI.* mortalitati eriperetur, ingens sui desiderium relinqueret.

Homiliæ illi, à *Joh. Fleeg* nuper publicatæ, & *p. 188.* in *Novis* hisce memoratæ, aliam superaddimus, ab eodem Autore publicatam, & hunc in modum inscriptam:

Gott für uns! oder/ der seine Kirche schützende Messias/ in einer besondern Predigt/ aus Psalm. II. 7. 8. unter dem Segen Gottes/ der Christlichen Gemeinde zu St. Peter in Lubeck A. 1704. d. 10. Jan. vorgetragen/ und auff Begehren dem Druck überlassen/ von Johann Fleeg/ Lubecensi, vocirten Pastore zu Kalkthorst in Mecklenburg. Lubeck. 1705. (pl. 6. in 4to.)

P. 26. sq. de Carolo Catz, cujus Versio N. T. jam circumfertur, sequentia, neque hic omittenda, retulit: Est ille Carol Catz natione Belga Hisp. prope Traject. ad Mos. è nobili prosapia & in Pontificia religione natus & educatus, à patre verò exheredatus, vel, ut ipse dicebat, deserens patrimonium propter Christum. Domi enim cum duriter tractaretur propter enthusiasmos & alia, aufugit. Revocatus, Romamq; missus, & custodie ibi datus, effractis repagulis, abiit, excessit. Hinc exheredatus circumvagatus dein in Belgio, ubique reperit Socios, imprimis Oligero Pauli, Dano ipsiusque affectis se adjunxit. Habebat enim ille Oliger, de quo sustentaret ejusmodi homines, quippe qui ultra septem millia thalerorum Amstelodami consumpsit. Quocum etiam tandem carceres, publicos Amstelodami subire debuit. Cognitaque causa ex urbe proscriptus. Latebat tamen meo tempore hinc illinc, crebriusque cum eo sermones cecidi. Homo, facie totus melancholicus, ceterum rudis, latina parumper doctus, Græca nec intelligere, Ebraica nec scribere rectè, nec legere poterat. Unde nec ipse Autor est versionis Novi Testamenti, sed plerumque opera Wilhelmi Homma, concionatoris quondam Menonistarum Amstelodami (cui & Oliger ille potiora sua debet) aliorumque, secundum editionem Christiani Hartfakers, ministri Ecclesie Remonstr. ap. Rotterodamenses prodire. Quæ tum ipse mihi, tum intimi ipsius Socii retuler. P. 40. sq. enarrat ea, quæ A. 1702. Ratisbonæ contigere. Scilicet, hominem Pontificiæ Religioni addictum, verba facientem ad populum, in Lutherano-Evangelicos dira evomuisse verba, interque alia dixisse: Saxonia Electorem, Evangelicorum alias de-
ditum

ditum partibus , ad Pontificiorum transiisse castra , *Regem* verò *Sueciæ* nondum ad propectam pervenisse ætatem , & neminem præter hunc eis suppetias laturum esse , nisi ad ipsum *DEum* respicere vellent. Finita verò Concione illum interrogatum , numne *DEus* Lutheranorum fortissimus esset & inexpugnabilis Dux ac Patronus , cujus Patrocinio non sine emolumento perfrui possent ? Respondisse , Linguam omninò præcurrisse mentem , seque hæc verba non adeò accuratè ponderasse. Reliquas Observationes Theologico-Philologico-Historicas , quæ hinc & inde inspersæ sunt , prætermittentes , notamus , Autorem hujus *Scripti d. 24. Maji*. Pastoratui (quem olim *Joh. Cyriacus Höfer*, ex variis , quos edidit , libellis , vulgò *Himmels-Weg* / & *Grage-Bibel* dictis , satis notus administravit ,) apud *Kalchorstenses* , in *Ducatu Meclenburgico* , fuisse nunc admotum.

D. III. Julii Justa persolvebantur *Hermanno Lebermanno* , *Ecclesiæ Cathedralis* Pastori , cujus Vitæ Curriculum paucis nunc enarrare constituimus. Natus verò est *Lubeca d. 3. Jan. A. 1645*. Parentibus pietate & integritate conspicuis , *Henrico & Maria Lebermannia* , à quibus ad pietatem , Bibliorum lectionem & frequentem verbi divini auscultationem incredibili studio ducebatur , prudentique consilio in Scholam , quam sedulò visitabat , mittebatur , & quamvis , annum ætatis *decimum quartum* agens , Patre privaretur , optima tamen mater , *DEO* unicè confidens , à studiis eum avellere noluit , usque dum ex Consilio *Henrici Bangerti* , Rectoris , & *Joh. Polzii* , Con-Rect. *A. 1664. Acad. Rosstockiensis* peteret , quò majores in studiis faceret progressus. Audivit verò in eadem diligenter admodum *D. Aug. Varenium* , *D. Joh. Quistorpium* , *D. Henr. Müllerum* , *D. Christ. Kortholtum* , *D. Matth. Wasmuthium* , *D. Dan. Georg. Morhofium* , publicè & privatim bonas artes docentes , quibus addidit *Cass. Hermannum Sandhagenium* , istius *Academiæ* Civem , ex cujus eruditis colloquiis multum se profecisse non semel est testatus. *Academia* relicta non solum in *Ducatu Meclenburgico* , sed etiam *Eutbini* atque *Lubeca* hæsit , atque tum concionando , tum informando Viris egregiis inservire studuit. Tandem verò *d. 6. Nov. A. 1679. Ecclesiæ*

stes Cathedralis eligebatur, ducta in matrimonium *d. 6. Februar.* 1680. uxore *Elisabetha Iroböfia*, quæ novem ipsi peperit liberos, è quibus unicus filius, *Hermannus*, A. 1685. natus, SS. Theolog. Studiosus est superstes, atque unica filia *Hedwig Anna*, A. 1696. in hanc lucem edita. Cum nuper *A. 1704.* Vir meritis suis conspicuus, *M. Thomas Honsfeldius*, Eccles. Cathedral-Pastor, humanis rebus eximeretur, noster *d. 14. Nov.* in ejus surrogabatur locum, quam spartam usque ad vitæ finem egregiè ornavit. In ipso verò sancto munere, quod per XXVI. ferme annos magno cum Ecclesiæ emolumento sustinuit, inter alia Prophetiam & Threnos *Jeremia 465.* Homiliis exposuit, atque singulis fidem suam, industriam precesque probavit, ut memoria ejus Auditoribus suis nunquam non mansura sit gratissima. Cum *d. 18. Julii* ipsi verba è Lutheri Catechismo essent facienda ad populum, & in terram ante in via publica cecidisset, quam ipsum templum petiisset, noster vertigine quadam in loco sacro ita opprimebatur, ut, concione nondum finita, Cathedram deserere fuerit coactus. Et quamvis cum valetudine iterum in gratiam redire visus esset, fatalis tamen hora ei imminuit, ut *d. 26. Junii* placidè ex hac vita vocatus in cœlestem migraverit patriam, absoluto annorum LX. & VI. mens. spatio. Pertinet itaque Vir diligentissimus ad eos, qui stantes mortui sunt, & officium sacrum administrantes morbo oppressi vitam amiserunt, quorum Catalogum contexere meditatur *D. Georgius Henricus Gatzius*, Libello peculiari, *Historische Sterbe-Canzel* / insigniendo, ac proximis diebus evulgando.

D. IX. Julii Johannes Matthias Wendt, Lubecensis, Ecclesiastes Travemündanus eligebatur, cum *Gabriel Fizmamnus* ad *Parnum* istius Ecclesiæ ascendere juberetur.

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis SEPTEMBRIS. A. M DCC V.

WISMARIÆ,

Die XXVII. Aprilis Victor Dablmann, Stralesundensis praxi juris in patria clarus, *Registratoris* in S. R. Majest. Sveciæ Summo, quod ibidem est Tribunali munus adiit, *Henrico Scheffelio*, cujus mortem supra p. 33. retulimus suffectus.

Ipsis Calendis Junii Joachimus Westphal / dicti Summi Tribunalis Assessor, quod mortale habuit, deposuit. Patrem *Hermanum Westphal* / Reip. Stralesundensis Syndicum & Hæreditarium in *Milgorn* / Matrem vero *Magdalenam Petri Corfuandti*, Sundensis per multos annos Senatoris filiam nactus est. In hanc vitam d. 9. Maji Ao. 1641. prodiit, & à Parentibus sollicitè admodum educatus fuit. In humanioribus autem literis privatorum cura Præceptorum probe institutus, A. C. 1658. æt. 17. *Gryphicas* salutavit *Athenas*, ibique præter Philosophiam Rationalem & Moralem, Juris studium sibi multo commendatissimum habuit. Ao. 1659. *Lipsiam* concessit, &, fidelissima *D. Schacheri*, *D. Romani*, & *D. Schwendendorfferi* informatione usus, quicquid virium animi habuit, in Jurisprudentiam contulit. A. 1661. *Gieffensi* Aca-
demix civem dedit, & ab ore *D. Taboris* & *D. Mulleri* imprimis pependit. Anno 1662. domum rediit, sequenti tamen repetiit *Gryphiswaldiam*, & publicam de *Dotalitio* disputationem, proprio Marte conscriptam, Præsede *D. Engelbrecht* / Prof. P.

post Summi R. Tribunalis, quod Wismariæ est, Assessore, ac Regii ibidem Consistorii Directore, defendit. Eodem adhuc anno in Belgium profectus, *Ultrajecti* per annum sedulus *Cypriani Regneri* & *Voëti* Junioris Auditor fuit. Perlustrata deinde Gallia & Anglia, ad suos reversus est, & variis in officiis domi forisque suam luculenter probavit industriam fidemque. A. 1669. Summi Regii Tribunalis Wismar. *Secretarius* electus est, qua tamen Sparta demum fungi cœpit A. 1671., quo etiam *Licentiatum* in utroque Jure honoribus Gryphiswaldiæ, præmissa disp. Inaug. de *Remissione mercedis in locatione & Conduetione*, ornatus fuit. A. 1675. oblidione urbi Wismariæ impendente, cum *Comite Benedicto de Oxenstierna*, laudati Tribunalis Præsides, in Sveciam abiit, & Ao. 1676. eidem Regio ad Pacificationem Noviomagensis Legato, à Secretis fuit. A. 1679. *Protonotarii* munus in S. Tribunali à Potentissimo Rege illi demandatum est, cui A. 1681. præesse cœpit. Denique Ao. 1691. Mense Augusto inter ASSESORES locum obtinuit, ac tam arduam provinciam ad diem fatalem usque non sine summa justitiæ, fidei & humanitatis laude administravit. Conjugem sibi A. 1669. junxit *Annam Klinckoviam*, *Martini Klinckovii*, Senatoris apud Stralsundenses & Hæreditarii in *Steinhagen* filiam, beata morte A. 1700. M. Majo sublatam, duasque reliquit filias omni virtutum genere cumulas.

ROSTOCHII.

Die XI. Jul. Præsides D. Job. Petro Grünenbergio, PP. Dissertat. Theologicam, in Dictum Prov. Cap. IX. 10. *Initium Sapientiæ Timor Domini*, proposuit Autor Resp. Joach. Friedericus *Queisibius*, (pag. 3.)

Dissertatio hæc II. Sectionibus absolvitur. I. Exegetica vocabulorum evolutionem tradit. II. *κατασκευαστική* & *ανασκευαστική* firmatâ sapientiæ Definitione Porismata quædam exhibet, quorum I. Vera proprieque sic dicta Sapientia Divina proprium locum suum habet in intellectu. II. Informatio, & cognitio intellectus antecedit & dirigere debet ac producere timorem DEI. III. Quoscunque Sapientiæ profectus homo nancisci-

ciscitur, hos omnes omni tempore in sancto Dei timore ad praxin & sanctimoniam deducere debet.

Eod. die Præsides Henr. Christiano Ziefßen / J. U. D. & Elogv. PP. Dissertationem politicam circularem, de *Majestate*, exposuit *Johann Petrus Teubaur* / Parchim, Meckl. (pl. 3.)

In qua prævio Præfamine §. 1. suppeditatur vocis majestatis derivatio, & §. 2. ejus descriptio, scil. *quod sit summa in civitate potestas*, quæ §. 3. ulterius describitur. §. 4. Quæstio movetur: An Majestati, salva ejusdem summa potestate, leges possint præscribi? §. 5. dicitur, quod summa Maj. complectatur merum Imperium, cujus tres gradus constituuntur, §. 6. & involvat Regalia, minimè autem privata rerum dominia. §. 7. §. 8. porrò, quod summæ potestatis sit illa præscribere & tueri, quæ faciunt ad Ecclesiæ regimen & conservationem. §. 9. quæritur: An qui summa præfulget potestate, simul possit admittere patriam (vivo adhuc parente) potestatem? §. 10. causa summæ potestatis DEUS, & §. 11. subjectum majestatis homo utriusque sexus constituitur. §. 12. dubium suboritur, An Princeps imperfectæ ætatis potestatis imperandi sit capax? §. 13. varii modus habendi summam potestatem, nimirum Monarchia, Aristocratia & Democratia, adducuntur. §. 14. locus summæ potestatis evolvitur, nimirum civitas, ubi Simul differentia civitatis & urbis ostenditur, & descripta §. 15. Republicâ clauditur.

Hâc occasione nonnullas alias, quæ nobis occurrunt, de hoc argumento ventilatas Dissertationes adducere lubet. De *Majestate* Disput. Politicam Præsides *Joh. Maukischio*, Freibergensi, S. Theol. Lic. proposuit *Christophorus Frauendorff* / Numburg, Lipsiæ 1651 (plag. 2.) De *Majestate civili* *Joh. Henichius*, S. Theol. Doct. & Profess. in Acad. Hasso-Schaumburgica Dissertationem edidit. 1653. (plag. 13.) De *Majestate* M. *Joh. Georg. Cademann*, Ossitiens. Misn. Resp. M. *Andrea Winziger*, Sitta-Lusato, Disputat. Politicam exhibuit in Academica Leucorea 1654. (pl. 2½.) De *Juribus Majestatis* *Caspar Zieglerus*, Philos. & J. U. D. PP. VI. Exercitationes Wittebergæ proposuit, I. quæ majestatem ipsam, integram & læsam exhibet, Resp. *Christiano Crusio*, Crempa-Holsato A. 1657. (pl. 6.) II. Definitionem eorundem & divisionem, nec

non ipsam Principis potestatem accuratius perpendentem, Resp. *Benedicto Strauß / Witteberg*, 1659. (pl. 4.) III. agentem de potestate ferendi leges, Resp. *Bartholdo Brejenberg / Patthulsiā-Sax*, 1659. (pl. 4½.) IV. agentem de jure interpretandi leges, dispensandi, aggratiandi, restituendi, legitimandi, veniam atq. concedendi, & dandi Privilegia. Resp. *Conrado Ganglandt / Hal. Sax*, 1660. (pl. 4½.) V. quæ est de jure circa sacra & Religionem, Resp. *Marco Johanne Simonio Horstienſi Hollato*, Anno 1659. (pl. 7½.) VI. agentem de jure erigendi Academies, creandi Doctores, Licentiatos, Magistros, Baccalaureos, Poetas & Notarios publicos, Resp. *Mich. Friderico Lederero, Witteb.* 1661. (pl. 4½.) De *Majestate* Dissertationem Polit. Præſide *M. Christiano Lyſero*, Lipsienſi, tt. Colleg. Philoſ. Adj. examiniſubjecit *Andreas Offney / Northuſanus, Wittebergæ* 1658. (pl. 2½.) De *Cauſa Majestatis*, ſub Præſidio *M. Joh. Frid. Sorn / publicè* in eadem Academia Witteb. diſputavit ex Politicis *Bilibaldus ab Houwalt*, Nobilis Poloniae, A. 1659. (pl. 4.) De *Majestate* Diſputationem Politicam examini ſubjecit *Joh. Caſparus Filittius*, Cuiſtrina Marchicus, Autor & Resp. ſub Præſidio *M. Joſia Chriſtophori Neandri*, Lubben-Luſati, tt. F.Ct. Philoſoph. Adj. & Eccleſiæ Stargardiensis ad ædem D. Joh. & Auguſtini vocati Paſtoris, poſtea Sſ. Theol. Doctoris, Collegii Gröningiani ſimul Profeſſoris, A. 1679. d. 13. Februar. denati, in Academia Wittebergienſi, (pl. 2.) De *Majestatis in res ſacras & earum Adminiſtratores*, potestate, ex Politicis diſputarunt *M. Georg. Caſp. Kirchmaier*, & Resp. *Theodorus Schalitzius*, Pombſenſis Miſnicus Wittebergæ 1660. (pl. 2.) De *Majestate* Diſſert. Polit. ventilandam propoſuit *M. Georgius Neumann / Görlicenſ. Luſat.* Reſpondente *M. Georgio Alberto à Tſchirnhauſſ / Equite Luſato*, in Acad. Lipsienſi 1666. (pl. 3.) Eod. anno De *Majestate Imperantium*, ſub Præſ. *Jacobi Le-Bleu*, J. U. D. ejusd. ut & civil. prudent. PP. Diſſertat. examini ſubmiſit Autor *Johannes Antonius Pagendarm / Hervordienſis, Gieſſæ Haſſorum*. (pl. 3.) De *Majestate* Diſput. Polit. pro Loco publice propoſuit *M. Dav. Ullmann*, Iſlebio-Saxo, in Acad. Philurea 1671. (pl. 1.) De *legitimis, iſque non violentis, modis acquirendi Majestatem*, Diſputationem Politicam expoſuit *M. Enochus Heyland / Lipsienſis*, Resp. *Auguſtino Sritſchel*

~~ſche~~ / Mühlentſi Miſnic. Lipſiæ 1672. ((pl. 2.) De *Majeſtatis civi-
lis divina origine*, II. Diſſertationes habuit *M. Auguſtus Lemmig*, Wit-
tebergæ A. 1687. It. duas alias, unam *Gabrielis Stöbergii*, T. VII. p.
32. alteram *M. Chriſtiani Maſcovii*, eod. Tomo p. 185. jamjam me-
moratam,

Die XV. Julii, *Johannes Gothofredus Germann*, Guſtroviensis, ſub
præſidio *Joh. Erneſti Schaperi*, Med. D. ac P. P. ut & Ser. Me-
cklenb. Duc. Archiatri, Diſputatione Circulari Medicâ publi-
co exhibuit *Medicinæ Curioſæ Specimen*, duabus quæſtionibus eno-
datum. (4. pl. in 4to.)

Quæſtionum autem, quæ pertractantur, *Prima* hæc eſt :
*QUID DE PILORUM CANIS RABIDI IMPOSITIONE, VULNERI
PER EJUS MORSUM INDUCTO FACTA TENENDUM?* In cujus §. 1.
cum Cl. Autor oſtenderit, tantam ſibi homines à multis Secu-
lis, & adhuc hodie, à canis rabidi pilis, vulnere impositis, pro-
mittere medelam, quantam olim à cane rabido demorſi à divi
Bellini Sacello, & templo Donini ſperarunt; §. 2. de *Origine* hu-
jus remedii, & *efficaciâ*, quam illi assignant, eruendâ, ſollicitus
eſt; §. 3. Autores, qui illud *Sympatheticum* appellant, adducit;
§. 4. & 5. *Morbum*, quem pili ejusmodi avertere debeant, ſive
Rabiem cum inſequenti *Hydrophia*, ejusque Symptomatibus, ex-
ponit; & §. 6. *Remedii* ſic dicti Sympathetici *certitudinem*, à mul-
tis deprædicatam, tradit, Poſthæc §. 7. de *Veneno*, quod pili im-
poſiti extrahere dicuntur, ſive *Saliva* canis rabidi, & hac occa-
ſione ſimul de *Salivæ*, naturaliter conſtitutæ, diverſis particu-
lis; de virtute in ſanandis & inducendis morbis; de æthere,
quem ſecum vehit, & exinde derivandâ facili ejus fermentatio-
ne; analyſi chymica; ac §. 8. celeri cum omnibus ferè liquori-
bus connubiô, diſerit. §. 9. *Rationem* reddit, *cur?* & §. 10. *quo-
modo?* *Saliva* canis rabidi tam ſuneſtos procreare valeat effectus. Dein-
de §. 10. *Pilorum ortum*, §. 11. *ſtructuram*, *nutritionem*, *materiam*,
§. 12. *particulas* quibus conſtent, & *fluidi* eorum *nutritii tranſuda-
tionem*, examinat. Quibus præmiſſis §. 14. pilos imponendos,
ob qualitates ſuas nocivas, §. 15. 16. curam non ſolum impedi-
re, neque §. 17. per attractionem operari poſſe; ſed §. 18. po-
tius

tius noxas periculi plenas inducere, rationibus & exemplis demonstrat, ideoque §. 19. eos, ut remedium inefficax, &, quod ad minimum metum mali augendi inferat, rejicit. Quæstio Altera hæc est: *AN ABRASIO PILORUM OPERARI POSSIT, UT REI FACILIUS A TORMENTIS VICTI VERITATEM CONFITERI TENEANTUR?* & §. 1. *morem* in inquisitione judiciali receptum, §. 2. *verò modum abradendi pilos* continet. §. 3. *Autores* hoc institutum l. probantes, vel §. 4. *rejicientes*, & §. 5. *argumenta probantium*, citat. §. 7. *Abrasionem pilorum per se*, & ut *signum munditiæ*; §. 8. *ignominie* & *pœnæ loco usitata*; §. 9. ut *signum subjectionis aut servitutis*; §. 10. ut *indicium luctûs*, & §. 11. *quæ omnem adimat vigorem*, considerat. §. 12. *Effectus*, qui abrasionem sequuntur, qualesque sunt animi abjectio, pusillanimitas, Languor animi, ac perturbatio &c. recenset; & licet §. 13. non neget, inter eos quoque numerandam esse molestam frigoris in corpore nudo sensationem; tantam tñ. §. 14. non esse putat, ut confessionem proferat; quin potius ab animositate, & audacia rei vincatur; præsertim si §. 15. corporis textura robusta animæ animosæ adjumentum præbeat. Ut autem hominum non una eademque fibrillarum corporis est textura, sed in quibusdam fibrillæ sunt delicatæ, & levibus cruciatibus perferendis impares, ita in illis, ob junctam simul indolem, ut levi de causa animi passionibus agitentur, lugeant & desperent facili; ut & in foeminis, hoc succedere judicat experimentum; quanquam foeminæ etiam fuerint repertæ, quæ viros animi constantiâ superarunt. §. Igitur 17. ingenuè dicit, *cum pilorum abrasio per totum corpus in reis instituta incertum & fallax sit institutum, & per se nil operetur, nisi tantum occasio sit, quâ in metum & consternationem seducantur rei, majori eam fundamentò intermitti, quàm institui.* Annexa est coronidis loco *Præsidis ad Respondentem gratulatio.*

GRYPHISWALDIÆ.

Prelo liberata prodiit nuper Concio funebris hac Epigraphæ notata:

Der letzte Strahl eines grossen Kirchenlichtes / welcher die Augen
unsers Verstandes in dem Articul von der Erlösung erleucht,
tet /

tet / bey Christ-rühmlicher Leich-Bestätigung des Magnifici, Hoch-Ehrwürdigen und Hochgelahrten Herrn Jacobi Henningii, der Seil. Schrift Doctoris, bey hiesiger löblichen Academie Hochberühmten Profess. Theol. seiner ECtät Senioris, bey dem Königl. geistlichen Consistorio hochansehnlichen Assessoris, und der Gemeine zu S. Jacobi Hochverdienten Pastoris, aus dem begehrtten Leich-Text 1. Tim. I. 15, 16, 17. in St. Nicolai-Kirchen den 20. Octobr. A. 1704. gezeiget/ und auff Begehren dem Druck übergeben/ von Nicolao Dassio, Theol. D. und Prof. Ord. Consist. Reg. Assell. ECt. Seniore, und bey St. Marien-Kirchen Pastore. (cum Personal. & Christiani Saalbachii, Prof. Publ. Sermon. funebri pl. 14. in fol.)

Præloquium desumptum est ex Ps. LX. §. *Exordium* verò ex Matth. V. 14. Cætera, quæ ad Vitæ Curriculum defuncti spectant, supra p. 166. sq. notavimus.

Die V. Junii Præf. D. Job. Frid. Mayero, PP. & ECtis Theol. h. t. Decano, Dissertationem Theologicam de *Sanctificatione* ad 1. *Thessal. V. comm. XXIII.* publicæ ~~examinationis~~ *examen* submitit Auctor - Resp. M. Job. Sebastianus Schröder / Güstrow-Mecklenburg. (plag. 5.)

Duabus Sectionibus hæc Dissertatio includitur, quarum I. Exegetico-Didactica, quæ constat 2. membris, quorum 1. sanctificationis collationem, 2. collatæ conservationem proponit. II. Porismatica §. Porismata exhibet, quorum 1. Sanctificatio formaliter differt à Justificatione. 2. Sanctificatio hujus vitæ est imperfecta. 3. Partes hominis essentielles non sunt tres: Spiritus, Anima & corpus. 4. Sanctificati Gratiam sanctificam excutere possunt. 5. quo non obstante credentes & sanctificati de sua perseverantia æternaque salute possunt esse certissimi.

Die XIII. Ejusd. sub Præsidio D. Job. Schackii, PP. & h. t. Decani, *Theses Juridicas* quasdam ex *Compendio Lauterbachiano* desumptas defendit Gürgen de Krackevitz, Eques Rugianus. ($\frac{1}{2}$ pl.)

Die XX. Ejusd. Præf. L. Georg. Adolph. Carocio, Jurid. ECt. Adj. Commentationem Academicam de *His, quæ à morte Caesaris, Juris moriæve publici sunt*, exhibuit Abraham Droyßen. (pl. 4.)

Post.

Postquam Autor in Præloquio mortem *Leopoldi* Oratoribus plangendam & Historicis describendam reliquit, se saltem ea, quæ à morte Imperatoris Germanici juris morisve publici sunt, inquisiturum promissit, hinc §. 1. facta Dissertationis partitione primò ipsam Imperatoris Germ. mortem partim quoad luctum exteriorem, partim §. 2. quoad ipsam Imperatoris mortui sepulturam, deinde §. 3. diversum Imperii habitum consideravit, ubi vel minuitur luctus, si sc. Rex Roman. vivo adhuc Imperatore electus existat, vel §. 4. augetur, quando Rex Rom. deficit. §. 5. habitum porro judiciorum communium, nimirum Aulici, Cameralis & Rothwilensis ostendit §. 6. quæstioni eorum respondit, qui quærunt: An Comitia Ratisbonensia per maiorem temporis partem, quo Leopoldus imperii fasces tenuit, continuata, nunc quidem eodem mortuo, sint expiratura? §. 7. progreditur ad habitum, qui in singulorum statuum territorii conspicitur. §. 8. durare dicit vacantis imperii habitum, donec novus Imperator electus & coronatus sit, ubi simul tres coronationis effectus assignat. Tandem §. 9. dispicit, quid juris sit circa actus, qui Imperatorem mortuum, quatenus ille ut talis consideratur, authorem habent. §. 10. quid circa leges & mandata, an suam retineant vim & efficaciam? §. 11. quid circa privilegia Cæsarea? §. 12. quærit: An Imperator antecessoris sui *Expectativam* de Feudo Imper. regali rati habere, &, casu obveniente impetranti conferre teneatur? §. 13. de primariis precibus agit, & §. 14. Augustam s. Imperatricem sua privilegia, mortuo Cæsare, non amittere, adjicit.

Die XXVII. Eiusd. Præsides D. Brandano Henr. Gebhardi, PP. Disquisitionem de vero subjecto Capitis LII. LIII. Esaia, occasione v. 5. item de loco Esaia LXIV. 6. occasione v. 6. de loco Jer. III. 16. occasione v. 7. Capitis II. Zephania, contra R. Isaaci Ben Abraham, Cap. XXII. XXIII. XXIV. muniminis fidei institutam; cui accessit consideratio vaticinii Zephania Cap. II. 8. 9. 10. 11. de Ruina Moabitaram, Abarbeneli opposita, una cum subjunctis vindictis Loc. Jer. XIV. 8. Jer. XVII. 4. XVIII. 7. 8. XXXI. 15. contra R. Is. Ben. Abraham, Cap. XXV. XXVI. XXVII. XXVIII. Mun. Fid. Eruditorum examini submisit Henricus Beye, Palæogæa-Bremensis. (pl. 4½.)

Men-

Mense Julio Exercitationis Philosophicæ de Jure Principis dispensandi circa Leges præcipue penales, occasione illustriſſis controverſiæ Anglicanæ, Partem I. Præſide Jo. Phil. Palthenio, Hiſtor. & Moral. PP. ſubmiſit Johannes Bähr / Gryphiſwald. (pl. 33.)

In qua §. 1. de legum & hominum inter ſe certamine agit. §. 2. duplicem vocabuli diſpenſationis ſenſum ſcil. œconomicum & politicum notat. §. 3. rem, quæ nomine diſpenſationis continetur, indicat. §. 4. oſtendit Papam primo hoc vocabulo uſum & abuſum eſſe §. 5. diſpenſationem differre dicit 1) ab interpretatione Legis reſtrictiva; §. 6. 2) à mutatione Legis; §. 7. 3) à remiſſione pœnæ; §. 8. 4) à ſuſpenſione legis; §. 9. 5) à permiſſione; §. 10. 6) à privilegio; §. 11. quærit, quodnam jus diſpenſandi Principi circa LL. pœnales competat? §. 12. circa legem naturalem, §. 13. poſitivam, quæ ſub ſe complectitur ceremonialem moralem atque forenſem, §. 14. circa jus gentium. §. 15. circa legem civilem. §. 16. ſpeciatiim ad exemplum Regis Angliæ Jacobum II. progreditur, qui quondam ſibi autoritatem diſpenſatoriam circa publicas pœnalesque LL. arrogavit, quæ quidem maximis tot regna turbis, ipſumque tandem Regem ruinæ involvit, & §. 17. affirmat, Legiſlatoriam imperii facultatem ad Regem atque Concilium populi, quod Parlamentum vocant, pertinere.

Die XIX. Ejusd. Chriſtianus Saalbach / Poët. & Orat. PP. ad Orationem Lat. quâ Matthæus Ribovius, Levenhaga-Pomeranus, Alberti de Wakenitz, Toparchæ, in Clevenou, Equitis, JCti, & Conſiliarii quondam Provincialis, memoriam anniverſariam celebravit, tabula publica. (pl. 1. in Forma Pat.) invitavit.

Eod. die M. Andreas Ritter / FCt. Philoſoph. Adjunctus, Programmæ de Principum in Cartesium favore, agente, Commilitones ſuos ad Prælectiones juſſu ECtiſ Philoſophicæ Vitam Cartesi enarraturas invitavit. (pl. 1. in 4to.)

Indicavimus p. 174. Theſes quasdam de Sacerdote Androgyna ſub Præſidio D. Joh. Frid. Mayeri, PP. & Superint. General à Juſtino Meyero, Hadel. fuiſſe propoſitas, nunc ipſam Diſſertationem, de Sacerdote Androgyno, ſeu Quæſtione: Num Androgynus ſalva Con-

Scientia possit fungi Ministerio Ecclesiastico? typis exscriptam, (4. pl.) quoad præcipua ejus Capita sistimus.

Præfamen expendit Quæstionem: An feminis æquè ac Viris Ministerium Ecclesiasticum sit committendum? atque brevi recensu sistit illos, qui mulieribus illud deferendum esse putant. Integra verò Dissertatio in tria abit capita, quorum primum Statum Controversiæ format, an Androgynus, vel Mas, vel Femina, vel Mas & Femina simul, seu: An Homo utriusque sexus, sive ad masculinum perfectè, sive ad femininum integrè, sive ad masculinum & femininum equaliter inclinans, ad officium Ministri Ecclesiæ publici sit admittendus, aut, si admissus, tranquilla conscientia eodem defungi possit? Cap. secundum varias sententias Judæorum Romanorum & Pontificiorum exhibet, ac Cap. tertium negativam sententiam, rejecta affirmativa, confirmat.

Hisce eruditè admodum scriptis ac deductis addimus ea, quæ cum Alberto Archi-Episcopo Bremensi, quem Androgynum fuisse quidam existimarunt, A. 1376. gesta sunt, atque argumentum hoc non leviter illustrabunt. Sequentia verò in Auctoris incerti *Historia Archi-Episcoporum Bremens.* ap. Erpold. Lindenbrog. p. 131. leguntur: Anno Domini M. CCC. LXXVI. in die B. Agathe oritur lamentabile crimen & discordia inter Dn. Albertum & Capitulum Bremense. Decanus de Tzesterzvolette objiciebat sibi, quod esset Hermaphrodita, ex quo magnam incurrit infamiam, ita quod hujusmodi infamie periculum ad delendum, & famam recuperandam, intravit balnea in civitate Bremensi & Hamburgensi se videri & palpari fecit, ad ostendendum hujus criminis & objecti se esse innoxium. Eadem p. 227. in Chron. Slavorum incerti Auctoris repetuntur: Anno Domini 1376. Albertus Archi-Episcopus Eremensis, frater Ducis Magni de Brunswik, accusatus per Johannem de Gescrvel, Decanum suum, tanquam Hermaphrodita, utriusque Sexus genitalia; & quod mulieribus utatur ad libitum Ob hanc causam examinatus primo in Hamborch, presentibus multis prelatis & nobilibus. Sed quia adversarii dixerunt, examinationem non factam, via & ordine juris servatis, ideo examinatus secundo in urbe Sunden. & Osilien. Episcopus, & inventus est innocens. De splendido verò Convivio, quod hac occasione Hamburgi paravit Albertus, fusius egit Henricus Buntingius, in Chron. Brunsv. Luneb.

P. I. p. 107. sq. & ex eo Jac. Dan. Ernesti in Lectionibus Historico Moralibus Curiosis, p. 36. sq. Asservatur in Curia Lubecensi Chronicon MSS. membranaceum Lectoris Franciscani, A. 1385. publica autoritate exaratum, in quo eadem leguntur, quæ, ne fabulam narrare videamur, hic iterum sistimus: In deme sülven Jahre (1375.) do wart deme Erse-Bisscope van Bremen / de Hertoge was geboren to Brunswik / togelecht / dat he nicht were Mannes Nature / ok nicht en hadde Mannes Betüchnisse. Dar wolde he anwisen de Wahrheit / vñ leth sik to Hamborch besen van Heren vñ van Vorsten / vñ van Raatmannen van Lübeck / Hamborch / Bremen. Desse segghen alle / dat he hadde rechte Mannes Formen. Mer dit en haly nicht to rechte / wente dat in richtes Wíse nicht en schach; hierusíne mošte he sik anderwerve laten beseen.

By der sülven Tyd (1376.) da quam de vorbenomede Erse-Bisscop van Bremen to Lübeck / en wert hochliken eutfangen mit Processien. He toech fort to deme Sunde / vñ let sik dar anderwerve besen in deme Convente to sünste Johanne / in der Gegenwordigheit des Bisscopes van Swerine vnde des Bisscopes van özele / nach Uthwisinghe des geistliken Rechtes / vñ men vant alle Dink redelik nach Mennliker Betüchnisse. He wert darmiede siner Sake Recht / vnde klef na manich Jahr Bisscop.

GEDANI,

In Athenæo, Eloquentiæ & Poëseos Professio, M. Johanni Sartorio, Eperienti Hungaro, antea apud Thorunenses Professore ac Visitatori, abhinc Gymnasii Elbingensis Rectori, XXIII. Octobris conferebatur. Rector Samuel Schelguigius D. Dom. XXII. p. Trinitatis, è tabulis publicis Programma, (1. plag. fol.) De commodis quæ ab Exulibus ad eos, apud quos divertuntur, redundant, præmisit, exemplisque primum ex veteri historiâ Abrahami, Josephi, Pythagoræ, Ovidii, Aedæsi & Frumentii, Græcorumque à Muhamede II. Turcarum tyranno patriâ ejectorum, deinde etiam, Hungarorum nostrâ ætate per Germaniam vicinasque provincias longè latèque disperforum omnia illustravit. In ipso, qui introductioni dicatus erat, die, Rector de Hercule Ogmio Eloquentiæ apud Gallos quondam Symbolo cujus Lucianus meminit, verba fecit, hujusdemque Nomen, Locumque & Tempus cultus, nec non Formam, quam imago ejus præferebat, unâ

cum Significatione proposuit. Hunc novus Professor excepit de eo, quid Oratoris facundia Poëtis debeat, perorans.

II. Novembris idem M. Johannes Sartorius Cives Athenæi, Programmæ, ut moris est, ad Lectiones posthiac habendas, invitavit. (1. plag. fol.)

D. Samuel Schelguigius, Theles *Anti-Socinianas* in XXXII. Manipulos divisas, & in ordinario Auditorio publicè ventilatas quas 6. Decembris 1702. cepit 10. Septembris 1704. finiit: Excuserunt autem Manipulos Respondendo Gabriel Berterus, Gedan. I. & XIII. Daniel Mannius, Elbing. II. & XXXII. Johannes Randovius, Wismar. III. Jacobus Maschius Belgard. Pom. IV. Godofredus Weise, Neo-Sedin. Pom. V. Gabriel Steingræberus, Ged. VI. Ephraim Leichfeld, Ged. VII. Johannes Wilckius, Conicio Borus, VIII. Andreas Scher, Büto, Pom. IX. Zacharias Grünwald, Revalia-Livon. X. David Hanck, Constad. Siles. XI. Jacobus Matthæi, Ged. XII. Constantinus Gottlieb Götke, Conicio Borus. XIV. Gottlieb Richter, Ged. XV. & XXVI. Martinus Gram, Rabstedio Holsatus. XVI. Constantinus Fridericus Hanschius Ged. XVII. Johannes David Hoheitel, Ged. XIX. & XXX. Carolus Godofredus Heinius. Ged. XIX. Gottlieb Hæfes, Ged. XX. Carolus Theophilus Ehlerus, Ged. XXI. Carolus Benjamin Gottwald, Ged. XXII. Johannes David Henrichsdorff, Ged. XXIII. Ludovicus Schultzius, Ged. XXIV. Samuel Joachimus Hoppius, Solquel. March. XXV. Christianus Nitzius, Ged. XXVII. Michael Ernestus Lassenius, Ged. XXIX. Henricus Gerber, Ged. XXIX. Constantinus Bonhorst, Ged. XXXI. (pl. 8. in fol.)

Ephraim Pratorius, Ecclesiastes ad Æd. S. Jacobi, Festo SS. Trinitatis, die scil. VI. Junii, sacro Baptismatis lavacro, in loco sacro Ædis pro suscipiendis mendicantibus destinatæ, (quâ de vid. Ann. 1703. p. 77.) initiavit puellam annos decem jam habentem, à Lutheranis & oriundam & educatam, baptismo tamen hætenus destitutam. Utque rei vix audiat existeret memoria, sequens vulgavit *gedlaoma*: *Sonderbarer Tauff-Actus, verrichtet im Spend-Hause / an einem 10. jährigen Mägdlein / so bisher an der Heil. Tauffe versäumt gewesen; Nebst kurzem Bericht vom gangen*
Wes.

Verlauff der Sachen mit diesem Kinde. Danzig / 1705. (1½. plag. in 4to.)

Die V. Julii Munus Sacrum in Aede Mariana auspicatus est D. Joachimus Weickhmannus, haftenus Ecclesiarum Evangelico-Lutheranarum apud Servestanos Superintendens, Concionator Aulicus & Consistorialis, nunc verò Reverendi Ministerii Gedanensis Senior, cujus Scripta, in *Nov. Liter. German. T. I. p. 441.* enumerata, hic repetere nolumus. Eis tamen superaddimus tum *Homilias* in Hymnum illum dulcissimum: **Wie schön leuchtet der Morgen-Stern** &c. hoc modo inscriptas:

Erklärung des geistreichen Liedes: Wie schön leuchtet der Morgens Stern / in sechs Predigten abgefaßt / nun aber weitläufftiger ausgeführt / und mit nöthigen Registern / deren das Erste die Abtheilung einer jeden Predigt / in lateinischer und deutscher Sprache in sich hält / zum Druck überlassen. Leipzig / bey Fried. Landtschens seel. Erben. Anno 1704. (2. Alph. 16. plag. in 8vo.)

Tum *plagulas* nonnullas, hoc titulo conspicuas:

D. Joachim Weickhmanns / treu-gemeinter und beweglicher **Zuspruch** an seine in Christo Jesu geliebteste Gemeine in Zerbst / darinnen sie ihres Christenthums erinnert / und seinen **Biblischen Erklärungen** / Montags von 10. bis 11. Uhr / in der Kirchen zu St. Bartholomäi / auch künftigen **Catechismus-Ubungen** / nebst ihren Kindern und Gesinde fleißig beizuwohnen / auffgemuntert wird. Leipzig zu finden bey Friedrich Landtschens Erben. (4½. pl. in 4to.)

Die IX. Julii Prælide D. Samuele Friderico Willenbergio, Juris & Histor. Prof. P. ac Athenæi Inspectore, Respondens Johannes Jacobus Rembsen, Gedan. solenniter in Auditorio maximo disputavit de *Advocatis pauperum* (plag. 5½.) Summa Disputationis hæc est. CAPUT I. De *Advocatorum utilitate*, n. 1. Rubricæ brevis Etymologia. n. 2. Quis verè dicendus Advocatus. n. 3. Varias esse Jurisprudentiæ functiones, interque eas Advocationem. n. 4. Restrigitur thema ad *Advocatos pauperum*. n. 5. Divisio quædam generalis *Advocatorum*. n. 6. Quomodo Advocatus à Procuratore Judiciali differat. n. 7. *Advocatorum* officium vitæ hominum esse necessarium. n. 8. An respublicæ felices, quæ excludunt Ad-

vocatos. n. 9. Ipsi Advocato officium suum perquam onerosum esse. n. 10. An quis salvâ conscientia munus Advocati ambire possit? Aff. n. 11. An advocatus ad patrocinandum cogi possit? Affir. Nisi se exiustâ causâ excuset. n. 12. Judicem inter litigantes advocatos distribuere posse, ne ab una parte stent peritissimi. n. 13. Advocati operam pauperibus imprimis utilem esse. CAPUT II. *De his, quibus ob Paupertatem Advocatus dandus.* n. 1. Qualitas divitiarum & paupertatis n. 2. Aliquibus comitem esse paupertatem n. 3. Varia pauperum definitio. n. 4. Arbitrio judicis relinquendum, quis pro paupere habendus. Quo ve sensu hic pauper accipiatur. nec non differentia inter pauperem, egenum & inopem. n. 5. Distinguitur inter pauperes, qui dolo aut culpa tales & inter eos qui infortunio. n. 6. Casu tales facti considerantur vel in Cœnobiis, vel separatis domibus viventes. n. 7. A pauperibus differunt miserabiles personæ. n. 8. An ad miserabiles personas quoque hæc tractatio pertineat? distingv. n. 9. An ad fures, latrones & alios delinquentes? distingv. n. 10. Judicis esse in causa pauperum partes ad concordiam cogere. n. 11. aut si litigandum, illis dare Advocatum. Quis ex advocatis ad hoc munus constituendus. n. 12. Tria antequam pauper advocatum impetret, requiri. n. 13. Quomodo probetur paupertas Locumque hic esse juramento paupertatis. n. 14. Quando id præstandum, & an à paupere aut ejus liberis reiterandum. n. 15. Paupertatis probatæ effectum etiam ad secundam instantiam se extendere. CAPUT III. *De Officio Advocati in causâ Pauperum.* n. 1. Officii Advocati compendiosa descriptio. n. 2. An causam iniquam vel dubiam defendere possit? n. 3. Advocatum agere debere I. FIDELITER scil. 1) aliis causis non nimis onerando. n. 4. 2) diligenter causam pauperis tractando, nec longius protrahendo. n. 5. 3) Secreta sui Clientis adversario non prodendo. n. 6. nec 4) relictâ causâ sui clientis ad castra adversarii se conferendo: Licet sit à suo Cliente dimissus. n. 7. 5) non debet advocatus litem in medio sine gravi causa deferere. n. 8. 6) neque cum cliente de Quota litis pacisci. n. 9. 7) multo minus debet totam litem redimere. n. 10. II. MODESTE & quidem 1) erga Judicem n. 11. 2) Erga adversarium Clientis, Magistratum aut alium superio-

riorem. n. 12. Et in genere erga quemcunque clientis adversarium : Ob causæ qualitatem tamen uti licet durioribus verbis. n. 13. 3) Erga ipsum pauperem clientem. n. 14. III. PRUDENTER 1) circa electionem actionis instituendæ. n. 15. 2) Circa actorem ut ejus causam summariter tractet. n. 16. 3) Circa rem, ut causam ejus ordinario processu defendat. n. 17. 4) Factum nervose & breviter proponendum. n. 18. An advocatus in scriptis suis jura allegare possit ? n. 19. 5) non dolo & fallaciis utendum, ne quidem in bona causa : nec si adversarius fraude utatur n. 20. Nosse tamen improbas cautelas expedit advocato. n. 21. 6) Adhibere verò dolum bonum prudentiæ est. n. 22. Advocatus imprimis in causa criminali consideratè agat. CAPUT IV. *De Officio Judicis erga Advocatum pauperum* n. 1. Summa dicendorum in hoc capite. n. 2. Judex ex officio Advocatum sui muneris monere & contra facientem punire potest. n. 3. Illi etiam salario prospicit eoque vel publico annuo. n. 4. vel ex fisco petito. n. 5. An dives pauperis collitigator ad salariandum ejus advocatum teneatur ? n. 6. Si ipse pauper sit Advocatus, an ei debeat honorarium ? neg. nisi petat per modum damni. n. 7. Quantum esse possit honorarium Advocati ? n. 8. An pauperis advocato debeat palmarium. n. 9. Ubi ex fisco deficit salarium, advocatus cogitur pauperi gratis inservire. CAPUT V. *De Obligatione pauperis erga Advocatum suum*, n. 1. Pauper obtentâ victoriâ ipse salarium solvere debet. n. 2. An advocatus quoad salarium in concursu creditorum prælationem habeat. n. 3. Pauper victus & à remuneratione & ab ingratitudine excusandus. n. 4. obligatur tamen ad contestandum gratum animum quâcunque occasione. n. 5. Contra ingratum pauperem ad contestandam gratitudinem nulla datur actio.

M. Johannes Schelguigius, hæcenus Ecclesiæ Koefemarcensis, in Insulâ Gedanensium Stübaviensi, Minister, *VIII. Maji* in Civitatem vocatus Patri *D. Schelguigio*, ad S. S. Trinitatem Pastori, in eâdem Ecclesiâ ut Diaconus adjungebatur, qui Concionem inauguralem ipso Pentecostes festo, in 31. ejusdem mensis incidentem, habuit.

Gothofredus Korxerus, Gedanensis, P. L. C. Minister verbi divini

vini ab Anno 1702., in oppidulo Hela, ditionis Gedanensis, (prius verò ab anno 1694. Pastor in Vico Heiligenhagen / prope Rostochium,) febris ardente extinctus hoc ipso 1705. Anno, die 28. Aprilis obiit, ætatis suæ XXXV. Nuperrimè ediderat: Das schwer angefochtene doch herzlich getröstete Kind Gottes / in 3. Predigten / über das Lied: Zion klagt mit Angst und Schmerzen. Gedani; 1705. 8. Item, Daduchum Catechetico-Psalmodicum, sive Dispositiones homileticas, über die gewöhnlichen Kirchen-Gesänge. ibid. 8.

Antea verò sequentia jam ab eo vulgata sunt:

Paradisoscopia, seu Tractatus Philologico-historico de Paradiso terrestri. Rostoch. 1694. 8.

Heortologus Psalmodicus, sive, 3. Predigten über Fest-Gesänge. Rostoch. 1695. 8.

Emblemata Passionalia, sive VIII. Predigten über Christus der uns selig macht. Lubec. & Lips. 1701. 8.

Abzugs-Predigt / in Heiligenhagen gehalten / ex Actor. XX. v. 32. Rostock / 1702. 4to.

REGIOMONTI.

Die XIX. April. M. Michael Schreiber, Eloqu. & Histor. PP. Ord. & Bibliothec. Wallenrod, in funere Joachimi Sonneberg, Scholæ Cneiphosianæ Collegæ primi Sermonem funebrem scripsit, cujus hic titulus: Die hinterlassene Grab-Fücher des aufgestandenen Sieges-Helden Christi Jesu / worinnen der Seelige sich eingehüllet. (2. pl.)

Die XVII. Maji, Idem Academiae nomine intimavit exequias Georgii Wilhelmi Mühlküntzel, urbis Palæopolitanæ Senatoris & Judicis, Thema erat de Providentia Dei, quæ mirificè in quorundam hominum vita sese exerit. (2. pl.)

Die XXI. Ejusd. in funere Catharinæ Meienreisin, M. Andreæ Conci, Mathematici quondam Prutenici, nec non Rectoris Scholæ Palæopol. relictae Viduæ, Scriptum simile, cujus Thema ex 1. Tim. V. 3. & 11. decerptum proposuit, cujus inscriptio est: Rechtschaffene Wittwe. (2. plag.)

Die XXXI. Maji Programma Pentecostale, sistens ex Genes. VIII. 11. Matth. III. 16. & Act. II. 3. Spiritum S. ut columbam pacis

cis per totum orbem nunciam, quod nomine Pro-Rectoris & Senat-
edidit p. t. Theol. Facult. Dec. D. Paul. Pomian Pesarovius. (pl. 2.)

Die XII. Junii M. Paulus Rabe, Log. & Phil. Prim. PP. Disputa-
tationem Logicam habuit de *Definitione Accidentis Predicamentalis*,
Respondente *Friderico Columbo*, Lycæ-Prusslo.

Die XLIX. Junii Præfide D. Paul. Pomian Pesarovio Disputatio-
nem Historico-Theologicam de *Festo Corporis Christi germ. vom Frohn-Leichnamis. Fest* publicavit *Wilhelmus Wilcke* Memel. Pruss.
Autor & Respond. in quâ initio in Festi hujus natales inquisivit,
postmodum solennitates atque ritus ejusdem descripsit, ac tan-
dem abusus hujus Festi ejusdemq; rituum prolixè refutavit. (pl. 4½.)

Eodem Præfide, & *Job. Fridr. Boretio*, Schol. Læcensis rectore
Autor. & Respond. distributa est disputatio Theologica de *Interi-
tu mundi quoad substantiam*, in quâ æquivocatione vocis mundi
enodatâ, autor in genere probat mundum interiturum, deinde
in specie quæstionem proponit, an mundus secundum substan-
tiam, an verò tantum secundum qualitates sit interiturus, utriusq;
sententiæ autores eorundemq; rationes prolixè adducit, ipse verò
mundum secundum substantiam interiturum statuens, rationes
contrariæ sententiæ, eorundemq; objectiones fusè resolvit. (3½. pl.)

Die XIX. Ejusd. sub Præsidio *Job. Stein/ U. J. D. & PP. Resp. Georgius Plomann*, J. U. Candidatus, pro obtinenda facultate le-
gendi *Positiones Juris Miscellaneas* ventilavit. (pl. 1. in 4to.)

Pos. 1. est, quod Christiani licitè judicia exercere possint.
2. quod invocatio Numinis Divini ad substantiam instrumenti
publici, non de Jure Civ. sed de Jure Nov. per Recursum de
Ao. 1612. requiratur. 3. quod Consuetudo imitetur legem. 4.
quod Juvenis 17. annorum possit esse Procurator de Jure Civ. non
de Jure Can. & Prut. 5. quod Doctoralis dignitas filium non libe-
ret à patria potestate. 6. quod prodigo non ipso Jure, sed acce-
dente declaratione & decreto magistratus, administratio bono-
rum interdicatur. 7. quod obligatio etiam ad jus rerum perti-
neat. 8. quod res in tempestate navis levandæ causâ in mare in-
jectæ non habeantur pro derelictis. 9. quod filiusfam. Scto Ma-
cedoniano renunciare nequeat. 10. quod filiusfam. de adven-
titio irregulari testari non possit. 11. quod Ludi jure naturæ non

sint prohibiti, nisi ex accidenti, 12. quod Jus Feudale Com. sit non scriptum, Prutenicum verò scriptum. 13. quod quomocumque legitimati successionis feudalis sint incapaces.

Die XXII. Junii, die sc. illo, qui Memoriae *B. Johannis Dietrichi à Tettau*, supremi olim in Prussia Consiliarii, Cancellarii, Tribunalis Præsidis, Rerumque Feudalium Directoris quotannis ibi sacer est, orationem habuit paulò ante dictus *M. Michael Schreiber*, de manu DEI, quæ Literato homini honoris ac promotionis januam aperit. Præmissum erat Programma, in quo *B. Tettau* cum *Cebete*, Philosopho celeberrimo instituta comparatio.

Die XXVI. Ejusd. sub Præs. paulo antè nominati *D. Joh. Steinii*, Resp. *Jacobus Theodorus Klein* Reg. Pr. Disputationem, IIX. Theſes è Lectionibus *Lauterb.* ad *Tit. ff. de Judiciis* exhibentem, ventilavit. (1½. pl. in 4to.)

Die XXIX. Ejusd. Idem *M. Schreiber* postridie exequiarum Serenissimæ Principis SOPHIÆ CAROLÆ, Reginae Prussicæ, nec non Electricis Brandenb. ex Electorali Ducum Brunsvicensium & Luneburg. Domo oriundæ beatissimos tantæ Reginae Manes Oratione funebri solenniter consecravit, quæ jam sub prælo sudat. Præmiserat pariter Programma intimatorium in quo opinio quorundam è Paganis Sapientibus quasi *Dii invidia tangantur, & eapropter felicibus infortunium aliquod subeundum sit*, cursorie perstricta est.

Mense eodem prodiit Exercitatio Theologica Quarta de *Perpetuò ac universali Baptismò aque præceptò*, contra *Faustum Socinum*, Præsidente *Fridrico Deutsch* S. S. Theol. D. & Prof. Primar. & Respondente *Andrea Bernh. Frank*, Bartenf. Boruss. (plag. 3½.)

R I G Æ.

Epistolam lectu non indignam de *Coloribus*, ante paucorum annorum spatium ad *M. Dav. Caspari*, Philosophum atque Theologum prorsus eximium exaravit *Philippus Jacobus Sartmann* D. & Prof. Publ. Regiomontanus, quam, benevolè nobiscum communicatam, Novis hisce inferendam esse duximus.

Biennale silentium, quod Tuæ in fronte præfixum ægrefaciebant, miratus, mirari desii, ubi non niij à filiorum bigâ rumpi Pythagoricum fere silentium potuisse postea addidici. Sed & causam

scias

scias festinæ magis meæ loquacitatis, quod hanc geminæ puellæ præcipitarint, salutem à filiolis transmissam mutua redhostiendi salute avidæ. Atque illam uno ore omnes, Socer, uxor, domestici, quos inter Iuhrius nomen meum proficitur Tibi, Tuæque, Tuisque perennem perpetim nuncupamus. Ut non interruptus rerum successus tuos labores, tuos amores, tuas curas secun- let. Ut ne quis nova tibi fausta magis apprecetur cum vetera quoque fluxerint ex voto. Ad quam me poposcisti operam, ut nodos solvam, nescio an promittere queam viribus impar? Et dubius animo hæreo, an nugas meas aliquid esse putes si tamen & quid edisseram, hoc quodcunque sit, affectui Tuo, quem erga me semper proum aduerti me dedisse Tibi certo persuadeas. Neque enim adeo vanus sum, ut qui inextricabiles tricas me extricaturum confidam; aut qui aliis consilia, quorum ipse sum indigus suggerere ausim. Amico itaque impertio animus meus quæ de his sentit controversiis.

I. Qu. Ex I. Post. Anal. An quem sensus quidam, cum necessario & scientia deficiat quædam, quam impossibile foret comprehendere? Ratio dubitandi desumpta ab exemplis colores tactu discernentium.

Resp. I dicturum forte quempiam illis exemplis non tangi axioma. Neque enim deficit hic sensus, qui inductionem faciat particularium: tactus enim fungitur isto munere. Quod si velles colores proprium visus objectum, atque ita labefactare placitum Philosophi, quod videatur eo statuisse: Quem sensus quidam, eundem deficere necessario scientiam objecti, quod sensuisti proprium. Reuereret hinc, esse hoc in quæstione, an colores sint proprium objectum visus, cum & tactus esse ista velint exempla.

II. Sed posito, quod colores objectum proprium sint visus ex mente Aristotelis, uti reuera sunt; Quomocunque defecerit visus seu à nativitate seu ab adolescentia, morbo, casu, consilio &c. perinde est si scientiam de coloribus acquisiverint isti ruet Aristoteleum dogma. Verum expendendum est, quam scientiam intelligat h. I. Philosophus. Ex carissimi *Soceri Analysi & ex textu l. c.* atque insuper ex *I. Post. 31. (al. 28.) §. 8. T. 183.* evidens

dens est demonstratiyam intelligi, si quis ad omnia respexerit probe.

III. Atque talem solidam de coloribus scientiam aliquem ineptum citra visus adminiculum, adductis exemplis neutiquam probari posse autumo. Ut enim sensu quis singularium faciat inductionem, quæ universalium scientiæ subserviat non qualiscunque perceptio per accidens, sed per se & accurata omnium differentiarum inprimis illarum, quas maxime artis esse distinguere Philosophus *I. Top.* 16. (*al.* 14.) docet, inter quæ non est per magna distantia; item non quorundam sed omnium aut plurimorum singularium cujuscunque sint generis requiritur.

IV. Citati v. Aa. non plurimorum, nedum omnium, omnis generis coloratorum, citra visum sensu tactus cognitorum historia, offerunt. Neque potis est ut fiat, cum omnia corpora quidem sint visibilia, sed non omnia tangibilia. Qui itaque sensu visus destituitur, istorum, e. g. stellarum, cometarum, meteororum &c. scientia destitueretur. Sed nec omnium tangibilium coloratorum scientiam assecuturum quempiam citra opem oculorum credam. *Grinaldi* quicquid &c. de substrata materia, sericeis, laneis, &c. quæ tincta intelligendum videtur. Quantula v. ista portio ex amplissimo coloratorum censu? Ejus qui ap. *H. Boyle* inferior gloria ex p. 17. 18. *Digbeano* paria fere fecisse, si non majora M. Ulricum Schönenbergerum & alium in Westphalia Magistrum qui adhuc in vivis ab amicis accepi. Verum hos posteriores quod attinet, non necessum est ratione coloris luforias chartas aut larrunculos distinxisse, sed ratione alterius, quod ipsi inventum beneficio phantasiæ, quo pollent fide, memoriæ insculpsere penitus.

V. Sed & *Grinaldi* atque *Boyle* nominati per accidens solum cognoverunt colores: in cujusmodi sensus sapius falli contingit. Exc. D. Sandii *Disp.* de primo cognito inter sensibilia legi meretur, habet enim si non Autorem vel ducem ἐμὸς ἡφῶν Socerum. Illustrabo illud exemplo. Dabo minium pictorum aliud subtilissime tritum, alcohol Chymicis barbarizantibus; aliud modo vulgari pulverisatum, aliud denique in frustula contulatum crassiuscula. Num quid Ultrajectinus (etiamsi inter digi-
tos

tos contriverit) noverit hæc discernere. Par ratio si materiam diversæ asperitatis, panneam, sericeam, lineam &c. eodem colore finctas omnes; imprimis si villosas tales aut ipsos villos diversæ asperitatis sed ejusdem coloris offerrem. Ego sane mihi tale quid persuaderi non patior, donec certiora documenta suppeditant historiæ.

VI. Insuper cognoverint discrimina in artificialiter tinctis rebus, numquid hæc inductioni sufficiens est observatio ut de uno vel infimo genere colorum possint suppeditare universale demonstrationi? Quid fiet de iis, quæ natura tinxit? de lignis, lapidibus &c. succino, Achate orientali &c. in quibus omnibus alia aliis asperiora, levioraque deprehendi contingit, eodem licet colore fuerint infecta.

VII. Præterea extantiora solum colorum genera ab istis discriminata traduntur. Quid itaque inter medios colores quorum major est numerus, & in quibus discernendis maxime usus est sensu, uti Galenus & Boyle testantur, cum difficilius de his universalia concedantur; illosne abjectos relinquet, qui de coloribus scientiam comprehendere satagit.

VIII. Quod si etiam essent, qui tactu noscent accuratè explorare colores, cogitandum foret annon h. l. liceret intelligere id necessarium, de iis, quæ utut non semper rarissime tamen aliter eveniunt: amat enim aliquando id semper in scientiis poni loco id ut plurimum. Et quis non, peculiari illorum diosyncrasia aliquid deberi, videt? cum alii visu destituti, quamvis præ istorum operibus admiranda magis, citra adminiculum oculorum, quod hæc tamen non minus requirebant, præstiterint, colores tamen tactu discernere nequiverint. Ejus illustre exemplum suggerit C. Ens L. III. Pansilypii p. 105. ex Guicciardino quod videre est operæ pretium; Rogatus à me (inquit Guicciard.) quid maxime omnium videre expeteret? Colores inquit. uxorem meam, liberos meos cum tango, quales sunt satis exploratum habeo, idea de equo pisce & cæteris rebus eodem modo facio judicium: nec meo interim ingenio, nec ex aliorum instructione comprehendere possum, quid album sit, quid nigrum, quid viride &c.

IX. Exciderat fere de coloribus, quos vulgus Scholasticorum

Mm ;

rum

rum intentionales appellat, rectius quos ut $\pi\alpha\theta\epsilon$ inesse dixeris. Ad horum Inductionem faciendam omnium ineptissimos istos quivis advertit. Atqui optica, quæ proprie est visibilium colorum inprimis scientia, his unice occupatur. E, verissimè & magna cum circumspèctione sua protulit venerandum os stagitæ. Nunquam enim opticum tactus organo reddes. Qui enim ejusmodi homunciones lusus in prisme, in camera obscura &c. discernent. Qui in rosis, caryophyllis ad candelam alios colores advertat? &c.

X. Multominus ad liquidorum colores penetrabit acies digitorum. Et quam egregia hic se offerat varietas Chymicorum undique loquuntur Commenta præter ea, quæ in vulgus sunt nota.

Perstat itaque sententia Philosophi solidam & accuratam scientiam objecti, quod sensus est proprium, illi qui sensum hunc perdidit, nunquam fore ut obtingat. Neque enim citra visus adminiculum, ullam de coloribus scientiam, sive opticam percipisse, rerum hætenus ostendere monumenta.

II. Qu. Porro de colore ex *L. de S. & S. c. 3.* An cum Cartesio & Grinaldo salva Aristotelis sententia statui queat, variationem colorum non nisi à vario partium in superficie situ atque dispositione oriri?

Resp. I. Observandum, duplicem coloris definitionem occurrere apud Aristotelem, causalem vero esse hujus loci, ita communis noster præceptor *Introd. in lect. Arist. p. 275.* prolixius *Fromon. Ph. 5. de anima Lib. 3, 3. art. 2. & Casal. 5. Qu. P. 7.*

II. Color itaque si quæritur, unde vel quæ ejus causa? cum sit visibile, quod commune habet cum corporibus lucidis, visibile vero unum quodque sit propter lumen (uti *Casal. ex Philosopho l. c. f. 122. E. F. & Gal. 7. de Pl. H. & Pl. c. 12.*) Color ut actu sit, lumen in causa esse, liquere arbitror.

III. Quæritur autem, quomodo lumen sit causa visibilis, an per modum medii, an vero per modum termini? Et est Philosophi sententia, uti *Casal. l. c.* plenius docet cum quo conf. *Caris. Socer. Diss. an lumen sit corpus: & illa de primo cognito? D. Sand. Quod per modum termini lumen sit causa visibilis; id quod & definitio*

nitio Philosophi monstrat. Scilicet medium ut sit illuminatum omne, non semper requiritur, cum e. g. lucida corpora per medias tenebras clarius videamus, quam per media illuminata, ubi obscuriora evadunt. Colorata pariter; uti videre est ex *camera obscura*, speculorum Magicorum &c. phaenomenis: item quod manum objicimus oculis, aut ipsos connivere faciamus, quo ne medii illuminatio officiat: adeoque institores mercium hoc in usum transtulere, obscuritatem tabernis desuper inducentes. Et tuborum apud veteres ratio in hoc consistit; item novi generis conspiciolorum in *Act. Phil. Soc. Angl.*

IV. Quodnam vero erit *πρῶτον देखνόν* luminis, in quo ejus terminus corpora reddat visibilia hic maxime divortia facere videntur Aa. Aristotelis, quantum ego quidem perspicio, hæc mens fuerit, solum in perspicuo terminum accipiendo lumen in corporibus facere, ut sint visibilia. Et illuc omnia Casalpini tendere æstimo.

V. Hinc adeo diaphonum seu perspicuum *πρῶτον देखνόν* l. c. fere appellatur. *Cas. f. 123. C. l. c.* Solum perspicuum à coloribus & lumine affici dicitur; consentiente *Gal. 7. de Pl. H. & Pl. 15. NB.* Afficitur diaphanum seu perspicuum, ut interminatum est, à lumine; ut vero terminatum est à colore *Casal. f. 122. B. C.* & ab eo, quod uno nomine non licet appellare: quod lucidis inest corporibus *E. F.* Duplex enim est visibile, quod perspicuum terminat, *alterum per se tale*, quia secum affert lumen proprium, uti sol, ignis, fungi, herbæ; item animalia: in quibus posterioribus enodandis curiositas nostri temporis fatigatur, uti videre est ex Bartholini, Puerarii, Gesneri, &c. scriptis: *alterum non per se* seu per proprium lumen, quod non habet, sed per adventitium, accedens, quo destitutum non videtur, e. g. in tenebris; Et hoc proprie colorum audit genus.

VI. His ergo quod color ratione diaphani variet, contrariari videntur Cartesiani, ex quorum secta *Rohault Phys. Tract. c. 27. n. 53. solam asperitatem superficiei inedicare actionem luminis*, statuit; *hancque inesse corporibus coloratis dictis cujus causa ea modificationes fiant.* Inprimis ope microscopiorum hoc vult confirmare, afferendo observationem de sapore, *n. 54.*

VII. Verum an de coloribus per microscopia certi quid dici queat, merito dubitare Aa. judico: Vid. *Kerkring. in Spicil. Anat. Obs. 93. & in Ephem. Germ. An. II. Obs. 27. D. Paterfen*: quicquid oggerat *Schraderus in Dissert. Epist. de microscop. Usu p. 27. sq.*

VIII. Misturas quasdam crassiores, quas artifices instituunt, colorem illis aliquo modo deprehendi posse non negaverim: hanc in rem exempla à D. Sachlio collecta extant in *Ephem. Germ. An. I. Obs. XIII. p. 44.* at quas natura longe subtiliori ingenio miscuit frustra horum unice opera in apicium deduces.

VIII. Sed tamen ipsorum Cartesianorum commenta pro scientia Aristotelis militare deprehendi e. g. *Robault l. c. de colore albo saponis attestatur, Cum omnia ea grana microscopii ope quis intuetur, ne unum quidem coloratum apparere, sed omnia diaphana apparere, instar frastorum informium crystalli, aut minorum adamantum, quæ omnia adeo lumen transmittunt, ut undique id, quomodo acceperunt diffundat.* Et ego compluria ejusmodi in variis observavi per adminiculum microscopiorum. Ex quibus optime Aristoteles concludet, E. ratione perspicui afficitur corpus à lumine ut colorem exhibeat nostro visui: i. e. diaphanum corpus adventitio lumine in ipso terminato coloratum redditur conf. *Cæf. f. 123. B, C.*

X. Non autem asperum esse *πρώτον δακλικόν*, ut in illo quæ tali pro varia luminis adventitii terminatione per se varietas colorum in corporibus exsurgat, forte ista probaverint.

A. Quia asperitas non est proprium objectum visus, pertinet enim ad figuram (unde *Gal. 7. de Pl. H. & Pl. 7. & 15.* dicit quod formam efficiat figurarum circa partes varietas, non colorem) quæ inter quinque sensibilia communia numeratur. Perspicuum autem aptum natum est, & potentia tale, ut proprie visibile fiat.

B. Sequeretur, quod ubi cæteris paribus, eadem asperitas, ibi idem color, & ubi diversa, diversus semper existeret, quod falsum ostendunt lusus in vitris, lapidibus &c. In omnibus coloribus, qui se habent instar *παθῶν* (intentionales perperam dicti) ubi color est adventitius seu alienus, quoque abeunte res pristinam induit faciem. Uti aquæ *πάθος* est calor, abeunte enim

enim illo redit ad id, quod ipsi per naturam habitualiter quasi inest, ad frigus nempe. Sed neque in habituali s. fixo colore prædicitur est verum, cum plurima nativorum, & artificialium istiusmodi, licet asperitate multum differant, eodem tamen colore compareant constanter. Et contra, cum asperitate sint eadem, diversissimi tamen sunt coloris, cujus fidem facit Ultraje-ctinus ille *apud Boyle*, qui tactu præcellens nigrum & album ratione asperitatis & inæqualitatis adseruit, ut difficile esset eos distinguere. Contra quam se res habet in perspicuo: Hic enim ubi plus perspicui, e. g. plus albedinis, & ubi minus perspicui, minus etiam albedinis, uti egregie demonstrat *Cesal. f. 122. C. D.*

XII. *C.* Et cum contrariorum contraria debebat esse ratio, cum juxta ipsos albedinis causa sit asperitas, levitas debebat esse causa nigredinis: Uti cum perspicuum est causa albedinis, in nigris corporibus nullum perspicuum esse probat *Cesal. f. 122. D.* (* quod falsum de Ultrajectino historia proxime cit. evincit. *)

XIII. Dicis: Variatur tamen color variato partium in superficie situ atque dispositione. e. g. multa conjuncta exhibent albedinem, quam integra non exhibent. Sic succinum flavum, crystallus fuscus &c. plura extant exempla in coloribus, qui non per modum habitus sed *πᾶσι* rebus insunt, in vitris, collis columbarum &c. Verum fallacia est illa accidentis. Non enim propterea quia magis aspera fiunt aut minus; aut quia situs & dispositio figurarum in superficie mutatur, magis, minusve, sed quia contingit diaphanum illa mutatione accipere quandoque plus minusve luminis vel umbræ; & hinc quidem sequitur: Ubi vero non in diaphano mutatur ratio lucis & umbræ, licet mutetur superficies, non tamen sequitur mutatio colorum e. g. Cretam albißimam, gypsum, Saccharum &c. licet comminuas, non tamen propterea alium induent colorem, aut albedinem exuent. Ita & cum aliis habitualibus coloribus est comparatum. Sed & in istis, qui instar *πᾶσι* insunt, hoc locum habet e. g. in speculis magicis, inprimis camera obscura, eadem levitas corporis, quod diversissimas tamen colorum exhibet lineas, propter lucis & umbræ in diaphano variationem. Quare, ut concludam, non nisi per accidens asperitas aut varius situs partium & dispositio in

superficie ad variationem colorum faciet. Per se autem in diaphano diversa ab opaco luminis terminatio.

XIV. Obscuritatem Aristotelis quod attinet; scias *Gal.* iniquum censorem Philosophi, aliud præterea ipsius vitium notare in doctrina de visione, quod sibi non constat, cum ex hypothelibus, quas rejecit, Platonis scilicet, quædam in meteorologicis problemata solverit *V. L. 7. de Pl. H. & P. I. 15.* Sed non permittit mea conditio, his diutius immorari. h. l. puto obscuritas quædam Aristotelis apparens, ex eo, si rectè conjicio, quod Pythagoræ sententiam præferens illis quæ ab aliis dicta erant de coloribus, ejus etiam modos loquendi hac in re fere suos fecisse videatur. Ejus rei conjecturam præter textum suggererunt illa, quæ *Stobæus in Eclogis Phys. c. 19. & Aut. Hist. Phil. ap. Gal. de Coloribus* ex Pythagora posteritati transmissit.

XV. Textus a. Græcus semper inspiciendus, quippe pessime redditus est Latinis. e. g. ubi Aristot. *sub init.* innuit *def. causalem* h. l. esse tradendam &c. it. quod τὸ δεικνὸν paulo post non exprimat &c. Quod φῶς sit κρῶμαίς διαφανὲς κατὰ συμβεβηκός hoc intelligitur ex *Ces. f. 123. E. Interminatio luminis est perspicuitatis causa terminus autem coloris. & 124. B. Videtur unumquodque secundum superficiem, sed secundum medium nequaquam propter ejus interminationem &c. interminatum autem quatenus interminatum omnino visum fugit, &c.* NB. Ex quibus etiam apparet, quomodo capiendum, quod τὸ φῶς φῶς ἐν αἰθέρι διαφανὲς sit &c. Quomodo vero varient colores ratione albi & nigri in corporibus; cum hæc esse in istis quod lux & tenebræ in aëre velit Philosophus: cum per minima illud fiat, ex proportionem perspicui & opaci illud eliciendum, s. arithmetica, seu, ut ita dicam, geometrica, ratione excessus & defectus - qua postrema proportionem invenietur medium omnium colorum: qualem *viridem* non immerito statuere videtur *Ces.* quod hic æqualem habeat proportionem extremorum 4. *Qu. P. 4. f. 76. B.* hæcque tradendo Aristoteles forte ad Pythagorica respexit placita. Atque hætenus generationem colorum habitualium, ut ita dicam, exposuit, hinc pergit ad generationem eorum, quæ per modum πᾶσι insunt. Summaque illorum est, si rectè assequor, quod par ratio, ex proportionem in
mixtio-

mixtione perspicui & opaci omnia colorum genera oriri. Non per appositionem juxta se invicem minimorum ; quod est contra Democritum & Cartesianos ; Neque per effluxionem ; quod est contra Platonem. Verum non nostrum est tantas componere lites. Tantum, quantum horis subsecivis colligere licuit per otium (quale mihi vix exiguum concedunt alia studia medica, & Anatomica) Amico, ut dixi supra, offero, affectui ipsius magis oblequens, quam ut desiderio satisfacturum me considerem. Si meliora edoctus fuero, redhostiendi loco feram &c.

LONDINI GOTHORUM.

Exhibuimus nuper p. 219. Dissertationem de *Termino Paschatis Judaeorum*, nunc idem Autor M. Bonde Humerus, Math. Prof. Die XIII. Maji, Resp. Abrahamo J. Eurenio, Angermanno, de *Termino Paschali Christianorum* disputavit. (pl. 4. in 4to.)

Quam Dissertationem II. absolvit Capitibus, in quorum I. quod de *varia ratione figendi terminum Paschatis in Ecclesia Christiana*, ante tempora Concilii Niceni agit, §. 1. dicit, festivitatem Paschalem non uno eodemque tempore apud Christianos fuisse celebratam. §. 2. sq. tempus mutationis evolvit, quod §. 4. liberum fuisse existimat, quam libertatem Pius, Pont. Rom. per Epistolam decretalem §. 5. infregit, §. 6. quo defuncto gravis concertatio inter Anicetum & Polycarpum, §. 7. Polycratem & Victorem fuit, multis aliis §. 8. dissentientibus, & consentientium conatu ad Constantini M. tempora planè irritò. Cap. II. *Constitutionem & investigationem Paschatis secundum leges, constitutiones & regulas Concilii Niceni, usumque styli veteris, ut & statum termini Paschalis post tentatam emendationem Calendarii Gregoriani* exhibente, §. 1. dicit Constant. M. effecisse, ut Asiatici cum Ecclesia occidentali diem Paschatis uno eodemque tempore celebrare decreverint. §. 2. Canones, è Constitutionibus & decretis Patrum & Conciliorum de termino Paschatis figendo publicatis, collectos recenset. §. 3. 4. 5. ostendit hunc vel illum Canonem in causa esse, quod sapius à vero loco dimoveatur celebratio festi Paschatis, & reliquorum mobilium festorum. §. 6. duplicem investigandi terminum Paschatis facit methodum, unam astronomi-

cam, alteram cyclicam. §. 7. post concilium Nicænum termini Paschatis denominationem rerum Mathematicarum peritissimis fuisse commissam ait. §. 8. dicit quosdam existimare ab Alexandrinis excogitatum fuisse cyclum decennalem, & connexionem terminorum Paschalium monstrat. §. 9. causam, quod terminus cyclicus nos à vero termino Paschatis abducatur, anticipationem noviluniorum, infra cycli lunaris reditum, esse ostendit. §. 10. modos varios, quibus determinantur festum & terminus Paschatis secundum usum Ecclesiæ & formam Calendarii Juliani adducit, omniumque facillimum §. 11. tradit. §. 12. Calendarii Correctores *Job. Regiomontanum* & *Gregorium XIII.* cum correctionis fine §. 13. memorat, tabulamque Epactarum ab Ao. 1700. ad 1900. apponit. §. 14. causam recitat, cur Aloysii Epactarum cyclus non fuerit receptus. §. 15. varios Calendarii corrigendi à nonnullis superiori seculo excogitados modos recenset. Et denique Tabulam Paschatum Julianorum ac dispositionem anni Ecclesiastici: Tabulam connexionis cycli Solis & literarum Dominicalium. it. Tabulam temporariam Paschatum variorum, & Paschalis Calendarii Gregoriani perpetuam subjungit.

HAFNIÆ.

Celebratæ sunt *Die VI. Maji* (quem *Programma Academicum* sub Rectoris Magnifici nomine impressum indixerat, §. 1½. plag. in fol.) exequiæ Matronæ ac Dominæ *Anna Catharina Drøge*, *D. Hætoris Gothofredi Maffii*, SS. Theol. Doct. ejusdemque in Academia Havn. Prof. Regii, nec non S. R. M. à Concionibus sacris Germanicis Conjugis desideratissimæ; quæ nobili loco nata, A. 1661. d. 19. Maji, Patre Nobilissimo atque Amplissimo Viro *Johanne Drøge*, Senatore Hafniensi, Matre Nobilissima Matrona *Anna Nicolai*, primum in conjugium elocata est Viro Nobilissimo atque Honoratissimo *Nicolao Reimero*, Civi ac Negotiatori Hafniensi, A. 1678. quod duplici prole beatum, post 13. annorum spatium libitina dissolvit. A. 1695. exactò in viduitate integro quadriennio, in amplexus ivit Nobilissimi atque Celebrerrimi *Maffii*, quem unius filii triumque filiarum Parentem fecit, postque conjugium ferè decennale cum illo integerrimè atque
Iva.

svavissimè exactum , ipso Resurrectionis Christi festo pia ac placida morte exspiravit.

D. IX. Ejusd. Dissertationem medicam de Causis Februm intermittentium in Collegio Medicæo habuit Christianus Rømerus Aagaard , Resp. Petro Knoppero , quam in 4. partes dispescit , prima definitionem Febris intermittens ex Etmullero & Willisio , item Riverio proponit , 2da intermissionis explicationem ex dissentientibus Regnero de Graaf , Franc. le Boe Sylvio , Etmullero , Willisio elicit ; 3tia causam proximam s. immediatam ex heterogeneo sanguini admixto , & remotam s. mediatam ex succo pancreatico acido alimentis acidis immixto deducit ; 4ta hujus materiæ morbificæ hospitium designat , scil. Stomachum , in cujus rugas sese ex reliquiis alimentorum infert. 1. plag. in 4to.

Die XII. in Collegio Regiotheses miscellaneas pro beneficio mensæ Regiæ publico examini tubmisit Erasmus Bernhadi Ogler Regiæ Communitatis Alumnus , Respondente Dionysio Christiano Krag. ($\frac{1}{2}$. pl. in 4.)

Die XIII. Itidem in Auditorio Collegii Regii , pro Mensæ Regiæ beneficio vulgarem , de vestigiis Christi monti Oliveti impressis , sententiam examinarunt Declamationibus amœbæis duo Regiæ Communitatis Alumni Henningius Georgii fil. & Christianus Hesselberg , quorum ille cum Pontificiis pro affirmativa , hic verò pro negativa cum Protestantibus pugnabat.

Die XVIII. Ejusd. Pauli Vindingii , S. R. M. Consilarii Justitiæ atque Cancellariæ , Assessoris in supremo Tribunali & Collegio Consistoriali , Græcæ Linguae Professoris & Facultatis Philos. p. t. Decanum Autumnus Græcus s. Dissertatio tertia de variis Linguae Græcæ Scriptoribus , prima Laureæ Philosophicæ Candidatis ad defendendum proposita , publice in Auditorio superiori est habita. Scriptores , qui in tertia hac ætate , post Ver & Æstatem jamdudum publicatas , comparent , sunt : (1) Historici , Diodorus nempe Siculus , quem Illustris Auctor contra Aristarchos & Vivem , defendit , & inscriptionem Operis ipsius ipsi abjudicat ; Dionysius Halicarnassæus , quem cum Glareano Livio præterre recusat , Polybium simul à calumnia vindicans ; Philo Judæus non injuria à Scaligero ἀνίστημι dictus ; Flavius Josephus , Græcus Livius , in cujus laudes sese diffundit , & illustre illud de Christo testimonium Criticis vexatum ita accipit , ut nihil in eo reperiri , quod à Josepho ,

licet maximè Judæo, de Christo scribi non potuisset, autmet; primum quoque I. Iesum inter Græcos Scriptores numerasse ^{ἵχου} five versus operis sui observat; *Plutarchus*, cuius *vita Parallela* cum *Eunapio* mirificè ipsi arrident; *Appianus*, quem falsò alienorum laborum fucum *Vossio* dictum, non parcè commendat; *Ælianus*, cuius inter tot barbaros nitorem ac castitatem dictionis plurimis anteposit; *Pausanias*, in cuius scriptis non nugæ & mendacia juxta Scaligerum, sed exquisitissimi Antiquitatum thesauri reperiuntur; *Dio- genes Laërtius* in florentissimo argumento minùs graviter versatus, ob *Historiam* tamen *Philosophicam* non contemnendus; *Arrianus*, redivivus, *Xenophon*; *Philostratus Lemnius*, ^{λημνίᾱ}, quod ajunt, ^{χαροί}, h. e. ^{ἀμῆ ἡ ἀδελφότης} historiam tractans, Apollonium Thyanæum in scripto nugarum pleno Christo comparans; *Herodianus*, qui an diversus à cognomine Grammatico, incertum; *Dio Cassius*, cuius Opus (Historiam arcam dixeris) magnò judicio conscriptum est, sed in Ciceronem & Senecam nimium injuriam; *Eunapius*, in quo ingens partium studium & odium Christianorum taxat; *Zosimus*, purus quidem Scriptor, sed pessimè de Constantino sentiens; *Hesychius Illustris*, quem Christianum fuisse, contra levem *Svida* conjecturam evincit; (2) *Geographi*, utpote *Strabo*, Geographus καὶ ἱστορικὸς, ob inspersa libris suis politica & Historica immeritò à *Conringio* vapulans; *Dionysius Afer*, quem ex versu ejus 1051. vel sub Augusto, vel proximè insecutis Tiberii temporibus floruisse concludit; *Ptolomeus*, ob leves hinc inde errores non rejiciendus; *Agathemerus*, cuius antiquitatem insigniter statuminat nulla Constantinopoleos in opere ejus mentio. (3) *Oratores*, *Dio Pruseus*, Chrysothomus dictus, sed stolidè ambitiosus; *Aristides*, Orator tersus & elegans, ^{ἀριστὴς τῆς Σμύρνης} dictus; *Adrianus Tyrius* ob ingenium & eruditionem γόνις à nonnullis habitus; *Hermogenes*, qui ἐν παλαιῇ γέᾳ ἐν γέᾳ παῖς, Aristotel. in arte oratoria palmam dubiam fecisse visus est; *Dionysius Longinus* ^{κελεύει} dictus; *Libanius* Basilii & Chrysothomi Magister, in cuius Declamationibus omnia excelsa, casta, gratissima; *Aphthonius*, Progymnasmatum celebris; (4) *Philosophi*; *Epictetus* scil. vir miseræ conditionis, vitæ a. integerrimæ, cuius scriptum mole parvum est, rerum excellentiâ ingens; *M. Antoninus Philosophus* Imper., qui Platonis votum suo exemplo implevit, edito libello verè aureo,

aureo, omnis humanæ sapientiæ summa & apice ; *Maximus Tyrius*, dicti Imperatoris Præceptor, in Dissertationibus culis & elegantibus sobriè de Deo philosophatus ; *Sixtus Cheronensis* diversus ab *Empirico* Philosopho Pyrrhonio ; *Alexander Aphrodisiensis*, summus Interpretum Aristotelis ; *Plotinus* Platonis æmulus ; *Porphyrus*, quò nihil Christiano nomini infensus, distinguendus à *Malcho* vitæ Pythagoræ Scriptore ; *Jamblicus* Juliano Apost. intimè dilectus ; *Hierocles*, acerrimus Christianorum hostis ; & denique *Synesius*, Cyrenæicæ Ecclesiæ Episcopus, in cujus hymnis si quid fortè magis Poëticum quàm Christianum, Proselyto est condonandum. (5) *Medici*, in quibus numerantur hac ætate *Dioscorides Anazarbensis*, sub Imp. *Julio Cæs.* & *Augusto* non confundendus cum *Dioscoride Phaca*, neque ad Plinii ætatem remittendus ; *Galenus*, *Heinsio* magno encomiorum apparatu maectatus, Atheismi per calumniam à nonnullis accusatus ; *Oribasius Pergamenus*, non, ut *Svidas* habet *Sardianus*, non magis arte, quàm fato suo celebris ; *Ætius Amidenus*, diversus ab *Eunomii* Præceptore, *Comes Obsequii* constitutus, de quo aulæ Byzantinæ officio vid. *Lambecius* l. 6. Comment. Bibl. Cæs. p. 102. (6) Poëtæ *Oppianus*, cujus ἱερὴν ἰστορίαν jacturam solatur *Eusebii Sophistæ Paraphrasis* A. 1702. à Filio Illustris Auctoris *Erasmo Vindingio* edita ; *Apollinarius Junior* felicior Poëta quàm Theologus ; *Quintus Calaber*, imperitis Coin. tus dictus ; *Nonnus Panopolitanus* ; *Coluthus Thebanus* ; *Thryphiodorus*, triumviri Ægyptii ; Erotici denique : *Parthenius Nicaensis*, *Achilles Tatius*, *Heliodorus*, *Aristanetus*, *Longus Sophista* huc pertinent. (7) Tandem *Grammatici* & *Philologi*, quò spectant *Erotiani Lexicon*, *Athenæus*, *Lexicographus Coquinarius*, si ordine Alphabetico digestus foret, dicendus ; *Valerii Harpocratonis Lexicon Rhetoricum* ; *Phrynichi Arabii* Epitome dictionum Atticarum ; *Pollucis Onomasticon* ; *Hesychii Alexandrini*, sine omni dubio Christiani Lexicon, antiquæ eruditionis penu. Rei quoque miscellaneæ Scriptores : *Phlegon Trallianus*, de mirabilibus & Longævis ; *Aristides Quintilianus* de re Musica ; *Artemidorus Daldianus* cum Oneirocriticis ; *Diogenianus* cum Proverbiis ; *Polyanus Macedo Stratagematum* ; & *Zenobius Sophista* Adagiorum Scriptor. Plures studio omittit Illustris Auctor, atque ita tertium scriptorum Græcorum ætatem, maximamque Conspectus sui partem absolvit, quam in Præfat. Bibliothecæ Græcæ nuper-

rimè hoc anno editæ Celeberrimus J. A. Fabricius ab Illustribus Aucto-
ris Filio *Enasmo Vindingio* expectavit. (plag. 6. in 4to.)

Proximè insequenti *Die XX. Maji*, 65. Academiæ Cives lauda-
tus *Vindingius*, ut Facultatis Philos. Decanus, post habitam *de Fatis*
Græcæ Linguae sub Imperatoribus Romanis Orationem, Baccalaureos so-
lenniter renunciavit. Problema à supremo Laureæ primæ Candi-
dato propositum *de dubiis quibusdam apud Julium Cæsarem & veteres*
Scriptores locis circa Antiquitates Cimbricas & Germanicas, resolvendum
sibi sumsit *Johannes Bircherodius* Historiarum & Geographiæ Prof. &
Collegii Consist. Assessor. Denique novum Candidatis honorem
Oratione *de Literatura Græcæ misero sub Papatu Scholastico statu, deque*
Danorum in eandem meritis, gratulatus est *Severinus Lintrupius*, Philoso-
phiæ & Theologiæ Professor des. & Communitatis Regiæ Præposi-
tus; leriem atque nomina Civium in hoc actu Laureæ prima decora-
torum exhibet *Programma Academicum* sub Rectoris Magnifici *Jo-*
hannis Mullenii nomine impressum.

Die XXIII. In Auditorio Collegii Medicæi Disputationem de
Ignè Græco, ventilandam proposuit *Georgius Christianus Fleischer*, Resp.
Petro Egidii Bolchero, ubi primò ejus synonyma adducit, qualia fuere
πῦρ ῥωμαϊκόν, Romaica virtus, feu Gregeois, Ignis Græcanicus, Ignis
maritimus, *πῦρ ἐν ᾗ ὕδωρ*, feu de mer, feu liquide, *πῦρ ἐν λευκῷ*, ignis mis-
silis, sparilis, pennatus, inextinguibilis, *Wildfeuer/ Wildesfer* &c.
&c. mox illius Inventionem, quam Callinico Architecto Græco at-
tribuunt Græci, Romani autem Graccho cuidam; deinde composi-
tionem, quæ uti ex variis speciebus, ita varia etiam esse potest; por-
rò usum tam navalem quàm terrestrem; denique qualitatem
ostendit, quæ in eo maximè consistebat, quod aquâ nesciret extin-
gui, & tandem quomodo exstingeretur, docet. (pl. 2. in 4to.)

Eòdem die *Johannes Hagerupius* & *Petrus Knopperus* Regiæ Com-
munitatis Alumni de Problemate: *Utrum testimonium illud, quod Jo-*
sephus de Christo prodidit, genuinum sit? quod affirmarunt: *Isaacus Vos-*
sius, Frid. Spanhemius &c. &c. an verò inlitiitum? quod *Tan. Fabro, Ri-*
chardo Montacutio, Salmasio, Heinso, Boxhornio, Ittigio &c. placuit, pro
beneficio Mensæ Regiæ in Collegio Regio, oppositis
sibi invicem rationib. declamarunt.

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis OCTOBRIS. A. M DCC V.

WISMARIÆ,

D*ie XXI. Julii* tres Lycei illius Alumni *Johannes Henricus Guldenspoff / Kindelbrucca Thuringus, Christophorus Gerlach / Robela Megapolitanus, & Anthonius Augustus Stromm / Schonberga Megapol.* publica diligentia specimina edituri, Moderatore *M. Johanne Kindlero*, Rectore de *Ratione humana* suas recitarunt orationes. Et primus quidem naturam rationis exposuit, secundus insignia, quæ ex ratione proxime fluunt, bona expendit, tertius denique usum rationis in rebus fidei ostendit. *Ibidem* typis exscripta est *Concio* quædam *funebis* sub hoc titulo:

Die herrlich-gekrönete Glaubens-Ritterin / das ist / die weyland Wohl-gebohrne / nunmehr Wohl-seelige Frau Anna Catharina Pondewels / des auch Wohl-gebohrnen und Wohl-seeligen Herrn Zenning Negendancken / auff Zierau / Zwisfel und Wischendorff Erb-Herrn / hinterbliebene Frau Wittwe / welche nach gehaltenen Ritterlichen Glaubens-Kampff / am 10. Januar. dieses 1705. Jahrs zwischen 11. und 12. Uhr auff ihrem Hoch-Adelichen Leib-Gedinge Wischendorff im 71. ihres Alters den Todt bestieget / und der Seelen nach von Gott mit himmlischer Herrlichkeit gekrönet worden / in einer Leich-Predigt am 2. April. selbigen Jahrs / als der erblaste Leichnam mit Christ-Adelichen Ceremonien in das

O O

Negenz

Negendanische Erb-Begräbniß zu Prosecken eingefencket wurde/ fürnemlich aus den Worten Pauli 2. Tim. IV. 7. 8. Ich habe einen guten Kampff gekämpffet 2c. der Leidtragenden Hoch-Adelichen Familie zum tröstlichen Andencken fûrgestellt von Johanne Conradi, Pastore zu Proseck. Wismar bey Matthias Marzini. (plag. 14. in fol.)

ROSTOCHIL.

Comparuit nuper Scriptum vernaculum, publica Facultatis Theologicæ Approbatione munitum, cujus frontispicium tale est:

Schrifft-und Gewissen-mässiges Bedencken / über die Frage : Ob ein Lutherscher Prediger sich könne / bey Übernehmung der Vocation oder Ordination, oder auch bey seiner Institution, ohne Verletzung des Gewissens / ohne Verläugnung der einmahl erkannten Wahrheit / ohne Uergerniß seiner Gemeine / verpflichten / die Reformirten nicht zu verkehren ? Worinnen zugleich der Unterscheid beyder Religionen / in den vornehmsten Glaubens-Articeln / beyläufftig angeführet wird / mit eingeholter / und vorher gesetzter Approbation der Hoch-Ehr-würdigen Theologischen Facultät zu Rostock / gestellet von einem / umb Verbehaltung der reinen Evangelischen Wahrheit Treulich Bekümmerten. Rostock bey Niclas Schwiegerauen. (pl. 7. in 4to.)

Typis excusum haud ita pridem exiit Schediasma Juris Naturæ succinctè & Methodicè tractati, in quo variæ ac noxiæ quorundam hypothefes, practicas è naturæ principis, S. Scripturæ lumine illustratis & confirmatis, expenduntur & diluuntur, Autore Joh. Sensio, D. Templi prim. Mar. Rost. Archid. & Past. Cænobii ad S. Crucem. Lipsiæ & Rostochii, Sumptibus Joh. Henr. Ruswormii 1705. (pl. 10. in 8vo.)

Solvit præsens Schediasma tres Quæstiones in tribus Sectionibus: I. quid significet jus naturæ, & quomodo hîc sumatur. §. 1. II. An detur jus naturæ, idque partim in statu Integritatis, contra Jctum Batavum G. V. M. §. 2. partim peccati, contra alios. §. 3. III. quid sit, idque secundum 1) Causam efficientem, Deum sc. cordi inscribentem, & in Sinai confirmantem. §. 3. ubi & expenditur principium

cipium effendi, §. 4. & cognoscendi, rejectis hic aliquot sententiis, §. 5. servato principio evidentiori. 2) Causam materialem, eamque vel in qua, sive subiectum, §. 7. vel circa quam, idque materialiter, quomodo cum Decalogo convenit, inspersis quaestionibus de moralitate sabbathi, nuptiis incestis, actionibus interius, &c. §. 8. & 9. ac formaliter, expensis actionibus moralibus, an in Indifferentia, convenientia cum recta ratione, an honestate consistent, §. 10. 3) Causam formalem, quæ est vis directiva & obligativa. 4) Causam finalem, annexa definitione.

P#146. & 150. D. Job. Olearius, Theologus Lipliensis, adhuc hodie Sceptrum Academiæ tenens, inter demortuos refertur, qui tamen adhuc vitali vescitur aura, quemque ut Deus in seros annos sospitet, cordiculus precamur.

Die XXV. Jul. sub Præsidio D. Job. Fechtii, P. P. proposuit *Theses ex Theologia selectas* M. David Schultetus; Hamburgensis. (1½. pl.)

Scripta oppido diligentis hujus Respondentis Academica, Witteberge proposita, enumerantur in *Nov. Lit. Germ.* T. 1. p. 243. sqq. 284. Constituerat aliàs apud animum suum Theologorum Hamburgensium famam adversus Godofredum Arnoldum tueri, verum domesticis impeditus negotiis illum laborem in commodius tempus transferre coactus est. In hisce autem *Thesibus* eruditè conscriptis, recentiorum sententias passim adduxit & destruxit, præcipuè verò *Th. XII. Philologi* cujusdam *Helmstadiensis Epistolam*, in qua locum illum *Genes. II. 18. 19. 20. ubi de vocatis ab Adamo animalibus agitur, sub censuram vocat, rejecit.*

Libellum illum, qui inscribitur, **Licht und Recht** / à gravissimo Theologo, D. Job. Fechtio, pec. *Dissertatione* examinatum fuisse, in *Novis hisce Literariis Anni super. p. 166. sq.* indicavimus, sed eundem pariter (recto licet nomine) nuper sub examen vocavit M. Gabriel Raphaelius, sapius à nobis laudatus, Scholæ Senator. apud Lüneburgenses Con-Rector, in scripto quodam ita insignito:

De Jura Natura contra Libellum, qui inscribitur Licht und Recht. Anno M DCC V. (4½. pl. in 8vo.) Sistit vero Caput I, & II. Responsiones ad Argumenta contraria de Lumine Natura; Cap. III. verò agit de fundamento Juris Natura.

Die I. Augusti Præside D. Alberto Joach. de Krackevitz, Catech. ut & LL. OO. PP. Disputationem Philologico-Philosophicam Circularem de *Angelis* ex Ps. CIV. 4. publicæ *συμφιλολογίας* collationi exhibuit Autor & Respondens Job. Godofr. Lehmannus, Guberna Lusatus (pl. 3.)

Autor primò philologicas hujus dicti sistit observationes; postea verò philosophicas quasdam inde eruit positiones. Priusquam verò eas duabus in quæstionibus expeditas reddit, §. 13. quærit: Num Angelorum esse & existere absque Scriptura libro ex solo rationis lumine pateat? Pergit deinde §. 14. ad quæstionem I. quæ est: Num τὸ Spiritum esse, insinuare possit prædicationem essentialem, eam sc. quæ vocatur constitutiva? & respondet affirmando. §. 15. alterum problema excutit, quod est: Qualis sit prædicatio, Angeli sunt flammæ ignis? eamque cum B. Meisnero inusitatis annumerandam esse censet.

Die XXVII. Augusti, Wilhelmus David Habermann/Rostochiensis, sub Præsidio Joh. Ern. Schaperi Med. Doct. & P. P. Duc. Ord. ac Ser. Duc. Regent. Archiatr. Dissertationem Medicam Inauguralem de Signis imminuentium morborum, ad præcautionem necessariis, publicæ Eruditorum censuræ submisit. (const. 3. pl. in 4to.)

Dissertatio ipsa in sex Capita distribuitur, quorum I. Signa ex hominis nativitate; II. ex Conformatione corporis; ac III. ex functionibus Spirituum desumenda; IV. Signa ex Excernendis; V. ex Alimentis, ac denique VI. ex Sanitate, Morbisque præteritis haurienda proponit, & adjectis observationibus, ex diversis autoribus collectis, confirmat.

Occasione hujus Dissertationis Dn. Præses conscripsit Pro-pempticon Inaugurale, quò quæstionem illam *an è Coloribus in Microcosmo reperibilibus, iisque mutabilibus, in Medicina aliquid probabiliter judicari possit?* examinat, & affirmativam amplectitur sententiam: deinde vitam Dn. Candidati recenset. Natus enim hic est Rostochii, Patre jam beato Dn. Casparo Habermanno, J. U. D. & Prof. Instit. Duc. Publ. & Matre adhuc superstite Maria Brandes, Dni. Davidis Brandes, Senatoris quondam Rostoch. meritissimi, filia. Ab his parentibus Scholæ Patriæ, & Rectoribus t. t. M. Niben-

kio Sen. & M. Mohrio, nec non t. t. Con-Rectori M. *Jac. Burgmanno*, nunc Philosoph. Prof. commissus, literarum tanta cepit incrementa, ut 1689. Albo Academiae nomen dederit, & Medico se devovens studio prima fundamenta, sub t. t. Professoribus Dn. *Barnstorffio* & Dn. *Gerdesio* jecerit, posterioremque in Academia Gryphicam fuerit secutus. Postea in Hafniensi Academia Dn. *Bartholinum* & *Harweckium*; in Regiomontana Dn. *Starckium*, *Hartmannum*, *Woseginium*, aliosque audivit. Inde petiit Rigam, ibique Physici & Practici ejus loci felicissimi Dn. *Martini* favorem expertus est. Porro per Poloniam ulterius transiit in Hungariam Superiorem, & aliquandiu Medici Eperienfis Dn. *Czincressi* consuetudine usus, inde Viennam pervenit, cumque simul Mathematico incumberet studio, Patris ibidem *Kaliencesski* è Soc. les. encheireses in Astronomia vidit. Tandem Sveciam ingressus est, cumque videret, quantos è Matthesi capere posset fructus, ibidem à Collegiis Geometrico ac Ingeniariorum (ut vocant) examinatus, in Svecicas Germaniae Provincias, ut eas Geographicè delinearet, Regio jussu remissus est, quam Spartam egregia diligentia & fidelitate per aliquot annos ornavit, nec oblitus fuit, Matthesi Practicae Medicinam jungere. Depositò autem hoc Architecturae Militaris officio, Berolinum profectus, ubi & subinde, Superiorum jussu, hanc vel illam Regionis partem Geographicè delineavit; illinc vero nunc Rostochium rediit, summos in Medicina honores impetrandi sine.

Die XIX. Augusti Examen subiit Dissertatio Juridica de *Jure Principis circa Adespota*, Prælide *Joh. Joach. Schæpfpero*. U. J. D. & PP. Com. Pal. Cæs. & Consist. Megapol. Assesi, & Respondente *Jeremia Steyr*, Lesnensi. (pl. 5.)

Constat illa *III. Capp.* In I. quod de *Jure Principis circa Adespota in genere agit*, n. 8. tradit adelpotorum descriptionem, quod sint res s. bona, quæ certum dominum, qui ea sibi propria vindicet, non habent. n. 10. thesin format, omnia sc. Adespota pertinere ad Principem, n. 12. Dominium Eminens describit. n. 17. quærît an revera detur, & n. 18. an ad res ecclesiasticas etiam possit extendi? n. 23. dicit, Principem damnum boni communis causa factum restituere teneri. n. 26, 27. Adespota Domino eminenti

indistincte subesse. n. 29. sq. Principes adespota privatis quandoque concedere. n. 32. quærit: An jus Romanum circa adespota, in Germania sit receptum? *Cap. II. de Jure Principis circa Adepota, quæ nunquam alicujus fuerunt*, agit, & sex illorum species recenset n. 3. lqq. 1) fera animalia. n. 32. lqq. 2) metalla. n. 43. lqq. 3) Sylvas. n. 50. lqq. 4) Alluvionem. n. 59. lqq. 5) Res mobiles inanimatas pretiosas inventas, & n. 63. lqq. 6) Loca inculta. *Cap. III. de Jure Principis circa Adepota, quæ alicujus olim fuerunt*, agente, tres eorum species affert. 1) n. 2. lqq. Hereditatem vacantem. 2) n. 26. lqq. Bona sponte derelicta, & 3) n. 42. lqq. Thesaurum.

GRYPHISWALDIÆ.

Die XXII. Julii sub Præsidio Brandani Henrici Gebbardi, D. & Prof. Publ. Disquisitionem de *Kuina Æthiopum & Ninevitarum*, Cap. 11. 12. 13. 14. 15, *Zephania* descripta, subjunctis Vindictis. Jerem. XXXI. 31. Hof. II. 11. Amos. II. 6. V. 2. Cap. XXIX. XXX. XXXI. XXXII, *Muniminis Fidei R. Isaac Ben Abraham* oppositis, eruditorum censuræ subjecit *Matthæus Wollischius*, Treptoa-Pomer. (pl. 2.)

Die XXX. Julii Præside D. Joh. Frid. Mayero Prof. Prim. & Pro-Cancell. Theses Theologicas de *usu Acidularum* defendit *Dan. Gottfriedus Rammettse*; Sedin. (1½. pl.)

Thes. 1. animadvertit in eos, qui Thermarum Acidularumque usum Christiano indignum censuerunt. Th. 2. 3. 4. 5. probatur, usum Balneorum, Thermarum & Potionum nemini vitio verti posse. Th. 5. Exceptiones *Bernhardi* diluit, usumque *Acidularum* in reliquis thesibus fusius commendat.

Sumptibus *Joh. Wolffg. Fischweileri*, Bibliopolæ, apud Gryphiswaldenses officinam librariam instruentis, prelo nuper exiit.

D. *Ægidi Strauchi*, Theologi olim Vittenbergensis atque Gedanensis, de Ecclesia Christi immortaliter meriti, *Theologia Moralis*, in Academia Regia Pomeranorum è MSSto edita, atque Disquisitioni publicæ exposita à D. Joh. Frid. Mayero, Consiliario Regio, Theologo Prof. Prim. Univers. Pro-Cancell. & Superint. Generali, qui *Bibliothecam Scriptorum Theologiae Moralis & Conscientiarum* adjecit. (1. Alph. 5½. plag. in 8vo.)

Die

Delectat vero Autor in hoc scripto tum brevitate tum perspicuitate. Breviter *n. quaestiones* juxta ductum Decalogi proposuit, easque perspicue admodum atque solide resolvit, ut non sine fructu legi possint atque adhiberi. Quapropter celeberrimi hujus operis *Editori* ingentes persolvendae sunt grates, quod e tenebris in lucem illud protrahere haud fuerit dedignatus. Nomina Respondentium hoc ordine leguntur. *M. Nic. Köppen*, SS. Theol. Baccal. & Fac. Philos. Adjunct. *M. Justus Wessel Rumpelus*, SS. Theol. Baccal. & ad D. Jacobi Ecclesiastes Sabbathicus, nunc quoque Facult. Theol. Adjunctus. *M. Caspar. Stoy*, Noriberg. *M. Andreas Ritter*, Lubec. *M. Joachimus Manzel*, Rostoch. *M. Laur. David Bollhagen*, Stargard. Pom. SS. Theol. Baccal. *M. Gottlieb Schelguigius*, Gedanens. *M. Frider. Gentzke*, Ufedom. Pom. *M. Fridericus Quade*, Zach. Pom. *Jacobus Flint*, Sund. Pom. *Matthias Menckhusen*, Gryph. Pom. *Albertus Henr. Sledanus* Sund. Pom. *Job. Ludov. Würffel*, Gryph. Pom. *Phil. Christianus Crazius*, Bollenhag. Pom. *Job. Godofr. Bleccius*, Stetin. Pom. *Petrus Tigerstädt* / Nob. Svec. *Fridericus Rühn* / Pasewald. Pom. *Matthaeus Wollitsch*, Trept. Pom. *Jo. Ericus Schultz*, Hohend. Pom. *Jo. Frid. Martini*, Wusterh. Pom. *Jo. Sam. Büttnerus* Stadâ Brem. Placet vero nobis Scriptores illos tum *Lutheranos* tum *Reformatos*, tum *Pontificios*, (hunc n. ordinem adhibitum fuisse legimus) commemorare, qui ad *Bibliothecam Scriptorum Theologiae Moralis & Conscientiarum* pertinent, laudantur ergo *Job. Guilielmus Baierus*, *Frid. Balduinus*, *Friedemannus Bechmannus*, *Felix Bidenbachius*, *Cass. Erasmus Brochmandus*, *Georgius Calixtus*, *Job. Conrad. Dannhauerus*, *Georgius Dedekennus*, *Job. Georgius Dorschaus*, *Ludovicus Dunte*, *Job. Cunradus Dürrius*, *Christianus Eichsfeld*, *Melchior Sylvester Eckardus*, *Cass. Finck*, *Job. Gerhardus. Zacharias Grapius*, *Job. Hulsemannus*, *Andreas Keslerus*, *Georgius König*, *Job. Hen. Majus*, *Gebhardus Theodorus Meier*, *Philippus Melancthon*, *Arnoldus Mengerling*, *Job. Nicolaus Mästerus*, *Job. Olearius*, *Job. Adamus Osiander*, *Joach. Pollio*, *Andreas Prücknerus*, *Henricus Rixnerus*, *Sam. Schelguigius*, *Job. Schmidius*, *Justus Christophorus Schomerus*, *Philippus Jacobus Spenerus*, *Job. Stenberus*, *Jacobus Scolterfob.* *Theologi Wittebergenses*, *Henricus Walms*. Quibus adjungi potest *Job. Graßius Theologus Tubingensis*, qui *Theologiam Positivo-Polemicam Francof.*

1684. edidit, in qua Varenios *Casus Conscientiae* enotavit. Num *Tob. Wegneri Homilia casuales* huic Catalogo inferi possint, ab aliis edoceri cupimus. Nunc sequuntur *reformati* scriptores, puto Angli in genere, & in specie. *Job. Henricus Alstedius*. *Guilielmus Ame-sius*. *Lambertus Daneus*. *Josephus Hall*. *Heinrichus Hammondus*. *Job. Hoornbeeck*. *Job. Maccovius*. *Petrus van Mastricht*, *Guilielmus Perkinsius*. *Andreas Rivetus*. *Robertus Sanderson*, *Gisbertus Loetius*. Eis tamen *J. Taylors D. dubitantium*. ex Anglico in Germanicum Sermonem translatus & *Bremæ 1705.* excusus addi meretur. Quos denique excipiunt Pontificii nimirum *Alexander 7. M. Pontif. Romanus*. *Johannes de Alloza*, *Johannes Anastasius de Arana*, *Franciscus de Arauxo*, *Antonius Arnoldus*, *Job. Azor*, *Martinus ab Azpilcueta*, *Nicolaus Baldellus*, *Franciscus Bardus*, *Eligius Bassæus*, *Stephanus Baunii*, *Ludovicus do Beja*, *Andreas Blancus*, *Hieronymus Blancus*. *Martinus Bonacina*, *Homobonus de bonis*, *Martinus Breßerus*, *Adamus Burghaber*, *Hermannus Busenbaum*, *Jacobus de Grassis à Capua*, *Joannes Caramuel Lobkoviz*, *Ferdinandus de Castro-Palao*, *Ludovicus Cerqueira*, *Thomas de Chaves*, *Ludovicus de Conceptione*, *Antonius Cordubensis*, *Franciscus de Corduba*, *Antonius Diana*, *Johannes de Dicastillo*, *Stephanus Dechamps*, *Antonius de Escobar & Mendoza*, *Honoratus Faber*, *Stephanus Fagundez*, *Antonius Fernandez*, *Johannes Ferrier*, *Vincentius Filliucius*, *Georgius Gobat*, *Jacobus Gordonus*, *Ludovicus Granatensis*, *Richardus Hall*, *Henricus Henriquez*, *Innocentius XI.* *Christophorus de S. Josepho*, *Petrus à S. Joseph*, *Paulus Laymannus*, *Petrus de Ledesma*, *Leonardus Lesius* *Jacobus Lobetius*, *Ludovicus Lopez*, *Franciscus de Lugo*, *Johannes de Lugo*, *Johannes Elias Madao*, *Johannes Maldonatus*, *Petrus Marchant*, *Johannes Martinez*, *Andreas Mendo*, *Ludovicus de Mendoza*, *Julius Merlorius*, *Ludovicus Molina*, *Johannes Monaldus*, *Ludovicus Montal-tius*, *Antonius Fernandez de Moure*, *Didacus Pantoja*, *Benedictus Pere-ris*, vulgò *Percira*, *Benedictus Pereyra*, *Mauritius Philippii*, *Pellegrinus Polleta*, *Antonius de Quintanaduennas*, *Alphonsus Ramon*, *Theophilus Raynaudus*, *Valerius Reginaldus*, *Josephus Rocasull*, *Jos*, *Ressel*, *Emmanuel de Saa*, *Thomas Sanchez*, *Leander de Sanctissimo Sacramen-to*, *Maximilianus Sandæus*, *Gregorius Sayrus*, *Franciscus de Sesse*, *Do-minicus de Soto*, *Franciscus Suarez*, *Johannes Franciscus Suarez*, *Thomas Tamburinus*, *Vincentius Tancredus*, *Johannes Tellerus*, *Franciscus Toletus*,

Toletus, sive de Toledo, Baptista Trovamala, Johannes Agidius Trullench, Luisius Turrianus sive Torres, Martinus Alphonsus Vibaldu, Franciscus de Pistoria. Hisce superaddimus Natalis Alexandri Theologiam Dogmaticam & Moralem, secundum ordinem Catechismi Concilii Tridentini, in quinque libros distributam, quæ duobus Tomis absolvitur, & Coloniae 1698. recusa est in folio.

STARGARDIÆ Pomeranorum.

Typis Joh. Nicolai Ernesti exscripta est: *Trutina*, ad quam dogmata quædam Medicinæ per rationes philosophico-medicas theoretico-practicas observationes & experimenta ad ostendendam certitudinem scientiæ & Artis medicæ juxta artis principia examinantur à *Joachimo Fridérico Hamelio*, Med. Licent. & Circuli Dramburg. Medico ordinario. (6½. pl. in 4.)

Dedicatoria epistola directæ est ad Dn. Andreæm Pietrowitz Immailoff, Czareæ Ruthenorum Majestatis penes Ser. Regem Prussiæ Legatum Extraordinarium Proœmium agit de Scepticismo s. Veritate Scientiarum dubia. §. 1. Certitudinem medicam definit. §. 2. Communiter sic dicta quatuor elementa examinat, illaque ut corpora minimè simplicia rejicit. E contra §. 3. materiam primi, secundi & tertii elementi ut vera rerum principia extollit, & earum proprietates, §. 4. existentiam, §. 5. indolem, naturam ac effectus demonstrat. A principiis pergit ad principia, & §. 6. de Aqua, §. 7. Aëre, §. 8. Terra, & §. 10. Igne varia recenset dogmata, illorumque certitudinem rationibus atque experimentis confirmat. §. 10. quæ de Circulatione Sanguinis; §. 11. de Corde quod scil. Sanguificationis existat officina; §. 12. de Salium usu ac abusu in Medicina; §. 14. de Mercurialibus medicamentis; §. 15. de certitudine Medicinæ ex demonstrationibus Mathematicis expectanda; §. 16. de Medicamentis quibusdam specificis certa pronuntiari queant, enarrat. Deinde causas, quæ Medicinam in insignem incertitudinis suspensionem dent præcipitem §. 17. & 18. perpendit. §. 19. Observationum utilitatem, & §. 20. Pharmacopœiæ, Chimiæ atque Chirurgiæ necessitatem declarat; & tandem objectionibus istis, quod sc. Medicina, §. 21. ob dissensum Medicorum circa mor-

borum causas, & §. 22. varias, quibus scatet, conjecturas, incerta dici mereatur, respondet.

Impensis fratrum Ernestinorum ibidem impressum fuit *Novum Testamentum* Idiomate Germanico, cujus titulus sic apparet:

Das Neue Testament unsers Herrn Jesu Christi / verteutschet durch D. Martin Luthern / mit ausführlichen Summarien / so wol der Capitel als der Seiten und Columnen / samt Abtheilungen der Capitel / wie auch vielen nützlichen / zur Erläuterung des Texts / und Handleitung zu heilsahmen Gebrauch / als Lehre / Trost / und Ermahnung dienenden Parallelen ; Wobey nebst der geistreichen Vorrede Lutheri über die Epistel St. Pauli an die Römer / und ordentlicher Verzeichnung der Sonn- und Fest-Tags-Episteln und Evangelien / wie dieselbe so wol aller Orten / als sonderlich in Pommern gebräuchlich / (welchen letzteren die Parallel-Sprüche für die Schuel-Jugend beygesetzt /) auch kurzen Anweisung / wie der Psalter auff jede Sonntage nützlich zu gebrauchen / noch hinzu gesüget sind : I. Der Psalter Davids. II. Die so genannte Epistels-Terte / so nicht im Neuen Testamente zu finden. III. D. Berhards Trost-Sprüche und Gründe / in allerley Nöhten zu gebrauchen. IV. Ein Gesang-Buch der bräuchlichsten alten und neuen Lieder. V. Ein geistreiches Gebet-Buch auff allerley Fälle gerichtet / in welchem nebst kurzer Erklärung des Heil. Vater Unsers / auch einige Gebete für Reisende und Seefahrende befindlich. VI. Die Historie vom Einzuge Christi in Jerusalem / am Palm-Sonntage. VII. Die Passions-Historie. VIII. Die Historie von der Auferstehung und Himmelfahrt Christi / aus den vier Evangelisten. IX. Das Symbolum Athanasii. X. Die Historie von der ersten und letzten Zerstörung der Stadt Jerusalem. XI. Der Catechismus Lutheri / nebst der kurzen Summa des Gesetzes und Evangelii / wie auch des ganzen Catechismi / nach der Pommerschen Kirchen-Ordnung. XII. Die Kirchen-Gebete / so im Pommern so wol des Sonntages nach der Predigt / als auch in denen wochentlichen Fest-Grunden gebräuchlich ; Wobey noch schließlich eine kurze Anweisung / wie die Abfürzung der Wörter über denen Spalt-Seiten müsse gelesen und verstanden werden / hinzu gethan. Mit Königl. Preussi.

Preussischen und Churfürstl. Brandenburgischen allergnädigsten
Privilegio. Dritte Ausfertigung. Stargard in Pommern / Ver-
legt durch Joh. Nicolaus und Gottfried / die Ernsen / Gebrüde-
re. 1705.

GEDANI.

Joh. Christoph. Gottvaldi, Med. Doct. & Pr. Ged.
Cogitata

*de Cruce in Frusto Ligni Fagiri mirabiliter
expressa.*

Multos ac varios Naturæ Operantis effectus quotidie depre-
hendimus, quorum aliqui communem Naturæ sequuntur ordi-
nem, alii ab ordinaria recedunt viâ: quæ diversitas quidem non
solum in Regno Animalî, sed & minerali & vegetabili continuò
conspicitur; illic tamen insolitos ejusmodi effectus præter com-
munem naturæ cursum accidisse, eosdemque monstruosos ac de-
formes dicere solemus, quemadmodum, si in corporibus inani-
matis ob turbatum germinationis aut vegetationis motum tales
effectus deprehendimus, eos irregulares, ac lusus sive ludibria
naturæ appellamus. Atque ad hujusmodi luforia Naturæ opera
mirabilis quædam Crucis figura (Pictores crucem S. Antonii di-
stinctim nominare solet,) in medio Fagi Trunco expressa perti-
net, de qua plenam hic relationem cum benevolo Lectore com-
municamus.

Anno 1700. Mense ni fallor Januario Miles quidam præsi-
diarius fortalitii Gedanensis quod ad Vistulæ Ostium situm est,
è ligni portione quæ præsidio à Magistratu annuatim impertitur,
frustum fagineæ Arboris ad usum fortè culinarem destinandum,
securi findere conatur, quod ad primum ictum vehementiorem
in duas statim æquales partes dissilire videt; postquam autem
ita lignum disruptum erat in utraque superficie interna Crux
modo nominata oculis ejus se objicit, quo aspectu insolito per-
territus miles ac in admirationem raptus, illico Chiliarcham su-
um adiit, lignumque secum ferens, quomodo res gesta esset,

eidem enarravit. Hic verò mox sibi illud adsumsit, & ad mortem usque servavit, quæ cum post menses aliquot contigisset, Amplissimus Urbis Senatus illud in Civitatem apportari, utque in Bibliothecâ publicâ cum aliis cimeliis asservaretur, voluit. Quod ipsam Crucis hujus figuram attinet, quæ in utraque ligni disrupti parte cernitur, longa pedem unum cum pollicibus; in una quidem parte crux elevata est, in altera verò profundè defixa ad modum archetypi cujusdam s. primæ formæ, secundum quam simulacra expediri solent; color utrinque fuscus s. subniger apparet, illic tamen maculis quibusdam flavis interstinctus, hæc v. nigrior est & quasi ferro candenti exustus.

Quod si jam conjecturas quasdam de hoc naturæ miraculo dare debemus, verisimile nobis videtur, primum hujus figuræ fundamentum ab otiosa quadam manu jactum esse, dum cultro vel cuneo medium arboris adhuc teneris truncum diffidit, ac postea instrumento alio acuto, aut quod malim dicere, ferro candenti similis figuræ stigma eidem impressit, ex quo demum post multos annos, ubi Arbor iterum coaluit, & in molem excrevit, præsens prodigium ortum fuit. Paria Exempla videri possunt in Miscell. N. C. Dec. 1. An. 6. & 7. Obs. 4. Dec. 2. An. 7. Obs. 239. & ap. Jo. Olorinum Cent. Arb. mir. &c. ubi variæ istiusmodi figuræ in ligno varii generis, præsertim a. fagino, expressæ repræsentantur. Nec tamen illud quoque abnuerim, solius naturæ operatione, sine ullo hominis Artificio tale quid fieri potuisse, ut in aliis rebus multis tam vegetabilibus quam mineralibus, quæ in Musæis curiosorum hominum asservantur, mirabiles hujusmodi naturæ effusiones abundè deprehendimus. Sic inter cimelia mea diligenter asservo Radicem Arboris orientalis, quâ Leonis figura naturaliter sculpta, nec non aliam radicem, quâ avis figura repræsentatur: Ut taceam imagines illas quæ in lapidibus substantiæ cæteroquin durissimæ adeo accuratè depictæ a. alio modo effigiatae existant, ut Artificis opus nisi superent, ad minimum æquare possint; Tale naturæ ludibrium ipse quoque in achate nigro observavi, quo bustum sive imago thoracida germ. Brustbild / cernitur, nec non in duobus lapidibus Gottlandicis, in quorum uno Papilio, in altero infans fasciis involu-

volutus exprimitur, quos lapides itidem inter res meas pretiosas servo, de quibus aliisque rebus naturalibus, alibi opportunior dicendi occasio erit. Atque ex hoc quidem fundamento de hac nostra cruce quoque asserere liceret, eam naturaliter factam esse. Existimo autem tales figurationes s. in mediâ arbore s. in superficie accidant, ex morbo quodam generari, cui arbores quoque obnoxias esse novimus. Huc faciunt σφακελισμός, s. sphacelus, scabies, roratio s. defluxio a. Catharrus, aliaque Naturæ vitia, de quibus Theophrastus Hist. Plant. IV. 16. Plinius H. N. XVII. 24. aliique consuli possunt. Causa talium Morborum à fermento peregrino, quod naturali succo obsistit, derivanda est; cum enim succi ab ordinario motu impediuntur, angulos proximos à lineâ rectâ secedentes occupant, ibidemque ob varios fibrarum Vasorumque tum horizontalium tum longitudinalium nexus, quos Ant. de Leeuwenhoeck Anat. Rer. Microscopio detect. curiosè detexit, majorem minoremve resistantiam inveniunt; atque inde stagnantes succi Tubercula varia & excrementas formantes, diversas quoque configurationes efficere possunt. Atque hæ sunt leves cogitationes nostræ de tam mirando naturæ opere, quod forte ulteriori disquisitione dignum foret; sed hæc in præsentiarum sufficiant.

Ejusdem, de Paralyti è Febre acuta Scorbuticâ,

Scholion.

Vir robustus, & ut cum Vulgo loquar, ferreæ qf. naturæ, annum jam quinquagesimum quintum absolverat, potui quotidie impensius indulgens, die XI. Maji, currentis Anni 1704., intensiori frigore, artuumque tremore correptus per aliquot horas fortiter agitur: Advocatus ego Tertianam ordinariam, quæ tum temporis frequens inter homines erat, esse judicabam & optabam; conducibile enim fore credebam corpori quod cruditatibus multis à longo jam tempore per inordinatum Vitæ genus collectis, abundabat, si febre tertiana continuante humores corrupti & peccantes corrigerentur & à dyscrasia revocarentur; sed in eo me fefellit opinio, quod, cum tertio hinc die, qui 13us

erat ejusdem Mensis recurrentem Paroxysmum expectarem, illius loco intra femoris Musculos sub Recto & Vasto externo dolor pungens Patientem invaderet, quare ipsum de Podagra modo futura tanquam re melioris notæ gratulabar, & utinam subsequuta fuisset, nam certò certius eram persuasus latere adhuc anguem sub herba majus minitaturam periculum, unde minus securum esse ægrum suadebam, qui suis viribus nimium quantum fidens, brevi de hoste suo triumphaturum se dicebat, sed Eventus in contrariam rapitur partem, ut mox audiemus: postero die dolor quidem minus urgebat, malo omine, & 17mo Mensis planè cessabat, pessimo indicio, levia interim deliria subsenssi, quare ad cœlestem, Animæ videlicet curam properandum consultò duxi, quæ 18vo quoque inter lachrymas post seriam Pœnitentiam Peccatori concedebatur; hoc factò Morbi vehementiam infringere multis medicamentis appropriatis tentavi, sed frustra; augebantur indies Deliria cum subitanea Virium prostratione, quies nulla aderat, ita quidem, ut mœstissima Conjux cum adstantibus amicis supremum jam agere Martum crederet: continuabant quoque deterrima hæc symptomata, à 17mo quo primùm deliria inceperunt, ad 25. usque, qui nonus erat morbi dies criticus, ubi hæc remittebant, quies redibat, appetitus invalescebat, denique omnia in eum esse mutatum statum videbantur, ut omninò solutum morbum quilibet judicasset; ast membra à graviore Morbi labore confracta quasi existerant, & quod magis, totum dextrum latus Paralysis occubabat, post nimiam Ebullitionem sanguinis à subidentia facum sine dubio causata; proinde non ausi fuimus fortioribus medicamentis, quibus tamen indigebat, dormiens hocce malum movere, ne materia recrudescens majorem tum humorum tum Spirituum jacturam faceret; tempus dandum esse censui quo vires sensim recuperentur, ut sic natura opitulante, novum tentare assultum possemus: data interim fuerunt, corroborantia, corrigentia, resolventia, humectantia aliaque pro scopo nostro necessaria, nec defuit Effectus bonus, inconstans tamen & per vices tantum secundus; unde cum deposita materia moveri cepit, subsequutum est Astma, Tussis c. frequentibus dejectionibus,

bus, febris lenta cum fastidio tam Alimentoꝝ quàm Medicamentorum & tandem Mors, postquam novem hebdomadas rotundè decubuerat. Hoc casu edocemur quam verissimum sit divi Cui, Aph. S. 2. 19. Morborum acutorum non in totum certæ sunt prænuntiationes, neque salutis, neque mortis.

REGIOMONTI.

Die III. Julii, M. Michaël Schreiber, Eloqu. & Histor. PP. Ord. Progr. in exequiis Matthæi Kleinii, Senatoris Cneiphsiani, nec non Iudicii Aulici Advocati Ordinar. scripsit, cujus titulus hic est: Der Groß zu haltende Klein. (plag. 2.)

Die IX. Julii, Ventilata est Dissertatio Theologica de æterna Protoplastorum post lapsum salute, Præside Paulo Pomian Pesarovich, SS. Theol. D. & Prof. Extraord. h. t. Decano. & Johanne Victorino Gregorovich, Schiffenburg. Pruss. Schol. Gerd. Con. Rectore, Respondente & Autore. (plag. 3.)

In qua §. 2. & 3. enodata vocum æterni atque salutis æquivocatione, §. 4. Tatianus, salutem Adami in dubium vocans, tanquam adversarius sistitur. Hinc §. 5. 6. 7. & 8. media adducuntur & explicantur ad salutem æternam consequendam necessaria; quibus quod etiam Protoplastæ usi sint à §. 9. usque 12. fusè probatur, quapropter de salute eorundem æterna haud dubitandum esse, contra Tatianum §. 13. inferitur, cujus dubia una cum aliis dicto & seq. 14. §. breviter tandem solvuntur.

Eod. die in funere Joh. Jacobi Melbornii, Phil. & Jur. Cult. 18. ætatis anno denati, Programma edidit modo nominatus M. Schreiber, cujus hoc est lemma: Unterscheid der Gedanken Gottes und der Menschen. (2. plag.)

Die XI. Julii, Idem M. Schreiber Diem S. R. Maj. in Prussia Domini FRIDERICI, Genialem Panegyrico celebravit, cujus hoc fuit thema: Publicum in publico luctu solatium Rex est FRIDERICUS. Præmiserat more solito Programma invitatorium ad hunc actum occasione ex Clemente Alexandr. L. 6. Stromat. decerpta, de tribus in Persia montibus memoratu dignis, quorum primus, vocem clamantium, sed confusam: secundus, majorem strepitum

tum hominum velut belligerantium : tertius , plausus ac jubila auribus ingerat. In applicatione primo monti nuncius de insperato Beatissimæ Reginæ *Sophiæ Carolæ* : secundo , sepultura ejusdem : tertio Regis Natalis comparatur.

Die XV. Ejusd. M. Fridericus Stadlender / Reg. Pr. S. M. C. de iis, ex quibus Virtutum Actiones sunt aestimanda, disputavit, Resp. *Christoph. Henrico Wegnero*, Reg. Pruss. S. Theol. & Philos. Stud. (3. plag.)

Die XXI. Ejusd. in funere Jacobi Glennii, Pastoris Pictupöhnen-sis in Districtu Tilsensi Senioris, *M. Mich. Schreiber* evulgavit Programma Germanicum hujus tenoris : Krone des Alters / welche der Seelige mit großem Ruhm auff der Welt getragen / hernach durch einen seligen Tod mit der Krone der glormwürdigen Ewigkeit verwechselt hat. (1. pl.)

Habuit verò in exequiis hisce, & quidem in templo Pictupöhnenli Parentationem, in qua proposuit, qualiter numerus octonarius B. Viro fatalis fuerit. (1) Natus est A. 1638. (2) Academ. Regiom. ingressus est 1658. (3) Pastor loci hujus factus cum 28vum ætatis annum confecisset. (4) in ministerio vixit 28. annos. (5) Inter 8. Ecclesias Lithuanicas, quæ in Districtu sunt Tilsensi, Senior fuit. (6) Ex prima conjuge 8. suscepit liberos. (7) Cum secunda 8. annos placidè vixit. (8) Nepotes 8. superstites reliquit. (9) Septimus cum esset Ecclesiæ suæ Pastor, octavum vivendo attigit, scil. Martinum Schimmelpfennig, qui aliquot annos ejus Adjunctus fuit, cum spe successionis. 10) A. 1678. per Svecicam in Terras Borussiae irruptionem omnibus bonis spoliatus est. (11) 8. Dies ante obitum sacris se refecit epulis. (12) obiit Ao. ætatis 68. (13) Tumulo illatus Hora 8. vespertina. Cui DEus 8. Beatitudines concedere velit.

Die XXX. Ejusd. Georgius Kast / Med. D. PP. Resp. *Jacobo Sinschenau* / Dissertationem Medicam habuit pro Loco ordinario quarto Professionis Medicæ de *Salivatione Mercuriali* (4. plag. in 4to.)

Die XXXI. Ejusd. in funere Joh. Christoph. Krespi, LL. Stud. instituit aliquoties adductus *M. Schreiber* *Christliche Heu-Verachtung* / s. Comparisonem Beati cum sæno. (2. pl.)

Eodem Mense Philippus Ruhig / Insterb. Pruss. & S. Minist. Candi-

Candidatus, publicæ luci commisit *Diatriben ex vetustissimis monumentis tum sacris præsertim, tum profanis Idolum omnium primum sententem*, cujus contenta hæc sunt. §. 1. Status quæstionis constituitur. §. 2. & 3. utrum ante diluvium idola fuerint, disquiritur? §. 4. ex Historia Romana atque Græca de proposita principali quæstione judicari non posse asseritur. §. 5. 6. & 7. Belus Babylonius s. Baal antiquissimum idolorum symbolicorum statuitur. §. 8. origo judicanda proponitur. §. 9. Dubia quædam circa sententiam conceptam solvuntur. §. 10. Ratio nominis Beli investigatur. §. 11. Materia atque forma externa describitur. §. 12. Ratio cultus hujus exponitur. §. 13. ubi terrarum in Asia, Africa & Europa ista viguerit Idololatria indagatur. §. 14. Progressus secundum secula subjicitur. (pl. 6.)

Obitum Augustissimæ Reginæ Prussiæ SOPHIÆ CHARLOTTÆ Carminibus suis in Academia Regiomontana ornavit sequentes.

Joh. Amel, U. J. D. & PP.

Anonymus quidam.

D. Johann. Berent, Jud. Aul. Consil.

M. David Blasius, Mathem. Prof. & Inspect.

Joh. Christoph. Boltz, U. J. D. Prof. Ord. Secundus.

M. Arnold. Brüning, Mindensis, Eccles. Pobetenf. in districtu Grünhoffiensis Prussiæ Presbyter tricenarius.

Theophilus Büchner, Jud. Aul. Asses. extraord. & Consil. Sam. Advoc. Ord.

Carolus Henr. Charisius, Consil. Aul. Consil. Samland. Asses. & Prof. Jur. Pr. Extraord.

Friedericus von Derschau, Consil. Appell. Jud. & Aul.

D. Fridericus Deutsch, Prof. Prim. Aul. Reg. Prut. à Conc. Primar. & Sambuc. Consil. Asses.

Georgius Emmerich, Med. D. PP. & S. L.

Joh. Erhardus Etmüller, Commis. Secretarius.

M. Hieron. Georgi, PP.

Joh. Georg. Goltz, Med. D. & PP.

Christoph. Conr. Görizius, S. Theolog. D. & PP.

Philippus Jac. Hartmann, D. PP. f. f.

Joh. Henricus Hoyer, U. J. L. & PP.

Jac. Klein, suprem. App. Consil.

Michael Kongoehl, P. L. Cæs. Senator.

- Melchior Lübeck*, Secretarius,
Theodorus Pauli, U. J. D. Prof.
 Prim. supr. Appell. Jud. &
 Aul. Consil.
D. Paul. Pomian Pesarovius, Theo-
 log. Prof. Extraord. Ecclef.
 Cathedr. Pastor & Con-
 sist. Samb. Assesl.
M. Paulus Rabe, Log. & Philos.
 Prim. PP. Ord.
Georgius Rast, Med. D. & Prof.
 Ord. quartus.
Carolus Jacobus Röser, D. & PP.
Bernhardus von Sanden, S. Th.
 D. Past. Læbn. & Con-
 sist. Samb. Assesl.
Gothfredus Sand, Ph. & Med. D.
 PP. Ord.
Henr. Schönfeld, U. J. D. PP. &
 Senat. Palæop.
M. Mich. Schreiber, Eloqu. &
 Hist. Prof. Ord. Bibliothec.
 Wallenrod.
Joh. Georg. Schwarz, von Eissel-
 witten.
Petrus Schwemmer, U. J. L.
 & PP.
M. Joh. Ern. Segers, Græc. Lit.
 PP. Ord.
Joh. Frid. Starcke, Med. D. & PP.
Joh. Henr. Starcke, Phil. ac Med.
 PP. Ord. Prim. S. R. M. in
 Pruss. Consil. Aulicus &
 Archiater.
David Stawinski, U. J. D. & PP.
Conrad Stein, J. U. D. & PP.
Joh. Stein, U. J. D. Prof. Ord.
 tertius.
M. Georg. Thegen, Phil. Pract.
 & PP. Ord. FCt. Phil. Se-
 nior.
B. Tilesius, J. U. L. & PP.
Christ. Walther, S. Th. & Prof.
 Ord. Pastorque Sackheim.
M. Laur. Weger, Prof. Ord.
D. Gottfr. Wegner, S. Th. PP.
 & Conc. Aul. Secund.
Georg. Wofegin, Med. D.
Simon Zowicki, U. J. D. & PP.

E sexu foemineo,

Elisabetha Dorothea Beyersdorffia,
 nata *Weiffia*.

Lipsiæ impressum fuit *Regiomontum vivens* hoc titulo:

Das jetzt lebende Königsberg in dem Königreich Preussen / darinn
 nen der Königliche Regierunge, Universität und Kirchen - Staat /
 benebst den Stadt-Magistrat, wie auch alle in 1704. Jahr daselbst
 edirte Disputationes und Tractate, nebst einen vollkommenen Re-
 gister aller Gebornen / Vertraueten und Gestorbenen vorgestellt
 werden. Leipzig. Verlegt Joh. Heinrichens Wirtbe, 1705. in 12mo.
 (plag. 3.)

THO-

THORUNII.

Die XXV. Sept. Anni superioris M. Georgio Wendio Præsidente, Respondens Antonius Giering / Thorun. cum Opponentibus Petr. Dzicovio & Georgio Senrichsdorffs / Thorunen. Naturæ Piëtriciæ Specimen Thoruniense, h. e. Figuratos quosdam Lapillos prope Thorunium in Vistula præterlabentis Littoribus collectos, considerandos exhibuit. (pl. $\frac{1}{2}$.)

Duo verò Schemata figuratorum lapillorum facit, *primum*, qui *naturalium* rerum figuras exhibent 1) in Cœlo Solis & Astro- rum, 2) in terra α) Arbuscularum β) fructuum γ) coralliorum, δ) cochlearum, ϵ) conchularum & conchyliorum, ζ) Oculo- rum, η) Scarabæi, θ) Ossium fractorum, & ι) Ætites, qui in nido aquilæ deprehensus est. *Secundum*, qui ab arte factarum rerum typos referunt, & vel punctorum, l. crucis, l. rotularum, l. quinquangulorum, l. retium, vel lumbi denticulati, l. literarum, l. sagittæ, l. cumalatis aliis figuris superbiunt.

Die V. Nov. Ejusd. anni Eodem Præsidente à Respondente Johanne Majore, Illaviensi, Ungaro, & Opponentibus Joh. Bräunigio, Smigla-Pol. & Joh. Georg. Zäbnero, Thorun. proposita fuit Passio Christi, mirandis quibusdam figuris in Regno Mineralium repræsentata. pl. 1.)

Abolvitur autem 9. *Aphorismis*. §. 1. præter alias in mineralibus figuras etiam deprehendi *Passionem dominicam*, hinc §. 2. Crucis figuram in silicibus & marmoribus §. 3. calicem Eucharisticum, desuper hostia S. nobilitatum, insuper & S. Crucis cuspidibus utrinque custoditum in marmore Turcico; §. 4. Inscriptionem, quam cruci Pilatus affigi curavit, secundum literas initiales J. N. R. J. in Saxo, qui in Latio invenitur; §. 5. Agnos cum Crucibus in eorundem capitibus in gemma; item Agnum Sapphyreum, superne Crucis signo donatum, in Crystallo; §. 6. Agnum serpenti, à quo faucibus diductis infestatur, Crucis signum opponentem in Crystallo; §. 7. Servatorem, in Crucis ligno expansis brachiis pendentem, in marmore, gemma & aliis mineris exhibet. §. 8. disquirat, qua ratione contingat, ut Lapides isti Gamahetici variis ejusmodi impregnentur Imaginibus,

bus, & §. 9. percontatur num mineræ istæ, quæ figuratæ, virtutem aliquam occultam in se contineant.

Die VII. Julii M. Georgius Wendius, Rector Gymnasii Thorunensis, inter vivos esse desiit, cujus vitæ rationes, ab ipso ante ejus analysin ad nos transmissas, brevi conspectu sistimus. Natus est Wratislaviæ A. 1635. d. 18. April. Patre *Adamo Wendio*, Cive & Negotiatore ibid. A. 1658. Mense Januario constitutus est illustr. Scholæ Olsnensis in Silesia Con-Rector. A. 1661. Mense Nov. vocatus est Professor Mathematicum in Gymnasio Patrio Elisabethano. A. 1669. Mense Nov. suscepit in altero (Magdalena) Gymnasio Professionem Philos. Pract. Hist. & Eloqu. in qua sparta per ipsos 13. annos multa Dramata publicè exhibuit. A. 1670. d. 4. Oct. in Palmiferum Ordinem à Serenissimo Saxonix Duce, *Augusto*, est receptus, & *Plantantis* nomine condecoratus. A. 1682. Mense Octobri concessit Olsnam ubi ipsi à Serenissimo Principe, Sylvio Friderico, Illustris Collegii Equestris Professio & directio, insimul verò etiam Scholæ oppidanæ Inspectio, commissa fuit. A. 1688. Mense Aprili perrexit Laubam in Lusatiam, ad Rectoratum & Inspectionem ibidem in Lyceo suscipiendum. A. 1695. Mense Majo vocatus est Thorunium, ad habenas Gymnasii Academici, Rectoris ac Professoris nomine, dirigendas; qua in Provincia, præter alia specimina, etiam Disputationes non paucas in lucem edidit. Ejus verò Scripta potissima hæc sunt:

1. Centuria Epigrammatum. Jenæ. 4to. 3½. plag.
2. Disp. Theolog. de Exorcismo, quatenus in Baptismo locum habet. Jenæ. 4to. 4. plag.
3. Epitome Theologiæ Paracletiæ in Tentationibus Spiritualibus. Olsnæ. 8vo. 1½. plag.
4. Der Juden Lied vom Pseudo-Messia, Schabbasi Zebhi, mit Annotatiunculis. Bresl. 8vo. 3. Bögen.
5. Exercitat. Historico-Politica, disquirens, An Cæsares aliqui Romani, per discordiam forte in S. R. Imper. electi, Francofurti olim se sistere, armisque adeo Anti-Cæsarem repellere soliti fuerint, nec ne? Thorun. 4to. 2. plag.

6. Oratio Parentalis, quâ trium admirandorum recensione iusta perfoluta sunt B. D. Joh. Ern. Gerhardo. Budissæ & Laubæ. 4to. 6. plag.
 7. Das beehrte Fürsten-Glück / das ist / kurzer Entwurff der eh- mahls gehaltenen Fürstl. Geburts-Dramatum und Freu- den-Reden. Delf. 4to. 12. Bögen.
 8. Christ. Fürstl. Delfnischer Gordianus und Palladium, oder 2. Freuden-Reden/ in derer einen der Erkz-Herzog/ Sylv. Grie- derich / mit Gordiano, die Erkz-Herzogin / Eleonora Char- lotta, mit dem Palladio verglichen werden. Lauban. 4to. 8. Bögen.
 9. Intimationes Actuum & Dramatum curiosorum. Laub. 4to. 1. Alphabet.
 10. Friedliebende Beantwortung etlicher jandtsüchtigen Zündtun- gen / womit Hr. Joh. Muscovius, Palt. Prim. in Lauban/ auff dem Rathhause und in der Schule neue Unruhe ma- chen wollen. Laub. 8vo. 4. Bögen.
 11. Genealogia Debschiziana. Lauban, in fol. 1. Alphabet.
 12. 8. Disputat. de Republica Ebræorum. 4to. Thorun. 5. Bögen.
 13. De Pannifice Goldbergenli, Laubæ in Somnis concio- nante. Dantisci. 4to. 1½. plag.
- Vidit Thorunium præter Wendium adhuc alia tristissima Virorum præclarissimorum funera, obiit nimirum.
- Die XIX. Sept. A. 1704. Johannes Lütken / Republicæ Tho- runiensis Præconsul & Præses. Et .*
- Die XXX. Ejusd. Benedictus Lindershausen / Judicii Palæopo- litani, quod Thorunii est, Assessor & Vice-Magister.*
- Die XV. Januarii 1705. Benjamin Herdens / Philos. & Med. Doctor, ut & Practicus in Thorunienli Civitate, tumulati fue- runt.*

HOLMIÆ.

Exiit nuper Libellus, cujus titulus ita legitur:

Hodegus Grammaticus Theoretico-Practicus, das ist / ein kurzer und compendieuser Weg-Weiser / in einer ganz neuen Metho- de, welcher einen Knaben durch leichter und vortheilhafter Vor- stellung

stellung des Generis Nominum durch eine wohl eingerichtete Declinationem Etymologicam, Praxin Infinitivorum, Praxin Syntacticam, Vocabularium Etymologicum und Vocabularium Technicum Grammatices &c. zur lateinischen Sprache / ohne daß er viele Regeln auswendig lerne mit geringer Mühe und grossen Nutzen führet. Elucubriret von J. J. Fichtelio. Bey Michael Laurelius. 1705. (I. Alphab. in 8vo.)

Nuper Hamburgo misit Epistolam *Richardus von der Gardt* / Osnabrugo-Westphalus, ad *Johannem Peringschiöldium*, Collegii Regii Antiquitatum Secretarium & Antiquarium, ac Polyhistorum Suecicum, Holmiæ magna cum laude florentem, in qua exhibuit *Johannis* Episcopi Aboensis *Literas* verbum *Maskoth* explicantes, ut & *Bergeri* Suecorum Regis Mandatum ad *Nicolaum Anderson*, Præfectum Finlandiæ, de Sylvarum & prædiorum cultura in Tavvastia non impedienda. Hæc ergo κερήλια, Eruditis non ingrata, cum Notis, à diligentissimo *Hardtio* adjectis, Novis nostris inferenda esse duximus.

Universis præsentis literas inspecturis (α) Johannes divina miseracione Episcopus Aboensis salutem in Domino sempiternam. Notum facimus per præsentis quod nos sub anno Dni M CCC LXX tertio circa purificationem Mariæ per terram Nylandiæ in visitationis officio transeuntes intelleximus, magnam fore difformitatem in diversis parochiis super & præ (β *Maskoth* minoribus decimis ac aliis exhibitionibus ecclesiasticis exhibendis quæ in diversis parochiis terræ Nylandensis inæqualiter & difformiter hactenus solvebantur. Unde non modicus error clamor & contentio inter clerum & populum terræ Nylandensis in grave animarum periculum fovebantur. Nos igitur, ut tenemur hujus-

(α) *Paulus Justen* in *Chronico Episcop. Aboensium MSto.* D. JOHANNES cognomento *Westfaal* natione Aboensis qui chorum & præbenda (Ligna & Sal que Parochi Legatis publice misis exhibere debebant) S. Catharina in Ecclesia Cathedrali fundavit. Obiit in Nyte regårdh Ao. 1374. & sepultus jacet in Choro S. Catharinae. Hujus tempore Castrum *Näsfborg* exstruitur.

(β) *Quasi Matthes vid. Scheff. de Archiepiscopis, Upsal. pag. 228.*

hujusmodi clamoribus , contentionibus & erroribus viam præcludere cupientes convocatis ad Karum clero & populo Nylan-
denti ad præsentiam nostram nec non nobilis viri Hennichini
Dyme pro tunc advocati castri Viborgensis ex communi utra-
rumque partium consensu voluntario statuimus , ac ordinatione
in perpetuum valitura declaramus , quod Maskaut , secundum
litteras prædecessorum nostrorum super hoc confectas , quarum
tenores sunt subscripti in debitis & consuetis terminis , sub pœ-
na trium marcharum integraliter exsolvantur. Cum pauperibus
vero , qui tali modo solvere Maskaut suum non sufficiunt , ad
judicium bonorum Virorum Curatus conscientiose agat , prout
eorum insufficientia requirit & paupertas. Majores decimæ ex-
hibeantur , sicut prius est servatum (γ) *Minores vero decima* , quo-
cunque nomine aculentur , nullis penitus exclusis , prout etiam
in litera venerabilis patris Domini Domini Birgeri Archiepisco-
pi Upsalensis lucidius exprimitur , devote & integraliter exsol-
vantur. Præterea diffinitum fuit , quod de (δ) *Sagenis* singulis
caudam dictam Kalff (ε) habentibus detur Curato una pars , di-
cta Maskaut , cum pisce , qui capitis , meliori. De aliis vero pisci-
bus , quocunque modo DEO largiente capiuntur , & foca de-
cimæ solvantur integrales , & similiter (ζ) de esperiolis , avi-
bus , aliisque bestis silvestribus quibuscunque. Item concordat-
um & statutum fuit , quod viri dicti Malamen , habentes pro-
prias domos & suppellectilia dicta Boskap , modicum tamen
vel nihil seminantes benivole solvant loco Maskaut quinque so-
lidos

(γ) *Quæ decima minores olim sint vocata (Gall. menus dismes) ap-
paret ex antiquo diplomate Molismensi nec non alio Talismonden-
si , ubi mentio fit decimarum minorum hoc est decimarum de lana ,
de lino , de canaba , de agnis , de porcellis , de vitulis. De
Fresne Tom. 2. pag. 22.*

(δ) *Sagena navigii piscatorii genus quod simul jure utitur intra cer-
tum spatium piscandi du Fresne Tom. 3. p. & Schefferus de Ar-
chiepiscop. Upsal. pag. 228. Lingua Westphalica Die Säge ist ein
großes Fischgarn / da man in tieffen Strömen mit fischet.*

(ε) *Westphalica Rüt.*

(ζ) *Im plene exstat vocabulum obscurum. Celeberrimus Elias*

lidos Suenos Curato, ecclesiæ unum solidum & tantum Campanario. Alii vero Malamen non habentes domos proprias, sed cum aliis habitantes solvant Curato unam (η) *oram* luenam, Ecclesiæ quatuor denarios Suenos & tantum Campanario, Mercenarius solvat Curato 1. solidum Suenum, mercenaria quoque solvat 6. denarios. Item (θ) *busquina* solvat Curato unum solidum, & duos denarios Campanario. Omnes & singulæ aliæ obventiones devote & integraliter exhibeantur, prout clare docent tenores infra scripti, quorum quidem originalia in ecclesia Kathedralli sub salvis Sigillis imposita conservantur. In quarum ordinationum & diffinitionum maiorem evidentiam sigillum nostrum, una cum sigillis circumsectorum virorum, videlicet Hennichini Dyme prædicti, Nicolai Pederffon, Symonis Johannis pro tunc exactorum regii in Nylandia, Andreæ Suensson cum sigillo terræ Nylandensis est apensum. Datum & actum apud Ecclesiam Karum eodem anno decima septima die mensis Februarii. Apposito tamen sigillo terræ 4. die post. Data apud ecclesiam Tenalee in communi placito.

Brenner explicabit hac alia in antiquitatibus suis Finlandicis & quidem in Commentario de Fennicæ Gentis origine, religione prisca, Regibus vel rectius Magnis principibus, Lingua ejusque cum Tartarica aliisque Asiaticis convenientia, item de Fennorum conversione ad Christianismum, additis insuper figuris priscorum hujus gentis nummorum aliisque monumentis vel ex antiquis manuscriptis eratis vel sub itinere suo jussu Regio per Finlandiam instituto ibidem observatis.

- (η) De hac moneta Suecis propria prolixius quidem differit du Fresne Tom. 3. pag. 53. quæ valet 16. denarios, sed Celeberrimus E. Brenner Relationem Historicam consignavit de Moneta Veteris Sueo-Gothica vero valore, jussu commissionis a S. R. M. ad legem patriarum emendationem denominata.
- (θ) Huslgena vel Husgenna antiquissima vox Saxonica aliis proprie patrem familias, aliis Catechumenum, Somnero communicantem notare videtur vulgo sumitur pro parochianis quemadmodum hoc loco a Gothis derivata nam quina femina quina *Golde* vocabulum generale sexus faminei, quinkönet das Brauen. Ber.

Bergerus DEI gratia Swenorum Goterumque Rex discreto viro Dno Nicolao Andrefson Praefecto Finlandiae salutem in Domino sempiternam. Accedentes ad nos praesentes exhibitores Michael de Lappafærd, Andar de Sastamali & Tobbe de Tenka nobis sua propositione de silvis in Tawastia querulosa monstrarunt, quod secundum quorundam praediorum culturam de quibus silvis in Tawastia quas ex speciali concessione & licentia Domini Haraldi quondam ibidem advocati nostri haecenus excoluerant, nunc ut afferunt, molestantur & impetuntur nimis injuste. Quare cum Fratri Karissimo Duci Waldemaro mage proficuum esse dinoscitur quod terra sua per homines discretos ydoneos excolatur & inhabitatur quam deserta relinquitur, Volumus & mandamus itaque, quatenus super praemissis homines praedictos a modo nullatenus molestare velitis sed potius ipsos terram per eos cultam, pacifice & quiete de cetero sicut haecenus habere permittatis, dummodo non obtulerit aliquid, quod adhuc intelligere non potuimus de praediis supradictis. Datum Stockholm Anno Dni M CCC III. Kalend. Junii.

UPSALIAE.

Post obitum *Laurentii Normanni*, SS. Theol. Profess. quem supra p. 145. indicavimus, prodiit *Oratio Parentalis*, in Memoriam Vitæ & Mortis *Erici Aurivillii*, Juris U. Lic. & Jur. Rom. in Acad. Upsalienf. Prof. Ord. d. XXI. April. 1702. ab eo recitata. (Cum Progr. Danielis *Diurberg* / S. Theol. Prof. pl. 4½.)

Ex qua Aurivillii vitæ rationes cum L. B. communicabimus. Natus fuit A. 1643. d. 31. Julii in rure Knuthbyensi Patre M. *Olae Christoph. Aurivillio*, Pastore tunc Knuthbyense, post Gevaliense, & Praeposito Gestriciae; Matre *Barbara Petri Caspiana*, Pastoris Skeptunenſis filia. Ao. 1653. Scholam Gevaliensem & Ao. 1656. d. 31. Jan. Acad. Upsaliensem ingressus est duce fratre M. *Petro Aurivillio*, & Viris summis D. *Mart. Brunnero* & *Joh. Scheffero* industriam probavit. Juris studio quia se mancipaverat Ao. 1670. Disputat. Juridicam sub Praesidio *Olai Akermanni* de *Jactu & Naufragio*, & Anno sequente d. 25. Nov. pro Gradu Doctoris Praef. *Johanne Garimanno* de *Actionibus bonæ fidei & stricti juris* habuit.

A. 1678. d. 22. extraord. Juris, & A. 1684. d. 3. Oct. in locum Joh. Gartmanni, Juris Romani Prof. Ord. est constitutus. A. 1681. d. 11. Jan. societatem conjugalem sancivit cum *Anna Loccentia*, D. Joh. Loccentii filia, ex qua 4. suscepit filias, quarum una facto jam functa est. Anginâ pressus, vi hujus ægriitudinis d. 5. Februar. A. 1702. æt. LVIII. mens. VI. D. V. demum plane est oppressus.

Die XVIII. Febr. A. MDCCV. D. Joh. Esbergius, S. Theol. Prof. & Upsalienf. Ecclesiæ Pastor, Respondente *Georgio Zadlero*, Ostrobothn. Disputationem I. de *Articulis fidei*, publicè ventilandam exhibuit. (pl. 5. in 8vo.)

II. Capitibus absolvitur, quorum I. de *Articulis fidei primariis* agit, quorum duos ordines facit, prioris ordinis sunt Articulus de Christo vero DEO & vero homine, & Articulus de ejus obedientia activa & passiva, qua pro totius generis humani delictis abunde satisfecit, omniaque peccata delevit & expiavit; posterioris sunt Articulus de Ss. Trinitate, Articulus de Gratia DEI, Articulus de Peccato, de Fide, de Justificatione, de Salute s. Vita æterna. Cap. II. de *Articulis fundamentalibus secundariis* inscribitur, qui sunt doctrina de Personarum divinarum proprietatibus Characteristicis, in loco de Christo doctrina de unione naturarum, deque earum & proprietatum communicatione, articulis de peccato originis, de æterno electionis decreto, de justitia fidei excluso bonorum operum merito.

Die XI. Martii sub Præsidio *D. Jacobi Arrbenii*, Histor. Prof. Reg. Dissert. Historicam de *Monarchia Assyriorum Ctesiana* publicæ censuræ subjecit *Carolus Enström* / O-Gothus. (pl. 4. in 8vo.)

Cap. I. agitur de hujus Monarchiæ fidei tempore & duratione, veraque ejus *παραγωγή*. *C. II.* Summa traditur historiæ Ctesianæ de Assyriis: postea additur prosthesis & paragoge Annii. *C. III.* De Pseudo-Historicis, Ctesia Cnidio & Annio Viterbiensi dicitur. *C. IV.* De Ortu & successu literarum, Olympiadibus, & causa quorundam populorum fictæ antiquitatis. Et tandem *C. V.* traditur Historia Assyriorum, & adducuntur argumenta ex sacris & profanis, quibus Ctesiana refutatur.

Eod. Die Sub Præsidio *Joh. Arndii Bellmanni*, Eloqu. Prof. Ord. Disser.

Dissertationem Histor. Politicam de *Regno Westrogothorum in Hispania* ad publicum Examen detulit *Carolus Iserhielm.* (pl. 9. in 8vo.)

Constat Dissertatio *V. Capibus*, ubi I. §. 1. varias Regni significationes & definitionem præmittit. §. 2. unde venerint Westro-Gothi. §. 3. Originem Westro-Gothici nominis tradit. §. 4. divisionem Imperii Romani in Occidentale & Orientale, ut & causas interitus exponit. §. 5. de familia Balthorum agit. C. II. §. 1. Initia Regni sub Ataulpho facta prosequitur. §. 2. Causas, cur in sedem Westro-Gothi Hispaniam Italiæ prætulerint. §. 3. Incrementa Regni sub Wallia, Theodorico & Eurico, item amissionem Galliæ Gothicæ per censet. §. 4. Accessiones per Leovegildum & Silebutum factas, seriemque Regum exhibet. §. 5. De Jure Imperii ex Jure belli Alarici cum Honorio & Ataulphi Barbaris, qui Hispaniam occupaverant, agit. §. 6. De Jure Regni Hispanici tam Alarici quam Ataulphi ex pactis & transactionibus cum Honorio. C. III. §. 1. Imperii formam persequitur. §. 2. Inaugurationis & ungendi ritum primò Gothicis Regibus usitatum exponit. §. 3. de Flavii Prænomine tradit. C. IV. §. 1. De Religione Westro-Gothorum agit. §. 2. Legum Gothicarum primordia sistit. §. 3. Circa progressum earum, & quidem celebre illud Forum Judicum versatur. §. 4. Originem earum & cum Jure Westro-Gothico patrio convenientiam expendit. §. 5. Opera Regum Gothicorum & extructas ab illis urbes recenset. C. V. §. 1. De Fine Regni Westro-Gothorum agit. §. 2. Excidii præsentia & causas explanat. §. 3. De Gothicæ stirpis per subsecutos Reges propagatione tractat. §. 4. Agit de nobilitate Hispano-Gothica & cum recensendis Gothorum in Hispanos meritis concludit.

Die XVII, Junii sub Moderamine ante dicti *Joh. Bellmanni Christianus Martin*, Holm. Exercitium Academicum de *Fisco Principis Romani* disquisitioni publicæ exposuit. (pl. 3¼. in 8vo.)

Autor Dissertationem in II. divisit Capita. I. Argumentum tale est: §. 1. Introitum. §. 2. Fiscus *Ὀνομαστικός*. §. 3. differentiam fisci & ærarii. §. 4. Vestigalia nervos Reip. §. 5. Causas di-tandi Ærarii Romani. §. 6. Triplex ærarium, & vestigalia atque Tributa ad publicum pertinentia. §. 7. Ærarii Militaris originem & augendi modum sistit. Cap. II. Summa huc redit, §. 1. Ærarium

privatum s. Fiscum Principis, §. 1. Ejus incunabula. §. 3. & 4. diversos ejus redditus & ditandi modos. §. 5. Erogationes fisci. §. 6. Fisci ministros, earumque nomina & officia. §. 7. Epilogum & votum exhibet.

Die 1. Maji Augustissimus Sveciæ Rex CAROLUS XII. publico *Programmate* Juvenibus suæ ditionis, exteris terras studiorum causa discessuris manifestum fieri curavit, ut per annum in Academia Gryphiswaldensi sub spe Regii favoris commorarentur; quod in gratiam eorum, quorum interest, integrum apponere placet.

Rector & Senatus Academicus Studiose

Juventuti

S. D.

Institutis per orbem civitatibus, semper iis curæ cordique fuit, ac hodiernum est, qui rebus humanis præsent, ut ad immortalē reddendam Rempubicam, religione, pietate, omnibusque virtutum ornamentis ab incunabulis imbuantur ingenia, erectis hunc in finem bonarum artium domiciliis, unde, velut ex equo Trojano, olim prodeant & Cives morati, & ministri rebus toga & sago gerendis idonei. In hanc rem summa incubuere cura Svionici imperii Rectores, qui, non patrio tantum in solo, sed & provinciis justo Marte occupatis, industria Mularum instituerunt delubra, satis gnari, ad perpetuitatem imperii, dignitatemque & splendorem gentis pertinere, si in pretio sint carmenæ, & literis suis constet honos. Hæc etiam *Regem nostrum Augustissimum CAROLUM XII.* Divina sollicitavit cura, qui paternæ avitæque gloriæ æmulus, nihil sibi gloriosius, nihil antiquius, nihil boni ac moderati Principis officio convenientius duxit, ac si iithæc semel felicibus auspiciis à suis gloriosissimæ memoriæ Prædecessoribus erecta lycea, vera illa Ecclesiæ & Reipublicæ seminaria, omnisque probitatis fontes, in perpetuo forent incremento. Hæc mente, non Mularum tantum palæstras, quæ patrio in solo sunt, sed excitatas quoque in regionibus suæ ditionis adjectis maximis accessionibus ornavit & auxit. In his nunc præcipuè memoranda Regia illa, quæ *Grypsvalde* in Pomerania
Citerio.

citeriori est Academia, olim ab URATISLAO IX. Pomeranorum duce circa medium seculi quinti decimi instituta, &, binis ferè interjectis seculis, à BOGISLAO XIV. ornamentis decorata, demumque, restitutà per Germanias pace Westphalica, cum isthac regio in victoriæ præmium Svedico cessisset sceptro, restaurata, & nunc à REGE clementissimo maximis incrementis aucta. Etenim, ne quid desit huic ad suum splendorem & celebritatem, mirum! inter sudores etiam bellicos nuperrimè Ravitzii in Polonia pridie Nonarum Martii currentis anni, per literas ad Celsissimum Comitem ac Heroa, Senatorem Regium & Consiliarium status Excellentissimum, atque Academiæ hujus Cancellarium Illustrissimum, Dominum CAROLUM PIPER directas, decrevit & constituit, ut ingenui Juvenes, quibus, jactis in Principe hac Musarum sede feliciter studiorum fundamentis, ad eorundem etiam culturam animus est exteras invilendi terras, primum ad dictam Regiam Academiam se conferant, ut studiis probè litent per annum saltem ibi commoraturi. Est enim *Grypswaldia* amœnitate loci ac fertilitate commendabilis, adhuc celeberrimis viris incluta, ut ita non victum modo levi suppetat pretio, sed heic quoque locorum in omnibus dilciplinis parileis eruditionis suæ edere possint profectus assidui literarum cultores, ac in aliis usquam per Germanias Athenæis. Hæc intuens Serenissimus *ALEX.* quamvis vi majestæteque imperii, omnibus, quorum interest, injungere posset, ut demississime & subjectissime imperata facerent, ex innata tamen, qua est clementia, maluit Juvenes in exteras terras studiorum gratia discessuros, ejusque nutui obsequentes, præmiis indulgenter allicere. Nimirum, ut transmarinam hanc petentes Academiam omneis hæc pulcherrima fovere possit spes, Regio tandem favore exceptos honoribus fore præ ceteris, qui aliò abeunt, mactandos, dummodo vitæ & eruditionis testimonio inde muniti redeant. Quæ igitur maximo *REGI* ita, jacuere, & per hanc sacram legem declarata sunt, jussu Illustrissimi Excellentissimique Cancellarii secundum solemnem modum omnibus & singulis, ad studia excolenda peregrè abituris, publico hoc proposito programme, manifesta facimus, ut quantum *PAIRI PAIRIE* clementissimo rei literariæ incolumi-

tas curæ sit, tantum ipsis cordi esse debeat obsequii gloriam unicè heic sectari. Upsalis pridie Calend. Maji M DCC V. *Jonas Billovius.*

Die 1. Junii Reverendis capitibus *Danielis Diurberg / & Johannis Palmroeth / SS. Theol. Professorum Ordinariorum* Laurea Doctoralis imponēbatur.

O. Celsius edidit *Archiepiscoporum Upsalensium Chronicon*, ex vetusta membrana, quæ in Bibliotheca publica asservatur. Putat autem Autorem illius fuisse ex Clero Upsalensis Ecclesiæ virum aliquem eruditum, & curiosum, qui circa Annum M CCC. tempore *Nicolai Allonis* floruit; subjecit huic Scripto Editor doctissimus *Observatiunculas & Conjecturas* de genuina eorum, quæ obscuriora videbantur, lectione, veroque sensu. Titulus scripti hujus sequentem in modum est conceptus:

Incerti Autoris Sveci *Chronicon primorum* in Ecclesia Upsalensi *Archiepiscoporum* ex veteri membrana editum & brevibus notis illustratum (1. plag. in 8vo.

HAFNIÆ.

Die XXIX. Maj. Vitus Bering, Regiæ Commun. Alumnus, Resp. *Henrico Molenio*, pro beneficio Menſe Regiæ Theses Miscellaneas in Audit. Coll. Regii Commilitonum disquisitioni exposuit. (pl. 4.)

Ex Typographéo Regio procurata est nova *Editio Conspectus Præstantiorum Auctorum Latine Lingue in gratiam Juventutis Academica*, compendio representati ab *Olao Borrichio*; substrata unicuique ferè pagine accuratâ meliorum editionum recensione, & adjecis calci necessarii indicibus aucti. 9. plag. (in 8vo.) Qua occasione Lectori spem facimus, prodituras propediem esse ex eodem Typographéo omnes hactenus ineditas Beati *Borrichii Dissertationes ac Orationes*, Solorum curâ evulgandas.

Ex HOLSATIA.

M. Johann Melchior Krafft / Wezlariensis, in Ducatu Slesvicensi Austro-Stapelensium V. D. Minister, libellum Germanicum prælo submitit, hoc lemmate insigniendum:

Historische Beschreibung der Deutschen Bibeln / sowol deren / die im Vabsthum vor der Reformation in grosser Anzahl hervorkommen / als

als insonderheit / was anlanget die Biblische Dolmetschung des
 seel. Lutheri , mit welcher Treue / Fleiß und Sorgfalt dieselbe ge-
 schehen. Zu welcher Zeit ein jedes Buch hervorkommen ; Auch
 wenn eigentlich die Bibel *Lutheri* zum erstenmahl in ein Corpus zus-
 sammen gedruckt worden / und wie vielmahl dieselbe bey Lebzeiten
 Lutheri zu Wittenberg respective verbessert und sonst im Druck
 ausgegeben worden. Ingleichen / wie die in derselben hervorrage-
 nde menschliche Fehl-Erre von denen Widersachern dem seel. Mann
 zur Ungebühr jederzeit vorgerücket / von seinen treuen Nachfolgern
 aber wohlmeinend vertheidiget / und je zuweilen verbessert worden.
 Nebst Anzeige / wie durch Anstellung einer *Collation* der alten Bi-
 beln *Lutheri* aus denenselben noch vieles zu Verbesserung eines neu-
 en Bibel-Drucks könne beygetragen werden. Wozu auch kommt/
 eine satzsame Relation von der zu Worms 1529. gedruckten Bibel/
 so da von dem grossen Schwärmer / Paulo Felgenhauern , vor
 Lutheri einhige Echte und Rechte angegeben worden. It. Die aus
 solcher Bibel abgedruckte so genannte Epistel an die Laodiceer / und
 deren fernere Abhandlung ; nebst dem Beweis / daß es biß dahero
 noch nicht völlig entschieden / wann das herrliche Zeugniß des Drey-
 Einigen Gottes / 1. Joh. V. 7. Drey sind die da zeugen 2c. nach
 dem Tod Lutheri denen Wilebergischen Bibeln zumerstenmahl ein-
 verleibet worden. Ingleichen / wie es mit solchem Spruch von An-
 fang der Dolmetschung Lutheri zugegangen / und wie der seel. Mann
 der Auslassung wegen angefeindet / aber auch von Freunden und
 Feinden entschuldiget worden. Auf unterschiedliche Veranlassung
 vorgestellt von M. Johann Melchior Krafft / Wetzlarienti, des
 Sünderstapelschen Kirchspiels in der Landschaft Stapelholm Com-
 Pastore.

LUBECÆ.

*Die XXIII. Julii Georgius Henricus Gercken , Lubecensis D. Se-
 bastiani Gerckenii , Jcti ac Senatoris Lubecensis , filius natu ma-
 jor , Juvenis præclaræ Spei , Sermonem Panegyricum , quo Glo-
 riolissimi Imperatoris LEOPOLDI mortem piè deflevit , atque
 Augustissimo Cæsari , JOSEPHO I. de susceptis Imperii fascibus
 devo-*

devote est gratulatus, in Auditorio Scholæ Lubecensis, applaudente Virorum eruditorum Corona, habuit, quam Solennitatem *Enochus Svantenius*, Rector, peculiari Programme, (1. pl. in fol.) pridie indixerat.

Dan. Georgi Morhofi de Arguta Dictione Tractatus, quò artis argutè dicendi Scriptores tam veteres, quàm recentiores cum censura exhibentur, & de Argutiarum principiis, subsidiis atque objectis, inperis ubique exemplis, agitur, cum Indicibus necessariis. Editio secunda priori longè auctior. Lubecæ. Sumptibus Petri Böckmanni A. 1705. (in 8vo. plag. 14.)

IV. Sectionibus absolvitur. *Prolegomena* agunt de disciplina argutæ Dictionis, ejus Auctoribus, *ὁρισμός* hujus Commentationis. *Sect. I. de Principiis argutæ dictionis* continet Cap. 1. de Argutiarum variis nominibus, earumque fundamento Metaphoræ p. 15. sqq. C. 2. de Propositionibus argutis. p. 46. sqq. C. 3. de Enthymematibus argutis. p. 49. sqq. *Sectio II. de subsidiis arg. dictionis* complectitur Cap. 1. de versione arguta, p. 70. sqq. C. 2. de variatione arguta, p. 76. sqq. C. 3. de imitatione arguta, p. 86. sqq. C. 4. de impetu naturæ ac ingenii facilitate in inventione acuminum. p. 101. sqq. C. 5. de Locis Dialecticis, eorumque in indagandis Argutiis usu. p. 104. sqq. C. 6. de Indice Categorico. p. 108. sqq. *Sect. III. de variis Argutiarum Objectis & quidem 1) de Oratione soluta, agens, habet C. 1. de Epistola arguta p. 157. sqq. C. 2. de Dialogo acuto, p. 160. sqq. C. 3. de Apophthegmatibus p. 162. sqq. C. 4. de Inscriptionibus, p. 170. sqq. C. 5. de Argutiis 2) ligatæ Orationis p. 186. sqq. Sectio IV. de Argutiis, quæ in imagine & factis consistunt, agit. Monet verò Editor hujus Tractatus, hanc, quam paravit, Editionem è Prælectionibus *Morhofianis* fuisse desumptam, atque à plurimis mendis, quibus prior editio scatet, fuisse liberatam.*

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis NOVEMBR. A. M DCC V.

WISMARIÆ,

Die XIX. Julii *Joachimus Henricus Gröning*, J. U. D. & Summi R. M. Svec. Tribunalis, quod ibidem est, Procurator, DEO vitam reddidit, quam Wismariæ Ao. 1668. ipsis Cal. Octobris, Patre *Christophoro Gröningio*, Senatore, acceperat. Literarum studiis addictum in Lyceo Patrio *Urbanus Lehmannus*, Rector, in Gymnasio Zittaviensi *Christianus Weisus*, Rector, in Academia Lipsiensi *D. Nicolaus Godofr. Ittigius*, *D. Christianus Godofr. Franckensteinus*, *D. Frid. Philippi*, & *Lic. Otto Menckenius*, in Rostochienfi *D. Jac. Lembkenius*, & *D. Joh. Kleinus*, in Kiloniensi denique *D. Dan. Georg. Morhofius* & *D. Nicolaus Martini*, maxime poliverunt. Decennio sic in Academiis exacto, Rostochium A. 1694. rediit, ac Inauguralem *de suspecto Judice* disputationem sub Præsidio *D. Kleinii* habuit, ipsa vero Doctoris dignitate A. 1697. Mense Junio demum ornatus, eodemque inter Procuratores Summi in patria Tribunalis receptus fuit. Conjugio junctam sibi habuit *Gertrudem Krugeriam*, fatali ante biennium necessitate his terris ereptam. Ipse vero post graves diuturnioris morbi dolores mortem latus excepit.

Die VII. August. mundanis rebus vale dixit *Daniel Oldenburg*, Wismariensis, & Scholæ Patriæ per multos annos Con-Rector, ac *Joachimi Parisii*, Wismar. Reip. Consulis Senioris, Gener.

Die XXIX. Julii fo. Fechtii D. De Liturgiis veteris Ecclesie, quoad Missas in honorem Sanctorum celebratas, Disputatio Historico-Theologica, habita est, Respondente Jacobo Christophoro, Zandt, Dur-laco-Badenfi. (plag. 7½.)

Propositio Disputationis est: *In Antiquissimis Liturgiis nihil omnino reperiri, quod Missas in honorem Sanctorum illo ævo celebratas esse arguat & adeo illas novis Cleri inventis merito annumerari.* Postquam nempe octo antecedentibus capitibus de variis vetustissimæ Ecclesiæ vel ritibus vel loquendi formis actum est, quibus *is est hæc* antiquitatem Missarum in honorem sanctorum olim celebratarum comprobare annuntur, in præsentī disputatione expenditur, an forte ex Missarum formis, apud veteres usitatis, honor ille, sanctis in Missis juxta Romanam Ecclesiam exhibendus, in more quondam fuisse constare possit? Cumque 70. *Grancolarius*, Theologus Parisiensis, octo abhinc annis opus grandi titulo superbians: *Les anciennes Liturgies, ou la maniere, dont on a dit la sainte Messe dans chaque siècle, dans les Eglises d'Orient & dans celles d'Occident, avec la recherche de 10 ures les pratiques, prières & ceremonies, qui s'observent dans le saint sacrifice.* Par. M. J. *Grancolas*. Docteur en Theologie de la Faculté de Paris; & tribus in formâ octavâ, eâque majore, Tomis constans, in publicum ediderit, sollicitè indagatur & excutitur, an in hoc tam operoso libro, post Durandum, Goarem, Allatum, Menardum, Bonam, Mabillonium, aliosque rerum Liturgicarum scriptores, quidquam allatum fuerit, ex quo vel vestigium aliquod vel indicium Missarum, sanctorum honori in purioribus illis primis seculis dedicatarum, possit deprehendi? uti explicatâ Liturgiæ voce & factō seculorum discrimine, quo tribus primis seculis ne memoratos quidem fuisse in Missis sanctos, quarto nominatos quidem, sed memoriâ tantum eorum ad imitationem superstitum actâ, donec quinto & sequentibus laudes etiam atque honores, immò invocatio illorum accesserit, statuitur, fuscè atque datâ operâ ostenditur, in toto opere Grancolasiano plura argumenta pro recentiori Missarum in honorem sanctorum illo tempore celebra-

bratarum ætate, quam pro earum antiquitate reperiri. Inde demonstratur, sanctorum factam non esse in primâ Domini cœnâ, mentionem, ubi ne quidem prolixa preces fuerint recitata; quâ occasione Chrysostomi quidam locus ex Homiliâ XXVII in priorem epistolam ad Corinthios vindicatur, §. VI. Nec mentionem eorum factam esse postea ab Apostolis, §. VII. Ubi imprimis ingenuus Grancolasii animus laudatur, quod omnes Liturgias, Apostolis vulgò adscriptas, vel supposititias esse vel sequentibus seculis variè interpolatas, vel denique putidis fabellis annumerandas profiteatur. Inde descenditur ad Liturgiam Hierosolymitanam, Constitutionibus vulgò ita dictis Apostolicis insertam, Dionysii item Areopagitæ & aliorum, tum ad Alexandrinam, ad Chrysostomi Liturgiam, & ut summatim dicamus, ad omnes eas, quas pro antiquis nonnulli falsò venditant & ipsius Grancolasii suffragio nothas illas omnes esse ostenditur. Tum verò discutitur, an omnium antiquissimi Patres, Tertullianus & Cyprianus, memoratos fuisse in sacrificio sanctos affirmant? §. XII. f. An Origenes, cujus ex Lamento locus & alius ex libro secundo in totum, iterumque alius ex Homilia in Ezechielem §. XVII. consideratur, omniaque hæc, Origeni attributa, scripta spuria esse, adversus Huetium & Grancolasium, partim ex aliorum Pontificiorum, etiam recentissimorum, testimoniis, partim ex argumentis aliis, iisque invictis demonstratur. Cumque Pontificiorum partes pro librorum Origenis in Jobum sinceritate recentissimè quoque amplectatur *Christophorus*, *Christophori F. Sandius*, in Nucleo Historiæ Ecclesiasticæ, quia nempe Origenaster ille invehitur in trionymam quandam sectam, triumque Deorum hæresin, quæ Patrem & Filium & Spiritum S. aliquando tanquam tres colat, nonnunquam ut unum adoret, quemadmodum Græcorum linguâ memoretur: Triada vel Homousion, eamque sectam comparet tribus cornibus, quæ fecisse Diabolus in Ezechiele memoretur in typum atque figuram trionymæ illius hæreseos & infidelitatis, itaque & contra hunc novissimum Arianum ex ipsius doctrinæ de personarum Trinitate & unitate essentix circumstantiis demonstratur, Arianum esse vel hujus lacinii, vel librorum illorum in Hiobum univer-

sim auctorem. Cœcum enim esse, qui non videat, non tantum personarum in DEO Trinitatem & homousian ab isthoc Pseudo-Origene reprobati, sed hæresin etiam referri, eamque per universum terrarum orbem dispersam, quæ Trinitatem illam & homousian colat & adoret. Quo numero catholica doctrina Origenis ætate habita aut traducta non sit. Nec igitur à Diabolo ad expugnandam Ecclesiam investam dici potuisse. Relinqui ergo, Ariano seculo conscriptum esse illum in Hiobum commentarium. Quibus è tribus prioribus seculis expeditis, quid in quarto, quintoque seculis Liturgiis accesserit & an atque quomodo in iis, Augustini præsertim ætate, sancti memorati fuerint, disquiritur. §. XIX. s. Porro descenditur speciatim ad honorem, illâ Ecclesiæ antiquitate in sacrificio S. Mariæ habitum, §. XXI. s. Quam parum eidem in sacris N. T. sive à Filio suo, Christo, sive ab Apostolis ipsius honoris delatum fuerit, ut vulgarissimis etiam hominibus vix par haberetur, nec salutatio etiam Angelica quicquam eidem prærogativæ tribuat, §. XXIV. disleritur. Probatum porrò, in omnibus Apostolorum scriptis ne nominari quidem, nisi communi mulieris vocabulo sequentibus tribus seculis non comparere alia ejus elogia, quam quod DEI Filium & mundi redemptorem genuerit. Disquiritur eâ occasione, quomodo intelligendum sit, quando Tertullianus scribit: *quod per muliebrem sexum abierat in perditionem, id per eundem sexum redactum esse ad salutem?* Quomodo illud Irenæi: *quod alligavit virgo Eva per incredulitatem, hoc virgo Maria solvit per fidem?* Itemque sicut Eva seducta est, ut effugeret DEum, sic Maria suasa est obedire DEO, ut virgini Eva virgo Maria fieret advocata? Ubi ad Jo. Dallæi, antiquarii incomparabilis, in dictis his exponendis ἀρχαίων provocatur. Jam ad invocationem Mariæ proceditur, de quâ apud antiquos altum silentium. Nam quod ad Gregorii Nysseni è tertio seculo narrationem spectet, quod ipsi Maria apparuerit, tradideritque confessionem de Trinitate, ejus *εὐθείας* productis plurimis argumentis demonstrasse Gerhardum, aliosque, cujus vindiciæ contra Natalem Alexandrum instituuntur. Denique Missas in honorem Mariæ celebratas eo tempore fuisse, ne uno quidem indicio, nedum testimonio comprobare Græcolasium, Mirum
verò

verò esse, quod Maria, quæ tamen inter sanctos caput super emineat omnes, longè post sanctos alios Missarum sacris fuerit illata; minorem quoque honorem esse, quem olim Collyridiani Mariæ detulerint, dum in ejus honorem placentulas nonnullas obtulerint, quam cum hodie Romana Ecclesia in honorem Mariæ ipsum sacratissimum corpus & sanguinem Christi offerat. Atqui ita quicquid usquam ex Grancolasio conquiri poterat, quod vel quacunque ratione Missis in honorem sanctorum celebratis patrocinari videretur, diluit Disputationis auctor.

Die V. Augusti Dissertationem Academicam *de Christo in nobis*, ad illustrationem plurimorum Scripturæ locorum, inprimis verò dicti Apostolici, *Col. I. 27.* Præside Jo. Fechtio, D. Auct. & Respondens Joannes Lünigius, Grubenhag. Meclenburgicus proposuit. (7½. plag.)

Laudat Præses in Epistolâ, Disputationi adjectâ, insitum auctori sciendi ardorem, perquirendi industriam, meditandi judicandique solertiam, eique conjunctum laborem indefessum. Non tamen diffitetur in Dedicatione auctor, manum Præsidis nonnunquam, quippe in difficili materiâ, accessisse. Dividitur tractatio in tria capita, quorum primum variarum sententiarum recensitionem, earumque historiam proponit. Sententias verò ita partitur auctor, ut dicat, alios existimare, DEum atque Christum in nobis esse secundum substantiam suam, alios secundum accidentia tantum. Qui prius asserant, vel ante conversionem in nobis esse Christum, vel post conversionem, vel utroque etiam modo, ut nempe ante conversionem nos excitet & commoveat ad quodlibet bonum, in conversione adjuvet & bonum in nobis operetur, post conversionem in bono conservet & contra ea, quæ ex statu illo dimovere nos poterant, præmuniat & tueatur. Atque in eâ sententiâ esse præcipuè Quackeros & alios Fanaticos, Ezechielem Meth, Esajam Stiffelium, Hohburgium, Jac. Böhmiū, aliosque; qui præterea hanc Christi in nobis existentiam cumulent aliis etiam deliramentis, utpote quod Christus in nobis verè proprièque nascatur, crescat, patiatur, crucifigatur, sepeliatur. Eâ occasione recensetur historia certa-

minis, quod octodecim abhinc annis ex unâ parte inter D. Ranganem, Fr. Cramerum & Fr. Fabricium; ex alterâ inter D. Pfulium, admodum nuper cœlitibus associatum, veriori, quam qualem ei Fanatici tribuunt, sensu usurpari possit? De quâ in Affirmantem pronunciarunt Theologi in Academicis, Lipsiensis, Rostochiensis, Wittebergenſis, Kiloniensis, Giesſensis, Tubingenſis, Gryphiswaldensſis; subjungitur tamen iudicium D. Schelguigii: *à quâ phraſi nunc cautiores facti, cum Scriptura nullibi sic loquatur, ne de hæreticis opinionibus quomodocunque participare videamur, abſtinendum eſſe ſenſimus.* Quoad accidentia verò Christum in nobis eſſe dupliciter intelligi auctor ait, primò ut inter nos ſit doctrinâ ſuâ, nobis prædicatâ & in Chriſtianismo recepta; deinde ut in credentibus ſit per dona ſua, cum ſanctificantia, tum adminiſtrantia. Quâ in opinione ſint quidam inter Lutheranos & Calvin. Secundum caput loci præcipui, Col. I. 27. & reliquorum huc facientium conſiderationem complectitur. Ubi primò ſumma totius Epistolæ & connexio antecedentium & conſequentium cum loco præſente oſtenditur. Deinde ſingulæ voces exponuntur, tum verò duos præcipuè verborum: *in nobis*, ſenſus inter interpretes reperiri aſſeritur; primus ut *Chriſtus in vobis* idem ſit, ac inter vos prædicatus & fide receptus. Qui eo ſe tueatur, quod vox: *ἐν*, *in*, in immediatè antecedentibus verbis *notas fecit divitias hujus myſterii ἐν ᾧ* *verè*, inter gentes, pariter inter ſignificet, deinde quod alibi Chriſtus diſertè dicatur prædicatus *ἐν ᾧ* *verè*, inter gentes. Quamquam verò hac interpretatione eliderentur omnes Fanaticorum de Chriſto in nobis conceptus, tamen diſſidendum non eſſe, *μυστικόν τι* illâ loquendi ratione omninò indigitari, nempe Chriſtum etiam quoad ſubſtantiam ſuam in Coloffenſibus habitare, inque eorum animis ſpem excitare æternæ gloriæ atque beatitudinis. Quo cum elegantiffimè conſerat D. Sebaſt. Schmidius locum 1. Cor. XIV. 24. Probat hic ſenſus partim ex primo ipſius literæ intellectu, partim ex vocum in textu occurrentium conſideratione. Inprimis ex reliquarum Scripturarum conſenſu, quæ partim in literâ, partim in evidenti ſenſu ſubſtantialem illam Chriſti in nobis præſentiam exprimunt. Ubi & locus Petrinus II. Ep. I. 4. Ubi conſortium

tium tribuitur fidelibus Divinæ & speciatim etiam Christi naturæ, diligenter excutitur. Cumque cum Christo in nobis formatio quoque Christi in nobis ipsâ Scripturæ phrasi connectatur, locus, qui hanc prædicat, Gal. IV. 19. tum quoad integram totius Epistolæ œconomiam, tum quoad singula verba expenditur, utpote quid sit parturire, quid iterum, quid Christum in nobis formari, quid formam acquirere? Ostenditur autem in repræsentando loci sensu Theologos sinceriores omnes convenire, quamquam aliâ aliâque ratione, quid per formam Christi intelligatur, enuncient. Caput tertium ultimumque usum & abusum institutionis tractationis per certas quæstiones subnectit. Utpote I. An Christus peculiariori quoad substantiam ipsam approximatione sit in sanctis, quomodo non est in aliis? Affirmativa ex ipsâ Scripturæ literâ, remotis secus sentientium impedimentis, statumitur. II. An & in V. T. Messias *משיח* seu sanctis suis quoad divinam naturam præsentior fuerit, quam aliis? Quod affirmatur ex Levit. XXVI. 11. 12. collato cum II. Cor. VI. 16. & Esai. LVII. 15. III. Qualem habitudinem ad salutem habeat notitia de substantiali Christi inexistentiâ in nobis & an istius doctrinæ complexus ad salutem sit necessarius? Deciditur, pertinere illum ad respectum credendorum ad salutem secundarium, qui quia ad fidei semel receptæ conservationem faciat, ita contemnendus non sit, ut de doctrinâ problematicè in utramque partem disputare sit licitum, sed animus potius ex S. Literis solidè sit informandus, ut veritatem comprehendat, neque eandem post sufficientem rei dilucidationem temerè & præfractè neget. IV. An nos de Christi inexistentiâ in nobis certi esse possimus? Affirmatur, quia hic potissimus finis sit inexistentiæ Christi in nobis. V. An hæcce inexistencia Christi in nobis magno honori sit hominibus sanctis? Affirmatur ex allata spe gloriæ & ipsâ Christi in nobis inhabitatione. VI. An propter hanc Christi inexistenciam homo dicere possit: ego sum Christus, vel ego sum Christianificatus? Negatur, quia nec propter inhabitationem Spiritus S. in nobis dicere possimus: ego sum Spiritus S. VII. An homo fidelis essentialiter, corporaliter & personaliter unitus sit Christo? Quamquam forte & bono sensu ita dici possit, ceu ita locuti

jam

jam fuerint veteres, quia tamen locutio in se sit offendiculo obnoxia & in ipsorum Fanaticorum animis sensum generet verè Fanaticum, abstinendum prorsus esse ab hac locutione. Quod adversus exceptiones J. J. Zimmermanni vindicatur. IIX. An rectè distinguatur Christus in internum & externum? Quamquam sano sensu ita dici possit ex Apoc. III. 10. & Col. I. 27. tamen partim à chimæris, quas sibi circa ejusmodi propositiones formant Fanatici, sibi cavendum & loquendi hanc rationem, per se menti errorem imprimentem, vitandam esse. IX. An verissimè propriissimeque prædicetur de Christo, quod in homine fidei incarnetur, concipiatur, formetur, generetur, vivat, infirmetur, patiatur, moriatur, resurgat & ad cælum ascendat, i. e. omne id, quod in diebus carnis suæ fecit & passus est Christus, idem verè propriissimeque in homine fidei agat & patiatur? Vocibus ab ambiguitate liberatis & in proprio sensu, sicut jacent, acceptis, negatur. X. An Christus externus nihil nobis proffit, sed tantum internus? Potuisse & hanc locutionem bono sensu exaudiri, sed cum Fanatici internum Christum opponant externis ejus & meritoriis actionibus & passionibus, quas negant homini prodesse, si ad extra eidem imputentur, quæstionem meritò negari. XI. An formetur Christus in nobis per immediatam sui ipsius operationem? Negatur, cum & Galatas ipsos formaverit per externam epistolam. XII. An quia Christus in fidelibus generetur, fideles verè dici possint matres Christi? Dato uno absurdo & alia sequi ostenditur. Quod verò Matth. XII. 49. matres Christi dicantur, qui voluntatem Patris sui faciant, nihil aliud indigitari, quam quod tales tam chari ipsi sint & intimè dilecti, ac si essent matres ipsius aut proximè cognati. XIII. An Christus in nobis formatus & existens, per illam ipsam essentialem nobiscum unionem initium & primus fons sit salutis nostræ, immò ipsa justificatio & fides nostra? Negatur, quia initium salutis peccatorum remissio per imputatam Christi justitiam constituit, unio verò cum Christo cum omnibus aliis salutis nostræ vel effectus vel momentis justitiam nostram & fidem, quâ solâ iusti reddimur, insequitur.

M. Job. Wilh. Stricker, Rector Scholæ Neo-Brandenb. edit

dit Refutationem Visionis , à quodam Almo Hansen nuper jactatæ , cui adjuncta legitur admonitio ejusdem Christiana , & D. Joh. Fechtii præfatio. Titulus integer ita se habet :

M. Joh. Wilh. Strickers / Rectoris der Schulen zu Neu-Brandenburg Schrift-mässige Wiederlegung einer ungeistlichen / und altvettelischen Fabel / das ist / der von Almus Hansen / Schaffer zu Strasen / in Mecklenburg belegen / fälschlich vorgegebenen Erscheinung Christi des Gekreuzigten / zusamt angehangter Christlichen Annahmung / sich selbst nach der Vorschrift Göttlichen Wortes an der Demuth und Gottseligkeit zu üben / nebst einer / Vorrede S. T. Hrn. Joh. Fechtii , der Heil. Schrift Doctoris , und PP. des Herzoglichen Consistorii Assessoris, und des Rostockischen Districts Superintendentis , unter Approbation der Theologischen Facultät zu Rostock / wobey zugleich die bereits an zweyen Orten in den Druck gegebene Relation, von der vorgegebenen Erscheinung zu finden. Rostock. 1705. (pl. 5 $\frac{1}{2}$. in 4to.)

Tractatus hic , præmissa tum narratione historica visionis istius , quæ ternis ab ipso Christo vicibus ad retundendam præfertim hominum superbiam facta asseritur , tum præfatione D. Joh. Fechtii , quæ præter commendationem Autoris , de novis, quibus subinde orbem fallere satagit, Diaboli præstigiis agit , §. 1. à Paulino effato 1. Tim. IV. 7. quod inanes fabulas fugiendas præcipit , orditur , illud §. 2. his temporibus , ubi earum plena sint omnia , probè observandum esse dicit , & sepositis §. 3. exemplis aliis , §. 4. ad præsens institutum applicat , §. deinde sq. §. Scripturam S. unicum in dogmatibus fidei fundamentum , ac normam adæquatam , ad quam exigere ea oporteat , constituit . hanc §. 6. divinam atque perfectam ad salutem , adeoque §. 7. 8. nullis extra se somniis humanis, falsis revelationibus, phantasiis , nugis aliis , velut additamentis indigere evincit , unde statim , quid de Visione nupera sit habendum , §. 9. facile posse liquere arguit: §. 10. specialius singula visionis momenta expendit , ubi explicatis , quæ in Scriptura §. 11. de Christi Satisfactione , §. 12. de ejus diversis Exinanitionis & Exaltationis statibus §. 13. de Ejus Officio Prophetico institutoque ab ipso in Ecclesia docendi Ministerio , §. 14. de ejus præsentia in his ter-

ris, & Reditu ad iudicium habentur, §. 15. Visionem in unumquemque horum articulorum impingere concludit, nullum ei præsidium §. 16. vel ex prætensa Opilionis, cui ista obtigit, pietate, §. 17. vel ex DEI omnipotentia, aut Visionis cum Verbo DEI conformitate, §. 18. vel ex Sacerdotio spirituali, §. 19. vel ex Apparitionibus denique Christi aliis accedere ostendit, sed merito rejiciendam, generali quodam Syllogismo, quem brevis tandem §. 20. parænesis excipit, probat.

Prodiit quoque:

Antwort. Schreiben an einen guten Freund auff die von ihm begehrte zwey Frag-Puncten: Warum 1. die Juden in ihrem Irrthum so beständig verharren / und so wenige jehiger Zeit von ihnen zu unserm Christlichen Glauben treten? und denn 2. ob nicht zu hoffen sey / wann unserer seits behörige Mittel / und besserer Fleiß / als bisher geschehen / zu der Juden Bekehrung angewendet würden / dieselbigen häufiger könten gewonnen / und zum Christlichen Glauben gebracht werden? Wobey dann die Mittel / so darzu zu nehmen / mit angeführet sind. Ausgefertiget von einem der Juden Seligkeit von Herzen wünschenden Christen. (pl. 2. in 4to.)

Cujus Autor, quem *Johann. Frideric. Ments* Conversum Judæum esse, et si titulus scripti nomen non ostendat, accepimus, in eo potissimum versatur, ut per modum epistolæ, amico, causas indurationis Judæorum æque, ac promovendæ illorum conversionis sciscitanti, animi sui sensa aperiat; quidve in hoc negotio faciendum sibi videatur, utrinque paucis exponat. Scilicet eò tendunt rationes ejus omnes, ut, quantum priorem quæstionem attinet, 1) vitam Christianorum plerorumque pessimam obstare conversioni Judæorum, quam, si non universalem, singularem tamen, & maximè insignem ex Hof. III. 4. & ult. vult adhucdum sperare, arbitretur. pag. 4. r. 2) Sabbathi imprimis inter Christianos profanationem impiam, impedimento ei esse dicat. p. 6. 3) nimiam Judæorum, & illimitatam prorsus quilibet audendi licentiam, magis eos magisque deteriores facere asserat. p. ead. sq. 4) summam hujus gentis, quâ apud ipsos etiam Magnates, aliosque in eminentiori gradu constitutos ple-

plerumque pollet, auctoritatem, ex causis merè carnalibus tolerantiam, Judicii Civilis liberum exercitium, illorum conversioni remoram injicere haut exiguam existimet. p. 7. 8. idemque & 5) de fœnore, quò Christianos tantum non exsugunt, iniquissimo, p. 9. 6) de fœdò quorundam, quod Judæis lucrigratia, in suis præsertim Sacris præstant, Christianorum ministerio, inserviendique promptitudine p. 9. 10. 7) de contemptu, quò Judæi Religioni nostræ protervè illudunt, dignis meritò modis vindicandò intellectum velit p. 11. Posterior quæstio, quæ genuinam Judæorum conversionis methodum præscribit, quinque ejus explicat regulas, ad hunc finem obtinendum, judicio Autoris apprimè necessarias, adeoque probè observandas, quarum 1) arctius coërcendos Judæos. 2) speciatim ad labores quosque honestos adstringendos. 3) omni Christianorum, ad cultum ipsorum publicum ministerio atque operâ privandos. p. 11. (q. 4) ad audiendas sedulò in Ecclesiis nostris conciones compellendos p. 12. & denique 5) præter alia, judiciis inter se mutuò Civilibus, causarum cognitionibus forensibus, aliisque, quæ aliqualem adhuc apud ipsos Sceptri nondum ablatis formam posse insinuare jam antea monuerat, exuendos, annexis ad DEum precibus, laudatoque insuper Potentiss. Borussia Regis hâc in parte egregiò instituto p. 13. 14. seriò svadet.

Die XII. Septemb. Dissertatio Exegetica, illustrans sensum verborum *Jobi*, Cap. XXIII. 12. Præside *Joach. Albert. de Krakevitz*, SS. Th. D. Cateches. Christian. ac Hebrææ Linguæ PP. Ord. publicæ Eruditorum ventilationi est exhibita ab Autore, *Job. Christoph. Frese*, Westenbrügga-Megapol. (pl. 6.)

Præfamen huic Disputationi, quam Respondens Rostochio jamjam discessurus, suorum in hâc Academia profectuum quoddam velut specimen voluit extare, præmissum, §. 1. generatim in Seculi nostri Novatores invehitur, eos §. 2. meritò detestandos docet, antiquitatis contra Biblicæ studium in hoc passu, §. 3. illustri libri Hiobi exemplo, omnes illos fidei articulos, qui in nostra nunc Ecclesia creduntur, v. g. de Trinitate, DEI in essentia unitate, & perfectione, Christo, Spiritu S. Resurrectione mortuorum, imagine Div. Providentia complectentis, com-

mendat, & §. 4. speciatim ad præsentis dicti, quippe, quod Divinum Verbum, ejusque studiosissimam Observationem inculcet, *exegesein*, cum reliqua, qua Sectione II. de nonnullorum Novaturientium circa illud *φαντάσματος* subjungere aliàs meditatus fuerat Autor) ob temporis penuriam non licuerit addere, transit. Hæc igitur isto ordine procedit, ut adductis §. 1. variis loci hujus versionibus præviâque §. 2. quæ in ejus tractatione attendi debeat, methodo, §. 3. verborum Textus primò nexum & *συνάφειαν* inquirat, §. deinde 4. ad 7. inclus. singularum vocum, & quidem vocabuli: *מַחֲרִי* §. 5. *צַחֲתִי* §. 6. *אֶמְרִי פִּי* §. 7. Philologicam considerationem instituat, hinc §. 8. earum sensum indaget, tum §. 9. 10. Scripturæ analogiâ in subsidium vocatâ illustret, postmodum §. 11. aliorum Interpretum consensum ostendat, porro §. 12. nonnullas Exegetarum, hæc in parte dissentientium, v. g. Seb. Schmidii, §. 13. Sal. Glassii, §. 14. Lutheri, §. 15. Versionum LXX. viralis & Vulgatæ expositiones examinet, tandemque §. 16. rejectis in aliud tempus aliis, unicam quæstionem, ad dicti Jobæi intelligentiam perutilem: An tempore Jobi Scriptura S. jam literis concredata, aut, si id nondum factum, quid per *אֶמְרִי פִּי* intellectum velit? annectat, ad quam §. 17. præsuppositis quibusdam, ad Hiobi personam, librumque facientibus, & negata §. 8. librorum Adamo, Setho, Enocho, Noæ, Abrahamo suppositorum *γενεαλογίη* ita respondet, ut §. 19. (per typothetæ incuriam falsò est §. 30.) Jobi tempore verbum aliquod scriptum nondum extitisse, Jobum verò hæc *אֶמְרִי פִּי* ex frequentia apparitionum externarum, §. 20. ex inspiratione Spiritus S. internâ, quò §. 21. traditiones quoque Patriarcharum, cum sedulâ Parentum informatione refert, habuisse, §. 22. concludat. Sub finem hujus Dissert. variæ D. Joh. Fecht. D. Joh. Petr. Grünenberg, & D. Joach. Alb. de Krakevitz, tanquam Præfidis votivæ leguntur ad Respondentem nostrum acclamationes, quæ & de Studiis illius, solidaque eruditione testantur, & Patronis pariter eum, suo quodam meritò de meliori notâ commendant.

Die XVI. Ejusd. Præside M. Herm. Christoph. Engelcken, & Resp. David Buchholz, Mecklenburg. ex Historia Literariâ secundâ vice

ce disputatum fuit de curiosâ *ἑλπίδα* : An Pythagoras Profelytus factus , & consequenter salvatus sit , cujus affirmativa modestè impugnatur. (pl. 6.)

Uti prioris de hoc argumento disputationis, quæ negativam tuebatur , contenta , mense jamdum *Julio* hujus anni p. 177. sq. exhibuimus , ita nec posterioris hujus quâ fidem suam liberare se voluisse dicit Autor , recensum paucis nunc instituere pigramur. Ea igitur absolvitur iterum tum præfamine , in quo generatim de quibusdam aliis præter Pythagoram Gentilium Philosophis , quibus juxta cum hoc , vel ipsa vera religio , vel ejus tamen quædam semina tribui vulgò solent , puta , Seneca , Aristotele , Platone , introductis loco disseritur , tum tractatione , quæ §§. 17. (16.) inclusa , quicquid in hac materiâ supererat , justâ commentatione complectitur. §. 1. oppositam suæ sententiæ sententiam Rabeneri , quæ Pythagoram , & Profelytum , & Ezechielis Prophetæ auditorem fuisse , argumentis à Convenientia ætatis , loci & doctrinæ &c. desumptis evincere conatur , autor recitat. Illam deinde quoad singula membra examinat & inquiri , ostendens , quam parum prælidii insit objectioni , vel §. 2. de Convenientia ætatis quæ speciatim ratione Pythagoræ Scriptores in diversum trahat , vel §. 4. de Convenientia loci , quæ utraque §. 5. evincere nondum satis possit , quod Pythagoras audiverit Ezechielem , vel etiam §. 6. de convenientia , in qua cardo totius probationis vertatur , doctrinæ , quam quoad quasdam scientiarum particulas , quas Pythagoras sive Hebræorum vivæ institutioni debebat , sive §. 7. plagio ex eorum scriptis , exemplo Platonis aliorumque abstulerit , largitur , quoad perfectam vero & exactam harmoniam negat & inticiatur. §. 8. occasione hujus similitudinis doctrinæ , quam Rabenerus Ezechielem inter & Pythagoram vult deprehendi , quæstionem inspergit Autor : quidnam Carmelitis , qui cum ordinis sui Antecessorem faciunt , cum Pythagora commercii intercedat , & posito , eundem Carmelitarum Coriphæum existere , quid suo id scopo officere queat ? cui , postquam brevibus satisfecit , reliqua quoque Rabeneri leviora argumenta annectit , sigillatim §. 9. quæ de Circumcisione Pythagoræ , §. vero 10. quæ de DEI unitate , omnipræsentia , non

facienda imagine, mundi & hominum ad DEI imaginem creatione; Angelis item, inferorum suppliciis, immortalitate animæ &c. velut Pythagoræ dogmatibus affert. Omnia ista §. 11. & 13. plenius paulò evolvit, nulliusque §. 14. cum Tetractus, seu quaternario numero Pythagoræ, §. 15. cum nomine filix Pythagoræ Judaico, Sarâ, ad ejus Profelytismum probandum ponderis esse, §. 16. demonstrat, sed §. 17. hunc Ethnicum ad extremum usque vitæ halitum fuisse, adeoque meritò æternæ damnationis reum factum, idoneis ad eam rem testimoniis, ultimò contendit.

Die XXVI. Sept. prodiit Vindiciarum pro Veritate adversus Godofredi Arnoldi criminationes institutarum Tessarar, Præside Jo. Fechtio, D. Respondente in circulari disputatione Justo Henrico Rümckero, Swerinenfi. (6. plag.

Primum vindiciarum specimen de iis agit, qui in medio Papatu religionem Lutheranam fuerunt professi. Suggillat Arnoldus eorum institutum, qui vel Augustinum vel Chrysostomum vel Thomam Aquinatem vel Carolum V. Imp. veritatis in medio Papatu testes collaudant. Ostenditur, quod omni à Luthero usque Ecclesiæ nostræ ætate res summæ laudis existimata fuerit, ipsorum inimicorum religionis nostræ pro veritate doctrinæ nostræ, quam profitemur, testimonia, exemplo Flacii, qui primus catalogum testium veritatis consarcinavit, ex eorum scriptis collecta, Romanæ Ecclesiæ objectare. Id enim conforme esse exemplo Moïsi, Deut. XXXII. 31. & Pauli, qui ad testimonia Arati, Menandri & Epimenidis provocaverit, ut proprio ipsos gladio jugularet, dicente Chrysostomo. Eundem morem secutos esse veteres Ecclesiæ patres, neque aliud agere ipsummet Arnoldum integris illis vastisque Historiæ Hæreticæ Tomis, quam ut ex hæreticorum & Fanaticorum testimoniis religioni suæ Indifferentiæ robur assereret & auctoritatem. Arnoldi verò censuram, quam in hoc institutum vibret, quod absurdum sit, wann man Chrysostomum, Augustinum, Thomam Aquinatem und andere zu guten Lutheranern zu machen in grossen Büchern bey der handgreifflichen Mißbilligkeit sich bemühe, gesetzt, daß man einige gleich-

stimt

migemige Befäumniß aufzuweisen könne/soeda & Christiano homine
 indigna criminatione niti, ac si quisquam eorum, qui ad adver-
 sariorum Confessiones provocarunt, eosdem in bonos Lutherana-
 nos convertere voluerit, cum nec ex Arato Christianum fecerit
 Paulus, quamquam eundem ceu veritatis testem, & quidem
 unicâ tantum in re, ipsis gentilibus opposuerit. Probatur id ex
 disertâ asseveratione eorum, qui ejusmodi testes produxerunt,
 utpote Flacii, Pappi, Dorschei, Mayeri & contra criminantis
 exceptiones vindicatur. Inprimis verò Carolum V. Evangelicâ
 morte obiisse, quod peculiari oratione comprobavit celeberrimus
 D. Mayerus, productis ejus rei ex ipso Papatu plurimis testi-
 moniis, amplius roboratur, ostenditurque, non aliâ ratione
 motum fuisse Arnoldum, ut Theologis illis, testimonia Lutheranae
 veritatis ex ipsorum hostium confessione colligentibus, malediceret,
 quam quod Indifferentismi veneno ebrium malè habuerit, quod aliqua
 impensa fuisset veritatis comprobandæ cura & quidem in contro-
 versis Theologicis, quibus carere sine pietatis damno Ecclesia nostra
 utique posset. Secundum vindictarum specimen circa Colloquium
 Emmendingense, à Jacobo Marchione Badensi institutum, occupatur.
 De quo cum nulla in publico extant documenta alia, quam quæ ex
 Archivo Durlacensi ab Auctore præsentis disputationis anno superioris
 seculi XCIV. edita sunt, ex illis verò juxta eundem ne Momus quidem
 ipse, quod in Lutheranâ parte desideret, quidquam deprehendere
 possit, Arnoldum tamen pro sua censendi libidine ita judicare refert:
 Es seye sehr confus zugegangen/und hätten sich die Affecten allerseits
 hefftig geußert / daß es auch einen so elenden Ausgang gewonnen/
 daß die Papisten nicht genug triumphiren und prahlen konnten. De-
 siderat igitur disputationis auctor in Arnoldo fidem historicam,
 eamque, quod requirat maximè ipse, à partium studio remotam,
 eundemque considerare jubet, utrum vel syllabam unam in universa
 de hoc colloquio narratione, ipsoque inprimis Protocollo, vel
 indicium etiam ullum aut vestigium reperire liceat, è quo constet,
 vel affectibus unquam indulgisse Pappum, colloquentis Lutherani
 partes sustinentem, vel quacunque ratione dedisse occasionem,
 cur collocutionem vel infelix fuerit secutus

even-

eventus, vel Papistæ de re in colloquio probè & masculè gestâ jure meritoque triumphare potuerint. Id nisi liquidò certisque ex documentis ostenderit, malitiosi calumniatoris, cum contrarium ex omnibus paginis scire potuerit, & ne proximo suo fœdam & tam atrocem injuriam inferret, scire debuerit, notam effugituum nunquam esse. Denuò igitur ex ipsis colloquii actis Lutheranorum innocentiam ostendit, è contra verò demonstrat, Arnoldum Colloquii Acta ne legisse quidem, cum Hænlinum faciat collocutorem ex Pontificiorum parte, qui tamen fuerit Zehenderus. Nempe tantâ cœcitate ex Divino judicio percuti eum, cujus unicus scopus sit, universas nostrorum Theologorum actiones atro dente arrodere & hostium Ecclesiæ quorumcunque vel excusare vel in cœlum vehere. Tertium vindictiarum specimen de Luthero agit & quibusdam ei vel objectis vel adscriptis. Non incitiatur Disputationis auctor, hominem fuisse Lutherum, à quo nihil humani fuerit alienum, non tamen ideo ait vel detectam Noæ pudendam à filiis aliorum risui exponendam esse, ut non detestari tantum piorum, beneque de Ecclesia & pietate meritum vitia & defectus, sed contemnere quoque & parvi pendere id boni, quod ineffabilis DEI virtus per ipsos in hominum salutem operata est, discant, vel in vitiorum erratorumque numerum referenda ea esse, quæ recto Divini verbi judicio laudem potius prædicationemque mereantur, vel denique ipsos unâ cum instituto suo, ad DEI gloriam & Ecclesiæ salutem directo, prorsus de ponte præcipitandos atque pietatis doctrinam, ab ipsis masculè & omnium cum adplausu defensam, sub carnalis & Anti Christianæ contentionis nomine traducendam esse. Eum verò unicum Arnoldi scopum esse, ut doctorum Ecclesiæ etiam optimè dicta atque facta elevet & fugillet, navos verò non excuset, sed exaggeret & in trabales errores convertat, eos è contrario, qui pro hostibus veræ Ecclesiæ omnium judicio antea judicati sunt, excuset, laudet, in cœlum tollat, non aliam ob causam, quam quia de veritate doctrinarum fidei parum solliciti à controversiis omnibus alienum gesserunt animum, & soli morum pietati externâ se specie dederunt. Tum verò speciatim ad ea progreditur auctor, quæ vel

Luthe-

Luthero vel Lutheri nimis admiratoribus objectat Arnoldus. I. Quod Luthero in collegium docendi causa venienti assurrexerint auditores. Quamquam verò hunc honorem, quippe sibi soli delatum, invitus admiserit Lutherus, iniquè tamen hic typhum, animo Lutheri per ritum illum impressum, quem & de cætero frequenter Luthero objiciat Arnoldus, eundem colligere adseverat. Sicut nec fastum arguat, quando Petrus Patiens Hartmannum vocaverat *unum ex veris Christi & Lutheri ipsius discipulis*. Cum hæc causæ principis & ministerialis conjunctio nec ipsi Scripturæ sit insæta. Utpote in illo: *hic gladius Domini & Gideon*. Itemque: *visum est Spiritui S. & nobis*. II. Quod Lutherum sanctum & Divinum appellitaverit Bidenbachius. Ad quod regerit auctor, omnes fideles in fronte epistolarum Apostolicarum sanctorum titulo insigniri, omnemque vitam & virtutem, Divinæ regulæ conformem, in vernaculis nostris Bibliis Divinam vocari. II. Cor. I. 12. II. Petr. I. 3. I. Tim. V. 4. III. Quod infallibilitas adscripta fuerit Luthero ab eodem Bidenbachio, qui ad Marbachium scripserit: *quem Divinus Lutherus commendavit, eum certè coram DEO & hominibus commendatum esse*. Ad quod respondet, majora longè encomia in sacris attributa esse hominibus mortalibus, sine ulla infallibilitatis adscriptione. Hiob. I. 8. II. Reg. XIX. 5. f. Neque encomium Thomasianum, quo Historiam Arnoldi hæreticam omnibus post Apostolos scriptis, Arnoldo non, ut Lutherus fecerit, invito, prætulit, Arnoldum in infallibilitatis thronum collocare. IV. Quod Wolffg. Kæteritius Theologos ad imitandum Lutheri in scribendo contra adversarios intemperiem inflamnaverit. Respondet auctor, ejusdem intemperiei accusandos esse Christum & Apostolos, qui veritatis hostes vocitaverint lupos, vulpes, serpentes, fures, latrones, sicarios, filios Diaboli, stultos, canes & vaniloquos. Nec ullum scelus & flagitium sub sole esse, quod Lutheranæ Ecclesiæ ministris ex Indifferentistâ intemperie non impeggerit Arnoldus. Quartum vindiciarum specimen versatur circa literaturam profanam, cum studio Theologico & veri Christianismi conjungendam. Præmittitur demonstratio, quod combinatio bonarum literarum, etiam ex gentilibus scriptoribus addiscendarum, cum

studio Theologico, in scriptis publicis exercendo, statim à primâ Ecclesiæ Christianæ infantia approbari doctoribus ejus cœperit, quippe qui etiam in tribus primis seculis, tanquam ipsius Arnaldi concessione purioribus, scripta sua Theologica verbis & sententiis gentilium exornare non erubuerint. Quin & scripserit Augustinus, *Philosophi, qui vocantur, si quâ forte vera & fidei nostræ accommoda dixerunt, maxime Platonici, non solum formidanda non sunt, sed & ab eisdem, tanquam injustis possessoribus in usum nostrum vindicanda.* Unde factum sit, ut cum ex barbarie superiorum seculorum eluctati nostri elegantiorē literaturam tantâ voluptate comprehenderent & deperirent, ut venustatibus illis nobilissimam omnium & divinissimam disciplinam, Theologiam exornari potius, quam prostitui fuerint persuasi. Nec destitutos illos fuisse auctoritate ipsius Pauli, qui Poëtarum gentilium carmina suis scriptis inferere non dubitarit. Quod si singulari æstimatione mentis humanæ opera venusta, egregia, admiranda prosequamur, eaque laudemus, immò in cœlum efferramus artium mechanicarum effectus, quantumlibet à gentilibus, Turcis aut Judæis profectos, si oculis nostris blandiantur, & quotidianis necessitatibus nostris usum concilient, aut saltem commoditatem, cur contemnere debeamus elegantias literaturæ & doctrinarum rationis, si illæ severiori Christianorum disciplinæ non sint adversæ? Quem in finem & memorabilem Nicephori Callisti locum adducit. Tum verò ad criminationem Arnaldi progreditur auctor, quâ in conjunctionem illam sacræ & profanæ literaturæ invehi ipsi dicitur & de quâ ita judicet: *disß freylich die Früchten davon / daß man sich in die Heydnischen Scribenten so sehr verliebe / nemlich Hoffart und thörichte Einbildungen der Gelehrsamkeit / wann man etwa einen Griechischen Vers aus einem alten Poeten vorbringen / und die Orationes, Briefe / Predigen / Abdankungen und Schrifften damit zieren und schmücken könnte. Welches man in denen Büchern des vorigen Seculi und auch guten Theils des jetzigen / sehe diese Pedanterie so abgeschmackt worden / mit Verwunderung sehe.* At verò, cum primis ipsum perstringere Dav. Chytræum, Theologum quondam suæ Academiæ, de quo præclarius nemo unquam meritus sit, quem adeo infesto pro-

prosequatur odio, ut de Theologiâ ipsius scribat: es seye eine Platonische Lehre / darinnen nichts geistliches / sondern nur eiliche Philosophische Flosculi und Redens-Ärren und Sentenzen der Heyden und Weeten vorgeleset werden. Und wann man noch Christi und seiner Lehre gedencet / dannoch kein Geist / Leben und Krafft darinnen verspühret werde. Mentis verò elationem, quam Arnoldus literaturæ profanæ amori adscribat, in suimet animi impotentiâ quærendam esse affirmat Disputationis auctor, quum cum omnium aliorum instituta, quamquam totius mundi iudicio salutaria & laudabilia, non pro nihilo tantum, sed & pro pernicioso putet, sui verò unius cerebri spectrum iisdem præferat & aliis ad adorandum proponat. Aut arrogantem illam de se persuasionem ex ipsâ gentilium Poëtarum lectione & æstimatione per se profluere, & ejusdem intumescentiæ reum agi actum Divino Spiritu Paulum & plerosque in puriore seculorum ordine patres, aut ex abusu tantum ejus moris originem trahere, dum qui illo usi sunt, vel allegatorum copiâ excesserint, vel Poëtarum amorem atque æstimationem Diviniori verbo prætulerint. Atque ita usum ipsum in se proscribendum non fuisse, & qui in eodem excesserunt nominandos atque à cæteris, qui laudem utique meruerint, discernendos fuisse. Hos inter quum Victorinus Strigelius numerandus fuerit, meritò de eodem scribere Jacobum Andræ: *ex alto omnes despiciit superbus Grammaticus, qui felicius in suo Pindaro nugaretur, quam in sacris profanandis; & immeritò ideò perstringi Jacobum. Quod denique Arnoldus bonarum literarum cum Theologiâ connexionem inspidi Pedantismi titulo conspurcet, ad id hunc in modum respondet auctor: Quod si inspidus Pedantismus est, elegantibus ingeniosisque gentilium sententiis, quasi Divina aura, in creatione hominis intellectui indita & ratione probè exculta, particulis res sacras quasi condire & velut ornamentis quibusdam distinguere, quo probri nomine digna fuerit ea consuetudo, quâ rerum sacrarum majestatem & sanctitatem fumosâ sulphureâque, Jacobi Röhmi literaturæ, quâ impensè & unicè delectatur Arnoldus, in quâ tamen neque salis quicquam est, nec venustatis, & cuius sensus nec ab Oedipo plerumque possit divinari, contaminemus? Qui hodie alius tam promptè Pedantismum obquamcunque scribendi rationem,*

ab ipsorum ingenio aut institutis alienam objiciant, aliorumque eo diste-
rio ignorantiam, cum arrogante de se persuasione conjunctam, castigant,
videre debere, ne verius illud de iis dicatur: Platonis fastum calcas,
sed, astu majore. Bonarum literarum æstimationem & cum Theo-
logico scribendi genere conjunctionem inspidam sub Pedantisimi
crimine factam nec hodie esse, nisi iis, qui tenebricosis Böh-
misticæ Theologiæ ineptiis effascinati ad eam etiam nauseare deli-
râ se mentis imaginatione advesfecerint, quæ saniore gustu præ-
ditis, post S. Literarum amorem, quia à venustatis omnis &
gratiæ fonte proveniant, in pretio sint & deliciis. De cætero
utrumque scribendi genus pro donorum Divinorum, in ministros
suos largâ copiâ collatorum, diversitate laudem promereri, &
quod ab omni externo splendore & adscititio ornatu remotum
est & quod ornamenta quoque & orationis florem, qualem in
scriptis suis, qui rationem excoluerunt, sectati sunt, adhibeat.
Quam in rem memorabilis planè sententia ex Theodoro to al-
legatur. Sub finem promittit auctor disputationis, se, ubi oc-
casio ipsi obtigerit, & reliquas criminationes, in Theologos,
Epistolarum ad Marbachios exaratarum scriptores conjectas, pari
se ratione examinaturum esse.

Die XXIX. Ejusd. Solemni quippe Archangeli Michaelis Fe-
sto in saltis dicatâ, Rector Academiæ Rostochiens. *Johannes Er-
nestus Schaperus*, Medicinæ Doct. Ejusd. Profess. Ordin. Facult.
suæ Senior, ac Decan. & Sereniss. atque Potentiss. Ducis
Mecklenburg. Regentis Archiater, publico nomine *Programma*,
quò ad beatissimam Domini per Archangelum, & Sanctos An-
gelos in Ecclesia & Academia constitutam tranquillationem,
debitâ cum devotione recolendam omnes & singulos Reipubli-
cæ hujus literariæ cives invitat, simulque ad intermittendam,
planè infelicissimam illam in Civitate & Academia bomba-
darum explosionibus excitatam perturbationem Studiosos hortat-
ur, scripsit. (pl. 1.)

Die X. Octobr. Dissertatio Juridica de *Periculosa conceptione In-
strumenti*, sub Præsidio *Joh. Joach. Schapfferi*, J. U. D. & P. P. Comit.
Palat. Cæs. & Confist. Megapol. Assessor, publico Eruditorum
examine est submissa à *J. Jürgensen*. Tund. Holsat. (pl. 6.)

Quid

Quid in præfenti, quam sistimus Disput. sit præstitum, singulorum Capitulorum inscriptiones & tituli lectorem docent, quos huc transferre non gravabimur. Cap. igitur I. probat periculosum esse Instrumentum scribere in actu inter Vivos. Cap. II. ostendit, periculosum esse, instrumentum scribere in ultima voluntate, & Cap. III. idem, quoad delicta, evincit.

GRYPHISWALDIÆ.

Mense Augusto ex Jure Publico de Commodis ex Pace Ryswicensi in Imperium Romano-Germanicum redundantibus Disputationem sub Præsidio D. Johann. Schackii, Prof. Publ. Ordin. & h. t. Decani habuit Christianus Knütel, Langwedela Bremens. (pl. 5½)

Disputatio ista, quæ præter varias Pacis Ryswicensis circumstantias decem ejus emolumenta sistit, §§. 16. includitur, & 18. præterea Corollaria annexa habet.

Die XII. Augusti Positionum Juris Communis cum Lubecensi collatarum Syllogen secundam, (prima enim supra jamdum mens. Julio hujus anni p. 206. à nobis fuit exhibita) Præfide L. Georg. Adolph. Carocio, Facult. Jurid. Adjunct. defendit Christian. Nicolaus Helwig. (pl. 1½.)

Sylloge hæc à positione XI. quæ nuper disputationem priorem clauserat, pergit, & alias XIV. denuò adjungit.

Die XV. Augusti De nova atque abominandâ Pietistarum Trinitate sub Præsidio Joh. Frider. Mayer. D. PP. Prim. &c. h. t. Dec. Disp. est exhibita à Joach. Willers, Stralsund. cui accedit dissertatio: *Utrum speranda sit Spiritus S. incarnatio?* (pl. 3.)

In priori diss. post exhibitum Edictalis Citationis, quâ Fanaticorum quidam Criminis læsæ violatæque SS. Trinitatis, (in quam se ipsos temerè transmutaverant) rei, in judicio Celliff. Comit. Sayn. &c. &c. Laasphenfi comparere, rerumque luarum rationem reddere jubentur, exemplum p. 3. - 6. justæ leguntur invectivæ in Pieristicam impietatem & Fanaticismum, quem sub ipsis jamdum hujus Sectæ initis, Ecclesiæ fines esse occupaturum, dudum præviderint præstantissimu quique Theologi. p. 7. Hujus Patronos præ cæteris subinde Divinas apparitiones & Colloquia crepare, exemplis Peterfenii, & cujusdam Jo. Geo. Rosenbachii, quorum hic cum Veritatis revelatæ, & LL. SS. damno, a celeberrimo quodam Ecclesiæ purioris Doctore, Academiaeque

Altorsinæ ornamento, (cujus tamen nomini parcere velit Autor) fuerit defensus, à Storrio verò & Edzard. in viam revocatus, asseritur. p. 8. 9. sq. & quam injurii illi semper in Sacro-sanctam speciatim Trinitatem fuerint, tum præsentem, tum aliis in subsidium vocatis testimoniis, subjunctisque piis præcibus p. 10. - 12. evincitur.

In *posteriori* præmittitur de Incarnatione JESU Christi, quæ sub finem anni 1696. iterato contigerit, commentum: Violari etiam ad eundem modum articulum de Spiritu S. dicitur: quæstio, quare nec hic, nec Pater, sed *ἀλλ' ὁ υἱος* fuerit incarnatus? attingitur, & sic ad tractationem ipsam instituitur transitio. p. 2. Illa tum variis Simonis Magi, Montani, Manetis, Mahumedis (quibus sententiæ de Seculo Spiritus S. breve examen insertum extat) Guilhelminæ Boëmæ, Johannæ Venetæ, Martini Steinbachii, qui se blasphemè Spiritum S. incarnatum esse venditarunt, cum affinibus Hieracis, Melchisedecianorum aliorumque exemplis, p. 3. - 9. tum argumentis huic errori oppositis, desumptis, partim à scopo ac fine unico incarnationis, partim à numero duorum Testamentorum, & Novi fœderis perfectione, partim à facta jam Spiritus S. statim post ascensionem Christi missione p. 9. - 12. constat.

Die XLIX. Ejusd. Jobum liberos suos sanctificantem ad C. I. v. 5. Job. dissertatione Theologica, Moderatore *D. Joh. Frid. Mayer.* PP. Præsidente *M. Laurent. David. Bollhagen,* Eruditorum examini submitisit *Mattheus Wollisch.* Treptow - Pom. (pl. 3.)

§. hujus Disp. I. quædam de ætate & Persona Hiobi habet. §. 1. ejus fidem, & verum DEI Cultum, quò sacrificia quoque referuntur, exponit. §. 3. præter ipsum Jobi oraculum, cum quibusdam illius versionibus adductum, Sanctificationis in eo descriptæ & quidem primò externæ actum explicat. §. 4. in Sacris peragendis frequentem fuisse ostendit, §. 5. cum lege Moïsis confert §. 6. ratione modi evolvit, §. 7. 8. ad Jobum ejusque liberos juxta ductum reliquorum Textus verborum applicat, §. 9. internam quoque sanctificationem considerat, & §. denique 10. (falsò IX.) occasione precum, quas Jobus liberos suos sanctificans, ad DEum pro iis fuderit, quæstionem: Quantum profit alteri fides aliena? ad illustrandum thema addit.

Die XIX. Ejusd. Ex loco de Imagine DEI, quæstionum recentiorum, imprimis Pietistarum Pentadem, Præs. M. Jusio Wesseli Kampen, SS. Theol. Baccal. Facult. Theol. Adjunct. & Ecclesiast. ad D. Jacob. Sabbath, ventilavit Daniel Harder. Gryphis. Pom. (pag. 2½.)

Quæstiones in ista Disp. exhibitæ sequenti se ordine excipiunt. I. est: An imago DEI in eò consistat, quod anima hominis immortalis & immaterialis sit, intellectum, voluntatem & memoriam habens; ad quam factâ §. 1. 2. distinctione inter acceptionem imaginis Div. Ecclesiasticam, s. impropriad, & propriam, s. Biblicam, adductaque §. 3. quorundam Patrum Scholasticorum, Pontificiorum, Calvinianorum &c. Præcipuè Pietistarum affirmativâ, §. 4. negativè respondetur. II. est: An imago DEI sit particula essentia Divinæ? sive: an sit Virium Divinarum affluentia? vel: an sit communicatio Virtutis Divinæ, & idiomatum Divinorum? quæ, citatis §. 1. & 2. qui hanc sistent sententiam. Fanatis, §. 3. pariter negatur. III. est: An imago Divina sit lumen? cujus, postquam allati sunt §. 1. opinionis Patroni, præmissusque §. 2. controversiæ status, negativa defenditur. IV. est: An Imago Dei in primis hominibus constituerit in Dominio Spiritus? quæ uti §. 2. a Christ. Thomasio asseritur, ita §. 2. erronea esse probatur. V. & ult. est. An imaginis Div. ratio præcisè in eò consistat, ut homo imaginem Dei referat tanquam in personis Trin.? sive: an imago Div. primi hominis fuerit speculum SS. Trinitatis? quæ §. 1. contra Græcos & Novatores alios §. 2. ita deciditur, ut qualiscunque similitudo hîc admittatur, verum autem Trinitatis speculum Imagini Divinæ abjudicetur.

D. XXIII. Ejusd. Præs. D. Job. Frid. Mayer. SS. Theol. PP. Prim. & p. t. Dec. de Flagellatione Spontanea disseruit Francisc. Jæde. Gryph. Pom. (pl. 1.)

Sunima paucis huc redit, & *th.* 1. quantum in hoc argumento editis scriptis laboraverit Jac. Gretlerus, vel suo ipsius judicio, ostendatur. *th.* 2. Conrad Vetteri blasphema & mendax Litaniam, quâ nostræ Ecclesiæ doctrinam falsè ridet, huicque opposita verissima Matthiæ Hæc parodia allegetur. *th.* 3. Spontanea hæc Papæorum flagellatio impingere in S. Scripturam evincatur, & *th.* 4. ejus iniquitas ex ipso saniorum Pontificiorum, interque illos Abbatis, Boileau suffragio probetur.

Die II. Septembr. Præsides L. G. A. Carocio, Fac. Phil. Adjuncto, Positionum Syllogem tertiam ventilavit Bernhard. Christian. Droyen. Usedom. Pom. (pl. 1½.)

Absolvitur ea XII. iterum positionibus, quas proximè insequentur aliæ.

Die V. Ejusd. Theses Juridicas ex Compendio Lauterbachiano desumptas sub præsidio D. Joh. Schackii, Prof. Publ. Ord. & Facult. Jurid. h. t. Decani defendit Henric. de Hammarberg, Nobilis Svecus. (plag. 1.)

Est hæc dissertatio, thesium supra à nobis *mens. Jul. ad d. XXIII. Maji p. 206.* memoratarum, de Appellatione, quam juxta potiora quædam adjuncta examinat, continuatio.

Die XVI. Ejusd. Præsides D. J. F. Mayo, de Sacerdotum salutandi formula: Dominus vobiscum, Dissertationem Historico-Theologicam publico examini submitit M. Andreas Ritter / Lubec. Philosoph. Facult. Adjunct. (2½. plag.)

Autor, postquam §. 1. Cantus Sacros maximam inter alia quoque cultus publici partem constituere, Veteris Ecclesiæ exemplo, à qua introducti primùm, & ad nostra deinde tempora propagati sint, contendit, & §. 2. ejus quædam genera, Invitorium, Hymnos, Antiphonas, Halleluja, Psalmos, Cantica, Versus, Responsorialia, Collectas paucis attingit, §. 3. ad hujus speciatim formulæ, quam in Scriptura S. fundari ostendit, *originem* progreditur. Eam §. 4. recitatis variis variorum, præcipuè Pontificiorum, qui nimiam illius antiquitatem, ex Autoribus tamen potissimum suspectis propugnant, sententiis, & monstratâ §. 5. aliquali à Græcorum formula: *εὐχὴν ὑμῖν* differentia, §. 6. vel incertam, vel ultra ea tempora, quibus Antiphonæ in Ecclesia cœperint, de quarum inventione pariter disquirat, non extendendam putat. Hinc §. 7. *Sensum* sibi formulæ enucleandum sumit, quod ita facit, ut tum aliorum de eâ Scripturæ meditationes afferat, tum suam quoque ipsius mentem §. 8. exponat, quâ alium illam erga impios, alium erga pios respectum habere, imprimis autem §. 9. unionem fidelium cum DEO mysticam insinuare observat. Ultimo loco *Usum* formulæ istius, in Ecclesia præsertim Rom. brevibus persequitur, quem §. 10. à sub.

subjecto, aut persona utente, §. 11. à numero, & crebrâ repetitione, §. 12. à notabilioribus quibusquë circumstantiis: §. 13. ab objecto, scilicet astante populo describit, & §. 14. rectè etiam apud nos asseruari, rejectis Canticorum Sacrorum hostibus, annexoque pio voto asserit.

Die X Octobr. Eòd. Præfide Apologia Pontificum Romanorum, Doctorumque Pontificiorum pro Archi-Episcopis atque Episcopis Regni Poloniæ adversus censuram Clementis XI. P. R. sententiarum collationi est expostita à M. Mich. Irid. Quadrio. (pl. 4.)

Quæ hujus Disp. sint contenta, more nostrò solito jam exponemus. Autor, justam & legitimam, Veteri Rege remotop, Regis noviter coronati esse Electionem contra Brutum Papæ Rom. fulmen probaturus, *th̃s.* 1. occasionem sumit, ab inani Pauli V. Papæ R. in Rempublicam olim Venetam vibrata Excommunicatione, quam tum ratione reliquarum circumstantiarum, tum & præsertim ratione plurimorum, qui de isto argumento extant, Autorum fusius describit. Ejus *th̃s.* 2. parallelum quoddam hoc pariter Seculo & anno exemplum in Clementis XI. P. R. cujus Breve integrum inseritur, excommunicatione, qua Archiepiscopos, Episcoposque omnes Poloniæ, qui Coronationem perfecerint, ferire fuerit conatus, dari ostendit; quas illi causas habeant, Clementinum factum, vanitatemque reprimendi, *th̃s.* 3. explicat, Censuræ vocem *th̃s.* 4. quoad significationem & divisiones evolvit, *th̃s.* 5. ad præsentem Papæ censuram applicat, injustamque eam esse, quia 1) non ex manifesta & justa oriatur causa. 2) à judice incompetente feratur. 3) turbet alterius jurisdictionem, & in præjudicium tertii vergat. 4) intolerabiles errores teneat, evincit, & *th̃s.* 6. pro istâ causa, aliorum etiam Pontificum R. qui Archi-Episcopos & Episcopos hos ab omni pœnâ absolvant, testimonia longo numero in medium producit.

NOVA LITERARIA
GEDANI.*Jo. Christoph. Gottvaldi, Med. D. & Pr. Ged.*

De

*Infante recens nato cum Corde extra Thoracem**posito,*

Observatio:

Fœtum in Utero materno non morbis tantum à turbata Sanguinis mixtione oriundis, sed & aliis, vulneribus sc. ab extra Corpori alias infligendis, obnoxium esse, præter alia multa hoc inprimis Exemplum, quod inter rariora oppidò numerandum, nos docet.

Uxor Sub-Centurionis Castra polonica sequentis à septem mensibus proprio effatu gravida, cum circa Vesperam maximis cogeretur Ventris doloribus, fœtum fortè exitum moliri opportunè sublentit: accitata jam Obstetrice, Lucinam quoque invocat, & post breves labores, magno adstantium stupore partum quidem masculum feliciter edit, vivum, membris alioquin omnibus perfectum, sed Corde cum utraque Auricula extra Thoracem, illic ubi Cartilago ensiformis sterni jungitur, pendulo. (Fig. I.)

Advocatur Medicus Urbis nostræ Celebris & Physicus Dn. God. Stüve simul meritissimus; hic etli confestim adesset, miseroque nato opem ferre meditaretur, conclamata tamen rem fore adpositè judicat; dictum factum, post sextam à partu horam, infans maturè sanè fati destinatus, expirat. Postero die cum præsentibus modò dicto Dno. Medico, Me, Chirurgoque dexterrimo Cadaver Cultro anatomico subjiceretur, sequentia notavimus: Corporis partes externè consideratæ optimè erant conformatæ, præter scrotum quod tumescebat, & cor quod à situ suo naturali remotum foris conspiciebatur. Abdomine primum aperto, integumenta quæ junctim sumpta digitum ferè minorem crassa, adiposa s. mucosa potius existerant; intestina v. cum reliquis Visceribus sana in limpida aqua ei simili quæ per Thoracis foramen spontè fluebat, natabant, certo Argumento, duplici hydrope Abdominis pariter & Thoracis laborasse fœtum. In Thorace itidem, quicquid effundebat, lymphâ abundabat, nihil singulare
inve-

invenimus ; Pulmones cum cæteris partibus sine noxa & Substantia & colore naturales. Solum Cor deforme erat, cum apice in globosum corpus prolongata , circuloque qf. circumscripta, hyperfarcosin mentiebatur, sed ab extensa Ventriculi dextri musciosa substantia illud proveniebat, compressione Labiorum Vulneris ut credimus sensim dilatatum & in istam figuram degeneratum , unde stylus m. per dextram auriculam admissus , adimur usque fundum hujus sacculi (eam n. figuram repræsentabat sicut ex effigie Fig. II. depict. apparet,) penetrabat. Peri-

FIG. I.

FIG. II.

cardium nullum visum; Auriculæ è contra integræ, inter quas foramen ovale cum Tubulo arterioso manifestè patebant: Funiculi umbilicalis Vasa cum suis insertionibus investigavimus & naturæ lege omnia salva deprehendimus; nec negleximus denudò inspicere Thoracis jam dissecti limbos qui aperturam faciebant, sed ne vestigium quidem Membranulæ invenimus quæ hanc occlusisset, qualem tamen Dominus Regis Medicus Mospelientis suo tempore in binis Catulis pari casu à reliquis distinctis observavit (Journ. ds Sçavans l' an 1681. f. 14. p. m. 178.) indeque conclusit, quod hoc medio respiratio conservata fuerit, cujus contrarium nostra evincit Observatio. Denique cum quævis probè perspecta habuissimus, ratio adhuc defuit; qui factum sit, quod Infans in Utero hanc plagam acceperit: facta autem est Mater, se primis à Conceptione diebus ex lapsu in glacie Epilepsiam, aliosque minus molestos affectus passam esse; circa medium Graviditatis tempus vitam percepisse Infantis; post aliquas hinc septimanas iterum è curru delapsam concussionibus validis agitatam fuisse; Quare calculum adjecimus fœtum fortè per lapsum ultimum, contra pubis ossa vi protrusum, & sauciatum huic periculosissimo accidenti succubuisse; sed in Abditis ejusmodi uti & in aliis ratio Experimentiæ cedere cogitur.

REGIOMONTI

Godofredus Wegnerus, SS. Th. Doct. Prof. Publ. Ordin. Ecclesiast. Aulic. Reg. Secundar. nuper *Programma* aliquod Academicum, ad Theologiæ Studiosos ibidem degenres directum proposuit, quod, utut paulò prolixius, breviter tamen hîc inferere, & quoad potiora momenta perlustrare animus est. (pl. 6.)

Scopus in illo omnis eo collineat, ut *Magistris Philosophiæ, & cæteris S. Ministerii Candidatis, Scrutinium Sacrarum Literarum à Christo Job. V. 39. seriò mandatum*, ad hujus præscriptum enixè commendet Autor, cujus etiam rei ergo ab ipsius statim dicti, sigillatim vocabuli in eo notabilioris, *ἀπειράτως*, quod alii Indicativum, alii rectius Imperativum malint esse, explicatione §. 1. incipit, modum scrutiniî à Christo præcepti, ex emphati vocis illius eruit §. 2. objectum scrutiniî Scripturam s. esse, exclusis traditionibus Judaicis ac Pontificiis, librisque Apocryphis, inclusa vero Scriptura

ptura N. T. ostendit §. 3. subjectum scrutinii non solum Phariseos & scribas, sed populum universum judaicum §. 4. constituit, & postremo effectum Scrutinii, duplicem eum quidem, tum vitæ æternæ collationem §. 5. tum de Christo vitæ datore testificationem §. 6. allegat. §. 7. à genere, quibusvis hominibus, quorum cura præcipua debeat esse frequens Scripturæ lectio, argumentatur ad speciem, SS. Theologiæ studiosos, Ministeriique Candidatos, quibus vel tantò magis istud Scrutinium incumbat, quantò magis illi ad alios aliquando Verbum DEI docendos, & de Salute at. informandos paulatim sint præparandi. §. 8. quædam Scrutinii istius adminicula, cognitionem linguarum, artium & scientiarum, Analogiam fidei, Philosophiam, cæteraque media recenset; illis §. 9. plurimos adeò, qui tamen ad SS. Ministerium hodiè adspirent destitui conqueritur, melius verò se §. 10. de Auditoribus suis, quippe quibus longè alia in his studiis mens sit, quibusque adeò §. 11. vel eò majus, scriptò hoc calcar addere voluerit, sperare, adducto §. 12. hunc in finem prolixo B. Dorscheri testimonio, dicit. §. 13. pergit in istâ adhuc ad SS. Theol. Candidatos admonitione, quos insuper §. 14. præter dictum Christi supra breviter enucleatum, præter tot rationes & causas impulsivas, exemplis excitat Virorum celeberrimorum, qui eandem viam ingressi sunt, tum in Academiis viventium, & inter hos Zeidler, Bernh. à Sanden, Calovii §. 15. Willh. Lyseri, J. A. Quenstedtii, Const. Ziegræ, Luc. Bacmeisteri, Joh. Fr. Königii, Christ. Bielefeld. §. 16. Bernh. Derfchovii, aliorumque, præcipuè §. 17. Joh. Fechtii, J. F. Königii, Henr. Mülleri, Quistorpiorum, Cothmanni, Paul. Tarnovii, Affelmanni, §. 18. Mentzerorum, Petr. Haberkornii, Just. Feuerbornii, Finckii, Dieterici, Thummii §. 19. Burch. Harbarti, Vinc. Schmuckii, Höpfneri, Joh. Höpneri, Joh. Ben. Carpzovii, utriusque Langii, Kromayeri, Schertzeri, Hulfemanni, §. 20. Försteri, Balth. Meisneri, Willh. Lyseri, Æg. Strauchii, §. 21. Behmiorum, Lev. Pouchenii Cæl. Myslentæ, §. 22. Gerhardi, Alb. Graweri, Christ. Chemnitii, Joh. Mutæi, §. 23. Joh. Schmidii, Joh. Ge. Dorscheri, Joh. Conr. Dannhaueri, §. 24. Geo. Königii, Christ. Crinesii, §. 25. Geo. Calixti, Conr. Horneji, Gerh. Titii, tum §. 26. extra

Acalemias viventium Joh. Schröderi, Conr. Diterici, Andr. Kesleri, Joh. Maukischii, Bernh. Waldschmidii, Christ. Grossii, quid? quod ex Veteribus Hieronymi, quorum Theologorum omnium numerum, augeri admodum ex Wittenio, aliisque biographis posse affirmat, simulque novam ad Auditores suos applicationem §. 27. annectit. §. tandem 28. digreditur ad varios labores Sacros, in quibus industriam suam exercere, summo Ecclesiæ bono, Candidatos Theologiæ, in omnibus disciplinis versatos, posse, cum sibi id soli per graviores Occupationes non liceat, Autor judicat. Horum aliquos, Theologiam scil. Moralem, Supplementa Diterici, Differentias Theologorum, memoriale omnium thesium, vel quæstionum controversarum, Epitomen Centuriarum Magdeburgens. Theologiam Patristicam, Lexica Sacra, Libros, & tractatus renovandos (quorum exempla & hic, & postea in addendis adducit) nominat, singulos adhuc magis magisque excolendos, augendos, perficiendos. Simile Studium §. 29. in Bibliis præsertim Commentariis, v. 9. Continuatione Commentarii Gerhardi in Deuteronomium, Explicatione Elenctica Evangeliorum Dominicalium, Vindiciis Synopticis præcipuorum Locorum Geneseos à Bellarmino in IV. Controvers. Tomis depravatorum Frœreisenii, Examine Juris Canonici in allegatione locorum S. Scripturæ, Vindiciis Prücknerianis, Harmonia Althoferiana, Paraphrasis Chaldaicis, Dubiis Vexatis Pfeifferianis, speciatim etiam §. 30. in Scriptis à se vel adornari cœptis, vel adornandis, Epitome Bibliorum, Theologiam fidei ex Scripturis exhibente, Theologia Apodictica, Porismatibus Biblicis, Epistolis Dominicalibus & Festalibus, Bibliis Numeratis Patristicis, Commentariis in Acta Apostolica, Versionibus Lutheri prioribus & posterioribus collatis, desiderat, sicque parænesi, totique Programmati finem imponit.

Die XXV. Augusti M. Michaël Hoynovius, Scholæ Palæopol. Rector, Exercitationem Philologicam Tertiam publicè ventilavit de Nomine JESU, Resp. Bartholom. Andrea, S. Minister. Candid. Scholæque Gerdav. Rectore. (3½. plag.)

Die XXVIII. Ejusd. sub Præsidio M. Georgii Thegen, Phil. Pract. Prof.

Prof. Publ. Ord. Facult. Philos. Senioris, Dissertatione Academica publica exhibuit *Electorem sui ipsius in Magistratum*, Autor & Resp. *Daniel Hoffmann*. Reg. Pruss. (3½. plag.)

Die XXXI. Ejusd. M. Michaël Schreiber, Eloqu. & Histor. P. P. Ord. Bibliothec. Wallenrod. de *genuino & domestico Rhetorices Auditore* disputavit Resp. *Iridericco Boltz*. Reg. Pruss. (pl. 2.)

Die I. Septembr. Joh. Stein, U. J. D. & P. Ordin. Tert. Resp. *Christoph. Welsch* / Reg. Diss. IX. *Theses à lectionibus Lauterb.* ad libr. 5. ff. Tit. 23. exhibentem continuavit.

Die II. Ejusd. M. Christian. Masceovius, Regior. Alumnor. & Commun. Convict. Inspect. Secund. Dissertationem *primam* habuit, de *Limitibus Philosophiæ*, exhibentem Sectionis I. Cap. I. de *DEI Existentia*, Resp. *Joh. Frideric. Bulbeck*, Lasdenâ Ragner.

Die III. Ejusd. Theodor. Welsch / U. J. Candid. cujus nuper facta mentio Disput. Inauguralem, de *Consistorio Primario*, horis ante & pomeridianis habuit, in qua disp. generalibus ad Consistorii materiam spectantibus, præmissis, de definitione nominali & reali, §. 1. sqq. Historiam Consistorii Sambienſis, quod in Prussia est, recenset, §. 6. Personas ad hoc judicium pertinentes, tam Principales, quàm minus Principales considerat, Judicem, qui & officialis dicitur, ejusque qualitates & habilitatem §. 7. sqq. Autorem §. 16. reum §. 17. Personas minus principales, vel Judici, ut Assessores, & Notarium §. 18. 19. vel partibus litigantibus inservientes, v.g. Advocatos, Procuratores §. 20. & Testes §. 21. & ultimò harum personarum juramenta remissivè recenset §. 22. (Disp. constat 5½. pl.)

Die VIII. Ejusd. prior: Die XI. Ejusd. posterior Disp. de *Testamentis ad pias causas* sub Præsid. *Zach. Hessen*, J. U. D. & PP. Resp. *Reinhold. Pawlowski* R. P. habita est. In priori Disp. generalia ad istam materiam pertinentia pertractantur, & Testamentum definitur, expenditurque, cujus sit juris? §. 1. apud Hebræos & Saxones non fuisse usitatum §. 2. Christiano tamen licitum esse cum distinct. asseritur. §. 3. Vox Pietatis expenditur, & notatur distinctio Clericorum, & Laicorum §. 4. sqq. Privilegiorum piarum causarum origo ad superstitionem Laicorum & avaritiam ambitionemque Clericorum refertur §. 7. 8. sqq. cujus superstitionis

tionis vestigia & reliquæ etiam apud Protestantes superesse dicuntur §. 11. 12. 13. Quoniam ex jure lites circa testamenta ad pias causas sint dirimenda? §. 13.

In posteriori examinantur quæstiones: Quid sit Testamentum ad pias causas? An impuber filius fam. surdus & mutus, hæreticus, sagæ, ad mortem vel ob crimen famosum condemnatus, usurarius manifestus ad pias causas testari possint? §. 15. An mortuus, an incertæ personæ ad pias causas hæredes institui possint? §. 16. An hæredis institutio ad pias causas verbis communibus enunciativis possit, & expressis fieri debeat? §. 17. asseriturque, quod Voluntas Testatoris ad pias causas debeat esse perfecta §. 18. quod testatum, & intestatum, quem posse decedere ad pias causas sit magis privilegium testantium, quam piæ causæ, §. 19. quod hæredis institutio ad pias causas in arbitrium alterius conferri possit §. 20. quod Pater filio impuberi piam causam pupillariter substituens matri legitimam relinquere teneatur §. 21. quod pia causa pluribus substituta post mortem unius non admittatur, & directa substitutio ad pias causas post aditam hæreditatem expiret §. 22. quod conditio sine liberis, etiam in fidei commissio universali ad pias causas subiungatur §. 23. quod de fidei commissio universali ad pias causas Trebellianica nequeat deduci, & quod fidei commissum ad pias causas non expiret, si hæres moriatur, vivo Testatore, eoque fonte & non mutante testamentum §. 24. quod pia causa hæreditatem adiens sine inventario ultra vires hæreditarias non teneatur §. 25. quod testamentum ad pias causas valeat sine hæredis institutione §. 26. non tamen valeat, si liberis legitima titulo institutionis non sit relicta. Ultimò subjicitur, qua ratione Testamentum hujusmodi per aliud posterius infirmetur §. 28. (Ultraque disp. constat 4. pl.)

Die X. Ejusd. Joh. Stein, J. U. D. & P. O. T. Resp. Ernesto Wilb. Bielsfeld / Reg. Diss. X. ad Lib. VI. ff. Tit. 123. & Die XI-III. Ejusd. Resp. Joh. Georg. Nicolai Diss. XI. ad Lib. VII. ff. & Die XXII. Ejusd. Resp. Daniel Nicolai Diss. XII. ad Lib. VIII.

ff. continuavit.

NOVA LITERARIA MARIS BALTHICI ET SEPTENTRIONIS,

Edita Calendis DECEMBR. A. M DCC V.

ROSTOCHII.

Quem supra in Novis nostris, *Mens. Martio anni huj. p. 67. sqq.* brevi proditurum significavimus Caroli Arndii, Prof. P. Rost. *Apparatum Historico-Literarium, ad Politicam atq; Heraldicam*, eodem nunc ordine, & methodo, quò loco jam dum cit. à nobis insertus legitur, sed immutatio hoc paululum titulo, prælo exiit:

Caroli Arndii, Prof. Acad. Rostoch. Publ. Bibliotheca Politico-Heraldica selecta, h. e. recens Scriptorum ad Politicam atque Heraldicam pertinentium selectus, ex præstantissimis præstantissimorum Scriptorum monumentis conquisitus, rarioribus ex Historia Literaria observationibus illustratus, & accuratioribus Eruditorum judiciis constipatus, cum præfatione, de selectissimis Bibliothecarum, Theologicæ, Juridicæ, Medicæ, & Philosophicæ Collectoriis. (Rostochii & Lipsiæ, Sumtibus Joh. Henr. Ruswormii, Bibliopol. Rost, 1705. 1. Alph. plag. 12. in 8vo.)

Idem denuo parat Opus, de Rebus Aulico-Politicis, hoc insigniendum titulo:

Caroli Arndii Filii, Prof. Acad. Rostoch. Publ. Bibliotheca Aulico Politica eaque selecta, h. e. Scriptorum de Ministris Aulicis & Aulica vita selectissimus ex rariori Historia Literaria census, atque recens præmissio discursu præliminari de formando ritè, rectèque studiorum Politicorum cursu, ejusdemque adminiculi

necessarii debito ac justo selectu : unà cum *Josue Arndii*, Parentis, Concionatoris quondam Aulæ Gustroviensis Primarii, & Consilii Ejusdem Ecclesiastici fidelis Confiliarii, *Ministro Aula Probato*, & *Improbato*, exemplo Joabi Davidici proposito, & ad Serenissimum Ducem Mechelburgensem, *Gustavum Adolphum*, Principem quondam, & Heroa Summum, Incomparabilem, Politicè Philologicèque perscripto, nunc primum è MSCto edito.

Die IX. Octobr. Memoria Dionysii in fastis Sacra, *M. Jacobus Burgmannus* Profess. Græc. Lingv. & Ecclesiast. ad ædem D. Nicol. Novus Academiae Rostochientis *rector* constitutus, oratione Inaugurali de *Natalibus Literarum Græcarum* differuit.

Die XXXI. Ejusd. Dissertatione Theologica Ministeriali ex ipsis S. Literis, *DEI Minister impius*, adversus Ministerii ejus frustra negati censuram à Præside *Johanne Petro Grünenberg*, Ss. Theol. D. & PP. O. Consist. Ducal. Assess. & District. Meclenburg. Superintend. & Respond. *Helmuth. Christ. Schützen*, *Palæo-Garzens*, Meclenb. modestè est propositus. (pl. 7.)

Disputationis hujus occasionem quod attinet, notamus; eam fuisse disputationem quandam aliam, sed eodem de argumento, eodem etiam Prælide anno jamdum 1699. (Vid. *Nova nostr. Lit. M. B. Jun. p. 161.*) habitam, quam, cum Respondens t. t. *Casparus Eberh. zur Löwen* / Rostochio ad capeiendum in Patria Pastorum discessurus, hic præsentì, quam denuò sistimus, exercitatione continuare se voluisse dicit. Ipsa tractatio; ut in compendio eam exhibeamus, quæ §4. aliàs §§. inclusa extat, §. 1. - 4. quædam ad thematis considerationem facientia præmittit, §. 5. Statum controversiæ contra Thomasiū denuò confirmat, improbum etiam Pastorem, quamdiu scil. toleratur, non obstante improbitate morum Ministrum Christi ex officio & esse posse, & revera esse. §. 6. ejus rei varia exempla tum V. T. usque ad §. 20. tum N. T. usque ad §. 28. affert. §. 29. - 40. ex natura Ministrorum probat, 40. - 46. ex concessione DEI malignos Ecclesiastas tolerantis, ex missione expressa illorum, qui vel jam mali sunt, vel mali, præsciente DEO, certissimè futuri sunt, nec non ex effectu, qui divinitus ipsorum ministe-

ministerium est consecutus, evincit. §. 47. - 53. è Sacri Textus expressa litera demonstrat, & §. 54. pio voto concludit.

Die VI. Novembr. Praside suprâ laudato, *de Peccatis Heroum fidei eminentibus*, Disputationem Theologicam ventilavit *Georg. de Sallern.* Apenrada Holfat. (plag. 9.)

Versatur in eo totus Autor, ut §. 1. terminos primùm quosdam ad meliorem rei cognoscendâ præparationem prælibandos, & inter hos §. 2. - 8. vocem Herois quoad Onomatologiam & conjugata, nec non §. 9. 10. vocem peccati, quoad varias acceptiones evolvat. §. dein 11. Peccata Heroum fidei juxta naturam suam, sensumque Scripturæ describat, eorumque §. 12. - 20. & possibilitatem & existentiam, non obstante Renatorum perfectione ostendat, mox §. 21. - 32. exempla varia Scripturæ S. in medium producat, & ultimò §. 33. - 37. quædam, quæ usui Theologico hâc in re esse queunt, subjungat. Annexa sunt disputationi quædam ejusdem Autoris *Respondentis* Corollaria, quibus habitam nuper à Fratre suo, *Fridrico à Sallern*, Halæ d. 1. August. huj. anni sub *Just. Henning. Böhmeri* Præsidio de *Jure precum publicarum*, von öffentlichen Kirchen-Gebethern disputationem, illiusque Corollaria, in Statum Clericalem paulò iniquiora, ad examen revocat, & expendit.

Die XI. Ejusd. Eòdem iterum Praside de *DEI Ministro Impio*, & quæ contra ejus Ministerium extra Scripturarum veritatem proferuntur, disputavit idem, qui ante, die XXXI. Octobr. Respondens, *Helmuth Christ. Schütz.* Palæo-Garzens, Meclenburg. (plag. 3.)

Pergit in ista dissert. circa resolutionem variarum objectionum occupatâ post factum ejus §. 1. novum accessum, Autor §. 2. denuò perlustrare argumenta thesi suæ destruendæ à plurimis opposita, quæ inter ponderosiores dicit esse *Observationes Theologicas* de *notis Candidatorum Ministerii Eccl.* Præsidi D. J. J. *Breithaupt*, & Respondente *H. Brücknero* 1697. propositas. Harum ille *Secundam*, nam *Primam* non æque attendit, §. 3. - 9. fusius paulò eruit, & quoad potiora momenta considerat: inde §. 10. - 14. *Tertiam* secundùm singulas §§. examinandam sumit: tum §. 14. *Quartam*, quidque sibi in istâ contrarium esse possit, in-

quirit, tandemque §. 15. in *Quintâ*, cui §. 16. generalis veræ sententia: ἀνακεφαλαίως subjungitur, desinit.

Die XII. Ejusd. Natalem Academia Rostochiensis diem, pridie Idus Novembr. recurrentem *Oratione* solempni de *Prudentia ex Convictu* in Auditorio Majori celebravit, simulquæ Summorum Nutritio um beneficia singulis Civibus in memoriam revocavit *David Henric Kapkenius*, Philos. & Theol. Doct. illiusque & Historiar. Prof. Ducal. Publ. quò nomine Programma aliquod proposuit, & quosvis Studiorum Fautores Patronosque, dicturo sibi benevolè adfuturos exoravit. (plag. 1. Patent.)

Menſe Novembr. 7o. Breveri, Islebiensis, D. Dissertatio Theologica, De Testamentis Divinis ad illustrandum oraculum Propheticum *Jerem. c. XXXI, 31. f.* Præsidi D. 7o. *Fechtio*, Respondente Breveri Nepote, *Georgio Caspari*, Rigà Livono, denudò in lucem protracta & ad disputandum proposita est. (10. plag.)

In Epimetro Disputationi adjecto significat Præses, laude omninò dignam esse pietatem Respondentis, quâ avum suum, meritis in Ecclesiam Scholamque patriam celeberrimum, Johannem Breverum, non immeritò prosequatur, dum repertam inter Paternas chartas, conscriptam ab ipso quondam & sub præsidio magni, dum viveret, Theologi, Jac. Martini; in Acad. Wittebergenſi defensam disputationem, exquisitam equidem jam tum rerum Theologicarum eruditionem spirantem, eum in finem recudi curaverit, ut Avi, de se quoque optimè meriti, memoriam eò pacto recolat & Academia simul huic suum proficiendi in studio sacro ardorem, dum eandem iteratâ vice ad collationem doctorum publicam proponat, comprobet. Disputatio ipsa certis assertionibus, quæ ex textu in quibusdam versionibus præmissis educuntur, constat. Assertio prima est: Totius V. T. abrogatio non est facta ipsiusmet, sed transgressorum vitio. Secunda: Novum Testamentum tempore veteris per prophetas est prænunciatum; post dies impletos per Christum consummatum, per Apostolos solenniter promulgatum. Tertia: Eadem est & non est in utroque Testamento spiritualis promissio,

missio, ideoque eadem est & non est utrobique federalis conventio. Quarta: Novum T. pertinet ad Israëlitas, quoad primam propositionem & annunciationem; ad omnes homines quoad solennem promulgationem & oblationem. Quinta: Conversio hominis irrogeniti non est opus naturalium virium, sed Divinum N. T. beneficium. Sexta: Gratia N. T. hoc loco indigitata notat seriam DEI in nobis operantis benevolentiam, non irresistibilem physicam vim, aut talem illius potentiam. Septima: Novi T. conditio nec tollit mysteriorum Divinorum descriptionem, nec abolet ministerii Ecclesiastici administrationem. Octava: Remissio peccatorum non consistit in omnimodâ eorum eradicatione, sed propitia DEI non recordatione. Nona: Peccatum in omni conversione cum tollatur secundum omne suum meritum, non manebit ad satisfactionem secundum temporale personæ conversæ supplicium. Decima & ultima: Inscriptio legis in corda renatorum infert quidem mentis nostræ ac voluntatis reformationem, non verò probat perfectam legis Divinæ impletionem. In Epimetri Prædici §. 1. verba Rom. IX. 18. *miseretur DEUS, quorum vult & induravit, quos vult, ex contextu ita exponuntur*: quod DEUS beneficia sua extraordinaria ex mero suo beneplacito, non verò ob merita hominum dispenseret, ex Pharaonis exemplo patet, quem DEUS excitaverat ut demonstraret in ipso virtutem & potentiam suam ad eundem convertendum per plurima miracula, eum quidem in finem, ut gloria nominis ipsius hoc pacto prædicaretur in universâ terrâ; quo tamen beneficio eundem DEUS, quamquam præter intentionem suam & per accidens, induravit potius, quam ad bene num flexit. Adeò verum est, quod DEUS extra ordinem miseretur, quorum vult, (quod antea exemplo Isaaci & Jacobi, qui multa extraordinaria à DEO beneficia acceperunt, ostensum est) & induret beneficiis suis extraordinariis, quos vult, ut docuit exemplum Pharaonis. Laudat auctorem hujus interpretationis B. Jo. Wincklerum. Paragrapho IV. ex D. Strimesio narrat, *Augustum Prusie Regem improbasse utique & cathedras Theologicas & suggestibus sacris particularissimum penitus prohibuisse*. Laudare hoc jure meritoque D. S. Scultetium, optare tamen, ut & in cæ-

teris , quæ universalitatem istam minus sinceram reddunt , ad nos accedant Universalistæ Reformati. Quale est illud ipsius Strimesii : *universi mortales in usu verbi Spiritui S. malitiosè resistunt, usque ad momentum immutabilis determinationis, per quam QUIDAM auditores indeclinabili modo redduntur eutacti.* Quibus subjicit Disputationis auctor : *Hæcne est universalis, eaque seria & efficax DEI voluntas, quæ QUOSDAM tantum ad conversionem determinat, sine quâ tamen determinatione nemo à malitiosâ resistantiâ desistere potest?* Paragrapho ultimo quatuordecim sententiæ recensentur, quibus locus ille difficillimus, Jerem. XXXI. 34. *non docebit unusquisque proximum suum, omnes enim cognoscent me; qui repetitur Hebr. IIX. 11, quique crucem omnibus interpretibus fixit, eum in finem, ut accuratiori circa eundem meditationi occasio præbeatur.*

GRYPHISWALDIÆ.

Mense Septembr. Postremam partem, (primam enim jam supra p. 265. memoravimus) Exercitationis Philosophicæ de Jure Principis dispensandi circa leges præcipuè pœnales, occasione illustris controversiæ Anglicanæ, sub Præsidio Job. Philipp. Palthenii, Historiar. & Moral. Prof. Reg. Ord. publicæ disquisitioni submitit Jacob. Bernhard. Frobenius, G. P. (pl. 4.)

Ipsò Michaëlis Festo, Rector Academiæ, Cassar. March, Medic. Doct. & Prof. Facultatisque suæ Decanus, publico Programme Civibus Academicis ισαγγελίῃ commendavit. (pl. 1.)

Die XIX. Septembr. ex Compendio Lauterbachiano, & quidem ex Tit. I. lib. XLIX. desumptas Theses Juridicas, Præside D. Johan. Schackio, Prof. Publ. Ord. & h. t. Decan. ventilavit Ericus Paulus Behrens, Loiza-Pomer. (pl. 1.)

Continuaturus Autor theses nuper propositas à XXXVI. denuò incipit & in L. subsistit.

Die III. Octobr. Sub Ejusd. præsidio theses quasdam Juridicas ex Compendio Lauterbach. & quidem ex Tit. I. & XIV. lib. XLIX. desumptas, defendit Petrus Gangius, Svecus. (pl. 1.)

Tit. I. à thesi LI. iterum progreditur ad thes. usque LXII. quem Tit. XIV. qui est de Jure filii, VI. thesibus inclusus, postmodum insequitur,

Eod. Die Jacobus Droyfen, Gryph. Pom. Præsides *L. Georg. Adolph. Carocio*, Facult. Jurid. Adjunct. *Sylogem quartam Positionum Juris Communis cum Lubecensi collatarum juxta seriem tit. π. ad disputandum proposuit.* (pl. 2.)

Complectitur hæc, positiones 14. à XXXVIII. ad LI.

Die X. Ejusd. de Deformitate Hierosolymæ inferioris, *Zephan. III. 1. - 4.* descripta, disquisitionem, cui subjunctæ *Vindiciæ Loc. Mich. v. I. Hagg. II. 10. R. Isaaci Ben Abraham, Muniminis fidei Capitibus XXX. XXXIV.* oppositæ, sub Præsidio *Brandani Henric. Gebhardi*, D. & PP. placido Eruditorum examini submisit *Martinius Gabriel Kuhnhardt. Oberndorff. Bremens.* (pl. 4.)

GEDANI.

Die XIII. Augusti, Actum quendam Græcum, divisim inter se operis instituerunt *Georg. Daniel Seiler*, Spirens. qui de grato in Patriam animo, *Benjamin Griffel*, Gedan. qui de præcipuo Patriæ ornamento, bono videl. Principe, *Daniel Jacobsen*, Gedan. qui de Veris Reipublicæ divitiis, *Nathanaël Langwald*, Dirsav. qui de mediocri justè viventium sorte, & *Joh. Andr. Habel*, Gedan. qui de optimo Homeri versu disleruit. Ejus ergo rei nomine *M. Daniel Gradus*, Græc. & Hebr. Lingv. PP. *Programma* aliquod proposuit, Patronorumque, & aliorum AA. LL. Cultorum præsentiam, atque in audiendis hisce juvenibus favorem exoravit. (pl. 1.)

Die XXVII. Ejusd. in Agroaterio Athenæi hujus maximo, Horatius Sororicida, ad dicendam causam, novò denuò Actu Oratorio à 5. Juvenibus, *Georg. Daniel Seiler*, Spirensi, *Michaël. Schwantes*, *Joh. Jac. Maskau*, *Jacob Bukky*, & *Petr. Carmichel*, Gedanensib. fuit repræsentatus, ad quem benevolè audiendum, bonarum literarum Patronos, ac Fautores, *Programmate* quodam (pl. ½.) constante invitavit *M. Johann. Sartorius*, Eloqu. & Poës. PP.

Die XVII. Septembr. Præsides M. Gabriel Groddeck, Philos. Prim. & Pract. PP. ac Reip. Bibliothecar. *Exercitationem Politicam de Moderatione Victoris*, valedictionis loco publicè tuitus est *Carolus Benjamin Gottwald*, Gedan. (pl. 4.)

Summam Dissertationis, quibus in frontispicio illius concepta

cepta legitur verbis, hic sistimus. §. 1. *Justitia bellorum*, §. 2. & *victriarum*. *Media Pacem reparandi Victoria*, *Pacificatio*, *Inducia*. §. 3. *Victoria alia belli*, §. 4. *alia unius praelii*, §. 5. *alia per expugnationem munimentorum*. *Victoria incruenta*, quæ consiliis & stratagematibus paratur, præferenda, §. 6. *Causa Victriarum principalis DEUS est*, §. 7. *Causæ ministeriales sunt Duces bellici & milites*, *Jus & fructus Victoriæ ad Imperantem pertinet*, §. 8. *qui imprimis Victoris titulo gaudet*. *Privati & Subditi rebelles, Victores dici nequeunt*, §. 9. *nec invafores injusti alieni Imperii*, §. 10. *Quis moderatus Victor dici debeat?* §. 11. *Moderatio Victori gloriosa, utilis, & necessaria est, eaque tum ante, tum post victoriam attendenda*, §. 12. *Moderatio ante Victoriam se exerit*: 1) *quando quis, etiam ob justam causam non statim ad arma concurrit*, §. 13. 2) *quando in ipso bellorum cursu pacem Victoriis præfert*, §. 14. *etiam tum, quando jam ad conflictum ventum est, & de Victoria amplius dubitari nequit*, §. 15. 3) *quando incruentam magis, quam cruentam Victoriam reportare studet*, §. 16. 4) *quando non nimium sibi, viribusque suis confidit, nec ante Victoriam triumphum agit*, §. 17. *Moderatio post Victoriam vel ipsum Victorem concernit, vel hostes victos*, §. 18. *Ad ipsum Victorem spectat victoriâ dextrè, prudenter, & seriò ubi*, §. 19. & *non efferrî felicitate, aut insollescere*, §. 20. *Signa Victoris insolentis, & moderati*, §. 21. *Moderatio adversus devictos exercenda generatim consistit in clementia & lenitate*, §. 22. *speciatim in temperamento jurium, ratione tum personarum, tum rerum devictarum*, §. 23. *Quænam jura Victoris sint in ordine ad personas?* §. 24. *moderatio circa jus interficiendi ratione* 1) *eorum, qui arma non tractant*, §. 25. 2) *eorum, qui ab armis desistunt, & supplices fiunt*, §. 26. 3) *eorum, qui victricibus armis capiuntur*, §. 26. *Moderatio circa jus imperii particularis in personas*, §. 28. *Imperium Universale quot modis acquiratur?* §. 29. *Moderatio circa jus Imperii universalis*, §. 30. *Moderatio circa jus dominii in res & bona devictorum, ubi moderatio se exerit* (1) *circa vastationem, ac destructionem ædificiorum, pecorum, aliarumque rerum, quæ Victori usui esse possunt*, §. 31. (2) *Rerum sacrarum & religio-*

ligiosarum. §. 32. (3) circa ornamenta captarum urbium in patriam transportata. §. 33. (4) circa res ac bona nec non debita & chirographa devictorum.

Die XI. Octobr. Paulus Pater Mathem. Prof. Publ. Extraord. Programme quòdam, quò *Geographiæ Sacræ* pariter & *Secularis* insignis utilitas exponitur, *Athenæi Gedanensis Civibus & Candidatis*, *Cornelii Taciti Germaniam*, per trimestre hoc, ad complementum anni, à se explicandam, quam præcedet de *Causis Mathematicæ pereuntis*, dissertatio brevis, sequentur vero singulis hebdomadibus, singulæ sub titulo *Racensionis Geographicæ admirandorum Europe*, initio à Portugallia factò, disputationes, intimavit. (pl. 1.)

REGIOMONTI.

Jacobus Herden, pietatem suam erga Prussiæ Regem, nec non Electorem Brandenburg. *Fridericum* declaraturus, laudes hujus Principis Scripto quodam vernaculo illustrare est aggressus, cujus sequens est titulus:

Der Aller-Durchläuchtigste Staats-Weise Friederich / erster König in Preussen / und dritter Chur-Fürst zu Brandenburg dieses Nahmens / gepriesen von Ihro Königl. Majestät fustfälligen Knecht Jacob Herden. (constat pl. 6. in fol.)

Serius ad nos pervenit libellus elegantissimus, 1703. Sumptibus Typographiæ Georgianæ editus, cui titulus:

FLORA PRUSSICA, *sive Plantæ in Regno Prussiæ spontè nascentes*, quarum Catalogum & Nomina *Johannes Læselius* Phil. & Med. Doct. & F. P. Ordinar. olim dissevit, nunc additis nitidissimis iconibus rariorum, partim ab aliis nondum delineatarum plerarumque Prussiæ propriarum & inquilinarum Plantarum, earundemque accuratâ descriptione, nec non adjectis Synonymiis Veterum Botanicorum, interspersisque Observationibus Historico-Philologico-Criticis, & Medico-Practicis noviter efflorescentes, curante *Johanne Gottsched*, Phil. & Med. D. hujusque Extraord. Phys. Ord. P. P. Regiæ Scientiarum Societatis Brandenburgicæ Membro. (const. 2. Alph. 2½ pl. & 34. tabb. ær. incilis in 4to.)

Titulus hic integram operis continet tractationem, ut non

habeamus, quod addamus. Ex Præfatione autem notari meretur, Cl. Autorem animo habuisse, totius Prussiarum Historiam naturalem literis consignare; ideoque primam ejus partem de Plantis hoc volumine præmisisse; secundam v. de Animalibus, & tertiam de Mineralibus, subnexâ aut præfixâ parte Meteorologicâ, imposterum edenda promississe. Quia autem, ut annô præcedente p. 184. indicavimus, interim fatis cessit; optamus, ut manuscripta ejus debitum nanciscantur æstimatorem, qui ut Gottschedius ex Schedis Læselianis hanc floram, ita ille ex fragmentis Gottschedianis historiam Prussiarum naturalem integrè restitutam publico largiatur.

Lie XV. Septembr. Præsides Bernhardo von Sanden / SS. Theolog. Doct. & Prof. Ord. Past. Lœbnic. & Consist. Samb. Assess. Decadem XXVI. Thesium Controversarum ex Loco de Pœnitentia Selectarum publicè ventilandam proposuit Georg. Wilhelm. Freyhub, Reg. Pruss. Pl. (3½.)

Die XXIV. Ejusd. Præsides Paul. Pomian. Pesarovio, SS. Theol. Doct. &c. p. t. Decano, Georg. Conrad. Romp. Reg. Pruss. Autor & Resp. Dissertationem Theologicam ex infallibilibus vera Ecclesiæ notis Augustana Religionis unicam veritatem demonstrantem, publicè ventilavit, cujus breviter hæc sunt contenta: Proœmium de necessitate Doctrinæ de Ecclesiâ agit. In ipsa vero Disputatione à §. 1. usque ad §. vocis Ecclesiæ Etymologia, Synonymia, & Homonymia enucleatur, à §. §. - 9. veræ & infallibiles Ecclesiæ notæ investigantur, nim. pura verbi prædicatio, & legitima Sacramentorum administratio; quæ, quod tales sint, quinque argumentis à §. 9. - 14. demonstratur tandemque exinde §. 14. inferitur, Ecclesiam Lutheranam esse veram, atque Orthodoxam. (pl. 3½.)

Eod. Præsides distributa est dissertatio Theologica, de Satisfactione Salvatoris pro peccatis nostris, contra Socinianos, Autore & Resp. Michaël. Saylorio, Con-Rect. Schol. Provinc. Lyccens. (plag. 1½.)

Die XXV. Ejusd. Sub Præsidio Heinr. Söyer / U. J. L. & PP. Resp. Georg. Christian Golz, Carb. Pruss. Dissert. Juridicam de varia habuit materia: Utrum, qui ab alio vitiatam ducit, infamis sit,

fit, & à Collegio opificum arceri possit? Thes. 1. Utrum matrimonium, ad quod quis coactus est, dissolvi possit? Thes. 2. Utrum is, qui jus legitimandi habet; proprios liberos naturales legitimare possit? Thes. 3. Utrum à tutela delata excusandi ratio ob inimicitiam conveniat Christiano? Thes. 4. Ad quodnam peculium munera baptismalia sint referenda? Thes. 5. Utrum Testamentum in itinere coram duobus vel tribus testibus conditum valeat? Thes. 6. Quare non æque filius ac filia ob scortationem exhæredari possit? Thes. 7. Utrum commodatarius tempore incendii, res proprias pretiosiores præferens commodatis, harum æstimationem præstare teneatur? Thes. 8. Utrum rei immobilis depositum contrahi possit? Thes. 9. Utrum exceptio non numeratæ pecuniæ etiam post biennium opponi possit? Thes. 10. Utrum obligatio ad pœnam sit ex consensu delinquentis? Thes. 11. Utrum fure suspenso conditio furtiva contra ejus hæredes institui possit? Thes. 12. (Disp. constat 2½ pl.)

Die XXVI. Ejusd. Exercitationem Politicam de quæstione: An satius sit, ab optima, Lege, an ab optimo Rege gubernari? habuit M. Fridericus Stadtlender / R. P. Resp. Joachimo Hermann. Neresio, Golding. Curon. Phil. & SS. Theol. Stud.

Die XIII. Octobris Bernhardus von Sanden / S. Theol. D. & Prof. Ordin. Pastor Lœbnicens. Decadem XXVII. Thesum Controversarum ex Loco de bonis operibus selectarum, publicè ventilandam proposuit, Respondente Sam. Bergau, Heliopol. Pruss. (3½ pl.)

HOLMIÆ.

*Die XVI. Septembr. Joh. Jac. Leibnütz, Noribergensis, SS. Theol. Doctor, & Pastor Ecclesiæ Teutonicæ S. Gertrud. atque Consistorii Metropol. Assessor, rebus humanis valedixit. Natus est Noribergæ, Anno 1653. d. 29. Maji, atque in Patria ab Anno 1679. ad Annum usque 1689. Ecclesiæ Christi inservire studuit, administrataque Ephoria Eslingensi, A. 1694. Holmiam vocatus fuit, ibidemque placide expiravit. Scripta ejus consignata leguntur in *Holmia Literata* p. 60. sq.*

NOVA LITERARIA
HAFNIÆ.

Vacantem jamdudum ab excessu Illustriss. *Wilhelmi Wormii* (cujus mortem supra nunciavimus) Professionem Eloquentiæ, postquam filius *Olaus Worm* ab ea in locum Parentis, Facultatem nempe Medicam ascenderat, capessivit *JOHANNES TRELLUNT*, Hafnia-Danus, qui post peregrinationem Germanicam, Belgicam, & Anglicam, A. 1699. Lectoratum Theologiæ in Norvegia Christianiensem obtinuit, indequæ ab A. 1700. Excellentissimo, nunc in cœlis Beato Com. *Guldenlovio* à sacris constitutus, ipsum & copias Danicas S. Cæs. Majestati in Italia militantes ut Pastor & Præpositus Castrensis secutus est, donec munere hoc sacro per quadriennium defunctus, ad Professoriam dignitatem (cui ab A. 1695. fuerat designatus) domum revocaretur. Scripta ab illo edita sequentia nobis innotuerunt:

- (1.) *Brevis repetitio veritatis de γυναικοβαπτισμῷ, sive de baptismo per mulieres in casu necessitatis administrato, legitimo & valido, sub Præsidio, D. H. G. Maffii. 1689.*
- (2.) *Triga Questionum Miscellancarum in Collegio Medicæo ventilantur. 1691.*
- (3.) *Exercitatio de Absoluto Decreto Theologo Marpurgensi (Samueli Andrea) opposita. 1692. in 4to.*
- (4.) *Exercitatio Historico-Theologica de Felicis Urgelitani & Elipandii Toletani Hæresi, qua vulgò Adoptiana dicitur, Resp. Mag. Severino Wintherò, Pro Loco. A. 1699.*

Quum in superioribus mensibus tam hujus quàm proximè præterlapsi annorum *Mag. Christophori Friderici Lammeli*, celebris operum *Wellerianorum* Collectoris mentionem fecerimus, non possumus jam nobis temperare, quin pauca ad vitæ ejus *ἐπιταφία* spectantia hîc inferamus: Natus est Franchenhufæ in Misnia, & in Gymnasio primùm Misnicorum Altenburgensi sub Professoribus Celeberr. *Paulo Mart. Sagittario*, *Christoph. Graefio*, *Joh. Wabllio*, *Jac. Dan. Ernesti*, *Jo. Ge. Schmalzio*, & *Tobia Heinikio* Musis sanctioribus initiatus, donec A. 1682. in Academiam Leucoream concessit, ibique audivit in Philosophicis disciplinis *Hier. Bociam*, *J. G. Neumannum* & *C. Kirchmaierum*, *Chr. Rohrensee*,
G. S. Schurz.

C. S. Schurzfleisch, Donati, Dassovium, Calovium, Quenssedium, Deutschmannum, Bebelium, Cass. Læcherum, J. F. Mayerum & Mich. Waltherum; accepto ibi virtutum præmio, Magistri honore: & declarata eruditione per specimen in Theologia publicum, *Disputationem de S. Scripturæ potestate tum interpretandi, tum normandi*, Præside Job. Deutschmanno, delatus in Philyreum, A. 1689. ad Theologos Ge. Lehmannum, Job. B. Carpzov, Val. Alberti, Job. Olearium, Adam. Rechenberg, Thom. Ittig, Tilem. Andr. Risinum, & Gottlob Frider. Seligmann / animum adjecit, ibique legati Henriciani cibum cepit. Operum Wellerianorum gratia, ex quo pium in illa studium publico declarare cæpit, evolvit Archiva quædam Saxonix Principum, & Bibliothecas Regias, Principales, publicas & privatas plusquam 50. præter Musea & librerias officinas ejus commodo eveiligatas cumprimis à Celeberr. Crenio, Ephr. Pratorio, Mich. Thymio, & Maur. Endtero. Demum in Septentrionem iter instituit, Havniæque Danorum ultra biennium commoratus, mensibus aliquot exceptis, quibus in Sveciam, ejusdem instituti causa, excurret, ob insignem pietatis & boni publici amorem, cui operam suam in edendis divinis operibus consecravit, bonorum omnium favorem & commendationem meruit. Scripta, quæ hæcenus in lucem edidit, sunt sequentia:

(1.) *Prodromus Wellerianus, sive Judicia & Encomia Celeberrimorum Virorum, ac Theologorum de Heroico Theologo B. Doct. HIERONIMO WELLERO à MOLSDORF, ejusque scriptis vera pietatis & solidæ consolationis plenissimæ. Lipsiæ apud Hæredes Lanckisianos. 1698. in 4to.*

(2.) *Historia Welleriana, sive Relatio Historica de Nobili Familia Molsdorfforum, aliàs Wellerorum nominata, cum vita & effigie HIERONYMI, item JACOBI WELLERORUM à MOLSDORF, Lipsiæ apud eosdem 1700. in 4to.*

Germanicè scripta.

(3.) *Der Hochangefochtenen Seelen-Paradiß / morinnen von der wunderbarlichen Errettung Gottes aus schwerem Creuß und hohen geistlichen Anfechtungen / sonderbahre Trost-Exempel zu finden. Leipzig / bey Andreas Zeidlern. 1701. in 8vo.*

(4.) *OPERA WELLERIANA*, Tomis duobus digesta; quorum unô Latina, alterô Germanica continentur, Lipsiæ apud Phil. Wihl. Stockium, & Christianum Emmerichium. 1702. in fol.

Monitos hic Lectores hac occasione volumus, quod in supra memorato

S. R. M. Privilegio *opera Velleriana* distrahendi, laudato M. Lammelio communicato, omiſſa ſit, neſcio quâ incuriâ, Ducatum *Sleſvici & Holſatiæ* mentio, omninô ex Diplomate Regio in dictum locum reſtituenda.

Die VI. Junii Disputationem Historicam de Differentia, inter Tutelas & ſigna in navibus veterum publicè ventilavit in Collegio Medicèo *Juſtus Fridericus Hammerich*, Reſp. *Georgio Dolmaro*. Summa Disputationis hæc eſt: §. 1. Describit *Paraſemon & tutelam*, probatque ejusmodi ſignis luxuriâſſe naves veterum iisque vel pictis vel ſculptis. §. 2. *Puppæ* ornatas fuiſſe *tutela*, *proras* verò *paraſemo* oſtendit, quod expeditum reddit ex eo, quod ſemper *Deorum ſimulacra* in *pûppibus* viſa. *Tutelarum* quoque proprium locum indicat. §. 3. Interdum nullam differentiam *tutelam* inter & *paraſemon*, reſpectu *picturæ* fuiſſe aſſerit. *Διογενους* Act. XXVIII. 11. deſcriptos, *DEOS* *nautarum* fuiſſe demonſtrat, & quod hujus *navis Alexandrinæ* fuerint *tutela & ſignum* concludit. §. 4. *Rationem* duplicem *poſitionis ſigni* in *prora* ante *oculos* ſiſtit, *Prima*, quæ *ſigna militibus & nautis* propriæ *navis* notam exhibuiſſe, *ſecunda*, quæ *ſigna navibus nomina* impoſuiſſe aſſerit. §. 5. *Unius DEI tutelæ integram claſſem* commiſſam fuiſſe probat. §. 6. *Tutelas adoratas, expiatas, & puppi- bus coronatis honoratas*, fuiſſe evincit. (2. plag. in 4to.)

Die X. Jun. Dietericus Seckmann Disputationem alteram de Illuſtri Veterum Militia, ſub titulo *Militis glorioſi*, in Auditorio Colleg. Medicèi, Reſp. *Johanne Chriſtophoro Canuti fil.* publicè ventilandam exhibuit; Ubi Cap. 3. membr. 2. *Promotorem Militiæ* conſiderat, qui primis temporibus non niſi *perſona Politica*, *Imperator ſcilicet, Rex, Princeps* eorumve *vicarius eſſe ſolebat*, poſtea *Clericus aut Laicus alterius ordinis*, Deinde *ritus in ſolemni militum creatione adhibitos ſtriçtè percurrit*, eosque tam
apud

apud exteros, quàm in Dania hac nostra & Septentrione reliquo usurpatos. Cap. 4. officia *Militum* describit, quæ pro vario eorum genere etiam diversa memorantur. Et denique Cap. 5. dignitatem *Militum*, quò scil. in loco à Majoribus habiti fuerint, tam religiosi quàm seculares, milites exponit. (2½. plag. in 4to.)

Die XIX. Jun. *Disputationem Medicam de legitimo usu Repellentium* in Collegio Medicæo habuit *Johannes Gerhardus Grubbe*, Resp. *Manderupio Schurmann*. Dividitur illa in 2. Capita; *Prius Repellentia*, & eorum varia genera considerat, nullum autem dari posse *Repellens calidum* notat, genuinum quoque usum & cautelas circa ea adhibendas sistit. *Posterior* abusus eorum, unde eventus infelices, cum *Waldschmidio* perstringit, sed ita, ut sua tamen ipsis maneat dignitas, & media via eligatur, in usu scilicet eorum temperatiore. Non omnia tamen illa in *Repellentium* classẽ relata repellendo, sed sæpius vitiosum acidum absorbendo & corrigendo agere annotat. (1. plag. in 4to.)

Die XXII. Junii, In Auditorio Collegii Medicæi *Johannes Höjer* *Dissertationem Historico-Criticam posteriorem de Legione Fulminatrice contra Laroquanum*, Respondente *Paulo Curtz*, publicæ disquisitioni submisit. In qua studiose id agit (cum *Prior Dissertatio* affirmativæ sententiæ argumenta vindicaverit) ut *Laroquani*, qui miraculi hujus fidem, ad *Apollinarem*, *Dionem* atque *Eusebium* provocando convellere studuit, argumenta negantia atque objectiones infringat. Primò quidem illud, quod petitur à silentio *Tertulliani*, nullam habere vim putat, cum alii scriptores rei veritatem assertam iverint. (2.) *Dionem* miraculum *Arnupho* Magosaltem ex mente vulgi erronea affinxisse non seriò, memorat, & Magorum deliria nihil hîc effecisse evincit. (3.) Dubia, quæ *Laroquano* in *Apollinaris* testimonio scrupulum faciunt, solvit. (4.) *Legionem Fulminatricem* dictam esse *Melitinam*, ab urbe *Armenia* in *Asia* minori, non ab insula *Meliza*, contra eundem aliosque observat. (5.) *Capitolinum* magnum rei gestæ testem frustra rejici ostendit. (6.) Argumenta à discrepantia *Columnæ Sixti P. ævo* repertæ petita refutat. (7.) *Greg. Nyssenum*, & contra ejus testimonium *Laroquani* momenta examinat. (8.) pluviam omnino fuisse miraculosam, contra eundem demonstrat; & (9.) *Marci Imperatoris*

Imperatoris literas de ea re revera exstitisse; denique frustra Athenagoræ obverti silentium, indicat. (4. plag. in 4to.)

Notandum hic eandem materiam de *Legione* scil. *Fulminatrice* non ita pridem à *Mag. Johanne Frieß*, in Academia Lipsiensi *Disputatione* publica ventilatam esse, 1696. & Argentorati, per *Ulr. Obrecht Resp. Joh. Nic. Hardtschmidt.* 1677.

Die XXVII. Theses quasdam *Miscellaneas* in *Mensa Regia*, publicæ ventilationi subjecit *Andreas Flyg*, Respondente *Petro Knöpper*, in Auditorio Collegii Walckelidorphiani. (1. pl. in 4to.)

Ex Typographeo Regiæ Maj. & Universit. prodierunt hac mense *Doctrinæ Moralis, seu Ethices Præcepta, jussu Regio revisa & recognita, pro tyrionibus scholarum Dania & Norvegiæ.* (2. pl. in 8vo.)

AALBURGI IN CIMBRIA.

Die 4. Martii anni currentis, vitam cum morte commutavit Vir Clariss. & plur. Rev. M. JACOBUS LONGOBECHIUS, Cleri Aalburgensis Præpositus, ad D. *Virginis* Pastor Primarius, & annexarum Parœciarum *Sønder og Større Sønders* Ecclesiastes. Natus is erat in insulæ Sælandiæ parœcia quadam *Kallehauge* dicta, A. 1637. d. 9. Dec. Parentibus M. *Andrea Longobechio*, loci Pastore, & *Elisabetha Parslich*, ex veteri nobilitate oriunda. Post impensos primis intra privatos parietes rudimentis annos pueriles, primò in Scholam Orthunganam in Sælandia traditus est, deinde in Neoburgensem in Fionia, donec ex hac ultima A. 1654. à Rectore *Christophoro Christophori* (postea Reg. Maj. Consiliario in Holsatia Provinciali) ad Universitatem Havniensem dimissus studiosorum Albo inscriberetur. Biennio Academico in Alma Havn. absoluto, Pastoribus nonnullis Diœceseos Sælandiæ conciones sacras habendo operam locavit suam, ut & ipse eadem Ministerio per frequentia exercitia melius præpararetur. A. 1662. Collegæ officium in schola Slaglosiana insulæ Patriæ obtinuit, annoque sequente ad Ecclesiarum *Krogstrup & Ryndby* in eadem Diœcesi Sælandica curam admissus est, Ministerio sacro per Archiepiscopum Svaningium initiatus. A. 1684. Præpositus Nomarchiæ Hornanæ est constitutus. A. 1688. ad Eccle-

siæ

siæ D. Virginis annexarumque Parœciarum Pastoratum Aalburgum Cimbriæ vocatus est. A. 1692. Gradum Magisterii obtinuit. An. autem 1699. Præpositus Cleri Aalburgensis ab Episcopo est renunciatus. Paucorum dierum morbo conflictatus, d. 4. Martii 1705. piè & placidè exspiravit, æt. 68. Viro religiosissimo, neque eruditione minùs piâ, quàm mansuetudine & probitate conspicuo Concione funebri, ex 1. Tim. V. 17. D. Joannes Bircherodius Episc. Aalburg. d. 13. Martii parentavit.

Successit ipsi cùm in Pastoratu Ecclesiæ D. Virginis & annexarum, tum in Præpositura *Mag. Sixtus Aspach*, Havniæ d. 2. Dec. An. 1672. susceptus, Ministerioque Ecclesiastico Tistadiensi 1698. admotus, Præpositi quoque Hunneburgensis dignitate ibidem auctus, jam verò Regiæ Maj. vocatione Aalburgum translatus. Schediasmata, quæ studiosus edidit, numerantur sequentia: (1.) *Disputatio de motu terræ*, sub Præsidio *Gudmanni Pöscholani* (2.) *Dissert. de signo Caini*, Resp. *Erico Bredalino* (3.) de *Diana Ephesia Dissert.* Resp. *Petro Falch*. 1694. (4.) de *Nicodemo*, Resp. *Petro Dossenio*. 1696. (5.) de *superstitionibus variis*, Resp. *Hieron. Bornemann*, 1697. (6.) *De miris quorundam defectuum in corpore humano supplementis*. Resp. *Henrico Boye*. (7.) *De Epistolis Pauli & Seneca*. Resp. *Joh. Alberto Syling*. Præterea disputavit Respondens (1.) sub *Severino Gludio*, de *Homero à Marone superato*. (2.) sub *D. Wandalino*, de *Statu Animarum post excessum è corporibus*.

KILONII.

Sumptibus Sebastiani Richelii prodiit:

Kurze Beschreibung derer ALOEN insgesamt / insonderheit aber derer Americanischen / durch Veranlassung zweyer in dem Hochfürstlichen Lust-Garten zu Gottorff bald blühenden Americanischen Aloen / verfertigt / und nebst einem vor vielen Jahren von eben dieser Materie heraus gegebenem Tractat, ans Licht gestellet durch Doct. Wilhelm Ulrich Waldschmidt &c.

i. e.

Brevis ac perspicua descriptio *Aloës* in genere, in specie autem *Americana*, occasione duarum ejusmodi plantarum, in Horto

A a a

Duca-

Ducali Gottorpiensi flores promittentium, concinnata, & unâ cum alio similis materiæ tractatu, à multis jam annis elaborato, in lucem edita à *Wilb. Hulder. Waldschmidio*, Med. D. & P. P. ut & Acad. Cæs. Leopold. Socio. ($5\frac{1}{2}$. pl. in 4to.)

Postquam Cl. Autor in limine rationem hujus scripti dedit, pag. 2. occasione nominis Aloës, agit de Agallocho s. Ligno Aloës vulgaris, & albi, Lignum Nerolæ quoque dicti, p. 4. de Succo ex foliis Aloës Asiaticæ s. Græcæ expresso, ejusque usu in Medicina, & p. 5. balsamatione cadaverum; ac p. 7. de Aloë fossili Plinii. Deinde tres species Succii Aloës officinarum examinat, an sc. puritate solum à se invicem differant, vel ex diversis colligantur plantis? p. 9. Plantæ ipsi se accingit, & Aloës vulgaris s. Græcæ species, atque locum natalem, formam externam, & internam delineat. A vulgari ulterius progreditur ad Americanam, ejusque p. 10. patriam atque inventores, p. 14. diversas species ab Hernander, Muntingio & Commelino descriptas, in genere recenset; in specie verò p. 19. Aloës mucronato folio, s. spinolæ Americanæ, vel Aloës Americanæ muricatæ l. Bauh. p. 20. radicem; folia; p. 21. succum; p. 23. tempus atque modum florendi; p. 25. caulis protrusionem; (Ubi infimul Aloës hexacaulis Groningana, & tricaulis Cizensis mentionem facit) p. 30. flores; p. 32. Semen; p. 33. Usum medicum, atque Oeconomicum considerat. Quibus tandem p. 35. & 36. adjungit Aloës Gottorpiensis majoris & minoris secundum omnes ejus partes brevissimam descriptionem, quæque hætenus indies observata fuerint incrementa. Tractatus adjecti titulus hic est: *Americaische / und bey dem Hoch: Fürstl. Schloß Gottorff im Monat August. und Septembr. 1668 blühende Aloë; i. e. Americana, & in Viridario Arcis Gottorpiensis mensē August. & Sept. 1668, florens Aloë, in gratiam Botanophilorum breviter delineata, à Job. Dan. Maiore, Med. D. & P. P. Kilon. ut & Ser. Duc. Holsat. Archiatro. ($4\frac{1}{2}$. plag. in 4to.)*

Die XXVI. Aug. Præside Georgio Paschio, Artis rationis, Philosoph. Primæ ac Moralis Professore Ordinario de Philosophia Characteristica & Parænetica, publicè disseruit Paulus Iriderius Opitius, Kiloniens. Liberal. Art. Cult. ($3\frac{1}{2}$. plag.)

In §. I. Monet Auctor certas esse ingeniorum formas, certosque characteres; dantur enim ingenia excitata & agilia, è prompta imaginatione exorta, dantur & tarda ingenia, quæ quidem non comprehendunt celeriter, pertinaci cura tamen rebus immorantur, qua assiduitate sua aliorum celeritati sæpe anteverunt: quin dantur etiam ingenia ex utraque illa forma mixta, quæ temperata vocare solent, quo de argumento Huardus in *Scrutinio ingeniorum*, Edo Neuhufius in *Theatro ingenii humani*, auctor Anglus in libello *of the different Wits of men*, i. e. *De diversis hominum ingeniis* aliique scriptores legi possunt. Hinc pergit commemorando, Veteres neminem recepisse in disciplinam suam, nisi ejus ingenium antea explorassent, quod exemplo Platonis, Xenocratis, ipsiusque Aristotelis, qui Scholam aperuit non publicam (neque enim ulli Philosopho munus docendi ab Atheniensibus erat impositum, aut constitutum præmium ex ærario) sed privatam, cujus leges ipse ferre suo posset arbitrato, comprobatur. Mox adducuntur scriptores Characterum virtutum & vitiorum, inter quos eminent Theophrastus in *Characteribus Ethicis*, sive *Notationibus Morum*, qui libellus opera de la Bruyere in gallicam linguam sub hoc titulo translatus: *Les Caractères de Theophraste*: extatque eadem lingua descriptus *le Theophraste moderne, ou nouveaux Caractères des mœurs*; Ludovicus Molinæus in *Exemplari Morum seu Characteribus*, Carolus Paschalius in *Characteribus virtutum & vitiorum*, Josephus Hallus in ejusdem argumenti libro, Joachimus Pastorius in *Characteribus virtutum*: quam scribendi rationem haud male imitatus est notissimus de la Chambre in opere cui titulum fecit: *Les Caractères des Passions*, ubi tanquam medicus in physicam affectuum considerationem simul diffunditur. D. Christiani Thomasi nova, quam profitetur, *scientia cognoscendi aliorum hominum animos* ante omnium oculos versatur. *In §. II.* Dicit Theophrastum Eresium genus tractandæ morum disciplinæ *χαρακτηριστικόν* primum ut videtur, invenisse. Hinc adducit Theophrasti laudes & encomia. *In §. III.* Inquiritur, num memoratus Theophrastus Eresius verus sit auctor egregii *ἡ ἡγεμονικὴν ὁρμήν* libelli? proferturque contrarium sentientium dubium, ad quod

mox respondetur. *In §. IV.* Theophrastus inter longævus numeratur, quippe qui expletis centum & septem annis mortuus ostenditque auctor præsentis dissertationis, *Characterrum Ethicorum* Theophrasti aliquas tantum reliquias ad nos pervenisse. *In §. V.* Adducuntur Ludovici Molinæi Characteres, docte & eleganter scripti. Vox *Character* quid significet, indicatur, simulque monetur esse qui Homerum hujusmodi morum descriptionum primum auctorem faciunt: quin inter Græcos etiam Satyrus, & postea apud Romanos doctissimus Varro libros non dissimilis, ut videtur, argumenti consignarunt. *In §. VI.* Progreditur auctor ad *παιδείων* docetque quid sit Philosophia Parænetica, de qua Guilielmus Mechovius peculiarem librum conscripsit. Scilicet quemadmodum *Dogmatica* tractatio ad scholam, ita *Paranetica* seu *Præceptiva philosophia* ad vitam magis accommodata est. Quis nescit enim utiles & simplices sententias molire etiam durissima ingenia, & flectere ad aequitatem? Ipsa veritas, ut Plurarchus censet, sine ratione ducit, & paucis comprehensa brevitatis multarum sæpe rerum expeditionem habet. *In §. VII.* Ostenditur quomodo Veteres in certis & argutis gnomis prolixam doctrinam includere consueverint, hinc de Laconica brevitate sermo instituitur. Certe nummi aurei, qui in exigua mole multum habent ponderis, optimi sunt: est & oratio optima, quæ paucis verbis plurima comprehendit. apud principes viros eo nomine commendat, qui hoc uti proverbio solent: *Courte Messe, & long diné.* Et possunt Oratores Laconici non inepte comparari cum vespis, quæ non edunt quidem magnum murmur, sed acerrime tamen pungunt. *In §. VIII.* differit auctor de ratione docendi gnomologica & præceptiva, quæ in Sacris observatur. Apparet illa in *Salomonis Proverbiis*, quod opus divinum & canonicum Moralis Philosophiæ compendium, fontemque prudentiæ recte appellaveris, in quo systema quoddam Ethices sacræ contineri Sam. Bohlius docuit. Id quod & de *Ecclesiaste*, libro *Sapientiæ* & *Siracide* indicandum, utpote in quibus meditationibus invenire possunt omnium ordinum ac ætatum homines, quæ discant, & ab erroribus quam plurimis eosdem liberent. Laudantur insuper Jac. Benigni Bosueti *Notæ ad Proverbia, Ecclesiastem,*

fafem, Sapientiam & Ecclesiasticum, afferturque causa, quamobrem Salomoni visum de morum disciplina non ordine quodam ac longa oratione disserere, sed breviter tantum decreta figere? In § IX. Recensentur Gnomographi Hebræi, Arabes, Græci. Epicteti *Enchiridion* laudatur, cujus summa duobus his continetur: ἀνέχεσθαι καὶ ἀπέχεσθαι, id est sustine & abstine, quorum sensus hic est: *Sustine* in malis per Fortitudinem. *Abstine* in bonis per Temperantiam. Adducuntur item Gnomæ virorum sanctorum, ipsiusque Christi. Inter Gnomographos Latinos veteres refertur Dionysius Cato, de cujus *Distichis Moralibus* eruditorum sententiæ variant. Publii mimographi minime lepidissimi merentur etiam laudem, de quibus Cassius Severus apud M. Ann. Senecam, Rhetorem, in *Controversiis* judicavit, quam apud quenquam Comicum Tragicumque, aut Romanum, aut Græcum. Nec minus L. Ann. Senecam, Philosophum, inter scriptores paræneticos numerare fas est. In §. X. Gnomographorum memorantur duo genera. Quidam docuerunt Ethicam per gnomas: alii vero non concinnarunt quidem ipsi regulas & sententias, sed ab aliis vel poetis, vel oratoribus, vel historicis sparsim traditas gnomas, ex illorum scriptis magno studio collegerunt, in ordinemque redegerunt, & ad memoriam propagarunt. Ipsorum collectorum nomina Dissertatio sistit, quæ simul observat, omnes fere morationum gentium scholas primos annos juventutis Sententiis instruxisse. Hinc convertit se auctor ad varia scripta recentiorum, inter quæ & Jo. Bersandii liber, cui titulus: *Venatio hominum, & Genius mundi*, Des. Erasmi de *Civilitate morum libellus*, Frid. Dedekindi *Grubianus & Grobiana*, id est de morum simplicitate liber, Joh. de Gerson *Donatus moralizatus &c.* In §. XI. Adducitur Joh. Casæ *Galateus*, quem Nathan. Chytræus ex Italico in latinum sermonem transtulit, notisque doctissimis illustravit. Qui scriptor quanquam non debeat destitui laude, observandum tamen, esse eum aliquando nimis rigidum morum censores, imitatuque difficillima hæc ejus decori tenacissima præcepta, cum vix reperias hominem, licet studiosissimum decori, quin aliqua ex parte id præter negligat. Hinc (quemadmodum Trajanus Buccalinus in *Relationibus ex Parnasso Centur. II. Relat.*

XXVIII. p. n. 375. seq. satyrico modo fingit) cum Apollo in Parnasso publico edicto jussisset, ut *Galatens* à genere humano reciperetur, variae nationes leguntur sese opposuisse. Coronidis loco tria sequentia ἐπιμετᾶς ipsi Dissertationi adjecta videas, quorum I. *Utrum filia quadam sint nata ante matres?* Resp. affirm. II. *An homo mortuus sit prius quam viveret?* Resp. affirm. III. *Num detur universale aliquod remedium?* Resp. affirm.

Silentio non possumus præterire, quod nos nuperrime docuit amicus de scripto quod *Sebastianus Kortholtus*, Poët. Professor Ordinarius & Acad. Kilon. Bibliothecarius prælo nuper subjeci curavit. Nempe post *Adrianum Bailletum* Polyhistorum Gallum qui de Pueris doctis librum contexit, publicat nunc tractatum de eodem argumento, quem jam tum pollicitus est in *dissertatione de ὁψυασία*, & in alia *disquisitione de poëtris in tenerrima ætate eruditis*: Ubi aliquot centurias puerorum doctorum à Bailleta omisorum promissit. Stare his promissis non potuit quod occupationum multitudo non sivit pertexere telam quam dudum exortus est. Jam vero trecentos Pueros doctos à se collectos post Bailletum luci publicæ exponit. Quibus adjunget dissertationes jam publicatas, quarum jamjam injecimus mentionem.

Sumptibus *Serenissimi Principis* recusum est *Poëma Heroicum*, quod constat 6. plag. in fol. & ita inscribitur:

D. M. Serenissimi Principis ac Domini, Domini *Friderici IV.* Hæredis Norvagiæ, Ducis quondam Regnantis Slesvici, Holsatiæ, Stormariæ, & Dithmarhiæ, Comititis in Oldenburg & Delmenhorst, Sacræ Regiæ Svedicæ Majestatis Provinciarum Germanicarum Gubernatoris, Exercituumque Præfecti Generalissimi, & cætera, Principis ac Domini sui Clementissimi, XIII. Kal. Sept. MDC II. in pugna prope Cracoviam fortissimè occumbentis, quum XIX. Kal. Januar. Ejusdem Anni Mausoleo Majorum Reliquiæ Slesvici inferrentur, Epicedium hoc, ultimum Pietatis devotissimæ monumentum humillimè consecrabant *Professores Academia Kiloniensis*, Interprete *Sebastiano Kortholto*, Poët. Profess. Ordin.

Ex hoc poëmate, ut indicemus, quantam numeri Poëtæ Latini

Latini præ Germanicis rationem habere possint, pauca hæc placet excerpere;

*Et nos tot lacrimis lacrimas, quod possumus unum,
Fungimus, & clamorem ad sidera tollimus ingentem
Omnes solliciti, stupefactis vultibus omnes. &c.*

Ubi infortunium describit Principis occisi, ita canit:

*Princeps sacrilego sua pervia corpora telis
(O furor! O nimium truci inclementia glandis!)
Sentit, & ingentis in tergo vulnere biatus.
Et corpus frustra lacerum crexisse laboras
Solo animo, membrorum arcta compage soluta. &c.*

Et mox:

*Kaucus bacchanium fremitus, clamorque furentum
Bellicus audiri toto æthere, & ocyus In gri
Fulminibusque suis, levibusque volare sagittis,
Haud aliter pecoris generosi pullus inire
Sponte viam, & gressus gaudet glomerare citatos;
Si vero domitor fodiat calcaribus armos,
Ante notos, Zephyrosque per invia & avia fertur
Præpetibus plantis, & adaugent vulnera cursus. &c.
At miles Gothicus per funerum & hostium acervos
Ingruit, ut torrens ripis effundere iniquis
Capitibus gestis fluctus, & vortice meles
Spumanti oppositas vincit, spatioque vagatur
Liberiore, & ovanti involvit gurgite campos. &c.*

Paulo post

*Dixit & eluctantem animam simul expirantis
- - Turbatus memorant venisse Sorores
Principis extincti, lacrimisque genas tumuisse
Formosas - - - - - voces
Quas singulenti impediunt, & lacrima oborta.
Quis numerum possit lacrimarum iniisse profusarum
Ista morte super.*

Denique, ubi de pompa funebri verba facit:

*Quanta Majestate ferunt se gloria catus
Solemnis Princeps! que vulnus, quantaque gressus*

*Est gravitas ! ut procedunt tarde CHRISTIANUS
 AUGUSTUS, Frater Ducis exstincti, Patruusque
 AUGUSTUS FREDERICUS, Episcopus Uthinensis.
 Plurima post illos pedetentim turba sequuntur,
 Sed volat, & ruie ad spectacula tristia vulgus. &c. &c.*

Sed, ut videamus, quid valeat quoque Auctor in Poësi Germanica, non omittemus hic mentionem *Poëmatum* Germanici, quod nuper publicatum constat binis plagulis in fol. & hoc titulo gaudet:

Die bey der Nessel blühende Rose / als die Durchläuchtigste Fürstin / und Frau / Frau Albertina Friederica / geborne Marggräfin zu Baden und Hochberg / Landgräfin zu Saufenberg / Gräfin zu Spanheim und Eberstein / Frau zu Röteln / Badenweiler / Lahr / und Mühlberg 2c. vermählte Herzhogin zu Schleswig-Holstein / Stormarn / und der Dittmarschen / Gräfin zu Oldenburg / und Delmenhorst / 2c. Seine Gnädigste Herzhogin und Frau / mit einer jungen Princeßin am 9ten Wein-Monat des 1705ten Jahres erfreuet ward / in unterthänigster Gehorsamkeit vorgestellt von Sebastian Kortholtus / Poët. Profess. Ordin. der Hoch-Fürstl. Universität zum Kiel.

Nimirum die IX. Octobr. nata Gotorpii est Serenissima Princeps *Hedwigis Sophia Augusta*, cujus Natalem celebraturus Seb. Kortholtus, quam benè juncta *Urtica Rosæ* florum Regina vigeat, floreatque, alludendo ad Ducum Cimbricorum & Badensium insignia declaravit. Nos ex carmine illo pauca delibabimus:

N. 2.) Wie ihr bekröntes Haupt aufs prächtigst aufgeführt/
 Und mit beblümten Stiel gestiegen in die Höh
 Der Kräuter Königin die schöne Aloe/
 Die unser Fürsten Sitz mit seltner Blüte zieret;
 So blüht der hohe Stamm / des sie ein Vorbild war /
 Und Seine Blüte macht die Vorbedeutung klar.

N. 3. Ein

- 11 N. 3.) Ein umgepflanztter Baum kan reiche Früchte tragen /
 Wenn er nicht mehr den Saft des ersten Grundes trinct;
 Und wenn ein Rosen-Stock in frembder Erde sinckt
 Wird sein bedornter Strauch die Wurzeln tieffer schlagen.
 Die Rose / so vordem der nahe Rhein beneht /
 Ist zur beglückten Stund an unsre Schley versetzt. 2c.
- 11 N. 6.) Wie wenn die Ros' aus Scham sich gleichsam noch verstecket /
 Und kaum den Knosp entschließt / am angenehmsten reucht /
 Wann ihr die Sonne noch die ersten Strahlen zeigt /
 Und sie ihr heisser Brand noch nicht ganz auffgewecket:
 Und wie der Nessel-Strauch / wenn Unvollkommenheit
 Die Blätter noch verhält / schon brennet vor der Zeit; *

* Es heist das bekante Sprichwort:

Urit mature, quod vult URTICA manere,
 Et ROSA mature se probat esse ROSAM.

- N. 7.) So blickt Dir / schönstes Kind / der Mutter seltns Jugend
 Und ihrer Schönheit Glanz / wie Deines Vaters Geist /
 Der sich nur selber gleicht / und auch am besten preist /
 Aus Stirn und Aug hervor in Deiner zarften Jugend
 Die noch nicht triegen kon: in Dir hat / wie es scheint /
 Das Wapen Cimbriens / und Baadens ** sich vereint. 2c.

** Ein Nessel-Blat / und eine Rose.

- N. 10.) Aus Meeres Zwiebeln kan der Rosen-Pracht nicht keumen / *
 Aus tapffrer Löwen ** Grufft entsteht kein bleckend Thier /
 Und aus dem Schwanen *** Nest kömt keine Taub herfür;
 So sprießt ein schöner Ast auch nur aus schönen Bäumen.
 Denn ist die Wurzel gut / so trägt sie gute Frucht /
 Und wie der theure Stamm / so ist die junge Zucht. 2c.

* *Theognis*: οὐδὲ γὰρ ἐκ οὐδ' ἰσίδας πόδα φέρει

Non etenim è squilla ROSA nascitur.

** Es führen beydes Holstein und Baaden einen Löwen
 in Wapen.

*** Ein Schwan befindet sich im Holsteinischen Wapen.

- N. 17.) Man sieht durch Trähnen zwar die Falbe Traur-Eypressen
 Bey Holsteins Aessel stehn : es stellen Dornen sich
 Bey Dem-n Rosen ein : Fürst August Friederich
 Ist / da er kaum erblast / bey Dir noch unvergessen.
 Doch den verhülten Tag entwölkt ein frohes Licht /
 Und macht / daß meine Hand Dir Freuden-Kränze slicht. 2c.
- N. 21.) So lang ein Rosen-Strauch die Gärten wird bekränzen /
 (Des Zierde sich verkreucht / doch nimmer ganz vergeht /
 Weil mit erneutem Schoß sie jäheleich aufferstehet.)
 So lang ein Aessel-Strauch die Rose wird umgränzen /
 So lange dieser brennt / so lange jener slicht /
 Befleibt Dein hoher Stam / und wird verblühen nicht.

Omittimus nunc Principes *Pulcheriam*, *Seymuriam*, *Elisabetham*, *Louysam amenam*, *Christinam*, *Janam Gnujam*, quas in tenerima ætate litteratas jam fuisse hoc carmine affirmat, probatque Ducis Holsatiæ Johannis filiam *Sabinam* teste Oleario, prudentem & eruditam fuisse anno ætatis octavo. Nam Autor pluribus id propediem probabit, in libro, quem recudi curat, de *Puellis in tenerima ætate litteratis*.

Excusa quoque est literis *Bartholdi Reutheri Gratulatio* ad Serenissimum Principem ac Dominum, Dn. *Fridericum*, Hæredem Norvagiæ, Regentem quondam Ducatum Slesvicensis & Holsatiæ Ducem, Stormariæ item & Ditmarsiæ, Comitem in Oldenburg & Delmenhorst &c. ob *Pacem Cimbriæ restitutam*, nomine *universitatis Kiloniensis*, ante quinquennium ipso die Principis Natali XVIII. Octobr. Ann. M DCC. solenniter facta, interpretate *Jo. Burchardo Majo*, Eloqu. & Hist. Prof. Ord. (pl. 9. fol.)

LUBECÆ.

In Bibliopolio *Johannis Wiedemayeri* conspicitur Liber Medicus *Georgii Baglivi*, in Linguam Germanicam translatus, & hoc rubro conspicuus:

Des vortrefflichen Herrn Georgii Baglivi, Medicinæ Doctoris, Anatomix Professoris und höchstberühmten jetzt lebenden Practici in Rom / zwey Bücher / de Praxi Medica, wie solche in fluggen

gen observiren / wiederum auff den alten Fuß unserer fleißigen Vorfahren / möge gestellet werden. Worinnen ein jeder nicht nur die Theoriam der edlen Medicinæ studiren / sondern auch nebst vielen schönen Experimentis, die herrlichsten Arzney-Mittel finden / und welches das vornehmste / einen Medicum unsterblich zu machen / sich in prognosi dergestalt perfectioniren kan / daß er den Ruhm eines klugen und erfahrenen Medici davon tragen wird. Und weil sonderlich bisher viel Fehler in Curirung der Gemüths-Krankheiten vorgegangen / als wird eine neue ganz leichte und kluge Manier gewiesen / solche citò, tutò & jucundè zu heben. Sammt einigen ganz neuen Dissertationibus. Dieser Tractat ist wegen Abgang der Exemplarien zum fünfften mahl gedruckt / jezo aber aus dem Lateinischen ins Deutsche übersehet durch F. N. Lübeck und Franckfurth. 1705. (2. Alph. in 8vo.)

Lubet præcipua duntaxat ejus capita indicare. Libri itaque I. Cap. 1. sistit maximam observationum in Re Medica necessitatem, C. 2. Originem, progressum, & quicquid inest certi Medicinæ, Observationibus magna ex parte vindicatum. C. 3. Impedimenta, quæ Medicorum in observando diligentiam huc usque retardarunt. C. 4. Impedimentum 1. derisionem veterum Medicorum. C. 5. Imped. 2. falsa Medicorum idola, s. opiniones false præconceptas. C. 6. 3. Imped. falsum genus analogiarum, s. falsas similitudines. C. 7. Imped. 4. præposteram librorum lectionem. C. 8. Imped. 5. præposteram librorum interpretationem, efficiendorumque Systematum Cacoëthen. C. 9. Imped. 6. intermissum studium tractandi de morbis aphoristicè. C. 10. Varias Medicinæ ætates, ejusdemque progressus. C. 11. fontes theoriæ & praxeos. C. 12. methodum ad Tyrones de morborum hypothesi rectè construenda. C. 13. quanti intersit, præcepta, sive certas, constantesque regulas stabilire, ad quas judicia sita dirigere queat, in ambiguis morborum eventis hærens, perplexusque Medicus. C. 14. Medendos animi morbos, & instituendam eorundem historiam. C. 15. Parænesin ad Medicos de investiganda & stabilienda medendi methodo Popularibus suis cæteris accommodata. Ubi obiter de natura aëris Romani, curandisque Romanorum morbis. Libri II. Cap. 1. Prolegomena

exhibet ad librum præsentem. C. 2. manifestat causas nonnullas præcipuas, quæ morborum historiam, s. Medicinam primam hucusque retardarunt. C. 3. tradit regulas instituendi & promovendi historiam morborum, ab eademque deducendi aphorismos curativos. C. 4. Erigendas Academias promovendæ Praxeos gratia. C. 5. Solvit argumenta, quæ obijci possent. C. 6. Specimen historię primæ in describenda podagra, ejusque aphorismis practicis breviter expressum. §. Unicus proponit aphorismos practicos ab historia prima podagræ eductos. C. 7. Schedulam monitoriam de iis, quæ desiderantur adhuc in arte medica. C. 8. Signa morborum diagnostica, & fontes eorundem. C. 9. Causas morborum. 10. Indicationes rectè instituendas. C. 11. remedia specifica, eorumque historiam. Cap. 12. Centaurum, s. Parodoxa recentium Medicorum in derisione Crisium, Dierum criticorum, &c. Addimus & Indicem adjectarum Dissertationum & Capitum de Anatome, Morfu & Effectibus Tarantulæ. C. 1. Ostendit Etymon nominis & differentiæ Tarantularum. C. 2. Naturam & situm regionum, in quibus nascitur Tarantula. C. 3. Anatomen Tarantulæ. C. 4. Vasa seminalia, ovum, & generationem tarantulæ exponit, ubi obiter de ovis ostrearum, & de semine in genere. C. 5. Agit de morfu tarantulæ. C. 6. morbos, & symptomata morsum consequentia describit. C. 7. cætera symptomata ulterius expendit, & quam cum aliis morbis analogiam habeant, demonstrat. C. 8. curationem morsus tarantulæ, & effectuum ab eo provenientium insinuat. C. 9. Choream & Musicam præcipuum hujus veneni antidotum affert, obiterque modum saltandi Apuliæ familiaris describit. C. 10. nonnulla alia circa choream breviter expendit. C. 11. varias ægrorum historias proponit. C. 12. nonnulla dubitative proponit circa hujus veneni genuinam naturam. C. 13. quid agat Musica in Tarantulis & in aliis morbis breviter examinat. Dissertationis II. de *Uso & Abusu Vesicantium*. C. 1. nonnulla proponit experimenta circa effectus Cantharidum. C. 2. de incommodis C. 3. de commodis ab usu Vesicantium agit. C. 4. Vesicantium naturam evidenter demonstrat ex mechanica stimulorum doctrina. **Dissertatio denique III. exponit experimenta anatomica & practi-**

practica varii argumenti, circulationem sanguinis in Rana, historiam morbi, & sectionem Cadaveris Marcelli Malpighii, item Apoplexias nuperas in urbe, & per Italiam observatas, &c.

Testamentum antiquum curiosum,

^{ab}
Hermannno Hofe, Presbytero Lubecensi,
Anno M CCCL conditum,
è *Museo M. Jacobi à Melle*, Archid. Lubec.

In nomine Domini, Amen. Ego *Hermannus Hofe*, ex institutione divina Presbiter, compos corporis, mentis, & meae rationis, si morte preventus fuero, sic meum ordino testamentum. Primo sciendum, quod fratribus Predicatoribus do meam Bibliam, in duobus frustis, Scolasticam Historiam in duobus frustis, & Psalterium glossatum in tribus frustis existenciam. Item eis do Glossam Nycolai de Lyra cum textu III. Evangeliorum, quod pariter dicitur Pustilla. Item eis do super Cantica Cantorum Bernardum in Meditationibus, Capitulum de Virtutibus, Rychardum de Contemplacione, Augustinum de Spiritu & Anima, Hugonem de S. Victore & Meditationes Anselmi. Isti omnes libri in uno existunt volumine. Volens utique, quod libri ligati eis non presententur, nisi prius libros non ligatos faciunt ligari, videlicet Psalterium glossatum & Pustillam, cum aliis libris. Item eis do unam Zonam, dictam borde, pro cuius redemptione mihi erant exhibiti III. marcarum redditus, quem debent locare super perfectam casulam sericeam novam & bonam, alias ipsis non presentabitur. Item eis do meum Hochtides gherwe blaveum, meum Vireldaghes gherwe purpureum, & meum Werkeldaghes gherwe. Eciam si Provisores mei hoc perceperint, quod ipsi aliquos predictorum librorum vendiderint aut exposuerint, extunc omne donum in libris eis datum nullam vim debet habere, sed tales libri revolvendi debent in potestatem meorum Provisorum. Iplis vero de medio sublati, cedere debent Dominis Consulibus Lubicensibus, qui eosdem libros convertant in usus civitatis, ubi eis placebit

cebit. Item do ad fratres ibidem meam tunicam meliorem cum Cappucio rufi coloris, ad unum antipendium, & Marquardo Hofen, meo fratri, assigno XVIII. aureos in debitis, cum quibus dictum antipendium honeste perficere faciat & preparari, quo peracto, quod de eisdem XVIII. aureis residuum fuerit, illud ei ministro Item ibidem do meam pallam, & mea cappa debet dari uni pauperi fratri. Item mea duo superplicia do ibidem ad armarium, in DEI culturam. Item habeo unam sedem, que potest claudi, quam do super cameram, ad usum lectorum. Item fratri meo Marquardo antedicto do meum Viaticum, quod si vendiderit, minus non dabit, nisi pro XV. marcis denariorum. Eciam ei do meum Passionale, quod minus dare non debet, quam pro X. marcis denariorum. Si autem eos minus dare vellet, tunc ab eo super fratres Predicatores debent revolvi. Item si procedere voluerit ad sacros ordines, extunc ei do meum calicem meliorem. Si non, extunc ipsum do Dominis in Reynevelde, ut pro eo memores sint anime mee. Item ipsi Marquardo do meum lectum lingneum, II. dunkussene, unam culcitram yrensem ruffam, & mea nova vestimenta, quorum adhuc non fruebar; ad hoc ei do meam maiorem cistam. Item Dn. Bernardo Plescowe do Thomam de Aquino de perfectione spiritualis vite & Psalterium cum ruffo coopertorio, habentem plures orationes in fine. Eciam ei do unum librum, qui vocatur Profectus Religiosorum. Ad hoc ei do meam parvam cistam, in qua jacent mei libri, ad imponendum sua arma. Item Dn. Hinrico Plescowe do Actus Apostolorum, Summam Regimundi, Viridarium Consolacionis vel Speculum penitentie, Testamentum XII. Patriarcharum, & plures libros in eodem libro sequentes. Item Goscalco de Attendorn do librum de Miraculis, qui incipit: Fuit quidam miles amplectens religionem, & alium librum dictum Stella Clericorum. Item omnes illos libros insimul ligatos do meis Provisoribus inter se equaliter dividendos. Item mea glosa super agendam dari debet pauperi Ecclesie in villa. Item librum sex principiorum, librum Ethicorum, Expositorem tractatum, & alios meos libros pueriles, mei Provisores dabunt pauperi Scolari, aliquid volenti proficere. Item Jutten de Colo-

Colonia do meum lectum, I. pulvinar capitale, II. cussinos, I. culcitram de panno, I. coclear argenteum, & I. annulum aureum. Item fratribus Minoribus do II. marcas denariorum, anime mee pro salute. Item S. Johanni Monialium do II. marcas denariorum, anime mee pro salute. Item leprosis exulibus super semitam S. Georgii do VIII. solidos denariorum. Item pauperibus hominibus do VIII. solidos denariorum, anime mee pro salute. Item meam parvam Bibliam manualementem do Hartwico Abbenborch, civi in Luneborch. Omnia alia bona mea relidua, qualiacunque fuerint existencia, do Marquardo fratri meo, & de eis anime mee sic faciat, sicut ei confido. Provisores meos eligo Marquardum Donstorp, Alvinum Keteling, & Marquardum Holen, fratrem meum. Hec omnia premissa rata atque stabilia servabo, donec eis contradicam manifeste. Datum anno Domini M CCC. quinquagesimo, in die Nativitatis beate Marie. Testes sunt Domini Bernardus Plescowe & Hinricus Plescowe, Consules Lubicenses.

Aliquot abhinc septimanis prodiit promissa sub finem præcedentis anni in *Novis Mariæ nostri Balb. Liter. Decemb. p. 367. sq. Joh. Bothvidi de questione: Utrum Moscovitæ sint Christiani?* disputatio, quam dudum hætenus frustra desideratam, denuo *Cassar. Henric Starckius, Lubecens.* è MScTo imprimi fecit, & quadam ad Lectorem præfatione, quæ novæ editionis causam exponit, Joh. Bothvidi Vitam & Scripta remissivè recenset, aliorum de eodem argumento Scriptorum farraginem indicat, & hujus tandem Disputationis commendationem, ex plurium Doctorem elogiis petitam instituit, auxit. Lipsiæ (p'ag. 3.)

Christophorus Schacht, Lubecensis, cujus in *Nov. Liter. Anni super. p. 157. sq.* mentionem fecimus, in Academia Jenensi, d. XXIX. Junii, Magnæ Borussiae Reginae, atque Electricis Brandenburgicæ, *Sophiæ Charlotte*, Memoriam *Panegyrico Lunetæ* reco-luit, qui postea ibidem *Literis Nisanis* prodiit hæc inscriptione insignitus, *Oratio divæ Memoræ & sempiternæ Gloriæ augustissima maximæque Sophiæ Charlotte, Regine Borussiae Marchionis Electricis Brandenburgicæ, Natæ ex potentissimæ Electorali Domo Brunsvico-Lune-burgensi, supremo jure Principis Arafionensis, Ducis Magdeburgi, Cli-viæ,*

via, Juliati, Montium Stetini, Pomerania, Cassubiorum Vinidorum, & in Silesia Crofna, Burgravia, Norimbergensis, Principis Halberstadii Minda & Camini, Comitum Hohenzollera, Rupini, Marca, Ravensberga, Hohensteini Linga, Meurfa, Bura & Leerdami, Marchionis Vebra & Ullisinga, Domine Ravensteini, Lavenburgi, Butou, Arlay, Breda reliqua, Reginae ac Domine olim Suae longè Clementissimae in Academia Jeneusi altero post Regales Exequias Die III. Kalend. Julias MDCC V. devotissimè habita à Christophoro Schacht, Lubecensi. (pl. 7½. in fol.)

Typis *Samuelis Struckii* Homilia funebris in Ducatu Meclenburgico habita, emissa est in lucem publicam, hunc in modum inscripta:

Gottes beständige / wunderbahre und wirkende Liebe / bey Christ. Adelicher / Hochansehnlicher Reich-Begängniß / des weiland Wolgebohrnen Herrn / Herrn Cuno Joachims von Buchwalten / Eizner Königl. Majestät zu Dennemarck / Norwegen / 2c. Hochbestalteten Cammer- / Junckers / und Erb-Herrn auff Johannedorff / als derselbe / nach seinem im 39. Jahr seines Alters / den 20. Martii, dieses 1705ten Jahres / in der Nacht zwischen 12. und 1. Uhr / auff seinem Hoch-Adelichen Erb-Gut Johannedorff sanfft-felig genommenen Abscheid von dieser Welt / den 28. Maji, am Abend rühmlichst mit Christ. Adelichen Ceremonien in der Kirchen alhier zu Dassau / in seinem Erb-Begräbniß beygesetzt ward / aus denen zum Text auffgegebenen / und Jer. XXXI. 3. enthaltenen Worten / in einer gehaltenen / und auff Begehren 180 zum Druck beförderten Reich-Predigt zu betrachten vorgezeiget von Jacobo Severo, Pastore zu Dassau. (plag. 15. in fol.)

Die V. Novembr. Christophorus Wendius, Ecclesiastes Cathedralis, ad Pastoratum istius Ecclesiae capellendum eligebatur, atque die VIII. Novembr. s. Dom. XXII. p. Trin. more consueto toti cœtui präsentabatur.

Typis *Samuelis Struckii* prodiit lingua vernacula *Editum Amplissimi Magistratus, Statum Scholæ Lubecensis*, quâ pietatem, Lectiones ac Disciplinam, concernens, adjunctâ *Nova Oeconomia*, s. *Distributione Lectionum & Exercitiorum, quæ in Scholâ Lubecensi, proponuntur, secundum horas & dies per Classes singulas.* (pl. 1½. in 8vo.)